

Eseménytár
a 2007. év zsidó vonatkozású krónikája

január hónap

január 4.

Jeruzsálemben, a Herzl hegyen temették el a Balaton-felvidéken született Teddy (Teodor) Kolleket, aki 2007. január 2-án 95 éves korában halt meg, és 28 éven át volt a város polgármestere. A temetésen jelen volt és búcsúztatót mondott Ehud Olmert miniszterelnök is. Az Erec 2007. januári számában Breuer Péter ismertette a polgármester életútját (5. p.). Szülővárosában, Nagyvázsonyban augusztus 2-án avatták fel emléktábláját. Az ünnepségen részt vett és beszédet mondott Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi, és Zoltai Gusztáv, a Mazsihisz ügyvezető igazgatója is. Zoltai beszéde az Új Élet 2007. szeptember 1-i számában olvasható (5. p.).

január 9.

A Duna Televízióban éjszaka levetítették Kőbányai János „Ámos Imre, az apokalipszis képköltője” című filmjét.

január 12.

A Somer Klub a József nádor tér 1-be költözött a Dohány utcából.

január 13-16.

1. Hiller István oktatási és kulturális miniszter Izraelbe látogatott. A minisztert Breuer Péter Közel-Kelet szakértő és Kállai Katalin roma kisebbségi miniszteri tanácsadó kísérte izraeli útján. A küldöttség egyebek mellett előkészítette Beér-Seva és Debrecen testvérvárosi kapcsolatfelvételét. Együttműködési megállapodás jött létre a Ben Gurion és a Kossuth Lajos Tudományegyetem között. A miniszter „Pro Cultura Hungariae” kitüntetésekkel adta át Simon Szegali idegenvezetőnek, Alon Gárbusz, a Cinematique igazgatójának, Roni Fried, a magyar egyetemek képviselőjének, Josef Lustig, a cfáti

„Magyar Ajkú Zsidóság Emlékmúzeuma” igazgatójának, Dita Kohl, a „Metropolis” magazin főszerkesztőjének, Keller Tibor művésznek, Bodnár Éva filmproducernek, Edelényi János rendezőnek, Kiss Zsófia zenetanárnak és Jákov Barziláj költőnek. január 15.

2. Ágai Adolf (Porzó) emlékkiállítás nyílt a MUOSZ Székházban (Andrássy u. 101.). A Nagy Károly jogász által összeállított tárlatot bemutatták Nagykőrösön, és Ágai szülővárosában, Jánoshalmán is. Ez utóbbi helyen könyvtárat neveztek el róla. Nagy Károly korábban Kozma Sándor és Eötvös Károly munkásságának állított emléket a Magyar Sajtó Házában.

január 16.

A Raoul Wallenberg Egyesület elnöksége tiltakozott az ellen a hangnem ellen, amelyben Várkonyi Tibor a Népszava publicistája és Morvai Krisztina jogvédő a nyilvánosság előtt sértegették egymást. Várkonyi egy Népszava-publicisztikában „pulykamérgű jogásznőnek” titulálta Morvait, aki válaszában a világot „magunkfajtákra és maguk fajtára” osztotta. A közbeszéd hetekig foglalkozott a „Morvai - jelenséggel”, a Wallenberg Egyesült ezt megsokallva kölcsönös bocsánatkérésre szólította fel a feleket. Az ügyet Andraszew Iván foglalta össze a Népszava 2007. január 27-i számának Szép Szó mellékletében „Háborodási nyilatkozat” című írásában (6. p.). Gábor György vallásfilozófus a 168 Óra 2007. január 11-i számában „A két fajta” címmel közölt publicisztikát (14-15. p.).

január 17.

A világbéke érdekében XVI. Benedek pápa heti audienciáján a zsidók és keresztények együttműködéséért szállt síkra. Ugyanezen a napon Rómában Jonah Metzger, Izrael askenázi főrabbi a világszervezetet arra kérte egy ENSZ rendezvényen, hogy tegyen meg mindent Izrael, és népe elleni fenyegetések elhárítására.

január 18.

A budapesti gettó felszabadulásának évfordulóján a Dohány utcai zsinagógában rendezett ünnepség szónoka

Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi volt. A szertartáson a zsidóság vezetőin kívül megjelent David Admon izraeli nagykövet, Szili Katalin, az országgyűlés elnöke, Lomnici Zoltán, a Legfelsőbb Bíróság elnöke, Pertétei József igazságügy miniszter, Kóka János gazdasági miniszter, Demszky Gábor főpolgármester, Rogán Antal, V. kerületi polgármester, Habsburg György, a Vöröskereszt elnöke és Vizi E Szilveszter, az MTA elnöke is.

január 20.

A Bét Orim Közösség „Agóra Akadémia” című progresszív zsidó szabadegyetemének keretében Jakab Attila vallástörténész tartott előadást „Jézus korai követői: reformerek vagy vallásalapítók?” címmel.

január 21.

A Pannonia Klezmer Band bemutatta lemezét a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

január 21-22.

Budapesten tartotta második konferenciáját a Közép-Kelet-Európai Rabbik Tanácsa. A Károly körúton a globalizáció korának identitáskereséséről cseréltek eszmét „A közép-európai zsidó közösségek és új lehetőségeik a bővülő EU-ban” című konferencián. A tanácskozásra Magyarországról, Romániából, Szlovákiából, Csehországból, Lengyelországból, Ausztriából, Bulgáriából, Horvátországból és Ukrajnából érkeztek rabbik és hitközségi vezetők. Vendégként megjelent Demszky Gábor főpolgármester, Kondorosi György államtitkár és Gottfried Péter EU nagykövet, valamint Lomnici Zoltán, a Legfelsőbb Bíróság elnöke, aki a lelkiismereti és vallásszabadság aktuális kérdéséről tartott előadást. A konferencia „Globalizáció a zsidó jog és etika fényében” állásfoglalással ért véget. A rabbik állásfoglalásának szövege olvasható a .zsido.com/ címen.

január 23.

A König és Wagner Építészek Kft nyerte a Rumbach Sebestyén utcai zsinagóga felújítási pályázatát. A Bzsh által kiírt pályázatra nyolc pályamű érkezett, a

zsűriben a Magyar Építész Kamara által kijelölt szakemberek vettek részt. A tervek szerint az ország második legnagyobb zsinagógájában helyet kap a Kárpát-medencei Zsidó Néprajzi Múzeum is a munkálatok befejezése után.

január 24.

„Egy Közép-európai életút - Dr. Josef Polák (1886-1945)” címmel nyílt kiállítás a Közép-európai Kulturális Intézetben (Rákóczi u. 15.). A kiállítást Magda Veselská, a Prágai Zsidó Múzeum igazgatója, Robert Pollák, a kassai Kelet-szlovákiai Múzeum igazgatója, valamint Bogyay Katalin, az Oktatási és Kulturális Minisztérium szakállamtitkára nyitotta meg. A vendégeket Módos Péter igazgató köszöntötte.

január 24-25.

Budapesti Zsidó Színházi Napokat rendezett a Marom a Király u. 50-ben lévő Sirályban. Az első napon Amos Mokadi izraeli író, színész és rendező tartott workshop-ot angolul „Toward a New Jewish Paradigm” címmel, majd Frigyesi Judit „Fleeting resonances” című performanszát adta elő szintén angolul, majd másnap „Eltűnő hangok” címmel magyarul.

január 27.

1. A Holocaust Nemzetközi Emléknapján a Duna Televízióban levetítették Sipos András „Megúsztuk!” című dokumentumfilmjét, amelyet Dománde Judit és családja történetéről forgatott. Bemutatták a „Perlasca - Egy igaz ember története” című olasz-magyar - francia játékfilmet is, amelynek rendezője Alberto Negrin. A Holocaust Emlékközpontban megemlékezést tartottak az Auschwitz-Birkenau-i koncentrációs tábor felszabadulásának 62 évfordulója alkalmából. A Páva utcai megemlékezésen megjelent Sólyom László köztársasági elnök és Lomnici Zoltán, a Legfelsőbb Bíróság elnöke is. A hivatalos vendégek közé tartozott a német, az amerikai, az izraeli és az orosz nagykövet, Fónagy János a Fidesz és Pettkó András az MDF politikusa. Az Élet Menete Alapítvány ünnepségén beszédet mondott Hiller István oktatási és kulturális miniszter, Zoltai Gusztáv Mazsihisz ügyvezető igazgató és Darvas István rabbi. Tóth Emil

főkantor éneke után Balázsovits Lajos, Tordy Géza színművész, illetve Szulák Andrea és Gerendás Péter előadóművész műsora következett

2. A Budai Micve Klubban bemutatták Bálint András Radnóti estjét, amelyet a Thália Színház tartott műsorán.

január 29.

Balassagyarmat díszpolgárává avatták a város szülöttét Markó Iván balett művészt.

Januárban mutatták be a Spinoza Színházban Bálint Ágnes egyfelvonásosát „A piros bicikli” címmel. A Heyman Éva és Ecséri Lili Naplója nyomán készült feldolgozást Radó Gyula rendezte.

Egy hónapig „Klezmer a falon” címmel Köves Tamás grafikus kiállítása volt látható a Spinoza Házban.

Az ortodox hitközség Dob utcai Dísztermében öt Angliából érkezett chaszid zenész – Sáje Grosz, Sruli Ginsberg, Menachem Kraus és Shloime Gertner – muzsikált. Klezmer és a chaszid szalonzene volt műsoron, a nézőtéren résztvevő férfiak együtt énekeltek és táncoltak a zenészekkel.

Az Erec 2007/januári számában Miriam Ben-David és Talyigás Katalin beszámolója olvasható a „Párbeszéd a toleranciáért – Csoportmunka a Holocaust-túlélőkkel és zsidómentőkkel” című projekt 1999-2005 közötti tevékenységéről (10-11. p.). Ennyi idő alatt tíz, 2-3 napos szimpózium jellegű konferenciát rendeztek több témakörrel. Ötöt Budapesten, négyet vidéken, egyet Németországban.

A Zsidó Tudományok Szabadegyeteme „Klasszikus zsidó gondolkodók” címmel új, haladó szakot indított január-június között heti kétszer két alkalommal a Károly körút 20-ban. A sikeres záróvizsgát tevők 10 napos, ingyenes izraeli kirándulást kaptak jutalmul. A szemeszter tematikája: Rási – Tóra gyöngyszeme; Talmud – Zsidó bírák és tanúk törvénye; Maimonidesz; Zsidó filozófia – Kabbala; Zsidó etika és erkölcs – a huszadik század kérdései.

Január közepén 85 éves korában, Tel-Avivban meghalt Komoly Ottó egyetlen lánya, Fürst-Komoly Lea, aki a Tel-Aviv-i Könyvtárban volt könyvtáros.

A Szombat 2007/januári számában Karády Viktort 70-ik és Kovács Andrást 60-ik születésnapján Nagy Péter Tibor köszöntötte „Párhuzamos életrajzok” című írásával (31-32. p.). Eperjes Ildikó „Elveszett és megvan - Indiai zsidó törzs” című riportja olvasható a Manasse fiai törzs alijájáról (14. p.). Gadó János a „Brand Israelről (Izrael, mint márka) készített összeállítást Neve, ha van, csak áruvédjegy?” címmel (5-9. p.).

A Debreceni Szemle 2007/1. számában Gergely Judith tanulmánya jelent meg „Gyógyszerész szakértők a tiszzaeszlári perben” címmel (112-115 p.).

február hónap

február 1.

Az Új Élet 2007. január elsejei száma közölte Sir Sigmund Sternberg beszédét, amely abból az alkalomból hangzott el, hogy Elie Wiesel Nobel-békedíjas professzort a Brit Külügyminisztérium „Tiszteletbeli Lovagrenddel” tüntette ki(4. p.).

február 2.

Az ÉS 2007. február 2-i számában Karsai László történész „Bosszúálló” vagy hazudozó?” címmel pontosító, illetve az írás hitelességét legalábbis kétségessé tevő kiegészítéseket fűzött Kovács (Kohn) Imre makói zsidó férfi franciául megjelent emlékirataihoz (10. p.). Az iratokat 2006-ban Kovács fia, Serge Kovács adatta ki Párizsban Imre Kovács „Le Vengeur. Á la poursuite des criminels nazis. A bosszúálló. Náci háborús bűnösök nyomában” címmel. A fiú, Serge Kovács állítása szerint 2006-ban Magyarországon is járt, de apja visszaemlékezéseinek szerkesztéséhez nem kapott engedélyt levéltári kutatásokra. Karsai László figyelmét az ÉS 2006.

július 14-én Cserba Júlia által Serge Kováccsal készített interjú keltette fel a magyar-zsidó származású Kovács Imre iránt, aki magát a Waffen SS, az izraeli hadsereg és a francia idegenlégió katonájának mondta. Ugyancsak kalandos viszonyokra bukkant Gervai András családja történetének kutatása kapcsán. Kelet-Európa zsidóságának történetéből mutat be egy szeletet az ÉS 2007. február 2-i számában „Tarnow, Valparaiso - Kelet-európai történet” című írásában (17. p.).

február 3.

. A Népszabadság 2007. február 3-i számának Hétvége mellékletében Vági Zoltán és Kádár Gábor „Az utolsó szombat” című írása jelent meg (2-3. p.).

február 4.

Az Alexandra könyvesházban (VII. Károly krt. 3/C) rendezték meg a Macisz „Tagliot - Mindentudás körök” második körkapcsolásos rendezvényét. A programban szerepelt a Gólem Zsidó Színház előadása, Alon Friedman izraeli szociológus az izraeli társadalomról tartott előadást, Eli Netzer magyar származású író, történész személyes történetét mesélte el „Ultiparti nyilasokkal életre-halálra” címmel. Novák Attila és Eli Netzer az izraeli irodalomról beszélt.

február 5.

87 éves korában meghalt Felkai László, a neveléstudományok doktora. Temetésén Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi búcsúztatta. A Neveléstörténet című folyóirat 2007/1-2. számában Kelemen Elemér méltatta tevékenységét „Megemlékezés - Felkai László 1920-2007” című írásával.

február 7.

Az MTA Judaisztikai Kutatócsoport vendégeként Shlomo Spitzer, a Bar-Ilan University professzora tartott előadást az ELTE Tanári Klubjában „A zsidó közösség a középkorban: szervezete, tisztviselői, feladatai - részben magyar források alapján” címmel.

február 8.

A Bibó István Szellemi Műhely által szervezett Liberális Akadémia keretében Balog Iván: Antiszemita zsidóképek, zsidó önképek, zsidó identitásvariációk címmel tartott előadást a Közép-Európai Egyetem Hanák termében (V. Nádor u. 9.).

február 8-11.

A Brooklynban rendezett rebbecen világtalálkozón a mintegy 800 részt vevő között Magyarországot Dvora Lea Hurwitz képviselte..

február 10.

A Budai Micve Klub vendége volt Csomós Imre író, akinek műveiből Garai Róbert színművész olvasott fel. (Tűzparancs Jeruzsálemben; Búvárkalandok bibliai vizeken; novellás kötet „Limanábai csata hiteles története” címmel)

február 11.

A Bálint Zsidó Közösségi Házban a Sipos András vezette „Zsidó filmek klubja” sorozatban levetítették Kremsier Edit és Ocsenás Tamás „A zsidónegyed – Pest zsidó arca” című dokumentumfilmjét.

február 13.

A lipótvárosi Raoul Wallenberg szobornál emlékezett az Szdsz a főváros felszabadulásának évfordulójára. Beszédet mondott Horn Gábor államtitkár, Kende Péter történész és Merker Dávid Új Lipótváros önkormányzati képviselője.

február 14.

„Izrael és az arab-izraeli konfliktusa magyar irodalomban” címmel tartott előadást Novák Attila a Sirály Klubban (Király u. 50.).

február 15.

1. Totha Péter Joel végzett, de egyelőre fel nem avatott rabbi portréját rajzolta meg az Új Élet 2007. február 15-i számában Szilágyi Péter Iván (4. p.).

2. A Szochnut „Izrael a tiéd lehet” címmel indított előadássorozatot. Az első vendéggel, Popper Péterrel folytatott beszélgetés olvasható az Erec 2007/áprilisi számában (10-12. p.)

február 17.

Fröhlich Ida „Mit rejtenek a Holt-tengeri tekercsek?” címmel tartott előadást a Bálint Zsidó Közösségi Házban a Bét Orim Közösség Agóra Akadémia című progresszív zsidó szabadegyetemének keretében

február 18.

1. A „Zsidó esküvő” címmel a Bécsi Zsidó Múzeum vendégkiállítását nyitottak meg a Budapesti Zsidó Múzeumban. A kiállításához kapcsolódva a Bálint Zsidó Közösségi Házban Verő Tamás rabbi bemutató esküvőt vezetett, zsidó esküvőket bemutató filmeket vetítettek, és esküvőszervező válaszolt az érdeklődőknek.

2. A Frankel Leó utcai körzetben négyévenkénti időszaki elöljárósági és elnökválasztást tartottak. Az előző ciklusban elvégzett munkáról a Budai Sófár 2007/januári számában számolt be Tordai Péter körzeti elnök. Ebben kiemelte, hogy a megélénkült hitélet jeleként az utóbbi években a zsidó házasságkötések majd fele a Frankel templomban történt. „Mezúze Klub” néven a templom alagsori helységeit felújítva ifjúsági klub is működik a körzetben a Mikve Klub mellett, „Heti Lap” címmel pedig vallásos periodika is indult.

február 11. és 18.

A budapesti zsidó templomkörzetekben kiválasztották a küldötteket a BZSH vezetőségválasztó közgyűlésére. A 13 körzetben megválasztott 84 küldött névsora olvasható az Új Élet 2007. március 15-i számában (2. p.). A Budai körzet 6 küldöttet, a Bethlen téri 7-et, a Dél-pesti 2-t, a Dohány 10-et, a Dózsa 4-et, a Hunyadi téri 5-öt, a Hegedűs Gyula utcai 10-et, a Lágymányosi 3-at, a Nagyfuvaros utcai 9-et, a Páva utcai 3-at, a Szeretetkórház körzet 2-t, a Vasvári Pál utcai 5-öt és a Zuglói 5 küldöttet állított.

február 22.

1. A Bálint Zsidó Közösségi Házban mutatkozott be az izraeli „Atar” zongora, hegedű és cselló Trió Yeela Avital szoprán énekével.

2. A 23. Jeruzsálemi Nemzetközi Könyvvásáron köszöntötték Heller Ágnest.

február 23.

„Könyvek százai őrzik Engel Tevan István rajzművészetét - Életre kelt illusztráció” címmel Wagner István írása olvasható a Napi Gazdaság 2007. február 23-i számának „Pihenő” mellékletében (7. p.).

február 24.

1. A Bálint Zsidó Közösségi Ház „Nagyvilági zsidók” sorozatában Seres Rezsőről rendeztek kerekasztal-beszélgetés beszélgetést.

2. „Kulinária és irodalom - Francia zsidó ízek és hangulatok” címmel tartották a Mazsike és a Szombat vacsorával egybe kötött rendezvényét a Bródy u. 13-ban. A vegetariánus zsidó ízek és francia zenék mellé elhangzott Naim Kattaniraki származású, Kanadában élő zsidó francia nyelvű novellája, Szántó T. Gábor: Párizsi napló című írása. Sulyok Miklós a francia zsidó konyháról beszélt.

3. Az Alexandra Károly körúti könyvesházában műsoros délutánt rendezett a Macisz. A Gólem Zsidó Színház „Cseppek” címmel egy kortárs könyv részleteit adta elő, Alon Friedman, az izraeli, jórészt oroszok lakta Arad város főiskolájának igazgatója az izraeli társadalom szerkezetéről beszélt. A budapesti születésű Eli Netzer „Ultiparti nyilasokkal életre - halálra” című visszaemlékezését olvasta fel. Novák Attila Kardos G. Györgyről, és az Avram Bogatir hét napja című művéről tartott előadást.

február 25.

1. Szinte az összes Budapesten funkcionáló zsidó kántor, és kántor szakos hallgató részvételével tartottak kántor-koncertet a Frankel Leó utcai zsinagógában. Felléptek: Biczó Tamás, Doff Imre, Fekete László, Jakab Zoltán, Kálmán Tamás, Kardos László, Kerekes Béla, Klein Ervin, Pertovits Péter, Rosenfeld Dániel, Szerdócz József, Szilágyi Gábor, Timár Károly, Venczel György, Zucker Immanuel.

2. A Bálint Zsidó Közösségi Házban februártól minden hónap utolsó vasárnapján vidéki hitközségek mutatkoztak be. Először Békéscsaba és környéke,

márciusban Debrecen és környéke, áprilisban Baja és környéke zsidó hitközségek voltak vendégek a Révay utcában.

3. „Ki a bűnbak és miért?” címmel rendeztek beszélgetést a Bálint Zsidó Közösségi Ház „Zsidó sors a XX. században” című sorozatában. Erős Ferenc szociálpszichológus, Pók Attila és Szita Szabolcs történészek voltak a meghívott előadók.

4. Az ortodox hitközség közgyűlésén előljáróvá választották Róna Imrét, és úgy hosszabbították meg Herczog László elnök, valamint a vezetőség többi tagjának megbízatását 2009-ig, hogy az alapszabály által előírt választásokra sor került volna. A szabálytalanságok elleni tiltakozásul lemondott Deblinger Eduárd alelnök. Az elnök és Flór Ferenc főkönyvelő beszámolójukban érintették, hogy évek óta nehézségek vannak az Alapítványi Iskola fenntartási költségeinek előteremtése körül. Az iskola multimilliomos floridai alapítója, Albert Reichmann már nem finanszírozza az intézményt, a működéshez szükséges forrásokat úgy kell összeszedni. A 180 millió forintos költségvetésű iskola a 60 millió forintos állami támogatás után fennmaradó összeg a hitközséget terheli. A Mazsók eseti támogatást ad. Foglalkoztak Kazinczy utcai templom felújításának hátralévő munkáival, valamint a Teleki téri templom, és a mikve renoválásával. Az Alma utcai otthon fenntartása mellett szó esett a lakók gyógyszer-támogatásáról. A kóser húsellátás kapcsán beszámoltak a Visegrádi utcai húszület bezárásáról és a Dob utcai húsbolt felújításáról, valamint a Hanna étterem árainak emeléséről. A Maoih közgyűlésen a Mazsihisz képviselőjében jelen volt Feldmájer Péter, Streit Sándor és Zoltai Gusztáv is.

A Kulturális Örökségvédelmi Hivatal műemléki védettség alá helyezte a szegedi új zsinagógát.

A Bnei Akiva Bécsben rendezett Eurovíziós Dalfesztiválját a magyar csapat nyerte. A szemináriummal egybekötött vetélkedőre hat országból 150 fiatal érkezett. A találkozó Jeruzsálem negyven évvel ezelőtti újraegyesítése jegyében fogant. Az öt

fellépő magyar lány a témában írt saját szerzeményét adta elő.

A magyar kormány támogatásával elkészült a Dohány utcai zsinagóga közösségi terme is, a tóraszekrény mögött. Az avatáson a Dohány utcai hitközség és a Mazsihisz vezetőin kívül megjelent Veres János pénzügyminiszter, Pichler Ferenc kabinetfőnök és Bathó Ferenc főosztályvezető.

A Füst Milán Szellemi Páholy februári vendége Tamás Gáspár Miklós volt, akivel a politikai, gazdasági, kulturális válságról és az antiszemitizmusról beszélgetett Benedek István Gábor.

A Mazsike Hírlevél 2007/februári száma a zsinagógákat bemutató sorozatában a Dohány utcai zsinagógáról Rick Zsófi írt „Több mint templom” címmel (8-9. p.) A Magyar zsidó nagyjaink sorozatban a februári és a márciusi számban a 125 éve született Wahrman Mórt, Pest, Buda és Óbuda egyesítésének kezdeményezőjét, textilkereskedőt, képviselőt és hitközségi elnököt mutatta be Pári Mirella Mirjam és Szegő András.

A Budai Sófár 2007/februári számában Kronish Sari kalligrafikus és építésztervezőt mutatták be a Sikeres zsidó fiatalok sorozatban (6-7. p.). A három éve Magyarországon élő művésznő kiállítását a Sirályban rendezték meg, ketuba készítőként pedig egyre népszerűbb a házassulandók körében. Reisz Péter Az óbudai új temető (Bp. III. Bécsi út 369) címmel ugyanebben a lapszámban írt a valaha volt és a jelenleg is létező óbudai zsidó temetőkről (8. p.).

A Szombat 2007/februári számában Várnai Pál Hernádi Miklóst mutatta be Kétszer olyan jónak kell lenni című interjújában (29-31. p.) Korányi László, a Mazsok kuratóriumának tagja „Elfogult döntések? – Néhány tény és gondolat a Mazsok 2006. decemberi pályázati döntéseivel kapcsolatban” címmel (23-24. p.) arra hívta fel a figyelmet, hogy a Mazsihisz a 2007-es választásokra készülve „osztott pénzt.” Szegő Péter „Ifjúság, internet, radikalizmus” című írásában

(16-18. p.) több előítéletesség vizsgálat eredményét foglalja össze. Az írás a Felsőoktatási Kutató Intézet 1997-98-ban győri középiskolások, illetve elsőéves jog- és közgazdász hallgatók körében végzett felvételek mellett a Hajógyári Szigeten 2001-ben, 2002-ben, 2003-ban és 2004-ben készített kérdőíves felmérésekre támaszkodik, valamint kitér azokra a rasszista fórumokra, amelyek például a [.iwiw.](#)-n működnek, és jelzik az ifjúság radikalizálódását. Székér Gitta „Mi az iszlámizmus” című cikke ugyancsak a lap 2007/februári számában jelent meg (7-8. p.).

A Kritika 2007/februári száma közölte Köves Slomo és Oberlander Baruch „Sterilizáció és fogamzásgátlás a zsidó jog és etika fényében” című tanulmányát.

március hónap

március 1.

1. A Centrális Galériában bemutatták a stockholmi Zsidó Múzeum „Raoul Wallenberg életüket mentett, világokat mentett” című vándorkiállítását. A két hónapig látható tárlat bemutatását a stockholmi Svéd Intézet, a budapesti Svéd Nagykövetség és az OSA Archívum szervezte. A kiállítás megnyitóján jelen volt Demszky Gábor főpolgármester, felolvasták Sólyom László köztársasági elnök üdvözlő levelét, beszédet mondott Louise von Darnel, Wallenberg unokahúga is. A Közép-európai Egyetemen nemzetközi Wallenberg szemináriumot és pedagógiai konferenciát rendeztek. Ezen eladást tartott Paul A. Levine, az uppsalai egyetem szakértője „Raoul Wallenberg a modern világban” címmel. Pécsi Katalin „A holocaust oktatásának problémáiról és lehetőségeiről” beszélt, Miklósi László „A holocaust a középiskolás tankönyvekben és ahogyan azt tanítani kellene” címmel, Fitz Zsuzsanna „A holocaust oktatása interaktív fogásban az iskolákon kívül” címmel az ún. labirintus projektről tartott előadást. Mikael Enoksson „A holocaust oktatásának mai módszertana”, Kovács M. Mónika „A holocaust tanítása a magyar felsőoktatásban” címmel tartott előadást. Zádori

Zsuzsanna „Wallenberg alakja a filmben” címmel, Jávor István - Szőnyi Andrea pedig „Filmek és tanúvallomások a diákok szemszögéből - A Lauder Gimnázium Judaisztikai Szakkörének munkájáról” számoltak be. Mérei Anna „Filmes tanúvallomások használata az oktatásban” címmel tartott előadást. Louise von Darnel „Nagybátyám Raoul Wallenberg: személyes példakép és példázat a jelennek” címmel, Büchler András „Az ellenállás mint választási lehetőség: szerepmoделlek a holocaust oktatásában” címmel, Forgács Gábor „Raoul Wallenberg mint erkölcsi példakép”, Szántó T. Gábor „Európai látkép zsidó” szemmel tartott előadást. Karsai László történész előadásának szövege megjelent a Népszabadság 2007. április 3-i számában „Az ismeretlen Raoul Wallenberg” címmel (13. p.). Az OSA Judaika gyűjteményét ettől a naptól kezdve „Wallenberg-gyűjteménynek” nevezik.

2. „Az Élet Menete Alapítvány” a Magyar Vasúttörténeti Parkban vándorkiállításon mutatta be a vészkorszak viszonyait Novák Ilona múzeumpedagógus, és a Gordon Gábor, az Élet Menete Alapítvány elnökének forgatókönyve alapján. A kiállítás megnyitóján Radnóti „Töredékek” című versét Hegedűs D. Géza mondta el, Zoltai Gusztáv Mazsihisz ügyvezető igazgató, és Schöner Alfréd, az Or-Zse rektora mondott megnyitó beszédet. Az elsősorban szervezett középiskolai csoportok számára készített emlékkiállítást elvitték Nagykovácsra, Kecskemétre, Kiskunhalasra, Szegedre, Hódmezővásárhelyre, Békéscsabára, Szolnokra, Karcagra és Debrecenbe is.

3. Hajnal Gabriella műveinek kiállítását Komoróczy Géza nyitotta meg a Budapesti Zsidó Múzeumban. A megnyitó szövege megjelent az ÉS 2007. március 16-i számában „Kárpit, héber betűkkel” címmel (29. p.).

4. A Marom konzervatív zsidó vallási szervezet konferenciát rendezett a homoszexualitásról, és a zsidó hagyományról a Király utcai Sirályban. A téma aktualitását az adta, hogy az Amerikai Konzervatív Mozgalom rabbigyűlése 2006 decemberében olyan határozatot hozott, hogy a homoszexuális kapcsolatok „bizonyos formái” megengedhetők. A vitát - amelyben a felek eltérő álláspontokat fogalmaztak meg - Vári György vezette. A vitában Köves Slomo lubavicsi és Radnóti Zoltán neológ rabbik, valamint Hunyadi

Zsombor és Sturovics Andrea judaisták érveltek az elutasító, illetve a toleráns álláspontok mellett. Schőner Alfréd a Szombat folyóirat megkeresésére úgy válaszolt, hogy „Nem tudom összeegyeztetni a rabbi hivatás gyakorlásával”. (Szombat, 2007/április 25. p.).

március 2.

A londoni The Times interjút közölt Gyurcsány Ferencsel, amelyet ismertettek a magyarországi napilapok is. (Népszabadság 2007. március 3. „Valami rettenetes történet” - Gyurcsány Ferenc a londoni Timesnak az árpádsávos zászlóról, a Fidesz és a szélsőjobb érdekközösségéről 1,2. p.). Az interjú politikai vihart kavart a Parlamentben. A miniszterelnök szavait, amelyek a tavaly októberi zavargások után erősödő antiszemitizmusra utaltak, az ellenzék úgy értelmezte, hogy, Gyurcsány Ferenc a Fideszt vádolja antiszemitizmussal. Az interjú miatt Navracsics Tibor, a Fidesz frakcióvezetője felelősségre vonta a miniszterelnököt. Az interjú teljes szövegét a Népszava 2007. március 6-i száma közölte fordításban (9. p.). Gyurcsány Ferenc a Parlamentben azt mondta, hogy a Fidesz nem határolódik el a szélsőjobbtól, mentegeti a menthetetlent, és rendezvényeire is beengedi az árpádsávos zászlókat. Kertész Péter a Népszabadság 2007. október 6-i számában a kertesz.freeblog.hu című cikkében Gyurcsány mellett, az öt támadók ellen foglalt állást (14. p.).

március 4.

Az RTL Klub Tv csatornán elkezdődött a hatrészes angol dokumentumfilm sorozat vetítése „Auschwitz - A nácik végső megoldása” címmel.

március 6.

Az Oktatási és Kulturális Minisztériumban Arató Gergely államtitkár adta át a Scheiber Sándor díjakat Schmelczer Herman Imrének, és Deutsch Gábornak, illetve Szigeti Jenő adventista teológiai tanárnak. A kitüntetettek munkásságát a díjat odaítélő kuratórium tagjai méltatták. Schmelczer Herman Imre laudációját Schwitzer József főrabbi, Deutsch Gáborét Komoróczy

Géza professzor, Szigeti Jenőét pedig Voigt Vilmos professzor mondta el.

március 8.

A 2007. március 15-i ünnep előtt szaporodó rasszista, antiszemita megnyilvánulások miatt Feldmájer Péter, a Mazsihisz elnöke március 8-án olyan nyilatkozatot adott ki, hogy a "régóta nem volt ilyen intenzitású antiszemitizmus Magyarországon", ezért a hittestvérek maradjanak otthon, vagy hagyják el a fővárost. Az Új Élet 2007. március elsejei számában pedig egész oldalas összeállítást készítettek a környező országok zsidó vonatkozású látványosságairól „Töltse nemzeti ünnepünket külföldön – ha kedveli a nyugalmat, ha szereti a biztonságot, ha elege van a zsidózásból és a nyilasokból” címmel (3. p.). Mintegy félszáz zsidó értelmiségi, a Mazsike, a B,nai B,rith és a Társaság a Magyarországi Zsidó Kisebbségért elnöksége azonban „Zsidók vagyunk, és nem félünk” című nyilvános körlevélben március 15-e megünneplésére buzdították hittestvéreiket. Az aláírók között volt Heller Ágnes filozófus, Erős Ferenc szociálpszichológus, Gadó János szociológus és Szántó T. Gábor, a Szombat főszerkesztője. Az EMIH és a MACISZ is szerencsétlennek tartotta Feldmájer nyilatkozatát, amelyet a Reutershez, és más hírügynökségnek is eljuttatott. A Szombat 2007/áprilisi számában megjelentek a nyilatkozatok „Zsidó viták március idusán – Dokumentumok” címmel (4-5. p).

március 9.

1. A Michaéli család két tekercset adományozott az EMIH közösségnek, ezzel a Keren Or imaház Tóra-tekercseinek száma ötre emelkedett. A tekercsek ünnepélyes elhelyezésén a Tóra-szekrényben megjelent az izraeli Pinto rabbi is.

2. Az ÉS március 15-i számában Sebők János „A fehér ló túlsó oldala – A Horthy-évfordulóról” címmel közölt írást (4-5 p.) arról, hogy a néhai kormányzó halálának évfordulóján rendezett istentiszteleten zsúfolásig megtelt a Bazilika, a tüntetően ünneplők a politikai jobboldal teljes spektrumát képviselték.

március 10.

1. A Budai Micve Klubba meghívták a Magyarországon látogatóban tartózkodó csaknem száz izraeli katonát. A vendégek David Admon nagykövet és Tordai Péter hitközségi elnök köszöntése után Gerendás Péter estjét hallgatták meg.

2. Balázs Pál tanár urat 80. születésnapján az Or-Zse templomában köszöntötték a kisle tagjai, valamint Schőner Alfréd rektor, Tóth Emil kántor és Borsányi Schmidt Ferenc könyvtárigazgató.

március 8-10.

„A Holocaust a filmművészetben” címmel az Örökmozgóban konferenciát rendezett a Magyar Nemzeti Filmarchívum, a Német Filmintézet és a Fritz Bauer Institut. A filmvetítésekhez nyilvános előadások és dokumentumfilmek is kapcsolódtak. Három évvel korábban Bécsben tartottak hasonló konferenciát.

március 11.

1. A Goldmark teremben együtt lépett fel a Fellegini Klezmer Gipsy és az Izraeli Hadsereg 80 fős küldöttségével érkezett zenekar.

2. A Bálint Zsidó Közösségi Házban „Keset - Újra ragyog a Szivárvány Budapest egén” címmel „Eszter napot” rendeztek. Az egymással párhuzamosan futó négy program nőkről szólt. A női naplók, memoárok blokkban Pécsi Katalin Balázs Ágnessel, „A piros bicikli” írójával beszélgetett. Az utóbbi években megjelent fontos női memoárokat - Kosztolányi Dezsőné, Losonczi Ágnes, Fahidi Éva és Szász Anna könyveit - Fenákel Judit, László Klári és Kádár Judit mutatta be. Az „Újabb elmeséletlen történetek zsidó nőkről” sorozatban Gonda Júlia és Vera Meisels olvasta fel írását. A „Nők a médiában” sorozatban Sturovics Andrea „Zsidó nők ábrázolásáról” beszélt. Toronyi Zsuzsanna Budapest zsidó női tipográfiájáról, Vincze Zsófia zsidó női megtérés történetekről adott elő „Az orgiától a jiddise máméig” címmel. Peresztegi Ágnes: „Eszter, Vasti és a feminista interpretáció”, Balázs Gábor pedig „Áldott, aki nem teremtett nőnek” címmel tartott előadást.

március 12.

1. Ifjabb Hegedűs Lóránt meghívására Budapestre érkezett a széles körben vitatott munkásságú, holocaust tagadó brit történész, David Irving a „Nürnberg - Az utolsó csata” címmel magyarul megjelent könyvének bemutatójára. A könyvet a Gede Kiadó jelentette meg magyarul. Irving nézetei miatt nem kívánatos személy Kanadában sem, kitiltották Olaszországból és Németországból is. Bécsben 2006. februárjában három év letöltendő szabadságvesztésre ítélték, majd 13 hónap után feltételesen szabadlábra helyezték, és kitiltották Ausztriából. Egy hetes magyarországi tartózkodása alatt több vidéki városban is közönségtalálkozót szerveztek számára, ahol dedikált, a MIÉP március 15-i rendezvényén a Hősök terén beszédet is mondott. Az ifj. Hegedűs Lóránt református lelkész által vezetett Budapest Szabadság téri Református Egyházközség Szabó Dezső Katakombaszínházában ugyancsak dedikálhatott, ugyanígy a Dunamelléki Református Egyházkerület Ráday Kollégiumában is. A Magyarországi Református Egyház Zsinatának vezetése vizsgálatot kért ifjabb Hegedűs Lóránt ellen, majd a zsinati elnökség „Nyilatkozatban” tett közzé, hogy nem volt tudomása ifj. Hegedűs Lóránt akciójáról. Az ifj. Hegedűs Lórántot „lelkészi minőségben sorai között jegyző Magyarországi Református Egyház” vezetőihez értelmiségiek 2007. november elején „Felhívást” tettek közzé média-szerte (pl. ÉS 2007. november 9. 14. p.) és az interneten is, amelyben a református egyház vezetőit egyértelmű, és nyilvános elhatárolódására szólították fel. „A hazájukért és a közéletért felelősséget érző hívők és nem hívők felhívása a Magyarországi Református Egyház vezetőihez” című dokumentumhoz a [@gmail.](mailto:) vagy a [.3@wjlf.](http://www.3@wjlf) honlapokon lehetett csatlakozni. Református hívők 13 főnyi csoportja tiltakozó „Nyílt levél a püspök Úrhoz” címmel levélben fordult ifjabb Hegedűs Lóránt tevékenysége miatt Bogárdi Szabó Istvánhoz, a Dunamelléki Református Egyházkerület püspökéhez. Felhívásukhoz <http://szelidolajfa.blog.hu> címen lehetett csatlakozni. A Magyar Antifasiszta Liga pedig azt szerette volna elérni, hogy az egyház illetékesei távolítsák el a Szabadság téri templomból a 2007. október 23-án felavatott Horthy Miklós, Szabó

Dezső és Wass Albert szobrokat. Bölcskei Gusztáv püspök a 2007 novemberének közepén tartott református zsinatot megnyitó beszédében jelentette be, hogy panaszt tett ifjabb Hegedűs Lóránt ellen. A lelkész ellen indított egyházi per első napján, 2007. december 14-én „palásvesztést” kértek ifj. Hegedűs Lóránt ellen. Az egyházi bíróság a pert 2008. január 10-én elnapolta, egy másik bíróságon új eljárás kezdődött.

2. A Népszabadság 2007. március 12-i számában Vári György „Merjünk gyávák lenni?” című cikkében a szabadságharcban harcoló zsidó honvédekre emlékeztetett (12. p.).

3. A Macisz Tiltakozást tett közzé az egyre erősödő antiszemita jelenségek ellen (Új Élet 2007. április 1. 1. p.), de túlzottnak tartották azt a figyelmeztetést a Mazsihisz vezetők részéről, amelyben a hittestvéreket otthon maradásra szólították fel március 15-én.

március 15.

1. Az ünnep előtt aktívabbakká váltak a szélsőjobboldali szervezetek annak ellenére, hogy a kormányfő az ünnep méltóságának megőrzése érdekében arra szólította fel a pártokat, hogy az ünnep idejére függesszék fel a politikai csatározásokat. Felhívása hatástalan maradt, az ünnep méltóságát minden helyszínen szégyenletesen szétzüllesztette a szélsőjobboldal randalírozása. Gábor György „Márciusi összetartás” című írása a Népszava 2007. március 15-i számában (7. p.) jelent meg.

2. Az ünnep alkalmából Széchenyi-díjjal tüntették ki Komoróczy Géza professzort. Az egykori tanítvány, Gábor György a 168 óra 2007. március 28-i számában „Egyszemélyes intézmény” című írásával (35-36. p.) tisztelgett a professzor előtt. Az Új Élet 2007. június 15-i számában Szilágyi Iván Péter „Egy nem zsidó, aki olyan, mintha zsidó lenne – Komoróczy Géza” című írásával köszöntötte a tudóst (4. p.). A Magyar Köztársasági Érdemrend Tiszti Keresztje kitüntetésben részesült László Károly műgyűjtő, a Magyar Köztársasági Érdemrend lovagrendje kitüntetést adományozta az államfő Ausch Sándornak, a marosvásárhelyi hitközség elnökének. Kossuth-díjjal

tüntették ki Kern András és Szilágyi Tibor
színművészeket, József Attila díjjal Berkovits György
prózaíró. A Magyar Köztársaság érdemes művésze
kitüntetését kapta Forgács Péter filmrendező, aki az
amatőr filmekből készített „Privát Magyarország”
sorozatával, különösen a Dunai Exodus-szal vált
ismertté. Forgács Péternek ítéltek oda a holland
Erasmus-díjat is, amit 2007. november 29-én adtak át
Hágában. Forgács Péter munkásságáról Gerlóczy Ferenc
írt cikket a HVG 2007. március 24-i számában „Hozott
anyag” címmel (66-67. p.) A CEU Auditóriumában 2007.
december 4-én levetítették Forgács „A püspök kertje”
című filmjét, a vetítésen megjelent Kristian
Feigelson, a párizsi Sorbonne Nouvelle professzora,
Földényi László, az ELTE docense, Rév István, a CEU
professzora és Dragan Klaić, a Leideni Egyetem
professzora.

3. Az Új Élet 2007. március 15-i számában Szilágyi
Iván Péter Deutsch Gábor judaisztika tanárról
készített riportot „Én vagyok a rendszerváltás
egyetlen nyertese – állítja a hazai zsidóság egyik
legszerényebb és legcsendesebb tagja” címmel (4. p.).

március 17.

A Bálint Zsidó Közösségi Házban Gleszer Norbert
előadást tartott „Csodarabbi – szent pap – Cádik? –
Cádik-tisztelet, zarándoklatok és közösségi
stratégiák Magyarországon a 19-20 században” címmel.

március 20.

A Parlamentben Szili Katalin adta át a Measz által
2001-ben alapított Radnóti Miklós antirasszista
díjat. Kitüntetését kapott Bitó László, Bödő László,
Debreczeni József, Juszt László, Kosáry Domokos,
Markó Iván, Nyers Rezső, Róbert László, Sándor
József, Schweitzer József, Szikra Sándor.

március 21.

Mazsike Művészetet Kedvelők Köre vendége volt
Bélai György magányújtó.

március 24.

1. A Népszabadság 2007. március 24-i számának
Hétvége mellékletében jelent meg Karsai László

történész „Égő aggodalommal... - XII. Pius és a harmadik Birodalom” című tanulmánya (4-5. p.). Szász János filmrendezővel Csákvári Géza és Varsányi Gyula készített interjút „Nem felejtettem el biciklizni” címmel (9. p.). Szász beszámolt arról a csalódásról, amelyet Kertész Imre döntése okozott neki, amikor elvette tőle a „Sorstalanság” rendezését.

2. A Bálint Zsidó Közösségi Ház vendége Bogyai Katalin államtitkár volt, akivel a nemzetközi kulturális kapcsolatokról beszélgettek a résztvevők.

március 25.

A nagykőrösi zsinagógában tartotta esküvőjét Róna Tamás, Kecskemét, Nagykőrös és Közép-Magyarország rabbija, és az Or-Zse egykori hallgatója, Tari Yvett. Az esküvői szertartást Schőner Alfréd főrabbi vezette, vele együtt a hét áldást a vőlegény édesapja, Radnóti Zoltán, Verő Tamás, Markovics Zsolt, Darvas István rabbik, és Eliezer Shlomovits az Or-Zse haifai vendégprofesszora mondta. A vőlegény tanúja Domán István főrabbi volt. A kántori teendőket Petrovits Péter kántorjelölt, Fekete László főkántor, és Zucker Emmánuel kántor látták el. A Nagykőrösi Városháza Dísztermében Löwy Tamás kószersági felügyelete mellett rendezték meg a kiddust. A rabbi esküvőn megjelentek a Mazsihisz és a Bzsh vezetőségi tagjai, az Or-Zse rektori tanácsa, a rabbikar, valamint a kecskeméti, nagykőrösi, szolnoki és a kiskunhalasi hitközségek elnökei.

március 26.

A Nemzetközi Bibliaverseny Magyarországi döntőjét a Szochnut Lovag utcai székházában (VI. Lovag u. 5.) tartották meg. A vetélkedőre a három magyarországi zsidó középiskolából 25 főnyi csapat jelentkezett, felkészülésüket Balázs Gábor, Radnóti Zoltán rabbi és Don Levy vallási igazgató segítette. A zsűri - melynek tagja volt Deutsch Gábor és Hegedűs Pál tanár, valamint Darvas István rabbi - döntése szerint az első három helyezést Kertész Zsanett, Fodor Milka és Fonó Róbert nyerte el. Ők hárman, mindannyian a Scheiber Iskola növendékei, vettek részt a jeruzsálemi döntőn.

március 28.

A budapesti „Ariadné csoport” tevékenységéről tudósított a 168 óra 2007. március 28-i számában Székely Ilona (31-33. p.). A csoport tagjai párban – egy holocaust túlélő és egy embermentő – látogatnak el iskolai történelemórákra és mondják el történetüket. Egyébként pedig havonta találkoznak a XIII. kerület Tátra utcai Klubjában. Az Ariadné asszonyok terápiás csoportjának terápiás vezetője László Klára szociológus és Kocsor Judit pszichológus.

március 28-30.

A két háború közötti zsidó sorsról tartott történész-vitafórumot a budapesti Holocaust Emlékközpont és a Friedrich Ebert Alapítvány a Páva utcai emlékközpontban. A tanácskozást Konrád György író nyitotta meg. A megnyitó szövege olvasható a Népszabadság 2007. március 31-i számának Hétvége mellékletében „Ballada – Kisvárosi történet” címmel (4. p.)

március 29.

Lisznyai Mária és Fekete László „Zsidó liturgikus dalok” című közös hangversenyét a Váci utcai Belvárosi Szent Mihály Templomban rendezték meg Lisznyai-Szabó Gábor emlékének ajánlva.

március 30.

Az ÉS 2007. március 30-án megjelent számában „Esterházy Péter mint tananyag – avagy hogyan birkóznak meg New York-i diákok a Harmonia caelestisszel” címmel Sanders Iván írása jelent meg (17, 22. p.)

március 31.

1. Winter Péter máramarosi haszid temetőben készített fotóiból nyílt kiállítás az Erzsébetvárosi Közösségi Házban (Wesselényi u.17.). A kilenc temetőben készült fotókat bemutató „Itt vártunk – rajongók árnyai” című időszaki kiállítást Deutsch Gábor, az Or-Zse tanára nyitotta meg.

2. Karinthy Márton író, rendező volt a Budai Micve Klub vendége.

3. A Klezmerész együttes kétéves születésnap koncertet adott a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

Márciustól a Budai Mikve Klubban a pénteki kiddusokra meghívott vendégekkel beszélgethettek a kile tagjai. Márciusban Szakonyi Péter újságíró, Haraszti György történész, Sós László fotográfus, Szántó T. Gábor író, szerkesztő volt a klub vendége. Áprilisban Szita Szabolcs történészt és Bokor Péter építészt, valamint Fitz Zsuzsannát, a Bálint Zsidó Közösségi Ház igazgatóját hívták meg. Májusban Hrotkó Larissa egyetemi oktató, Réz Erzsébet, a Scheiber Sándor Iskola igazgatója, Szeszler Anna, a Lauder Iskola főigazgatója és Róna Artúrné, a Wesselényi Iskola igazgatója volt a klub vendége. Júniusban Horváth Csaba főpolgármester-helyettessel beszélgettek.

A Szombat 2007/ márciusi számában Koós Annával, a néhai Halász Péter feleségével, a hetvenes években, a Dohány utcában működött lakásszínház társalapítójával Csáki Márton készített interjút „A gyanakvás kora” címmel (24-25. p.). Koós Anna a rendszerváltozás után több mint egy évtizeddel tudta meg, hogy szülei az ÁVH alkalmazottai voltak. Történetüket az Akadémiai Kiadónál 2006-ban megjelentetett „A nem kívánt örökség” című könyvében írta meg. Horn Gabriella „Őskutatás” című írásában a zsidó családfa-kutatással foglalkozó szakemberekkel beszélgetett (a Jewishroots céget működtető Koltai Andrással és Kinpán Judittal, valamint Kiss Józseffel, Bürg Judittal, továbbá a Magyar Országos Levéltár geneológusával, Berkes Józseffel). (19-22. p.). Gadó János az észt hitközségekről készített riportot az új EU tagországok zsidó közösségeit bemutató sorozat utolsó darabjaként a Szombat 2007/márciusi számában „Orosz ajkú skandinávok” címmel (15-17. p.). Novák Attila „Zsidó térfoglalás Münchenben” című írása (12-13. p.) az új zsinagóga történetlét foglalja össze.

A Mazsike Hírlevél 2007/márciusi számában Polnauer Sándor, a Páva utcai zsinagóga (rövid idő után

Bernben megválasztott, s ezért távozó) rabbija mutatta be a templomot és közösségét (8-9. p.). (A közösség később Tota Péter Joel frissen felavatott rabbit választotta vallási vezetőjének.) A Mazsike elnökségi tagjai közül Rajki Andrással beszélgetett Rick Zsófi „Segíteni az alkotások létrejöttét” (12-13. p.) címmel.

A Magyar Tudomány 2007/3 számában jelent meg Herskó Gyula - Molnár Gyula - Czeizel Endre „A Nobel-díjas Avram Hershko - Herskó Ferenc - családtörténete” című tanulmánya (368-378. p.).

Az Educatio című folyóirat 2007/tavaszi száma tematikus összeállítást készített az előítéletekről. In: Erős Ferenc „Irányok és tendenciák az előítélet kutatásban”; Kovács András „Lehet-e előítélet az előítélet?; Erős Gábor - Gárdos Judit „Az előítélet kutatásának bírálatához”; Murányi István - Szabó Ildikó „Középiskolások előítéletességének egy lehetséges magyarázata: az életforma”; Dencső Blanka - Sík Endre „Adalékok az előítéletesség mértékének és okainak megismeréséhez a mai Magyarországon”; Takács Judit „Előítélet és megkülönböztetés az iskolában”; Neményi Mária „Serdülő roma gyerekek identitás stratégiái”; Kovács Mónika „Nemi sztereotípiák, nemi ideológiák és karrier aspirációk”.

április hónap

április 1.

1. A Bálint Zsidó közösségi Házban „Családi délután” keretében ülték meg a szédert. Este a Sipos András által szerkesztett „Zsidó filmek klubja” keretében két dokumentumfilmet mutattak be az alkotók jelenlétében. A „Csendesfilm”-ben egy holocaust túlélő portréját rajzolta meg El Eini Sonia. A 150 éves kőszegi zsinagóga sorsát bemutató ironikus film, a „Zsinagógát vegyenek!” a zsidó vagyon elherdálását mutatja be Gellér-Varga Zsuzsanna és Wizner Balázs kameráján keresztül. (A 38. Magyar Filmszemlén a dokumentumfilmek kategóriájában bemutatták Gellér-

Varga Zsuzsanna és Wizner Balázs a filmjét. Stóhr Lóránt „Hazatérők, hontalanok, emigránsok” című filmszemlést összefoglalójában (ÉS 2007. március 2. 17. p.) foglalkozott a dokumentumfilmmel, a Duna Televízió 2007. augusztus 27-én mutatta be.)

2. A Magyar Cionista Szövetség rendkívüli közgyűlésén Fischer Erzsébet könyvvizsgáló elmondta, hogy 2006-ról maradt ugyan tízmillió forint, de az elszámolást a korábbi vezetés meglehetősen lazán kezelte, és a beszámoló elkészítéséhez sem adta meg a kellő segítséget. A beszámolót a közgyűlés így is elfogadta, de a pénzmozgások nyomon követhetősége miatt pénzügyi szabályzat megalkotását és szakember foglalkoztatását határozták el. Megválasztották a Számvizsgáló Bizottság tagjait: elnök: Spitzer Mariann tagjai: Ádám Tibor (Oneg Sábbát) és Márkus Erzsébet (WIZO). Az etikai bizottság elnökévé Patakiné Kálmán Zsuzsát, tagjaivá Bányai Lászlót (Oneg Sabbat) és Lusztig Katát (Hasomér Hacair) választották. Felvételét kérte a MACISZ-be a 2005-ben újjáalakult, fiatalokkal foglalkozó Hasomér Hacioni, melynek tevékenységét Révész Gábor ismertette. A MACISZ elnöki tisztét 2006. decembere óta betöltő Novák Attila elmondta, hogy Susán Eszter vezetésével megalakult a szervezet állandó irodája, a szervezet a [.cionista.](#) és a [.hatikva.](#) portálokon is elérhető

április 2.

1. Óbudai hitközség számára különleges volt az Erev Peszah. Az ország legnagyobb széderét a félévszázada nem zsinagógaként működő Óbudai nagy zsinagógában (III. Lajos u. 163.) rendezték meg. A mintegy 250 résztvevő ünnepét Verő Tamás rabbi vezette, az épület bérleti díját, valamint a tér berendezését a budai hitközség állta. Az eseményről „Rendhagyó széder este az óbudai nagy zsinagógában” címmel részletesen beszámolt a Budai Sófár 2007/májusi száma (4-6. p.). A széderen jelen volt David Admon nagykövet, aki felolvasott a Haggadából, Szili Katalin házelnök, Suchman Tamás Mazsihisz alelnök, Fónagy János képviselő, Radó Ákos, a B,nai B,rith elnöke és Magyar György ügyvéd. Az Óbudai hitközség évek óta eredménytelenül próbálkozott a TV stúdióként funkcionáló épület visszaszerzésével, az év végére

azonban a hányatott sorsú templom visszakerül a Mazsihisz tulajdonába. Az Újpesti hitközség széder vacsoráján Derce Tamás polgármester és felesége, Hajdú László, a XV. Kerület polgármestere és felesége, Kovács Sándor önkormányzati képviselő és Gulyás Kálmán, a Munkaügyi Minisztérium képviselője is megjelent. A Hegedűs Gyula utcai körzet széder estjén Lówy Tamás főrabbi fia, az Egyesült Államokban judaisztikát tanuló Gábor és felesége is közreműködött. A Pesti Jesiva a Grand Hotel Hungária Dísztermében tartotta a szédert Köves Slomo vezetésével, a Chabad Központban (Károly krt. 20.) Oberlander Baruch magyarázatait hallgatták a résztvevők.

2. Tamás Pál „Húsvéti történet” című írásában a vérvád tovább örökítéséről számolt be egy varsói filmélménye kapcsán. Zmijewski rendező filmjében azt vizsgálja, hogy bár évek óta készülnek rá, miért nem távolítják el Sandomierzben, a dómból, s egy másik templomból a szentképként kint lógó két - egy akkori városbeli antiszemita vérvád perhez kapcsolódó - 18. századbéli festményt.

április 2-3.

„Bence György Emlékkonferenciát” rendezett a Budapesti Corvinus Egyetem Társadalomelméleti Kollégiuma. Az első napon Ludassy Mária, Fodor Géza, Heller Ágnes, Tamás Gáspár Miklós, Gedeon Péter, Szalai Miklós és Juhász János tartott előadást, a másodikon Balogh István, Tanyi Attila, Weiss István, Szilágyi Ákos, Lánczi András és Miklósi Zoltán.

április 10.

A Bálint Zsidó Közösségi Ház vendége Tamás Gáspár Miklós filozófus, közíró volt, aki „Merre halad (?) Magyarország? Politika és (vagy) lelkiismeret” címmel tartott előadást aktuális kérdésekről.

április 12.

A Holocaust Dokumentációs Központ és Emlékgyűjtemény két történésze, Botos János és Szita Szabolcs Raoul Wallenberg embermentő tevékenységéről tartott előadást az Open Society Archives központjában. Botos János Wallenberg magyarországi

kapcsolatrendszeréről, Szita Szabolcs közeli munkatárásáról, Langfelder Vilmosról beszélt.

április 13-15.

„Bevezetés a Kabbalába” címmel először tartott szemináriumot Z, ev ben Simon Halevi (Warren Kenton), a Londonban élő kabbalista a Bálint Házban a Mazsike szervezésében és vendégeként. A Mazsike 2007/márciusi és áprilisi hírlevelében ismertető jelent meg „Bevezetés a Kabbalába Z, ev ben Shimon Halevi-vel” címmel (6-7. p.).

április 14.

A magyarországi holocaust közelgő emléknapja alkalmából egész napos konferenciára került sor a Páva utcai Holocaust Emlékközpontban. Délelőtt a holocaust oktatásával kapcsolatos módszertani előadások hangzottak el, délután fotókiállítások, illetve dokumentumfilmek vetítését szervezte meg Pécsi Katalin oktatási igazgató. Este Pusztai Varga Ildikó képzőművész Goldstein Imre költő verseire komponált installációit avatták fel, majd gyertyagyújtással emlékeztek a holocaust áldozataira.

április 15.

1. Gyurcsány Ferenc kormányfő a holocaust nemzetközi emléknapján, valamint a magyarországi holocaust emléknapjának előestéjén közleményben emlékeztetett arra, hogy a holocaust egyetemes emberi és nemzeti tragédia is.

2. A „Cipők a Duna-parton” emlékműnél Iványi Gábor metodista lelkész és Vitányi Iván MSZP-s országgyűlési képviselő mondott emlékbeszédet.

3. Az Élet menete a Páva utcából induló fáklyás felvonulással emlékezett. A Verő Tamás rabbi által szervezett, a Dohány utcáig tartó több ezer fős menet élén politikusok és vallási vezetők haladtak, mindannyian sárga kabátot viselve. A menetben vonult Gyurcsány Ferenc miniszterelnök és felesége, Lomnici Zoltán, a Legfelsőbb Bíróság elnöke, Szili Katalin házelnök, több állam - köztük Izrael, az Amerikai Egyesült Államok és az Orosz Föderáció - nagykövete, Zoltai Gusztáv a Mazsihisz ügyvezető igazgatója, Kardos Péter főrabbi, Efraim Zuroff, a Simon

Wiesenthal Központ igazgatója. A parlamenti pártokat vezetőik képviselték a menetben. A Fideszt Navracsics Tibor frakcióvezető és Fónagy János képviselő, a Magyar Szocialista pártot Lendvai Ildikó frakcióvezető és Kiss Péter miniszter képviselte. Az SzDSz képviselőjében Kóka János miniszter, az MDF-et Herényi Károly frakcióvezető jelent meg. A Dohány utcai zsinagóga kertjében beszédet mondott Szili Katalin, az országgyűlés elnöke. Emlékeztetett arra, hogy a Magyarországról deportált, még időben felszabadult fiatalemberek közül hárman is Nobel díjasok - Kertész Imre, Avram Hershkó és Elie Wiesel. Balog Zoltán Fideszes országgyűlési képviselő beszéde után felszólat Vámos Miklós író, Zoltai Gusztáv, Efraim Zuroff is. Warren L. Miller, az Egyesült Államok elnökének különmegbízottja felavatta a zsidó életet mentő XXIII. János pápa emléktábláját. Udvardi György püspök Erdő Péter bíboros érsek levelét olvasta fel, Gerendás Péter, Hernádi Judit, Heilig Gábor és Somló Tamás zsidó dallamokat játszott. A Terror Háza előtt Szili Katalin Házelnök és Schmidt Mária, a Terror Háza Múzeum igazgatója mondott beszédet. A kormánypártok vezetői együtt emlékeztek a gyászünnepen, megjelent Orbán Viktor és Dávid Ibolya is.

5. A Bzsh tisztújító közgyűlésén az elnöki és ügyvezető igazgatói tisztségre csak egy-egy jelölt volt. Újraavasztották Streit Sándort elnöknek, ügyvezető igazgatónak pedig Zoltai Gusztávot. A leadott 77-77 érvényes szavazatból 67-et kapott Streit Sándor, 61-et Zoltai Gusztáv. Az előljáróság 15 jelöltjéből 11-et választottak, majd megválasztották azt az 58 képviselőt is, amik a Bzsh-t a Mazsihisz tisztújító közgyűlésén képviselik. Küldött lett többek között Egri Oszkár, Engländer Tibor, Kunos Péter, Streit Sándor és Zoltai Gusztáv. Küldöttnek sem választották meg a Mazsihisz közgyűlésére Breuer Pétert, Tordai Péter és Heisler András (az utóbbi két jelölt korábban a Mazsihisz elnöki tisztségét is betöltötte). Az első kettő a Bzsh előljáróságába sem került be.

április 16.

1. Sólyom László köztársasági elnök a holocaust magyarországi emléknapiján ellátogatott a Páva utcai Holocaust Emlékhelyre, ahol Martinkovits Judit igazgató fogadta. Az államfő megtekintette a „Jogfosztástól a népirtásig” című kiállítást. Az intézményben „A holocaust emlékhét” rendezvényei keretében felavatták az „Eltűnt Közösségek Tornyát”, amely annak az 1441 településnek a nevét sorolja fel, ahol a holocaust után már nem él zsidó közösség. A „Visszatérés - újrakezdés” címmel 2006. november 23-án rendezett konferenciáról készült könyvet Ormos Mária akadémikus mutatta be.

2. A parlamentben rendezett holocaust emlékülésen a kaddis elhangzása után Gyurcsány Ferenc miniszterelnök a gyűlöletkeltéssel, a kirekesztéssel szembeni zéró toleranciát hirdető kiáltvány aláírására kérte fel e törvényhozókat. A kiáltvány szerint az aláírók nem vállalnak felelősséget a szélsőséges egyénekkel és csoportokkal, elhatárolódnak az antiszemita, rasszista megnyilvánulások minden formájától. (A kiáltvány megjelent a Népszabadság 2007. május 9-i számában az addig aláíró mintegy 250 személy névsorával (9. p.) A tiltakozáshoz magánszemélyek is csatlakozhattak a .miniszterelnok.hu/ honlapon.) A miniszterelnök beszédében a „csendben maradók” felelősségét is felvetette. Az ellenzék 2006. október 9-e óta először nem vonult ki a miniszterelnök beszéde alatt, s a Fidesz és a KDNP frakcióvezetője kijelentette, hogy aláírják a kiáltványt. Az emlékülésen minden parlamenti párt frakcióvezetője felszólalt, beszédet mondott Szili Katalin házelnök, Pokorni Zoltán korábbi, és Hiller István jelenlegi oktatási miniszter. Az ülésre meghívták a közjogi méltóságokat, valamint a történelmi egyházak és zsidó szervezetek képviselőit.

3. A Muzsikás együttes „Zsidó - magyar népzene” címmel adott koncertet a Fővárosi Művelődési Házban (XI. Fehérvári u. 47.). Az együttessel fellépett Bob Cohen klezmer zenész, Yale és Elisabeth Storm amerikai zenész házaspár.

3. Auschwitz-Birkenauba mintegy 250 főnyi magyar csoport érkezett az Élet Menete Alapítvány szervezésében. A három napos útra különvonattal

érkeztek a résztvevők, a MÁV támogatásával 30 ezer forint volt a részvételi díj.

4. A Szim Salom Közösség a Bálint Zsidó Közösségi Házban tartotta Holocaust megemlékezését.

április 16-18.

Először rendezték meg Jeruzsálemben a Nemzetközi Zsidó Írókonferenciát „Kisufim – Sóvárgások” címmel. A rendezvényre meghívták Heller Ágnes filozófust is. Heller Ágnes a konferencia második napján a zsidó értelmiség társadalmi szerepéről beszélgetett A. B. Jehosuával és Natan Saranszkival. A tanácskozásról Shiri Zsuzsa tudósított a Szombat 2007. júniusi számában „Sóvárgások” címmel (11-13. p.).

április 17.

„Művészet a Lauder Iskolában” címmel diákok munkáiból nyílt kiállítás az Oktatási és Kulturális Minisztériumban.

április 18.

1. Egerben az Eszterházy Károly Főiskola Politológia Tanszéke (Egészség ház u. 4.) és a budapesti Holocaust Dokumentációs Központ konferenciát rendezett „Emlékezet és emlékezés – Tények és gondolatok a magyarországi holocaustról” címmel. Az előadók Kende Péter történész, Vajda Mihály filozófus, Székely Gábor, a HDKE elnöke és Botos János történész voltak. A kerekasztal-beszélgetés részvevője volt Pécsi Katalin, Mózes Mihály, Kiss László, Birinyi Aranka és Simkóné Kiss Ágnes. Az egri Régi Zsinagógában (Hibay Károly u 9.) kiállítást rendeztek „Auschwitz Album – rólunk, nekünk, nélkülünk ...” címmel.

2. Karcagon a holocaust megemlékezés rendezésében közreműködött Sommer László, az Mazsihisz oktatási vezetője, valamint Szabó Eszter és Keserű Petra végzős judaisztika szakos hallgatók

3. Kőszegen Lazarovits Ernő és Suchman Tamás országgyűlési képviselő emlékezett a téglagyárban egy napig működött egykori gázkamra helyén.

4. Angyalföldön a Károlyi Mihály közgazdasági Gimnázium színháztermében rendezett Holocaust emléknapon a mauthauseni koncentrációs tábor

túlélőjeként Lazarovits Ernő mondta el személyes emlékeit.

április 19.

1. Konferenciával emlékeztek Esterházy János szlovákiai magyar politikusra halálának 50. évfordulóján a Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézetében. Sólyom László köztársasági elnök a kisebbségek jogait védő gróf erkölcsi rehabilitációja mellett a jogi rehabilitációt is sürgette. Esterházy Jánost 1947-ben előbb halálra, majd életfogytig tartó börtönbüntetésre ítélték. A halál morvaországi börtönében érte. A konferencián előadást tartott Csáky Pál, a szlovákiai Magyar Koalíció Pártjának elnöke, és Duray Miklós alelnök is, akik szerint lehetőség van arra, hogy a szlovák parlament jogi elégtételt szolgáltatson a grófnak. A konferencián jelen volt Esterházy János lánya, Esterházy-Malfatti Alice, valamint Németh Zsolt, a parlament külügyi bizottságának elnöke is. 2007. május 9-én a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jogi Kara Szentkirályi utcai Dísztermében is megemlékeztek Esterházy János halálának évfordulójáról. A kerekasztal-beszélgetés résztvevője volt a Rákóczi Szövetség elnöke, Halzl József, Kilényi Géza és Kovács Péter alkotmánybírók, Molnár Imre történész valamint Varga Csaba egyetemi tanár. A V. Szép utca 4 számú, egykori lakóhelye falán az Esterházy János Emlékbizottság és a Rákóczi Szövetség helyezett el emléktáblát. Beszédet mondott Jeszenszky Géza egykori külügyminiszter, a Mazsike nevében Róbert Péter, a Mazsihisz képviselője, aki évek óta szorgalmazza, hogy az izraeli Yad Vasem Intézet posztumusz kitüntetésben részesítse.

2. A Bibó István Szellemi Műhely által szervezett Liberális Akadémia keretében Erős Ferenc tartott előadást „Lelki traumák, identitás, emlékezés” címmel a Közép-Európai Egyetem Hanák termében.

április 19-június 21.

„Izraeli Kulturális Tavasz” címmel a szentendrei Művészetalomban rendezvénysorozatot tartottak. Vácon, Nyíregyházán, Zalaegerszegen, Győrben és Szegeden is

bekapcsolódtak az izraeli kulturális rendezvénysorozatba. Szentendrén Ofra Zimalista szobrászművésznő műveiből nyílt kiállítás. Április 23-24-én a fővárosi Katona József Színházban vendégszerepelt a Tel Aviv-i Habima Színház Lars Noren „Háború” című darabjával. Jeruzsálem újraegyesítésének 40. évfordulóján, 2007. május 12-13-án Jeruzsálem napokat szerveztek a Gödörben, az Örökmozgóban május 24-31. között tartottak izraeli filmhetet. A levetített négy játékfilm és négy dokumentumfilm korábban már díjat nyert nemzetközi fesztiválon. Játékfilmek: Az otthonhoz közel; Milyen csodálatos hely; Joy; Három anya. Dokumentumfilmek: A filmesztálya; A test; Nafi; Kedves Edmond.

április 20.

1. Soros György „A gyarlóság kora a terror elleni háború következményei” című könyvét a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban (VIII. Szabó Ervin tér 1.) mutatták be a szerző részvételével. Soros Györggyel Váradi Júlia és Erdős Gábor televíziós riporterek beszélgettek.

2. Karsai László „A Wannsee-konferencia jegyzőkönyve - újraolvasva” című cikke jelent meg az ÉS 2007. április 20-i számában (6. p.).

április 21.

Konferenciát rendezett a holocaust pszichológiai feldolgozásáról a B,nai B,rith Budapest Páholy, az Emberi Jogi kommunikációs Alapítvány, és a Szociális Innováció Alapítvány. A „Párbeszéd a toleranciáért” sorozatban megrendezett összejövetelen előadást tartott Ormos Mária történész, Vitányi Iván MSZP-s országgyűlési képviselő, Mirjam ben David izraeli szakpszichológus. A tanácskozást Lévai Katalin szocialista EU parlamenti képviselő nyitotta meg.

április 22.

1. A Mazsihisz tisztújító közgyűlésén újraválasztották az elnöki tisztségre Feldmájer Pétert, az ügyvezető igazgatói tisztségre pedig Zoltai Gusztávot. A várakozásokkal ellentétben Suchman Tamás MSZP-s parlamenti képviselő egyik tisztségért sem szállt ringbe. Feldmájer a leadott

érvényes 104 szavazatból 87, Zoltai a 101-ből 84 szavazatot kapott. Az előljáróság tagjai a kétfordulós választás után: Engländer Tibor, Fekete Miklós, Freund Jenő, Gádor György (Pécs), Grosz Andor, László Miklós, Ledniczky András, Róna László, Streit Sándor. Az alelnöki funkcióra Herczog László és Krausz István kapott megbízást. A választást megelőzően a Szombat 2007/áprilisi számában Gadó János és Szegő Péter készített összeállítást „Változásra várva - A Bzsh és a Mazsihisz közgyűlése elé” címmel (17-20. p.). Táblázatba foglalták a négy zsidó felekezet - a Mazsihisz, az EMIH, az Autonóm Ortodox Izraelita, illetve a Szim Salom Progresszív Zsidó Hitközség - támogatottságát az adózók felajánlásai alapján. Az adatokból kitűnik, hogy olvadóban a Mazsihisz hegemoniája a zsidó szervezetek felett.

2. Kóser kiállítást és vásárt rendeztek a Bálint Zsidó Közösségi Házban a gyártó és forgalmazó cégek, valamint a vásárlók részvételével. A rendezvényen kóstolókat és ismeretterjesztő előadásokat is tartottak.

április 21-22.

A Budai Micve Klubban „Bölcs Náthán a XXI. században - Vallások közti és társadalmi párbeszéd a toleranciáról” címmel rendezett konferenciát az MTA-Or-Zse Zsidó Kultúratudományi Kutatócsoport, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Ószövetségi Tanszéke, a Goldziher Intézet és a Debreceni Egyetem Német Irodalmi Tanszéke. Az elnöki tisztet Lichtmann Tamás töltötte be. A Gotthold Ephraim Lessing „Bölcs Náthán” című drámájának aktualitásáról rendezett szemináriumon Kiss Endre professzor Lessing szerepét méltatta az európai felvilágosodásban. Karl Katschthaler (Debrecen) a tolerancia és a türelmetlenség kérdéséről, Staller Tamás Lessing és Mendessohn barátságáról, Hima Gabriella (Pázmány Péter Katolikus Egyetem) a Lessing-darab gyűrű paraboláját elemezte. Rácz Gabriella (Veszprémi Pannon Egyetem) Arnold Zweig, a „porosz zsidó” demokrácia felfogását ismertette, Kiséry Eszter (Debreceni Egyetem) a Náthán feldolgozásokról, Tatár György filozófus (ELTE) a gyűrű példázatban Náthán

humanizmusát méltatta. Jutta Haussmann (Evangélikus Egyetem) a vallások együttélésének határait vizsgálta, Finta Szilvia Jehuda Halévi „Kuzári” című művét hasonlította össze Lessing munkájával. Szécsi József teológus (Or-Zse) az ókori zsidó filozófus, Philo gondolatait kapcsolta össze Lessing munkásságával, Vajda Károly (Győri Főiskola) az előítéletességről, Schweitzer Gábor a magyar reformkor vallási toleranciájáról beszélt. Borsányi Schmidt Ferenc (Or-Zse) a zsidó felvilágosodás hatását vizsgálta Lessing művének keletkezésére. Kósáné Oláh Julianna (Nyíregyházi Tanárképző Főiskola) a gyűrű meséjét kutatta más művekben. Lichtmann Tamás professzor Heller Bernát Lessing tanulmányát ismertette, Rathmann János filozófus a zsidó-keresztény párbeszédéről szólt a német felvilágosodás korában. Riszovannij Mihály a jelenlegi német keresztény-zsidó párbeszéd helyzetét elemezte, Szentiványi Ilona (Wesley Főiskola) az iszlámmal való párbeszéd lehetőségeit kutatta, Kozma György (Or-Zse) a misztikus tanok továbbélését mutatta be, Vári György az emberszeretet és a tolerancia kapcsolatát elemezte.

április 23.

Az elesett izraeli katonák emléknapiját (Jom Hazikáron) a Goldmark Teremben rendezték meg. Az ünnepségen felolvasták Gabi Askenázi, az izraeli vezérkari erők vezérkari főnökének napiparancsát. Az eseményen megjelent David Admon izraeli nagykövet, a Mazsihisz és a Bzsh vezetői. Beszédet mondott Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi, közreműködött Fekete László főkantor.

április 24.

Izrael függetlenségi napja, a Jom Háácmaut 59. évfordulójának megünneplésére a Magyar - Izraeli Baráti Társaság rendezvényén a Mazsihisz Dísztermében került sor. Beszédet mondott David Admon nagykövet, Bölcskei Gusztáv református lelkész, Hídvégi György, a baráti társaság főtitkára, Feldmájer Péter Mazsihisz elnök. Mezei András költő verseit olvasta fel, Tóth Emil és Fekete László a kántori teendőket látta el.

április 25.

1. A Bálint Zsidó Közösségi Házban Az Abigail Galéria tulajdonosával, Viktor Györggyel beszélgetett „Prófétákról a festészetben” témakörben Haas Mária.

2. A Bálint Zsidó Közösségi Házban beszélgetést rendeztek a március 15-i ünnep kapcsán a zsidó szervezetek és magánszemélyek között kirobbant vita tisztázására.

április 25-26.

Az m2 közszolgálati TV csatorna levetítette a „Hitler és a holocaust” című kétrészes német dokumentumfilmet.

április 26.

1. A Bibó István Szellemi Műhely által szervezett Liberális Akadémia kerekasztal-beszélgetést rendezett „Hogyan látta Szabó Miklós a 20. századi politikai kultúrát Magyarországon és hogyan látjuk mi?” címmel tartott előadást a Közép-Európai Egyetem Hanák termében.

2. A Fészek Klubban színpadra állították Sárdi Mária „Kislány a pokolban” című könyvének feldolgozását. A monodráma főszereplője Budai Tünde színésznő, rendezte Kriszt László.

3. Síremléket avattak Szenes Hanna magyar cionista hős emlékére a Kozma utcai zsidótemetőben. Az avatáson jelen volt David Admon izraeli nagykövet, Petrétai József igazságügyi és rendészeti miniszter, valamint Szenes Hanna unokaöccse, Eitan Szenes is. Szenes Hanna apja, Szenes Béla színműíró tiszteletére és hagyatékából pedig emlékkiállítás nyílt a Bajor Gizi Színeszmúzeumban.

4. A Duna TV-ben levetítették a „Jeruzsálemi juharfa” című dokumentumfilmet, műsorra tűzték a Sabbathsong Klezmer Band jubileumi koncertjét megörökítő, „Több mint klezmer - hetedik év” című filmet. Bemutatták Kőbányai János Ámos Imréről készült, „Az Apokalipszis költője” című dokumentumfilmjét is.

április 27.

Budapesten is felavatták az első „botlatóköveket (macskaköveket)” Gunter Demning kölni művész ötlete nyomán. A botlatókövekkel a vészkorszak hatmillió üldözött áldozatának kísérel meg emléket állítani a művész. Az akcióról először Léderer Pál tudósított a Népszabadság 2007. január 27-i számában megjelent „Emlékezni és meghajolni a holocaust áldozatai előtt” című cikkével. Az első köveket Roskó Gábor avatta fel, a köszöntő szövegét közölte a Szombat 2007/júniusi száma 20 oldalán. Az első köveket a Ráday utca három háza (5, 25, 31.) előtt helyezték el Rónai Béla, Vidor (Weiss) Oszkár és Pollák Imre emlékére. A "Botlatókövek" a járda kockaköveire illesztett réztáblácskákon örökítik meg az elhurcoltak nevét, lakhelyét és foglalkozását, esetenként a deportáltak meggyilkolásának helyszínét is. A Kölnből indult kezdeményezés nyomán Németország 250 helységében 11 ezer követ helyeztek el. Az akció Ausztriában és Magyarországon folytatódott. A projekt, amelynek megvalósításához egy német és egy magyar intézmény - 2B Galéria és a kölni NS-Dokumentationszentrum - is bekapcsolódott, júniusban az Alföldön, augusztusban Magyarország nyugati részében folytatódott. A projekt ügyeit a [.macskako.](http://www.macskako.hu) honlapon lehetett követni, a program magyarországi vezetője Berger Ágnes volt. A Dunántúlon először Balatonfüreden avattak macskaköveket kora ősszel a Kossuth Lajos utca 19 számú ház előtt Singer Zsigmond és Pápai Lujza, valamint a Dózsa György utca 9 számú ház előtt Groszmann Jolán és kislánya, Oblatt Judit emlékére.

április 27-május 1.

A Holocaust Dokumentációs és Emlékközpont Közalapítvány továbbképzés keretében látogatást szervezett Drezdába a „Halálos orvosság” című kiállításra és tanári szemináriumra. A részt vevők meglátogatták a náci eutanázia-központként működő kastélyt Hartheimben, illetve Pirna-Sonnensteinben. Hartheimben a magyar áldozatok emlékére a Holocaust Közalapítvány emléktábláját Szita Szabolcs avatta fel. A tanulmány úton orvosi egyetemeken és egészségügyi főiskolákon tanító oktatók (ketten a Semmelweis Egyetemről, egy Zalagerszegről, a Pécsi

Egyetem főiskolai karáról), tizenhárom középiskolai tanár (az ország számos városából, Eger, Sopron, Miskolc, Tokaj, Nagykanizsa, Szolnok, Debrecen, Budapest), öt kutató és egy újságíró vett részt. A tanárok többségének ez volt az első holocausttal kapcsolatos továbbképzése. A szeminárium előadója, Wolfgang Kaiser, a berlini Haus der Wannsee Konferenz oktatási vezetője a kiállításához kapcsolódóan a nácizmus ideológiájában megjelenő rasszizmus, antiszemitizmus összefoglalására törekedett. A második a Semmelweis Egyetem Magatartástudományi Intézetének két oktatója, Hegedűs Katalin és Tóthné Zana Ágnes a bioetika, az antropológia világáról, és a mai orvosi erkölcsi kérdésekről tartottak előadást. Szita Szabolcs az oktatás fontosságára, a résztvevők esetleges jövőbeni együttműködésére tért ki. Berger-Nagy Zsuzsanna, a Stiftung Gedenkstätten Buchenwald und Mittelbau-Dora munkatársa szólt Buchenwald történetéről, Botos János a Holocaust Emlékközpont tudományos titkára a zsidó származású magyar orvosok sorsának alakulásáról, a második világháború és a holocaust idejének zsidókkal kapcsolatos orvosi és egészségügyi kérdéseiről beszélt.

április 29.

A Budai Micve Klub vendége volt Komoróczy Géza professzor.

április 30.

69 éves korában meghalt Székely Magda (1936-2007) költő. Az ÉS 2007. május 11-i számában Báthori Csaba búcsúztatta „A helyzetek végső világossága” című írásával (11 p.), a Szombat 2007/júniusi számában Vári György emlékezett a költőnőre (30-31, p.); a Budai Sófár 2007/júniusi számában Csillag Ferenc „Emlékezés Székely Magdára” című írása jelent meg (8. p.)

Áprilisban a Holocaust Dokumentációs Központban emlékülést rendeztek a Raoul Wallenberg kutatás új irányai címmel.

Linzben Szita Szabolcs történész tartott előadást a mauthausen-gunskirsheni táborok felszabadulása alkalmából rendezett konferencián, az egyetemen.

Lówy Tamás főrabbi, a Hegedűs Gyula utcai körzet vezetője „Budapest Főváros XIII. Kerületéért” Kitüntetést kapott Tóth József polgármestertől.

Fonyó Gergely rendező dokumentumfilmet forgatott Ocskay László századosról, a 101/359 ruhagyűjtő század parancsnoka, a Yad Vaseem Intézet kitüntetettjétől, 2500 ember megmentőjéről. A film a Magyar Mozgóképfelügyelet Alapítvány és az Artisjus támogatásával készült.

A Fészek Klubban a Kávéházi Művészeti Esték sorozatban monodráma keretében bemutatták a Sárdi Mária „Kislány a pokolban” című könyvéből készült adaptációt. A monodramát Budai Tünde adta elő, az előadást Kriszt László rendezte.

A Mazsike Hírlevél 2007/áprilisi számában Korányi Lászlóval, a Mazsike vezetőségi tagjával beszélgetett Rick Zsófi (12-13. p.). A Magyar Zsidó Nagyjaink sorozatban Grósz Ábris, a bőkezű bányatulajdonos címmel Csoma István, a szászvári Bányászati Gyűjtemények vezetője emlékezett az Esztergom-Szászvári Kőszénbánya egykori főmérnökére (13. p.). A budapesti zsinagógák közül a lágymányosi Károli Gáspár téri zsinagógát és körzetét mutatta be Radnóti Zoltán rabbi „Keresd a kőtáblát!” címmel (8-9.p.).

A Budai Sófár 2007/áprilisi számában Hrotkó Larissza a holocaust alatt mártírhalált halt Vidor Pálra emlékezett „A budai rabbi” című írásával (8-9. p.).

A Szombat 2007/áprilisi számában Izrael - EU szemüveggel Gadó János készített összeállítást. Ebben négy magyar EU képviselőt - Szent-Iványi Istvánt (SzDSz - Liberálisok és Demokraták Szövetsége Európáért), Schöpflin Györgyöt (Fidesz - Európai Néppárt), Tabajdi Csabát (MSzP - Európai Szocialisták) és Olajos Pétert (MDF) - kérdezett. Az

MDF képviselője nem válaszolt a kérdésekre (7-12. p.). Ugyancsak az áprilisi Szombatban jelent meg Réz Anna Szipál Márton fotóművésszel készített interjúja „Világéletemben mázlista voltam” címmel (32-34. p.) Várnai Pál Németh Gábor íróval beszélgetett „Zsidó vagy? Fogalmam sincs” című írásában (26-28. p.).

A Századvég 2007/2 számában Standeisky Éva „A kommunisták politikai antiszemitizmusa, 1945-1957” című tanulmánya jelent meg (3-29. p.).

A Debreceni Szemle 2007/2 számában Jóna György jelentetett meg tanulmányt „A debreceni zsidó ifjúság csoportazonosságáról – egy empirikus vizsgálat metszetében” címmel (223-234. p.).

A Szociológiai Szemle 2007/1-2 számában Nagy Péter Tibor tanulmánya jelent meg „Az antiszemita előítéletekről a mai Magyarországon” címmel (132-141. p.).

A Századvég 2007/46 számában jelent meg Liska Márton „Forradalom és rendszerváltás – ahogyan a zsidók megélték” címmel (71-107. p.).

Konrád Miklós „Zsidók és kitért zsidók a dualizmus Korában. A kitérés okai zsidó szemmel” című tanulmánya jelent meg a Történelmi Szemle 2007/3. számában (373-402. p.).

Az Iskolakultúra című folyóirat 2007/2 számában jelent meg Schweitzer Gábor „Adalékok az Országos Rabbiképző Intézet 1914 előtti történetéhez” című tanulmánya (103-123. p.).

május hónap

május 5.

Csoóri Sándor „forradalmi” hevületű „Márciusi levél – Nyílt levél a magyar értelmiséghez” című kiáltványában a jelenlegi kormányzattal való leszámolásra szólította fel a „szellemi és morális felsőház” tagjait. A kezdeményezését „Márciusi

Charta" néven jobboldali értelmiségi mozgalommá szélesítették az aláírók Csoóri kezdeményezését. (Az aláírók névsora megjelent a Magyar Hírlap 2007. május 5-i számában.) Révész Sándor „Néplópók” című, 2007. augusztus 13-án a Népszabadságban (3. p.) közölt cikkében összegezte, hová vezet mindez. Debrecenben 2007. augusztus 21-én a Márciusi Charta a kulturális élet és az oktatási rendszer jelenlegi helyzetéről rendezett tanácskozást. A házigazdák nevében Derencsényi István esperes köszöntötte a „magyar szellemi front képviselőit, az értelmiség színé-javát.” Gereben István „Csoóri kurjantása” címmel a Népszava 2007. május 21-i számában, „Üzenet a Csoóri-kiáltványt aláírt katolikus püspököknek” című írása a Népszava 2007. június 8-i számában jelent meg. Az ÉS 2007. november 9-i számában „Még egyszer a klérus politizálásra hajlamos magatartásáról” című (16. p.) Gereben írás jelent meg. Erre a Svájcban élő Sándor András reagált „A Márciusi chartáról” címmel az ÉS 2008. január 4-i számában (16. p.).

május 7.

Az Óbudai Városháza falán emléktáblát avattak a csaknem 20 ezer Óbudáról elhurcolt mártír emlékére. Emlékbeszédet mondott Reisz Péter, a tábla előtt kaddist mondott Verő Tamás, a Budai körzet rabbija, elnöke és kántora.

május 9.

Fáklyás „Békeláncot” szervezett az MSZP budapesti szervezete a rasszizmus és az antiszemitizmus minden formája elleni tiltakozásul a rakpart Lánchíd és a Magit-híd közti szakaszán. Kéttucatnyi tüntető árpádsávós zászlókkal és tojásokkal már a Kossuth téren várta a „Békeláncra” érkezőket. Gyurcsány Ferenc miniszterelnököt a rakparton tojászápor fogadta. Három randalírozót előállított a rendőrség, mivel a Jobbik nevű szélsőjobboldali szervezet ugyancsak a Kossuth téren tartotta bejelentés nélküli, hungarista tüntetését.

május 11.

. Az ÉS 2007. május 11-i számában Ungvári Tamás „Parancsmegtagadás” című írásával emlékezett unokatestvérére, Elbert Jánosra (6. p.).

május 12.

A Radnóti Színházban mutatta be harmadik albumát a Vodku v Glotku klezmer zenekar. A „Más” című lemezen a zenekar saját szerzeményein kívül haszid, moldvai, galíciai táncok, valamint albán, jiddis és görög népdalfeldolgozások is hallhatók.

május 10-13.

A Szochnut ünnepek sorával emlékezett Jeruzsálem egyesítésének 40. évfordulójára. A „Jeruzsálem szerelmesei” képzőművészeti pályázat nyertese Kósa Gergő „És őrizzétek meg...” című munkája lett.

május 14.

1. Emléktáblát avattak Királyhegyi Pál (1901-1981) humorista, színműíró egykori lakóházának falán. A VII. Hársfa u. 40 számú ház előtt rendezett ünnepségen Hunvald György polgármester, és Szinetár Miklós egykori pályatárs méltatta Királyhegyi humorát.

2. Meghalt Thury Levente keramikusművész, gólemkészítő. A Farkasréti temetőben Wehner Tibor mondott gyászbeszédet június 5-én, amely a Szombat 2007/szeptemberi számában olvasható (27. p.).

május 15.

1. Spiró György volt a Noé Bárkája irodalmi szalon vendége. Az íróval Raj Tamás beszélgetett.

2. Az Új Élet 2007. május 15-i számában a Hunyadi téri Generációk Klubjának vezetőjét, László Miklóst mutatta be Gál Juli „Megérdemlik, hogy odafigyeljünk” című írásával (4. p.).

május 17.

1. A Bzsh közgyűlésén - az előzetesen írásban megküldött - 2006. évi zárszámadást, és a 2007. évi költségvetési tervet Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgató és Pintér Istvánné főkönyvelő terjesztette elő. A 2006-os év 56,7 millió forint többlettel zárult, ebből 40,8 milliót 2007-ben felhasználnak. A

közgyűlés mindkét napirendi pontot elfogadta, és elvi hozzájárulást adott a XI. Zámori u. 7 számú ingatlan értékesítéshez.

2. A Bálint Zsidó Községi Házban Bálványos Huba grafikus, főiskola tanár Marc Chagallról (1899-1985) tartott előadást „Vityebszktől Párizsig” címmel.

május 18.

A Kossuth Klubban antiszemita és cionista kiadványok aukcióját rendezték meg. Az aukciót a Múzeum Antikvárium szervezte egy kiadó hagyatékára alapozva. Az aukció katalógusának előszavát Raj Tamás főrabbi írta.

május 19.

A Népszabadság 2007. május 19-i számának Hétvége mellékletében Bächer Iván rajzolt portrét a Kolozsvár zsidó lakosságának történetét Amerikában, Braham professzor támogatásával feldolgozó Löwy Dánielről (11. p.).

május 20.

1. A Mazsihizs közgyűlésén a 2006. évi zárszámadást és a 2007. évi költségvetési tervet Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgató és Sessler György a Mazsihizs Számvizsgáló Bizottságának elnöke terjesztette elő. Sessler elmondta, hogy munkatársaival 30 hitközséget látogattak meg, a vizsgálatokról videofelvétel készült. (Az Új Élet 2007. április 15-i számában összefoglaló jelent meg a látogatásokról „Szám-Adás magunkról magunknak” címmel (2. p.). A miskolci hitközség képviselői nem jelentek meg a közgyűlésen, mivel a megígért 9 millió forint helyett csak 1,5 millió forint támogatást kaptak. A közgyűlés mindkét napirendi pontot elfogadta. Zoltai Gusztáv és Egri Oszkár előterjesztésére elvi hozzájárulást adott a XI. Zámori u. 7. ingatlan értékesítéshez. Szóba került a Debreceni Hitközség korábbi ügyvezető igazgatójának, Halmos Sándornak a Kossuth Rádió szélsőjobboldali műsorában, a Vasárnapi Újságban való rendszeres szereplése is. Suchman Tamás országgyűlési képviselő az árpádsávos zászló témakörében tartott tájékoztatást.

2. Pest történelmi zsidó negyedében Szegő Dóra vezette a tavaszi sétát a Bálint Ház és a Mazsike szervezésében.

május 21.

A Párbeszéd Házában (VIII. Horánszky u. 20.) Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi, Nemeshegyi Péter jezsuita szerzetes tanár és Häfenscher Károly evangélikus teológus tanár közös bibliaolvasáson értelmezték az ószövetségi Szentírást.

május 22.

1. A Sávuot éjszakáját tanulással és kötetlen beszélgetéssel töltötték a Pesti Jesiva hallgatói és vezetői a Vasvári Pál utcai templomban.

2. Ámos Ungár Imre születésének 100 évfordulója alkalmából „Csodavárók” címmel emlékkiállítás nyílt a Magyar Zsidó Múzeumban. Dávid Katalin megnyitón elmondott beszéde olvasható az Új Élet 2007. július 15-i számában (5. p.). Rózsa Gyula a Népszabadság 2007. május 23-i számában „Időmérték nélkül” címmel közölt kritikát a tárlatról (11. p.). A Népszava 2007. június 12-i számában Ferch Magda írása jelent meg „Csodavárók és a gyerekeknek mesélő öreg templomszolga” című írásával (16. p.).

május 24.

A Mazsike Festészetet Kedvelők Köre számára Bodonyi Emőke művészettörténész tartott virtuális tárlatvezetést Korniss Dezső életművében.

május 25.

Az ÉS 2007. május 25-i számában Szenczi Tóth Károly „Dachau” című írása a városban tett látogatásáról számol be (12 p.).

május 30.

1. Az ausztráliai Perth fellebbviteli bírósága elutasította a háborús bűnökkel vádolt Charles Zentai elleni kiadatási kérelem felfüggesztésért. Zentainak többször meg kellett jelennie a perthi bíróság előtt a Simon Wiesenthal Központ kiadatási kérelmének megfelelően, amelyet a szervezet „Az Utolsó Esély”

akció keretében adott ki. Október elején azonban 2008. februárig elnapolták a döntést a kiadatási kérelemről, mivel Charles Zentai fia olyan dokumentumot talált, amellyel apja ártatlanságát kívánta bizonyítani.

2. Heller Ágnes filozófus mutatta be az „Új antiszemitizmus” című kötetet a Spinoza kávéházban. A könyv a Magyar Zsidó Kulturális Egyesület Szombat című folyóirata által 2006-ban rendezett konferencia előadásait tartalmazza.

3. A svéd Raoul Wallenberg Intézet és a magyar OSA Archívum a Second Life-ban (SL) (Második Élet) "nyitott irodát" Raoul Wallenbergnek. A játék segítségével az irodába "belépve" egy interaktív, multimédiás kiállítást tekinthet meg a látogató, meghallgathatja egyebek mellett Wallenberg utolsó diplomáciai jelentését, megtekintheti és lemásolhatja a svéd diplomatához kötődő dokumentumokat, de akár Wallenberg íróasztalához is leülhet. A kiállítás az OSA Archívum website-járól is elérhető a www.archivum.ws címen.

4. I. János Károly spanyol király magyarországi látogatása alkalmából a Parlamentben mondott beszédet. Megemlékezett arról, hogy 1944-ben egy spanyol diplomata, Don Ángel Sanz Briz számos zsidó magyar állampolgár életét mentette meg Magyarországon.

5. A Bálint Zsidó Közösségi Házban a Zsidó Színház „Átváltozások” című összeállítását adták elő. Színpadra állították Isaac Bashevid Singer „A bolond Gimpel”, és Mrozek „Rókavadászat” című művét.

május 31.

A gyöngyösi zsidótemetőben rendezett mártír istentiszteletet Róna Tamás rabbi és Zucker Immanuel kántor vezette. A megemlékezésen beszédet mondott Fodor Gábor környezetvédelmi miniszter, Feldmájer Péter és Zoltai Gusztáv Mazsihisz vezetők. A gyöngyösi temető volt az első, amelyet amerikai-magyar kormányközi rekonstrukciós megállapodás alapján végeztek el. A több mint háromezer hazai temető rekonstrukciójának közös elvégzéséről állapodott meg a Mazsihisz és az Amerikai Kulturális Világörökség Bizottság. Ronald H. Bloom, az amerikai

emlékbizottság tagja, maga is hozzájárult a temető rekonstrukciós költségeihez.

A Mazsike Hírlevél 2007/májusi számában Benedek István Gáborral készített interjút Rick Zsófi Egy eltűnt, meghitt világ címmel (8-9. p.). Magyar zsidó nagyjaink sorozatban Wechselmann Ignácról, a Vakok Intézetének alapítójáról, építésvezetőről készített portrét Pári Mirella Mijám és Ábrahám Tamás (13. p.).

A Szombat 2007/májusi számában olyan fiatal írókkal indított új sorozatot, akiknek egy-egy fontosabb alkotása erősen kapcsolódik a zsidósághoz. Elsőnek Kőrösi Zoltánnal a „Milyen egy női mell?” című kötet szerzőjével beszélgetett Csáki Márton (27-30. p.). Ungváry Rudolfot Várnai Pál mutatta be (31-33. p.) A 2007/májusi és a júniusi számban jelent meg Pünkösti Árpád „Apám, kézen fogva Szálasival” című kétrészes műltfeltáró írása. Gadó János „Soros kontra Rosenfeld - ki az igazi zsidó?” című írásában az Izrael ellenes retorika zsidó képviselőit veszi számba (4-6. p.).

A Kritika 2007/májusi száma közölte Glatz Ferenc, a 2006. november 13-án eltávozott történészt búcsúztató „Halotti beszéd - Búcsú Litván Györgytől” című írását. Molnár Gál Péter ugyanitt „Egy emléktáblára - Bárdos Artúr (1882-1974)” címmel készített tanulmányt abból az alkalomból, hogy a Katona József Színházban Bárdos emléktáblát avattak.

június hónap

június 1.

1. Szabó István Oscar díjas filmrendezőt kérték el a több ezer német zsidót kimenekítő brit kém-diplomata, Frank Foley történetét feldolgozó film megrendezésére. Foley a harmincas években a berlini brit nagykövetségen dolgozott, valójában azonban a brit külső felderítés, az MI6 rezidense volt. Diplomáciai beosztását kihasználva a náci Németországban akkor már üldöztetésnek kitett,

távozni kívánó zsidók ezreit látta el úti okmányokkal.

2. Az olasz nemzeti ünnep alkalmából a budapesti Olasz Intézetben mellszobrot avattak Giorgio Perlasca emlékére. Az ünnepségen részt vett Franco Perlasca, a zsidómentő fia is.

2. 80 éves korában elhunyt Sarlós Zsuzsa, a Világgazdaság című újság alapító tagja.

3. Az ÉS 2007. június elsején megjelent számában Henry Kissinger korábbi amerikai külügyminiszternek, és Elie Wiesel Nobel-békedíjas írónak 2004-ben adományozott magyar állami kitüntetésekről, valamint Wass Albert háborús bűnös életművének vitatott megítéléséről közölt eszme-futtatást Ungvári Tamás Vaskereszt, Nobel-díj címmel (4. p.). Az október elején rendezett Frankfurti Könyvvásáron a Kráter Kiadó „jóvoltából, a szakma surranópályáján” Wass Albert munkái is szerepeltek. Erről Papp Sándor Zsigmond a Népszabadság 2007. október 10-i számában „Egy mondat a giccsről” című esszéjében (3. p.) fejtette ki véleményét.

június 3.

1. „A 40 évvel ezelőtti, hatnapos közel-keleti háború társadalmi hatásai Izrael és a magyar zsidóság életére” címmel rendezett a Mazsihisz, az Or-Zse és a Macisz. A konferencián megjelent David Admon Izrael magyarországi nagykövete is, aki mint a háború egykori katonája idézte fel személyes emlékeit. Schöner Alfréd rektor felolvasta Mordechai Piron, az izraeli hadsereg főrabbijának üdvözlő levelét. Eladást tartott Novák Attila, a Macisz elnöke, Tatár György filozófus, Joszi Weisz Magyarországon végzett rabbi, Beer Iván cionista, és Balázs Gábor filozófiatörténész, a Pesti Súl Egyesület oktatási igazgatója. Az Új Élet 2007. június 1-i számában Deutsch Gábor Negyvenéves történet című cikke jelent meg a Jom Kippuri háborúról (5. p.).

2. Egész napos családi rendezvényt szervezett a Maccabi sportklub az ELTE Sporttelepén (Bp. XI. Mérnök u. 35.).

3. A Balázs Pál vallásverseny pályázati témái: Magyarországi zsidó történelem; 20. századi magyar irodalom és a zsidóság; Zsidó identitás a mai

Magyarországon. A döntőt az Amerikai Alapítványi Iskolában tartották. A versenyben három zsidó iskolából 24 diákja vett részt.

4. A Budai Micve Klub vendége volt Medgyessy Péter korábbi miniszterelnök, akivel Dési János beszélgetett.

június 4.

A Petőfi Irodalmi Múzeumban konferenciával emlékeztek meg Tábor Béla születésének centenáriumán.

június 5.

1. Egy lengyel asszony, Stanisława Sapinska 60 évig őrizte gyermekkori barátnője, Rutka Laskier naplóját, amelyet a barátnő rábízott, mielőtt a nácik 1943. augusztusában Auschwitzba hurcolták volna. A kézzel írt feljegyzéseket az asszony a jeruzsálemi Yad Vaseem Intézetnek ajándékozta. A lengyelül írt 60 oldalas feljegyzések eredeti szövege az idén jelent meg nyomtatásban, és elkészült az angol és a héber fordítás is.

2. Jávori Ferencsel (Fegyva) és Bíró Eszterrel Raj Tamás beszélgetett a Noé Bárkája zenés irodalmi szalonban.

június 7.

A Szochnut Tagliot Körök sorozatban Balázs Gábor „Vallás és politika Izraelben - Lehet-e zsidó demokrácia?” címmel tartott előadást.

június 8.

Egerben rendezett emlékező gyásznapon megjelent a város polgármestere és alpolgármestere is. Az elhurcoltakat az „Egri temetőért” Alapítvány szervezésében a Zsidó Temető emlékművénél gyászolták. Zalaegerszegen koszorúzási ünnepséggel emlékeztek a holokauszt 63. évfordulójára Garai Sándor emléktáblájánál (Arany János u.) és a gettó emléktáblánál (Tompa u.). Az ünnepségen beszédet mondott Siklósi Vilmos, a zalaegerszegi zsidó hitközség elnöke, Manninger Jenő megyei közgyűlési elnök, David Admon, Izrael Állam budapesti nagykövete és Schönberger András főrabbi.

június 8-10.

Révkomáromban a szlovákiai és a magyarországi kis települések zsidósága számára szervezett hosszú hétvége keretében köszöntötték a szombatot. A Paszternák testvérpár, Tamás és András szervezte találkozón a szombat bejövetelét Tota Péter Joel rabbi és Várnai Gábor kántor köszöntötte, majd a résztvevők bemutatkozása következett. A vendégek megismerkedtek Révkomárom zsidóságának történetével, a hely nevezetességeivel. A találkozó Nyitra megye önkormányzata, a Joint pozsonyi képviselete, a Jewish Childs Day valamint a Joods Humanitair Funds támogatásával jöhetett létre.

június 9. és 10.

A Javne Színház Simon Tamás „Don Juan” című darabját tűzte műsorára a Kolibri Színházban (VI. Jókai tér 10.)

június 10.

A Budai Micve Klubban Popper Péterrel a zsidó ezotériáról beszélgetett Garai Péter.

június 11.

A Zsidó Világkongresszus elnökévé választották Ronald Laudert, aki Edgar Bronfmant követte. A tisztségről lemondott Bronfman nem közölte lemondásának indítékait, de az általa 2007. március 14-én menesztett Israel Singer alelnök a New York-i főügyész 2006-os vizsgálata szerint egyesületi pénzeket használt saját célra. A Szombat 2007. májusi számában cikk jelent meg a Jerusalem Post tudósítása nyomán „Botrány a Zsidó Világkongresszusban – Miért kellett lemondania Israel Singernek?” címmel (11. p.).

június 12.

A Measz gyűjtést indított Ságvári Endre, az egykori kommunista ellenálló emléktáblájának újbóli felállítására, mivel az előző táblát márciusban összetörték. Az új emléktáblát 2007. július 27-én avatták fel a Remiz étteremnél, amelynek helyén korábban cukrászda állt, 1944-ben tűzharcban itt sebesítették halálra Ságvárit. Az emléktábla avatásán

felszólalt Hanti Miklós, a Measz elnöke, Donáth Ferenc, a Nagy Imre Társaság budapesti szervezetének elnöke, és dr. Kende Péter újságíró. A közadakozásból újra felállított emléktábla költségeihez mintegy száz magánszemély járult hozzá, köztük Kósáné Kovács Magda EP képviselő, ifj. Nyers Rezső, Ilcsik Sándor, Gács János, Lackó Mária, Szabó Vilmos, valamint a TEVA Magyarország Kft.

június 13.

1. A 83 éves Simon Pereszt választotta Izrael államfőjévé a Kneszet. Ebből az alkalomból az Erec 2007/augusztusi számában Novák Attila írt cikket „Egy hosszútávfutó magányossága és sikere, azaz Simon Peresz útja az elnökségig” címmel (12-13. p.).

2. A Szochnut Tagliot Körök sorozatban Büchler András, az izraeli nagykövetség sajtótitkára „Brand Israel” címmel tartott előadást.

június 14.

88 éves korában meghalt Kurt Waldheim, aki két cikluson keresztül lehetett az ENSZ főtitkára, anélkül, hogy kiderült volna náci múltja. Az 1986-os osztrák elnökválasztást megnyerte ugyan annak ellenére, hogy akkor már kiderült szerepe a görögországi zsidók deportálásában, de 1987-től az amerikaiak tiltólistára helyezték, és egyetlen nyugat-európai kormány sem tekintette szalonképesnek az osztrák államfőt. A Népszabadság 2007. június 23-i számának Hétvége mellékletében Szászi Júlia írt cikket „Kurt Waldheim” öröksége címmel (4-5. p.).

június 14-17.

A Sirályban tartották évadzárójukat a városvédők. A rendezvényen bemutatták az „Óvás! Egyesület” „A bűvös város”; „Az utolsó lakó”, a „Zsidó negyed” című filmjeit. A „Zsidónegyed létezik?” című kerekasztal-beszélgetésen, Gergely András és Vincze Kata Zsófia város-, és kulturanropológusok, valamint Arató Gergely, az OKM munkatársa vettek részt.

június 16.

A Fonó Budai Zeneházban (XI. Sztregova u 3.) rendezett klezmer esten fellépett a Lauder Iskola

diákjaiból álló Z, mirim klezmer zenekar, a Klezmerész, a Pannónia Klezmer Band, a Chagall Klezmer Band. A cigány-zsidó zene fúziója a Jud-Rom, valamint a máramarosi népcsoportok zenéjét hagyomány hű előadásban megszólaltató Técsői Banda. Libassíros kenyér, kóser töpörtyű, borok, pálinkák várták az érdeklődőket, volt haszid táncbázis is.

június 20.

A gyűlöletbeszéddel kapcsolatos jogi szabályozásra június elején közösen elkészített javaslatokat nyújtott át Lomnici Zoltán, a Legfelsőbb Bíróság elnöke és a Mazsihisz vezérkara (Zoltai Gusztáv és Feldmájer Péter) az Országgyűlés alkotmányügyi, igazságügyi és ügyrendi bizottság két tagjának. A Polgári Törvénykönyv módosítását szorgalmazó javaslatuk lényege, hogy a szabályozás nemcsak egy kisebbség, hanem több embercsoport, más vallási, etnikai és nemzeti közösségek védelmét is biztosítaná Magyarországon. A Büntető Törvénykönyv módosításával pedig törvénnyel kívánják büntethetővé tenni a gyalázkodást (ez a gyűlöletbeszéd hivatalos elnevezése). A közös kezdeményezés mellett a Mazsihisz egy külön beadványt is eljuttatott az alkotmányügyi bizottsághoz, hogy büntetőügyekben a sértett mellett a bejegyzett egyház országos szerve is jogosult legyen magánindítvány benyújtására.

június 21.

1. Fehér László festőművész műveinek retrospektív kiállítása nyílt meg Ludwig Múzeumban. A Mazsike Festészetet Kedvelők Körének tagjai is részt vettek a megnyitón. P. Szűcs Julianna a Népszabadság 2007. július 14-i Hétvége mellékletében közölt kritikát a kiállításról „Akinek majdnem minden sikerül: Fehér László” címmel (10. p.). A Szombat 2007/szeptemberi számában Réz Anna „A magány variációi” címmel írt az életmű kiállításról (18-20. p.).

2. Az egykori pesti zsidónegyedet is bemutatták városrendezési szakembereknek a Budapesten rendezett háromnapos VII. Európai Urbanisztikai Biennálén. A több mint 200 regisztrált résztvevő egyharmada külföldi vendég volt, többen érkeztek Amerikából, Kanadából, de Kínából is. A konferencia

délelőttönként szakmai előadásokkal, délután helyszíni terepszemlékkel telt.

3. Felmentette igazgató-helyettesi beosztásából az intézmény igazgatója a budakeszi Prohászka Ottokár Katolikus Gimnázium igazgatóhelyettesét, aki az interneten SS-egyenruhában volt látható. A felmentéssel párhuzamosan a székesfehérvári egyházmegye megkezdte az ügy vizsgálatát. Kosaras Péter Ákos korábban újságoknak azt mondta, egy történelmi játék kedvéért, egy hagyományőrző táborban viselte az egyenruhát.

4. A Budapesti Zsidó Színház a Sirályban mutatta be „Hunkurunk, avagy a szemérmes sosem tanul” című szatírárt. Rendező: Dömötör András. Az előadásról Szántó T. Gábor közölt kritikát a Szombat 2007/szeptemberi számában (25-26. p.).

június 24.

A Hódmezővásárhelyen rendezett holocaust emlékűnnepségen megjelent és beszédet mondott Mandur László, az Országgyűlés alelnöke is, aki egy követ is vitt magával, emlékezve a holocaust valamennyi hódmezővásárhelyi mártírjára. A Mazsihisz nevében Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgató emlékezett a deportálás évfordulójára.

június 24-29.

Ráckevén a Savoyai Kastélyban tartotta zenei táborát a Lauder Javne Zeneiskola.

június 5- július 9.

A holocaust magyarországi áldozataira emlékező rendezvénysorozatot indított az EMIH. Július 9-ig a magyarországi zsidóság deportálása beszüntetésének napjáig, a héber Álef-Bét sorrendjében haladva, minden nap - péntek és szombat kivételével - egy zsidó közösség és egy a holocaustban elhurcolt áldozatára emlékezetek az EMIH imaházában. A megemlékezés-sorozat első napján Ács falvának áldozataira emlékeztek, a rendezvény vendége volt Lomnici Zoltán, a Legfelsőbb Bíróság elnöke is.

június 24-július 3.

Tíz napos oktatási továbbképzést tartott Jeruzsálemben a Mazsihisz Oktatási Osztálya és a jeruzsálemi Yad Vasem Intézet. A szemináriumon részt vettek a zsidó intézményekben oktatók az óvodás kortól az egyetemen előadóig, valamint az informális oktatásban tevékenykedők, és a nem zsidó intézményekben zsidó ismereteket átadó is. A jeruzsálemi intézet munkatársai elsősorban a holocaust oktatásával foglalkozó előadásokat tartottak: Sulamit Imber pedagógiai igazgató, Ráfi Vágó a Tel-Aviv-i Egyetem tanszékvezetője, valamint Rob Rozett, Frojimovics Kinga, David Silberklan osztályvezetők. Az izraeli politikáról és irodalomról Ráchel Korázim és Jákov Bárzilái beszélt. Az Or-Zse képviselőjében Haraszti György, a Mazsihisz részéről Kármán György és Sommer László tartottak előadásokat.

Júniusban választották az EMIH világi vezetőivé Sarkadi Sándort és Mucsi Évát. Szász Eszter velük készített interjút az Egység 2007/áprilisi számában „Zsidónak lenni jó...” címmel (4-5. p.).

A Mazsike Hírlevél 2007/júniusi számában interjú olvasható a szervezet elnöki tisztét egy éve betöltő Sági Györggyel „Az együttműködés egy éve” címmel (6-7. p.). A zsinagógákat bemutató sorozatban a Bethlen téri zsinagógát és a körzet hitéletét mutatta be Deutsch Róbert főrabbi (8-9. p.) A magyar zsidó nagyjaink sorozatban „Horn Ede – A rabbi, a politikus a nemzetgazdász” címmel olvasható Pári Mirella Mirjam és Szegő András írása.

A Szombat 2007/júniusi számában a fiatal írók sorozatban Grecsó Krisztiánt mutatta be, akinek „Isten hozott” címmel 2005-ben a Magvetőnél megjelent regényének központi témája a háború utáni szegvári vérvád. Csáki Márton „A múltgeneráló” címmel készített interjút Grecsó Krisztiánnal (27-29. p.). S. Nagy Katalin művészettörténész egyetemi tanárt Várnai Pál mutatta be Sok mindennel adósak vagyunk című interjújában (23-26. p.) Szegő Péter jobboldali vezető értelmiségieket – Szabad Györgyöt, Láncki Andrást, Solymosi Frigyest és Granasztói Györgyöt – kérdezte az árpádsávos zászlóról (14-15. p.). Novák

Attila az árpádsávos zászló mögé bújtatott neonáci eszmékről írt ugyanebben a lapszámban Ellentmondásos kommunikáció - elhazudott történelem címmel (4-5.p.). Szekér Gitta „Az iszlám értelmiség és a Nyugat - avagy szükségszerű-e a civilizációk harca?” című tanulmánya a Szombat 2007/júniusi számában a 8-10. oldalon jelent meg.

Magyar Zsidó Levéltár
2012

2007. július hónap

július 1.

1. A Magyar Emmánuel Alapítvány az évente szokásos mártír istentiszteletét a Dohány utcai emlékfánál Darvas István, a Nagyfuvatos utcai rabbi tartotta, Kálmán Emil főkantor énekétől kísérvé. Az eseményen jelent volt és beszédet mondott Lazarovits Ernő és Zoltai Gusztáv. Megjelent David Admon izraeli nagykövet, Streit Sándor a Bzsh elnöke, Herczog László az ortodox hitközség elnöke, Gordon Gábor, az Élet Menete Alapítvány elnöke, és a Hunvald György Erzsébetváros polgármestere.

2. Az Új Élet 2007. július elsejei számában Eliezer Slomovits rabbit, az Or-Zsén nyolc éve tanító izraeli vendégprofesszorát mutatta Gál Juli (3. p.).

3. A Mazsihisz pályázatot írt ki a Magyar Zsidó Múzeum és Levéltár igazgatói állásának betöltésére. (Új Élet 7. p.).

július 2-6.

A Holocaust Emlékközpont „A 437 ezer nyomában” címmel nem zsidó tanárok és diákok számára csillagtúrát szervezett a magyarországi vidéki zsidóság múltjának megismerésére. Szita Szabolcs és Molnár Judit történészek mellett a helyi hitközségek vezetői kalauzolták a túra résztvevőit Miskolc, Mád, Szeged, Pécs, Bonyhád, Komárom és a nyugat magyarországi erődrendszer zsidó emlékeinek meglátogatásakor.

július 3.

86 éves korában meghalt Scheiber Sándorné Bernáth Lívia. A Kozma utcai temetőben Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi és Tóth Emil főkantor búcsúztatták. Az Új Élet 2007. augusztus 1-i számában Hidvégi Máté „Scheiber Lili halálára” című írásával (6. p.). búcsúzott, az ÉS 2007. augusztus 3-i számában Kőbányai János „Scheiber Lili (1921-2007)” című írásában emlékezett az elhunyra (10. p.).

július 14.

A felszaporodott antiszemita rasszista jelenségekre, illetve azok politikai kezelésére reagált Gábor György és Buda Péter a Népszabadság 2007. július 14-i számában Egy furcsa nyilatkozat című írásukban (11. p.). Vámos György, a Bzsh sajtóreferense korábban az Echo TV-ben megengedhetetlennek és veszélyesnek minősítette Gyurcsány Ferenc politikai manőverét, „amellyel antiszemizmussal vádolja a legnagyobb ellenzéki pártot, a Fideszt, és annak elnökét, Orbán Viktort”. A szerzők Feldmájer Péter Mazsihisz elnök nyilatkozatát idézik, aki szerint „Magyarországon nem lehet még egy olyan zsidó embert találni” aki Vámos véleményével egyetért. A Fidesz magatartásának veszélyre hívja fel a figyelmet Kiss Viktor az ÉS 2007. június 1-jei számában „Senki földjén – A „fasiszta veszély” politikai anatómiája” című cikkében (6. p.). Nádas Péter ugyancsak az ÉS-ben jelentette meg „A magyar államhatalom esztétikája – Prókátorok és fiskálisok áfiuma ellen való orvosságról” címmel. (3-4. p.) Tamás Pál „Számmisztika” című írásával a neonáci eszmék „fogyasztónak” nagyságát kutatja a Népszava 2007. augusztus 8-i számában (7. p.).

július 15.

A Mazsihisz az Új Élet 2007. július 15-i számában közzétette 2007. évi pályázati felhívásait. Az augusztus 31-ig benyújtható pályázatokra hitközségek, hitközségi szervezetek összesen 7 millió forintos, a nem zsidó szervezetek, illetve magánszemélyek 8 millió forintos keretösszeget vehettek igénybe. A pályázatokat 10 tagú kuratórium bírálta el. Ifjúsági szervezetek kétféle pályázatot nyújthattak be. Az egyik a legalább négy éve működő szervezetek fenntartási költségeinek mérséklését, a második a legalább három éve működő szervezetek vallási tevékenységét támogatta.

július 16.

1. Szegeden a Theater International és Alternatív Színházi Szemle fesztiválon bemutatták a szegedi zsidóság történetét feldolgozó „Deszkák, pallók...” című produkciót. A szegedi „Metanoia Színház”

Perovics Zoltán rendező irányításával a zsidók betelepülésétől a régi zsinagógák tervezésén át az imaház felszenteléséig mutatta be a város zsidóságának történetét levéltári dokumentumok felhasználásával.

2. A Duna TV a zsidó vallási műsor keretében mutatta be Eichner András „A csodarabbik nyomában” című dokumentumfilmjének első részét. Máramarossziget - Vizsnyic nevezetes rabbijait ismerhették meg ebből a részből.

július 17.

A Viasat3 tévécsatorna Raoul Wallenberg halálának 60. évfordulóján bemutatta a „Wallenberg-akta - Megmentő és áldozat” című német dokumentumfilmet, amelyet Klaus Dixel rendezett.

július 18-31.

A Chabad Lubavics izraeli zarándokutast szervezett a Chábád rabbijai vezetésével.

július 20.

Az ÉS 2007. július 20-i számában jelent meg Tatár György „Archeologizmus” című tanulmánya (8-9.) p. az izraeli társadalom és az izraeli régészet viszonyáról.

július 22.

Debrecenben többhónapos előkészítés után vezetőség választó közgyűlést tartottak, mivel a Fehér Tamás kezdeményezésére megalakult Debreceni Zsidó Fórum januárban beszüntette Halmos Sándor ügyvezető igazgatói alkalmazását. Ezt követően 2007. június 11-én alapszabály módosító, és tisztségviselő-választást előkészítő közgyűlést tartottak. A leköszönő elnökség gazdálkodásáról készült beszámolóját a közgyűlés nem fogadta el, csak a független számvizsgáló bizottsági jelentést. A hitközség elnökévé Horovitz Tamást, helyettesekké Hunyadi Lászlót és Somogyi Lászlót választották. Az elöljáróság további tagjai: Fohn György, Kreislerné Grósz Zsuzsa, Réti Béla és Solymosi Imre. A vezetőség választó közgyűlésen a Mazsihiszt Feldmájer Péter elnök és Zoltai Gusztáv igazgató képviselte.

július 24.

Berlinben 93 éves korában meghalt Tábori György író, színházi rendező, világpolgár. Esterházy Péter az ÉS 2007. augusztus 3-i számában írt róla nekrológot „Nem tudom, miért” címmel (3. p.).

július 1- augusztus 24.

A Szarvasi Nyári Tábor témája 2007-ben: Hogyan maradt fenn a zsidóság, hogyan kell folytatni? A tábor egy 14 lakó- és két közösségi faházból álló blokkal bővült a 20. születésnapját ünneplő Ronald S. Lauder Alapítvány jóvoltából. Az avatáson Bán György, az alapítvány igazgatója elmondta, hogy 17 éve működő Szarvasi Táborban folyamatos volt a fejlesztés: zsinagógát, uszodát, sportcsarnokot építettek, konyhát renováltak és számítógép központot létesítettek. A jelenlegi bővítés átadásán jelen volt Babák Mihály polgármester, Jorge Diener, a Joint Magyarországi igazgatója, Fitz Zsuzsa programigazgató, Verő Tamás rabbi és Smuel Navon vallási felügyelő.

Nagykőrösön az éves rendes közgyűlésen két tartózkodással elfogadták a 2006. évi beszámolót, Feldmájer Sándor elnök pedig bejelentette, hogy 2007-ban a rabbisági hivatal szobájának kialakításával, és az internetes rendszer kiépítésével folytatódik a korszerűsítés. A közgyűlésen jelen volt Feldmájer Péter, a Mazsihisz elnöke, Berman Dávid a szolnoki, és Grósz Andor, a kecskeméti hitközség elnöke, valamint Róna Tamás, a körzet rabbija.

Az Or-Zse tanévzáró ünnepségén 27 friss diplomást avattak, köztük a művelődéstörténet szakot végzett Bériné Bíró Bertát, aki a nyugállományba vonult Borsányi Schmidt Ferencet követte a könyvtár élén. Rabbihelyettes szakon végzett Petrovits Péter és Szerdócz József Ervin.

A Dimenzió Egészségpénztárral kötött együttműködési megállapodás keretében 58 ágyas, magas színvonalú részleget avattak a Szeretetkórházban. Az avatáson jelen volt a Dimenzió Egészségpénztár ügyvezetője,

Kricsfalvi Péter, Deutsch Zsuzsanna igazgató főorvos, Streit Sándor, Zoltai Gusztáv és Lőwy Tamás a Mazsihisz vezetői közül.

Május közepétől július közepéig mintegy hatvanegy mártír megemlékezést tartottak az országban. A legtöbb településen már sok éves hagyománya van a deportálások kezdetére való emlékezésnek. Törökbálint, Tótkomlós, Szécsény, Nagymegyer, Sümeg és Mosonmagyaróvár azonban először emlékezik a zsidó áldozatokra. Sümegen a zsidótemetőben tartott emlékező istentiszteletet Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi vezette. Beszédet mondott Rédei Zsolt sümegi polgármester, Kovács Árpád, az Állami Számvevőszék elnöke, Suchman Tamás, a Mazsók felügyelő bizottságának elnöke, és Fónagy János Fideszes, valamint Csallóközi Zoltán KDNP-s országgyűlési képviselő. Az egykori püspöki palotában kiállítás nyílt Sümeg, Pápa és Veszprém zsidó emlékeiből.

Győrben az Auschwitzban elpusztított 381 győri zsidó gyermek emlékére gránit emlékoszlopot állítottak a helyi zsinagóga szomszédságában, a hajdani zsidó elemi iskola udvarán. Az elpusztított gyermekek névsorát Lónyai Sándor könyve alapján vésték fel. Emlékbeszédében Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi elmondta, hogy Ellenbogen Ignác rabbi közösségével együtt vállalata a halált. A megemlékezésen jelen volt Feldmájer Péter, a Mazsihisz elnöke és Egri Oszkár, a Jogi osztály vezetője, valamint Villányi Tibor, a győri hitközség elnöke is. Szekeres Tamás, a győri Széchenyi István Egyetem rektora a gyermekek elhurcolásának tragédiáját idézte fel.

Az újpesti Mártírok útján a deportálás évfordulóján emléktáblát avattak. Az eseményen jelen volt és beszédet mondott David Admon izraeli nagykövet, Derce Tamás polgármester és Deutsch László főrabbi is.

A Holocaust Dokumentációs és Emlékközpont nyári honismereti táborát elsősorban középiskolás diákoknak szervezte. A budapesti zsidóság történelmének megismerését 2006-ban a mai XIII. kerület déli részének, az Újlipótváros zsidó emlékeinek

látogatásával kezdték. 2007-ben a VI. kerületet (Terézvárost), és a VIII. kerületet, (Józsefvárost) járták be a résztvevők szakavatott kísérekkel.

Zsidó kulturális magazint indított a Centropa Magyarország (Bp. XIV. Stefánia út 63/b.) Centrópa Magazin címmel. Az évente kétszer megjelenő magazin főszerkesztője Lakner Judit.

augusztus hónap

augusztus 1.

1. Efraim Zuroff, a Simon Wiesenthal Központ vezetője kétnapos budapesti látogatásán vizsgálódott az „Utolsó Esély Akció” során képbe került Zentai Károly, és Képíró Sándor ügyében.

2. Az augusztus 2007-ben szélsőjobb eseményekkel volt tele. A Népszava 2007. augusztus elsejei számában Várkonyi Tibor a közszolgálati Duna TV elnökét, Cselényi Lászlót vonta felelősségre azért a műsorblokkért, amelyet előző nap az erősen vitatott politikai meggyőződésű és munkásságú Wass Albertnek állított emléket – költségvetési forrásból („A nap embere” rovat, 16. p.). A Népszabadság 2007.

augusztus 2-i számában Tamás Gáspár Miklós ugyancsak elmarasztaló véleményt fogalmazott meg a már másodszor sugárzott Wass Albert emléknapi miatt a „Trianon folytatódik! – Újabb települést veszített a Magyar Köztársaság” című cikkében (12. p.). (Először 2006. február 17-én, Wass Albert születésnapján tűzték műsorra az összeállítást.) Egy füst alatt kikelt az árpádsávós zászlók elszaporodása ellen, ami egyértelműen és sorozatosan a Szálasi-fasizmus újabb megnyilvánulása. A cikk megírásához az adta a közvetlen okot, hogy 2007. július 29-én, Budakeszin a honfoglalás kori Keszi törzs nevét viselő települések találkozóján id. és ifj. Hegedűs Lóránt református lelkészek, és Hegedűsné Kovács Enikő MIÉP-es alpolgármester felhúzták az árpádsávós zászlót. A néhány óra alatt közfelháborodást kiváltó esemény ellen először a helybeliek nyújtottak be tiltakozó petíciót Tagai István polgármesternek, majd Szekeres

Imre honvédelmi miniszter „Nyílt levélben” tiltakozott a polgármesternél. A tiltakozások hatására augusztus elsején Budakeszin eltávolították az árpádsávós lobogót. A kisvárosban bő egy hónapon belül ez volt a második közfelháborodást kiváltó neonáci jelenség. A helyi Prohászka Ottokár Katolikus Gimnázium igazgatóhelyettesét, Kosaras Péter Ákos az interneten SS egyenruhában pózolt, ezért felmentették beosztásából. A szélsőjobboldal augusztus 1-4-ig először rendezte meg „Magyar Sziget” elnevezésű találkozóját, ezt követően évente ugyanekkor, ugyanitt jött össze a szélsőjobb. A Jobbik szélsőjobboldali szervezet „Magyar Gárda Egyesület” néven új félkatonai formációt hozott létre Vona Gábor „a magyarság fizikai, lelki és szellemi önvédelme” céljából. A szervezet tagjainak fekete színű egyenruháján árpádsávós címer látható, köszöntése az egykori nyilasokéval megegyező „Szebb jövőt!”. A gárda 56 alapító tagja 2007. augusztus 25-én a Budai Várban, a köztársasági elnöki palotához közel tervezte az eskütételt Für Lajos, az Antall-kormány honvédelmi minisztere előtt. Solymosi Frigyes akadémikus, a jobboldali „Nemzeti Kör” tagja a Népszabadság 2007. augusztus 11-i számában megjelent „Kell-e félnünk a feketeingesektől? (12. p.)” című cikkében úgy emlékezett, hogy lövészegyletek szükségességét pár héttel korábban Für Lajos vetette fel. A szerző Vona Gáborral együtt tagja volt Orbán Viktor „Szövetség a Nemzetért Polgári Körének”, de Vonával ellentétben nem tartotta szerencsésnek, hogy a „Jobbik Magyarországért Mozgalom” 2003-ban párttá alakult. Solymosi úgy vélte, hogy van esély arra, hogy a Gárdához csapódik az a skinhead csapat, amely a 2006. őszi zavargásokat okozta. Révész Sándor „Vakulj, magyar!” címmel, a Népszabadságban megjelent írásában úgy fogalmazott, hogy „olyan borzasztóan kevesen vannak, hogy nevetséges félni tőlük.” Megyesi Gusztáv az ÉS 2007. augusztus 10-i számában „Indul a szezon” című vezércikkében (1. p.) a focimeccseken szokásos antiszemita, rasszista őrjöngések mellett megemlítette a Magyar Gárda megalakulását is. A szerző rámutatott, hogy a szervezet létrejöttét ugyanaz az egyesülési jog tette lehetővé, amely például a Measz-ét is. A Fradi-szurkolók pedig a

vélemény-nyilvánítási szabadságjogra hivatkozva a Legfelsőbb Bírósághoz fordultak, amiért a Magyar Labdarúgó Szövetség az új idényben korlátozni kívánja őket vélemény-nyilvánítási szabadságukban: a magyar lelátókon is tilos lesz bármely népcsoport szidalmazása. A nemzetközi futballszövetség az Európában elharapódzó rasszizmus megfékezésére szólította fel a nemzeti szövetségeket. Nyerges András ugyancsak az ÉS 2007. augusztus 10-i számában „Színrebotás – a húszas évek szívós naivsága” című cikkében a német szélsőjobb térnyerésének körülményeire emlékeztetett a Magyar Gárda megalakulása kapcsán (10. p.). 2007. augusztus 16-án Szekeres Imre honvédelmi miniszter arra kérte Für Lajost, hogy ne asszisztáljon a Magyar Gárda megalapításához, Tom Lantos, az amerikai szenátus külügyi bizottságának elnöke pedig háborodottnak nevezte a Magyar Gárda megalapítását tervezőket. Szekeres Imre honvédelmi miniszter 2007. augusztus 20-i ünnepi beszédében úgy fogalmazott, hogy hazánknak nincs szüksége sem a hadseregen belül, sem azon kívül gárdák szervezésére. Papp László Tamás a Népszabadság 2007. augusztus 17-i számában „Az antifasiszta ágyú és a nyilas veréb” című írásában a rasszizmus és előítéletesség mélyebb gyökereire, és szélesebb elterjedtségére mutat rá (12. p.). A ZsvK és az Európai Zsidó kongresszus nevében Ronald S. Lauder és Mose Kantor levélben fordult Gyurcsány Ferenc miniszterelnökhöz, hogy akadályozzon meg minden faji erőszakra ösztönző fegyveres vagy fegyvertelen cselekedetet. A miniszterelnök levelet írt Kovács Tamás legfőbb ügyésznek, amelyben arra szólította fel, hogy az ügyészség részletekbe menően kövesse figyelemmel a Magyar Gárda működését. Orbán Viktor Fidesz elnök, és Navracsics Tibor frakcióvezető is igyekezett megnyugtatót a zsidó szervezeteket arról, hogy nem tűrik a szabadságjogok sérelmét, noha a zsidó szervezetek levele nem hozzájuk szólt. Lázár János hódmezővásárhelyi Fideszes polgármester a Heti Válasz 2007. augusztus 23-i számában elhatárolódott a Magyar Gárdát szervezőktől. 2007. augusztus 24-én Gyurcsány Ferenc miniszterelnök levelet írt Orbán Viktornak, amelyben felszólította, hogy vessen véget a kettős beszédnek,

egyértelműen határolódjon el a szélsőjobboldali szervezetektől, fejeződjön be a homályos retorika.

3. Az Új Élet 2007. augusztus elsejei számában Egri Oszkár „A rabbi hat feladata – Beszélgetés hatvan év magasságairól és mélységeiről Schweitzer József professzorral, nyugalmazott országos fő rabbival, az Or-Zse örökös rektorával, akit hatvan éve avattak rabbivá” címmel készített interjút (4-5. p.)

augusztus 4.

A Holocaust Emlékközpontban megnyílt az amszterdami Anne Frank Ház „Anne Frank – Történelem a mának” című vándorkiállítás. A vándorkiállítást 1997 óta negyven országban mutatták be. A budapesti kiállítást Arató Gergely államtitkár, és Jan Kennis, a Holland Királyság Budapesten akkreditált sajtóattaséja nyitotta meg.

augusztus 6.

81 éves korában, Párizsban meghalt Jean-Paul Lustiger, a francia főváros lengyel-zsidó bevándorló családból származó érseke.

augusztus 11.

A Népszabadság 2007. augusztus 11-i számának Hétfége mellékletében Miklós Gábor írt cikket az 1967-68-as lengyelországi anticionista kormány kampányról „A pogromprogram” címmel (7. p.)

augusztus 12.

1. Jeruzsálemben a rendőrség szóvivője jelentette be, hogy vizsgálatot indítottak David Admon budapesti nagykövet ellen csúszópénzek elfogadásának vádjával. A vád szerint Admon pozícióját arra használta, hogy saját, valamint fia és baráti üzletemberek vállalkozásainak útját egyengesse. A nagykövet napokkal korábban Jeruzsálembé utazott, de sajtótitkársága cáfolta, hogy visszarendelték volna. Mivel hároméves megbízatása 2007. szeptember 15-én úgyis lejárt, az izraeli külügyminiszter helyette Aliza Bin-Nun asszonyt nevezte ki Budapestre nagykövetnek.

2. A Fidesz a hadseregen belül önkéntesekből álló Honi Gárda szervezésének gondolatával állt elő -

válaszul a Jobbik által szervezett fegyveres náci Magyar Gárda alapítására.

augusztus 17.

Az ÉS 2007. augusztus 17-i számában Szilágyi János György professzor köszöntötte Komoróczy Géza professzort hetvenedik születésnapja alkalmából „Légy, mint a Hetven Éves” című írásával (10. p.).

augusztus 19-31.

A Zsidó Tudományok Szabadegyeteme kéthetes nyári szemesztert tartott. A kurzus a zsidó kegytárgyak témakörével foglalkozott.

augusztus 20.

A Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztje a csillaggal kitüntetésben részesült Markó Iván balett művész. A Magyar Köztársasági Érdemrend Tiszti Keresztjével tüntették ki Forgács Péter és Szász János filmrendezőket, Tamás Pál szociológust, az MTA Szociológiai Intézetének igazgatóját, valamint Hernádi Judit színésznőt.

augusztus 20-26.

A Macisz hagyományos, önköltséges nyári szemináriumának vezető témája az 1967-es hatnapos háború, és Jeruzsálem felszabadulása volt. A Mazsihisz balatonfüredi üdülőjében tartott rendezvényt Kardi Judit alelnök és Susán Eszter irodavezető szervezte. Előadást tartott Balázs Gábor vallásfilozófus, Bányai László jogász, Darvas Iván rabbi, Eran El-Bar, a Szochnut Magyarországi Irodájának vezetője, Engländer Tibor, a Macisz örökös tiszteletbeli elnöke, Polgár László sportpedagógus, Novák Attila Macisz elnök és Vári György irodalomtörténész.

augusztus 24.

Az ÉS 2007. augusztus 24.i számában megjelent Kőbányai János „Egy író elindul - Forгатókönyv Pap Károly novellái alapján” készített forгатókönyvének második része (20-21. p.). Az első részt egy héttel korábban közölte a lap.

augusztus 25.

1. Civil szervezetek két békés antifasiszta demonstrációt szerveztek a Magyar Gárda alapítóinak ünnepi eskütétele, és a gárda működése ellen. Az egyiket a Nagy Imre Társaság, a Bibó István Közéleti Társaság, a Magyar Antifasiszta Liga valamint a Measz 14 órára a Dózsa György térre hívta össze, a másikat „meleg” szervezetek a Margit-híd Pesti hídfőjénél, a Magyar Képviselőház a Magyar Gárda 15 órai eskütételével egy időben. Az ellentüntetéshez csatlakoztak zsidó és cigány szervezetek is. A Soha többé fasizmust! Jelmondatú tüntetésen több száz ember vett részt, a vezérszónokok Tamás Gáspár Miklós, Donáth Ferenc és Daróczi Ágnes voltak, akik a kormány és a jogalkotás hathatósabb intézkedését sürgették az újfasiszta szervezetek működése ellen. A szervezők kérésére a pártok távol maradtak a tüntetésektől. Az eseményről Gadó János: „Hol az antifasizmus mostanában?” címmel közölt publicisztikát a Szombat 2007/októberi számában (4-5. p.).

2. A Magyar Gárda várbeli eskütétele mintegy 2-3 ezer résztvevő előtt zajlott a Budai Várban, a köztársasági elnök ablaka alatt. A hoppmesteri teendőket Pörzse Sándor látta el, a vezérszónokok Wittner Mária, a Fidesz országgyűlési képviselője, Vona Gábor, a Jobbik elnöke, Für Lajos korábbi honvédelmi miniszter voltak. A gárda megbízott parancsnoka Usztics Mátyás színész. A gárda árpádsávós lobogóit megáldotta Csuka Tamás egykori református táborigazgató lelkész, Dévényi Ferenc, a császárfürdői Szent-István kápolna papja, a Vitézi Rend és a Szent Korona Lovagrend tagja, valamint Bálintné Varsányi Vilma az Óbudai Evangélikus egyházközség lelkésze. (Mindhárom egyház az események után azt közölte, hogy nem volt tudomásuk a kötetlenségükben működő lelkészek közreműködéséről, mentegetőzésük azonban meglehetősen lagymatagra sikeresett. Ezért értelmiségiek egy csoportja - köztük Bitó László, a New York-i Columbia Egyetem nyugalmazott tanára, Szöllősi Ágnes művészettörténész, Tillmann József filozófus, Világhy Ernő, a Kölni Egyetem közgazdász professzora - nyílt levélben fordult az egyházakhoz, amiért azok nem

ítélték el papjaik közreműködését a Magyar Gárda eskütételében.) Az eskütételre Szabolcsból a fővárosba utazott a második világháborús, barna egyenruhát, árpádsávós karszalagot viselő „Nemzeti Őrsereg”. A júniusban nyilvánosság elé lépett, ugyancsak szélsőjobboldali őrseregnek mintegy 30 bejegyzett tagja van. A Fidesz nevében csak augusztus 28-án közölte Pokorni Zoltán alelnök, hogy pártja nem vállalja Wittner Mária beszédének tartalmát, és egyértelműen károsnak tartotta a gárda tevékenységét. Értelmiségiek egy csoportja - köztük Bauer Tamás, Bodor Pál, Donáth Ferenc, Eörsi László, Kenedi János, Vágó István - az egykori Ellenzéki Kerekasztal-beszélgetés cselekvő résztvevőjeként színvállásra szólították fel Sólyom László köztársasági elnököt. Az MSZP elnöksége ugyanerre kérte a köztársaság elnökét, a levelet Lendvai Ildikó frakcióvezető adata át. Takács Albert igazságügyi és rendészeti miniszter úgy nyilatkozott, hogy a magyar jogszabályokból hiányzik a magyar demokrácia egészséges önvédelme. Az iWiW internetes közösségi portálról a T-Mobile a több száz beérkezett panasz miatt törölte a Magyar Gárdát, amelynek tagságát csalással (valószínűleg más profilok átnevezésével) mintegy 14 ezer főre sikerült növelni. A széles nemzetközi nyilvánosságot, és negatív visszhangot kiváltó neonáci jelenség elítélésére Dávid Ibolya MDF elnök öt párti nemzetközi sajtótájékoztató összehívását javasolta 2007. augusztus 31-re.

augusztus 25-szeptember 9.

A tizedik Nyári Zsidó Fesztivál a korábbiaknál hosszabb ideig, két hétig tartó rendezvénysorozatból állt. A fesztiválba több vidéki város is bekapcsolódott. A nyitóesten a Rumbach Sebestyén utcai zsinagógában lépett fel az először Magyarországra látogató, oslói születésű Bente Kahan énekes-előadóművész, a Wroclawi White Storch zsinagóga igazgatója, a város zsidó hitközségének gyermekkórusával. A Budapest Kiállítóteremben /Szabadsajtó u. 5./ Gráber Margit és Perlrott Csaba Vilmos magángyűjteményekben őrzött munkáiból rendezett kiállítást Glatz Ferenc akadémikus, a Zsidó Nyári Fesztivál fővédnöke nyitotta meg augusztus 26-

án. A 100 tagú Cigányzenekar Szentpéteri Csilla zongoraművész vendégszereplésével a Dohány utcai Zsinagógában adott koncertet augusztus 27-én. A nemzetközi kántorkoncertnek ugyancsak a Dohány utcai templom adott otthont, fellépett Itzhak Meir Helfgot és Pinchas Zukerman is. Augusztus 26-án egész napos ifjúsági programot szerveztek, ezen fellépett Shlomo Artzi, Izrael egyik legnépszerűbb könnyűzenei előadója. A Néprajzi Múzeumban óra-táncbemutatót, és különféle ifjúsági programokat tartottak, bemutatkozott Keren Hanan zongoraművész, a Gólem Színház, valamint a Hagesher együttes. Szeptember 9-én Izrael napját ünnepelték a Néprajzi Múzeumban. A Budapest Klezmer Band és a Balogh Kálmán Gypsy Cimbalom Band koncertjét szeptember 2-án a Dohány utcában tartották. A 125 éve született Kálmán Imrere az Uránia Filmszínházban emlékeztek műveiből készült összeállítással. Az ugyancsak 125 éves született Kodály Zoltánra a Rumbach Sebestyén utcai zsinagógában Kodály Zoltán - Gruber Emma emlékkoncerttel, a Bálint Zsidó Közösségi Házban pedig Kodály konferenciával emlékeztek. A koncerten fellépett Kodályné Péczely Sarolta, Prunyi Ilona, Perényi Miklós, Cserna Ildikó és Fekete László. A 100 éves magyar kabaré tiszteletére Márkus Alfréd, Gábor Andor, Karinthy Frigyes és Tabi László műveiből készült összeállítást mutattak be „Nevet a Róth” címmel a Cotton Club Orfeumban. Az Örökmozgó Filmmúzeumban két rövid dokumentumfilmet, egy játékfilmet és egy dokumentumfilmet vetítettek. Kiskunhalason rendhagyó divatbemutatót tartottak a Csipkeházban, s a Gólem Színház előadta a „Dávid pennája” című produkcióját. Veszprémben Horgas Eszter, Szakcsi Lakatos Béla és Vukán György Gershwin-estjét mutatták be. Nagykőrösön és Nyíregyházán fellépett Bente Kahan és a Wroclawi Hitközség Gyermekközusa. A tízesik Nyári Zsidó Fesztiválról részletes kritikák olvashatók a Szombat 2007/októberi számában

augusztus 29.

1. Az auschwitzi haláltábor előtt, rózsaszín háromszöggel a mellén ábrázolták Szetey Gábort, a kormány személyügyi államtitkárát a Lánchíd Rádió

internetes honlapján. Az államtitkár július elején, azt követően vállalta nyíltan másságát, hogy rasszisták a „meleg büszkeség napján” a sötét, nyílt utcán a hazafelé tartó homoszexuálisok közül többeket megverték. A kormány tagjai mindannyian megjelentek azon a sajtótájékoztatón, amelyen közösen, és külön-külön is elítélték jobboldali nézeteiről ismert Széles Gábor érdekkörébe tartozó Lánchíd Rádió akcióját. Az ebből az alkalomból kiadott „Kormányközlemény a szélsőségesekről” című dokumentumot másnap a vezető napilapok közölték. (Népszabadság, 2007. augusztus 30. 2. p.). A közlemény úgy fogalmaz, hogy az egyértelmű szavakon túl „szükséges a szélsőjobboldallal folytatott mindennemű politikai együttműködés azonnali és teljes megszakítása, legyen szó egyes frakciótagokon keresztül, vagy helyi önkormányzati szinten megvalósuló politikai szövetségről”. A Lánchíd Rádió tulajdonosai és vezetői bocsánatot kértek Szetey Gábortól, és azonnali hatállyal elbocsátották Veress Gabriella ügyeletes szerkesztőt és Pásztor Zoltánt, a portál főszerkesztőjét. Veress Gabriella a XX kerületben listáról került be az önkormányzati képviselő testületbe. Még aznap lemondott képviselői mandátumáról, kilépett a Fidesz frakcióból és a Fidelitásból is. A montázs azonban „Szetey Háromszög” címmel továbbra is hozzáférhető maradt a neten - eredeti „alkotójának”, a magát közgazdasági hallgatónak nevező, szélsőséges nézeteket valló Kiss Endre Farkas blogján. Kizárták a Fideszből Cs Kovács Gabriella Leányfaluban működő önkormányzati képviselőt, aki Csonttolú néven terjesztette eszméit gyűlölködő az interneten.

2. A Legfőbb Ügyészhez fordult a Mazsihisz a TV2 Mokka című műsor 2007. augusztus 28-i műsora miatt, amelyben a „Tomcat” néven neonáci nézeteiről elhíresült Polgár Tamás a Talmudra hivatkozva olyan kijelentéseket tett, amelyek alkalmasak a magyarországi zsidóság elleni gyűlölet keltésére. A műsorvezető Csiszár Jenő, főszerkesztője Szörényi Péter. Az ÉS 2007. augusztus 31-i számában Kovács Zoltán „Rossz válaszok” című írása (9. p.) foglalkozott a Talmud híres félrefordítását idéző műsorral. Az Új Élet 2007. október 1-i számában

Oberlander Baruch és Köves Slomó rabbik azt követelték a TV2 csatornától, hogy vezeklésül adjanak lehetőséget a Talmud valódi tartalmának és szépségének bemutatására (3. p.).

3. A Magyarországi Református Egyház egyházellenes politikai és kommunikációs hadjáratnak nevezte a kormány állásfoglalást a Magyar Gárda eskütételén az árpádsávos zászlót megáldó papok ellen. A Dunamelléki Református Egyház Egyházkerület viszont vizsgálatot indított Csuka Tamás tábori lelkész, nyugalmazott dandártábornok ellen - ehhez csatlakozott Szekeres Imre honvédelmi miniszter is. (Október elején a Szabó István Dunamelléki püspök közleményben tudatta, hogy Csuka Tamás a „református egyház jó rendjét mellőzve” vett részt az eseményen. Für Lajos egykori honvédelmi miniszter szerepvállalásáról pedig egykori pártja, az MDF mondott elítélő véleményt. A Fővárosi Közgyűlés MSZP, SzDSz és MDF frakciója a Magyar Gárdáról fogadott el elutasító felhívást. A KDNP és a Fidesz frakció kivonult az ülésről. Az ÉS 2007. szeptember 7-i számában „Budapesti szalámi-taktika - A Magyar Gárda a Fővárosi Közgyűlés napirendjén” címmel rövidített jegyzőkönyv olvasható a testület üléséről (8-9. p.).

4. Pálfalvi Attila és Kállai Ernő ombudsmanok a hivatalukhoz érkezett bejelentések alapján közös közleményben ítélték el az interneten hozzáférhető, megbélyegzésre és kirekesztésre alkalmas honlapokat.

augusztus 30.

1. A Népszabadság 2007. augusztus 30-i számában Orosz István esztéta „J,acusse” című írásában úgy vélekedett, hogy „A polgári köröknek kellene tüntetéseket szervezniük a Magyar Gárda ellen, ahol Orbán Viktor mond beszédet.” (13. p.). Nehéz-Posony Márton „A gárda és közönsége” című írásában arra hívta fel a figyelmet, hogy amikor eskütétel cinikus szpíkere /Pörzse Sándor/ azt mondta, hogy már az első akciónkunkon vér fog folyni - a közönség éljenzett. Csak aztán nevetett, hogy az első akció véradás lesz (egyenruhában?) (13. p.).

2. Az ezen a napon megjelenő 168 Óra „Jelmezbál” címmel összeállítást közölt a szélsőjobb legújabb kori viseleteiről - különös tekintettel a Magyar

Gárdára (1-21. p.) Ebben Buják Attila „Fordulat”; Popper Péter „Vigyázz, Magyarország!”; Szöllőssy Ágnes „Áldásuk rá!”; Krug Emilia: Antigárdisták; Buják Attila „Vérfarkasok”; E. Fehér Pál „Közép-európai karlendítők - kik menetelnek és hová?”; Mészáros Tamás „Minden erővel” című írása olvasható.

3. Az ezen a napon megjelent HVG megrendelésére a „Medián” közvélemény kutatást végzett a Magyar Gárdáról, s eszerint a megkérdezettek 60 százaléka veszélyesnek tartja megalakulásukat.

augusztus 31.

1. Az öt párt ötféle véleményt fogalmazott meg a szélsőjobboldali veszélyről, a találkozó az MSZP és Fidesz marakodásának jegyében telt, végül is nem született közös közlemény. Gyurcsány Ferenc miniszterelnök bejelentette, hogy a kormány ismét napirendre tűzi a gyűlöletbeszéd büntethetőségének kérdését - különös tekintettel az interneten burjánzó uszítások megfékezésére. Az ötpárti sajtótájékoztatón az MSZP-t Gyurcsány Ferenc elnök, az SzDSz-t Eörsi Máttyás frakcióvezető, a Fideszt Navracsics Tibor frakcióvezető, az MDF-t Dávid Ibolya elnök, a KDNP-t Harrach Péter frakcióvezető képviselte. Az ötpárti sajtótájékoztató után a Parlament Cafében Vona Gábor, a Jobbik Magyarországért mozgalom vezetője tartott sajtótájékoztatót, és bejelentette, hogy rágalmozásért beperlik a kormányt. Az MSZP, az SzDSz és az MDF elnökét vitára hívta, a Fideszt nem, „mert ők nem álnok hazugok. A Zalaegerszegi Zsidó Hitközség tiltakozott a Magyar Gárda tevékenysége ellen, tiltakozásukat az ÚjÉlet 2007. szeptember 1-i számában tették közzé (2. p.).

2. Az ÉS 2007. augusztus 31-i számában Megyesi Gusztáv „Ez is operett...” (1. p.) című írása foglalkozott a Magyar Gárdával. Halmai Gábor alkotmányjogász pedig „Nyílt levelet” írt Sólyom László úrnak, a Magyar Köztársaság elnökének (6. p.). Ebben arra kéri a köztársaság első emberét, határozottan foglaljon állást, szólaljon meg ebben az ügyben, és vizsgálja meg a Magyar Gárdával szembeni fellépés alkotmányos lehetőségét. Az elnöki szóvivő 2007. augusztus 31-én bejelentette, hogy Sólyom László felszólal a parlament őszi ülészakának nyitó

ülésén 2007. szeptember 10-én. Iványi György „Gyenge törvény, erős állam” (8. p.) című írása szerint „A náciizmus üldözöttje minden ember. Még hívei is.” A lap közölte Nádas Péter „Élete nevezetes napján – Utószó Füst Milán: „A feleségem története” című regényének új német kiadásához” című tanulmányát (3-4, 10. p.). Niedermüller Péter „A primitívitás ideológiája: a radikális jobboldal” című elemzése az ÉS 2007. szeptember 14-i számában jelent meg (3-4. p.). Megyesi Gusztáv „Zsidó BUÉK” című írása ugyanitt a 4. oldalon olvasható.

Augusztus végén észak izraeli gyerekeket üdültetésen látott vendégül a Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség, a Wesley János Lelkészképző Főiskola és az Oltalom Alapítvány. A 21 főnyi csoport a Hezbollah libanoni síita terrorcsapásait és a Hamasz rakétatámadásait elszenvedő Szdérot városából érkezett. Előző évben ugyanennyien érkeztek Slomiból magyarországi üdülésre.

Augusztus közepén 92 éves korában meghalt Spéter Erzsébet, aki mecénásként az Erzsébet-díj alapításával 200 ezer dollárt fordított a művészet támogatására. A Kozma utcai temetőben Radnóti Zoltán rabbi és Fekete László főkantor, valamint az Erzsébet-díj kitüntetettjei búcsúztatták.

Augusztus folyamán Csepelen, Soroksáron és Pesterzsébeten a hitközség helyreállította a zsidótemetőt.

A szegedi és a kaposvári hitközségek találkozója Kőröshegyen és Szántódon került sor, ahol a Siófok - Natanja Magyar - Izraeli Barátság által szervezett program keretében meglátogatták a zsidó emlékeket, köztük a 2006-ben helyreállították a kőröshegyi zsidótemetőt is.

A Gádorosi füzetek 8 kötetében jelent meg Balogh István tanulmánya „A gádorosi zsidók története” címmel (39-50. p.).

szeptember hónap

szeptember 1.

1. A második világháború kitörésének évfordulóján a Deák téren, a Bajcsy-Zsilinszky szobornál rendezett tüntetést a Measz kirekesztés, a fajgyűlölet, a náci eszmék és a háborúk ellen. A rendezvény kezdetén megjelent jobboldali radikálisok egy csoportja (a 2006 októberében alakult Rendszerváltó Fórumból), és méceszt gyújtott a fasizmus és a kommunizmus áldozatainak emlékére.

2. Szabó Zoltán és Török Zsolt MSZP-s országgyűlési képviselők bejelentették, hogy kezdeményezik az egyesülési törvény kiegészítését az 1947-es párizsi békeszerződés azon pontjával, amely megtiltja fasiszta, katonai jellegű szervezetek megalakulását.

3. A Mazsihisz Szertartási Osztályának tevékenységéről jelent meg cikk az Új Élet 2007. szeptember elsejei számában „Bemutatkozik a Szertartási Osztály” címmel (2. p.). Az amerikai zsidó szervezet, az Anti-Defamation League (ADL) jelentését ismertette az Új Élet (7. p.). A jelentés megállapítja, hogy nyugtalanítóak a magyarországi antiszemita jelenségek. A vizsgált hat állam - Anglia, Ausztria, Belgium, Hollandia, Svájc, Magyarország - közül Magyarországon a legvirulensebb az antiszemitizmus.

szeptember 2.

1. Az Európai Zsidó Kultúra Napján a Dohány utcai templom kertjében a Dohány utcai Zsidó hitközség, és a tábori rabbinátus kerti partyt szervezett.

2. A Bálint Zsidó Közösségi Ház sétát szervezett a Józsefvárosban és Pest történelmi zsidónegyedben. Vácon a Madách Imre Művelődési Központban Zsidó Kulturális Fesztivált rendeztek. Ennek keretében bemutatták a Bécsi Zsidó Múzeum zsidó esküvőről készült kiállítását, amit a Bécsi Múzeum igazgatója, Georg Háber nyitott meg. Zsidó sütemények, étek, könyvek, Holt-tengeri kozmetikumok, ásványok vásárát rendezték meg. Este a Színházteremben a Gálaműsort Bóth János polgármester, országgyűlési képviselő

nyitotta meg. „Zsidó lélek” címmel az Anavim Klezmer Band önálló estet adott.

3. Révkomáromban a Mazsikével közösen szervezett programban a Soproni Zsidó Hitközség és Wesselényi utcai Alapítványi Iskola, valamint a Klezmerész együttes mutatkozott be.

4. Az IPA nemzetközi rendőrszervezet magyar tagozatának meghívására magas rangú izraeli rendőrtisztek érkeztek Vácra tapasztalatszerzés céljából. Brooklynból Vácra látogatott Yaacov Behrman rabbi, akinek ősei a váci Oberlander téglagyáros famíliából kerültek ki.

5. Baján az egykori zsinagóga épületében működő Ady Endre Városi Könyvtárban helytörténeti kiállítás nyílt a zsidók letelepedéstől az elhurcolásukig címmel. Este a Klezmer R,s zenekar adott ingyenes koncertet.

6. Pápán a város és környékének zsidóságáról tartott előadást Zima András egyetemi tanár, a Budapesti Zsidó Színház Molnár Ferenc „Játék a kastélyban” című darabját.

szeptember 3.

1. Navracsics Tibor Fidesz frakcióvezető bejelentette, hogy a Fidesz levette a napirendről a neonáci veszélynek még meghallgatását is. Egyben felszólították az MSzP-t, hogy a soraikban megbúvó neonáciaktól szabaduljon meg (Zuschlag János politikai pályája például nem tört ketté azután sem, hogy 2004-ben Terror Háza előtt rendezett gyászünnepeken az üldözöttek rovására viccelődött. 2007-ben a párt kiskunhalasi szervezetének elnökeként a Bács-Kiskun Megyei Ügyészség különösen nagy kárt okozó csalással gyanúsította, majd előzetes letartóztatásba helyezte Zuschlagot. Erről, és hasonló ügyekről készítette az ÉS 2007. szeptember 14-i számának vezércikkét Kovács Zoltán „Közéleti vastüdő” címmel. (1. p.).

2. Majtényi László és Miklósi Zoltán elemzése „A Magyar Gárda - A Népszabadság által felkért lapombudsmanok értékelése a lapban megjelent írásokról” címmel jelent meg (5. p.). Tamás Ervin „Árulók” című írásában pedig úgy fogalmaz, hogy „A gárda nem más, mint az őszi Kossuth tér folytatása más eszközökkel”. (3. p.).

szeptember 5.

A Népszava 2007. szeptember 5-i számában Tamás Pál „Provokációs dizajn” című írásában arra hívja fel a figyelmet, hogy vidéken a cigányellenesség, városokban a „nemzeti kultúrharc” „népi-urbánus” kódjai dívnak (7. p.). Ormos Máriával N. Sándor László készített interjút „Nincs ok aggodalomra, bár sokan a múltat idézik. - Az Európai Unió kereteiben nem kedvez a légkör a revizionista vagy fasiszta puccoknak” címmel (10. p.).

szeptember 6.

Orbán Viktor nagykövetek előtt mondta azt, hogy a Magyar Gárda rossz válasz a problémákra. Kövér László a Fidesz választmányi elnöke pedig a Magyar Gárda alapítóiról, és a kormányról úgy nyilatkozott, hogy „nehezebb esik az embernek ostobák és gazemberek vitájába belebonyolódni”. Bauer Tamás a Népszabadság 2007. szeptember 12-i számában „Orbán gárdája” címmel közölt cikket (12. p.).

szeptember 7.

XVI. Benedek pápa imádkozott a Judenplatzon a holocaust emlékműnél bécsi látogatása során. Az eseményen jelen volt Chaim Eisenberg főrabbi és Ariel Musicant hitközségi elnök is.

szeptember 8.

Tamás Pál a Népszabadság 2007. szeptember 8-i Hétféje mellékletében egy 1977-78-as neofasiszta tüntetés kontra jogvédő szervezetek harcát, és következményeit elevenítette fel „Skokie, Illionis” című írásában (3. p.) A Chichago egyik bolygóvárosában, Skokie-ban a hetvenes évek végén az American Civil Liberties Union (ACLU) akkori igazgatója, Aryah Neier elérte a neonáci szervezet számára a tüntetés lehetőségét. Az ügy publicitásának hatására azonban a civil szervezetek elementáris elutasítása szinte lesöpörte a tüntetőket a térképről. A nácik vezére, Frank Collin már nem neonáci, Neier pedig otthagya az ACLU-t, most a Nyitott Társadalom Intézet New York-i elnöke, gyakran fordul meg Pesten is. Tamás Pál az amerikai eset és

utóélete kapcsán von le következtetéseket a Magyar Gárda megalakulása, tevékenysége és a radikálisok - antifasiszták médiahasználatára vonatkozóan.

szeptember 7-9.

A Római Parti Holiday Beach Hotelben másodszor megrendezett „Keset - Szivárvány fesztivál” vendége volt Heller Ágnes, akivel a Szombat munkatársai, Szántó T. Gábor főszerkesztő, és Gadó János beszélgettek az új antiszemizmusról. A „Ki mitől kap frászt?” novella pályázatra Békés Pál, Dallos György, Hazai Attila, Háy János és Lugosi Viktória küldött pályamunkát.

szeptember 10.

1. A Parlament őszi ülészakának megkezdése előtt a hosszú unszolás után felszólalt Sólyom László köztársasági elnök a szélsőségek ellen. A beszéd fontosabb elemeit a Népszabadság 2007. szeptember 11-i száma közölte szöveghűen „A Sándor-palotából messzebbre látni” címmel (2. p.) Az elnök többek között azt mondta a szélső jobboldali szerveztek elszaporodásáról: „Amit jogilag nem lehet szankcionálni, azt politikai és erkölcsi téren nem kell elviselni”. Székely János az ÉS 2007. szeptember 14-i számában a köztársasági elnök beszéde által közvetített értékrend kapcsán „Természetszerűen elválaszthatatlanul” címmel (30. p.), Gereben István pedig „Demokrácia vagy káosz?” (16. p.) címmel közölt írást. Heiszler Vilmos történész „A kétfrontos harc szépségei” címmel mondott véleményt a köztársasági elnök parlamenti beszédéről a Népszabadság 2007. szeptember 12-i számában (12. p.). Bitó László „A félelem jogán” című írása a Népszabadság 2007. szeptember 21-i számában (12. p.) jelent meg. Semjén Zsolt, a KDNP elnöke 2007. szeptember 10-én a parlamentben közfelháborodást kiváltó, alig kódoltan „zsidózó” beszédet mondott. Kóka János a helyszínen azonnal a „rendszer váltás utáni időszak egyik legundorítóbb” felszólalásának nevezte. Szakonyi Péter, a Népszava újságírója egy reggeli TV műsorban is antiszemita beszédként határozta meg Semjén felszólalását, mire a pártelnök perrel fenyegette meg az újságírót. A Klubrádió „Megbeszéljük” műsorában

Zoltai Gusztáv, a Mazsihisz ügyvezető igazgatója úgy nyilatkozott, hogy „kereszténydemokrata politikusnak... ilyen tisztességtelen mondatokat elmondania nem szabad”. Róna Péter, az ELTE tanára a Népszava 2007. szeptember 15-i számában „Közleményben” tudatta, hogy egy esetleges per esetén tanúként Szakonyi mellé áll. Róna kezdeményezéséhez egyre több értelmiségi csatlakozott - a támogatók listáját a Népszava folyamatosan közölte. 2007. szeptember 19-én a KDNP sajtóosztálya közölte, hogy Semjén Zsolt nem perel. A Népszava 2007. szeptember 26-i számában Fazekas Csaba - Gábor György „A borotva éle”; Szabó Zoltán MSZP-s országgyűlési képviselő pedig „Nem antiszemita - rosszabb” című írásában fejtette ki véleményét a kialakult vitáról (6. p.). A Szombat 2007/10 novemberi számában Novák Attila „Zsidózás” a magyar politikában címmel foglalkozott a Semjén-jelenséggel (4-5. p.)

2. A köztársasági elnök parlamenti beszéde előtt a XII. kerület polgármestere, a Fideszes Pokorni Zoltán emléktáblát avatott a Városmajori Bíró Dániel ortodox Zsidó Szeretet Kórházban 1945. január 14-én a nyilasok által megölt 150-200 menekült emlékére. Az avatáson megjelent közéleti személyiségek között volt Lomnici Zoltán, a Legfelsőbb Bíróság elnöke, Kovács Árpád, a Számvevőszék elnöke, Zoltai Gusztáv Mazsihisz ügyvezető igazgató és Boross Péter korábbi miniszterelnök beszédet is mondott. Pokorni Zoltán beszédében a Magyar Gárda megalakulásával kapcsolatban utalt arra, hogy nem tudni pontosan, kik és milyen megfontolásból, politikai feszültségek szítására cinikusan felhasználják fel zsidó emberek rettenetes emlékeit. Az ÉS 2007. december 7-i számában Perényi Endre „Álságos megemlékezés” címmel az emléktábla avatás hevenyészettségeről írt (12. p.).

szeptember 12.

1. Ros Hasana alkalmából Gyurcsány Ferenc miniszterelnök, Orbán Viktor Fidesz-MPP elnök, Hiller István, Kiss Péter, miniszterek, Vajnai Attila a Munkáspárt elnökhelyettese, Gémesi György Gödöllő polgármestere, Pintér Sándor egykori belügyminiszter, Medgyessy Péter egykori miniszterelnök és Pierre

Besnainou az EZSK egykor elnöke küldött jókívánságokat a Mazsihiszen keresztül a magyarországi zsidóságnak. Az Erec 2007/októberi számában olvasható Simon Peresz, Izrael Állam elnökének üzenete a zsidó közösségekhez Ros Hasana alkalmából (2. p.).

2. Magyarországon a Művészetek Palotájában hangzott el először a csehországi Theresienstadt koncentrációs táborában 1943-44-ben keletkezett opera. Viktor Ulmann „Atlantisz császára” című operáját Fischer Iván vezényletével a Budapesti Fesztiválzenekar adta elő, a főbb szerepeket Kiss Noémi, Mester Veronika, Megyesi Zoltán, Molnár Levente, Gábor Géza és Cseh Antal énekelte, a rendező Lukáts Andor volt. Az opera történetéről és a magyarországi bemutató előkészületeiről J. Győri László kérdezte Fischer Iván karmestert az ÉS 2007. szeptember 7-i számában „Atlantisz császára, avagy a Halál nemet mond” című interjújában (3. p.). November 1-3-án a Trafó Kortárs művészetek Házában is előadták a darabot a Magyarországi Holocaust Emlékmúzeum támogatásával.

szeptember 14.

Sándor Iván íróval Várkonyi Benedek készített interjút az ÉS 2007. szeptember 14-i számában „Az „anyagom” a megélt XX. század” címmel (7. p.).

szeptember 15.

1. Báll Dávid adott zongora szólóestet a Páva utcai Holocaust Emlékközpont zsinagóga termében.

2. A Zsidó Újév alkalmából roma - zsidó estet rendezett „Örökségnapok” címmel az Erzsébetvárosi Községi Ház és a Bálint Zsidó Községi Ház. A Wesselényi u. 22-ben tartott rendezvény keretében bemutatkoztak az Erzsébetvárosi civil szervezetek. A Vodku v Glotku Klezmer zenekar, valamint az Erzsébetvárosi cigányzenekar és a Szilvási Gypsi Band zenélt. Csanya Zsolt és Schaffer László műveiből nyílt kiállítás, a Budapesti Zsidó Színház előadta Molnár Ferenc „Játék a kastélyban” című színművét.

3. A kaliforniai Berkeley zsidó közösség rabbijával, Raj Ferencsel készített interjút a Népszabadság 2007. szeptember 15-i számában Czene Gábor „B betűs helyek jelzik a rabbi életútját”

címmel (5. p.). Raj Tamás főrabbi öccse az alakulófélben lévő Bét Orim progresszív irányzatú zsidó szervezet létrehozása miatt jött Budapestre.

4. Kis János „A gárda és az állam” című tanulmányában (Népszabadság, 2007. szeptember 15. Hétvége melléklet 1-2. p.) arra hívja fel a figyelmet, hogy az újnácikat el kell szigetelni. Jogilag pedig fegyveres szervezet az egyesülési jog alapján nem hozható létre, ezért nem azt kellene módosítani – mint azt többen követelték a baloldalon. Kis János szerint azt kell követelni, hogy az állam szerezzon érvényt erőszak-monopóliumának: csak neki lehessenek fegyveres testületei. Karsai László kapcsolódott Kis János gondolataihoz az ÉS 2007. november 16-i számában megjelent „A múltnak kútja – A mai magyarországi jobboldal történelem szemléletéről. (In memoriam Szabó Miklós)” című cikkével (15-16. p.). Ignác Károly az ÉS 2007. november 23-i számában vitatkozott Karsai némely megállapításával „Nyilas többség 1939-ben?” című írásával (2. p.). Domokos István Karsai Koszorús Ferenc ezredes történelmi szerepét kétségbevonó megjegyzéseire ingerülten reagált ugyanitt „Tisztelt Szerkesztőség!” című írásával (2. p.). Karsai László az ÉS 2008. januári 4-i számában nem kevésbé indulatos cikke „1944. július 6” címmel jelent meg (14. p.).

5. Az Új Élet 2007. szeptember 15-i számában Szilágyi Iván Péter a Dózsa György úti körzetet mutatta be (2. p.).

szeptember 16.

A felújítás alatt álló Rumbach Sebestyén utcai zsinagógában a Katlan csoport szervezésében „Shalomfest” címmel több kiállítás is nyílt egyszerre. Az Ottó Wagner építész video installációiból készül kiállítás mellett Sylvester Ádám építészprofesszor és Dávid Ferenc művészettörténész tartott előadást, majd kerekasztal-beszélgetést szerveztek. Matinkó József moderátor vezetésével König Tamás, Kalmár Miklós, Kerékgyártó Béla, Bor Ferenc, Gerle János és Ritoók Pál beszélgetett a zsidó építészetéről. A Féner Tamás, Vancsó Zoltán és Halas István fotóművészek tárlatának

megnyitóján közreműködött Verő Tamás rabbi. Az Off Társulat kortárs zenei táncelőadását Hóra táncház és Nigun koncert követte. Villányi András fotókiállításáról az ÉS 2007. szeptember 7-i számában Fischer Gábor „Magánképtár” címmel készített riportot (17,22. p.).

szeptember 18.

A Békéscsabai Zsidó Hitközség elnöke, Moskovits Sándor bejelentette, hogy amennyiben a Magyar Gárda a városban tervezett toborzó rendezvényét megtarthatja, a hitközség tagjai mellükre tűzött sárga csillaggal alkotnak élőláncot az esemény színhelyén. A helyi Ipartestületi Székházba tervezett Magyar Gárda fórumra a bérbeadási szerződéskötés aláírása előtt az ipartestület visszalépett az ügylettől.

szeptember 20.

A Magyar Rézkarcoló és Litográfus Művészek Egyesületének meghívására az izraeli Miriam Neiger-Fleischman képeiből nyílt kiállítás a Galéria IX-ben (1092. Bp. Ráday u. 47.) „Jeruzsálem belső tájképei” címmel. A tárlatot Szepes Hédi művészettörténész nyitotta meg, Pusztai Antal gitározott.

szeptember 21.

1. Jom Kippur.

2. Vásárhelyi Mária „Miért hagyták, hogy így legyen?” című cikkében a legújabb felméréseket ismertette az előítéletesség, a rasszizmus és a neofasizmus térnyeréséről az ÉS 2007. szeptember 21-i számában (5-6. p.).

3. „Nyilasavatás után” címmel vitaestet rendezett a Bibó István Közéleti Társaság a Pallas Páholyban (V. Alkotmány u. 10.). A vitavezető Márton László, a meghívott vendégek Monori Áron és Vásárhelyi Mária voltak.

szeptember 25.

A WIZO ülést tartott a Frankel Leó utcai zsinagógában.

szeptember 28.

Frojimovics Kinga történész, a Yad Vasem Arcjives magyar részlegének vezetője „A KEOKH-ról tényszerűen” című írása jelent meg az ÉS 2007. szeptember 28-i számában (15. p.) – pontosítva Szakály Sándor egyes megállapításait, amelyek az ÉS 2007. szeptember 14-i számában jelentek meg Magyarország második világháborús hadba lépéséről. Szakály 2007. október 17-i „Nyugtázó köszönet” című írásában hibajegyzéket közölt Frojimovics cikkére, a viszontválasz 2007. október 31-én „Súlyos felelősség” címmel jelent meg az ÉS-ben (16. p.)

Szeptember elején váratlanul meghalt a Dózsa György utcai körzet rasekolja, Szalai György.

A Mazsike Hírlevél 2007/szeptemberi és októberi számában a Magyar zsidó nagyjaink sorozatban a Korányi család és Korányi Frigyes című írást közölt Kollányi Irén tollából.

A Budai Sófár 2007/ szeptemberi számában Bíró Eszter musical és klezmer énekest mutatták be Sikeres zsidó fiatalok sorozatban (6. p.)

A Szombat 2007/szeptemberi számában Novák Attila „Félelem és büszkeség avagy a Magyar Gárda és a demokrácia” című írásában úgy véli: „nem félni kell tőlük, hanem dokumentálni kell tetteiket, és ha törvényteleniséget látunk, a jog eszközeivel kell gátat szabni neki”(5-6. p.). Ebben a lapszámban jelent meg Gadó János „Közel-Kelet: a demokratizálás megbukott” (4-5. p.) című írása is. Surányi Vera „Nők a kamera mögött” című összeállítása az Örökmozgóban rendezett 11. Izraeli Filmtavasról készült (7-9. p.). Novák Attila beszélgetése Vásárhelyi Máriával „Ha ma fiatal lennék, én is undorodnék” címmel jelent meg (11-14. p.). Csáki Márton Vajda Mihály filozófussal készített interjúja Egy tűrhetetlen egzisztencia címmel jelent meg (21-24. p.) Peremiczky Szilvia: Mahler és a zsidóság című tanulmánya (29-30. p.).

A Levéltári Szemle 2007/3-as számában jelent meg Toronyi Zsuzsa tanulmánya „A magyarországi zsidóság múltjának kutatástörténete” címmel.

Megjelent a Magyar Zsidó Szemle füzetek 2007/4. száma Lichtmann Tamás sorozatszerkesztő munkája nyomán.

október hónap

október 5.

Cs. Gyimesi Éva „Meditáció egy enciklopédiáról - Hatások, korlátok” című írásában (ÉS 2007. október 5. 14-15. p.) a Randolp L. Braham és Tibori Szabó Zoltán által szerkesztett „A magyarországi holocaust földrajzi enciklopédiája” című, három kötetes munkát elemezte.

október 6.

Király László „Ünnepnapok” címmel szóló kantátát írt Kiss József verseire. A bemutatóra a Vakok Intézetének Nádor termében került sor (XIV. Ajtósi Dürer sor 39.). Fekete László főkantor énekét a Componensemble együttes kísérte Serei Zsolt vezényletével.

október 8-15.

A Bálint Zsidó Közösségi Ház Salom Klubja körutat szervezett Izraelbe.

október 10.

Balázs Gábor „Zsidó hagyomány - Lesz-e kulturális háború Izraelben?” címmel tartott előadást a Bálint Zsidó Közösségi Házban a Tagliot Tudáskörök programja keretében.

október 11.

A Király utcában elhelyezett, a társadalmi toleranciát vizsgáló táblákat lakossági tiltakozás miatt az illetékes VI-VII. kerületi önkormányzat eltávolította. Az „Elfogadna-e Ön egy magyart házastársául? „Elfogadna-e Ön egy romát szomszédjául?

Elfogadna-e Ön egy zsidót munkatársaként?" kérdés csoporttal 2006-ban Dunaszerdahelyen készített vizsgálatot szerették volna Budapesten megismételni Németh Ilona és Mayer Marianna képzőművészek.

október 12-14.

A Merlin Színházban tartották a zsidó színházak első nemzetközi találkozóját „Gólem fesztivál” címmel. A fesztiválon a Bukaresti Állami Zsidó Színház „Az üzletember”; az Osztrák Zsidó Színház: „Pesach/Ramadan”; az izraeli Beautiful Cabaret és a budapesti Gólem Színház „Jazz and Jews” című produkciókkal vett részt. Kísérő programként „In Memoriam Rónai András” felolvasó színház, sólet party, Sunday Brunch a fellépő művészekkel, izraeli DJ-k szolgáltak. A Szombat 2007/decemberi száma „Szép volt lányok!” Impressziók az első zsidó színházi fesztiválról” címmel készített összeállítást (25-27. p.).

október 12.

1. Az ÉS 2007. október 12-i számában Perczel Zita építész írása jelent meg „Veszélyeztetett örökség – Pest régi zsidónegyede – helyzetjelentés” címmel (12. p.).

2. A Pannónia Klezmer Band vezetője, Zsákai Ferenc 42 éves korában meghalt.

október 13.

1. A Népszabadság 2007. október 13-i számában „Lombsátor Libeskindtól – Berlinben ötmillió euróért újították fel Németország legnagyobb zsinagógáját” címmel jelent meg Dési János tudósítása Berlinből (11. p.).

2. „Rabbinak született – A 85 éves Schweitzer József szerint nem szabad lebecsülni a szélsőjobboldali veszélyt” címmel írt köszöntőt Czene Gábor a Népszabadság 2007. október 12-i számában (5. p.) a nyugalmazott országos főrabbi október 13-i születésnapja alkalmából. A Mazsihisz Síp utcai Székházában a hitközség vezetőin kívül Mandur László, az országgyűlés alelnöke is köszöntötte a nyugalmazott országos főrabbit születésnapján.

3. A Népszava 2007. október 13-i Szép Szó mellékletében dr. Kende Péter „A zsidótörvények ma is hatályosak?” című írásában a holocaust idején kötelezően letétbe helyezett zsidó ingó tárgyak, lekötött betétek visszaadása körüli jogi csúrést-csavarást ismerteti a Legfelsőbb Bíróság vonatkozó ítéletei kapcsán.

október 14.

1. A nyilas puccs évfordulóján civil szervezetek rendeztek demonstrációt a Szent István parkban. A rendezők között volt a Mazsihisz, a Raoul Wallenberg Egyesület, a Measz, a Magyar Antifasiszta Liga, a Nagy Imre Társaság, a MÚOSZ, a Magyar Békeszövetség, a Pallas Páholy, a Bibó István Közéleti Társaság, az Országos Cigány Önkormányzat.

2. A Bálint Zsidó Közösségi Ház „Nyitott szemmel Lipóciában” címmel szervezett Újlipótvárosi sétát Róbert Péter kalauzolásával.

3. A német könyvkerekedők Békedíját Saul Friedlandernek adták át Frankfurtban „A harmadik birodalom és a zsidók 1933-1945” című kétkötetes művéért. A Szombat 2007/novemberi számában Berta József „Saul Friedlander holocausttörténete” címmel mutatta be a történést (27-29. p.).

október 15.

1. Az Andrássy úti egykori nyilas székház mellett a holocaust idején működött Szűz Mária Társasága épületében a szegény sorsú gyermeket tanító rend 50 zsidó kisgyerek életét mentette meg. A megmentettek közül még életben lévő hat egykori kisgyerek, és a két életben lévő nővér: B. Molnár Mária és Piros Julianna is részt vett azon az emléktábla avatáson, amelyet a nyilas hatalomátvétel évfordulóján rendeztek. A Népszabadság 2007. október 15-i számában Rab László elevenítette fel a történeteket „Ili néni és a rózsaszín fiolák – Az apácák a Hűség Háza melletti épületben bújtatták a zsidó gyerekeket” című cikkében (5. p.).

2. Gusztos Péter SzDSz-es képviselő az országgyűlés plenáris ülésén napirend előtt megemlékezett a nyilas hatalomátvétel évfordulójáról, és figyelmeztetett a Magyar Gárda létének veszélyeire. A Fővárosi

Főügyészség lakossági bejelentések alapján már szeptember elején megállapította, hogy a Magyar Gárda alapszabályával ellentétes tevékenységet folytat, azok között nem szerepel rend- és polgári védelmi feladatokban való részvétel. Működése ezért ellentétes az egyesülési törvénnyel is. Vona Gábor, a Jobbik és Magyar Gárda elnöke 2007. október 15-én úgy nyilatkozott, hogy nem kívánnak lemondani a kifogásolt tevékenységekről, de megpróbálják a jogsértőnek tartott helyzetre törvényes megoldást találni." 2007. október 28-án magyar mintára Prágában is megalakult a Cseh Nemzeti Gárda a Vencel téren. Az amerikai kongresszus Helsink-i Bizottsága 2007. november 7-i ülésén tárgyalta az európai diszkriminációból és etnikai gyűlöletből fakadó bűncselekményeket. Az aggodalomra okot adó jelenségek között kiemelten foglalkozott a Magyar Gárda félkatonai, jobboldali szervezettel, amelynek tagsága rövid idő alatt 600 önkéntessel szaporodott.

október 16.

Büchler András „Izrael, Izrael eladó! – országimázs a Közel-Keleten” címmel tartott előadást a Bálint Zsidó Közösségi Házban a Tagliot Tudáskörök programja keretében.

október 19.

Az ÉS 2007. október 19-én megjelent számában Nyerges András „Háború lesipuskások ellen” címmel (12. p.) elevenítette fel azt a vitát, amely a 30-as években feldúlta az irodalmi berkeket a franciául megjelent egyetlen kortárs magyar irodalomtörténetet összeállító Hankiss János és Juhász Géza válogatási szempontjai miatt. A kritikák szerint az összeállítók faji alapon válogattak.

október 21-22.

A kilencedik Kardos Albert Nemzetközi Vers- és Prózamondó Versenyt rendezték meg Debrecenben.

október 21.

1. A Hősök terén 600 új tagot avattak Magyar Gárda taggá, az egyházak ezúttal nem képviseltették magukat. Wittner Mária Fidesz képviselő, egykor

halálraítélt 1956-os forradalmár levélben üdvözölte a gárdistákat. Az Andrássy úton sorakozó gárdistákat az MSzP, az SzDSz, a Mazsihisz és az Országos Cigány Önkormányzat plakátkiállítására fogadta „Még visszafordulhattok” felirattal. Három magyar EU parlamenti képviselő - Szent-Iványi István (SzDSz), Tabajdi Csaba (MSzP) és Olajos Péter (MDF) - kezdeményezésére az Európai Parlament nyilatkozatot fogadott el az európai szélsőséges csoportok elleni összefogásért. A félelmet keltő félkatonai szervezetek között névvel szerepel a Magyar Gárda is. A randalírozók a városon keresztül „zsidóztak”, árulták Hitler „Mein Kampf”-ját. 2007. október 24-én a The New York Times és az Európa Parlament is a szélsőjobboldallal szembeni fellépést sürgette.

2. Szegő Dóra vezette a „Múltidéző barangolást a történelmi zsidónegyedben”. A Bálint Zsidó Közösségi Házban a sétát beszélgetés követte. Az „Óvás! Egyesület” Nyílt levében fordult Hiller István oktatási és kulturális miniszterhez a régi zsidónegyed értékeinek védelme érdekében (ÉS 2007. október 26. 11. p.). Ebben annak a hetedik kerületi 22 háznak a védetté nyilvánítását szorgalmazták, amelyeket a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal 2006. negyedik negyedévben védettségre felterjesztett. Ezek: Damjanich u. 3-5, 35, Akácfa u 8, 30, 38, 43, 61, Csányi u 5, Dob u 18, 51, 53, 55, Kazinczy u 14, Klauzál tér 11, 13, 21, Wesselényi u. 32, 38, 40, Kertész 22, 24-28, 30 számúak.

október 25.

Az Ybl Klubban tartott előadást Robert Aumann, a játékelméleti kutatásaiért a két évvel ezelőtt Nobel-díjjal kitüntetett közgazdász-matematikus. A jeruzsálemi Héber Egyetem professzora „Nyertes közéleti és gazdasági stratégiák a játékelmélet tükrében” címmel tartott előadást. Munkásságáról Blahó Miklós kérdezte a Népszabadság 2007. október 26-i számában „Háború és béke - játékelméletben” című írásával (15. p.). A professzor ellátogatott a Kidma Klubba, ahol Büchler Andrással beszélgetett, a Vásvári Pál utcai templomban pedig drósét mondott. A Szombat 2007/decemberi számában Gadó János készített

interjút a tudóssal „A béke olyan, mint egy nő”
címmel (15-16. p.

október 28.

1. A Bálint Zsidó Közösségi Házban bemutatkozott a Bajai Zsidó Hitközség a „Gesher Baja - Budapest program” keretében. A program keretében Molnár János főiskolai docens „A bajai zsidó iskolák története” címmel, Albert Iván publicista „Híres bajai zsidó családok - a Lemberger család története” címmel tartott kivetítőn illusztrált előadást.

2. A Kozma utcai zsidótemetőben búcsúztatták a 71 éve korábban elhunyt Deutsch Róbertet.

3. Kispesten a hagyományteremtés szándékával első ízben rendezte meg a methodista Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség (MET) a Méltóság Napját az egyházak együttműködésének serkentése végett. A rendezvényen a methodista és a baptista egyház képviselői mellett a Mazsihiszt Darvas István rabbi és Zucker Immanuel kántor képviselték. Ismertették a Nagyfuváros utcai templom történetét. Markovics Zsolt szegedi főrabbi a szegedi Golda Meir Szalonzenekarral énekelt, Halmágyi Sándor színész mesét, verset adott elő a zsidó irodalom gyöngyszemeiből. Breuer Péter a Közel-Keletről tartott előadást. A rendezvényen megjelentek és közreműködtek a cigányság képviselői is. Az államot Burány Sándor államtitkár, Kispest parlamenti képviselője, valamint Gajda Péter kerületi polgármester képviselte.

Szegeden harmadszor rendezték meg az Őszi Zsidó Fesztivált szeptember 2.- november 10. között. A városban „Biblia és Korán” címmel bibliai konferenciát tartottak. Az egyházak részéről Abdul-Fattah Munif magyar, Eldin Asciric belgrádi muszlim vezető mellett a tanácskozáson részt vett Markovics Zsolt szegedi főrabbi, Jakubinyi György gyulafehérvári érsek, Benyik György katolikus esperes. Előadást tartott Fodor György, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem rektora, Jutta Hausmann, az evangélikus teológia ószövetség professzora, Georg Hentschel frankfurti katolikus ószövetségi professzor, Stephan Leimgruber müncheni valláspedagógus, Madigen Dávid, a római Pápai Gergely

egyetem tanára és Stefan Schreiner thübingeni judaisztika-professzor. Szegeden az Őszi Zsidó Kulturális Fesztiválon 5 hangversenyre, 6 kiállításra és 5 könyvbemutatóra került sor. A rendezvényeken a zsidóság vezetőin kívül megjelentek a város vezetői, országgyűlési képviselők, a helyi tudományos, művészeti és gazdasági élet képviselői.

A Mazsike 2007/októberi Hírlevelében a szegedi újzsinagóga épületét mutatták be (7. p.). A százéves magyar kabaréről Rick Zsófi Tarka Színpad, Bonbonnaiére című írásával emlékeztek (11-12.p.) .

A német pénzügyminisztérium és a holocaust-túlélőket képviselő Jewish Claims Conference megállapodása szerint októbertől 25 euróval havi 200 euróra emelték a mintegy 50 ezer európai holocaust túlélő német nyugdíj-kiegészítését. Magyarországon az emelés mintegy ötezer embert érint. Az Új Élet 2007. november 15-i számának első oldalán adatok olvashatók arról, hogy a New York-i Claims Conference a Kényszermunka Program keretében összesen 7 millió dollárt osztott ki 11693 magyarországi túlélő között.

Október elején a német ARD közszolgálati csatorna „rendkívüli műsorváltozással” vetítette le BMW tulajdonos Quandt család történetéről Eric Friedler és Barbara Siebert által forgatott dokumentumfilmet. A vetítés körüli konspirációra azért volt szükség, mert féltő volt, hogy a befolyásos Quandt familia ügyvédei útján megghiúsítja a háborús bűnökkel terhelt Gönter Quandt (1881-1954), és a nácik együttműködésének nagy nyilvánosság előtti dokumentálását. A film nézettségi mutatója így is 135 százalék volt, s ezzel a feltáratlan múlt újabb estére derült fény.

Októberben Pro Urbe díjjal tüntette ki Vanderstein János, korábbi hitközségi elnököt Hódmezővásárhely Közgyűlése.

Október 11-17-én az orosz filmnapokon levetítették Alekszej German az zsidó orvos perekről készített „Hrusztaljev, a kocsimat!” című, 1998-ban forgatott

filmjét. Szilágyi Ákos a Filmvilág 1999/5 számában készített tanulmányt a filmről Alekszej German „Halott Oroszországa - Száz év halál” címmel.

A Dob utcai székház falán az ortodoxia hat egykori jeles vezető képviselőjének - Weisz Mátyásnak, Nemes Mózesnek, Kővári Dezsőnek, Helfer Tibornak és Frank Lászlónak - állítottak emléktáblát. Az ünnepséget Zév Paskesz főtitkár, Kesztenbaum Áron rabbi, Herczeg László elnök és Weiszberger Majse főrabbi vezették.

Az egykor a Szűz Mária Társaság Vörösmarty utca 34-ben működött intézetének falán emléktáblát avattak. A háború alatt 35 zsidó gyereket, 18 felnőttet bűjtattak itt Ván Zsuzsanna intézményvezető aktív részvételével. A főnöknő 1991-ben Yad Vasem kitüntetést kapott. Az emléktábla avatáson beszédet mondott Iványi Gábor metodista, és Donáth László evangélikus lelkész, a Mazsihisz részéről pedig Lazarovits Ernő. Az ünnepségen megjelentek túlélők és az intézmény még élő munkatársa.

A NÜB és a Muszoe közös vezetőségválasztó értekezletén továbbra is Sessler Györgyöt választották elnöknek, az elnökhelyettesek Lazarovits Ernő, Szenes Iván és Borsány György lett. A vezetőségi tagok: Adler László, Lebovits Imre, Lónyai Sándor, Drucker Tibor, Benedek István Gábor, Frischmann Edgár és Kertész László.

A Nemzetközi Mauthausen Bizottság fennállása óta először ülésezett Budapesten. A Páva utcai központban 19 ország delegátusát levélben üdvözölte Gyurcsány Ferenc miniszterelnök. A tanácskozás a 2008. évi választásokat készítette elő. Az elnöki teendők ellátására Szita Szabolcsot jelölték 2008 tavaszáról.

Ocskay László kalandos embermentő tevékenységéről készített dokumentumfilmet Fonyó Gergely „Az elfelejtett hős” címmel. A rendező családja is a megmentettek közé tartozott. Ocskayt 2002-ben Yad Vasem kitüntetésben részesítették, a róla készített dokumentumfilmet 2008 januárjában mutatták be.

A baranya megyei Bóly zsidótemetőjét a Mazsihisz és a helyi önkormányzat támogatásával, valamint adományok felhasználásával újították fel. Az avatáson Schönberger András pécsi főrabbi és Hárs József polgármester mondott beszédet, bemutatták Rózsás József „Adalékok a németbólyi zsidóság történetéhez” című munkáját.

Az október közepén Esztergomban rendezett „Egyházüldözés Magyarországon a második világháborút követően” című konferencián a Mazsihisz képviselőjében Kardos Péter főrabbi tartott előadást „A zsidó vallás helyzete Magyarországon a felszabadulás után” címmel.

A Dohány utcai templom árkádsoránál a MIKÉFE (Magyar Izraelita Kézműves és Földművelési Egyesület) egykori növendékei tartottak találkozót.

A Szombat 2007/októberi számában „Celan, a zsoltáros” címmel Uri Asaf tanulmánya jelent meg (25-26. p.). Izrael Állam új budapesti nagykövetét, Aliza Bin-Nuan-t Shiri Zsuzsa mutatta be „A nagykövetség nyitva áll majd mindenki előtt” című írásában (6-8. p.). Szegő Péter „Szólásszabadság és gyűlöletbeszéd” című összeállításában Lomnici Zoltánnal és Tölgyessy Péterrel készített interjút „A Soá tagadása nem egyszerű történelemhamisítás”, illetve „Rémesen sokat romlott a magyar demokrácia minősége” címmel (8-14. p.). Várnai Pál - Forgách András dramaturg-drámaíróval készült interjúja „Ez nagyon ősi műfaj” címmel olvasható (22-24 p.).

Az Erec 2007/októberi számában szerkesztőségi cikk jelent meg „Hetven éve alapították Birobidzsánt, Sztálin alternatív Izraeljét” címmel (3. p.). Shiti Zsuzsa a jeruzsálemi Zsidó Múzeum zsidó etnográfus részlegének erdélyi származású megalapítójával, Aviva Nuller-Lancettel készített interjút „Aki háromszor alijázott - etnográfus és békeharcos Erdélyből” címmel (4-5. p.).

Az Enigma művészeti folyóirat 2007/októberben megjelent 51-es, és novemberben megjelent 52-es száma

Lesznai Anna művészetével foglalkozott. A kiadványt Török Petra és Szilágyi Judit szerkesztette.

november hónap

november 2-4.

Közép-európai fiatalok szemináriumát tartották Szerbiában a Tagliot Tudáskörök programja keretében. Az összejövetel fő témája Izrael költészete, Freud és a zsidóság, valamint a cionizmus spirituális oldala volt. Meghívottként részt vett a szemináriumon Chamutal Bar-Yosef izraeli költő.

november 3.

A Micve Klub Zsidó filmek sorozatában az „Ásó, kapa, hüpe” című spanyol filmet vetítették le.

november 4.

A Bálint Zsidó Közösségi Házban lemezbemutatót tartott a Jerusalem Express Klezmer Orchestra. Fellépett Harsányi Gábor színművész.

november 6-27

A Magyar Tudomány Ünnepét hét alkalommal megrendezett előadás sorozattal ünnepelte a 130 éve alapított Rabbiképző és Zsidó Egyetem. A „Zsidó művészet, zsidó művészek” címmel november 6-án rendezett konferencián Hídvégi Máté „Ámos Imre álmái”; Babits Antal „Efrájim Mose LILIENRŐL fehérén-feketén”; Gergely Anna „Székesfehérvári gyökerű zsidó művészek”; Schöner Alfréd „OR-ZSE zsinagógája mozaik ablakainak ikonográfiája”; Toronyi Zsuzsa „A judaika gyűjtés értelmezési lehetőségei 1895-1945”; Beer Iván „Magyarországi zsidó kisgrafikák (ex librisek)”; Toronyi Zsuzsanna „Művészet és Múzeum. A judaika gyűjtés értelmezési lehetőségei, 1895-1945”; Gábor Anna „Perlmutter Izsák”; Halász Tamás „A héder és Thália szentélye - a purimspíltől a panteonig, avagy: adalékok a zsidóság és színház történetéhez”; Oláh János „Vajda Lajos és a "Felmutató ikonos önarckép"; Róna Tamás „A kecskeméti rabbi fia, Fényes Adolf” című előadásai hangzottak el. A november 12-13-án a

„Rabbiképző 130 és tudományai” című kétnapos rendezvényen Staller Tamás „Kell-e nekünk egy Goldziher szeminárium?”; Borsányi-Schmidt Ferenc „A hászkálá gyökerei és virágba borulása”; Gábor György „Az otthon idegenségei - az idegenbeliség otthonossága (Alexandriai Philon: Az idegenségről)”; Szántóné Balázs Edit „Privilegizált zsidó közösségek”; Oláh János „Zsidó néprajzi írások a Magyar Zsidó Szemlében”; Haraszi György „Juden kraval in Pressburg”; Róbert Péter „Magyar zsidó orvoslás”; Kiss Endre „Néhány észrevétel Komlós Aladár zsidó művelődéstörténeti munkásságához”; Rathmann János „Moses Mendelssohn hatástörténete”; Pelle János „Molnár Ferenc recepciója Magyarországon”; Babits Antal „Blau Lajos az ÍRÁS történésze - héber írásművészet - zsidó képzőművészet”; Finta Szilvia „Targumok és az újszövetség”; Iványi Gábor „Holocaust Teológia - Teológia a Holocaust után”; Gleszer Norbert „Ortodox kóser turizmus a XIX. sz. végén és a XX. sz. első felében, magyarországi fürdőélet és hegyvidéki turizmus az ortodox sajtóban”; Saphier Mária „Baruch Spinoza korszerűsége”; Hrotkó Latissza „Egy bölcsészeti doktori értekezés nyomán az alexandriai zsidókról”; Kozma György „Zsidó-roma kölcsönhatások”, Szöllősi Tibor „A keresztény cionizmus néhány teológiai problémája”; Róna Tamás „Fényes Adolf - eszkatológia a képzőművészetben”; Kárpáti Judit „A szombathelyi neológ zsinagóga bejárati felirata” című előadások hangzottak el. November 20-án „A Tízparancsolatról” rendezett konferencián Komoróczy Géza „A Tízparancsolat, az ókori kelet felől”; Zsengellér József, egyetemi tanár - Pápai Református Teológiai Akadémia „A Tízparancsolat samaritánus olvasata”; Oláh János, egyetemi docens - Országos Rabbiképző-Zsidó Egyetem „A Tízparancsolat aggádikus magyarázataiból”; Marjovszky Tibor, tanszékvezető egyetemi docens - Debreceni Református Hittudományi Egyetem „A Baal Hatturim az Exodus XX-hoz”; Karasszon István, egyetemi tanár - Károli Gáspár Református Egyetem: A Tízparancsolat redakciókriti; Szécsi József: Deka logos a Septuagintában, Baán István, egyetemi tanár - Miskolci Egyetem „A Tízparancsolat Origenésznél”; Szabó Ferenc Evangélikus Hittudományi

Egyetem „A Tízparancsolat biblikus és keresztény aspektusai” címmel tartottak előadást. November 20-án az „Azonosságtudat és zsidóság a mai Magyarországon” szekcióban László Klára „A meg nem kötött szövetség”; Popper Péter „Te mitől vagy zsidó? (a zsidó azonosságtudat”); Hábermann Zoltán „A zsidó szociális gondolat története”; Ungárné Komoly Judit „A képzés hatása végzett szociális munkás hallgatóink zsidó azonosságtudatának alakulására” címmel tartott előadást. November 25-én az Or-Zse Goldmark Károly kórus tartott bemutató koncertet a zsinagógában. 2007. november 27-én „Emléklést” tartottak a Rabbiképző volt kántora és komponistája, Feleki Rezső tiszteletére. A konferenciákról Borsányi Schmidt Ferenc számolt be az Új Élet 2007. december 1-i számban „A Magyar Tudomány Ünnepe” címmel (4. p.). Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi pedig „130 éves az egyetemi rangra emelt Rabbiképző” című írásában áttekintette az intézmény vezetőinek, hallgatóinak történetét (4. p.).

november 7.

Balázs Gábor A Rabin - gyilkosság megítélése a zsidó jogban” címmel tartott előadást a Bálint Zsidó Közösségi Házban a Tagliot Tudáskörök programja keretében.

november 10.

1. Prágában összecsapásra került sor a Cseh Nemzeti Gárda és a rendőrség között. A Kristályéjszaka alkalmával cseh, szlovák és német a neonáci szervezetek tagjai engedély nélkül masíroztak a prágai zsidónegyed utcáin. Négyszáz személyt előállítottak, neves baloldali politikusok és Prága római érseke a felújított zsinagóga és a zsidótemető előtt álltak őrt. Prága főpolgármestere és az ellenzék vezére is elismerően szólt a határozott rendőri intézkedésekről.

2. A Népszabadság 2007. november 10-i számának Hétvége mellékletében jelent meg Bächer Iván interjúja egy zalaegerszegi holocaust túlélővel „Szomszédors” címmel (11. p.). Szászi Júlia pedig „Reichnitz 62 és fél évvel azután” címmel riportot készített az ausztriai településen (6-7. p.). Itt

1945. március 24-én éjszaka csaknem 200 magyarországi zsidó kényszermunkást mészároltak le szórakozásból a vendégek Batthyany a kastélyban. A grófné - született Margit Thyssen-Bornemisza - családja szoros kapcsolatot ápol a Harmadik Birodalom hadi vezetőivel.

3. 84 éves korában meghalt Norman Mailer. A dél-afrikai zsidó származású világhírű amerikai író Ungvári Tamás méltatta az ÉS 2007. november 16-i számában (12. p.)

november 11.

A Scheiber Sándor Gimnáziumban rendezték meg a Balázs Pál vallásversenyt, amelynek fő témája a zsidó ünnepek volt. A versenyen részt vett a Benjámín óvoda 80 növendéke, 97 általános iskolás, 5 középiskolás és 4 egyetemista. A pályaművek közül kiemelkedett Balogh István „A csanádi zsidóság története” című munkája (Or-Zse). A zsűri tagjai voltak Eliezer Slomovits haifai vendég professzor (Or-Zse), Borsányi-Schmidt Ferenc docens, Róbert Péter docens, Balázs Gábor igazgató, (Scheiber Iskola), Róna Arthurné, a Balázs Pál Alapítvány Kuratóriumának elnöke, Streit Sándor, a Bzsh elnöke, Markovits István templomkörzeti elnök (Or-Zse). A 81 éves Balázs Pált szeptember végi születésnapján az Or-Zse zsinagógájában köszöntötte Schőner Alfréd főrabbi, a körzet, valamint az Újpesti Idősek Otthonának képviselői.

november 12.

1. „Egy nemzet születése” címmel mutatták be a Bécsi Zsidó Múzeum vándor fotókiállítását a Bálint Zsidó Közösségi Házban. A Paul Goldman és David Rubinger izraeli fotóművészek tárlatát Karl Albrecht-Weinberger, a Bécsi Múzeum igazgatója nyitotta meg.

2. A Népszabadság 2007. november 12.i számában Czene Gábor készített interjút (2. p.) Kati Martonnal „Nincs annyi időm, hogy politikus legyek” címmel. Az ismert amerikai diplomata, Richard Holbrooke felesége abból az alkalomból jött Magyarországra, hogy „Kilenc magyar” címmel 2008-ban megjelenik Robert Capa, Alexander Korda, André Kertész, Michael Curtiz, John von Neumann, Leo Szilárd, Edward Teller, Eugen Wigner és Arthur Koestler történetét feldolgozó könyve.

november 14.

Büchler András „Izrael, Branding Israel” címmel tartott előadást a Bálint Zsidó Közösségi Házban a Tagliot Tudáskörök programja keretében.

november 17.

1. 72 éves korában meghalt Ember Judit dokumentumfilm rendező. Herskó János gyászbeszéde megjelent a Beszélő 2008/1 számában (55. p.)

2. A Népszabadság 2007. november 17-én megjelent számának Hétfvége mellékletében „A nemzeti képzelet fogságában – Beszélgetés Ágoston Vilmos íróval Wass Albertről és Doru Munteanuról” címmel jelent meg Hovanyecz László írása. Az interjú időszerűségét Ágoston Vilmos „A kisajátított tér – A nemzeti képzelet Doru Munteanu és Wass Albert műveiben” címmel az Európai Összehasonlító Kisebbségkutatási Közalapítvány kiadásában megjelent könyve adta. Cs. Gyimesi Éva az ÉS 2008. február elsejei számában „Irodalomnak öltözött ideológia” címmel foglalta össze a Wass Albert – Doru Munteanu jelenséget (16. p.)

november 18.

Az Élet Menete Alapítvány javára jótékonyági koncertet rendeztek a Dohány utcai zsinagógában. Fellépett Illényi Katica, Szulák Andrea, Haumann Péter, Demjén Ferenc. Műsorvezető Csonka András volt, a zenei kíséretet Bolba Tamás és zenekara adta.

november 19.

A Népszabadság 2007. november 19-i számában Fekete György „Kettős (magyar-zsidó) önazonosság és az antiszemitizmus” című cikke jelent meg.

november 20.

1. A Nagydíófa utcában lengyel-zsidó könyvesboltot nyitott a krakkói székhelyű Austeria könyvesbolt hálózat.

2. A Magyar Nemzeti Múzeumba szállították Nagykovácsiból azt a zsidó sírkövet, amelyet a Hilton Szálló építését megelőző ásatások során találtak, és utoljára 1959-ben látták. A kő az 1641. december 15-

én ismeretlen körülmények között meggyilkolt R. Sámuelnek állított emléket. A Szombat 2007. decemberi számában Rózsa T. Endre „A közömbösség botránya?” címmel ismertette a kő megtalálásának történetét (17-18. p.).

november 21.

A Dohány utcai zsinagóga falán emléktáblát avattak 1956 zsidó hősinek. Az avató ünnepségen jelen volt Aliza Bin-Noun izraeli nagykövet, Suchman Tamás és Mécs Imre országgyűlési képviselők, Jeffrey Levin helyettes amerikai nagykövet. Az ünnepség szónoka Heller Ágnes filozófus volt. Az emléktáblát állító Mazsihisz nevében Darvas István rabbi mondott avató beszédet. Felolvasták Göncz Árpád egykori fogoly levelét.

november 23.

Az ÉS 2007. november 23-i számában közölte Tatár György „A jebuzeus-jelenség” címmel a Jeruzsálem birtoklásáért folyó palesztin-zsidó ellentétéről írt tanulmányát (10-11. p.). A lapban megjelent Kálmán László „A Gój Motorosok elnevezésről” című szakvéleménye (4. p.), amit a nyelvész egy peres eljáráshoz készített. Geecső Tamás, az ELTE Alkalmazott Nyelvészeti Tanszékének vezetője az ÉS 2008 január 4-i számában fűzött kiegészítést „A Gój Motorosok esete a kék halakkal” címmel (14. p.).

november 23-24.

A Magyar Szociológiai Társaság „A klimaváltozás társadalmi hatásai” címmel a Zsigmond Király Főiskolán rendezett konferenciáján szekcióülés keretében hangzott el Csapody Tamás „A bori munkaszolgálat szerbiai helyszínei”; Lakk Norbert - Németh Krisztina „Ami megmaradt - Sárbogárd zsidó öröksége”; és Orbánné Szegő Ágnes „Zsidók és zsinagógák Szolnok megyében” című előadása.

november 24.

1. Maraton klezmer estét rendeztek a Bálint Zsidó Közösségi Házban a Z, mirim diák klezmer zenekar, az Anavim Klezmer Band, a Klezmer R,s zenekar, Klein Judit és zenekara valamint a Jud-Rom klezmer zenekar.

2. A Népszabadság 2007. november 24-i számának Hétvége mellékletében Csapody Tamás cikke jelent meg „Felmagasztosult keretlegények – Öt sír nyomában a Rákoskeresztúri új köztemető 298-as parcellájában” címmel.

november 25.

1. A „Korunk nagy gondolkodói” sorozat vendége Tölgyessy Péter volt a Bálint Zsidó Közösségi Házban. Az alkotmányjogásszal Perlaki Tamás beszélgetett.

2. A magyar szélsőjobbról forgatott „Dübörög a nemzeti rock” című dokumentumfilmet mutatták be a Bálint Zsidó Közösségi Házban. A vetítés után Novák Attila beszélgetett a film rendezőjével, Kriza Borival és Kovács András szociológussal. A Szombat 2007/novemberi számában Novák Attila írása jelent meg a filmről „Gyűlöllek Dohány utca, gyűlöllek” címmel (29-30. p.).

november 26.

1. Gyurcsány Ferenc miniszterelnök fogadta Ronald S. Laudert, a ZSVK nyáron megválasztott elnökét. A Zsvk küldöttsége egy napos villámlátogatásra érkezett Magyarországra, ahol a magyarországi zsidók helyzetéről, a Magyar Gárdáról és az Egyesült Államokbeli Annapolisban rendezett Közel-Keleti békekonferenciáról cseréltek eszmét. Medgyessy Péter korábbi miniszterelnök hivatalában fogadta a Zsvk és a Mazsihisz képviselőit.

2. A Nüb közgyűlésén döntöttek arról, hogy levélben tiltakoznak Sólyom László köztársasági elnöknel, amiért az elnök normakontrollra az Alkotmánybírósághoz küldte a gyűlöletbeszéd büntethetőségének törvénytervezetét. A döntést sürgető levelet 2007. december 3-án küldték el.

„Szabad Zsidó Tanház” címmel indult mintegy kétéves program a Bálint Zsidó Közösségi Házban. A szervezők Franz Rosenzweig és Martin Buber nyomdokait, az 1920-as évek Frankfurtjában tartott népfőiskolai mozgalmat, az 1930-as években a Pesti Izraelit Hitközség Szabadegyetemét, illetve a 90-es évek Yahalom Zsidó Szabadegyetemét vallották elődjüknek. Az előadássorozat főbb témakörei: Hány zsidó vallás

van? Zsidóság és népiség; Zsidóság és erotika; Zsidó filozófiai dilemmák; Zsidó - nem-zsidó disputák; Egy város arcai: térfoglalás és térteremtés; Érték- és érdekképviselés; Zsidó irodalom; Zsidó demográfia; Pszichoanalízis - zsidó világnézet? Zsidó oktatásügy.

A Kossuth Rádióban Róbert László öt részes „Zsidónak lenni” című rádiójátékát közvetítették a szerző előadásában.

A Keresztény - Zsidó Szimpózium 2007 címmel Debrecenben tartott tanácskozáson Csukás Judit, a KLTE oktatója „Futó csillagok fényüket rám szórták” címmel Dénes (Deutsch) Zsófia és Ady Endre kapcsolatáról beszélt. Róbert Péter, az Or-Zse docense a zsidók első világháborús szerepét elemezte. Szécsi József titkár a vallásközi párbeszéd fontosságáról tartott előadást.

A Hunyadi téri templomkörzetben köszöntötték Domán István főrabbit 85 születésnapja alkalmából a Bzsh, a Mazsihisz vezetői és a rabbikar.

A Pécssett rendezett Tanulás Szabadsága Konferencián a zsidóságot Sommer László oktatási osztályvezető képviselte. A „Hit és vallás” szekcióban elmondott előadásában felvetette, hogy 2010-ig - amikor Pécs Európa Kulturális Fővárosa lesz - létesüljön egy több funkciót is betöltő Zsidó Múzeum a városban.

A NÜB novemberi közgyűlésén Szenes Iván elnök fűzött szóbeli kiegészítést a 2007-es évi tevékenységről készült írásos beszámolóhoz. A beszámolót a nemzetközi táborcsoportok (Dachau, Auschwitz, Sachsenhausen, Buchenwald, Lichtenwörth, Neugamme, Bergen-Belsen, Mauthausen, budapesti gettó-csoport) beszámolóival együtt elfogadta a közgyűlés. A felügyelő bizottság elnöki tisztében Szemes Györgyné váltotta fel Bernáth Lászlót, alelnöknek Kende Jánost, új tagnak Lantos Péternét választották meg.

A „Magyarországi Zsidókért” kitüntetést Kerti Katalinnak, Tata város polgármesterének a Komárom-

Esztergom megyei zsidóság emlékeinek megmentéséért végzett munkája elismerésül, Iványi Gábornak, a Wesley János Lelkészképző Főiskola rektorának, és Mose Sanbarnak, a Claims Conference igazgatótanácsa korábbi elnökének, a magyar ajkú zsidóság érdekképviselőjéért ítélte oda. A Mazsihisz Dísztermében rendezett átadáson a Mazsihisz és a Bzsh vezetőin kívül jelen volt David Admon, Izrael Állam korábbi, és Aliza Bin-Noum jelenlegi nagykövete és Gulyás Kálmán korábbi egyházügyi államtitkár is.

Novemberben a zsidó oktatási intézmények oktatói két tanulmányúton vettek részt a Mazsöknél elnyert pályázatnak köszönhetően. Prágában 8 fő, Berlinben 10 fő ismerkedett a helyi zsidó szervezetek intézményiben folyó munkával.

November folyamán a Fészek Művészklubban „Vallomások és remények” címmel Kriszt László zsidó irodalmi összeállítását három előadásban mutatta be a Kazán István Kamaraszínház.

A Szombat 2006/novemberi számában Biró Andrással, az alternatív Nobel-díjassal beszélgetett Várnai Pál „Tulajdonképpen kommunista jezsuita voltam” című írásában (14-15. p.). Biró Tamás „Fekete kabát és háromszögletű kalap - Budapesti és amszterdami minhágok” című írásában foglalkozott a tradíciók változásával (16-18. p.); Gadó János a 75 éves korában szeptemberben elhunyt Lovász Ferencre, a hetvenes-nyolcvanas években működő egyik zsidó lakásklub tulajdonosára emlékezett „Pesti maranneusok a nyolcvanak éveiben” című írásával (23. p.); Várnai Pál „Kóborlásaim és botlásaim Kelet-Európában” című írásában ugyancsak említi Lovász Ferenc és Antalfy Mária zsidó lakásklubjáról (24-26. p.); Szegő Péter Geszti Péterrel készített interjút „Mindig mások csináltak belőlem zsidót” címmel (31-33. p.).

A Múltunk 2007/novemberi számában jelent meg Pihurik Judit tanulmánya „Magyar katonák és zsidók a keleti hadszíntéren 1941-1943” címmel.

Féner Tamás „Fény/törések” című fotó kiállítását Sándor Iván író nyitotta meg a hónap elején a Dohány utcai zsinagógában. A megnyitón elhangzott beszéd olvasható a Szombat 2007/decemberi számában (21. p.) Féner Tamás a 2007-évi Prima Primiissima második helyezettje lett.

Az Egyházforum 2007/5 számában jelent meg Török Csaba tanulmánya „Az ókeresztény kor zsidószemlélete. Szövetség és szakadás” címmel (8-16. p.).

december hónap

december 1.

1. Nemzetközi kulturális kapcsolatokról beszélgetett Bogyay Katalin szakállamtitkárral Kovács Gábor a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

2. A Budai Mikve Klubban a kortárs irodalom bemutatását célul tűző sorozat kezdeteként Szántó T. Gábor irodalmi estjére került sor „Görögnek zsidó, zsidónak görög” címmel, Az íróval, a Szombat főszerkesztőjével Képes Gábor beszélgetett.

3. Az Új Élet 2007. december elsejei számában „Interjú Feldmájer Péterrel zsidóságról, vidékről, jobb és baloldali szövetségekről” címmel jelent meg egész oldalas összeállítás (5. p.) Benedek István Gábort 70-ik születésnapján Deutsch Gábor köszöntötte (3. p.). A lap 6-ik oldalán közzétették a Mazsók nyertes pályázatainak listáját a 2007-es évre. Ezek szerint Hitközségek és intézményeik 6,7 millió forint, a hitközségen kívüli szervezetek 8,1 millió forint pályázati támogatást kaptak. A nyertes pályázók között a Bzsh 1,45 millió, a Debreceni Hitközség 0,5 millió, a Frankel körzet 0,4 millió, a Nagyfuváros körzet 0,6 millió, az Or-Zse 0,75 millió, a Remény folyóirat a 10 éves jubileumra 0,5 millióm a Soproni hitközség 0,2 millió, a Szegedi hitközség 0,85 millió forint támogatást kapott. A nem hitközségi szervezetek a pályázatok túlnyomó részét könyvek, folyóiratok, kiadványok költségeire kapták. A 8,1 millió forintból 5,6 milliót kiadványokra fordítanak.

december 5-12. Hanuka

1. A Mazsihisz vezetői nem vettek részt Sólyom László köztársasági elnök ebédjén, amelyet szokásosan az év vége közeledtével adott a történelmi egyházak vezetőinek. A Mazsihisz vezetői a köztársasági elnöknek címzett nyílt levelükben - amelyet Zoltai Gusztáv, Schweitzer József és Feldmájer Péter írt alá - a gyűlöletkeltés törvényi büntetésének késedelmével indokolták a távolmaradást. Noha a parlament elfogadta, hogy polgári jogi perek indulhassanak a gyűlöletkeltők ellen, Sólyom László 2007. november 13-án ismételten alkotmánybírósági állásfoglalásra küldte vissza a törvénytervezetet. (Donáth Ferenc jogvédő erről „Az Elnök napja” címmel írt publicisztikát a Népszava 2007. november 21-i számában.) Az Európa Parlament pedig már 2002 decemberében elfogadott egy olyan ajánlást, hogy a büntetőjog eszközeivel kell fellépni a rasszizmus és az idegengyűlölet ellen. Az Új Élet 2007. december 15-i számának címlapján olvasható a Mazsihisz és Köztársasági Elnöki Hivatal levelezése „Egy elmaradt ebéd dokumentumai” címmel. Egyes zsidó szervezetek - köztük az EMIH - helytelenítették, hogy a Mazsihisz nem fogadta el a köztársasági elnök meghívását. Az EMIH nevében Köves Slomó rabbi a Népszabadságnak úgy nyilatkozott, hogy tisztelik Sólyom László szakmai felkészültségét, ezért jó lenne, ha a köztársasági elnök ismertetné elképzeléseit a nyilvánossággal: hogyan lehet a szólásszabadság aránytalan sérelme nélkül gátat szabni a gyűlöletbeszédnek. Köves sérelmezte, hogy más zsidó szervezet nem kapott meghívást a történelmi egyházak számára rendezett ebédre, ezzel továbbra is az a helyzet merevedik, hogy a Mazsihisz a teljes magyarországi zsidóságot képviseli („Bírálat a Mazsihisznek és az államfőnek” 2007. december 6. 3. p.). Zsidó magánszemélyek egy csoportja, a judapest.org zsidó online közösség flódnit küldött a történelmi egyházak várbeli ebédjére. Az ajándékhoz mellékelte levélben kifejtették, hogy a zsidóság plurális alapokon áll. Az ajándékot a köztársasági elnök levélben köszönte meg a judapest.org főszerkesztőjének. Az elnök tudatta, hogy a süteményt felszeleteltette, s az

ebéden elfogyasztották. Az elnök családjának is vitt belőle. A HVG 2007. december 4-én „Flódni Sólýomnak – füge a Mazsihisznak” címmel jelentett meg tudósítást az esetről, Nagy Ákos, a Kidma Zsidó Diákszervezet elnökének írása „Amikor a flódni fityiszt mutat” címmel jelent meg a Népszabadság 2007. december 15-i számában (11. p.). Vári György a Népszabadság 2008. január 6-i számában „Fel kéne szabadulni már” címmel szólt hozzá a gyűlöletbeszéd kontra flódni témához (13. p.). A Szombat 2008/januári számában Gadó János „Gyűlöletbeszédéről, Mazsihisztről” című írásában tekintett át a történeteket (4-5. p.). Az Új Élet 2008. január 15-i számában „Az ebédlemondók üzenete az őket bírálóknak” címmel Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi és Feldmájer Péter Mazsihisz elnök véleménye olvasható (2. p.).

2. A hanuka első napján Lomnici Zoltán Legfőbb Ügyész gyűjtötte meg az első hanuka gyertyát a Nyugati téren a Chabad által felállított menórán. Az ünnepséget szirénahanggal megzavaró három személyt – köztük az újfasiszta nézeteiről ismert Tomcat-Polgár Tamás bloggert a rendőrség előállította. Az ünnep többi napján is vezető közéleti személyiségek – Steiner Pál, a Fővárosi Közgyűlés frakcióvezetője, Aliza Bin-Noun izraeli nagykövet, Kóka János, az SZDSZ elnöke, Takács Albert igazságügyi és rendészeti miniszter, Tarlós István, a Fővárosi közgyűlés Fideszes frakcióvezetője, Eran El-Bar, a Szochnut elnöke, Horváth Ágnes egészségügyi miniszter és Arató Gergely kulturális politikai államtitkár – gyűjtötte meg a gyertyát. Gyurcsány Ferenc levélben küldött üdvözlést, Solyó László egyéb programjára hivatkozva közölte, hogy nem tud élni a felkínált lehetőséggel. A vidéki hitközségekben is bensőséges ünnep keretében, jeles meghívott vendégek társaságában ünnepelte. Győrben például jelen volt Várszegi Asztrik pannonhalmi főapát és Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi. Mindketten az ugyancsak ott ünneplő pozsonyi hitközség Ferdinand Martinengo emlékermét vehették át.

december 8.

1. Kertész Imrével jelent meg interjú a Népszabadság 2007. december 8-i számának Hétvége

mellékletében abból az alkalomból, hogy öt éve vehette át az irodalmi Nobel díjat. Papp Sándor Zsigmond „Addig él egy könyv, amíg titka van” című írásában (9. p.) megkérdezte az író, hogy eljutott-e hozzá az a szélsőséges vélekedés, hogy Magyarországnak még nincs magyar irodalmi Nobel-díjasa. Kertész Imre válasza: Azt, hogy lezsíróztak, nem is nagyon értették Stockholmban. A svéd akadémia állandó titkára elmesélte, hogy egymás után kapták a faxokat, miszerint megsértették a magyar kultúrát. Ezek a vélemények nem érdekelnek, túl vagyok rajtuk...”

2. A Príma Primisszima 2007-ben alapított Junior Príma Díjával tüntették ki Pasqualini Évát, a Scheiber Sándor Iskola tanítóját. Az Új Élet 2008. január 1-i számában részlet olvasható a laudációból (6. p.).

december 9.

1. A Mazsike a Gundel étteremben rendezte meg hagyományos hanuka bálját, ahol átadták a Magyar Zsidó Kultúráért és a Várhegyi György díjakat. 2007-ben a „Magyar Zsidó Kultúráért Díjat” Glatz Ferenc akadémikus, a Várhegyi György díjat Heller Ágnes filozófus és Gyárfás Katalin, a Lauder Javne Iskola tanára kapta.

2. A Budai Micve Klubban a Sabbatsong adott koncertet hanuka alkalmából. Részletek hangzottak fel az Eszter könyve alapján készült „A Láthatatlan kéz” című musicalből, amelyet az együttes a Ruttkai Éva Színházban (VI. Teréz krt. 62/ december 2. 15, 16-án mutatott be.

3. „Zsidó jelképek” címmel sorozatot indított az M2 televíziós csatorna.

4. A Magyar Gárda a Pest megyei Tatárszentgyörgyön mintegy 300 gárdistával kifejezetten cigányellenes erődemonstrációt tartott. Mindhárom ombudsman a köztársasági elnökhöz fordult állásfoglalásért. Sólyom László 2007. december 11-i állásfoglalásában úgy fogalmazott, hogy a „radikális jobb látványos és botrányos megmozdulásokkal jelent meg a közéletben”. A köztársasági elnök Kállai Ernő kisebbségi ombudsmannak írt levele olvasható a Népszabadság 2007. december 12-i számában „Az államfő a Jobbik náci ideológiája ellen” címmel (4. p.). Napokon belül

egyre többen csatlakoztak a köztársasági elnök állásfoglalásához - köztük Lomnici Zoltán, a Legfelsőbb Bíróság elnöke, és Balogh Zoltán, az országgyűlés emberjogi bizottság Fideszes elnöke is. A Népszabadság 2007. december 13-i számában Nyusztai Máté „Tűréshatáron” című összeállításában véleményformáló értelmiségieket kérdezett a Magyar Gárda Ügyről (3. p.) Kis János filozófus szerint „a gárdát fel kell oszlatni”. Karsai László történész úgy fogalmazott, hogy „a médiának is észre kellene vennie: ők csinálnak politikai erőt a gárdából”. Koltay Gábor filmrendező „túldimenzionálnak” tartotta a gárda-jelenség kezelését. Donáth László evangélikus lelkész, MSZP-s parlamenti képviselő arra mutatott rá, hogy „A történelem gyakran képes ismétlési kényszerekre”. Az ÉS 2007. december 14-i számában Megyesi Gusztáv „Korpa között”, György Péter „Rettentő vasárnap (8. p.)”, Kovács Zoltán „Ugocsa” (6.p.) című írásai foglalkoztak a gárdával, és Solyóms László késedelmes és körülményes reakcióival. A Fővárosi Főügyészség 2007. december 17-én a gárda feloszlátását kezdeményezte.

5. Az EMIH éves rendes közgyűlésén elismerő oklevelet kapott Polgár Ernő író az iskolai oktatás, Klár András a könyvkiadás, Szemenyei Mariann pedig az óvodai oktatás terén nyújtott teljesítményéért. Az okleveleket Overlander Baruch és Köves Slomo rabbik, valamint Sarkadi Sándor elnök adták át.

december 11.

A nagy közös hanuka bált a Papp László Sportarénában rendezték meg, a zenét Boban Markovic és a Klezmetics adta. Deutsch Róbert főrabbi gyújtott gyertyát, a „zsidó nő” témakörében Heller Ágnes filozófussal és Pető Andrea történész-szociológussal Lancz Éva, a WIZO elnöke beszélgetett. A magyar külpolitika és Izrael kapcsolatáról Seres László újságíró beszélgetett Németh Zsolttal és Szabó Vilmostal, a parlament külügyi bizottságának tagjaival. A Frankel zsinagógában hanukakor mutatták be az új kóser tóratekercset, amelyhez adomány útján jutott a közösség.

december 12.

A Bálint Zsidó Közösségi Ház Szabad Zsidó Tanház sorozatában „Lesz-e neológia a 21. században?” címmel Schöner Alfréd főrabbi tartott előadást.

december 13 és 16.

A Bzsh és a Mazsihisz közgyűlésén a meghirdetett napirend szerint az alapszabály kiegészítéséről, a 2008-as költségvetési irányelvekről és arányszámokról határozott. A számviteli rendszer további korszerűsítéséről, és a hitközség vagyoni helyzetének felméréséről, 2008-ban alapos leltárak készítéséről döntöttek. Elhatározták egy pápai és egy törökszentmiklósi ingatlan elidegenítését is. Feldmájer Péter elnök a Szombatnak nyilatkozva a „flódni akciót” a zsidóság árulóinak tulajdonította.

december 14.

Az ÉS 2007. december 14-i számában „A zsidó értékek elismerése mellett érvényesíthetők a demokratikus értékek is” címmel Aharon Barakkal, az izraeli Legfelsőbb Bíróság elköszönt elnökével Halmai Gábor és D. Tóth Balázs beszélgetett (12. p.). Komoróczy Géza „A nemzet, könyvtárból nézve” címmel méltatta Gyurgyák János „Ezzé lett magyar hazátok” címmel megjelent kötetét (27. p.)

december 15.

Az Új Élet 2007. december 15-i számában a szerkesztőség a 85 éves Randolph L. Braham-et köszöntő cikk jelent meg az első oldalon. Komoróczy Géza méltatása „Beágyazva a magyar történelembe - Schweitzer József könyve” címmel a 6-ik oldalon olvasható.

december 16.

1. A győri zsinagógában ünnepi koncertet adtak „A fény csodája” címmel. Az est házigazdája Gáti Oszkár színművész volt.

2. A Hilton Budapest Szállodában rendeztek jótékonyági vacsorát a Mazsihisz Szeretetkórháza javára.

december 21.

Ungvári Tamás az ÉS 2007. december 21-i számában közölt „Tetszettek volna...” című cikkében foglalta össze az 1989 óta dívó kettős beszéd markánsabb állomásait (14-15. p.). „Tetszettek volna jóhiszemű rendszerváltást csinálni, olyat, amelyikben senki sem csempészi vissza a célzatos beszédet, s annak örvén a „zsidókérdést” - zárta sorait a szerző.

december 26-30.

Ismét Zánkán rendezte meg hagyományos Téli Táborát a Somer.

december 27.

A Népszabadságban Böhm Ágnes készített interjút Simon Peresz izraeli államelnökkel az izraeli palesztin tárgyalások állásáról „Uniót a Közel-Keleten is!” címmel.

Decemberben ünnepelte ötödik születésnapját a Jewish Meeting Point közösségi portál az MKA Szentháromság téri székházában. Kürthi Csaba igazgató beszámolója után az ünnepségen a Zmirim és a Vodku együttes szolgáltatta a zenét.

A Magyar zsidó nagyjaink sorozatban Oesterreicher Manes József orvos érdemeiről írt Róbert Péter a Mazsike Hírlevél 2007/decemberi számában (13. p.). Rick Zsófi pedig A legszebb kávéház címmel a Centrál Kávéház történetéről írt (12. p.).

A Szombat 2007/decemberi számában Eperjesi Ildikó „Keresztény cionisták” című írása jelent meg (7-9. p.). Szegő Péter Fónagy Jánossal, a Fővárosi Önkormányzat Fideszes frakcióvezetőjével (9-11. p.), Gadó János pedig Lévai Katalin szocialista EU parlamenti képviselővel (14-16. p.) készített interjút. Békés Pál íróval Várnai Pál beszélgetett „Minden írásomban van önéletrajzi elem” címmel (22-24. p.)

A fővárosban 21 zsinagógában volt rendszeres istentisztelet péntek esténként, szombaton reggel 19 templomban imádkoztak. 15 vidéki településen

tartottak pénteki istentiszteletet (Hódmezővásárhelyen, Vácon, Kecskeméten, Győrben, Székesfehérváron, Szegeden, Debrecenben, Nyíregyházán, Miskolcon, Pécsen, Kiskunhalason, Szombathelyen, Kaposváron, Nagykanizsán és Keszthelyen). Szombaton Szegeden, Debrecenben, Nyíregyházán, Miskolcon és Pécsen jött össze rendszeresen a minjen.

Az éve elejétől a Mazsihisz megállapodott David Goldberg németországi moléllal, aki elvállalta zsidó fiúgyerekek körülméletét.

A Budapesti Kamaraszínház a Tivoli moziban mutatta be Hubay Miklós - Vas István - Ránki György „Egy szerelem három éjszakája” című musicaljének felújítását Makk Károly rendezésében.

2007-ben a személyi jövedelemadó egy százalékából az egyházak 4.742 millió forint felajánláshoz jutottak 813914 fő adománya nyomán. Zsidó vallási szervezeteket összesen 6990 fő támogatta 82,5 millió forinttal. Ebből a Mazsihiszt 5528-an összesen 65,2 millió forinttal, ezzel a magyarországi egyházak közül az ötödik legnagyobb támogatást nyerte el. Az Emih 1011 támogatója 11 millió forint, a Maoih 202 támogatója 3,2 millió forint, a Szim Salom pedig 249 felajánlással 3,1 millió forint támogatáshoz jutott.

a listán.

Eseménynaptár
a 2008. év zsidó vonatkozású krónikája

január hónap

január 1.

Az Új Élet 2008. január elsejei számában „Újpest: zsinagóga a határon” címmel Szilágyi Iván Péter beszélgetett Deutsch László főrabbival és Szilágyi Gábor kántorral a hitélet nehézségeiről (5. p.). Ugyancsak Szilágyi Iván Péter ismertette a Rabbiképző zsinagógájához tartozó kile történetét „Leendő rabbik zsinagógája” című írásában (4. p.).

január 5.

A Bálint Zsidó Közösségi Ház emeleti Grün termében Toronyi Zsuzsanna tartott előadást „Az esztétikum, mint zsidó identitás – In Memoriam Naményi Ernő” címmel. Az előadás a Bét Orim Agora Akadémia sorozatban hangzott el.

január 8.

A Hunyadi téri Generációk Klubjában elkezdődött Domán István főrabbi „Zsidóság az Ókorban” című előadás sorozata.

január 9.

A Bálint Zsidó Közösségi Házban a Szabad Zsidó Tanház sorozatban Balázs Gábor „Neo és modern ortodoxia” címmel tartott előadást.

január 10.

1. Kati Marton magyar származású amerikai újságíró, Richard Holbrook, amerikai szenátor felesége „Pro Cultura Hungarica” kitüntetést kapott a „Kilenc magyar, aki világgá ment és megváltoztatta a világot” címmel Magyarországon is megjelent könyvéért.

2. Kilencévi pereskedés után a Fővárosi Ítéletábla jogerős végzésben mondta ki, hogy az egykori Herzoggyűjtemény tíz festménye magyar múzeumokban marad, nem szolgáltatják vissza Martha Nierenbergnek, Herzog Mór Lipót Amerikában élő unokájának. A képek

visszaszolgáltatása ügyében Hillary Clinton, New York-i szenátor is interveniált a magyar külügynél 2008. január 8-án kelt levelében. A 2000-ben hozott elsőfokú ítélet a Herzog-örökösnek kedvezett, de 2002-ben hatályon kívül helyezték. A Népszabadság 2008. január 12-i számában Szablyár Eszter írása jelent meg „Örökös ellentét – A restitúciós műkincsperekben eddig javarészt az állam kerekedett felül, de a nemzetközi bíróság fordíthat” címmel (10. p.). Martha Nierenberg nemzetközi bírósághoz fordul. A Népszabadság 2008. április 12-én megjelent Hétvége mellékletében Rédei Judit összefoglaló cikke jelent meg „Képtörédékek” címmel (10-11. p.) az eltulajdonított műtárgyak visszaszolgáltatásáról

január 12.

1. A Budai Micve Klubban „Fejezetek a zsidóság művészetéből” címmel négy részes előadássorozat indult. Schöner Alfréd főrabbi az ókori zsinagógák mozaik művészetéről beszélt.

2. Az ÉS 2008. január 12-én megjelent számában Majsai Tamás „Lelkek és nem lelkek Tatárszentgyörgyön” című írása jelent meg a Magyar Gárdáról (16. p.). Annak érdekében, hogy az UNESCO a világörökség részévé nyilvánítsa a budapesti zsidónegyedet, a „Mardis hongrois de Paris” elnöke, Jean Pierre Frommer „Nyílt levelet” intézett Sólyom László köztársasági elnökhöz. Az ÉS-ben megjelent „Nyílt levél” (14. p.) beszámol arról a szakértői látogatásról, amely 2007. november 5-7. között zajlott a Mardis hongrois de Paris, és az UNESCO-ICOMOS képviselőivel. A szakértői vélemények a rombolás beszüntetése mellett foglaltak állást, összhangban az „ÓVÁS! Egyesület” által már korábban megfogalmazott követeléssel. A párizsi szervezet petícióját aláírók listája is olvasható az ÉS-ben (14. p.). A tiltakozók között van Fejtő Ferenc és Méray Tibor is. A Sólyom Lászlónak küldött levelet másolatban elküldték Gyurcsány Ferenc miniszterelnöknek, Demszky Gábor főpolgármesternek, valamint az UNESCO Világörökség Központ igazgatójának, Francesco Bandarin úrnak. Az ÉS 2008. február 22-i számában „Pótolhatatlan európai érték sorsa forog kockán” címmel Cserba Júlia készített

interjút Jean-Pierre Frommerrel, a Les Mardis hongrois de Paris (Párizsi magyar keddek) elnökével, a Francia Környezetvédelmi Minisztérium munkatársával (6. p.). Gyurcsány Ferenc és Sólyom László válaszában kitért arra, hogy a téma nem tartozik illetékességi körükbe. Hunvald György, Erzsébetváros polgármestere pedig a párizsi szervezet állításait sületlenségnek nevezte. Az UNESCO-tól nem érkezett válasz. Az ÉS 2008. november 28-i számában György Péter „A világörökség szimptomája - A múzeumok az instabil identitás korában” című írása jelent meg (13. p.).

január 14.

A Népszabadság 2008. január 14-i számában Köves Slomo rabbi cikke jelent meg „Kell-e egységes Zsidó képviselő?” címmel (12. p.)

január 15.

Az Új Élet 2008. január 15-i számában „Tizenöt éves az Igaz Emberért Alapítvány” című írás (6. p.) adatokat közölt a Yad Vaseem kitüntettek támogatásáról. Ezalatt az idő alatt 480 támogatást nyújtottak összesen 15,2 millió forint értékben.

január 17-18

„Folytonosság, szakadás, reneszánsz? A zsidóság létmódjai a kortárs történeti interpretációkban” címmel rendezett két napos nemzetközi konferenciát az MTA Politikai Tudományok Intézete Etnoregionális és Antropológiai Kutatóközpont - Kortárs és Történeti Zsidó Kutatócsoportja az MTA Politikai Tudományok Intézete tanácstermében (Bp. Országház u. 30.). A „Reneszánsz - Zsidó identitások rekonstrukciója Magyarországon a rendszerváltás után” szekció bevezető előadását Kovács András tartotta. Előadások: Edward Serotta: „Making pictures speak: Using family snapshots to creat a digital bridge back to a world destroyed”; Pécsi Katalin: „Zsidók és feministák - EszterHáz Egyesület”; Bíró Tamás: „From hebrew club to the internet and beyond”; Vincze Kata Zsófia: A potpouri of traditions: Acculturation and dissimilation in post-socialist Hungary”; A „Szakadás: holocaust emlékezetek” szekció előadásait Vincze kata Zsófia moderálta. Elhangzott előadások:

Vajda Júlia: „Is holocaust trauma always caused by pesecution?”; Horváth Rita: „Őrizetlenül – A gyermektúlélők szerepe a magyarországi holocaust-kép kialakulásába”; Frojimovics Kinga: „Siratófalak, Jizkor-könyvek és áldozat listák: A holocaustra való emlékezés egyéni és közösségi formái Magyarországon, 1945–1956”; Regina Fritz: „The pogroms of 1946 in the contemporaty hungarian discourse”, László Klára: „A meg nem kötött szövetség.” A „Folytonosság” szekció munkáját Kovács Mátyás és Gartner B. Eszter vezette. Eladások: Lichtmann Tamás: „Nyelvi válságok – nyelvi azonosságok. A közép-európai zsidó irodalom főbb közös sajátosságai”; Novák Attila: „Zsidóság és népiség – Avagy létezik-e önálló zsidó népi alternatíva Magyarországon?”; Michael Miller: „Blood libel as ritual resconciliation: filming Tiszaeszlár after the Shoah”; Karády Viktor: „A túlélő zsidóság iskoláztatása a Soá után”; Wolfgang Wieshaider: „Kobold or the remnants of Sheva Kehillos – A perpective of law and protected landmaks”; Kemény Mária: „A zsidónegyed története, és ennek értelmezési lehetőségei”; Kovács Mátyás: „Alternatív térkép(zet)ek – A zsidó szubkultúra formái Budapesten”, Toronyi Zsuzsanna: „Összegyűjteni, megőrizni, megszerezni, bemutatni – A zsidó gyűjtemények magyarországi történetéhez”. A második napon „A zsidóság létmódjai a kortárs történeti interpretációkban” címmel fiatal kutatók részvételével folytatódott a konferencia és workshop. A. Gergely András bevezetője után Papp Richárd. „A magyar zsidó kultúra kutatásának antropológiai lehetőségei és sajátosságai”; Dranik Réka: „A zsidókkal kapcsolatos sztereotípiák és előítéletek ábrázolása a régi magyar és román élclapok karikatúráiban”; Szász Antónia: „Zsidó identitás- (re)konstrukció progresszív zsidó közösségben”; Molnár Eszter: „Zsidó-karácsony, avagy zsidó családok karácsonyi szokásainak és identitásának vizsgálata”; Tillmann Lili: „Zsidó-gyermeknevelés”; Gallassy Katalin: „Zsidóság és kereszténység között – Egy messiáshívő zsidó közösség vizsgálata”. Hozzászólásokra felkért előadók voltak Gál Ivetta, Modla Zsuzsanna; Papp Richárd, Szász Antónia.

január 18.

Izlandon 64 éves korában meghalt Bobby Fischer, magyar származásúnak tartott sakk világbajnok. A kilencvenes években egy ideig Magyarországon élt, olykor botrányairól híres sakkozó halálhírének média visszhangjáról Sanders Iván professzor az ÉS 2008. február 1-i számában „Gyorsmagyar” címmel írt glosszát (11. p.).

január 19.

1. A Budai Micve Klub vendége volt Jávori (Jakubovics) Ferenc, a Budapester Klezmer Band alapítója és vezetője.

2. A Népszabadság 2008. június 19-i számának Hétvége mellékletében Győri Sándor a dominikai „Sosua, a zsidó város” címmel írt cikket (6. p.). A Vészkorszak idején Dominikában befogadták a menekült zsidókat.

január 20.

1. A Mazsike Klubtermében tartották meg a szervezet tisztújító közgyűlését. A Mazsike elnökségének beszámolóját Sági György elnök mondta el, majd megválasztották az elnök, az elnökség és a számvizsgáló bizottság tagjait. A jelenlévők 62 százaléka Kirschner Pétert választotta elnöknek. A vezetőség tagja lett Deák Gábor, Hoffmann Iván, Janklovics Tibor, Olti Ferenc, Rajki András, Róbert Péter és a korábbi elnök, Sági György. A Szombat 2008/márciusi számában Gadó János készített interjút a Mazsike új elnökével „A Mazsike legyen kezdeményezője a zsidó szervezetek közötti párbeszédnek!” címmel (11-12. p.).

2. A Jerusalem Express Klezmer Orchestra felléptével kezdődött a Spinoza ház Téli Zsidó Napok című rendezvénysorozata.

január 21.

Az Alexandra Pódium (Nyugati tér 1.) Táncházi portrék sorozatának vendége Markó Iván, a Magyar Fesztivál Balett igazgatója volt. A művészt Novák Péter mutatta be.

január 22.

1. A Bálint Zsidó Közösségi Házban Mérő Lászlóval, az ELTE Gazdaságpszichológiai szakcsoportjának egyetemi tanárával beszélgetett „A pénz evolúciója” című új könyvéről Perlaki Tamás.

2. A Noé bárkája irodalmi és társadalomelméleti szalon (Wesselényi u. 13.) vendége Presser Gábor zeneszerző, előadóművész volt, akivel Raj Tamás beszélgetett pályájáról.

3. Szülőfalujában, Jánoshalmán emlékeztek Ágai Adolfra (Porzó), és az általa 42 évig szerkesztett Borsszem Jankó című élclap indulásának (január 5.) 141-ik évfordulójára.

január 23.

1. A Bálint Zsidó Közösségi Házban a Szabad Zsidó Tanház sorozatban Kelemen Katalin „Vannak-e korlátok a reformzsidóságban?” címmel tartott előadást.

2. Az Alexandra Pódiumban (Nyugati tér 1.) Konrád György vendége a Párizsban élő Márton László volt, akivel a „Koestler, a lázadó” címmel megjelent könyvéről beszélgettek.

3. Az Olasz Kulturális Intézet előtt felavatták Giorgio Perlasca szobrát, a padovai Giampietro Cudin szobrászművész alkotását. Az eseményen jelen volt és beszédet mondott Paulo Guido Spinelli olasz nagykövet, és Csécsei Béla, Józsefváros polgármestere, valamint a Mazsihisz részéről Lazarovits Ernő.

4. Az Uránia moziban bemutatták Fonyó Gergely rendező „Ocskay László százados, az elfelejtett hős” című dokumentumfilmjét. A vészkorszak idején az egykori zsidógimnázium épületében 1680 zsidó munkaszolgálatost, illetve családtagjaikat bűjtató, „Világ Igaza” kitüntetésben részesített egykori századosról készült film szakértője Szita Szabolcs történész volt. A „magyar Schindlerről” készült film producere Kollarik Tamás volt. 2008. október 9-én a Városligetben emlékpadot avatott Ocskay tiszteletére a Budapesti Városvédő Egyesület.

január 24.

1. A Mazsike ízelítőt kínált dél-amerikai zsidó ízekből, hangulatokból, zenéből és irodalomból a Bródy13 lakás étteremben. A zongoránál Jorge Diener.

2. Az Irodalmi Kávéház (Károly krt. 3/C) „Szellemidézés” sorozatában Vas Istvánra emlékeztek pályatársai: Várady Szabolcs, Réz Pál, Lator László és Barna Imre. A beszélgetést Kőrösi P. József vezette.

3. Az ATV „Friderikusz most” című műsorának vendégszerkesztője Komoróczy Géza professzor volt, aki „Ki állítja meg a gyűlöletbeszédet?” címmel Halmai Gábor alkotmányjogásszal, a szellemi függetlenségről pedig Konrád Györggyel beszélgetett.

január 25.

Az ÉS 2008. január 25-i számában olvasható Német Gábor megnyitó beszéde az Ámos Imre születésének századik évfordulóján, Debrecenben, a MODEM-ben rendezett kiállításon „Minden menjen!” címmel (29. p.).

január 26.

A Budai Micve Klubban Kozma Levente mutatta be a szatmárnémeti születésű Aliza Bin-Noun izraeli nagykövetet.

január 27.

1. A Bálint Zsidó Közösségi Házban bemutatták Bubyrák István és Radó Gyula „Rézbányák Borban” című dokumentumfilmjét az alkotók jelenlétében, és részvételével.

2. New Yorkban, az ENSZ palotában kiállítás nyílt a magyar zsidók életét mentő Carl Lutz svájci diplomata 1944-es tevékenységéről. Az amerikai kiállítás anyagát a 2008. január 19-20-án a Budai Várban, Carl Lutz néhai rezidenciáján, a Táncsics u 1 szám alatti, jelenleg Kulturális Örökségvédelmi Hivatalban is bemutatták.

3. A Nagyfuváros utcai Emberbarát Klub vendége Elbert Mária, a Fekete Doboz dokumentumfilm stúdió alapítója volt. Bemutatták a leningrádi zsidók alijázásáról készített „Gyűlölet a szemekben”, illetve „Szombattól szombatig” című kétrészes filmjét.

4. A Holocaust Nemzetközi Emléknapján a Páva utcai Emlékközpontban a Holocaust Emlékalapítvány és az Élet Menete Alapítvány közös megemlékezésén beszédet

mondott Igor Szergejevics Szavolszkij, az Orosz Konföderáció elnöke, és Szita Szabolcs történész, aki az embermentők közül Ocskay Lászlóról beszélt. Közreműködött Fekete László főkantor, Gordon Bence, Illényi Katica és Kézdy György. Az Európa Parlamentben rendezett Emléknapon részt vett Mose Kantor, az Európai Zsidó Kongresszus és az Orosz Zsidó Kongresszus elnöke.

5. Az M2 közszolgálati televízió a nemzetközi holocaust emléknapon bemutatta a 2005-ben készült „Nina otthona” című francia filmet Richard Dembo rendezésében.

január 29.

Hiller István oktatási miniszter hivatalos izraeli látogatásán, Tel-Avivban bemutatta Lányi Esztert, Magyarország oktatási és kulturális szakdiplomatáját. A Magyar Nagykövetségen „Pro Cultura Hungarica-díjakat” adott át Jakov Lozovicknak, a Jad Vasem Intézet kutatójának, Elizabeth Tadmornak, egy utazási iroda munkatársának, Jehuda Lahav és Naftali Kraus újságíróknak, valamint Schlesinger Hanna pszichológusnak. A magyar kultúra ápolásáért elismerő oklevelet kapott Noemi Halpern, a Yad Vasem kutatója, Gerő Zsuzsa, a haifai magyar könyvesbolt tulajdonosa és Nesor Dávid Berettyóújfalu zsidósága történetének feltárásáért, és publikálásáért. Az eseményen jelen volt Gyenge András izraeli magyar nagykövet és Jungbert Béla magyar palesztin nagykövet is. Az ÉS 2008. március 21-i számában Iványi Gábor metodista lelkész - vitatkozva Vári György „Nyelv-elő” című, az ÉS 2008. február 22-i számában megjelent írásával - méltatta Naftali Kraus érdemeit „...fób” című írásában (14. p.). Vári György és Vajda Mihály az ÉS 2008. március 28-i számában reagált Iványi Gábor észrevételeire „Tisztelt Szerkesztőség!” című írásával (15. p.).

január 31.

1. „Magyar zsidó sors a XX. században” címmel Ormos Mária akadémikus tartott előadást az EMIH Kulturális Központjában (Károly krt. 20.). Az előadást követően műveikből olvastak fel Konrád György és Rapai Ágnes, a moderátor Polgár Ernő író volt.

2. A fővárosi közgyűlés határozatban nyilvánította nem kívánatos szervezetnek Budapesten a Magyar Gárdát. A szavazáson a Fidesz frakció tartózkodott. Az ÉS 2008. február elsejei számában Kálmán László nyelvész „Nyelv és haza – Az igazi morális válság” című írásában Tarlós István, a Fidesz fővárosi képviselőcsoportja vezetőjének többé-kevésbé burkolt rasszista, antiszemita kijelentéseit elemezte a Magyar Gárda több településen rendezett toborzója kapcsán (6. p.).

Január közepén került a lengyel könyvesboltokba Jan Tomasz Gross, a Princeton Egyetem tanárának könyve „Félelem – Antiszemitizmus Lengyelországban közvetlenül a háború után” című könyve a háború utáni lengyelországi pogromokról. Gross tanúvallomások alapján ábrázolja a vérvád újraéledését a háború által szétzilált Lengyelországban. A katolikus egyház haragosan reagált a könyvre, ugyanúgy, mint Gross korábbi, a jedwabnei vérengzésről írt „Szomszédok” című, magyarul 2004-ben megjelent könyvére. A krakkói ügyészség a krakkói érsek kezdeményezésére a „Félelem” kapcsán aktát nyitott, és azt vizsgálja, hogy a leírtak kimerítik-e a lengyel nemzet elleni rágalmazás bűncselekményét. A Népszabadság 2008. február 23-án megjelent Hétfége mellékletében Miklós Gábor „Rettegés a félelemtől” című riportjában foglalta össze a könyv lengyelországi fogadtatását (7. p.). A lengyel kormány és a pártok nem foglalkoztak az üggyel, az ügyészség is visszavonult, a könyvet pedig tömegek olvasták.

New Yorkban, az ENSZ Palotában Carl Lutz emlékkiállítás nyílt, melynek megnyitójára tízfős MSZP-s képviselőcsoport utazott New Yorkba. A tárlatot Vámos György, a Carl Lutz Alapítvány elnöke szervezte.

Szatmárnémetiben a zsinagóga udvarán emlékeztek a holocaust áldozataira. A zsidó közösség tagjain kívül megjelent a város polgármestere, és a megye vezetői is. Debrecenből Fohn György előljáró és Éliás Viktor képviselte a magyarországi hittestvéreket.

Salgótarjában rendkívüli közgyűlésen új vezetőséget választottak, mivel Gótai László elnök 2008. január 1-én meghalt. Egyhangú szavazás után az elnök Tóth Klára, az alelnök Keszler Árpád lett. A hitközség éves programjába felvették Deutsch Mózes főrabbi síremlékének, a holocaust emlékművének, valamint a gondnoki lakásnak a felújítását. A városháza előtti panteonban már korábban kérték, hogy helyezték el Deutsch Mózes és Chorin Ferenc szobrát.. Emléktáblát állítanak az 1969-ben lebontott zsinagóga helyén, Szécsény és Cered zsidó sírkertjeit gondozzák.

A XIII. kerületi önkormányzat engedélyezte, hogy az EMIH iskolája beköltözzön az Új-Lipótvárosba, az egykori Sziget utcai - ma Radnóti Miklós utca 8-10 - patinás iskolaépület Kresz Géza utcai szárnyába.

A Szombat 2008/januári számában Dési János „Zsidók Sanghajban” című írása jelent meg (10-11. p.). Gadó János áttekintette a zsidó felekezetek, valamint a zsidó civil szervezetek olyan bevételeit, amelyek a személyi jövedelemadó egy százaléknak felajánlásából keletkeztek 2003-2007 között. Az „1+1 százalék zsidó szemmel” című írás a 12-15 oldalon jelent meg. Peremiczky Szilvia „Egzotikum, szépirodalom, leltár - A zsidó történelmi regény” című tanulmánya a 27-29. oldalon olvasható. Petőcz András íróval Várnai Pál készített interjút „Idegennek lenni jó” címmel (30-32. p.).

A Mazsike Hírlevél 2008/januári számában az egykor a mai Corvin Áruház helyén állt Apolló mozi és kabaré történetét ismertette Rick Zsófi (12. p.). Róbert Péter a „Magyar zsidó nagyjaink” sorozatban folytatta a zsidó orvoslás intézményeiről készült összefoglalóját. A sorozat harmadik része „A régi pesti zsidókórház”, és orvosai történetével foglalkozott (13. p.).

A Kritika 2008/januári számában Hernádi Miklós tanulmánya jelent meg „Identitás és nyelvhasználat - Széljegyzet nemzeti kánonokhoz” címmel. Petőcz András ugyanebben a lapszámban „Posztnemzeti irodalom? -

Jürgen Habermas: A posztnemzeti állapot című munkája nyomán" címmel jelentetett meg tanulmányt.

A Magyar Tudomány 2008/1 számában Dénes Iván Zoltán tanulmánya jelent meg „Liberalizmusok és nacionalizmusok” címmel.

A 2000 című folyóirat 2008/januári számában jelent meg Shlomo Avineri „Állam nélküli államiság. Zsidó újítás a politikatörténetben.” (6-17. p.).

A Századok 2008/1 számában Horváth Sz. Ferenc tanulmánya jelent meg „Kratochvill Károly és a Székely Hadosztály Egyesület tevékenysége az Észak-erdélyi zsidók védelmében (1943-1944)” címmel (123-152. p.).

Komoróczy Géza „A zsidó háború.(A zsidó háború i.sz.66-, illetve 67 és 74 között az évszázad történetének egyik nagy fordulója.)” című tanulmánya a Rubicon című folyóirat 2008/1. különszámában jelent meg (46-57. p.).

Bányai Viktória és Kormos Szilvia „Alsó- és Felsőszeli egykori zsidó népessége” című tanulmánya jelent meg a Fórum Társadalomtudományi Szemle 2008/1 számában (163-184. p.).

február hónap

február 1.

1. Négy hónapig tartó változtatási tilalmat rendelt el a zsidónegyedben a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal - jelentették be 2007. december 13-án. A négy hónap alatt az érintett 226 házra pontos kezelési tervet dolgoz ki a hivatal. A régi pesti zsidónegyedről Batár Attila urbanista-építésszel beszélgetett Cserba Júlia az ÉS 2008. április 4-i számában „Ha sikerülne a múltat beépíteni a jelenbe” címmel (7. p.).

2. Az Oneg Sabbath Kör vendége Gál Péter ügyvéd és dr. Kende Péter újságíró volt. „A zsidótörvények még

a jó erkölcsbe sem ütköznek?" címmel a bankban elhelyezett zsidó betétek visszaszolgáltatásának „állami bojkottjáról” tartottak előadást a Bálint Zsidó Községi Ház Grün termében.

3. Az Új Élet 2008. február elsejei számában Feldmájer Péter a „Mazsihiszről és a zsidó élet gyarmatosítóiról” című írásával reagált a Lubavics és az EMIH részéről az utóbbi időben elhangzott felvetésekre a Mazsihisz által gyakorolt egységes zsidó képviselőlet ellen.(6 p.).

február 2.

1. A Népszabadság 2008. február 2-án megjelent Hétvége mellékletében Miklós Gábor „Magyar akcentus a kongresszusban - Tom Lantos 80 éves” című írásával köszöntötte az előrehaladott betegsége miatt visszavonuló amerikai szenátort (6-7. p.). Tom Lantos politikai befolyását mindvégig latba vetette Magyarország támogatására. Munkásságát a Magyar Köztársasági Érdemrend Nagykeresztje kitüntetéssel is elismerték. A kitüntetést 2008. február 7-én Gyurcsány Ferenc miniszterelnök személyesen adta volna át Washingtonban, de a szenátor egészségi állapota ezt már nem tette lehetővé. Tom Lantos 2008. február 11-én meghalt. A szenátor temetésén a magyar kormányt Somogyi Ferenc washingtoni nagykövet, Kuncze Gábor, az SZDSZ korábbi elnöke, és Dobrev Klára, a miniszterelnök felesége képviselte.

2. Ugyancsak a Népszabadság 2008. február 2-án megjelent Hétvége melléklete közölte Rab László „Tömeggyilkos „vértanúk” című cikkét a Rákoskeresztúri Új Köztemető 298-as parcellájában eltemetett, kivégzett háborús bűnösök vérengzéseiről 1944-1945 telén (2-3. p.). Frisch György amatőr kutató csaknem két tucat nyilast nevezett meg, akiket rémtetteik miatt kivégeztek, nevük mégis szerepel „A hazáért haltak vértanúhalált” feliratú emléktáblán. 2008. március 11-én az MTA Történettudományi Intézetében konferenciát rendeztek a „botrányparcelláról”. Előadást tartott Csapody Tamás, Frisch György, Kovács Tamás, M. Kiss Sándor és Rainer M. János történészek.

február 4-5.

Európában elsőként Budapesten kezdődött el az American Jewish Joint Distribution Committee szervezésében „Bereshit” néven alakult Zsidó Közösségi Egyetem előadás sorozata. A hathetente induló 72 órás intenzív kurzusok előadásait a zsidó tudományok területén elismert professzorok tartottak angol nyelven. A nyitó előadást a Héber Egyetem Biblia kutatója, Yair Zakovitch, és Avigdor Shinan irodalomtörténész tartotta a Tóra és a Misna világáról. Márciusban a Bar-Ilan Egyetem oktatója, Elisheva Baumgarten a zsidó történelem női szempontú megközelítését adta. Moshe Idel a zsidó misztika és a kabbala titkairól beszélt. Májusban előadások hangzottak el „Konfliktuskezelés a zsidó történelemben” címmel.

február 4.

83 éves korában meghalt Gergely János immunológus akadémikus.

február 5.

A Noé bárkája irodalmi és társadalomelméleti szalon (Wesselényi u. 13.) vendége Markó Iván balett művész, akivel Raj Tamás beszélgetett pályájáról.

február 6.

A Bálint Zsidó Közösségi Házban a Szabad Zsidó Tanház sorozatban Heller Ágnes „Mózes a magyar szellemtörténetben /Freud, Mann, Herman Cohen, Assmann, Szondi Lipót/” címmel tartott előadást.

február 8.

Történészbizottság vizsgálja át az Új Köztemető 298-as parcellájában eltemetettek emléktábláját, mert oda több háborús bűnöst is temettek. Nevük automatikusan felkerült a mártírok táblájára is. A Népszabadság 2008. február 8-i számában megjelent „Szálasi a nemzeti emlékhelyen?” című tudósítás felveti, hogy Szálasi Ferenc holtteste valószínűleg a Lukács Ferenc álnevet viselő sírkő alatt van eltemetve (3. p.). A Szabadságharcosok Közalapítvány történészekből álló bizottságot hozott létre annak kiderítésére, kik azok, akiknek a neve méltatlanul került a márványtáblákra. A bizottság tagjai: M. Kiss

Sándor, Szakály Sándor, Rainer M. János, Horváth Tibor és Zinner Tibor történészek. A Szabadságharcos Közalapítvány elnökeként Boross Péter korábbi miniszterelnök irányításával működő történészbizottság megállapítása szerint ötvennégy háborús bűnös neve szerepel a 298-as emléktáblán. Erről Zinner Tibor történész beszélt 2008. április 24-én a Raoul Wallenberg Egyesület témában rendezett összejövetelén. A Népszabadság tudósítása szerint a 301-es parcella körül sincs minden rendben (2008. április 25.). A vizsgálóbizottság 2008. május 23-i jelentésében az emléktábla levételét javasolta a 298-as, és a 301-es parcella esetében is, mivel az azokon szereplő nevek 35-40 százaléka olyan emberek nevét jelöli, akik nem méltóak az utókor emlékezetére. 2008. június 5-én mind a 298, mind a 301-es parcellából eltávolították a márványtáblákat.

február 9.

1. A Budai Micve Klubban Schóner Alfréd főrabbi az ókori zsinagógák freskó művészetéről beszélt.

2. A Bálint Zsidó Közösségi Ház emeleti Grün termében S. Nagy Katalin tartott előadást „Emlékkavicsok – Holocaust a magyar képzőművészetben, magyar képzőművészek a holocaustban 1938-1945” címmel. Az előadás a Bét Orim Agora Akadémia sorozatban hangzott el.

3. 73 éves jókorában meghalt Szőke György (1935-2008) nyelvész, az irodalomtudományok doktora. A Beszélő 2008/márciusi számában Kelemen János írt nekrológot (50-52. p.)

február 9 és 10.

1. A Mazsike Társasági Kör a Sirály Kávéházban (Király u. 50.) mutatta be Niran Frigyesi Judit színházi montázsát a magyarországi hagyományörző zsidók körében végzett kutatásainak emlékeiből.

2. Az „Óvás! Egyesület” tiltakozott a Dohány utcai zsinagóga mellé tervezett Herzl Passage megépítése ellen. Helyette nyílt pályázat kiírását követelte

február 14.

Az MTA Politikatudományi Intézetében Perczel Anna volt a vendége a Kortárs és Történeti Zsidókutató Műhelynek. A szemináriumot A. Gergely András vezette.

február 16.

Zima András történész „Régvolt nagy zsidó közösségeink” címmel indított előadás sorozatának kezdő előadása Pápa és környékének zsidóságáról szólt a Mazsike Klubban.

február 18.

A parlamentben a képviselők elfogadták az MSZP-s Bárándy Gergely által beterjesztett javaslatot a gyűlöletbeszéd büntethetőségéről. A köztársasági elnöknek 15 napon belül kellett döntenie, hogy aláírja, vagy újabb alkotmányossági kontrollnak veti alá a javaslatot. Kőbányai János „A gyűlölet vagy a szolidaritás szabadsága” címmel a Népszabadság 2008. március 1-i számában foglalkozott az elnöki dilemmákkal (12. p.). A köztársasági elnök 2008. március 3-án az Alkotmány Bírósághoz (AB) küldte véleményezésre a gyűlöletbeszéd büntethetőségéről a parlament által elfogadott jogszabályt, amit az AB 2008. június 30-án hozott döntésével elutasított. Suchman Tamás szocialista országgyűlési képviselő nemzetközi jogászfórumot hívott össze a Btk módosításának kidolgozására. A fórum munkáját támogatta Bihari Mihály, az AB leköszönő elnöke is. Bárándy Gergely úgy nyilatkozott, akár még háromszor is benyújtja a gyűlöletbeszéd büntethetőségére tett javaslatát. 2008. július 10-én a Magyar Antifasiszta Liga kerekasztal-beszélgetést rendezett az AB döntéséről a Kossuth Klubban. Az összejövetelen részt vett Bárándy Gergely, a törvényjavaslat előterjesztője, Tenner György, a Liga elnöke, Krausz Tamás történész, a Liga alapítója, Hirschler Tamás alelnök, valamint Magyar György ügyvéd, büntetőjogász. Suchman Tamás nyílt vitára hívta ki a Magyar Gárda vezetőjét, Vona Gábort. Halmai Gábor szerint helytelen a bíróságok jogértelmezése – erről a Népszabadság 2008. július 9-i számában lehet olvasni Lencsés Károly „Gyűlöletbeszéd: tévedett az AB?” című cikkében (4. p.). Az ÉS 2008. július 11-i számában Bayer Judit „Alkotmánybírósági határozatok

(5. p.); és Nyerges András „Szavak, mint a gázkamra” (3. p.) című írásai reflektáltak az AB döntésére. 2008. november 10-én a parlament elfogadta az „ember méltóságát súlyosan sértő egyes magatartásokkal szembeni védelem érdekében szükséges jogérvényesítési eszközök biztosításáról” című törvényt, amelyet 2008. november 26-án Sólyom László köztársasági elnök negyedszer is az Alkotmánybírósághoz küldött.

február 19.

Megalakult a KDNP Izraelita Műhelye 13 zsidó közéleti személy bevonásával. A Gellért Szállóban Semjén Zsolt pártelnök jelentette be a szervezet megalakulását, a hírek szerint részt vesz a Műhely munkájában Weisz Péter, a Magyar -Izraeli Baráti Társaság alelnöke, Halmos Sándor, az Or-Zse docense, valamint Haraszti György az Or-Zse tanára. 2008. február 25-én a Népszabadságban Fazekas Csaba történész és Gábor György egyházpolitikai szakértő „Van pajesz” című írásából (11. p.) kitetszik, hogy ismét politikai játszmáról van szó, a Haraszti György névvel például visszaélt a KDNP vezetője. Az ÉS 2008. augusztus 15-i számában Gábor György „Hová lett a tavalyi pír?” című publicisztikájában azt kérte számon a Mazsihisz, és az SZDSZ vezetőitől, hogy vajon miért határolódnak el érezhetően kevésbé a Semjén által képviselt szellemiségtől, és színvonaltalanságtól, mint egy éve. Mi változott? (4. p.).

február 20.

1. A Bálint Zsidó Közösségi Házban a Szabad Zsidó Tanház sorozatban Tatár György „Német idealizmus és zsidó sors /Buber, Rosenzweig, Scholem, Soloveitchik, Leibovitz/” címmel tartott előadást.

2. Draskovics Tibor frissen kinevezett igazságügy miniszter sürgette a Magyar Gárda betiltását. Az eredetileg 2008. április 14-re kitűzött első tárgyalást 2008. március 12-re hozta előre a Fővárosi Bíróság. A szervezet betiltásáért az Országos Cigány Önkormányzat aláírásgyűjtésbe kezdett. A petíciót több mint 68 ezer cigány és nem cigány személy írta alá, és az aláírásokat 2008. március 5-én átadták a miniszterelnöknek. Gyurcsány Ferenc a petíciót átvéve

a parlamentben bejelentette, hogy a kormány nem fogadja el a kirekesztést, és a félfasiszta szervezeteket. A kabinet egy egymilliárd forintos projektet indít „Mondd el, hogy tudjuk” címmel, hogy megszűnjön a történelem kisajátítása. A program bejelentésekor a miniszterelnökön és Hiller István kultuszminiszteren kívül jelen volt Schmidt Mária, a terror Háza főigazgatója és Orsós Éva, a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal korábbi elnöke. A programban részt vesz Glatz Ferenc és Rainer M. János történész is.

február 21.

1. A Trafó - Kortárs Művészetek Házában a „Hotel Modern” nevű holland színházi vállalkozás előadta „Tábor - Néhány négyzetméter, több ezernyi kézzel faragott apró báb: gyilkosok és áldozatok. A színpadon Auschwitz. Színpadon?! Auschwitz?” című produkcióját. A Népszabadság 2008. március elsejei számában György Péter „Holocaust - az örökség használata” című írásában (5. p.) Artúr Zmijewski varsói művész Trafóban rendezett kiállításáról, a holland Hotel Modern ugyanitt előadott, az auschwitzi egy napját bemutató „Tábor” című darabjáról, mint a kortárs művészet traumát feldolgozni segítő terepeiről, és ezek hatástalanságáról írt.

2. A Macisz és a Szochnut sorozatában Tatár György filozófus tartott előadást „A cionizmus német és egyéb gyökerei” címmel a Sirályban (Király u. 50.).

február 28.

1. A Macisz és a Szochnut előadás sorozatában Darvas István, a Nagyfuváros utcai zsinagóga rabbija „Két zsidó, három vélemény” címmel tartott előadást a Sirályban (Király u. 50.).

2. A Holocaust Emlékközpontban 16 magyar családnak adott át „Világ Igaza” kitüntetést Joszef (Tomi) Lapid, a jeruzsálemi Yad Vasem Intézet elnöke a Páva utcai Holocaust Emlékközpontban. Az eseményen megjelent Sólyom László köztársasági elnök, és Eliza Bin-Noun izraeli nagykövet is.

február 29.

1. A Mazsihisz közleményben adta tudtúl, hogy sikerült megakadályoznia a rabbi testület szakadását a Bét Din munkájának korszerűsítésével és kiszélesítésével. Az ügye előzménye, hogy öt fiatal rabbi (Darvas István Bp. Nagyfuváros utca, Markovics Zsolt Szeged, Radnóti Zoltán Bp. Lágymányos, Róna Tamás, Nagykőrös/Kecskemét/Cegléd/Hatvan és Verő Tamás, Bp. Frankel) önálló platformot alakított a rabbikaron belül Magyarországi Rabbik Közössége néven, és ezen belül saját rabbinikus bíróságot is létrehozottak. A Mazsihisz a külön bíróság megszüntetése fejében elismerték a platform létét, és a fiatal rabbiknak nagyobb beleszólást engednek vallási ügyekbe. A változások szelét jelezte a neológiában Margit Patrícia Eszter írása is a Szombat 2008/márciusi számában. A „saját úton az Örökkévalóhoz – progresszív irányzatok a konzervatív zsidóságban” (7-9. p.) című írás a Klauzál téri Dor Chadas, és a Frankel zsinagógában alakult újlaki minjan fiatal szervezetek, valamint a Marom csoport működését, útkeresését taglalja. A Szombat 2008/4 számában Gadó János „Győzelem vagy vereség? Nem szakad a rabbiság” címmel tudósított a kompromisszumról (15 p.).

2. ÉS 2008. február 29-i számában Karsai László „Schmidt Mária memóriája” című írásával (15. p.) reagált azokra az állításokra, amelyeket Schmidt Mária, a Terror Háza Múzeum igazgatója a Figyelő 2008/5. számában megjelent interjúban tett közzé.

A Maoih Székház Dob utcai dísztermében Mojse Weiszberger főrabbi beszéde kísérte Étán Zurovszki, a Wesselényi utcai Alapítványi Iskola tanára kisfiának rituális hajvágását. Az ünnepen közreműködött rabbikar tagja volt Yacob Schatz, Kesztenbaum Árje, Báruch Oberlander és Smilik Raskin. Az eseményen megjelent Frölich Róbert főrabbi és felesége is.

A Dél-Pesti körzetben a kile tagjainak összefogásával kiállítás rendeztek Pesterzsébet, Soroksár és Csepel zsidóságáról.

A Budai Sófár 2008/februári számában Sárosi Viktória köszöntötte Tordai Pétert, a Frankel körzet elnökét 60. születésnapja alkalmából (6-8. p.).

A Mazsike 2008/februári Hírlevelében Porosz Péter „A pécsi zsinagógát” mutatta be (6. p.). Garner Dalma „Zsidók Kínában” címmel írt úti beszámolót (8-9. p.). A magyar zsidó nagyjaink sorozatban „Kármán Tódor, a repülőmérnök” címmel írt Pári Mirella és Szegő András (12-13. p.).

A Szombat 2008/februári számában Gadó János „Egy demokratikus zsidó képviselő felé” című írása jelent meg (4-5. p.). Horn Gabriella „Lengyel zsidó ízek a Nagydiófa utcában” című írásában Leopold Kozlowskit mutatta be. „Az utolsó klezmer” című lemezének, valamint „A legszebb zsidó dalok és dallamok” című könyvének budapesti bemutatójára érkezett zenésszel a lengyel Austeria Kiadó Nagydiófa utcai boltjában készült az interjú (12-13. p.).

A História 2008/februári számában jelent meg Jakov Katz „Ifjúkori házasság a középkori zsidó kultúrában” című tanulmánya.

A Beszélő 2008/2. számában Bihari Péter tanulmánya jelent meg „Antiszemizmus az első világháború Magyarországon” címmel (66-83. p.).

A Holmi 2008/januári „100 éves a Nyugat” számában Vári György cikke jelent meg „Egy nevezetes vitáról, hetven év távlatából” címmel. A témához kapcsolódik a Múlt és Jövő 2008/1 „Nyugat száma, melyet Kőbányai János „A Nyugat zsidó kérdése, azaz lehet-e elbeszélni a folyóirat történetét e kérdés mentén?” című vitaindító esszéje vezetett be. A lapszámot április 22-én a Petőfi Irodalmi Múzeumba (1053. Budapest, Károlyi Mihály u. 16.) mutatták be. Kőbányai írását Kenyeres Zoltán irodalomtörténész és Nyugat-kutató kommentálta. Hárs György Péter „A Nyugat és a pszichoanalízis” című tanulmányához Erős Ferenc pszichológus szólt hozzá. A bemutatón közreműködött: Alföldi Róbert, Havas Judit és Kézdy György színművészek, Török Ádám, fuvola.

március hónap

március 1.

1. A Páva utcai Holocaust Emlékközpontban konferenciát tartottak „Náci fajbiológia: elmélet és gyakorlat” címmel. A tanácskozás az egy évvel korábban Németországban rendezett tanárképző szemináriumhoz kapcsolódott. A konferencián Szita Szabolcs „A nácizmus büntettei a történeti kutatások tükrében”; Irene Leitner (igazgató, Hartheim Oktatási- és Emlékközpont) „Memorial Site Hartheim Castle: a historical and a present perspective”; Kovács József (egyetemi docens, Bioetikai Intézet, Semmelweis Egyetem) „A náci háborús bűnökből levonható mai tanulságok a bioetika nézőpontjából. Beszámoló a tavalyi németországi tanárképző szeminárium gyakorlati hasznosításáról” címmel tartott előadást.

2. Az Új Élet 2008. március 1-én megjelent számában Krausz Istvánt, a Mazsihisz alelnökét mutatta be Szilágyi Iván Péter (4. p.). Deutsch Gábor pedig Kesztenbaum Áron rabbit mutatta be „Azok a megragadó dallamok” című írásával (6. p.). A Mazsök nem hitközségi szervezetek és magánszemélyek számára 9 millió forint értékben hirdetett pályázatot (2. p.) rendezvényszervezésre, könyvkiadásra, kutatómunkára és oktatásra. Előnyben részesülnek azok a pályázatok, amelyek témája Izrael Állam megalakulásának 60 évfordulója.

március 2.

A Bét Orim Progresszív Zsidó Hitközség „Köszönet Party-t” rendezett a Bálint Zsidó Közösségi Ház Grün termében abból az alkalomból, hogy a szervezetet Fővárosi Bíróság bejegyezte a magyarországi egyházak közé.

március 2-7.

Sólyom László köztársasági elnök Izraelbe látogatott, ahol mind az izraeli, mind a palesztin

vezetőkkel tárgyalt, és Gyenes András nagykövet kíséretében ellátogatott a cfáti „Emlékmúzeumba” is. A Kneszetben elmondott beszédében az izraeli-palesztin konfliktusról szólva a terrorizmus minden formáját elutasította. Súlyom megbeszélést folytatott Simon Peresz elnökkel, Ehud Olmert miniszterelnökkel, Dalia Icik házelnökkel, és az ellenzék vezérével, Benjamin Natanjahuval. Ramallahban a magyar államfő hangsúlyozta, hogy a magyar diplomácia láthatóbb szerepet készül játszani a térségben. Condoleezza Rice amerikai külügyminiszter Súlyom látogatásának idején ugyancsak Izraelben tárgyalt, és próbálta a feleket visszavezetni az Annapolisban elkezdett béketárgyalások folytatásához. A jeruzsálemi Talmud Tóra tanulóit ért, palesztinok által elkövetett lövöldözés miatt a látogatását éppen befejező magyar köztársasági elnök a repülőtérrel küldött részvét táviratot az izraeli kormánynak. A merényletnek nyolc halálos gyermekáldozata, és harmincnál több sebesültje volt. A Szombat 2008/márciusi számában Novák Attila írt cikket „A reménytelen Gáza” címmel (4-5. p.) a masszív zsidó-palesztin ellentétéről.

március 3.

Turán Tamás rabbinikus tudós, Novák Attila történész és Féner Tamás fotóművész kapta a 2008 évi Scheiber Sándor díjat. A kitüntetéseket Arató Gergely államtitkár adta át az Oktatási Minisztériumban, a kitüntetettek érdemeit Schweitzer József, országos főrabbi, Komoróczy Géza professzor és Voigt Vilmos professzor ismertette. Féner Tamásról a Népszabadság 2008. augusztus 12-i számában Láng Zsuzsa jelentetett meg portrét „Fényérzékenység” címmel (22. p.).

március 5.

A Bálint Zsidó Közösségi Házban a Szabad Zsidó Tanház sorozatban Tatár György „Istenfogalom Auschwitz után” címmel tartott előadást.

március 6.

1. A Macisz és a Szochnut sorozatában Vári György Spiró György „Álmodtam neked” című novelláskötete kapcsán a Soá utáni magyar zsidó irodalom távlatairól beszélt a Sirályban (Király u. 50.).

2. A Thury Levente képzőművész emlékére rendezett kiállítást Szegő Péter művészettörténész nyitotta meg a Café Noé Galériában (Wesselényi u.13.).

március 8.

1. A Mazsike Szombat Szalon „Újzséland” – avagy a zsidónegyed-e az Újlipótváros?” címmel rendezett kerekasztal-beszélgetést a Bálint Zsidó Községi Házban. A moderátor Klein Rudolf építész, a meghívott vendégek Gyáni Gábor, Lakner Judit történészek, és Bächer Iván, Németh Gábor és Szántó T. Gábor írók voltak. A Szombat 2008/februári számában Klein Rudolf „Miért lakunk a Wallenberg utcában? – Újlipótváros varázsa, kultúrtörténeti jelentősége” címmel (17-19. p.), Petri Lukács Ádám pedig „A Tátra utcai házibácsi sirámaiból” (30-31. p.) címmel közölt írást.

2. A Budai Micve Klub vendége volt Bokros Lajos, korábbi pénzügyminiszter.

3. A Népszabadság 2008. március 8-i számának Hétvége mellékletében Bächer Iván „Barenboim 1.”, valamint a következő, 2008. március 14-én megjelent „Barenboim 2.” című írásában arról a Mezzo televízióban vetített dokumentumfilmről ír, amely bemutatta a Daniel Barenboim karmester, és Eduard Said orientalista által arab és izraeli fiatalokból 1999-ben alapított „West-Eastern Divan Orchestra” zenekar történetét (11. p.). Az írás kitért arra, hogy a zenekar nevét Goethe „A Kelet-nyugati diván” című versciklusa ihlette a nagy költő születésének 250. évfordulóján. Az Izraelben élő karmester 2004-ben a Kneszetben vette át a Wolf-díjat. Ekkor Izrael Állam függetlenségi nyilatkozatából idézte azt a részt, amely szerint az állam valamennyi polgára származásra, vallásra való tekintet nélkül azonos jogot élvez. Barenboim elutasított minden kollektív agressziót, megbélyegzést, büntetést. 2005. augusztus 21-én a zenekar Ramallahban a palesztinoknak játszotta Beethoven V. szimfóniáját. A koncertről készült dokumentumfilm operatőre Jancsó Nyika volt. A karmestert ezért a tettéért tiszteletbeli palesztinná választották. 2008 júniusában Schiff András adott két koncertet a zenekarral Izraelben, egyet pedig Ramallahban.

március 9.

A Ruttkai Éva Színházban (Teréz krt. 62.) bemutatták az Eszter könyve alapján készült „Láthatalan kéz” című musicalt a Sabbatsong Klezmer Band előadásában.

március 11.

1. Az Anschluss 70 évfordulójára időszakos kiállítás nyílt a Páva utcai Holocaust Emlékmúzeumban „Anschluss 70 - Erőpróba a Duna medencében” címmel.

2. Ráckeven 15 európai országból érkezett 80 ortodox rabbi több napos konferencián tárgyalt a kóserség kérdéséről. Köves Slomo rabbi az EMIH képviseletében ismertette, hogy Magyarországon milyen lehetőségek vannak kóser élelmiszerek gyártására és forgalmazására.

3. A kolozsvári ítélőtábla elutasította a Wass Albert ügyében kezdeményezett per-újrafelvételi kérelmet. Wasst 1946-ban a kolozsvári népbíróság háborús bűnösneként halálra ítélte. A Román Legfelső Bíróság 2008. május 22-i ítéletében jogerősen elutasította az író fiának per-újrafelvételi kérelmét.

március 12.

1. A Bálint Zsidó Közösségi Házban Braun Róbert „Brand Israel - Identitás - branding” címmel tartott előadást.

2. A Fővárosi Bíróságon az ügyészség álláspontjának ismertetésével kezdődött meg a Magyar Gárda megszüntetését célzó per. /A közvetlen kiváltó ok a 2007. december 9-én, Tápiószentgyörgyön tartott fenyegető gárdafelvonulás volt./ A kaotikusan induló tárgyaláson nagy számban jelentek meg a gárda, valamint cigány szervezetek képviselői. Mivel a gárda átvette az irányítást, és lényegében ők határozták, kik mehetnek be a tárgyalóterembe, a Magyar Újságírók Szövetsége feljelentést tett a nyilvánosság megsértése miatt. Az eljárás 2008. május 19-én, majd június 30-án folytatódott, lényegében hasonló körülmények között. Augusztusban már nem tartották meg a kitűzött tárgyalást, mert Öcsödi Ágnes bíró bejelentette, hogy nem vállalja tovább az ügyet, mivel őt és családját atrocitások és fenyegetések

érték a gárda részéről. A Népszabadság 2008. augusztus 29-i számában „Nem bírta a nyomást a gárdaper bírása – Bárándy Péter: A gyorsabb ítélkezés kevesebb konfliktussal jár” címmel jelent meg tudósítás (4. p.) az ügyről. Révész Sándor a Népszabadság 2008. szeptember 1-i számában „A félelem joga” címmel azt követte nyomon, hogy a „Vasárnapi újság” egykori munkatársa, Molnár Balázs által szerkesztett kurucinfo szellemisége hogyan vezetett Öcsödi Ágnes bíró félelméhez (5. p.). 2008. szeptember 2-án Pataki Árpád büntető bírót bízták meg a Magyar Gárda ügyeinek tárgyalásával. A Népszabadság 2008. szeptember 6-i számának Hétvége mellékletében dr. Kende Péter: „Mindent szabad? – avagy a pincsikutyától a kirekesztésen át a tojásig” című írásában (4. p.) tekintette át azokat a nevezetesebb ügyeket, amelyekben vitatható bírói ítéletek születtek. 2008. december 13-án kordonok közt folytatta a tárgyalást Pataki Árpád tanácsa, a beavatkozóként jelentkezők kérelmét mind az alperesi, mind a felperesi oldalon elutasították. (Alperesi kérelmező volt ifj. Hegedűs Lóránt református lelkész, felperesi oldalon a Mazsihisz és az ÖCO.) A 2008. december 16-án tartott 12 órás tárgyalás után a Fővárosi Bíróság nem jogerős ítéletével elsőfokon feloszlatta a Magyar Gárda Kulturális Egyesületet (a mozgalom ettől még megmaradt). Az ítéletet másnap Gyurcsány Ferenc miniszterelnök után üdvözölte a szlovák miniszterelnök, Jan Slota is, aki félfasiszta szervezetnek nevezte a Gárdát. A Magyar Demokratikus Charta ügyvivői – Bauer Tamás, Fleck Zoltán, Vásárhelyi Mária és Vitányi Iván – Nyilatkozatban üdvözölte a gárda feloszlátását. A Népszabadság 2008. december 19-i számában Lencsés Károly „Egyik oldalt sem kíméli Pataki bíró – A szélsőjobb szerint elfogult döntés született a perben” címmel összefoglaló írást közölt a bíró eddigi pályájáról (6. p.).

március 15.

1. A szabadságharc 160 évfordulóján a köztársasági elnök Kossuth-díjat adott át a parlamentben Elek Judit és Jeles András filmrendezőnek, valamint Kertész Ákos írónak. Széchenyi-díjat kapott Vámos

Tibor akadémikus, a Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztje a csillaggal (polgári tagozat) kitüntetésben részesült Ormos Mária akadémikus. Márciusi Ifjak díjat kapott Grecsó Krisztián író, költő, szerkesztő. A Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztje (polgári tagozat) kitüntetését kapott B. Turán Róbert, a Budapesti Zsidó Múzeum és Levéltár főigazgatója, és Gerendás Péter előadóművész. Balla Zsófia költőt a Magyar Köztársaság Babérkoszorúja díjjal tüntették ki.

2. Az Új Élet 2008 március 15-i számában tette közzé pályázati felhívását a Mazsók hitközségi szervezetek számára. A 8 millió forintos keretösszegeből rendezvényszervezésre, könyvkiadásra, kutatásra, oktatásra, szociális tevékenységre, ingatlanok felújítására lehetett pályázatot benyújtani április 15-ig.

3. Kármán Györgyöt 75 születésnapján az Or-Zse templomában köszöntötték kollégái és tanítványai.

március 16.

1. A Magyar Zsidó Szabadságharcosokért Emlékbizottság a Dohány utcai zsinagóga előtt megemlékezést tartott az 1848/49 szabadságharc 160 évfordulójának tiszteletére. Beszédet mondott Feldmájer Péter, a Mazsihisz, Kirschner Péter, a Mazsike elnöke, valamint Róbert Péter, az Or-Zse docense. A Jász-Nagykun-Szolnok megyei Királyi Hagyományörző Alapítvány dízsorütüzét követően az Erzsébetvárosi képviselőtestület nevében Solymár Gabriella és Gergely József képviselők koszorúzták meg a templom falán lévő emléktáblát.

2. A Bálint Zsidó Közösségi Házban kiállítással és konferenciával emlékeztek az 1848-49-es szabadságharc zsidó hőseire. Frölich Róbert „Tábori rabbik a forradalmi hadseregben”; Schweitzer Gábor „Zsidó vonatkozások az 1848/49-es napló és memoár irodalomban”; Szarka Lajos „Zalamegyei zsidók a reformkorban és a forradalomban”; Szigeti Piros János (Hadtörténeti Intézet) „Zsidó katonák a szabadságharcban” címmel tartott előadást, az est moderátora Róbert Péter történész volt.

3. A Ruttkai Éva Színházban a Sabbatsong Klezmer Band adott koncertet „Ez is klezmer, az is klezmer – avagy purimi körutazás a klezmer széles skáláján.

március 17.

1. Egész kormányát elvitte három napos izraeli látogatására Angela Merkel német kancellár. Merkel a Kneszetben mondott beszédet. Ehud Olmert izraeli miniszterelnökkel megállapodtak abban, hogy évente rendszeressé teszik a közös kormányüléseket.

2. Bécsben a Progresszív Zsidó Világszövetség (The World Union for Progressive Judaism - WUPJ) Európai Régiójának közgyűlésén ellenszavazat nélkül fogadták el a Bét Orim Közösség tagfelvételi kérelmét. A Bét Orim küldöttségének nevében Raj Ferenc rabbi felszólalásában megköszönte a közgyűlés tagjainak és vezetőségének a közösség iránt megnyilvánuló bizalmat és reményét fejezte ki, hogy működésükkel képesek lesznek megerősíteni a modern judaizmust Magyarországon. Raj Ferenc felajánlotta, hogy ennek a célkitűzésnek a sikeres megvalósításához maga aktívabb közreműködéssel járul hozzá. Rövidesen sor került a „Forum Judeorum” megrendezésére a Bálint Zsidó Közösségi Házban, amelyen Raj Ferenc rabbi a progresszív, Radnóti Zoltán rabbi a neológ, Hegedűs Pál matematikus az ortodox irányzatot képviselte, a vitát Darvas István rabbi vezette.

március 18.

Az M2 televízió csatorna műsorára tűzte Forgács Péter „Von Höfler vagyok” című, a Pécsi Bőrgyár egykori tulajdonosáról második világháború előtti amatőr felvételek felhasználásával készült dokumentumfilmjét abból az alkalomból, hogy Forgács Pétert a holland Erasmus-díjjal tüntették ki. Az ÉS 2008. március 28-i száma közölte a hágai királyi palotában lezajlott díjátadó ünnepségen Willem-Alexander, orániai herceg, és Forgács Péter elmondott beszédét (14. p.).

március 19.

1. A Bálint Zsidó Közösségi Ház Szabad Zsidó Tanház sorozatában Konrád Miklós „Zsidó nemzeti és

nemzetiségi gondolatok Közép- és Kelet-Európában" címmel tartott előadást.

2. Az amerikai külügyminisztérium Tom Lantosnak ajánlotta soros antiszemitizmusról szóló jelentését. Az elemzésben megemlégették a Magyar Gárda tevékenységét is. Előző nap, 2008. március 19-én a Magyar Hírlapban Bayer Zsolt vadul zsidózó írása jelent meg „Medence és környéke” címmel. Az írás szellemisége ellen előbb mintegy 100 vezető értelmiségi aláírásával juttatta el tiltakozását a lap tulajdonosához, Széles Gáborhoz. Az aláírásgyűjtés órák alatt túlnőtt a szokásos kereteken, a közélettel hivatásszerűen nem foglalkozók közül is tömegesen csatlakoztak a tiltakozáshoz. (Erről a Népszabadság 2008. április 14-i számában Tamás Tibor „Bayer Zsolt valamit eltrafált” címmel írt tájékoztatót 4. p.). Demszky Gábor főpolgármester 2008. március 26-án bejelentette, hogy a Városháza lemondja a Magyar Hírlap előfizetését. Dávid Ibolya, az MDF elnöke a Népszabadság 2008. március 27-i számában „Levél zsidó és nem zsidó barátainknak” címmel tiltakozott az ellen, hogy a nyíltan antiszemita (Bayer Zsolt) írás jelent meg napilapban (14. p.). Esterházy Péter „az utóbbi évek messze legundorítóbb írásának” nevezte Bayer cikkét, „amellyel megint átléptünk egy átléphetetlennek fontolt határt.” (ÉS 2008. március 28. 3. p. „Húsvéti gat-get”). Az ÉS főszerkesztője, Kovács Zoltán, ugyanebben a lapszámban közölte, hogy az ÉS felmond mindenfajta együttműködést a Kovács L. Mihály által jegyzett Magyar Hírlappal. („Szerkesztői üzenetek” 4. p.). Széles Gábor, a Magyar Hírlap tulajdonosa 2008. március 27-én az MTI útján „Nyílt levélben” válaszolt. Úgy fogalmazott, hogy szerinte a magyarellenesség elhallgatása a botrány. (Népszabadság On-line, 2008. március 27.). Ungváry Rudolf a Népszabadság 2008. március 28-i számában „A gyűlölet, mint vezérlőelv” című írásában Bayer Zsolt egy korábbi - ugyancsak kirekesztő írására hívta fel a figyelmet 12. p.) (Bayer Zsolt: Nyílt levél Kóka Jánosnak. Magyar Hírlap, 2008. február 4.). Gábor György a 168 Óra 2008. április 3-i számában „Válasz Széles Gábornak” (18-20. p.) című írásában azt vetette fel, hogy „egy médiabirodalom tulajdonosa

vajon miért nem tájékozódik?". Tamás Gáspár Miklós a Népszabadság 2008. április 5-i számának Hétvége mellékletében „A zsidóság alkonya” címmel, az Élet és Irodalom 2008. április 4-i számában Ungvári Tamás „A kereplő” (8. p.) György Péter pedig „Mifelénk” (9. p.) címmel írt a Bayer jelenségről. Vári György „A petíció mellé” címmel arról írt, (Népszabadság 2008. április 9. 12. p.) hogy az aláírások gyűjtésnél jóval nagyobb szellemi munkára van szükség annak indoklására, hogy melyik beszédmód elfogadhatatlan és miért. Az ÉS 2008. április 11-i számában Megyesi Gusztáv „Különböző típusú tevékenységek” (1. p.), Gábor György „Szigorúan védett személyek” (16 p.), Esterházy Péter „Ki a heccmester?” (3. p.) című írásai foglalkoztak Bayer írásával. Esterházy a Heti Válasz 2008. április 3-án megjelent „Heccmesterek” című összeállítására utalt írása címében. Kőbányai János a Népszabadság 2008. április 15-i számában „Búzbeszéd, hazugságkultúra” címmel foglalta össze gondolatait (11. p.). Vásárhelyi Mária az ÉS 2008. április 25-i számában „Csoportkép antiszemitéával” címmel közölt írást (14. p.). Elek István ugyanebben a lapszámban válaszolt Gábor Györgynek „Még egyszer a Bayer-ügyében közreadott tiltakozó levélről” című írásával (15-16. p.). Randolph L. Braham történész 2008. május 18-án Nyílt levélben fordult amerikai kongresszusi képviselőjéhez. A professzor értetlenségét fejezte ki April Foley budapesti amerikai nagykövet hallgatása miatt a fokozódó magyarországi antiszemitizmus miatt. April Foley csak 2008. május 30-án, a kisebbségi ombudsmannal való találkozáson emelte fel szavát a növekvő rasszizmus miatt.

március 20-23.

A Sirályban (Király u. 50.) rendezett Purim fesztivált a Marom Budapest és a Pilnet.hu. Március 22-én Vázsonyi János, Szász János és Tatár György meghívott vendégek részvételével kerekasztal-beszélgetést rendeztek „Hozzánk vágott zsidóság” címmel.

március 21.

1. „Klezmer és kulinária” címmel vidám purimi vacsorát rendezett a Mazsike a Rozmaring Kertvendéglőben (III. Árpád fejedelem u. 125.).

2. A Bálint Zsidó Községi Házban az Oneg Sabat Klub vendégeként Dénes Iván Zoltánnal László Klári beszélgetett a 2006 őszi válságról. A Grün teremben Raj Ferenc rabbi, valamint a küldöttség többi tagja számolt be a Progresszív Zsidó Község bécsi közgyűléséről. Másnap ugyanitt vidám, jelmezes családi PURIM PARTY-t rendeztek lesz Raj Ferenc rabbi vezetésével.

3. A Szombat folyóirat rendezvényének vendége volt Heller Ágnes és Petri Lukács Ádám, akikkel Gadó János beszélgetett.

4. Az antirasszista világnapon a parlament Vadásztermében adták át a Measz által alapított „Radnóti Miklós Antirasszista díjat” 16 kitüntetettnek. Beszédében Kállai Ernő kisebbségi ombudsman a rasszizmus elleni fellépés szükségességét hangsúlyozta. Posztumusz díjat kapott Tom Lantos, az USA volt kongresszusi képviselője. Hankó Vilmos Measz elnök kitüntetést adott át többek között Lazarovits Ernőnek, a NÜB alelnökének, Szenes Iván Istvánnak, a Measz alelnökének, és Gálvölgyi János színművészeknek.

5. Az ÉS 2008. március 21-i számában Komoróczy Géza professzor tanulmánya jelent meg Standeisky Éva:

„Antiszemitizmusok” című könyve kapcsán
„Antiszemitizmus: parázson járunk” címmel (27. p.)

március 22.

A Népszabadság 2008. március 22-i számában Sárközy Júlia Rómából arról tudósított, hogy „A Vatikán Szentföldi politikája lelassult az új pápa alatt - Nehézkessé lettek a párbeszédék” (8. p.).

március 25.

1. A „Fiatal tudósjelöltek fóruma” első összejöveteletét a Frölich Cukrászdában tartotta (Dob u. 22.), a beszélgetés témája Kollányi Irén „Magyar népi-szecessziós zsinagóga a szerbiai Szabadkán” címmel az Or-Zse audiovizuális programja keretében elkészített tanulmánya. Az összejövetelehez a Mazsik Hírlevél 2008/márciusi száma közölt részleteket Kollányi Irén írásából (4-5. p.).

2. A Beszélő 2008/3 számában Karsai László történész közölt tanulmányt Szálasi Ferencről, akinek 1943-44-ben írt naplóját rendezte sajtó alá.

március 26.

1. Az MTA Dísztermében lépett fel a Jeruzsálemi Kamarazenei Fesztivál Együttese. Zongorán játszott Elena Bashkirova, Daniel Barenboim felesége.

2. A Bálint Zsidó Közösségi Ház Grün termében Raj Ferenc, Radnóti Zoltán és Róna Tamás rabbik "Ezek is, meg azok is az élő Isten szavai" - Útmutató a zsidó vallási irányzatok útvesztőiben" címmel folytattak kerekasztal-beszélgetést.

március 27.

1. A Macisz és a Szochnut a Sirályban rendezett irodalmi estet „Van-e magyar zsidó családregény?” címmel. Vári György irodalomtörténész Nádas Péter: Egy családregény vége, Schein Gábor: Mordejhaj könyve és Nyerges András: Voltomiglan című könyveiről beszélt.

2. A Népszabadság 2008. március 27-i számában Pócs Balázs „Kóser étkezés” című riportjában mutatta be Balázs Gábort, a Wesselényi utcai Alapítványi Iskola igazgatóját (26. p.).

március 29.

1. A Budai Micve Klubban Drozdy Győzőre, az Esti Kurír tulajdonosára, kisgazda politikusra emlékezett Haraszi György történész, Acél Endre újságíró és a politikus fia, Drozdy Győző a „Kizárólag zsidó kifutófiút vennék fel lapomhoz 1944. március - Drozdy Győző laptulajdonos” címmel megrendezett esten. Az est moderátora Simonyi Péter volt, közreműködött Garai Róbert színművész. A Budai Sófár 2008/márciusi száma az est előzeteseként közölte Nyerges András „Mint ökörszem a pagonyban” című írását Drozdy Győzőről (10-11. p.) Az írás eredetileg az ÉS 2007. november 23-i számában jelent meg.

2. A Duna Televízió közvetítette Wojciech Kilar: „Exodus” című szvitjét a Lengyel Rádió Krakkói Kórusa és a Lengyel Rádió Katowicei Szimfonikus Zenekarának előadásában, Lukasz Borowicz vezényletével.

3. A Népszabadság 2008. március 29-i számának Hétvége mellékletében „Szerelem, barátság, asszonyok és gyermekek – Magánéleti beszélgetés a 75 éves Konrád Györggyel” címmel Pünkösti Árpád írása jelent meg (2-3. p.). A Nemzetközi PEN Klub egykori elnökét a Bundestag elnöke, Norbert Lammert (CDU) is levélben köszöntötte április 3-i születésnapja alkalmából. (Magyar hivatalosságok részéről elmaradt a gratuláció.) Az ÉS 2008. április 4-i számában Kornis Mihály és Tamás Gáspár Miklós köszöntője jelent meg (15. p.). A Szombat 2008/4 számában Csáki Márton készített interjút az ünneplettel „Miért legyek én olyan pedáns?” címmel (11-13. p.). A Kritika 2008/áprilisi számában Veres András köszöntötte a 75 éves Konrád Györgyöt. A Beszélő 2008/11-12. számában Mink András és Neményi László beszélgetése jelent meg Tamás Gáspár Miklóssal „Mi a filozófiai botrány?” címmel (28-42. p.).

március 30.

1. „Nyitott szemmel Újzsélandban” címmel Deák Gábor vezetett sétát Újlipótvárosban.

2. A Bzsh és a Mazsihisz első alkalommal tartotta közösen közgyűlését. Beszámolót hallgattak meg az előző közgyűlésen elfogadott határozatok végrehajtásáról. Megvitatták a 2007 évi zárszámadást és a 2008-as költségvetést. A Bzsh 2,2 milliárd forintos bevételéből 22,8 millió forint maradt, amit tartalékalapba helyezték. A beszámolót 3 tartózkodással a közgyűlés elfogadta, a számviteli rendszer korszerűsítéséről Sessler György, a Számvizsgáló Bizottság elnöke számolt be. A Mazsihisz beszámolóját 4 tartózkodással fogadta el a testület. Ingatlanok ügyeiről /VI. Vasvári Pál u. 5. bérlése, illetve Berettyóújfalu Mártírok útja 6 1/3 részének értékesítése/ tárgyaltak, majd a Mazsihisz alapszabályát egy ellenszavazattal és hét tartózkodással megszavazták. Ezzel létrejött a Magyar Zsidó Kongresszus, amely - döntési jog nélkül - bevonja a nem tagszervezeteket is. Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi javasolta, hogy a vezetőség kérdezze meg a Keresztény - Zsidó Tanácsot, mit kíván tenni a Bayer-cikk kapcsán a „nemzet lelkének bemocskolása” ellen. A közgyűlés Suchman

Tamást bizta meg a temetőket érintő ügyek intézésével. A közgyűlés módosította az alapszabályt is, és döntött a Mazsihisz Ifjúsági Csoportjának létrehozásáról. Az alapszabály módosításának új paragrafusai megjelentek az Új Élet 2008. május 1-i számában (2. p.).

március 31

1. A Bálint Zsidó Közösségi Ház Grün termében „Párhuzamos Tóramagyarázatok” címmel Raj Tamás és Raj Ferenc rabbi vezetett Tórakört.

2. Nyilasok gyűjtogattak a Hollán Ernő utca 10-ben lévő Broadway jegyirodában. (A harmincas években az iroda feletti lakásban élt Szálasi Ferenc nyilas vezér.) A robbantást a Magyarok Nyilai Nemzeti Felszabadító Hadsereg vállalta magára. A részben felújított irodát 2008. április 7-én tervezték megnyitni. Erre az alkalomra a Tomcat néven ismert szélsőjobboldali blogger tömeges jegyvásárlási akciót hirdetett. A spontán megjelent, mintegy 50 főnyi neonácit az ugyancsak a neten, spontán szervezett több száz ellentüntető fogadta. Köztük neves közéleti személyek – Halmai Gábor, Radnóti Sándor, Székely Gábor és a XIII. kerület zsidóságát nyíltan vállaló képviselője, Szabó György – is megjelentek. A rendőrség mindkét engedély nélküli demonstrációt feloszlatta. 2008. április 8-án éjjel azonban két náci betört a jegyirodába. A Friedrich Ebert Stiftung és az Eötvös Károly Intézet 2008. április 29-én a gyülekezés szabadságáról rendezett beszélgetést a Ráday Könyvesházban (IX. Ráday u. 27.). Meghívott vendégek voltak Kondorosi Ferenc kormánybiztos, Schiffer András ügyvéd és Ungváry Rudolf író. A vitát Szabó Máté Dániel ombudsman vezette.

Márciustól Magyarországon is kipróbálták az amszterdami Anna Frank Ház „Az igazság nyomában” képregényét a holocaust oktatásában. A kísérletbe 15 iskolát vontak be. A képregény tananyagként való kipróbálását tanárok jelentkezése alapján a budapesti Hanna Arendt Egyesület és a Páva utcai Holocaust Emlékközpont koordinálta. A kísérlethez 30 példányban elkészítették a képregényt. Zsigmond Anna az ÉS 2008. március 14-i számában „Képregény és valóság” című

írásában (2. p.) úgy vélte, hogy magyar vonatkozású tananyagot kellene használni az oktatásban, az írás többet is felsorol ezek közül. Az Oktatási és Kulturális Minisztérium az ÉS 2008. március 28-i számában válaszolt Zsigmond Anna cikkére. A tárcsa „A holocaust oktatásáról” című írásban összefoglalta a 2000-től megjelent oktatási segédleteket (16. p.).

A Frankel körzetben Staller Tamás filozófust, Szerdócz József kántort, Obláth András, a Mazsit Alapítvány kuratóriumi elnökét hívták vendégül a márciusi kiddusokra.

A Mazsike Nógrádi Péter által vezetett Festészetet Kedvelők Köre 2008 márciusában befejezte tevékenységét. Havonta egy alkalommal csütörtökön délután új sorozat indult „Művészetkedvelők délutánja” címmel.

A Hegedűs Gyula utcai körzet rabbiszékében Deutsch László, korábban újpesti főrabbi követte a nyugdíjba vonuló Löwy Tamás főrabbit. Ősszel a templom a grúz zsidó Kikozasvili családtól egy tórát kapott ajándékban, amelynek fogadására zenés táncos Tóraavatást rendeztek. A szertartást Smuel Raskin rabbi vezette, az ünnepségen jelen voltak a Mazsihisz vezetői is. Novemberben a templomban villanszerelési munkák közben az auschwitz-i áldozatok emléktáblája mögött egy edényt találtak. Az edényben némi földben öt számozott szappan rejlett, s a rögökön egy felirat tudatta „ez auschwitz-i föld”. A körzet előljárósága úgy döntött, hogy a RIF (Rein jüdisches Fett) szappanokat el kell temetni. A Kozma utcai temetőben 11 férfi, egy nő és két sírásó temette el az emberi zsiradékot tartalmazó szappanokat nem messze a mártír emlékműtől. A szertartást Deutsch László és Deutsch Róbert főrabbi, illetve Klein Ervin főkantor vezették. A temetésen jelen volt Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgató is.

A Szombat 2008/márciusi számában Popper Péter „Egy százalék” című írásában (5-7. p.) a zsidó asszimiláció lehetetlenségével foglalkozik. A Váci Zsidó Hitközség anyagi gyarapodásáról, és ezzel

párhuzamosan a közösség széteséséről Gadó János készített riportot „A Mazsihisz árnyékában” címmel (13-15. p.). Feldmájer Péter Mazsihisz elnök „A magyarországi zsidóságnak saját magát kellene eltartania” című írásában (15-16. p.) a hitélet gazdasági forrásait, az adakozó kedv hiányát mutatta be. A 75 éves Philip Roth-ot Csáki Márton köszöntötte „Testvérem, Nathan Zuckerman” című elemzésével (32-33. p.). A judaizmus és kereszténység vallási antagonizmusát hirdető filozófus, Yesayahu Leibowitz „A közös zsidó - keresztény örökség” című vitairatát, és Vári György ehhez kapcsolódó „A nyereség hasznáról és káráról” című tanulmányát közölte a lap (20-25. p.). A Szombat 2008/4. számában Tatár György „Hamlet és a dánok”, Karasszon István pedig „Hablatyolás” címmel foglalták össze véleményüket Leibowitz nézeteiről (22-23. p.). Gábor György „Vallásközi monológ”, valamint Harmai Gábor „A nép, amely a szövetségeket és az ígéreteket kapta” című írása a Szombat 2008/6 számában jelent meg (16-21. p.). Ruff Tibor a Szent Pál Akadémia docense „Az Újszövetség: zsidó irodalom” címmel (19-21. p.), Bíró Tamás hebraista „Párbeszéd a kirakós játékokról” címmel (21-23. p.) szólt a témához. A Szombat 2008/8 számában Vajda Károly a NYME Apáczai Csere János Kar főiskolai docense, és Tillmann J. Attila a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem tanára szólt Leibowitz vitához (22-27. p.).

A Mazsike 2008/márciusi Hírlevelében Rick Zsófi a „Teréz körúti Színpad” címmel írt a mai Játékszín helyén működött színház történetéről (12. p.). A „Magyar zsidó nagyjaink” sorozatban Hermann Alice pszichológusra emlékezet Péri Mirella „Reklámpszichológiától a neveléslélektanig” című írásával (13. p.).

A Magyar Tudomány 2008/3 száma tematikus összeállítást közölt a Teller Ede születésének századik évfordulójára, 2008 januárjában az MTA-n rendezett tudományos ülés előadásaiból. A Frank Tibor és Patkós András szerkesztette számban Frank Tibor, Patkós András, Vizi E. Szilveszter, Hargittai István, Ormos Mária, Bencze Gyula, Békés Csaba, Kürti Jenő,

Kamarás Katalin, Szalay Péter, Surján Péter, Rónaky József és Palló Gábor írásai olvashatók a Nobel-díjas tudósról. Az ÉS 2008. július 18-i számában Lázár György írása jelent meg „Teller Kaliforniában” címmel (8. p.). Ebben tudósított a 2008. május 28-án a kaliforniai Livermore Konferencia Központban rendezett centenáriumi megemlékezésről.

Toronyi Zsuzsa „Hiddur micva mint zsidó identitás. Naményi Ernő emlékezete” című tanulmánya a Café Babel című folyóiratban jelent meg 2008/56-57. sz. (131-138. p.).

A Kritika 2008/márciusi számában Veres András „Szóke György (1935-2008)” című nekrológiájában búcsúztatta az elhunyt irodalomtörténész-pszichológust. Ugyanebben a lapszámban jelent meg Békés Pál „Góth úr” című novellája.

A Beszélőben két részben jelent meg Karsai László „Szálasi Ferenc naplója 1943. szeptember 15 - 1944. július 18.” című forrás közzlése Benoschofksy Ilona hagyatékából. (3 és 4. szám 54-76. p. és 60-80. p.).

A Budai Sófár 2008/márciusi számban jelent meg annak a három részes írásnak az első része, amelyet Vajda Károly és Vári György „A vallásos modernitás útjai” címmel készített (9-10. p.) a neológia útkereséséről. (A második-harmadik rész az áprilisi és a májusi számban jelent meg.) A lap interjút közölt Gyenes András izraeli magyar nagykövettel „Mind az izraeli, mind a palesztin társadalomban a békepártiak kerültek többségbe” címmel (6-8. p.).

A Múlt és Jövő 2008/1. számában Kőbányai János „A Nyugat zsidó kérdése. A Nyugat mint magyar zsidó ellenállás. Jeruzsálem, 2008. március” címmel írt esszét (5-25. p.). Hárs György Péter „Pszichoanalízis a Nyugatban. I. rész” címmel írt tanulmányt (61-83. p.). (II. rész M&J 2008/4. sz.). Kerényi Norbert „Lantos Tamás/Tom ifjúsága. A gyermekkori 'legjobb' barát emlékei” címmel írt búcsúztatót (110-119. p.).

április hónap

április 1.

Az Új Élet 2008. április elsejei számában Zinner Iván zuglói elnököt bemutató cikk jelent meg (6. p.). Schweitzer József „Százéves a Nyugat, százharminc éve született szerkesztője, Osvát Ernő” címmel közölt írást.

április 2.

A Bálint Zsidó Közösségi Házban a Szabad Zsidó Tanház sorozatban Schweitzer Gábor „Zsidó disszimilációs törekvések Magyarországon a két világháború között” címmel tartott előadást.

április 3.

1. Konferenciával emlékeztek halálának 25-ik évfordulóján Koestler Artúrra a Károlyi-palota Vöröstermében (Károlyi M. u. 16.). A Magyar Pen Klub és a Bibó István Közéleti Társaság által szervezett konferenciát Görgey Gábor, a Pen Klub elnöke és Hiller István kultuszminiszter nyitotta meg. Előadást tartott Pléh Csaba, akadémikus „Koestler alkotáslélektana a korabeli pszichológia fényében”; Körmendy Zsuzsanna, irodalomtörténész „Koestler, a szépíró”; Hajdú Tibor, történész „Az angliai antifasiszta ellenállásban”; Staller Tamás, egyetemi tanár „A tizenharmadik törzs a zsidó Mitológiában”; Szívós Mihály, filozófiatörténész „Koestler identitásai és a közép-európai Örökség”; Marton László „ Huszonöt év rostáján” címmel. Varga Imre szobrászművész bemutatta Koestler emlékmű tervét.

3. Vajda Mihály filozófus kapta a 2008-as Hevessy József díjat Debrecenben az Együtt Debrecenért Egyesülettől.

4. A Szim Salom Oneg Sabat rendezvényének vendége Dávid Katalin művészettörténész volt, akivel a szakrális szimbólumokról beszélgettek a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

5. Az ATV elkezdte Bárány László hét részes „KL Auschwitz” című dokumentumfilmjének vetítését.

április 4.

Benedek István Gábort, a Remény főszerkesztőjét istentisztelet keretében köszöntötték 70. születésnapján a Rabbiképző templomában, majd az azt követő kedduson.

április 5.

A Budai Micve Klubban Korányi György humoros visszaemlékezésére került sor „Három munkaszolgálatom története” címmel.

április 8.

Születésének századik évfordulóján emléktáblát avattak Láng György zeneszerző, író, grafikus Andrassy út 97-ben lévő egykori lakóházának falán.

április 10.

1. A Szombat Szalon a költészet napjának előestéjén felolvasással kevert beszélgetést rendezett Kiss Judit Ágnes, Nádasdy Ádám, Pályi András és Szántó T. Gábor közreműködésével „Van-e áldás a bordalon? - Érzékiség, irodalom és a vallás” témakörében.

2. A Magyar Narancsban Miklósi Gábor írása jelent „Alternatív zsidó mozgalmak - Önépítkezés” címmel.

április 11.

1. A Hollán Ernő utcában a megtámadott BROADWAY Jegyiroda előtt a „Magyarok a nácizmus ellen” elnevezésű civil kezdeményezés, a Nagy Imre Társaság, és más civil szervezetek tüntetést rendeztek válaszul a szélsőjobboldali szervezetek ismételt támadására. A „Magyarok a nácik ellen” mozgalom nemzetközi jogi szakértői csoportot is létrehozott a Magyarországon megjelenő, rasszista, uszító internetes újságok ellen. Az antifasiszta oldalon 2-3 ezer ember vett részt az akcióban, szemben a 800-másfél ezer szélsőjobb oldali tüntetővel. Az antifasiszta oldalon minden parlamenti párt, vezető tisztségviselőivel képviseltette magát, a Fidesz azonban a kerületi csoportját küldte. Gyurcsány Ferenc kormányfő a tüntetés előtti napon felhívta a parlamenti pártokat a tüntetésen való megjelenésre. A szervezésből kivette részét a Zsidónegyed.com, a judapest.org és a Szombat is. A kormányfőt a Hollán Ernő utcában nagy taps fogadta, a kíséretében lévő, Magyarországon

tartózkodó Gerhard Schröder, korábbi német kancellár rövid beszédet mondott az újjászülető nácizmus ellen. Elment a jegyirodában Sólyom László köztársasági elnök is a délelőtti folyamán. A tüntetést követő estén a Magyar Gárda és több más neonáci szervezet vandalizált Budapest utcáin, a rendőrség őrizetbe vette a vandalizálást szervező Polgár Tamást (Tomcat) és Budaházy Attilát. A Szombat 2008/5 számában Gadó János „Újlipótvárosi csaták” című írása jelent meg (4-5. p.). A 168 Óra 2008. május 29-i számában Sztankay Ádám riportja jelent meg „Hétköznapi antiszemitizmus” címmel (18-19. p.), amelyben a Hollán utcai események kapcsán Bächer Ivánnal beszélgetett a szerző. Bächer Iván a Népszabadság 2008. június 26-i számában „Szörnyűség készülődik” címmel közölt írást arról, hogy a Magyar Gárda naponta hallat magáról. A szinte naponta antiszemita, rasszista kijelentéseket közzétevő jobboldali publicista: Bayer Zsolt, s az őt antiszemitának nem tartó Elek István szellemi környezetszennyezést folytat.

2. A Bence Kiadó, az Ariadne Csoport és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár közös rendezvényén mutatták be a „Különbéke – Embermentők és túlélők beszélgetései a Holocaustról” című kötetet. A moderátor Sipos Júlia volt, a bemutatón jelen volt Kocsor Judit és László Klári, a kötet szerkesztői, Varga Mátyás, a kiadó igazgatója, és Lángh Júlia író. A bemutatót köszöntötte Nagy Anna, a FSZEK központjának igazgatója.

3. Emléktáblát avattak Faludy György Szent István körúti házának falán. Az eseményen megjelent és koszorút helyezett el Gyurcsány Ferenc miniszterelnök, Hiller István kultuszminiszter, Horváth Csaba főpolgármester-helyettes, Tóth József XIII. kerületi polgármester.

4. Az ÉS 2008. április 11-i számában Dan Marom izraeli irodalomtörténésszel Szántó T. Gábor készített interjút „Zsidó irodalom: szövegben lelt haza” címmel (7. p.).

április 12.

1. A Makkabi Kiadó önköltséges kabbala-ismereti tanfolyamot szervezett. A két teljes hétvégén tartó

program előadója volt Popper Péter pszichológus, Raj Tamás főrabbi, Tarnóc János művelődéstörténész és Rajnai Éva asztrológus. Az előadásokat a kiadó épületében, (Budapest V. Szt. István krt. 11.) bérelt irodában tartották.

2. A Bálint Zsidó Közösségi Házban alakult újjá a Hanoir Hacioni zsidó ifjúsági szervezet Révész Gábor program koordinátor vezetésével.

április 13.

1. „Egy úr jobbközépről” címmel Sági György beszélgetett Borókai Gáborral, a Heti Válasz főszerkesztőjével a Bobek Kávéházban (Kazinczy u. 53.).

2. Pest történelmi zsidó negyedében vezetett sétát Szegő Dóra a Mazsike szervezésében.

3. A Budai Micve Klubban Schóner Alfréd főrabbi tartott előadást a zsidóság művészetéről „Barcelonától Szarajevóig” címmel.

április 14.

1. A Nagydiófa utcai lakosok és az „ÓVÁS! Egyesület” békés demonstrációt szervezett a tervezett bontások/építések ellen.

2. Reich Aladár és felesége, Józán Vilma emléktábláját avatták fel a Dózsa György utcai zsinagóga falán. A Váci út 173-ban lévő egykori Paszománygyár tulajdonosának karitatív tevékenysége érdemel figyelmet az utókortól. A gyár épületét rövidesen lebontják.

április 15.

1. „A magyar holocaust” címmel Szita Szabolcs tartott előadást az MSZP XIII kerületi szervezetének Szembenézés című politikai – kulturális fórumán a XIII kerület Teve utcai Piros Pontban.

2. Az Új Élet 2008. április 15-i számában Deutsch Gábor mutatta be a Dohány utcai körzet korábbi elnökét, a kilencven éves Heisler Lászlót (5. p.). A Parlament Gobelin Termében Szili Katalin házelnök adott kóser vacsorát Heisler László tiszteletére. Ebben a lapszámban tette közzé pályázati felhívását a Mazsók és a Mazsihisz zsidó ifjúsági és szociális szervezetek számára. A nyertesek listája a 2008.

augusztus 15-i számban jelent meg. Eszerint az összesen 14 millió forintból 2 millió forintot kapott a Bné Akiva, 1 milliót a Habonim Dror, 1,8 milliót a Hasomér Hátzioni, 2,5 milliót a Hasomér Hacair, 1,2 millió forintot a Kidma, 2,5 milliót a Maccabi VAC, 2 milliót a Zsidó Fiatalok Magyarországi Egyesülete, 1 milliót a Zsisz.

április 16.

1. A holocaust emléknapján kezdődött holocaust emlékhéten Budapesten ismét fáklyás felvonulást rendezett „Az Élet Menete alapítvány”. A menet a Dohány utcai zsinagóga előtt indult, különböző helyszíneken különböző pártállású politikusok együtt emlékeztek. A menetben Szili Katalin házelnök, Demszky Gábor, Budapest főpolgármestere, Deutsch-Für Tamás és Rogán Antal a Fidesz, Kuncze Gábor és Fodor Gábor az Szdsz képviselőjében, Székely János esztergomi segédpüspök is jelen volt. A megemlékezésen felolvasták Kertész Imre üzenetét, beszédet mondott Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi, Demszky Gábor és Székely János is. Gyurcsány Ferenc miniszterelnök a magyar Holocaust Emléknapja alkalmából kiadott közleményében a civileket bátor összefogásra hívta fel az újjáéledő fasizmus ellen. (Népszabadság, 2008. április 17.)

2. A Terror Háza Múzeum előtt Schmidt Mária főigazgató és Hiller István miniszter mondott beszédet.

3. A Holocaust Emlékközpont módszertani konferenciát rendezett a holocaust oktatásáról a Zuglói Pedagógiai Szakmai Központban (XIV. Fráter György u. 5.). Előadók: Chava Baruch (Yad Vasem Intézet) Szita Szabolcs, Pető Szilvia, Pécsi Tibor (Holocaust Emlékközpont). A Páva utcai épületben rendezett megemlékezésen beszédet mondott Hédi Fanni, a Holocaust Emlékközpont önkéntese.

4. A Bálint Zsidó Közösségi Házban a Szabad Zsidó Tanház sorozatban Novák Attila „Cionista politikatörténet Magyarországon” címmel tartott előadást.

április 17.

1. „Művészetet kedvelők délutánja” címmel új program indult a Mazsikében. Az első tárlatlátogatás a Szépművészeti Múzeum „A Mediciek fénykora” című kiállítása volt.

2. A Sirályban a Macisz rendezvényén Vári György „Az amerikai Zsidó irodalom két nemzedéke, két identitáskonceptió” címmel Philip Roth: A Portnoy-kőr és Singer: Örök szerelem című műveiről tartott előadást.

3. A Zsidó Múzeumban „A lázadás szabadsága” címmel kiállítás nyílt a varsói gettólázadás 65 évfordulója alkalmából. A kiállítást B. Turán Róbert, a múzeum nyugállományba vonuló igazgatója rendezte. Az Új Élet 2008. május 1-én megjelent számában Kardos Péter számolt be a Varsóban rendezett ünnepségről (8. p.).

4. A Holocaust Emlékközpontban először adták át a Holocaust Közalapítvány által létrehozott „Simon Wiesenthal-díjakat”. Az első kitüntetett Verő Tamás rabbi, Gordon Gábor, az „Élet menete alapítvány” kuratóriumának elnöke, és Ráczné Horváth Ágnes, az egri Eszterházy Károly Főiskola Politológia Tanszékének vezetője volt. A díjat Székely Gábor, a Holocaust Közalapítvány kuratóriumának elnöke adta át. Délután „Túlélő interjúk” címmel filmbemutatóra került sor a Holocaust Emlékközpont táboros és szakkörös diákjainak a Kun házaspárral, és Szedő Sándorral készített interjúiból. A felkészítő tanárok Babácsi Katalin és Végh Gábor voltak.

5. Miklós Gábor a Népszabadság 2008. április 17-i számában „A törzsvendéglős” címmel rajzolt portrét a „Fülemüle” étterem zsidó tulajdonosáról, Singer Andrásról (26. p.).

április 18.

Az ÉS 2008. április 18-án megjelent számában Szikra Dorottya tanulmánya jelent meg „A szociálpolitika másik arca. Produktív szociálpolitika és zsidótörvények” címmel (10-11. p.).

április 19.

1. A Holocaust Emlékközpontban megemlékezést tartottak a varsói gettófelkelés 65. évfordulóján. Beszédet mondott Jaroslaw Kurski, a Gazeta Wyborcza lengyel napilap főszerkesztő-helyettese. A

megemlékezésen dokumentumfilmeket vetítettek a varsói gettóról. Tischler János a Beszélő 2008/9. számában „Ellenségem ellenségei. Az 1944-es varsói felkelés és a koalíciós nagyhatalmak” címmel közölt tanulmányt (78-81. p.).

2. Az MSZP Magyar Progresszív Társaság Platformja hagyományteremtő szándékkal először rendezett megemlékezéseket a „Világ Igaza” kitüntetés birtokosainak budapesti és vidéki emlékhelyein. Budapesten megkoszorúzták Karády Katalin V. kerületi, Salkaházy Sára IX. kerületi emléktábláját. Baján Bernhardt Sándor egykori polgármesterre, Gyulán Bay Zoltánra emlékeztek. A Népszabadság 2008. április 19-én megjelent számának Hétfvége mellékletében Böhm Ágnes írt cikket „Igazak ivadékai” címmel (3. p.).

3. XVI. Benedek pápa Egyesült Államokbeli útján rövid időre ellátogatott az 1890-ben alapított New York-i Park East zsinagógába, ahol Magyarországról elszármazott Artúr Schneider főrabbi fogadta. A főrabbi az előző két pápával, I. és II. János Pállal, is találkozott.

4. A Washingtoni Kossuth-házban Carl Lutzról nyílt meg emlékkiállítás, melyen megjelent a diplomata lánya, és Charles Gati politológus professzor is.

április 19-20.

Minden hitközségben, nagy létszámban ünnepelték meg a Szédert. A Szim Salom Reform Zsidó Közösség a Nemzeti Szállóban (József krt. 4.) rendezett Széder estet. A Schweizer József Baráti Társaság a Hanna étteremben ünnepelte a Szédert. A vendégek között volt Komoróczy Géza professzor is, aki beszámolt moszkvai zsidóknál tett látogatásáról. Az ottani magyar nagykövetség meghívására a magyar zsidóság történetéről tartott előadást, Sajevecs főrabbi pedig megismertette a professzort a moszkvai zsidóság életével, intézményeivel. Az EMIH a Pesti Jesivával közösen a Grand Hotel Hungaria dísztermében ünnepelte a Pészachot. A Macisz a Síp utcai Díszteremben tartott a Széder estet, amelyet Novák András elnök, és Bíró Tamás vezetett. Szombathelyen Vasadi Péter, a Lauder Javne Iskola tanára vezette le az ünnepet.

április 21.

Hódmezővásárhelyen a Holocaust Múzeumban vetítették le Fonyó Gergely „Ocskay László százados, az elfelejtett hős” című dokumentumfilmjét.

április 22.

A „Fiatal tudós-jelöltek fóruma” sorozatban Balog István: „A dévaványai zsidó közösség” című dolgozatát beszélték meg az Austeria Könyvesboltban (Nagydiófa u. 30-32.) (Részletek a Mazsike Hírlevél 2008/áprilisi számában (5. p.).

április 23.

„Van-e zsidó gondolkodás? (Cohen, Buber és Rosenzweig)” címmel Tatár György tartott előadást a Macisz szervezésében a Sirályban (VI. Király u. 50.)

április 25.

A Szim Salom Oneg Sabat rendezvényének vendége Gergely Ágnes költő volt, akivel a Dénes Iván beszélgetett a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

április 28.

Az Írók Boltjában (Andrássy út 45.) Szita Szabolcs történész vezette azt a beszélgetést, amelyet „Ocskay László helytállása a háborús embermentés tükrében” címmel rendeztek. Meghívott vendég Szálinger Balázs, Ocskay Rudolf és Kollarik Tamás volt. Levetítették Fonyó Gergely Ocskayról készített dokumentumfilmjét is, Kollarik Tamás forgatókönyvíróval Mérei Anna beszélgetett.

április 29.

1. Konferenciát rendeztek a Magyar Tudományos Akadémia Képes Termében a Várbeli Táncsics utca 23-ben lévő Mátyás-kori budai zsinagóga feltárásáról. Előadást tartott Vizi E. Szilveszter, az MTA elnöke, Joszi Ben Nun izraeli professzor, Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi, Czétényi Piroska és Buday Aurél építészmérnökök. A Reneszánsz év alkalmát kihasználva megalakult a „Társaság az eltemetett középkori zsinagóga feltámasztásáért” elnevezésű szervezet, amely adományok gyűjtésével is segítette a templom feltárását. Számítások szerint 2007-es áron minimum 400 millió forintba kerülne a feltárás.

2. Bálint András volt a „Noé bárkája szalon” vendége, akivel Raj Tamás a művész Radnóti estjéről beszélgetett.

3. Az MTA Judaisztikai Kutatóintézetében Balogh István, az Or-Zse Judaisztika tanár szakos hallgatója tartott előadást „Családfától a helytörténeti monográfiáig - Ötletek a zsidó helytörténet kutatásához” címmel.

4. A Népszava szerkesztősége előtt (Bp. VII. Könyves Kálmán krt. 76.) 3-5 százan vettek részt azon az antirasszista tüntetésen, amelyet a magukat „Gój motorosoknak” nevező szervezet kilátásba helyezett fenyegető felvonulása ellen hívtak össze civil szervezetek. Az eset úgy kezdődött, hogy Andrassew Iván, a Népszava rovatvezetője a Hócipó című satirikus folyóiratban „fölfújt, hobbirobotgós Cicahordának” nevezte a „Gój motorosokat.” A megsértett motorosok bejelentették, hogy a Népszava szerkesztősége elé vonulnak. A lap felvette a kesztyűt, és a Nagy Imre Társasággal, valamint több civil szervezettel együtt antifasiszta ellentüntetést szervezett, a „Szelíd pikniknek” nevezett eseményen megjelent Gyurcsány Ferenc miniszterelnök is. Beszédet mondott Donáth László szocialista országgyűlési képviselő, evangélikus, és Görgey Géza református és lelkész. A „Magyarok a nácik ellen” civil szervezet pedig petíciót juttatott el a házelnökhöz, az államfőhöz és az Alkotmánybíróság elnökéhez. Ebben parlamenti vitanap megrendezését is javasolták a náci jelenségek elleni erőteljesebb törvényi szabályozás érdekében. Tamás Gáspár Miklós a Népszava 2008. április 26-i számának mellékletében „Ez politikai gyávaság - A Gój motorosok és a sajtószabadság” címmel elemezte a jelenséget. A Népszava 2008. április 30-i száma „Szelíden, határozottan piknikelők” címmel készített részletes összeállítást a tüntetésről (16-17. p.). 2008. május 14-ra elkészült a Gój motorosok vádirata a Népszava szerkesztősége ellen nagy nyilvánosság előtt elkövetett rágalmozás, és a jó hírnév megrontása miatt. A Népszabadság 2008. május 24-i számának Hétvége mellékletében Ungváry Rudolf írása jelent meg „A gyenge demokrácia alapkérdése” címmel (4-5. p.)

április 30.

A Bálint Zsidó Közösségi Házban a Szabad Zsidó Tanház sorozatban Balázs Gábor „Férfi és nő a zsidó hagyományban” címmel tartott előadást.

április 30 - május 2.

Az Élet Menete Alapítvány autóbuzsós látogatást szervezett Auschwitz-Birkenaubá. Az úton részt vettek az „Izrael 60” címmel, középiskolások számára rendezett vetélkedő nyertesei is. A vetélkedőben Mohács, Bonyhád, Szombathely, Kisvárdá, Szolnok, Simontornya és Salgótarján középiskolásai vettek részt. A fővédnöki tisztet Alíza Bin-Noun nagykövet és Gordon Gábor, az alapítvány elnöke látták el. A zsűri elnöke Szántóné Balázs Edit egyetemi docens, tagjai Kovács László, a Magyar-Izraeli Baráti társaságok elnöke, valamint Akács Róbert tatabányai történelemtanár látták el.

A holocaust oktatásában résztvevő pedagógusok áprilisi, dachau-i tanulmányútra pályázhattak a holocaust központban.

Április végén meghalt Héber Imre, aki a Mazsihisz jogelődjének, a MIOK-nak 1977-1985 közötti volt elnöke. A Kozma utcai sírkertben Löwy Tamás főrabbi és Klein Ervin főkántor búcsúztatta a Mazsihisz vezetőinek jelenlétében.

A Múlt és Jövő 2008/1 száma „A Nyugat, mint magyar elbeszélés” című tematikus összeállítással emlékezett a 100 éves folyóiratra. Az összeállítást Kóbányai János „A Nyugat zsidó kérdése” című esszéje vezeti be (5-27. p.). Hárs György Péter „Pszichoanalízis a Nyugatban” címmel írt tanulmányt (61-84. p.)

„Szólásszabadság és emberi méltóság - Rabbiniikus állásfoglalás” címmel jelent meg Oberlander Baruch és Köves Slomo rabbik állásfoglalása az Egység 2008/áprilisi számában (10-11. p.).

A Mazsike Hírlevél 2008/áprilisi számában Reményi Edéről, Görgey tábornok kedvenc hegedűséről, segédtsíjtjéről emlékezett meg Pári Mirella és Szegő Péter a „Magyar zsidó nagyjaink” sorozatban „Az udvari virtuóz” című írásukkal (13. p.).

A Budai Sófár 2008/áprilisi számában Gerő Zsolt Vidor Pál rabbiról, és az általa vezetett zsidó cserkész mozgalomról közölt cikket (5-6. p.).

A Szombat 2008/áprilisi számában Ormos Mária akadémikussal beszélgetett Várnai Pál „Nagyon szomorúnak látom a számháborút” címmel (5-7. p.). Csőke Zoltán Müller Péter Sziámival készített interjút „Minden oldalról zsidó vagyok” (29-32. p.).

május hónap

május 2.

1. A Holocaust emléknapijára a Páva utcai emlékhelyen egész napos konferenciával emlékeztek „Szembenézés és párbeszéd” címmel. A rendezők a Szembenézés Alapítvány és partnerei, a Szociális Innovációs Alapítvány (SZIA) „Párbeszéd a toleranciáért” Program, valamint az ELTE Germanisztikai Intézet voltak. A konferenciát Ormos Mária történész, a Szembenézés Alapítvány kurátora nyitotta meg. „A koncentrációs tábor egykori lakóinak emlékezete” címmel Árkossy Katalin germanista, adjunktus (ELTE Germanisztikai Intézet), és Jamnik Judit pszichológus párhuzamos interjúkat mutatott be a tábor előtti életről, a táborról és az utána következőkről. Majd az interjúvolók és az interjúalanyok személyes megjegyzései következtek. Franz Langstein és Josef Wagner „A mühlendorfi koncentrációs táborról” készült dokumentumfilm bemutatása után a tábor tényeiről, az emlékezésekről, a szembenézés nehézségeiről tartott előadást. Pap Ágnes szociológus „A Vészkorszak nyomai az épített környezetben és az emberi emlékezetben” című kutatásról beszélt. Fahidi Éva holocaust túlélő „Ahogyan én látom” címmel tartott előadást a

Vészkorszak emlékezetének változásairól 1945 és 2008 között itthon és Európa más országaiban. „A szembenézés problémái, a párbeszéd lehetősége és lehetetlensége” címmel rendezett kerekasztal-beszélgetés résztvevői: Árkossy Katalin germanista, Miriam Ben David pszichológus („Párbeszéd a toleranciáért” Program elnöke), Fahidi Éva, Kriza Bori szociológus, dokumentumfilmes, Franz Langstein szociálpszichológus, Pap Ágnes szociológus (a Szembenézés Alapítvány kurátora), Riszovannij Mihály, Talyigás Katalin szociológus (a SZIA ügyvezetője), Josef Wagner tanár voltak.

2. A Bálint Zsidó Közösségi Házban Raj Ferenc rabbi vendége volt Mezei András költő.

3. Konrád György Berlinben elmondott beszéde „Lázadás” címmel jelent meg a Népszabadság 2008. május 10-i Hétvége mellékletében (1,4. p.).

május 2-4.

Az EMIH Ráckeviden rendezett hétvégi programja „A zsidó és nem-zsidó világ találkozása mentén” címet viselte.

május 3.

A Népszabadság 2008. május 3-i számának Hétvége mellékletében jelent meg Kőszeg Ferenc „Családi történet” című visszaemlékezése a hatnapos háborút követően érzékelhető magyarországi antiszemitizmusról (4. p.).

május 4.

1. A Kozma utcai zsidótemetőben nevezetes zsidók síremlékeit látogatták meg a Mazsike tagjai Szegő Dóra vezetésével. A látogatásról Porosz Péter számolt be a Mazsike 2008/júniusi számában „Lehangoló szépség” című írásával (8-9. p.)

2. 21 amerikai kongresszusi képviselő levélben kérte Draskovics Tibor igazságügy miniszter segítségét, hogy az eljárás egyszerűsítésével könnyítse meg a holocaust-túlélők örökösének kárpótlását. A nyilvántartott mintegy 17 ezer igénylőnek csak töredéke volt képes beszerezni a szükséges dokumentumokat.

május 5.

1. Izrael Állam megalakulásának 60 évfordulóján istentiszteletet rendeztek a Dohány utcai templomban. Beszédet mondott Frölich Róbert főrabbi, közreműködött Fekete László főkantor, a templom kórusa Somló Andor vezetésével, orgonán kísért Lisznyai Mária. Az Or-Zse két napos tudományos konferenciával emlékezett a jubileumra.

2. A Measz békedelegációja palesztin területekre látogatott Hanti Miklós vezetésével, találkoztak Nablusz és Dzszenin kormányzójával. Majd Jeruzsálemben zsidó civil szervezetekkel tárgyaltak.

3. „Az Auschwitz utáni kor” címmel rendezte meg évadzáró beszélgetését „Az asztali beszélgetések kulturális alapítvány” a Pilinszky János irodalmi kávéházban (Bp. V. Váci u. 33.). Beszélgetőtársak: Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi, Kertész Imre Nobel-díjas író és Jutta Hausmann, az Evangélikus Egyetem Ószövetségi Tanszékének professzora voltak.

május 6.

1. Egy hónapig tartó Klezmer sorozat indult a Spinoza Házban. Fellépett a Jerusalem Express Orchestra, a Pannónia Klezmer Band, a Klezmerész és az Avinu Trió.

2. Pécssett bejelentették, hogy a hitközség épületének alsó szintjén holocaust emlékhelyet alakítanak ki.

május 7.

1. A Bálint Zsidó Közösségi Házban „Forum Judeorum” címmel Izrael állam megalakulásának jubileumi rendezvényén Raj Ferenc, a Bét Orim Hitközség alapító rabbija és Balázs Gábor, az ortodox szellemiségű Amerikai Alapítványi iskola igazgatója cserélt eszmét „Modern cionizmus, ahol a reformzsidóság és az ortodoxia találkozik” témában.

2. Bálint András Radnóti-estjét mutatta be a Radnóti Színházban.

május 8.

1. S. Nagy Katalin nyitotta meg a „Második generáció – A holocaust árnyékában” című kiállítást a 2B Galériában (Bp., IX. Ráday u.47.)

2. Békéscsabán a Tessedik Sámuel Főiskolán plenáris üléssel emlékeztek a helyi zsidóságra, és Izrael állam megalakulásának 60-ik évfordulójára. Az ülésről Csillag Ferenc készített beszámolót a Budai Sófár 2008/6. nyári számében (4-5. p.).

május 9.

1. Az ÉS 2008. május 9-én megjelent számában Novák Attila „Van-e zsidó népiség Magyarországon?” című előadásának szerkesztett szövege olvasható (12. p.). Az előadás az MTA PTI Kortárs és Történeti Zsidó Kutatócsoportjában szervezett konferencián hangzott el. Köves Slomo rabbi az ÉS 2008. június 13-i számában „Vallás nélkül nincs zsidó nép” című írásában (16 p.) vitába szállt Novák Attila nézeteivel. A viszontválasz az ÉS 2008. július 4-i számában „Része, ám nem egésze a zsidó vallásnak” címmel érkezett Novák Attilától (14. p.). Deutsch Gábor az Új Élet 2008. augusztus 15-i számában „Tévedések szelíd korrekciója” címmel reagált Köves Slomo cikkeire (2. p.). Az Új Élet 2008. szeptember 1-i számában pedig „Neológia, ortodoxia, status quo” című cikket írt Deutsch Gábor.

2. Raj Ferenc „Zsidó istenképzetek a Bibliától Erich Frommig” címmel tartott előadást a Bét Orim Progresszív Zsidó Közösségben.

május 10.

A Népszabadság 2008. május 10-i számában Izrael állam megalakulásának 60 évfordulójára 8 oldalas mellékletet jelentetett meg. Ebben olvasható Konrád György „A megmaradás akarata” című cikke (1. p.).

május 11.

A Bálint Zsidó Közösségi Házban rabbik, világi vezetők és közéleti szereplők részvételével kerekasztal-beszélgetést rendeztek arról, hogy ki képviselje a zsidóságot. A meghívottak közül többen nem jöttek el a vitára, köztük a Mazsihisz és az EMIH meghatározó tisztségviselői. Az est moderátora Szakonyi Péter volt. A vitán Kelemen Katalin és

Darvas István rabbik, a Mazsihiszt korábbi vezetői: Heisler András egykori elnök, és Olti Ferenc egykori alelnök képviselték. A zsidó civil szervezetek nevében Novák Attila a Macisz elnöke, Kirschner Péter, a Mazsike elnöke, Nagy Ákos a Kidma és a Marom ifjúsági szervezetek, Félix Péter a Társaság a Magyarországi Zsidó Hitközségekért Egyesület nevében szólt a vitához. Peresztegi Ágnes nemzetközi jogász az Egyesült Államokbeli zsidó képviseletet ismertette. A Szombat 2008/6 számában olvasható tudósítás a kerekasztal-beszélgetésről (14-17. p.).

május 7-12.

Az Élet Menete Alapítvány és az Aviv Travel Utazási Iroda közösen szervezett utazást Izrael Állam megalakulásának 60 évfordulójának megünneplésére. A csoportot Gordon Gábor, az alapítvány elnöke, Verő Tamás rabbi és Vadász Éva vezették. Az Új Élet 2008. június 1-i számában Kardos Péter tudósítás olvasható az izraeli ünnepekről „Zsidó ifjúsági világtalálkozón jártunk Jeruzsálemben” címmel (1. p.). Szekeres Imre honvédelmi miniszter Auschwitzban elmondott beszéde az Új Élet július 15-i számában olvasható (5. p.).

május 11-12.

Az ELTE Judaisztika szakos hallgatói számára tanulmányi kirándulást szervezett az ELTE Asszirológiai és Hebraisztikai Tanszéke Miskolc-Kassa - Eperjes - Bártfa útvonalon zsidó emlékek megtekintésére.

május 13.

A Budai Micve Klubban Raj Tamás főrabbi tartott előadást a héber Bibliáról.

május 14.

1. A Bálint Zsidó Közösségi Házban a Szabad Zsidó Tanház sorozatban Sturovics Andrea „Judaizmus és szexualitás” címmel tartott előadást.

2. Hálaadó istentiszteletet rendezett a Wesley János Lelkészképző Főiskola Teológus és vallástanár Szaka Izrael állam megalakulásának 60 évfordulója alkalmából. Majsai Tamás ebből az alkalomból

elmondott beszéde olvasható az ÉS 2008. május 16-i számában „Erec Izrael és népének hatvan évvel ezelőtti újjászületése” címmel (11. p.).

május 15.

1. Izraelben az állam megalapításának 60 évfordulójára rendezett ünnepségen Medgyessy Péter korábbi miniszterelnök képviselte hazánkat. A jubileumon a sok kormányfő között jelen volt George Bush amerikai elnök is, aki háromnapos izraeli látogatásán sürgette az Annapolisban megkezdett közel-keleti békekonferencia folytatását.

2. Az Új Élet 2008. május 15-i számában a Teleki téri közösség életét mutatta be Szilágyi Iván Péter „Glaser bácsi hagyatéka - Teleki tér” című írásában (5. p.).

május 16.

1. 75 éves korában meghalt Kármán György, „Az utódok reménysége” című TV műsor főszerkesztője, az Or-Zse Liturgia tanszékének vezetője, orgonaművész. A május 18-i temetésen Schöner Alfréd rektor búcsúztatta a Kozma utcai temetőben több száz gyászoló jelenlétében. A kántori teendőket Zucker Immanuel látta el. Szegeden az „Alapítvány a Szegedi Zsinagógáért” soros koncertjét Kármán György emlékének ajánlották.

2. A Szim Salom Oneg Sabbat Klubjában bemutatták Rékai Miklós „Hanukarácsony” című filmjét, majd beszélgettek a rendezővel a filmről.

3. A Bét Orim a Szarvasi Táborban rendezett Családi hétvége keretében ünnepelte Izrael Állam megalakulásának hatvanadik évfordulóját.

4. Az ÉS 2008. május 16-i számában „Kéretlen vélemény az Emlékpontokról” címmel társadalomkutatók két oldalon foglalták össze kifogásaikat a Schmidt Mária történész által összetákolts kutatás iránt. A Terror Háza főigazgatónöje „Emlékpontok - XX századi emléktár” címmel két év alatt harmincezer huszadik századi (1938-1988) szemtanúkkal, diákok által készített interjú felvételét tervezte 250 iskola bevonásával. A kidolgozatlan, „műkedvelő” program összköltsége 1200 millió forint - egyebek mellett ezt is kifogásolták az írást jegyzők: Böröcz József,

Erőss Gábor, Gárdos Judit, K. Horváth Zsolt, Kovács Éva, Kriza Borbála, Melegh Attila, Ungváry Krisztián, Vidra Zsuzsa (3-4. p.). Kozák Gyula, az Oral History Archívum alapítója az ÉS 2008. május 23-i számában „Most ki osztja a pénzt?” című írásában úgy vélte, hogy a tervnek nincs olyan pontja, amely a szakmai minimumnak megfelelne (3, 8. p.). A Népszabadság 2008. május 31-i számában Papp Sándor Zsigmond írása jelent meg „Egyre messzebb a közelmúlt – Rainer M. János kilépett az Emlékpontok programból” címmel (10. p.). A tanulmány szakmailag tarthatatlan – indokolta döntését Rainer. Az ÉS 2008. június 6-i számában Lantos Gabriella, a Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium közpolitikai igazgatója szólott hozzá a vitához „A pénzosztásról. A viták keresztútjába került „Emlékpontok” apropóján” címmel (15. p.). A szakértő elmondta, hogy a projekt csak akkor kapja meg a pénzbeli támogatást, ha a szakmai grémium pozitívan véleményezi. Az elbírálás még hátra van. Schmidt Mária ugyanebben a lapszámban megjelent „Kéretlen javaslat” című írásában a projekt előkészítést legkorábban egy év múlva ígérte, és szakmai együttműködésre kérte kritikusaikat (15. p.). A vitát elindító kutatók az ÉS 2008. június 13-i számában „Mondd el, hogy tudjuk” avagy Schmidt Mária és a 4-es metró” című írásukban közölték, hogy ebben a szellemben nem kívánják folytatni az eszmecserét sem a hatósággal, sem Schmidt Máriával. Érdemi vitának viszont értelmét látnák. Kozák Gyula az ÉS 2008. június 20-i számában „Haverok, buli, euró” címmel fogalmazta meg kifogásait a projekttel kapcsolatban (15. p.). Kozák Gyula, az 56-os Intézet egyik alapítója „Üzenet miniszteremnek” címmel az ÉS 2008. július 18-i számában tekintette át Schmidt Mária pénzszerző akcióit (15. p.).

május 17.

1. A Szabad Zsidó Tanház évadzáró programján Lessing „Bölcs Náthán” című művét adták elő felolvasó-színházi formában a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

2. A Wessley János Lelkészképző Főiskolán Toronyi Zsuzsanna tartott előadást „Művészettörténet kutatás, mint zsidó identitás” címmel a „Közép-európai

egyetemi hallgatók a 21. században" címmel tartott konferencián.

május 18.

1. A Millenárison egész napos rendezvénnyel ünnepelték a 60 éves Izrael államot zsidó szervezetek. Az ünnepségen mintegy tízezren vettek részt. A Szochnut által szervezett ünnepségen beszédet mondott Aliza Bin-Noun izraeli nagykövet, Zoltai Gusztáv, a Mazsihisz ügyvezető igazgatója, este a Klezematics adott koncertet a Millenárison. Irodalmi CD is készült az évfordulóra Garai Róbert összeállításában.

2. Egész napos kirándulást szervezett Révkomáromba a Frankel Leó utcai hitközség.

május 19.

1. Izrael állam megalakulásának 60 évfordulóján Aliza Bin-Noun nagykövet és Glatz Ferenc akadémikus mondott beszédet a Magyar - Izraeli Baráti Társaság Dísztermében (Frankel Leó u. 49.) tartott ünnepi rendezvényen. A vendégek a jubileum alkalmából David Ben-Gurion, Izrael állam alapító elnökére emlékező képeslapot kaptak a társaságtól. Az Or-Zse két napos tudományos konferenciát rendezett a jubileum alkalmából. Domán István főrabbi az évezredes álomból modern állammá alakult Izraelről, Tota Péter Joel rabbi az Izraelben sikeres magyar rabbikról, tudósokról beszélt. Lichtmann Tamás a cionizmus megjelenéséről a magyar irodalomban, Gábor György Macada hőseiről tartott előadást. Sommer László a holocaust oktatás új módszertanáról, Haraszti György a pozsonyi Chátám Sóferről, Borsányi Schmidt Ferenc teológiai alapfogalmakról tartott előadást. A második napon Komoly Judit az idősgondozás tapasztalatairól beszélt Izraelben, Kardos Péter főrabbi a magyar sajtó Izrael-képét elemezte, Schönberger András a fallasákról beszélt, Markovics Zsolt főrabbi „A szegedi szószék és Izrael” címmel tartott előadást, Darvas István rabbi a halaha tükrében mutatta be a Jom Háácmáutot. Jacob Golomb, a Héber Egyetem professzora Herzl és Nordau munkásságáról, Schöner Alfréd főrabbi a Kneszet freskóiról beszélt.

2. A Fővárosi Bíróság rendőri védelem alá helyezett épületében élénk külföldi érdeklődés közepette folytatódott a Magyar Gárda Kulturális Hagyományőrző Egyesület feloszlatására indított per. A második fordulóban a Mazsihiszt Egri Oszkár, az egyesületet Gaudi-Nagy Tamás képviselte jogi szempontból. A következő tárgyalást június 30-ra tűzték ki.

május 20.

1. Brandenburg tartományban mintegy 700 meggyilkolt magyar zsidó holttestét tartalmazó tömegsírra bukkantak történészek.

2. Bölcskei Gusztáv református püspök, zsinati elnök, és Nagy Sándor zsinati főgondnok fellebbezett a református bíróság Vértesalján hozott felmentő ítélete ellen ifjabb Hegedűs Lóránt szélsőségesen jobboldali megnyilvánulásainak ügyében. A felmentő ítéletet Agyagási István esperes írta alá. A zsinat elnöke megszavaztatta a zsinatot az ítéletről, a tagok mintegy négyötöde szerint ifjabb Hegedűs Lóránt sérti az egyház jó hírnevét. Bölcskei jogorvoslati kérelmének tárgyalásával késlekedett a másodfokú egyházi bíróság. 2008. november 7-én a Népszabadságban Görgey Géza református lelkész „Ifj. hegedűs Lóránt, a barométer” című írásában (13. p.) a késlekedés okát a közelgő egyházi választásokban látja. 2008. november 25-én Kápolnásnyéken zárt ülésen tárgyalta a Vértesaljai Református Egyházmegyei Bíróság Hegedűs márciusi ügyét, amikor David Irving holocausttagadó könyvének bemutatóját rendezték meg a Szabadság téri gyülekezetben. Az egyházi bíróság a várakozásokkal ellentétben felmentette Hegedűst. Az ítélet szerint nem vétett az egyház jó híre ellen. A pap többi ügyében pedig egyelőre nem tűztek ki tárgyalást.

3. Ülészett a Magyar-Izraeli kormányközi Gazdasági Vegyes Bizottság. A tárgyalást izraeli résztől Rafael Brender ipari és kereskedelmi miniszter, magyar oldalról Garamhegyi Ábel kormánybiztos vezette. A tanácskozáson fejlődést állapítottak meg a kereskedelmi és a tőkepiacok területén, Izrael az ország 20 legfontosabb kereskedelmi partnere között van.

május 21.

Az „Óvás! Napok” záró rendezvényének vendége Feldmájer Péter Mazsihisz elnök volt, aki többek között a Herzl Passage körüli fejleményekről számolt be a Sirályban (Király u. 50.). A Fővárosi Közgyűlés 2008. május 30-án úgy döntött, hogy júniustól folytatódhatnak a bontások az egykori zsidónegyedben, a Herzl Passage megépül, de a Dohány u 10 megmarad. A VII. kerületi polgármester, Hunvald György álláspontja győzött, mely szerint a kerületnek nem érdeke a bontások leállítása. Ikvai-Szabó Imre főpolgármester-helyettes előterjesztésében a változtatási tilalom meghosszabbítása mellett érvelt. Az „Óvás! Egyesület” kifogásolta a Kerületi Szabályozási tervezetet, és javasolta, hogy 1945 előtt épült házat egyáltalán ne lehessen lebontani. A Párizsi Magyar Intézetben 2008. június 6-án rendeztek kerekasztal-beszélgetést a budapesti zsidónegyedről Michael Polge francia építész vezetésével, aki az UNESCO megbízásából tanulmányozta a budapesti zsidónegyedet. A Világörökség Bizottság július elején Québecben tartott ülésén határozatban kérte a bontási engedélyek egyenkénti felülvizsgálatát a városképi szempontból jelentős épületek esetében. Készüljenek olyan pénzügyi megoldások, amelyek a bontás helyett a felújítást honorálják. A bizottság 2009 februárjának elejéig vár jelentést a zsidónegyed városrendezési helyzetéről. 2008. szeptember 19-én Erzsébetváros testülete tárgyalta, és civil szervezetek tiltakozása ellenére elfogadta új szabályozási tervét a régi pesti zsidónegyedre vonatkozóan is. Ez ellen több civil és zsidó szervezet fordult az alkotmánybírósághoz, a közigazgatási hivatalhoz és az ügyészséghez, mivel a rendezési terv a még megmaradt épületek bontásához vezet. A Kritika 2008/10 számában Váradi Júlia „Világörökség? A pesti zsidónegyed” című írása jelent meg (6-11. p.). 2008. november 26-án vesztegetés miatt előzetes letartóztatásba helyezték Gál Györgyöt, az Erzsébetvárosi önkormányzat gazdasági bizottságának SZDSZ-es elnökét a Király utcai ingatlanok átjátszása miatt. A kerület Fideszes képviselő csoportja vizsgálatot sürgetett Hunvald György polgármester ellen is. Az ingatlan eladások körüli visszaélések miatt később három SZDSZ-es

képviselőt tartóztattak le. Feltehetően közülük volt a főváros VI kerületében, a Terézvárosban tapasztalt visszásságokhoz is, Gál Györgyöt Zuglóban is alkalmazták tanácsadóként. A Magyar Narancs 2008. december 4-i számában Somlyódi Nóra: „Az erzsébetvárosi ingatlanpanama hátttere – kiment a ház az ablakon” címmel készített riportot, és interjút Michael Polge UNESCO szakértővel (12-15. p.). Hunvald 2008. december 11-én az Erzsébetvárosi önkormányzat rendkívüli közgyűlésén a házfeladások felülvizsgálatát javasolta a Dembinszky utca 26 és 32; a Dob utca 14, 18 és 104-es számú, a Károly körút 3/A tetőtere, a Király utca 15, 21, 23, 25, 27, 29, a Klauzál tér 8 és 10, továbbá a Rózsa utca 18/A esetében. Az SZDSZ javaslatára a Fővárosi Közgyűlés 2008. december 18-án ismét tárgyalta az Erzsébetvárosi önkormányzat által elfogadott rendezési tervét a zsidónegyedről.

május 22.

1. A Macisz Sirálybeli rendezvényén Tatár György filozófus tartott előadást „Fennmarad-e a veszélyeztetettség? – Belső ellentétek és Izrael helye a világpolitikában” címmel.

2. Tordason száz lakos tiltakozott amiatt, hogy a neten korábban náci jelmezben pózoló Kosaras Péter Ákost, a Budakeszi Gimnázium emiatt elbocsátott igazgatóhelyettesét kinevezzék Tordas és Gyúró általános iskolája igazgatójává. Kosaras pályázatát végül is a képviselőtestület nem fogadta el, bár voltak támogató szavazatok is. Második alkalommal már a gyúrói képviselők támogatása hozzásegítette Kosarast az állás elnyeréséhez. Hiller István oktatási miniszter 2008. június 5-én a döntés felülvizsgálatára szólította fel a képviselőtestületet. Kosaras kinevezése miatti tiltakozásul 2008. június 6-án lemondott a gyúrói önkormányzat egyik képviselője, Váradi Zsolt. Kosarast azonban 2008. augusztus 1-től kinevezték igazgatónak. Berkovits Eszter a 168 Óra 2008. június 26-i számában „Csupa véletlen – A jószívű SS tiszt” címmel írt az esetről (18-20. p.).

3. Berlinben háromnapos nemzetközi holocaust konferenciát rendezett a Humbolt Egyetem és a berlini Collegium Hungaricum Gragger Intézete. A közép-kelet

európai országokban a holocaustra való emlékezés hiányosságaival foglalkozó konferencia alcíme „Az anamnézis módozatai” volt. A konferencián lengyel, német, svájci, szlovák, ukrán és kanadai meghívottak mellett magyar részről Erős Ferenc szociálpszichológus tartott előadást. A konferencián levetítették Groó Diána „Ősfény” című dokumentumfilmjét.

4. Toronyi Zsuzsanna tartott előadást „Miben különbözik ez a múzeum a többitől? A zsidó muzeológia sajátosságai a 19-20. században, és a 21. századi lehetőségek” címmel az MTA Politikai Tudományok Intézetben (Bp. I. Országház u. 30.) „A megértés határai” előadás sorozat rendezője az MTA PTI Etnoregionális és Antropológiai Kutatóközpont Kortárs és történeti zsidó kutatócsoportja volt.

május 23.

1. Balfon a munkaszolgálatosok nemzeti történelmi-irodalmi emlékhelyének alapkövét helyezte el a Holocaust Dokumentációs Központ nevében Szita Szabolcs történész. Az emlékművet Kutas László szobrászművész készítette el, 2008. július 4-én avatták fel.

2. Az ÉS 2008. május 23-i számában Tillmann József Attila „Jeruzsálemben lenni” című írása jelent meg (10-11. p.)

3. New Yorkban 90 éves korában meghalt Cornell Capa, (Friedmann Kornél) magyar származású, világhírű fotóművész. Testvére, Robert Capa mellé temették.

május 24.

1. A Mazsike Garay utcai Klubjában Zima András történész tartott előadást a „Régvolt nagy zsidó közösségeink” címmel a makói közösségről.

2. A Népszava 2008. május 24-i számában Köves Slomo rabbi írása jelent meg „Zsidónak lenni jó!” címmel.

május 25.

A Mazsihisz Síp utcai Dísztermében rendezték meg a Balázs Pál vallásversenyt.

május 27.

73 éves korában New Yorkban meghalt Sydney Pollack filmrendező.

május 28.

Az Írók Könyvesboltjában Ikvai-Szabó Imre főpolgármester mutatta be Perczel Anna „Védtelen örökség” című kötetét a szerző, és a fotókat készítő Lábass Endre közreműködésével.

május 29.

Az EMIH Kulturális Központ „Találkozások” című programjának vendége Kertész Imre volt. A Károly krt. 20-ban tartott program vendége volt Dragomán György és Gergely Ágnes, a moderátor Polgár Ernő író volt.

május 30.

78 éves korában meghalt Mezei András költő, a Farkasréti zsidótemetőben temették el. Szále László az ÉS 2008. június 6-i számában búcsúztatta „Mezei András (1930-2008)” című írásával (11. p.). Az Új Élet 2008. június 15-i számában Magén István Mezei András „Hármaskönyv” címmel a Belvárosi kiadónál 2007-ben megjelent utolsó könyvéről készült kritikáját közölték nekrológgként (5. p.).

május 30-31.

Hódmezővásárhelyen rendezték meg a határ menti zsidó hitközségek találkozóját.

május 30-június 1.

A Szim Salom ebben az időpontban rendezett közösségi tábort Szarvason.

május 31.

Gábor György vallásfilozófus volt a Bét Orim Progresszív Zsidó hitközség vendége a Bálint Zsidó Közösségi Házban, ahol „Josephus Flavius, avagy a zsidó történeti tudat jellegzetességei” címmel tartott előadást.

A Mazsihisz Oktatási Osztálya által kiírt „Épített környezetünk védelme, különös tekintettel annak zsidó vonatkozásaira” címmel meghirdetett pályázatára 15 munka érkezett. Közülük hárman egyéni pályázóként,

hárman az Or-Zse hallgatói, a többiek középiskolákból pályáztak. Sátoraljaújhelyről két pályamunka érkezett a Kossuth Gimnáziumból, kettő a budapesti Scheiber Iskolából, egy-egy munka érkezett Szolnokról a Vásárhelyi Pál Szakközépiskolából, Szombathelyről a Kanizsai Dorottya Gimnáziumból, a budapesti Ady Endre, illetve a Bornemisza Péter Gimnáziumból, az esztergomi Dobó Katalin Gimnáziumból. Göllnerné Palásti Mariann „Eszter és Mordeháj szolgálata” címmel írt dolgozatot, Csirke Hajnalka – Ónodi Zsuzsanna – Varga Dominika Jászalsószentgyörgy zsidó emlékeiről, Tóth Marko Sátoraljaújhely zsidó emlékeit dolgozta fel. Szakács Laura Nyőgér község zsidó kriptáját mutatta be. Schrancz Erika a Dózsa György úti zsinagógáról, Balogh István a dévaványai, Kovács Vanda zalaegerszegi zsidótemetőről, Szabó Rebeka Esztergom izraelita emlékeiről készített dolgozatot. Gábor Zsuzsa a debreceni zsidótemetőt, Turi Anett a pesti zsidónegyedet, Páll Gergő a sátoraljai zsidóság történetéről, Karacs Ildikó a móri zsidótemetőt mutatta be. Fonyó Róbert Kistelek zsidóságának épített emlékeiről írt.

Hannoverben a Siegmund Seligmann Alapítvány székházának avató ünnepségén fellépett a budapesti Goldmark kórus is. A Goldmark kórust már nyolcször hívta meg Hannoverbe az Európai Zsidó Zenei Központ vezetője: Izsák Andor. A műsorban szerepeltek Ádám Emil művei is. A kórossal fellépett Fekete László főkántor, Biczó Tamás kántor, és Cser Erzsébet.

Május elején Pozsonyban a Szlovákiai Magyar kultúra Múzeumában „Lesznai Anna és világa” címmel rendeztek szimpóziumot. Előadást tartottak: Török Petra, Szilágyi Judit és Borgos Anna irodalomtörténészek, Repiszky Tamás és B. Kovács István muzeológus.

A Szegedi hitközség öt éve alapított Löw Lipót emlékplakettjét 2008-ban Dusha Béla fotográfus, Papp Gyula akadémikus kapta. A Löw Immanuel elismerést Feldmájer Péter, valamint a cfáti múzeum alapítója kapta. Josef Lusztignak az elismerést az ösztöndíjjal Izraelben tartózkodó Molnár Judit egyetemi docens

adta át, szavait Frojimovics Kinga fordította héberre.

Los Angelesben 93 éves korában meghalt Krausz Henrik egykori siklói és kaposvári főrabbi. Az Új Élet 2008. június 1-i számában Schweitzer József és Sándor György indianapolisi főkantor búcsúzott tőle (3. p.).

A Mozgó Világ 2008/5 számában Ripp Zoltán „Gyűlöletpolitika Magyarországon” című tanulmánya jelent meg.

A Szombat 2008/5 száma összeállítást közölt Izrael állam megalakulásának hatvanadik évfordulójára (6-33. p.) Ezzel olvasható Gadó János beszélgetése a Moszad egykori főnökével, Dani Yatommal „Számomra a nukleáris Irán nem alternatíva” címmel (15. p.), Tomi Lapiddal Szekér Gitta készített interjút „A cionizmus a huszadik század egyik legnagyobb csodája” címmel (19-20. p.). Szántó T. Gábor Dan Miron izraeli irodalomtörténésszel beszélgetett „Zsidó irodalom: szövegben lelt haza” címmel (22-28. p.).

A Múltunk 2008/1 számában összeállítás olvasható a magyar ellenállókról a Horthy-rezsim idején. Szita Szabolcs „Langfelder Vilmos, Wallenberg sofőrje” címmel írt tanulmányt. Svéd László „Ságvári Endre mártírjének körülményei a dokumentumok tükrében”, illetve Sipos Balázs „Újságok és újságírók az 1944-es polgári ellenállásból - és emlékezetük” címmel készített elemzést.

június hónap

június 1.

1. Átadták a 200 millió forintból felújított zsinagógát Vácon. A rekonstrukciót a helyi hitközség végeztette el részben saját forrásai felhasználásával, részben támogatások, pályázatok révén. A városi önkormányzat 2003-2008 között 27,5 millió forint támogatást adott a 144 éves, országos

műemléki védettségű épület felújítására. A Duna Menti Regionális Vízmű, valamint a Kulturális Alap is hozzájárult a hitéleti, oktatási és kulturális célokat ellátó épület megújulásához. A terveket Benkő Ágnes, Wirth Péter és Valki Gábor készítették, a kivitelezés részben váci mesterek munkája. Az avatáson az Ádám Mária vezette Goldmark Kórus éneke mellett Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi, Feldmájer Péter Mazsihisz elnök, Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgató, Turai János, a váci hitközség elnöke vitte a tórákat a frigyszekrénybe. A kántori teendőket Tóth Emil főkantor látta el. Beszédet mondott az ünnepségen Bóth János, Vác polgármestere, Alíza Bin-Noun izraeli nagykövet, valamint Schweitzer József, Feldmájer Péter, Turai János. Felolvasták Schöner Alfréd főrabbi üdvözlő sorait. Az avatáson a Miniszterelnöki Hivatal Gulyás Kálmán képviselte, a zsidóság képviselőin kívül megjelentek a városi önkormányzat alkalmazottai is. A Népszabadság 2008. július 23-i számában „Zsinagógát és békességet épít Turai János” címmel Matkovich Ilona tudósítása jelent meg a váci zsinagóga felújításáról (5. p.).

2. 77 évesen izraeli otthonában meghalt Tomi Lapid (Lampert Tamás) ismert magyarországi származású izraeli politikus, korábban igazságügy miniszter. Ortodox szertartás szerint Jisrael Méir Lau temette. A Bét Orim Progresszív Zsidó Közösség 2008. június 20-án, szombatfogadás keretében emlékezett rá.

3. A Claims Conference és a német kormány megállapodása nyomán 8 százalékkal emelkedett a holocaust túlélők havi segélye (200 euróról 216-ra).

június 2.

98 évesen egy párizsi kórházban meghalt Fejtő Ferenc író, történész, akit a magyar kormány saját halottjának tekintett. A Népszabadság 2008. június 3-i számában Glatz Ferenc akadémikus „Párizsban magyarként” című írásában méltatta Fejtő szerteágazó tevékenységét. Az ÉS 2008. június 6-i számában Széchényi Ágnes „Fehérek közt egy nagykanizsai – Fejtő Ferenc (1909-2008)” című cikkével emlékezett rá (9. p.). Budapesten 2008. június 13-án mintegy 200-an kísérték el József Attila sírjának közelében lévő

nyughelyére a Fiumei úti sírkertben, ahol Gyurcsány Ferenc miniszterelnök is beszédet mondott. A barátok nevében Méray Tibor író, valamint Gurmai Zita európai parlamenti képviselő búcsúzott. A nagykanizsai zsidó temetőben a történész emléktábláját avatták fel Fejtő Ferenc felesége, és nagyapja, Fischel Ferenc közös sírján. A Szent István parkban Gyurcsány Ferenc miniszterelnök és Németh Péter, a Népszava főszerkesztője avatta fel az író szobrát, Kovács Sándor András alkotását. A Kritika 2008/7-8. számában Agárdi Péter „A „szép szó” írástudója: Fejtő Ferenc 1909-2008” címmel méltatta az elhunyt író (2-5. p.). A Holmi 2008/7. számában Karády Viktor „Fejtő Ferenc (1909-2008) emlékére. Szocioanalitikus vázlat egy zsidó-keresztény magyar-európai indulásáról” címmel emlékezett (944-950. p.).

június 4.

Brüsszelben felavatták az Európai Zsinagógát. Az ünnepségen megjelent José Manuel Barroso, az Európai Bizottság elnöke is.

június 7.

Csapody Tamás a Népszabadság 2008. június 7-én megjelent számának Hétvége mellékletében „Átváltozások - Marányi Ede - vagyis „Fehér Antal” - bóri táborparancsnok élete” címmel mutatta be a háborús bűntettei miatt bujkáló náci életútját (6-7. p.).

június 8.

Az OR-ZSE professzor emerita címét kapta Ungárné Komoly Judit rektorhelyettes, professzor emeritus címet kapott Ungvári Tamás, az MTA doktora, Rathmann János, az MTA doktora és Domán István egyetemi docens. Uhrman Iván egyetemi docensi, Kárpáti Judit egyetemi adjunktusi, illetve Darvas István rabbi egyetemi tanársegédi címet kapott. címzetes egyetemi tanári titulust kapott Iványi Gábor rektor.

június 13.

1. Az ÉS 2008. június 13-i számában Révész Sándor „Ki légyen antiszemita?” című publikációja jelent meg (3,10. p.).

2. A Bálint Zsidó Közösségi Házban Mezei Andrásra emlékezett a Bét Orim Progresszív Zsidó Közösség Vári György vezetésével.

június 14.

1. A morvaországi Mirovban 11-ik alkalommal emlékeztek meg a csehországi magyarok Esterházy Jánosra. Németh Zsolt, a Magyar Országgyűlés külügyi bizottságának Fideszes elnöke ugyanezen a napon az izraeli Yad Vasem Intézethez fordult azzal a kéressel, hogy indítsák újra az eljárást Esterházy János „Világ Igaza” címmel való kitüntetéséről. Yehuda Lahav „Az ér(d)em másik oldala” című cikkében arról írt, hogy a szlovákiai zsidó közösség képviselői nem járultak hozzá a „Világ Igaza” kitüntetés odaítéléséhez a grófnak 1942-es évet megelőző antiszemita kijelentései miatt (Szombat, 2008/8. (21-22. p.). Az Esterházy János Emlékbizottság tagjai a Szombat 2009/januári számában cáfolták Lahav állításait „Esterházy egyre egyértelműbben vált az uralkodó rendszer ellenfelévé” című cikkükben (21-23. p.)

2. Beér Sevában a Ben Gurion Egyetem díszdoktorává avatta Heller Ágnest.

június 15.

Az Új Élet 2008. június 15.i számában Ungvári Tamással, a Hollywoodban modern zsidó történelmet is tanító író-dramaturggal készített interjút Bozsán Eta (4. p.).

június 16.

Az óbudai Zichy utcai zsidó iskola egykori tanulóinak találkozóját rendezték meg a Budai Micve Klubban.

június 17.

A Mazsike rendkívüli közgyűlést tartott a Bálint Zsidó Közösségi Házban. A meghirdetett napirendi pontoknak megfelelően megválasztották a számvizsgáló bizottság tagjait, elfogadták a 2007-es évi pénzügyi beszámolót, és a 2008-as költségvetést. Beszámolót hallgattak meg a 20 éves fennállásának jubileumára

készülő Mazsike ünnepi közgyűlésének előkészületeiről.

június 18.

A Budai Mikve Klub látogatást szervezett a betemetett budai zsinagógához Buday Aurél vezetésével.

június 20.

Az ÉS 2008. június 20-i számában Daniel Libeskinddel Váradi Júlia készített interjút „Az építészet nem megfagyott muzsika!” címmel (7. p.).

június 21.

1. A Népszabadság 2008. június 21-i számának Hétfége mellékletében jelent meg Kádár Gábor és Vági Gábor történészek közös összefoglalása „Pogromok és rendszerváltások” címmel (2-3. p.).

2. A Bálint Zsidó Közösségi Házban a Mazsikével közösen Klez-Jazz bulival zárták a nyári szünet előtt a félévet. Fellépett a Z, mirim, a Folkklez Band, a Sabbasthsong, a Jazzreal és a Jud-Rom együttes.

3. A Holocaust Emlékmúzeumban Café Sarajevo címmel a Balkán népeinek életéről és kultúrájáról készült kiállítás a Múzeumok éjszakáján. Meghívott vendég Hankiss Elemér Széchenyi-díjas szociológus volt.

június 22.

1. Az EMIH Tanács körúton lévő Keren Or zsinagógája 500 négyzetméteres bővítésének ünnepélyes átadásán jelen volt Jona Metzger, Izrael askenáz főrabbija is. Metzger elismerő okleveleket adott át azoknak, akik adományaikkal, önkéntes munkájukkal jelentősen hozzájárultak a templom bővítéséhez. Oklevelet kapott Róth György, Olti Ferenc, Izsák Róbert, Nagypál István, Serkesian Simon, Gergely István. A bővítéshez a kerület Fideszes polgármestere, Rogán Antal is támogatást adott. Az izraeli főrabbival találkozott Orbán Viktor, a Fidesz elnöke, és Fodor Gábor, az Szdsz elnöke is. Az izraeli főrabbi találkozott Matók Miklóssal, az OKM osztályvezetőjével, akivel a zsidó hitközségek autonóm egyenlőségéről tárgyalt.

2. A Zalaegerszeg és Sümeg között fekvő 70 lakosú Kisvásárhely kapta a 2008 évi Podmaniczky díjat a

település határában lévő zsidótemető felújításáért. A temetőt muszlimok és magyarok együtt renoválták, mintegy 180 ezer forintnyi adomány felhasználásával. A díjat Ráday Mihály, a Város- és Faluvédő Egyesület elnöke adta át Rácz Jánosné polgármesternek.

június 23.

1. Egerben ülésezett az Egyházi Könyvtárak Egyesülete, amelynek tagja az Or-Zse Könyvtára is.

2. A Mazsihisz visszakarta a korábban tulajdonában volt ingatlant rajta a kastéllyal Gyömrőn. Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgató úgy nyilatkozott, hogy a hitközség az ingatlant értékesíteni kívánja, és az sem kizárt, hogy a vevő a gyömrői önkormányzat lesz.

június 24.

Strasbourgban az Európa parlament ülésén a szaporodó rasszista rendezvényekről beszélt Mohácsi Viktória SZDSZ-es európai parlamenti képviselő. A felszólalás időszerűségét a Magyar Gárda akciói adták, de alapot adhatott volna az a hír is, hogy a Magyarok Világszövetségének elnöke elbocsátotta a Magyarok Házát működtető kht igazgatóját, mert az szerződést kötött a „Jud Süss” náci propagandafilm vetítésére. Patrubány Miklós ugyan felbontotta a szerződését, és a Magyarok Házában nem vetítették a fajgyűlölő filmet, de a szervezők: a Gede testvérek, valamint ifj. Hegedűs Lóránt és felesége megpróbálták levetíttetni a filmet a IV. kerületi katolikus kultúrházban. (Tavasszal a Horváth Zoltán plébános által vezetett intézmény már egyszer befogadta a bejegyzés nélkül működő, feloszlatott „Vér és Becsület” helyébe lépő, nyíltan náci szellemiséget képviselő Pax Hungarica Mozgalmat.) A közvélemény felháborodása miatt a plébánia lemondta a vetítést. Budakeszi alpolgármestere, Ifj. Hegedűs Lórántné Kovács Emese erkölcsi támogatásával azonban 2008. július 2-án éjszaka mégis bemutatták a filmet. A helyszínt azonban a beavatottak is csak egy titkos helyszínen ismerhették meg. Ifj. Hegedűsét egyébként az önkormányzat egy hónappal korábban már felszólította lemondásra, ám mivel az alpolgármester erre nem mutatkozott hajlandónak, 2008. július 2-án a testület MSZP-SZDSZ-Fidesz képviselői lemondtak

szakbizottsági elnöki tisztségeikről, így az önkormányzat működésképtelenné vált. Budapesten a Gede testvérek Hegedűs Gyula utca 37-ben lévő pincéjében, új felirattal, illegálisan, július 10-13 között naponta kétszer vetítették a J. R. George „Jud Süss” című regényéből készült náci propagandafilmet. A filmet Veit Harlam 1940-ben az antiszemitizmus igazolására forgatta Joseph Goebbels propagandaminiszter felügyelete mellett. A forgatókönyvnek nincs köze Lion Feuchtwanger azonos című regényéhez. (Joseph Süss Oppenheimert, a regény főhősének mintájául szolgáló, az 1700-as évek első harmadában működött pénzembert Stuttgartban tíz évvel ezelőtt, 1998-ban rehabilitálták, és a városban teret is neveztek el róla.) 2008. július 17-én a XIII. kerületi SZDSZ közösség elleni izgatás miatt tett feljelentést az illegális filmvetítés betiltására. A nyomozás elindult az ügyben, és megállapították, hogy a wiesbadeni Friedrich Wilhelm Murnau illetékes német alapítvány nem engedélyezte a budapesti vetítést. 2008. július 23-án a rendőrség gyanúsítottként hallgatta meg Gede Sándor (54 éves) és Gede Tibor (49 éves) testvérpárt, és Hollán Ernő utcai lakásukban, valamint egy XII kerületi könyvtárházban lefoglalt több tucát, értékesítésre szánt „Jud Süss” videó és DVD kazettát. A film 2008. július 24-én az Index című portál blogjai közé is felkerült, és letölthető volt bárki számára. Egy III kerületi könyvesboltban is forgalmaztak náci kiadványokat, DVD-eket, köztük a „Jud Süss”-t is. A németországi Friedrich Wilhelm Murnau alapítvány képviselője 2008. augusztus 4-én bejelentette, hogy eljárást indít a budapesti vetítések miatt. Helmut Posmannal, a Friedrich Wilhelm Murnau alapítvány elnökével Dési András készített interjút a Népszabadság 2008. október 8-i számában „Kikötéses filmek, leplezett propaganda” címmel (10. p.). Az ügyészség 2009. január 30-án megszüntette a nyomozást azzal az indoklással, hogy a vetítés nem meríti ki a közösség elleni izgatás tényállását. Az SZDSZ fellebbezését a XIII kerületi ügyészség elutasította, majd 2009. április 10-én a Fővárosi Főügyészség is így foglalt állást. 2009. április 28-án Szabadai Viktor, a XIII kerület SZDSZ-es képviselőcsoport elnöke az Egyenlő Bánásmód

Hatósághoz fordult az ügyben. 2009. július közepétől ismét nyomozás indult az ausztrál-magyar állampolgárságú Gede Tibor ellen. A Budapesti Rendőr főkapitányság szerzői jog megsértése miatt rendelt el nyomozást az ismeretlen helyen tartózkodó Gede fivér ellen.

június 23-25.

A katolikus Bibliatársaság háromnapos konferenciát rendezett Esztergomban a „Biblia éve” alkalmából. Raj Tamás főrabbi „A bibliamagyarázat zsidó módszerei” címmel tartott előadást a konferencián. Bár a meghívók és programfüzetek a magyarországi történelmi egyházak ökumenikus vállalkozásaként tüntették fel a rendezvényt, az ugyancsak történelmi egyháznak számító zsidó felekezet nem kapott meghívást. Komoróczy Géza professzor előadásában fenntartásait fogalmazta meg a Biblia-év magyarországi megrendezése kapcsán. Az ÉS 2008. július 4-i számában „Kié a Biblia? – Ismeret és ismeretterjesztés” (3. p.) címmel megjelent előadásban olvasható, hogy „A keresztény, s különösen a római katolikus dominanciájú, és a római egyház valláspolitikai szándékaihoz igazodó Biblia-év, erős szavakat kell használnom, veszélyesen zsidóellenes.” A nemzetközi áttekintés az eddig Biblia-évekről bizonyítja, hogy a magyarországi nem hasonlít szellemiségében egyikhez sem.

június 26.

Jávori Ferencről készített portrét Sándor Zsuzsanna „A klezmermester” címmel a 168 Óra 2008. június 26-i számában (36-37. p.). Bokor Péter „A kétlaki világpolgár” címmel Salamon Pált mutatta be ugyanitt (32-34. p.).

június 27.

A Bét Orim Progresszív Zsidó Közösség szombatköszöntőjén a magyar zsidó költészetéről tartott előadást Salzkammer Judit esztéta.

június 29.

Hódmezővásárhelyen a zsidótemetőben és a zsinagógában tartottak mártír istentiszteltet. A zsinagógában a Bzsh adományaként új tóratekeresztet is

elhelyezték a frigyszekrényben. A templom udvarán emléktáblát avattak II. János Pál pápa tiszteletére. Az eseményen beszédet mondott Juliusz Janusz vatikáni nagykövet, Joanna Strepinska lengyel nagykövet, Mandur László, az országgyűlés alelnöke, Gulyás József Szdsz-es országgyűlési képviselő, Aliza Bin-Noun izraeli nagykövet, Lázár János polgármester, valamint Erdélyi Miklós, a Hódmezővásárhelyi Zsidó Hitközség elnöke. Az istentiszteletet Raj Tamás főrabbi és Raguczki Gábor kántor vezette. Az ünnepségen a zsidóság vezetőin és képviselőin kívül jelen volt Székely János katolikus püspök és Ribár János esperes, Gyurcsány Ferenc miniszterelnök, és valamennyi párt első embere levélben köszöntötte az emléktábla avatást.

június 29-július 13.

Az EMIH által rendezett Zsidó Tudományok Szabadegyetemének Nyári intenzív szemeszterét tartották a Károly krt. 20-ban.

Goldziher Ignác zsidó gyökereiről tartott előadást Raj Tamás főrabbi a Református Teológiai Akadémia Ráday Könyvtárának olvasótermében.

A Hegedűs Gyula utcai templomban pénteki istentisztelet előtt avatták fel Héber Imre emléktábláját barátai és családtagjai jelenlétében. Érdemeit Deutsch László főrabbi méltatta, Klein Emil főkántor közreműködésével.

A Lauder Javne Zsidó Közösségi Iskola zsinagógájában a Sávuottal együtt tartottak leányavatást. Raj Tamás főrabbi tanítása után Lantai Linda iskolatitkár adta át az ajándékokat, és a Balla Margit grafikusművész által készített emléklapokat.

Egri Oszkárt, a Mazsihisz Jogi Osztályának vezetőjét választották a Magyar Rádió kuratóriumának tagjává az SZDSZ küldötteként.

Iványi Gábor lelkész, a Wesley János Főiskola rektora tíznapos izraeli látogatás során jelentette be, hogy a nyári szünetben az előző évhez hasonlóan

2008-ban is 30 fős gyermekcsoportot lát vendégül a Hamasz által megtámadott Szderotból és Askelon városából. Iványit a Kneszetben fogadta az izraeli oktatási miniszter, elkísérte Gyenge András izraeli magyar nagykövet, és munkatársa, Lányi Eszter kulturális konzul. Csfátban fogadta a Lusztig család.

Az Or-zse tanévzáró ünnepségén 2 judaisztika tanár, 4 liturgiátörténet-előadó, 12 művelődéstörténet szakos és egy kántorszakot végzett hallgató kapott diplomát a Mazsihisz Síp utcai Dísztermében. Az Egyetemi Tanács Popper Péter professzor emeritus kinevezést, Hack Mária, a Szent Pál Akadémia tanszékvezető főiskolai tanára PhD fokozatot vehetett át.

A Hunyadi téri Generációk Klubja a VI. kerületi önkormányzattól pályázaton elnyert támogatásból autóbuzsos kirándulást szervezett a Győri Zsidó Hitközség meglátogatására. A 30 főnyi csoport a város zsidó emlékeit, a zsinagógát, a temetőt és a hitközség épületét tekintette meg.

A Szombat 2008/júniusi számában Tamás Gáspár Miklóssal készített interjút Tallai Miklós „A hanyatlás folytatódni fog” címmel (7-10. p.), a Wass Albert-kultuszról szól Ágoston Vilmos „Az Újkor szobra” című elemzése (12-14. p.). Nyerges Andrással Várnai Pál beszélgetése jelent meg „Ilyen idöket élünk” címmel (27-28. p.). Konkoly Ágnes Ámos Imre művészetéről írt „Ellopott idő” címmel (29-32. p.).

A Mazsike 2008/júniusi Hírlevelében a „Fiatal tudós-jelöltek fóruma” rovatban Ambrus Sándor „A budai zsinagógák a török korban” című dolgozatának részlete olvasható (7. p.). Tudósítás jelent meg a „Társaság az eltemetett középkori zsinagóga feltámasztásáért” megalakulásáról és a csatlakozási lehetőségekről ([@gmail.](mailto:)) (5. p.). A „Magyar zsidó nagyjaink” rovatban Fischer Mórról, a herendi porcelángyár alapítójáról jelentetett meg ismertetést Pári Mirella és Szegő András (13. p.).

A Kritika 2008/júniusi számában Tamás Pál „Székely Gárda. A valószínűségek” című tanulmánya jelent meg (9-11. p.). Mátraházi Zsuzsa Gergely Ágnes költővel készült beszélgetése „Halhatatlan szerelem” címmel jelent meg (20-22. p.).

A 2000 című folyóirat 2008/6. számában Kovács Éva „Ártatlan közösségek – néma közösségek” című tanulmánya foglalkozott a Jedwabne-jelenséggel (9-18. p.).

Magyar Zsidó Levéltár
2012

2008. július hónap

július 1.

1. Az Új Élet 2008. július elseji számában Deutsch Gábor tanulmánya jelent meg „Budapest ortodox iskoláiról” címmel (6. p.). Szilágyi Iván Péter Streit Sándorral, a Bzsh elnökével készített egész oldalas interjút „Mindenki józsefvárosi egy kicsit” címmel (8. p.).

2. A hányatott sorsú, végveszélyben és egyelőre magántulajdonban lévő kőszegi zsinagóga megmentésének lehetséges módjáról tárgyalt a Vas megyei önkormányzat, Kőszeg város önkormányzatának, valamint a Mazsihisz vezetője. Az épület tulajdonjogának megszerzésére alapítványt hoztak létre. A tulajdonjog megszerzése mintegy 60 millió forintba kerülne, ezután pedig mintegy 100 millió forintba kerülne az épület felújítása. A helyreállított épület könyvtárként, vagy más kulturális intézményként hasznosulhatna. A Vas megyei közgyűlés 2008. szeptember 26-i határozata értelmében alapítóként csatlakozott a kőszegi zsinagóga megmentéséért létrehozott Schay Fülöp Alapítványhoz, és a 100 ezer forintos tagdíjat a közgyűlés befizette.

július 2-28.

A Zuglói és a Nagyfuváros utcai hitközségek, valamint a Tokaji Zsidó Oktatási, Turista és Zarándok központ megrendezte az utolsó tokaji rabbi, Berkovics Kálmán emlékére a hagyományos zsidó imatábort és zarándoklatot.

július 3.

Az Egyesült Államokban kikapcsolták a fasiszta uszításokra szakosodott kuruc.info főszerverét. Gyurcsány Ferenc kormányfő 2007 nyarán kezdeményezte az igazságügyi tárcánál, hogy tegyenek lépéseket az uszító honlap beszüntetés érdekében, de akkor a szólásszabadságra hivatkozva az amerikai hatóságok elutasították a kérést. Draskovics Tibor igazságügy-miniszter 2008 júliusának elején továbbított kérése sikerrel zárult, Teleki László romaügyekért felelős kormány megbízott pedig július 16-án köszönetet

mondott April Foley budapesti amerikai nagykövetnek a portál működésének megszüntetéséért. A Népszabadságban 2008. július 18-án megjelent „Küzdelem a Kuruc.info ellen” című cikkének állítása szerint a rasszista portál megszüntetése érdekében egy névtelenségét megőrizni kívánó, budapesti, büntető ügyekben eljáró ügyvéd is tett lépéseket az amerikai illetéseknél (3. p.). Scherer Zsuzsa tudósításában az ügyvéd azt állította, hogy július elején levelet írt az amerikai képviselőház elnök-asszonyának Washingtonba, és másolatban a New York Timesnek, és a budapesti amerikai nagykövetségnek. A HVG 2008. szeptember 4-i számában Földvári Zsuzsa készített interjút Bécsben Haraszi Miklóssal, az EBESZ sajtószabadság-biztosával „A sajtószabadságról és a kuruc.infóról” címmel. A 2006. szeptember 18-án, az ún. öszödi beszéd után kezdődött utcai zavargások után a kuruc.info oldalain közölte a „forradalmárokat börtönbe juttató” bírók, ügyészek nevét, telefonszámát. Ezért a II-III kerületi ügyészség 2008. december 3-án személyes adatokkal való visszaélés miatt vádat emelt Molnár Balázs főszerkesztő ellen. Papp Tamás József „Miénk a cybertér, Tyukodi pajtás... Elektronikus gyepű a hungarista virtual-honban: Kurucinfo-analízis” című írása a Beszélő 2008/2. számában jelent meg (39-50. p.)

július 6.

A szélsőségek, az intolerancia elleni jogos nemzeti önvédelmi mozgalmat kezdeményezett Gyurcsány Ferenc miniszterelnök, és Vitányi Iván a meleg felvonulás kapcsán ismét erőteljesen megmutatkozott szélsőséges indulatok ellen. A „Magyar Demokratikus Charta” alakuló ülését 2008. szeptember 6-ra hirdették meg. Mivel erre a napra szélsőjobboldali szervezetek ellentüntetést hirdettek, a dátumot 2008. szeptember 20-ra módosították. A kormányfő kezdeményezését közleményben támogatta a „Bibó István Közéleti Társaság”. A közlemény több ezer aláírója között volt Göncz Árpád korábbi köztársasági elnök is. A közéletben vita volt arról, hogy a civil szervezetek szerepét szabad-e átvállalnia a kormánynak. A véleményformáló értelmiség több tagja érezte úgy,

hogy indokolnia kell a Chartához való csatlakozást. Ungváry Rudolf a Népszabadság 2008. szeptember 9-i számában „Miért írtam alá?” című írásában indokolta csatlakozását (11. p.). Kószeg Ferenc „Levélféle Ungváry Rudolfhoz” címmel reagált az írásra a Népszabadság 2008. szeptember 19-i számában (13. p.). Radnóti Sándor „kormánypárt ellenzékben” címmel közölt írást a Népszabadság 2008. szeptember 11-i számában. Donáth Lászlóval „Az erőszak már régen itt van” címmel közölt interjút a chartáról a Népszabadság 2008. szeptember 19-i számában (2-3. p.). Ezzel párhuzamosan civil szervezetek „Összefogás az Erőszak Ellen” néven kezdtek szervezkedni, és 2008. október 4-én az ENSZ erőszakmentesség napjához csatlakozva tömegdemonstráció előkészítésébe kezdtek.

július 8.

A Bálint Zsidó Közösségi Ház filmklubjában Forgács Péter rendezővel Perlaki Tamás filmesztéta beszélgetett a „Fejezetek M(érei) F(erenc) tanár úr életéből” című filmje levetítése után.

július 11.

Az ÉS 2008. július 11-i számában Várkonyi Benedek interjúja jelent meg André Gluckerman filozófussal „Nem vagyok elszánt pesszimista” címmel (7. p.).

július 12.

A Magyar Nemzet mellékletében Kövesdy Zsuzsanna írt éles kritikát Závada Pál „Idegen testünk” című könyvéről „Hívatlan vendégszöveg” címmel. A Magvető Kiadó egykori szerkesztője, a lap jelenlegi kolumnistája cikkében összefoglalja a népies-urbánus vita szinte minden fontosabb állomását.

július 13.

Párizsban „Az Unió a Mediterrán térségért” című EU csúcstalálkozón a meghívott izraeli elnök úgy nyilatkozott, hogy biztatóan haladnak a 2007 novemberében kezdett palesztin-izraeli béketárgyalások. Tarthatónak tűnik, hogy 2008 végére megállapodnak, és létrejön a palesztin állam.

július 15.

Az Új Élet 2008. július 15-i számában közzétették a Mazsöknél megpályázott 17 millió forintos támogatás eredményét (7. p.). A Mazsihisz tag hitközségei összesen 8 millió forintnyi pályázati támogatást kaptak. Ezen belül ingatlan felújításra, eszközbeszerzésre 4,4 millió, kiadványokra 1,7 millió forintot, kiállításokra, rendezvényekre összesen 3,9 millió forintot fordíthatnak a nyertesek. A nem tag szervezetek, illetve magánszemélyek 9 milliárd forintért nyertek pályázatokat. A pénz zömét, 5,1 millió forintot könyvek, folyóiratok kiadására, kutatásokra fordították a nyertesek, a fennmaradó 3,9 millió forint csaknem teljes egészében rendezvények költségeihez járul hozzá.

július 18.

Az ÉS 2008. július 18-i számában Marosi Ernő a 90 éves Szilágyi János György ókor történészt köszöntötte. Szőke Katalin „Az emlékművek nem emigrálnak” című írása köszöntötte a 75 éves Jevgenyij Jevtusenkót (8. p.). A cikkíró szerint a költő 1962-ben keletkezett „Babij Jar” című versének hatására állítottak emlékművet a 90-es évek elején a Kijev környéki kis településen a tömeggyilkosságra mementóul, Sosztakovics pedig Tizenharmadik szimfóniájában használta fel a verset. Pályi András „A lengyel út szíve és agya – Broniszlav Geremek (1932-2008)” című cikkében (15. p.) búcsúzott a 2008. július 13-án autóbalesetben elhunyt, holocaust-túlélő történész professzorra, egykori lengyel külügyminiszterre, akit 2001-ben a CEU Nyílt Társadalom díjával tüntettek ki. A halálos baleset miatt a CEU Kuratóriuma, és annak vezetője, Soros György is részvétét fejezte ki a magyar sajtóban. Az SZDSZ 2008. október 24-én egész napos nemzetközi konferenciát szervezett „Liberális szomszédok – Közép-európai liberálisok közös ügyeinkről -In memoriam Bronislaw Geremek” címmel a Hotel NH Budapestben (Vígyszínház u. 3.).

július 18.

1. A Népszava 2008. július 18-i számában Mészáros Tamás „Mind kiterjedtebb náci képzés folyik e

hazában" címmel jelentetett meg publicisztikát az egyre szaporodó neonáci jelenségekről.

2. Magyar Nácivadász Szövetség alakult a náci szervezetek és személyek kapcsolatainak feltérképezésére.

július 20.

A Bálint Zsidó Közösségi Ház Filmklubjában levetítették Ken Russell „Mahler” című filmjét.

július 21.

A Népszabadság 2008. július 21-i számában Shiri Zsuzsa jeruzsálemi riportja jelent meg „A magyar Lefkovics” címmel a szociális ügyekkel foglalkozó Jehezkel Lefkovicsról (22. p.). Ugyanebben a lapszámban a július 9-19 között tartott Jeruzsálemi Filmfesztiválról tudósított Shiri Zsuzsa „Tények és fények Jeruzsálemben” címmel (12. p.) A fesztivál programjába beválogatták Fliegauf Benedek „Tejút” és Forgács Péter „Saját halál”, illetve „Von Höler vagyok” című alkotásait.

július 22.

Negyven fiatal fiú és lány utazott az Európai Zsidó Diákok Tanácsa szervezésében Izraelbe a Birthright Taglit program keretében, két hétre. A csoport szellemi vezetője Köves Slomo vezető rabbi volt.

július 23.

Ünnepélyesen adták át a Sonnenschein családról 1999-ben bemutatott, „A napfény íze” című Szabó István film egyik helyszínét, a IX. kerületi Bokréta utca 15-ben lévő Sonnenschein házat. A fővárosi és a IX. kerületi önkormányzat 300 millió forintért újította fel az épületet, amelyben a felújítás után 22 bérlakást alakítottak ki. Öt év múlva azonban megvásárolhatóvá válnak a lakások. Az épület ünnepélyes átadásán jelen volt Szabó István filmrendező és Koltai Lajos operatőr.

július 24.

1. A Hilton Szálló Dominikánus udvarában adott koncertet a Budapester Klezmer Band Jávorfi Ferenc vezetésével, és Bíró Eszter énekével.

2. A Vadász utca 29-ben, az egykori Üvegház falán elhelyezett emléktáblánál koszorúzási ünnepséget rendezett a Carl Lutz Alapítvány.

3. A Győrben működő két szélsőjobboldali honlap - az Arrabona Crew, és az Arrabona Nemzeti Mozgalom - működtetői ellen önkényuralmi jelképek használata miatt tett büntetőfeljelentést Molnár Csaba, az MSZP Győr-Sopron megyei elnöke.

július 25.

Az ÉS 2008. július 25-i számában Halász László tanulmánya jelent meg „Az öngyűlölet mintái” címmel (17, 22 p.). Rege Mihály „Izrael - a multikulturalizmus felé” címmel elemezte a 60 éves állam történetét (11. p.). „Füst Milán zenei látomásai és indulatai” - Erdélyi Miklós karnaggyal Uhrmann György készített interjút (7. p.). György Péter „Az új szélsőjobboldali paradigma - Nyílt kísérlet a demokratikus állam szétverésére” című cikkében a Magyar Gárdával foglalkozott (10. p.).

július 26- augusztus 2.

Monostorapátiban, a Művészetek Völgyében rendezett nyolc napos „Sátoros ünnepet” a Marom és a Sirály.

„Dialógus” témakörben tartották meg kilencedszer a „Határon túli hitközségek találkozóját” Debrecenben.

Júliusban lejárt Gyenge András izraeli magyar nagykövet megbízatása, helyére Szentgyörgyi Zoltánt bízták meg.

A Claims Conference, a Mazsihisz és a német kormány tárgyalásai eredményeképp 12,3 millió eurós összeggel létrejött a „Budapest Alap” a budapesti gettó egykori foglyainak kárpótlására. A jogosultak száma kb. 6500 fő, a jelentkezési határidő 2009. augusztus 6. November végéig 10,9 millió eurós kártérítést fizettek ki 5755 igénylő javára.

A História 2008/nyári számában jelent meg Szabó Csaba tanulmánya „A zsidó kivándorlás történetéhez” címmel.

Júliusban az ÉS Szántó T. Gábor „Juli” című kisregényét folytatásokban közölte.

A Kririka 2008/7-8 számában Sziklai László „Aus(sch)Witz képei. A Höcker Fotótéka” című írás jelent meg (34-39. p.).

A Magyar Építőipar 2008/1 számában Borbola László tanulmánya jelent meg „Zsinagógaépület átalakítása és felújítása. Orosháza, Bajcsy Zsilinszky u. 2/A” címmel (13-16. p.).

augusztus hónap

augusztus 1.

1. Az ÉS 2008. augusztus elsejei számába Ungvári Tamás „A Koestler-ügy” című tanulmányában (17. p.) úgy vélte, hogy Arthur Koestler (1905-1983) szobrának helye van a Terézvárosban. Halmai Gábor alkotmányjogász ugyanebben a lapszámban készített interjút német kollégájával, a Heidelbergi Egyetem professzorával, Winfried Brugggerrel „A német a méltóság, az amerikai a szabadság alkotmánya” címmel a véleményszabadság, illetve a gyűlöletbeszéd büntethetőségének kétféle szabályozásáról (7. p.).

2. Az Új Élet 2008. augusztus elsejei számában Feldmájer Péter Mazsihisz elnök foglalta össze a deportálások alkalmából rendezett mártír megemlékezések tapasztalatait az országban az „Azkarákról” címmel vele készült interjúban (1. p.). 2008-ban is a többségi társadalom, és a sajtó figyelme kísérte a megemlékezéseket. Általában a település országgyűlési képviselője is megtisztelte a megemlékezéseket. Kaposváron például Suchman Tamás országgyűlési képviselő, és Gyenesei István önkormányzati miniszter mondott beszédet, Tatán tatai Tóth András országgyűlési képviselő, Révkomáromban Kerti Katalin, a Komárom-Esztergom megyei önkormányzat képviselője vett részt a Révkomárom, Győr, Érsekújvár, Dunaszerdahely és Komárom hitközségeinek képviselői között a megemlékezések. Karcagon a mártír istentiszteletet követően

emléktáblát avattak a város szülőtte, a 2008. február 4-én meghalt Gergely János immunológus akadémikus emlékére.

augusztus 2.

A Roma holocaustra egész napos rendezvény sorozattal emlékeztek a Holocaust Emlékmúzeumban.

augusztus 4.

1. Raoul Wallenberg születésnapján emlékünnepséget rendeztek a Holocaust Emlékközpontban „A humánus napja” címmel. A megemlékezésre hivatalosak voltak a „Világ Igaza” kitüntetés birtokosai is. Székely Gábor, a közalapítvány kuratóriumának elnöke emlék beszédében a mai „rossz közállapotokról” szólt, Szita Szabolcs történész az újabb kutatási eredményekről számolt be. Végül koszorút helyeztek el a Szent István parkban lévő emlékműnél.

2. Moszkvában 90 éves korában meghalt Alekszandr Solzsenyicin, Nobel békedíjas író.

3. A Német Történelmi Múzeum online katalógus formájában tette fel a netre Adolf Hitler műgyűjteményét, az úgynevezett Linz-gyűjteményt.

augusztus 5.

A Bálint Zsidó Közösségi Ház filmklubja bemutatta Roberto Faenza Carl Gustav Jung szerelméről, Sabine Spielreinről készített „A lélekőrző” című filmjét.

augusztus 11-12.

Balatonszárszón az 1943-ban a Soli Deo Gloria által rendezett nevezetes tanácskozás 65 évfordulóján rendeztek konferenciát, és konzervatív értelmiségi fesztivált „Válaszutak metszéspontján” címmel Szárszón. A rendezvényt Bölcskei Gusztáv református püspök nyitotta meg.

augusztus 15.

Az Új Élet 2008. augusztus 15-i számában Frölich Róbert főrabbival, dandártábornokkal készített interjút Szilágyi Iván Péter „Vallásos zsidóknak is ajánlható a katonaélet” címmel (6. p.). A cikk bemutatja a Wesselényi utcában lévő Tábori Rabbinate működését.

augusztus 16.

A Népszabadság 2008. augusztus 16-án megjelent számának Hétvége mellékletében Miklós Gábor a lengyel embermentő Bielski fiúkról Hollywoodban „Aron az erdőben” címmel készülő filmről írt (7. p.). Ugyanebben a lapszámban olvasható Bächer Iván „Pozsonyi út” című tárcája (11. p.), mely a szerző Új Lipótvárosról készített sorozatának következő darabja.

augusztus 18.

Ausztráliában a perth-i bíróság 2008 májusának végén erre a napra tűzte ki a 86 éves háborús bűnös Zentai Károly meghallgatását. A Népszabadság 2008. május 21-i száma „Karsai: Zentai bűnössége bizonyított - Elhúzódik Ausztráliában a kiadatási eljárás” címmel jelent meg tudósítás az ügy állásáról (8. p.). A tárgyaláson Barbara Lane bíró úgy döntött, hogy Zentai Károly kiadható Magyarországnak, és vizsgálati fogságba helyezte. 2008. augusztus 21-én óvadék ellenében szabadlábra helyezték, amíg a végleges döntést Bob Debus belügyminiszter meg nem hozza a kiadatásról.

augusztus 19-22.

Cionista táborot rendeztek Balatonfüreden. Vári György Amosz „Oz Mikhael, Mikhael” című regényéről, Pelle János az 1945 utáni zsidó nemzeti mozgalmakról beszélt. Darvas István rabbi „Nép-e a zsidó vagy nemzet?”, Kürti Csaba (JMPoint) „A zsidó közösségépítés online és offline módjai” , Seres Attila pedig (Sófár Egyesület) „Alternatív zsidó média, mint a politikum eszköze” címmel tartott előadást.

augusztus 20.

1. A Magyar Köztársaság Érdemrend középkeresztje a csillaggal kitüntetését kapta Schőner Alfréd, az Or-Zse rektora. A kitüntetés a parlamentben Sólyom László köztársasági elnök adta át. A Magyar Köztársaság Lovagkeresztje kitüntetésben részesült Szécsi József, a Keresztény - Zsidó Társaság elnökségi tagja. Szinai Z. József, a Szeretetkórház

gazdasági igazgatója a Magyar Köztársaság Lovagrendje kitüntetését kapta. Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgatót Szekeres Imre honvédelmi miniszter „Első osztályú Honvédelemért” kitüntetésben részesítette.

2. A budapesti Szent István parkban 15-17 óra között műsoros délutánt rendezett ismert művészekkel és közéleti szereplőkkel az Angyalföldért Egyesület, a Holocaust Alapítvány, a Magyar Antifasiszta Liga, a Ma Holnap Közéleti Vitakör, a Measz, a Nagy Imre Társaság, a nemzetközi Mensch Alapítvány, a Pallas Páholy Klubháló Egyesület, a Raoul Wallenberg Alapítvány, a Vörösmarty Cserkészek Baráti Társasága, a Wesley Lelkészképző, valamint a XXI századi társaság.

augusztus 22.

1. A Bét Orim Közösségben Raj Ferenc rabbi tartott előadást „Schindler József, egy cionista rabbi végrendelete a diktatúra korából” címmel.

2. Az ÉS 2008. augusztus 22-i számában Sárközi Mátyás: „Az érintett jogán a Kasztner-dilemmáról” címmel jelentette meg könyvismertetését Lőb László túlélő visszaemlékezéseiről (10. p.). A lap 2008. szeptember 5-i számában Fischer István: „Kalapáccsal?” című írásában vitatta az írásban bemutatott, megszüpített Kasztner-imázst (16. p.), és ismertette saját verzióját Kasztner tevékenységének megítéléséről. Karsai László és Molnár Judit történészek az ÉS 2008. szeptember 26-i számában „Kasztner Rezsőről” című írásukban (15-16. p.) Kasztner-hagyatékának a jeruzsálemi Jad Vasem Intézetben való tanulmányozása alapján igazították helyre Fischer István elfogultságait. A Népszabadság 2008. szeptember 27-i Hétvége mellékletében Návai Anikó „Újra Kasztner”, és Böhm Ágnes „Noé bárkája – Izraeli és magyar történész a Kasztner-hagyatékról” című írásai jelentek meg (9. p.). Az utóbbi írásban Frojimovics Kinga, a Yad Vasem Levéltára magyar részlege vezetőjének, és Dov Dinur haifai történésznek a véleménye olvasható. Az ÉS 2008. október 31-i számában Anna Porter „Higgadtan Kasztneréről” címmel szólt hozzá a vitához (16. p.).

augusztus 23.

Csepeli György: „Felül levő vérszívók, alul lévő kizsákmányoltak” címmel jelentetett meg tanulmányt a Népszava 2008. augusztus 23-i számának Szép Szó mellékletében (1-2. p.).

augusztus 24.

A Páva utcai zsinagógában rendeztek meg a nyolcadik országos kántorversenyt. Fellépett Biczó Tamás, a Frankel Leó úti Zsinagóga kántora, Jakal Zoltán, a Vasvári utcai Zsinagóga kántora, az OR-ZSE kántor szak hallgatója, Székelyhidi Hajnal, a Magyar Állami Operaház magánénekeese, az OR-ZSE kántor szakának adjunktusa, az énektechnika, zeneelmélet, és beszédgyakorlat tanára,, Zucker Immanuel ,a Nagyfuváros utcai Zsinagóga kántora, Vencel György, a Hunyadi téri Zsinagóga kántora, valamint Weisz Ferenc, a Páva utcai Imaház kántora.

augusztus 29.

A Budapesti Zsidó Múzeumban kiállítás nyílt az „Énekek Éneke és Jonathan kalligráfiái” címmel Robert Windmüller képzőművész kalligráfiái, és Benedek István Gábor új fordításának felhasználásával. A kiállítást Békési Éva megbízott igazgató, Fazekas Lajos irodalomtörténész és Benedek István Gábor fordító nyitotta meg.

augusztus 31.

A Frankel Leó utcai zsinagóga fennállásának 120 éves évfordulóját konferenciával ünnepelték. A konferencia díszvendégei Aliza Nin-Noun izraeli nagykövet és Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi voltak. A konferenciát Schőner Alfréd, az Or-Zse rektora mondott. Előadást tartottak: Radnóti Zoltán rabbi, Darvas István rabbi, Markovics Zsolt rabbi, Frölich Róbert főrabbi, Domán István főrabbi, Kivovics Péter, Hrotkó Larissza, Vajda Károly, Vári György, Lichtmann Tamás, Staller Tamás. Az eseményhez kapcsolódva Villányi András fotókiállítását Benedek István Gábor nyitotta meg. A volt téglagyári gettó (jelenleg III. Bécsi út 134. Kossuth Zsuzsa Szakközépiskola) helyén holocaust emlékművet avatott Bús Balázs, III. kerületi polgármester, Haraszti György történész, és Horváth Csaba főpolgármester-

helyettes. Az ünnepséget a Goldmark kórus ünnepi koncertje zárta. A Budai Sófár 2008/7 számát teljes egészében a Frankel zsinagóga 120 éves történetének szentelte Hrotkó Larissza összeállításával a templom tudósairól, rabbijairól. Az ünnepség sorozatról a Budai Sófár 2008/októberi számában olvashatók tudósítások (5-8. p.)

A német szövetségi levéltár a nyár végére elkészítette a náci rezsim által 1933-1945 között üldözött németországi zsidók listáját.

A Sabbatsong klezmer együttes a Szeretetkórházban tartotta főpróbáját a Nyári Zsidó Fesztivál előtt.

A Baranya megyei Magyarmecskén az önkormányzat a nyár végére elkészíttette, és az iskola falán felavatta a zsidó mártírok nevét felsoroló emléktáblát. A Népszabadság 2008. október 10-i számában Ungár Tamás riportja jelent meg az egyik túlélővel „Kőtábla az iskola falán - A szakköri foglalkozásra járó gyerekek sem tudják, mi volt a zsidóüldözés oka” címmel (10. p.).

A Kijevi „Krok Egyetem” a hazai vallásversenyek alapításáért, és a felsőoktatás fejlesztésért díszdoktorává avatta a 86 éves Balázs Pált, majd Morénu oklevelet kapott a zsidóság érdekében végzett munkájáért. A Balázs Pál Alapítvány 1995 óta rendez Talmud Tóra versenyeket.

A Budapesti negyed 2008/tavaszi (59), és 2008/nyári (60) száma Emancipáció után I-II. alcímmel, Újváry Hedvig szerkesztésében jelent meg. A csaknem 400 oldalas kiadvány 17 tanulmánya a zsidókérdéssel foglalkozik. (In: 1. köt: Kőbányai János „A magyar zsidó értelmiség kialakulása. Intézmények és médiumok”. (5-62. p.); Kiss Endre „Civilizáció, emancipáció, liberalizáció. A zsidóemancipáció rejtett történelemfilozófiájához” (63-82. p.); Karády Viktor „Zsidóság Budapesten a 20. század első felében” (83-108. p.); Kövér György „A regálébérlettelől a virilizmusig” (109-136. p.); Hadas Miklós - Zeke Gyula „Vázsonyi Miklós: Önéletmondás

(Részlet)" (137-154. p.); Ujvári Hedvig „Asszimiláció, nyelv, és identitás problematikája a fiatal Max Nordaunál és Herzl Tivadarnál" (155-173. p.); Schweitzer Gábor „Reflexiók a „zsidókérdésről" (174-183. p.); 2. köt: Prepuk Anikó „A neológ sajtó a zsidóság társadalmi befogadásáért a 19 század utolsó harmadában" (187-224. p.); Ács Gábor „Kiss József irodalmi indulása" (225-242. p.); Széchenyi Ágnes „Vézi József, a műhelyteremtő és dinasztiaalapító (1858-1940)" (243-271. p.); Buzinkay Géza „A két Ágai" (272-286.p.); Jusztin Márta „Külföldi utamból" (287-208. p.); Gerhard J. Winkler (Kismarton/Eisenstadt) „Joachim József és Goldmark Károly" (309-322. p.); Peremiczky Szilvia „Az emancipáció utáni Fin de siècle - Budapest és Gustav Mahler" (323-350. p.); Konrád Miklós „Orfeum és zsidó identitás Budapesten a századfordulón" (351-368. p.); F. Dózsa Katalin „Kaftán, srájmli, pajesz, idegen számára" (369-384. p.); S. Nagy Katalin „A képzőművész pálya mint asszimilációs lehetőség a 19. század végén, 20. század elején" (385-419. p.).

A Századvég 2008/2. (48.) számában Köves Slomó tanulmány a jelent meg „Az emancipáció és a zsidó vallási szakadás a Nagymihályi rabbigyűlés tükrében" címmel (3-34. p.). Itt jelent meg Barát Erzsébet „A gyűlöletbeszéd logikája" című írása is (105-114. p.).

A Rubicon című folyóirat 2008/7-8. számában Vadas András „Zsidóüldözések a középkorban Európában" (74-77. p.); Tischler János „Jedwabnetől Kielcéig. Lengyelek és zsidók a második világháborúban (88-93. p.); „Apor Péter „A kunmadarasi pogrom (94-95. p.); Kovács Tamás „Endre László, aki halálba küldte a magyar zsidókat" (96-103. p.) című írása jelent meg.

A História 2008/4-5 számában Szabó Csaba tanulmánya „A zsidó kivándorlás történetéhez: A kezdetektől 1949-ig" (41-43. p.) címmel olvasható.

szeptember hónap

augusztus 30 - szeptember 8.

A 11-ik Nyári Zsidó Fesztivált Zoltai Gusztáv Mazsihisz ügyvezető-igazgató, Kiss Péter kancelláriaminiszter és Aliza Bin-Noun izraeli nagykövet nyitotta meg a Dohány utcai zsinagóga előtti téren. A fesztivál keretében a Rumbach Sebestyén utcai zsinagógában a Gryllus fivérek és Szalóky Ági énekelt erdélyi jiddis népdalokat, szefárd dalokból Budai Miklós, Jánosházi Péter és Pintér Ágnes készített összeállítást. Vira Lozinsky jiddis dalestjét a Millennium Rézfúvós Kvintett „A zsidó zene világa” címmel adott koncertet. A Dohány utcai zsinagógában önálló esttel lépett fel David D,Or, Shlomo Bar és Dudu Fischer. A Nemzetközi kántorhangversenyen Benzion Müller, Azi Schwartz, Yaakov Lemmer, Fekete László és a Jeruzsálemi Kántor Kórus lépett fel Neumark Zoltán zongora kíséretével. A Pressburger és a Pannónia Klezmer Band egy-egy estet adott. Az Olasz Kulturális Intézetben kamaraesteket rendeztek Löwenberg Dániel, Sipos Cecilia, Tokody Ilona, az Adler Trió és az olasz Lacidarium Ensemblbe felléptével. Az Uránia Nemzeti Filmszínházban izraeli filmapokát és jazz esteket tartottak a holland Nikitov klezmer együttes, Palya Bea Kvintett, Szakcsi Lakatos Béla és Müller Péter Sziámi felléptével. Horgas Eszter Bernstein estet adott. Az A38 Hajón „Bulizóna” címmel rendezett koncert sorozaton fellépett a Besh o Drom, a Vodku és a Magna Cum Laude. A Karinthy Színházban Gábor Andor „Dollárpapa”, és Müller Péter - Seress Rezső „Szomorú vasárnap” című darabja ment, az Ódry Színpadon Szilágyi Andor „Leander és lenszirom” című darabját Alföldi Róbert rendezte. A Ruttkai Éva Színházban a Sabbatsong Klezmer Band adott koncertet. A Duna Palotában Lessing „Bölcs Náthán” című drámai költeményt olvasták fel. A Mednyánszky Galériában Róth Anikó és Szalma Edit festőművészek kiállítása volt látható. A Lengyel Intézetben Andrej Wajda filmrendező a Dybuk lengyel kiadásához készített színes grafikáiból rendezetek kiállítást, a Szlovák Intézetben „Testvériség?” címmel nyílt kortárs művészeti kiállítás. A B35 Galériában „Sonja Krasner gyűjteménye”, a Ráday Galériában pedig Moreno Pincas festőművész kiállítása nyílt meg. Az Új Élet 2008.

október 1-i számában „Szemelvények a 11. Zsidó Nyári Fesztiváltól” címmel olvashatók ismertetések (4-5. p.).

szeptember 1.

A Mazsihisz Jogi Osztályának vezetőjével, Egri Oszkárral készített interjút Szilágyi Iván Péter az Új Élet 2008. szeptember elsejei számában „Büszke vagyok rá, hogy egy igazi csapatban dolgozhatom” címmel (4. p.).

szeptember 2-20.

A fesztivállal párhuzamosan a Spinoza Zsidó Heteket rendezett. Ezen belül Kozma Józsefről, a francia sanzon és filmzene megújítójáról nyílt kiállítás a Spinoza-házban. Filmvetítéssel, szeptember 11-én pedig sanzonesttel is emlékeztek a francia sanzon és filmzene királyára. Szeptember 3-án Heller Ágnes filozófussal Kardos András beszélgetett arról, hogy „Mit mond a ma emberének a héber Biblia?” Szeptember 4-én Bächer Iván „Az én zsidó kabarém” című összeállítását mutatták be e Spinoza-házban. A szerzővel Bozsán Eta készített interjút az Új Élet 2008. augusztus 15-i számában „Nem szereti a fasizmust - Bächer Iván kabaréja” címmel (8. p.). 2008. szeptember 6-án bemutatták Kathrine Kressmann Taylor levélregényéből készült, a „Címzett ismeretlen” című, kétszereplős drámáját Groó Diána rendezésében, Kiss Marianne fordításába. A szerepeket Kulka János és László Zsolt alakították. A Mazsike 2008/októberi Hírlevelében Rick Zsófi ismertette a darabot (6. p.). A Szombat 2008/októberi számában Surányi Vera beszélgetése jelent meg Groó Diánával „Einstein bosszúja” címmel (32-33. p.). Az Új Élet 2009. július elsejei számában a darab történetéről Szilágyi Iván Péter készített interjút Groó Diánával „Levelekkel is lehet ölni” címmel (8. p.). 2008. szeptember 7-én Radó Gyula „A Valero-ház” című rövidfilmjét vetítették, amely az 1844-ben alakult „Honi izraeliták között magyar nyelvet terjesztő egylet”-nek, a Magyarító Egyletnek állít emléket. Levetítették az 1863-1931-ig élt magyar származású zeneszerző zongorista, „Emánuel Moór” emlékét

megörökítő kisfilmet is, amelyet Apró Attila készített.

szeptember 4 - december 18.

Az EMIH által rendezett Zsidó Tudományok Szabadegyetemének Őszi intenzív szemeszterét tartották a Károly krt. 20-ban.

szeptember 5.

1. A B,nai B,rith Budapest Páholy a Régi Zeneakadémián emlékhangversennyel tisztelgett a holocaustban elhallgattatott magyar zeneszerzők - Weiner László, Justus György, Kuti Sándor, Vándor Sándor, Gyulai Elemér, Budai Pál - emlékére.

2. „A Budai Zsidóságért” oklevelet adták át a 120 éves Frankel utcai zsinagógában Doff Imre főkántornak, Erbst Hermannak, Friedmann Józsefnének, Kovács Tibornak és Reich Jánosnak. Az elismeréseket Tordai Péter elnök, valamint Verő Tamás és Radnóti Zoltán rabbik adták át.

3. A Népszabadság 2008. szeptember 5-i számában Láng Zsuzsa írása jelent meg Kincses Károly fotósról, és a magyar fotográfiáról „(M)értéktartó” címmel (24. p.).

3. Mezei Andrásra emlékeztek, és támogatókat kerestek az Orosz Kulturális Központban rendezett esten a költő által alapított CET Klub, CET Kiadó és a CET Újság további működéséhez. Az esten fellépett Börcsök Mária, Kopátsy Sándor, Görgey Gábor, Zelnik József, Havas Judit, Hegedűs D. Géza és a Sabbatsong Együttes.

szeptember 6.

A Népszabadság 2008. szeptember 6-án megjelent számának Hétvége mellékletében Matkovich Ilona: „Az a fő, hogy megúsztam” címmel írta meg a 87 éves Böhm József rehabilitálásának történetét (7. p.). Bächer Iván „Karácsony Benő” címmel emlékezett a 120 éve született író, pedagógusra (11. p.). A Duna TV-ben 2008. szeptember 7-én a Mihályfy Sándor által a „Napos oldal” című művéből készített tévéfilm, valamint „A korán jött polgár” címmel Balog József és Medgyesi Gabriella által forgatott portréfilmmel emlékeztek az évfordulóra.

szeptember 7-8.

1. A zsidó kultúra napját ünnepelték a Mazsike szervezésében Budapesten, Baján, Komáromban. A résztvevők Budapesten meglátogatták a védetté nyilvánított Salgótarjáni úti zsidótemetőt, Zsidó városnéző túrát szerveztek az Új Lipótvárosban, valamint irodalmi sétát a budapesti zsidónegyedben, majd bekapcsolódtak a Nyári Zsidófesztivál keretében a Dohány utcai templomban megrendezett „Zsidóság a zenében” programjába. Baján a Z, mirim diák klezmer zenekar adott koncertet, Raáb Gábor tradicionális zsidó dalokat adott elő. Király László „A zsidóság szerepe a klasszikus zene világában” címmel tartott előadást. Révkomáromban a zsinagógában rendezték meg a régió hitközségeinek harmadik találkozását. A Szlovák Nemzeti Múzeum - Zsidó Kultúra Múzeuma igazgatóhelyettese, Martin Korcok előadást tartott „A megmentett emlékek könyvtára” címmel. Csukás Judit vallástörténész „Modernitás és monoteizmus” címmel tartott előadást. Koncertet adott a szegedi Golda Meir Szalonzenekar és Yonatan Nitzan izraeli zeneszerző.

2. Az Egyesült Államokbeli New Brunswick-ben Abraham Lincoln emlékéremmel tüntette ki Randolph L. Braham történész professzort a magyar tudósok által alapított Amerikai Magyar Alapítvány. A kitüntetés átadásával egy időben nyitották meg a Carl Lutzról szóló kiállítást is az Alapítvány épületében. A tárlathoz kapcsolódva Braham professzor előadást tartott „A semleges országok diplomatái Magyarországon és a holocaust” címmel.

szeptember 8.

1. Vallai Péter „A rabbi, a samesz, a Kohn és a többiek” címmel adott elő kabaré összeállítást a Spinoza-házban.

2. A Szombat Szalon a Kazinczy utca 21-ben lévő Elektrotechnikai Múzeum udvarán mutatta be a „Kövek meséi - Irodalmi séták a zsidónegyedben” címmel a Mazsike által megjelentetett könyvet. A Deák Andrea, Gyárfás Katalin és Péri Mirella szerkesztésében megjelent kötetet irodalmi felolvasással és dzsesszel mutatták meg.

szeptember 9.

Sándor György humorista „Zsidó-magyar perbeszéd humorral sózva” címmel készített kabarét a Spinoza-házban.

szeptember 9 - november 16.

Koncertekkel, könyvbemutatókkal, irodalmi esttel és kiállításokkal rendezték meg a Szegeden az „Őszi kulturális fesztivált. A Szegedi új Zsinagógában fellépett a Szegedi Kamarazenekar, a Golda Meir Szalonzenekar, a Weiner Kamarazenekar, a SZTE Zeneművészeti Kar, Klein Judit és a Dávid Klezmer Quintett. Szóló koncertet adott Csanádi László orgonaművész, Fellegi Ádám zongoraművész, a Duo Skylla, Márffy Gabriella és Vértesy András. Ugyanitt rendezték meg Macskássy Izolda és Dancs Miklós festőművészek kiállítását, valamint „Források” címmel izraeli képzőművészek tárlatát. A Szegedi Hitközség Dísztermében Székelyi József irodalmi estjét mutatták be Bárdos Pál, Fenákel Judit, Julesz János és Váradi F. Péter műveiből. Bélyegsorozatot készítettek a Szegedi zsinagógáról, a Szegedi Novotel Szállóban izraeli vacsora-, és folklór estet tartottak. Debrecenben, Kiskunhalason és Tiszafüreden is rendeztek zsidó kulturális fesztivált. Debrecenben a Jeruzsálemi Kántor Kórus koncertjét mintegy 500-an hallgatták meg a Kápolnai úti zsinagógában. Tiszafüreden Orbánné Szegő Hanna nyitotta meg a magyarországi zsinagógákról rendezett képeslap és fotókiállítást. A tárlatot Ari Müller-Tóth (New York) és Végh Gábor (Budapest) levelezőlap gyűjteményének, és Csabai István (Szolnok) fényképeinek felhasználásával készült.

szeptember 10.

1. Popper Péter „Egy Mózes, vagy két Mózes létezett?” címmel tartott előadást a Spinoza-házban.

2. Körner András „Kóstoló a múltból - a zsidó konyha kultúrtörténete kóstolással és sok zenével” címmel vezette be a Mazsike „Főzősúl” tanfolyamát a Kereskedelmi és Vendéglátó Ipari Múzeumban (Szent István tér 15.).

szeptember 13.

1. A Bét Orim Agora Akadémiája keretében Vincze Kata Zsófia kulturális antropológus, az MTA Kortárs Zsidó Kutató tartott előadást a Bálint Zsidó Közösségi Házban „Vonzások és taszítások: zsidó közösségek dinamikája a rendszerváltást követően” címmel.

2. A Népszabadság 2008. szeptember 13.i számának Hétvége Mellékletében Tamás Pál szociológus mutatta be az MTA Szociológiai Kutatóintézetének felmérését a szélsőjobb társadalmi beágyazottságáról „Radikális újközép” című írásában. Ugyanitt jelent meg Mező Ferenc beszélgetése Bárdos Pál íróval „Nem átaludtam, másként döntöttem” címmel (9. p.). Kácsor Zsolt „Egy történelemtanár és a kétségbe vont történelem” címmel készített riportot Nyíregyházán a neonáci Lipusz Zsoltról, a Jobbik Magyarország aktív tagjáról, a kuruc.info rendszeres szerzőjéről (12. p.). Lipusz Zsolt a nyíregyházi Széchenyi István Közgazdasági és Informatikai Szakközépiskola tanáraként írta alá cikkeit.

szeptember 14.

Radó Gyula a cionista mozgalomról készített „Életmentés vagy ellenállás 1944” című dokumentumfilmjét vetítették le a Spinoza-házban.

szeptember 14-28.

Jeruzsálemben 80 órás továbbképzést szervezett a Yad Vasem Intézet magyar és román osztálya Chava Baruch irányításával, oktatással foglalkozó vezetők és pedagógusok számára. A foglalkozásokon a holocaust tanításának speciális módszereit mutatták be a zeneművészeti, irodalmi, múzeumpedagógiai foglalkozásokon. A jelentkezőkből az OR-ZSE rektora válogatta ki a továbbképzésre javasoltakat, a zsidó szervezetek szakemberein kívül a történelmi egyházak oktatással foglalkozó munkatársai közül is részt vettek a továbbképzésen. A kurzusokat Rafi Vagó, a Tel-Avivi Egyetem professzora, Ephraim Kaye, Ron Rozett, a Yad Vasem Intézet Könyvtárának vezetője, Sulamit Imber oktatási igazgató, Harashti György és Sommer László.

szeptember 15.

1. „Levelek Palesztinából” címmel Radó Gyula állította színpadra az Erdélyi Z. Ágnes szerkesztő családi hagyatékában fellelt leveleket. Dramaturg: Kapecz Zsuzsa, felolvasta Kézdy György.

2. Az Uránia Filmszínházban a szegedi születésű Esther Jungreis rebbecen rendkívüli estjét rendezték meg „Az élet egy próbatétel” címmel. Díszvendég volt az amerikai és az izraeli nagykövet, April H. Foley, és Aliza Bin Noun is.

3. Az Új Élet 2008. szeptember 15-i számában Ledniczky András mutatta be a Szegeden 2000-ben alakult Birnfeld Sámuel Könyvtár, és a köré alakult kutatói, felhasználói és fejlesztői csapat tevékenységéről (2. p.) A Maoih meghirdette a hatvanas évek Tarjász Emesz felnőtt oktatási formájának újjáélesztését a Mazsihisz lapjában (2. p.). Az iskolát a Dob u 35-ben működtetnék, ha lenne rá érdeklődés. Deutsch Gábor az öt éve alakult „Tokaj-hegyaljai Zsidó Hagyományőrző Egyesület” közgyűléséről számolt be a lap 5-ik oldalán, a zuglói körzet Tokaji látogatásáról pedig Szilágyi Iván Péter készített riportot „Pontyos leírás a tokaji táborról” címmel (4. p.).

szeptember 16.

1. Feldmájer Péter, a Mazsihisz elnöke 2008. november 16-ra a Goldmark terembe hívta össze a Magyar Zsidó Kongresszust az Alapszabály 114/a paragrafus alapján.

2. A História című folyóirat 2008. szeptember 15-én megjelent száma közölte Schőner Alfréd „A csontvázmotívum változatai, XVIII. század” című tanulmányát.

szeptember 16-18.

1. A Spinoza-házban egy-egy estet szenteltek Fekete László főkantor és Klein Judit énekművészetének, valamint a Klezmerész együttesnek.

2. Rómában XII. Pius pápa halálának 50. évfordulóján háromnapos szemináriumot rendeztek. Nemzetközi egyházi szervezetek tisztázták a pápa magatartását a második világháborúban idején, és úgy találták, hogy nem volt érzéketlen a zsidók üldözése

miatt. A Vatikán már 2008. február 18-án bejelentette, hogy nem szakítják meg XII. Pius boldoggá avatásának előkészítését. A Szentszék október végén jelentette be, hogy XVI. Benedek addig nem látogat Izraelbe, amíg a jeruzsálemi Yad Vasem Múzeumból nem távolítják el a XII. Pius történelmi szerepéről készített feliratot.

szeptember 17.

1. A VII. Nagydiófa utca 30-32-ben lévő Austeria könyvesboltban egy kisebb kiállítást rendeztek Andrej Wajda grafikáiból, s ezt megtekintette a Mazsike Művészetet Kedvelők Klubja is.

2. Befejeződött a Vasvári Pál utcai templom felújítása. A körzet tagjai önerőből végeztek el a szükséges munkákat.

3. Cipi Livni külügyminisztert választották meg az izraeli kormánypárt, a Kadima élére Ehud Olmert pártelnök - miniszterelnök helyére. Olmert széke a 2006 nyarán megvívott második libanoni háború óta folyamatosan ingott. Előbb a háborús kudarc, majd különféle korrupciós ügyek miatt támadták. Végül 2008 júliusának végén bejelentette, hogy nem indul a szeptemberi tisztújításon. Voltak olyan várakozások, hogy a miniszterelnöki székhelyen is Livni lesz Olmert utóda, de a koalíciós többséget nem tudta megteremteni. Simon Peresz államelnök bejelentette, hogy 2009. február 10-én előrehozott parlamenti választások lesznek.

szeptember 19.

1. A Schweitzer Baráti Kör péntekenként a Wesselényi u. 17-ben tartott keddust.

2. A Szim Salom Oneg Sabbat estjére meghívták a Hosana Jánoshalmi Zsidók Egyesületének elnökét, Kurz Ferencet.

3. Lakatos Lászlót (1952-2008), az ELTE Szociológiai Intézetének 2008. szeptember 12-én elhunyt docensét a Kozma utcai temetőben temették el. Az ÉS 2008. szeptember 26-i számában Erdős Gábor búcsúzott tőle (12. p.).

szeptember 20.

1. A Magyar Demokratikus Charta a társadalmi kirekesztések ellen szervezett tüntetését a Kossuth téren tartotta mintegy 10 ezer résztvevővel. Beszédet mondott Gyurcsány Ferenc miniszterelnök, Demszky Gábor főpolgármester, Horváth Aladár, a Roma Polgárjogi Alapítvány vezetője, Vitányi Iván és Konrád György, az 1993-ban alapított Demokratikus Charta alapítói. Szélsőjobboldali szervezetek erre a 2008. szeptember 6-ról elhalasztott időpontra is ellentüntetést szerveztek, a mintegy 2 ezer főnyi csuklyás horda ismét randalírozott Budapest utcáin. Vona Gábor, a Jobbik Párt vezetője, és a párt európai parlamenti képviselőjelöltje, Morvai Krisztina „tüzelte a harci kedvet”, Toroczka László és Budaházy György segédletével. A cigány szervezetek mintegy ezerfőnyi képviselője viszont külön helyszínen gyülekezve csatlakoztak a Charta tüntetéséhez a Kossuth téren. Megyesi Gusztáv az ÉS 2008. szeptember 26-i számában „Esernyősök” című vezércikkében a mai közállapotokat boncolgatta az utcai randalírozások kapcsán (1. p.).

2. Az Erzsébetvárosi Közösségi Ház ötödik, a Mazsike huszadik születésnapját közös, zenés, táncos rendezvénnel ünnepelték a Wesselényi u. 17-ben.

3. A Bét Orim Közösség Film Klubjában levetítették George Paul Csicsery „N az egy szám: Erdős Pál matematikus portréja” című filmjét. Az est vendége volt T. Sós Vera matematikus akadémikus

szeptember 21.

„Fény/Törések” címmel jelent meg a 70 éves Féner Tamás fotóművész kiállítása a békásmegyeri evangélikus templomban (III. Mező u. 12.). A tárlatot Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi, és Donáth László MSZP-s országgyűlési képviselő, evangélikus lelkész nyitotta meg, közreműködött Fekete László főkántor.

szeptember 22.

A Duna Televízió bemutatta Fonyó Gergely „Élő történelem - Domokos Miksa” címmel az embermentőről készített dokumentumfilmet.

szeptember 24.

Meghalt Nagy Sz. Péter (1943-2008) történész, irodalomtörténész.

szeptember 24.

1. A Bálint Zsidó Közösségi Házban folytatódott a „Szabad Zsidó Tanház”. Oberlander Baruch rabbi „Kabbala és erotika” címmel tartott előadást.

2. Heller Ágnes tartott előadást „A háború utáni értelmiségi zsidóság létformái” címmel az MTA Politikai Tudományok Intézet Etnoregionális és Antropológiai Kutatóközpont Kortárs és Történeti Kutatócsoportja rendezésében. Az előadásra „A megértés határai” sorozatban került sor. Heller Ágnest (többekkel együtt) másnap „Budapest díszpolgára” címre választotta a Fővárosi Közgyűlés.

3. A Népszabadság 2008. szeptember 24-én megjelent száma a 87 éves magyar származású Sir Sigmund Sternberg vallásközi kapcsolatokért folytatott munkásságát mutatta be R. Hahn Veronika „A filantróp” címmel (22. p.).

szeptember 25.

1. A Magyar Posta magyarországi zsinagógákról készült bélyegsorozat kibocsátását kezdte el a szegedi és az Or-Zse templomáról készített két bélyeggel. A 200 ezer példányban megjelent első két zsinagóga-bélyeg ünnepélyes átadásra és bélyegzésre az Or-Zse Bérkocsis utcai épületének Dísztermében, és Szegeden az Új zsinagógában kerítették sort. Az Or-Zse tanzsinagógáját megörökítő bélyeget a Magyar Posta nevében Csáki György elnök adta át Ungárné Komoly Judit rektor-helyettesnek.

2. A XV. kerületi önkormányzat elismerő oklevelet adott Deutsch László korábban újpesti - rákospalotai, (azóta a Hegedűs Gyula utcai körzet) főrabbijának. Az elismerést a rákospalotai zsidótemető síremlékeinek megóvásáért nyújtották. Az Újpesti önkormányzat „Újpestért” díjjal jutalmazta a főrabbi munkásságát. Köszönetképpen a főrabbi ünnepi ebéden látta vendégül a kerület vezetőit, Zoltai Gusztáv Mazsihisz ügyvezető igazgatót, és az újpesti Israel Sela Otthon lakóit a Hegedűs Gyula utcai körzet szokkut fél ünnepén.

szeptember 26.

Budapesten a magyar kormány emléktáblát avatott Tom Lantos egykori lakóhelyén, a Szent István park 25. számú ház falán. Az avatáson jelen volt Gyurcsány Ferenc miniszterelnök és Tom Lantos özvegye, Anette Lantos. A magyar kormány konferenciával emlékezett, amelyen beszédet mondott Gyurcsány Ferenc miniszterelnök. A kormány úgy döntött, hogy kezdeményezi a Lantos Nemzetközi Szabadság és Demokrácia Intézet létrehozását. Az ünnepi konferencián megjelentek a hazai és az amerikai diplomáciai élet szereplői, a Lantos család tagjai. Felszólalt Charles Gati professzor, Kurt Volker, az Egyesült Államok NATO-nagykövete, Valki László nemzetközi jogász, Soros György videó üzenetben köszöntötte a konferenciát. A Tom Lantosról készített emlékfilm a kormány honlapján tekinthették meg az érdeklődők. A Népszabadság 2008. szeptember 25-i számában Szöcs László készített interjút a szenátor unokájával, Tomicah Tillemannal „Unokái is életben tartják Tom Lantos örökségét” címmel (9. p.).

szeptember 27.

65 éve korábban elhunyt Antal László (1943-2008) neves közgazdász. Tiszteletére a Hitelintézeti Szemle 2008/6 különszámot jelentetett meg.

szeptember 28.

1. Békéscsabán új zsinagógát avattak az állam által kisajátított korábbi kettő helyett (egy ortodox és egy neológ templom volt). A templomot Wirth Péter és Benkő Ágnes építészek tervezték, a kivitelező a Csaba-Ép Kft volt. Az építéshez 40 millió forintot az önkormányzat biztosított, 40 milliót pedig adományokból, és a Mazsihisz támogatásából teremtették el. A Tórákat Feldmájer Péter, Zoltai Gusztáv, Markovics Zsolt és Moskovits Sándor elnök vitték be a templomba. Az avató beszédet Moskovits Sándor hitközségi elnök és Markovics Zsolt szegedi főrabbi mondták. Vantara Gyula polgármester ígéretet tett arra, hogy az elhurcolt zsidók emlékét megőrzik.

2. A nagyünnepek előtt a három pesti ortodox zsinagóga (Dessewffy, a Kazinczy és a Visegrádi utcai templomok) közösségét látogatta meg Weiszberger Mojse

főrabbi. A főrabbi a Dob utca 35-ben ősztől egész napos Talmud tanulást indított.

szeptember 29.

1. Erev Ros Hasana. Az 5769-es újév alkalmából Gyurcsány Ferenc miniszterelnök minden zsidó állampolgárt köszöntött üzenetében, Orbán Viktor Fidesz elnök az Izraeli Nagykövetségre, a Mazsihiszhez és az EMIH-hez küldte jókívánságait.

2. Fekete maszkot és csuklyát viselő ismeretlenek vajsavval és fekáliával öntötték le a Sirály (Király utca 50) közönségét Toepler Zoltán „Gecy” című bohózatának előadásán. A Budapesti Zsidó Színház és a Városi Színház közös előadását ifj. Sebő Ferenc rendezte, A szélsőjobb régóta támadta az előadást. A randalírozáson jelen volt a február óta körözött Polgár Tamás (Tomcat), akit egy nappal később őrizetbe vette a II. kerületi Rendőrkapitányság.

szeptember 30.

Elie Wiesel Nobel békedíjas író nyolcvanadik születésnapjáról Pécsi Tibor emlékezett meg a Hetek című folyóirat 2008. szeptember 30-i számában „A világ akkor csendben maradt – 80 éves a holocaust krónikása” című cikkével.

Hévízen a Múzeumban nyílt meg Siklósiné B. Judit zsinagógákat, zsidó motívumokat ábrázoló gobelin kiállítás.

Deszken a XIV. Falunapok keretében emléktáblát avattak a holocaust után árván maradt zsidó gyermekek 1945–1978 között működött árvaházának a falán. Az avatásra izraeli delegáció érkezett a községbe. A deszki kórház falán elhelyezett táblánál beszédet mondott Simicz József polgármester, Lobi Jirmut, az izraeli küldöttség vezetője, Lednitzky András, Izrael tiszteletbeli konzulja is.

Szeptember végén 62 éves korában meghalt Kohn Gábor, a Scheiber Iskola egykori igazgatója.

Szeptemberben indult a „JMPOINT Akadémia – Internetes Távoktatási Program”. A „Zsidó Tudományok

Határok nélkül" című első szemeszterén szeptemberben a zsidó hagyományok alapjaival, októberben az ünnepekkel, szokásokkal, novemberben a zsidó konyháival, decemberben a zsidó nővel, januárban pedig a magyarországi zsidóság történetével ismerkedhettek meg a kurzus résztvevői. A programot támogatta az izraeli L. A. Pincas Fund for Jewish Education in de Diaspora, a Dutch Jewish Humanitation Fund, a Mazsók és a Mazsihisz.

A Playboy 2008/szeptemberi számában Kéri László politológus készített interjút Deutsch Tamással.

A Szombat 2008/szeptemberi számában jelent meg Shmuel Trigano szociológus 2008 júniusában Park Cityben elmondott előadása „Vallásos szélsőségek és szekularizmus között - A zsidó identitás helyzete a világban” címmel Rajki András fordításában (7-10. p.). Az Országgyűlés Külügyi és Határon túli Magyarok Bizottságának elnöke, Németh Zsolt „Küzdelem egy hős elismeréséért” című írásában számolt be a Esterházy János embermentő tevékenységének elismertetéséért folytatott közdelemről (11-12. p.). A Yad Vasem Intézetben járt a parlament Külügyi Bizottságának küldöttsége, Novák Attila a Macisz elnöke, Ádám Magda történész pedig holocaust túlélőként igazolta Esterházy János jótéteményeit, a Vatikánnál pedig folyik a boldoggá avatási eljárás. Várnai Pál Romsics Ignáccal készített interjút „Tudomásul kell venni, de nem nyaldosni a sebeket” címmel (12-14. p.). Ablonczy Balázs „Átok és könyörgés” címmel közölt dokumentumokat a második zsidótörvény idején Teleki Pál miniszterelnökhöz címzett levelek közül (15-18. p.). Szántó T. Gábor Leon de Winterrel készített interjút „Az arrogancia a lúzerek mentsvára” címmel (24-26. p.).

A Mazsike Hírlevél 2008/szeptemberi számában a „Fiatal tudós jelöltek fóruma” sorozatban a „Fiatal tudós-jelöltek fóruma” rovatban az Or-Zse első éves hallgatója, Szlukovinyi Péter „A Miskolc környéki csodarabbik nyomában” című dolgozatának Máddal foglalkozó része olvasható (4. p.). (A második rész Olaszliszka” címmel az októberi számban, (4-5. p.), a

A harmadik, Sátoraljaújhegyről szóló rész a Hírlevél novemberi számába, a Bodrogkeresztúrral foglalkozó rész a decemberi és a 2009, januári számban jelent meg.) A magyar sport első női olimpiai bajnokáról, Csák Ibolyáról (Kádár Lajosné) emlékezett a „Magyar zsidó nagyjaink” sorozatban Pári Mirella és Szegő András (13. p.).

A Beszélő 2008/9 és 10. számában Szilágyi Gál Mihály írása két részes írása jelent meg Hannah Arendt és Kertész Imre a gonosz banalitásáról” címmel (111-115. p. és 115-119. p.).

A Café Babel 56-57. (Munka) számában (2008/3-4) jelent meg Toronyi Zsuzsanna tanulmánya „Hiddur micva mint zsidó identitás. Naményi Ernő emlékezete” címmel (131-138. p.). December 17-én megalakult a Naményi Ernő Társaság (NET) - Virtuális Múzeumi Egyesület. A társaság tiszteletbeli elnöke Konrád György író, elnöke Klein Rudolf, helyettese Michael Miller, titkára Toronyi Zsuzsanna.

A Történelmi Szemle 2008/3 számában Novák Attila „Két világ - két nézet? Vázsonyi Vilmos és a polgári radikálisok (1910-1912)” címmel írt tanulmányt (

2008 szeptemberében megalakult a Közép-európai Németnyelvű Zsidó Kutatócsoport, az ELTE Germanisztikai Intézete pártfogásával. A Kutatócsoport feladata elsősorban egy olyan műhely létrehozása, melyben a diákok bevonásával a magyar illetve a közép-európai zsidóságot érintő kutatások indulhatnak el tudományos igényű publikációk, esetleg folyóirat kiadásával egyidejűleg. Mindez új impulzusokat adhatna a magyarországi illetve a közép-európai zsidósággal foglalkozó kutatásnak is.

október hónap

október 1.

A Budapest TV a Tóráról 150 részre tervezett sorozatot indított. A hétköznap esténként sugárzott

adás házigazdái Schweitzer József és Raj Tamás főrabbik. Az Erdei Grünwald Mihály által szerkesztett műsort 2009. április 16-ig, a magyarországi holocaust 65. évfordulójáig tervezik.

október 2.

1. A Holocaust Emlékközpontban mutatták be a Kommentár legújabb, 2008/3. számát. A szerzőkkel – Gyáni Gáborral, Karsai Lászlóval és Szita Szabolccsal – rendezett kerekasztal-beszélgetést Vári György vezette. (In: Ablonczy Balázs – Novák Attila: Tizenkét állítás a Soáról; Csiki Tamás: Holocaust emlékezet, identitás; Gyáni Gábor: Helyünk a holocaust történetírásba; Alkuk, sebek, stratégiák – Kovács András a holocaust utáni magyarországi zsidóság dilemmáiról.).

2. Az „Építészet hónapja” keretében az Ybl – Egyesület a Spinoza házban rendezett kerekasztal-beszélgetést a budapesti régi zsidónegyedről. A beszélgetés résztvevői voltak: Komoróczy Géza professzor, Perczel Anna építész és Heisler András, a Mazsihisz korábbi elnöke. A moderátor Váradí Júlia volt. 2008. október 9-én Fészek Klub épületét tekintették meg az érdeklődők, itt folytatódott a reneszánsz év alkalmából rendezett konferenciasorozat.

3. „A megértés határai” vitasorozatban Louise O. Vasvári tartott előadást „Női holocaust élettörténet-írások” címmel az MTA PTI Kortárs és Történeti Zsidó Kutatócsoport vendégeként. Az előadó a New York-i Stony Brook Egyetem Összehasonlító Irodalomtörténeti Intézetének tanára.

október 3.

Az ÉS 2008. október 3-án megjelent számában „Futás hosszú sorban – Gergely Ágnes születésnapjára” címmel jelent meg Báthori Csaba köszöntő írása (4. p.). A költőnőt az MTV1 2008. október 7-én műsorral köszöntötte.

október 2-3.

„Egyház és építészet” címmel rendezett szakmai konferenciát a Magyar Építőművészek Szövetsége, a Magyar Építészet című folyóirat és a Ráday

Könyvesház. A konferencián több szekcióban Szegő Tamás, a lap főszerkesztője volt a moderátor. Előadást tartott Klein Rudolf „A zsidó és a kortárs-építészeti „bálványtalanításról? Közel-Keleti példákról? Meddig ér a Szentföld Keze?” címmel. Ulrich Knufinke bemutatta a müncheni zsinagógát.

október 4.

1. A mintegy 100 civil szervezet által szervezett „Tarka magyar!” elnevezésű, az erőszak és a kirekesztés elleni demonstráción mintegy 5-6 ezer ember jelent meg. A szervezőkhöz csatlakozott néhány zsidó szervezet is. A mozgalom nyilatkozatát – mely az alkotmány 70/A paragrafusának maradéktalan betartására szólított fel – minden politikai párt vezetője, valamint Sólyom László államfő is aláírta. A Magyar Köztársaság Alkotmányának hivatkozott része így szól: „A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nyelv, vallás politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzeti különbségtétel nélkül.”

2. A Bálint Zsidó Közösségi Házban levetítették Bálint András: „Ami Márai naplójából kimaradt” című, a Radnóti Színházban bemutatott estjéről készült felvételt. Az est vendége volt Bálint András is.

3. A Népszabadság 2008. október 4-i számában Szászi Júlia tudósítása jelent meg „Elfajzott művészet, fájó múlt – A Führer kulturális fővárosa: kiállítás Linzben” címmel (11 p.). Az írás a Linzben „A Führer kulturális fővárosa” címmel rendezett kiállítás alkalmából készült.

október 5.

Az M2 tévécsatornán levetítették a Feuer Máriáról, a Muzsika című folyóirat főszerkesztőjéről Czigány György által forgatott portréfilmet „Arcpoétika” címmel.

október 6.

1. A Vatikánban rendezett püspöki szinóduson első alkalommal fordult elő, hogy rabbi is felszólalt. A

haifai főrabbi, Sir Jasúv Kohen, aki az Izraeli - Vatikáni Vegyes Bizottság tagja is egyben, a Tóra értelmezéséről beszélt.

2. A Népszabadság 2008. október 6-i számában Székely Anna riportja jelent meg Köves Slomo rabbiról „Az örökkévalóság menedzsere” címmel (28. p.).

október 7.

„Zsidó - keresztény kultúra, zsidó - keresztény Európa” címmel vitát rendezett „Az Asztali beszélgetések Kulturális Alapítvány” a Pilinszky János Irodalmi Kávéházban (Váci utca 33.). A meghívott vendégek Pálinkás József, az MTA elnöke, Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi, valamint Szabó Lajos, az Evangélikus Hittudományi Egyetem tanszékvezető tanára volt.

október 8.

Jom Kippur - Kol Nidré. A Bét Orim Közösség az Unitárius Egyház Nagy Ignác utcai Dísztermében tartotta meg az őszi ünnepeket. A rabbi teendőket Raj Ferenc, a kántori teendőket a Kol Nidre esten Fellegi Tamás operaénekes látta el. A Jom Kippur második estjén az istentisztelet után a SabbathSongs két meghívott előadója, Masa Tamás és Masa Anita adott zenés műsort.

október 9.

Emlékpadot állítottak a 2500 zsidót megmentő Ocskay Lászlónak a Városligetben.

október 10.

A Centál Színházban (a korábbi Vidám Színpadon) bemutatták William Shakespeare „A velencei kalmár” című drámáját Puskás Tamás rendezésében. Shylock szerepét Haumann Péter alakította. A feldolgozást Keszthelyen is játszották a 9. Nyári Játékok keretében.

október 12.

1. Az 1941-es kőrösmezei deportálás évfordulóján „Kegyelet és emlékezés” címmel rendeztek konferenciát a Wesley János Lelkészképző Főiskolán.

2. Az 1943-ben Szárszón rendezett konferencia évfordulóján megemlékezést tartottak Lakitelken. Szobrot avattak a 150 éve született Prohászka Ottokár római katolikus püspök emlékére. A Magyar Demokratikus Charta szóvivői - Bauer Tamás, Fleck Zoltán, Vásárhelyi Mária és Vitányi Iván kifogást emeltek az avatáson elmondott beszédek miatt. Lezsák Sándor, az országgyűlés Fideszes alelnöke azt mondta, hogy Prohászka „szót emelt a kozmopolita-parazita réteg visszaszorításáért, a magyarság felemelkedéséért”. Balog Zoltán, az országgyűlés emberjogi bizottságának Fideszes elnöke pedig azt mondta, hogy „ha hagyjuk, hogy elvegyék tőlünk magyarságunk fundamentumát képező keresztény hitünket, akkor biológiai létünkben támadnak meg bennünket.” A Magyar Demokratikus Charta szóvivői felszólították a Fideszt, hogy hívják vissza Lezsákot és Balogot, mivel az elhangzottak azt jelentik, hogy szalonképes a politikai antiszemitizmus. A Népszabadság 2008. december 12-i számában Czene Gábor cikke jelent meg „A szent életű püspök antiszemitizmusa - Katolikus technikák Prohászka Ottokár védelmére” címmel (6. p.). Az Oneg Sabbat Klubban 2008. november 8-án és 22-én foglalkoztak a Chartával, és az idegengyűlölet okaival. Az Egyháztörténeti Szemle 2008/4. számában Mózessy Gergely és Fazekas Csaba: „Prohászka Ottokár zsidóellenességéről” (125-155. p.) címmel közöltek tanulmányt.

3. A Bálint Zsidó Közösségi Házban Magén István kiállítását rendezték meg, majd bemutatták Szávai Géza „Székely Jeruzsálem” című könyvét. A szerzővel Havas Judit beszélgetett, és felolvasott részleteket. Fellépett a Chagall Klezmer Band.

október 13.

Az M2 közszolgálati televíziós csatorna „Záróra” című műsorának vendége volt Feldmájer Péter Mazsihisz elnök, akivel Veiszer Alinda beszélgetett.

október 14.

1. A Maesz a nyilas hatalomátvétel évfordulója alkalmából „A fasizmusról itt és most” címmel rendezett konferenciát a Politikatörténeti Intézetben

(Alkotmány utca 2.). A konferenciát Hanti Miklós, a Measz elnöke és Vitányi Iván nyitotta meg. Ormos Mária akadémikus „Fasizmusok Európában”; Póczik Szilveszter „A fasizmusok társadalmi előfeltételei történelmi és jelenkori perspektívában”; Forgács D. Péter „Az osztrák antiszemitizmus hatvan éve és az „eredeti szocializáció” problémája”; Gábor György „A modern antiszemitizmus teológiai gyökerei”; Földes György „Fasizmus és kommunizmus”; Tamás Pál: „Fasizmus, label, bélyeg vagy szitokszó” címmel tartottak előadást.

2. Az MTV közszolgálati televízió egyes csatornáján fő műsoridőben mutatták be a „Gyász Jeruzsálemben” című francia dokumentumfilmet. Az alkotás a 2002-ben Jeruzsálemben történt öngyilkos merénylet 17 éves elkövetőjének, és ugyancsak 17 éves áldozatának családját mutatja be. A palesztin Ajat al-Akhras a palesztinok nemzeti hőse lett, az áldozat, Rachel Levy édesanyja személyes találkozón próbálta rávenni a merénylet édesanyját, hogy álljon ki az értelmetlen gyilkolások ellen. Kezdeményezése nem talált megértésre.

3. A Holocaust Emlékközpontban bemutatták a „Szökés Sobiborból” című játékfilmet abból az alkalomból, hogy 65 évvel ezelőtt tört ki a táborban a lázadás. A tömeges kitörési kísérletre emlékezett Csató Mihály történész a sobibori lágerből.

október 15.

1. A Bálint Zsidó Közösségi Ház „Szabad Zsidó Tanház”. Sorozatában Gyáni Gábor „Zsidóság és modernitás” címmel tartott előadást.

2. Bence György filozófus életéről és munkásságáról rendezett nyilvános emlékülést a Bence által alapított Buksz folyóirat és a Társadalomtudományi Társaság. A Kossuth Klubban tartott emlékülés a Buksz 2008/nyári számához, valamint a Bence György „Válogatott politikai-filozófiai tanulmányok 1990-2006” címmel, a L,Harmattan kiadónál Pogonyi Szabolcs szerkesztésében megjelent könyvéhez kapcsolódott. Az emlékülés felkért hozzászólói voltak: Komoróczy Géza, Laki Mihály, Pető Iván és Pogonyi Szabolcs. Az ülést Wessely Anna, a Buksz szerkesztője vezette.

Felszólalt még Klaniczay Gábor történész és Váradi Szabolcs költő, szerkesztő is.

3. Meghalt Bloch Sándor (1931-2008), aki 13 évig töltötte be a Bajai Zsidó Hitközség elnöki tisztét.

4. Schőner Alfréd rektor-főrabbit az Or-Zse Dísztermében köszöntötték 60-ik születésnapja lakalmából (Nyíregyháza, 1948. október 12.). Köszöntőt mondott Domán István főrabbi, Feldmájer Péter, a Mazsihisz elnöke, Glatz Ferenc akadémikus, Staller Tamás, Komoly Judit rektor-helyettes és sokan mások. Feldmájer Péter köszöntője az Új Élet 2008. november elsejei számában olvasható (1. p.) Schőner Alfréd életútját ismertette az Új Élet 2008. október 15-i száma (5. p.).

október 16.

1. A Kozma utcai temetőben búcsúztak Korn Gábortól (1946-2008), a Scheiber Sándor Gimnázium egykori igazgatójától.

2. Cfáton a hagyományos Herzl nap keretében rendezték meg a mintegy 10 ezer magyarországi bevándorló találkozóját a magyar Kulturális Minisztérium, a Külügyminisztérium és a Balassi Intézet támogatásával. A rendezvényt Szentgyörgyi Zoltán nagykövet nyitotta meg. Megemlékeztek Tel-Aviv alapításának centenáriumáról is. Az emlékműsorban felléptek Izraelben tanuló diákok, valamint Csákányi Eszter színművésznő is.

3. Németországban döntés született a második világháború végén Brandenburgban meggyilkolt mintegy 700 magyarországi zsidó tömegsírjának feltárásáról.

4. A holocaust minszki áldozataira emlékeztek a Raoul Wallenberg emlékparkban Budapesten. A megemlékezésen a Mazsihiszt Lazarovits Ernő képviselte, Alena Kupcseva fehérorosz nagykövet beszédében megemlékezett a fehérorosz származású Marc Chagallról, Golda Meirről és Menahem Beginről is.

október 17.

Az OR-ZSE templomában szentelték fel a Kárpáti-család adományából felújított tóratekeresztet.

október 18.

1. A Budai Micve Klub vendége Szita Szabolcs történész volt, akivel a zsidó sorsról beszélgettek a résztvevők, Spiró György: „Fogság” című könyvéből olvastak fel.

2. A Szim Salom Progresszív Zsidó Közösség vendége Ocskay Rudolf volt, az embermentő Ocskay László Budapesten élő rokona.

október 20.

A Mazsihisz Síp utcai székházában Gergely Judith professzornak, Jorge Dienernek, a Magyarországi Joint vezetőjének, Lusztig Józsefnek, a Cfáti Emlékmúzeum igazgatójának, és Lomnici Zoltánnak, a Legfelsőbb Bíróság korábbi elnökének adták át a „Magyarországi Zsidókért” díjat. A kitüntetettek életútját az Új Élet 2008. november 1-i számában ismertette Gál Juli (3. p.). Jorge Diener megbízatása hat év után lejárt a Joint Magyarországi Irodájának élén. Tiszteletére a Bálint Házban rendeztek búcsúztatót, amelyen megjelent utóda, Thaly Saul, a Mazsihisz és a Bzsh vezetői. A Marom képviseletében Schönberger Ádám elnök méltatta Diener tevékenységét. A Joint Kelet-Európai Irodáit a főigazgató, Alberto Senderey képviselte.

október 22.

1. A Bálint Zsidó Közösségi Ház „Szabad Zsidó Tanház”. Sorozatában Balog István „Az antiszemitizmus eszmetörténete Magyarországon” címmel tartott előadást.

2. A Bálint Zsidó Közösségi Ház és a Holocaust Emlékközpont közös „Máské(p) filmklubjában bemutatták Gellér Varga Zsuzsanna: „Szomszédok voltak” című dokumentumfilmjét. A filmklub vezetője Pécsi Katalin és Szarka Judit.

3. A Népszabadság 2008. október 22-i számában Katinka Faragóval, Ingrid Bergman munkatársával S. Takács András készített interjút „Csendet, Ingmarral beszélek!” címmel (26. p.). A zsidó származású Katinka Faragót a Budapesten rendezett Bergman konferenciára hívta meg a Magyar Nemzeti Filmarchívum és a svéd nagykövetség.

4. Magyarbánhegyes díszpolgárává avatták a község szülöttét, Angyal Istvánt, az 1956-os forradalomban halálra ítélt és kivégzett mártírját.

5. Az ÉS 2008. október 22-i számában Gábor György és Kálmán László „Szó, szó, szó” című cikkükben tekintették át a „zsidózás” fokozatait annak kapcsán, hogy Láncki Andrásról, a Corvinus Egyetem tanáráról Halmai Gábor korábban, egy glosszában azt állította, hogy szalonzsidózott (14. p.).

6. A Sirályban Békés Pál íróval Györe Gabriella beszélgetett.

október 23.

A Síp utcai 56-os emléktáblánál rendezett megemlékezésen Mécs Imre beszédében kiemelte Angyal István, Gáli József, Steiner Lajos, Rajki Márton, Radó György, Földes Gábor, Bán Róbert és Brenner Péter személyét. A megemlékezésen jelen volt April H. Foley amerikai nagykövet, Dorit Nachum Zats izraeli konzul, Kiss Péter kancelláriaminiszter képviselőjében Gulyás Kálmán, az 56-os Szövetsége országos elnöke, Farkas László, valamint a Mazsihisz képviselőjében Feldmajer Péter és Zoltai Gusztáv.

október 25.

A Bét Orim Progresszív Zsidó Közösség vendége Nagy József volt, aki a qumráni közösség és a holt-tengeri tekercsek történetéről tartott előadást.

október 26.

A felújított Bálint Zsidó Közösségi Házban Tölgyesy Péter alkotmányjogász aktuális politikai kérdésekről adott tájékoztatást. Beszélgető partnere Perlaki Tamás filmesztéta volt.

október 29.

1. A Bálint Zsidó Közösségi Ház „Szabad Zsidó Tanház” sorozatában Toronyi Zsuzsanna „Építészet és világnézet: konzervatív félfordulat a neológia gondolkodásában a két világháború között” címmel tartott előadást.

2. A Measz közgyűlése ismét, immár ötödször Hanti Miklóst választotta elnökének. A közgyűlés

„Összefogás a Demokráciáért” utótaggal egészítette ki a tömörülés nevét.

október 30.

1. A Petőfi Irodalmi Múzeumban köszöntötték Konrád Györgyöt 75-ik születésnapján. Az „Isten hozta a látogatót” címmel egyetlen példányban készült köszöntőkönyv száz számozott és aláírt példányát adták át a szerzőknek. Az ünnepeletet Ágoston Zoltán kérdezte, „Inga” című művéből Bálint András olvasott fel. Az est házigazdája a noran Kiadó, moderátora Kőrösi P. József volt.

2. Az izraeli hadsereg főrabbija, Avichai Ronetzky az EMIH Keren Or zsinagógájában tartott előadást. A néhány napos magyarországi látogatásán Budapesten tartózkodó főrabbi vezérezredest Frölich Róbert főrabbi dandártábornok hívta meg Magyarországra, a vendéget Szili Katalin házelnök is fogadta a Parlamentben.

október 31.

1. A Szim Salom vendége László Klári pszichológus, a „Különbéke – Embermentők és túlélők beszélgetései a Holocaustról” című kötet szerkesztője volt.

2. A Népszabadság 2008. október 31-án megjelent számának Hétvége mellékletében Hovanyecz László cikke jelent meg „Aki nem hordott farmert – Eric. J. Hobsbawm önéletírásáról” címmel (3. p.).

3. Az ÉS 2008. október 31-i számában György Péter „Az apám – Piros emlékezete” című írásában az egykor Borba deportált édesapjának emlékét idézi meg (12. p.).

Az Egyenlítő című folyóirat 2008/októberi számában közölte Marton László: „Az identitás mezsgyéjén – esszé Fejtő Ferencről” című írását.

A Budai Sófár 2008/októberi számában Sárosi Viktória „A csend beszél tovább” címmel emlékezett Reich Jánosra, aki augusztusban hunyt el (9-10. p.). Reich János 21 éven át volt a Budai körzet irodavezetője, és 70 évesen távozott az élők sorából.

.

A História című folyóirat 2008/októberi számában jelent meg Ádám Magda „Esterházy János koncepció s pere 1947” című tanulmánya. Az Európa Parlament brüsszeli székházában 2008. december 3-án ünnepélyes keretek között helyezték el Esterházy János portréját.

A Mazsike Hírlevél 2008/októberi számában A „Magyar zsidó nagyjaink” rovatban Osváth Ernőről írt Pári Mirella és Szegő Tamás (13. p.).

A Szombat 2008/októberi számában tematikus összeállítás foglalkozik az 1968-as év eseményeivel. Ebben Paul Lendvai „Sztálinista antiszemitizmus és a Prágai Tavasz (6-7. p.); Marosán György „68 - Verziók és emlékek útvesztőjében” (8-11. p.); Konstanty Gebert „Az a bizonyos esztendő” (12. p.); Csőke Zoltán „1968 - egy skizofrén év hozadéka. Interjú Kovács Andrással” (13-16. p.). A „Konzervatórium”, a „Reakció” és a „Kommentár” című orgánumok kapcsán Csőke Zoltán „Generációváltás a jobboldalon?” címmel írt elemzést (17-18. p.). Magyarország új Tel-Avivi nagykövetével, Szentgyörgyi Zoltánnal Shiri Zsuzsa készített interjút „Magyarország imázsa alapvetően pozitív” címmel (19-20. p.). „Modern Zsidó költők V: Perc Markis” címmel jelentek meg írások (30-31. p.).

A Múlt és Jövő 2008/2-3. számában Kőbányai János „Folyóirat (Múlt és Jövő) mint szellemi, és mint családi otthon. A hivatására készülő Raphael Patai magyar háttere. Jeruzsálem, 2008, május” címmel írt esszét (59-67. p.). Avigdor Hameiri „Patai József és kora. Haarec 1953. április 24.” Című esszéjét Peremiczky Szilvia fordította (85-88. p.). Voigt Vilmos „Raphael Patai öröksége” című írását Hárs György Péter fordította (89-95. p.). A lapszámban Kőbányai János Itámár Jáoz-Kesztel (9-14. p.) és Menashe Kadishmannal (204-215. p.) készített interjút.

A Szabolcs-Szatmár-Beregi Szemle 2008/4. számában Halmos Sándor „Zsidó családnevek eredete és értelmezése” című tanulmánya jelent meg (465-484. p.).

november hónap

október 30-november 5.

A tizenkettedik alkalommal megrendezett izraeli filmhétnek az Odeon-Lloyd Filmszínház (Hollán Ernő u. 7.) adott otthont. Az Izraeli Nagykövetség által szervezett fesztiválon 13 fesztiváldíjas filmet mutattak be. Ezek: „A zenekar látogatása” (R: Eran Kolirin 2007); „Beaufort” (R: Joseph Cedar, 2006); „Buborék” (R: Eitan Fox, 2006); „ Titkok” (R: Avi Neser, 2007); „Szabad övezet” (R: Amos Gital, 2005); „Medúzák” (Etgar Keret, Shira Geffen 2007); „Örült föld” (R: Dror Shaul 2006); Szallah Sabati (R. Efraim Kishont, 1964); „Agfa szerint a világ” (R: Assi Dayan, 1992); „A világ végén balra!” (R: Avi Neser, 2004); „Bonjour Monsieur Shlomi” (R: Shemi Zarhan, 2004); „Élj és boldogulj” (R: Radu Mihaileanu 2005); „Vízen járni” (R: Eitan Fox, 2004). A Szombat 2009/ januári számában Szántó T. Gábor „Önemancipáció” címmel közölt kritikát a filmhétről (27-30. p.).

november 1.

1. A Bét Orim Zsidó Közösség Agora Akadémia sorozatának vendége Sanders Iván volt, aki „A 20-ik századi magyar irodalom zsidó szemmel” címmel tartott előadást. Az amerikai Columbia Egyetem és a budapesti CEU professzora irányította a New York-i Institute for Jewish Studies Research kiadásában megjelent „The Yivo Encyclopedia of Jews in Eastern Europe” című két kötetes mű magyar-zsidó irodalmi vonatkozású szócikkeinek megírását. A hét évi munkával most elkészült kézikönyv főszerkesztője Gershon D. Hundert volt.

2. A Bálint Zsidó Közösségi Házban „A rendszerváltás élménye” címmel kerekasztal beszélgetést rendeztek Bozóky András politológus, Kereszty András és Szakonyi Péter újságírók, valamint Fóti Péter író-kiadóvezető közreműködésével. A beszélgetés címadó kötetét Fóti Péter állította össze.

3. A Debreceni Zsidó Hitközség elnökével, Horovitz Tamással, valamint a nagyváradi születésű Aser Ehrenfeld főrabbiával Szilágyi Iván Péter készített interjút az Új Élet 2008. november elsejei számában a megválasztásuk óta eltelt egy év tapasztalatairól (4. p.).

november 3.

1. „Betegségek a Bibliában” címmel tartott előadást Forrai György gyermekgyógyász a Vasas Központi Könyvtár Alapítvány Magdolna utcai épületében.

3. Shiri Zsuzsa „Cfát, a kabbala fővárosa - A Talmud egyik bölcse szerint erre halad majd el a Messiás” című riportja jelent meg a Népszabadság 2008. november 3-i számának „Utazás” mellékletében (8. p.).

november 5.

1. A Bálint Zsidó Közösségi Ház és a Holocaust Emlékközpont közös „Máské(p) filmklubjában” bemutatták Costa Gavras „Zenedoboz” című filmjét.

2. A Bálint Zsidó Közösségi Házban Perczel Anna tartott előadást a Szabad Zsidó Tanház sorozatban „Budapest: egy város zsidó terei - Erzsébetváros zsidónegyede” címmel.

november 6.

1. A Holocaust Emlékközpontban a Könyvesték sorozatban mutatták be Perczel Anna: Védtelen örökség, és a Mazsike „Kövek meséi” című köteteit. A beszélgetés résztvevői voltak: Perczel Anna, Szegő Dóra, Pécsi Katalin és Benedek István Gábor. A bemutató után a Zachor Alapítvány vezetői esti sétát vezettek a zsidónegyedbe.

2. A mozikban ettől a naptól kezdték vetíteni Mark Herman magyarországi helyszíneken forgatott: „A csíkos pizzamás fiú” című filmjét, amely John Boyne azonos című regényéből készült. A Mazsike és a Bálint Ház támogatásával bemutató előtti vetítést rendeztek 2008. október 25-én a Vörösmarty Art moziban.

3. A Magyar Narancs című folyóiratban M. László Ferenc készített interjút Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbiával „Az öntudat több

mint a félelem" címmel (8-9. p.). Sipos Anett a budapesti zsidónegyed sorsáról készített elemzést „Erzsébetvárosi ingatlanügyek - Jó rálátás" címmel (16-17. p.).

4. A Szegedi Nemzeti Színházban bemutatták Gershon Kingsley és Michael Kunze „Raoul" című, Wallenberggről szóló operáját.

5. Drucker Tibort, az Ex Libris Kiadó igazgatóját a november 2-án betöltött 80-ik születésnapja alkalmából az Oktatási Minisztériumban köszöntötték. A tárcsa által adományozott minisztériumi kitüntetést Kajtárné Botár Borbála főtanácsadó adta át, az életpályát Maróti Katalin, a Kello Rt. igazgatója vázolta fel. Köszöntötte Vitányi Iván, Vadász János, a Közalkalmazottak Szakszervezetének egykori elnöke, és Fodor Péter, a FSZEK főigazgatója is.

november 7-9.

1. A Normafánál lévő Sport Hotelben rendezték meg a Limmud-Keset elnevezésű, immár hagyományos, önköltséges zsidó kulturális fesztivált. A meghívott neves közéleti személyiségek között volt Vitray Tamás, Ungvári Tamás, Gábor György, Váncsa István, Sanders Iván, Michael Miller (CEU), Peresztegi Ági, Benedek István Gábor, Kertész Péter valamint James Lebeaus konzervatív rabbi. Elhozták a Cfáti Magyar Nyelvterületről Elszármazó Zsidóság Emlékmúzeum „Patai József kamara kiállítását" is. A több mint 60 programban a vallást Schöner Alfrés főrabbi, Dov Lévy rabbi és Balázs Gábor filozófia történész képviselte.

2. A Verzió című dokumentumfilm fesztiválon mutatták be Hajdú Eszter „A fideszes zsidó, a nemzeti érzés nélküli anya és a mediáció" című munkáját. Forgács Péter „Von Höfler vagyok - Werther variáció" című dokumentumfilmjében a pécsi börgyáros és tímár generációk több évszázadon átívelő sorsvonalát dolgozta fel archív családi felvételek felhasználásával.

november 8-9.

Vácon harmadszor rendeztek zsidó fesztivált.

november 8.

1. A Mazsike Társasági Körben Zima András kezdett előadás sorozatot „Magyar nyelvű zsidó sajtótörténet” címmel az Erzsébetvárosi Községi Házban (VII. Wesselényi u. 13.)

2. Bécsben temették el a 81 éve korábban elhunyt Helmut Zilket, az osztrák főváros egykori polgármesterét. Nevéhez fűződik egyebek mellett a Bécsi Zsidó Múzeum létesítése is.

november 9.

1. A Kristályéjszaka hetvenedik évfordulóján mutatták be azt a hanginstallációt, amellyel Boris D. Hegenbart és Volker Straebel nyerte a Collegium Hungaricum Berlin Ligeti Stúdiója által kiírt pályázatot. A Magyar Intézet kiállítását Konrád György író nyitotta meg, a megnyitó szövege megjelent a Népszabadság 2008. november 22-i számában a Hétvége melléklet 10. oldalán „Kristályéjszaka?” címmel.

2. Berlinben Angela Merkel német kancellár a rasszizmussal szembeni közönyösség veszélyeire figyelmeztetett a 2007-ben felújított rykestrassei zsinagógában rendezett központi megemlékezésen.

3. Bécsben Heinz Fischer osztrák államfő szolt a hitleri ideológiák maradványai ellen, Grazban ezrek vettek részt a fáklyás felvonuláson.

4. Brüsszelben a kétnapos megemlékezés nyitányát a nyáron az Európai Unió központi zsinagógájává avatott Nagy zsinagógában tartották. Itt José Manuel Barroso bizottsági elnök emlékezett a pogromra.

5. A Debreceni Zsidó Hitközség székházát ismeretlenek megdobálták a kristályéjszaka évfordulóján, a támadás során néhány ablak betört. April Foley amerikai nagykövet elítélte a cselekményt, és a támadás után pár nappal Debrecenbe látogatott.

6. „Nem! A magyar Stürmerre!” címmel aláírásgyűjtésbe kezdett a Wesley János Lelkészképző Főiskola tiltakozásul a Bayer Zsolt, és lapja, a Magyar Hírlap által képviselt szellemiség ellen. Egyben bejelentették, hogy 2009. január 9-én egész napos konferenciát rendeznek a rasszizmus és az antiszemitizmus ellen.

november 9-12.

Budapesten rendezték a Katolikus - Zsidó Kapcsolatok Nemzetközi Bizottságának (IJCIC) 20. Világkonferenciáját. A konferencia két fő témája a vallásos és polgári társadalom ma, és a katolikus és a zsidó világkép volt. A rendezvény házigazdája a Magyar Katolikus Püspöki Kar és a Mazsihisz volt. A Budai Várban tartott hivatalos megnyitón beszédet mondott Walter Kasper bíboros, a Szentszék Zsidókkal való Kapcsolatokért Felelős Bizottságának elnöke, David Rosen rabbi, az IJCIC elnöke, valamint Erdő Péter bíboros és Feldmájer Péter, a Mazsihisz elnöke. Az első napon előadást tartott Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi és Theodore Mcarrick bíboros, Washington örökös érseke a „Vallás a civil társadalomban” témáról. A második napon a kelet-európai zsidó - keresztény kapcsolatokról tanácskoztak. A kérdés szociológiai megközelítéséről a lengyel Stanislaw Krajewsi, a kérdés jogi vonatkozásairól Schanda Balázs professzor, a magyarországi zsidóságról Schöner Alfréd beszélt. A konferencia első napján a kristályéjszaka 70. évfordulóján a tanácskozás résztvevői megkoszorúzták a Dohány utcai Emlékfát. Itt beszédet mondott Mandur László, a Magyar Országgyűlés alelnöke, Aliza Bin-Noun izraeli nagykövet, Erdő Péter bíboros és Domán István főrabbi is. A konferencián mintegy 70 magyar és külföldi egyházi vezető vett részt. A záróközlemény kitért arra, hogy aggályosnak tartják XII Pius pápa szentté avatásának gondolatát.

november 11.

Az egykori Japán kávéház épületében működő Írók Könyvesboltjában emlékesttel tisztelegtek Kasztner Menyhért, a kávéház egykori tulajdonosa előtt születésének 125-ik, halálának 60-ik évfordulóján. Közreműködött Vágó Éva költő, Havas Judit előadóművész és Sally Noémi várostörténész, fuvolán közreműködött Kovács Kinga és Kerekes Katalin.

november 13.

Gyógyíthatatlan betegsége miatt aktív euthanaziát választva, 73 éves korában egy svájci kórházban meghalt Vázsonyi Vilmos Párizsban élő

művészettörténész, a hasonló nevű egykori igazságügy miniszter unokája.

november 14.

Ember Mária írónő emlékezett a Szim Salom Progresszív Zsidó közösség a Bálint Házban. A meghívott előadó Murányi Gábor sajtótörténész, az író életművének gondozója volt.

november 15.

1. „Klezmer oratórium az ősi zsidó hagyományok alapján” címmel Havas Judit összeállítását adták elő a Bálint Zsidó Közösségi Ház „Drágakő” stúdiójában Radó Gyula rendezésében. Előadta Havas Judit és Garai Róbert, valamint a Chagall Band.

2. A Bét Orim zsidó közösségben levetítették Gazdag Gyula 1997-ben készített dokumentumfilm-naplóját Allen Ginsbergről „Egy költő a Lower East Side-ről” címmel.

3. A Jewish Meeting Point portál hatodik születésnapját a Casa de la Musica (VIII. Vas u. 16.) helyiségeiben rendezett partyval ünnepelték.

4. A Népszabadság 2008. november 15-i számának Hétvége mellékletében Bächer Iván „Hollán” című glosszájában egyebek mellett említést tett arról, hogy a háború előtt itt működő, jelenleg Sopronban élő Brandeisz Ella mozdulatművész 101 születésnapját 2008. szeptember 18-án ünnepelték Sopronban (11. p.). Balatonalmádiban Brandeisz Elza bújtatta Soros Györgyöt és édesanyját a holocaust idején, s ezért megkapta a Yad Vasem Intézet kitüntetését.

5. Az Új Élet 2008. november 15-i számában Oláh Jánossal, a Rabbiképző tanárával készített bemutatkozó interjút Szilágyi Iván Péter „Aki végigjárta és tanulta az egész rabbiképzőt” címmel (4. p.).

november 16.

1. A Goldmark teremben tanácskozott a Mazsihisz által összehívott Magyar Zsidó Kongresszus (MZSK). Utoljára 140 évvel összehívott kongresszus felélesztését meglehetősen szkepszis övezete, mivel a testületnek semmilyen hatásköre nincs. Szántó T. Gábor a Szombat 2008/8 számában „Új zsidó képviselő

kívántatik" című cikkében kifejtette, hogy a zsidó közélet, kulturális élet nagy része (sőt a vallási élet egy része is) a Bzsh-n kívül folyik (4-5. p.). A Szombat 2008/novemberi számában „Kongresszusi kételyek” címmel Köves Slomo az EMIH, Radvánszky Gábor a Szim Salom nevében jelentett be, hogy nem vesznek részt a tanácskozáson. Novák Attila Macisz elnök bejelentette, hogy nagy viták után ők részt vesznek a kongresszuson. Alternatív zsidó szervezetek (Marom, Judapest) alternatív konferenciát támogatnának (8-9. p.). Gadó János „A meztelen király felhívása” című cikkében (4-5. p.) alibi testületnek nevezte a kongresszust. 2008. november 14-én a Bét Orim, a Szim Salom és a Marom Klub Egyesület közös állásfoglalást tett közzé arról, hogy miért nem fogadják le a magyar zsidó kongresszust a magyar zsidóság autentikus képviselőjének. A három szervezet kerekasztal - beszélgetést hívott össze a témában. A MZSK tanácskozásán végül 68 zsidó szerveződés vett részt, köztük több Mazsihisz tagszervezet külön-külön képviseltette magát. A MZSK ülésén titkos szavazással döntöttek a kongresszus szervezeti kéréseiről, és hat bizottság alakításáról. A MZSK elnökévé is Feldmájer Pétert, a Mazsihisz elnökét választották, a hat alelnök Streit Sándor (Bzsh), Horovitz Tamás, Kardi Judit (Macisz), Gordon Gábor (Az Élet Menete), Radó Ákos és Kirschner Péter (Mazsike). A kongresszus hat bizottsága: kulturális-oktatási, egészségügyi-szociális, nemzetközi kapcsolatok, kegyeleti, ifjúsági-sport, közéleti és antiszemizmus elleni bizottság.

2. A Bálint Zsidó Közösségi Házban az izraeli Alei Gefen kórus adott jótékonysági koncertet a Szim Salom reform zsidó közösség javára.

november 17.

Az Alkotmánybíróság (AB) állásfoglalása szerint alkotmányosak voltak a kormány és a Mazsihisz közötti szerződések. Az AB az EMIH-Chabad beadványára vizsgálódva megállapította, hogy a megállapodások aláírásakor az EMIH még nem létezett egyházként. Az AB állásfoglalás szerint a zsidók képviseletére a Mazsihisz jogosult, így a MZSK-nak sincs erre

jogosítványa. A határozat olvasható az Új Élet 2008. december 1-jei számában (1. p.).

november 18.

A Cafe Noé-ben (Wesselényi u. 16.) Kányádi Sándor íróval beszélgetett Raj Tamás főrabbi.

november 19.

1. A chabad rabbik számára 25-ik alkalommal rendezett éves konferencián Oberlander Báruch és Smuel Raskin rabbik képviselték a magyarországi közösséget New Yorkban. A zsidó egység témájában összehívott konferencián mintegy 4000 rabbi vett részt.

2. A Bálint Zsidó Közösségi Házban a Szabad Zsidó Tanház sorozatban Yehuda Berg rabbi a kabbalisztikáról tartott előadást.

november 20.

A HVG 2008/47 számában Schweitzer András „Magyarok és a katyni mészérlés” című cikke jelent meg.

november 21.

A Bálint Zsidó Közösségi Házban a Bét Orim Oneg Sabatján Raj Ferenc arról beszélt, hogy chabad, neológ vagy reform rabbi lenne-e Abraham ibn Ezra?

november 23.

1. Ünnepi közgyűléssel ünnepelte megalakulásának huszadik évfordulóját a Mazsike. A rendezvényt az MTA I. Országház utca 30-ban lévő Dísztermében tartották, ott, ahol húsz évvel ezelőtt megalakult az egyesület. Az est háziasszonya Lugosi Viktória író volt, köszöntőt mondott Kirschner Péter elnök, Deák Gábor és Feldmájer Sándor alapító tagok. Fellépett a Z, mirim, Jávori Ferenc és a Liszt Ferenc Kamarazenekar. A Szombat 2008/novemberi száma összeállítást készített a jubileumra. Ebben az egyesület jelenlegi és korábbi vezetőségi tagjai mondták el véleményüket. Kirschner Péter jelenlegi elnök, Rajki András elnökhelyettes, Olti Ferenc elnökségi tag, valamint a korábbi elnök, Korányi László és Lányi Eszter korábbi vezetőségi tag (7-13. p.). Korányi és Lányi jelenleg Tel-Avivban dolgoznak

a magyar nagykövetségen felelős beosztásban. A Budai Várban rendezett ünnepségről beszámolt a közszolgálati televízió vallási műsora, „Az utódok reménysége” 2008. november 28-i adásában, a Népszabadságban pedig „Bátran kimondták, hogy zsidó” címmel jelent meg rövid tudósítás 2008. november 29-én. A Népszava 2008. november 29-i Szép Szó mellékletében a Mazsike alapító tagja, Rózsa T. Endre emlékezése jelent meg „Zsidó rendszerváltás” címmel. A jubileumi rendezvények 2009. január 4-én Schaffer László fotóművész Bálint-házbeli kiállításával értek véget. Közben 2008. december 8-án a Spinoza Házban a Mazsike támogatásával színre vitt a „Címzett ismeretlen” című drámájával, december 10-én a Kinó (egykori Szindbád) moziban levetített „Keringő Bashirral” című izraeli - német - francia animációs film megtekintésével, december 11-én a Spinoza Házban „Irodalom- Szombat Szalon” címmel mutatták be a lap Erdélyi magyar-zsidó számát. A meghívott vendégek: Simon Judit nagyváradi újságíró, Ara-Kovács Attila külpolitikai szakértő, Dragomán György író. December 13-án Filmes estet rendeztek a Kinóban. Az est házigazdája Surányi Vera volt, Jancsó Miklóssal és Szabó Istvánnal Mundruczó Kornél beszélgetett. December 15-én szefárd zenei estet rendeztek a Frankel zsinagógában Alma Vida y Corazon, Budai Miklós, Gyulai Csaba, Jánosházi Péter és Pintér Ágnes felléptével. A narrátor Stanka Dóra volt. December 21-én gyermek hanukát rendeztek a Bálint Házban, 27-én hanuka bált a Gundel étteremben. „Magyarországi zsinagógák” címmel fali naptárat adott ki az Egyesület Schaffer László fotóival és Toronyi Zsuzsanna szövegével. A 2009-es polgári évre, 5769/5770. zsinagógai évre szóló naptár grafikai tervezője Rencsényi Tibor volt.

2. A Gozsdu udvarban egész napos gasztronómiai fesztivált rendeztek.

november 26.

1. A Bálint Zsidó Közösségi Házban a szerző, Jacqueline van Maarsen részvételével mutatták be a „Barátnőm, Anne Frank” című kötetet, amelyet a Nyitott Könyvműhely adott ki.

2. Az Írók Könyvesboltjában Yehuda Lahav az „Együttélésre ítélve” című könyv szerzője Ghaoui Nadim szíriai orvossal beszélgetett.

november 28.

1. Tamás Gáspár Miklós 60-ik születésnapjára az Élet és Irodalom könyvet jelentetett meg „A másként-gondolkodó. Huszonegy írás a hatvanéves tamás Gáspár Miklósról” címmel. A lap ezen a napon megjelenő számában Balla Zsófia „Az élet két fele - Töredékek Tamás Gáspár Miklósnak” címmel közölt verseket (22. p.). Gál Éva tanulmánya „Az államvédelem és Nemes Livia pszichológus” címmel a hetilap 10-11. oldalán olvasható. Komoróczy Géza „Középosztály a lövészárkokban” címmel írt kritikát Bihari Péter könyvéről (27. p.).

2. Párizsban hatvan év után adták vissza zsidó tulajdonosok örököseinek Henry Matisse „Rózsaszín fal” című képét.

3. A Budapesti Zsidómúzeumban tartották Schöner Alfréd „A Pokol Traktátusa képekben” című könyvének bemutatóját, és az azonos című időszak kiállítás megnyitóját. Köszöntőt Benedek István Gábor író mondott. A könyvet Verebélyi Kincső tanszékvezető egyetemi tanár mutatta be, a tárlatot Békési Éva múzeumigazgató nyitotta meg. A kiállítást Rusznák Rita rendezte.

november 28-30.

A Holocaust Emlékközpontban „Tanúvallomások a holocaustról - személyes történeteken keresztül” címmel rendeztek önköltséges szemináriumot tanárok számára. Baik Éva, Fahidi Éva, Magyar Judit, Scheer Ibolya, Bartha Ágnes és Pudler Blanka túlélők visszaemlékezéseit Herczog Mária, Kovács Éva és Vajda Júlia kutatók előadásai követték. Bemutatkozott László Klára és az Ariadne-csoport, levetítették a Centropa több dokumentumfilmjét.

november 30.

Az Élet Menete Alapítvány javára jótékonysági koncertet tartottak a Dohány utcai zsinagógában Bródy János, Jávorai Ferenc, Somló Tamás, Mahó Andrea és

Bódi László közreműködésével. A műsorvezető Balázsovits Lajos színművész volt.

Novemberre elkészült a MTA Könyvtár Keleti Gyűjteményének digitalizálása. A Kaufmann Gyűjtemény illusztrált héber kódexeinek honlapját Sajó Tamás Művészettörténész tervezte. A honlapot Dévényi Kinga, a Keleti Gyűjtemény igazgatója mutatta a Magyar Tudomány Napján az MTA Dísztermében. Köszöntőt mondott Bogyay Katalin államtitkár, Raj Tamás főrabbi pedig Kaufmann Dávid és gyűjteménye" címmel tartott előadást. Stein Aurél digitalizált kéziratokat Woytilla Gyula orientalista mutatta be.

Szekszárdon első ízben rendezett izraeli vacsoraestet a Szekszárdi Magyar – Izraeli Baráti Társaság. Az Illyés Gyula Pedagógiai Főiskola aulájában tartott 160 fős rendezvényt a hagyományteremtés szándékával hozták létre. A vacsorán a baráti társaság tisztségviselőin, és a Mazsihisz képviselőin kívül a városi és a megyei közgyűlés reprezentánsai is megjelentek. Fellépett a szegedi Golda Meir Szalonzenekar is.

A Magyar Nemzeti Galériában Vajda Lajos emlékkiállítás rendeztek. A Népszabadság 2009. február 21-i számában Rózsa Gyula „Vajda Lajos mércéje” címmel írt a tárlatról.

Novemberben vitték színre Elfriede Jelinek Nobel-díjas írónő „Rohonc – Az öldöklő angyal” című drámáját Münchenben. A dráma a 200 rohonci (ma Rechnitz) zsidó kényszermunkás lemészárlásáról szól. 2007-ben David Lichtfield angol író jelentetett meg regényt a témáról „A gyilkos grófnő” címmel Batthyány (született Thyssen-Bornemisza) Margit grófnéről, akinek kastélyában a vérengzést végrehajtó náci mulatoztak. A Népszabadságban 2008. október 11-én megjelent tudósítás szerint „Habsburg Franciska bárónő az 1945-ös vérengzés tisztázására tesz erőfeszítéseket”. A lap 2008. november 28-i számában bécsi tudósítója útján ugyanilyen tartalmú hírt közölt (8. p.).

A budapesti Servantes Intézetben konferenciát rendeztek Ángel Sanz Briz emlékére. A Yad Vasem Intézet által kitüntetett embermentőre Harsányi Iván, a pécsi egyetem professzora és Jaime Vándor, a barcelonai egyetem professzora emlékezett. A konferenciát a spanyol nagykövetség szervezte. A nagykövetségen rendezett ünnepségen beszédet mondott Sanz Briz Budapesten született lánya is, az emléktáblát pedig M. J. Figa államtitkár asszony avatta fel. Az ünnepségre meghívták Feldmájer Pétert, Zoltai Gusztávot, Lazarovits Ernőt és Egri Oszkárt a Mazsihisz, Hanti Vilmost a Measz, Dénes Györgyöt pedig a NÜB képviselőjében.

A Szombat 2008/novemberi számában „Lengyelek és zsidók” címmel jelent meg összeállítás (14-26. p.) Ebben Gadó János helyszíni riportja olvasható „A múltat be kell vallani” címmel. Miriam Akivia „Mit gondolnak Lengyelországról az onnan kivándorolt zsidók?”; Zbigniew Herbert „Cogito úr tanácsot kér”; Pályi András „A hősök és a totalitárius halálgép – Wajda Katyn-jának margójára”; Marek Edelman: „Szerelem a gettóban”; „Modern Zsidó költők VI: Aaron Zeitlin” címmel jelentek meg írások. Mácsai Pállal Várnai Pál készített interjút „Nincs példaképem” címmel (27-30. p.).

A Mazsike Hírlevél 2008/novemberi számában „Ferenczi Sándor – A magyar pszichoanalitikus iskola megteremtője” címmel jelent meg Pári Mirella írása a „Magyar zsidó nagyjaink rovatban (13. p.). Porosz Péter „A soproni zsinagógák” című írása a Hírlevél 6-ik oldalán jelent meg.

Lányi Gusztáv „Rákosi Mátyás politikai antiszemitizmusa. Pszichohistóriai és történelmi szociálpszichológiai elemzés” című tanulmánya jelent meg az Addictológia Hungaria 1944/5. számában (333-349. p.).

december hónap

december 1.

1. A Petőfi Irodalmi Múzeumban „Az élő Déry” címmel rendezett kerekasztal-beszélgetést a Magyar Irodalomtörténeti Társaság.

2. Az Új Élet 2008. december elsejei számában ifj. Lomnici Zoltán tanulmányának első része jelent meg „Középkori zsidótörvények - Kirekesztés és megszorítás pénzügyi köntösben” címmel (6. p.). (A második részt az Új Élet következő, a harmadik részt a 2009. január 1-i száma közölte.) Schőner Alfréd rektorral Szilágyi Iván Péter készített interjút „Egyre több országban ismerik el az OR-ZSE diplomát” címmel (4. p.). Az Egyesült Királyságban és Izraelben elismerik a diplomát, rabbi és kántor szakra 4-4 főt vettek fel 2008-ban. Az intézetben összesen 13 rabbijelölt tanul, rabbiavatás legkorábban két év múlva esedékes - derül ki a cikkből.

december 3.

1. A Bálint Zsidó Közösségi Házban Vári György tartott előadást a Szabad Zsidó Tanház sorozatban „A 100 éves Nyugat, mint magyar zsidó elbeszélés” címmel.

2. A Népszabadság 2008. december 3-i számában Dési András „Hivatásuk a nácivadászat - Ötvenéves a globálisan kutató ludwigsburgi nyomozóközpont” című írásában ismertette a náci bűnöket felderítő intézet fennállását ünneplő jubileumi rendezvényekről Németországban (7. p.).

3. A HVG 2008. december 3-i számában „Félek, nem voltunk normálisak - Zádor Anna életei” címmel jelent meg Zádori Zsolt összeállítása. Az Enigma című művészeti folyóirat 2008/szeptemberben megjelent 54-es, és novemberben megjelent 55-ös számában Zádori Anna munkásságával foglalkozik Markója Csilla és Bardoly István összeállítása.

december 4.

1. Sólyom László szokásos év végi ebédjére ezúttal is az öt történelmi egyház képviselőit hívta meg, a zsidó felekezet részéről pedig csak a Mazsihiszt. Krámer-Nagy Ákos a Népszabadság december 18-i számában „Érik vagy rohad a flódni?” című cikkében írt a zsidók képviseletéről (12. p.) Köves Slomo

rabbi a Népszabadság 2009. január 7-i számában „A zsidóság tíz pontja” című írásával válaszolt.

2. Lányi Eszter kulturális attasé nyitotta meg Jeruzsálemben azt a kiállítást, amelyet magyar városok zsidó örökségéről rendeztek. A bemutatott városok: Debrecen, Nagykálló, Nyíregyháza és Mád.

3. A Holocaust Emlékmúzeum KönyvESTék sorozatában negyedikként mutatták be az Austeria kiadó által megjelentetett An-Ski „Dybuk” című könyvét. A bemutatón megjelentek a kiadó munkatársai, valamint Joanna Stempinska lengyel nagykövet is.

4. Balfon „Az erődítő kényszermunkások emléknapját” rendezte meg a Holocaust Emlékközpont nevében Szita Szabolcs és Botos János. A balfi József Attila Művelődési Házban rendezett emléknapot Szita Szabolcs vezető történész nyitotta meg. Az „Aktív európai emlékezet” címmel, a 2008. május 23-25-én tartott első balfi konferencia anyagát tartalmazó kötetet Botos János tudományos titkár mutatta be.

Levetítették Siklósi Szilveszter, rendező, és Tóth-Szóllös András operatőr „Megsemmisítés munkával” című kétnyelvű dokumentumfilmjét. A bemutatón az alkotók is megjelentek. Ifjú Sarkady Sándor soproni könyvtárigazgató Vámos Tibor akadémikus és Vidor Ferenc egyetemi tanár túlélőkkel, valamint Szakonyi Károly íróval beszélgetett, levetítették a Sárközi Mátyással Londonban készített filminterjút arról, hogy családja miképpen élte meg a háborús éveket. Az emléknap résztvevői megkoszorúzták a balfi irodalmi-történelmi emlékhelyet, valamint az embermentők és a német kitelepítettek emlékműveit.

december 4 és 7.

A Bzsh és a Mazsihisz közgyűlésein Sessler György és Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgató beszámolt a pénzügyi elszámolások továbbfejlesztéséről. Felkészülve a gazdasági válság miatt helyzetre akár átcsoportosításra is szükség lehet a költségvetésben. Határoztak a 2009-es költségvetések irányelveiről és arányszámairól, valamint egyes ingatlanok elidegenítéséről. Köszöntötték a 90 éves Heisler Lászlót.

december 5.

1. A Bét Orim Oneg Sabatján Raj Ferenc rabbi arról beszélt, hogy mit javasolna Rasi korunk keresztény - zsidó dialógusában.

2. Az ÉS 2008. december 5-i számában Kenesei István a december 7-én 80 éves nyelvész, Noam Chomsky ismertető cikke jelent meg „Chomsky” címmel (12. p.).

3. Megszületett a gyűlöletbeszéddel szembeni fellépésről, a rasszizmus és az idegengyűlölet elleni küzdelemről szóló Európai Unió kerethatározat. A kerethatározat előírja, hogy a tagállamok biztosítják, hogy büntethető legyen a „nyilvánosság előtti erőszakra vagy gyűlöletre uszítás”, és szankcionálni kell a népirtást, vagy a háborús bűnököt nyilvánosan védelmébe vevő” magatartást. Ezekért az uniós jogszabály szerint egytől három évig terjedő börtön jár, beleértve a felbujtókat is. A magyar Alkotmánybíróság azonban már az uniós kerethatározat megszületése előtt úgy foglalt állást, hogy a szabad véleménynyilvánításhoz fűződő alapjogot csak a testület által kialakított állásfoglalás alapján lehet korlátozni.

december 6.

1. A Vörösmarty Art moziban bemutatták Hajdú Eszter „A Fideszes zsidó, nemzeti érzés nélküli anyja és a mediáció” című filmjét. A vetítés után a rendezővel Sebes Gábor és Székely Gábor beszélgetett. A Mazsike Hírlevél 2008/decemberi számában ismertető jelent meg a filmről (5. p.).

2. A Népszabadság 2008. december 6-án megjelent számának Hétvége mellékletében Bächer Iván „Wallenberg titkárnője” címmel készített interjút a Svájcba emigrált Bach Mariannal (11. p.). A holocaust idején az üldözötteket segítő asszony a Margitszigeten tartott katolikus - zsidó konferenciára jött.

3. A Budai Micve Klub vendége volt Léner Péter, a József Attila Színház igazgatója. A házigazda Garai Péter volt.

december 7.

1. Kaján Tibor grafikus, Ádám Ottó rendező és Kányádi Sándor költő kapta az MSZP által alapított „Táncsics Mihály-életműdíjat”.

2. A Bálint Zsidó Közösségi Házban a hitközségeket bemutató Geser sorozata a Szegedi Zsidó Hitközséget mutatta be. A Szegedi Akropolisz Színház táncosai Izrael állam megalakulásának 60 évfordulójára készült „Exodus” című táncjátékot adták elő. Bemutatkozott a Golda Meir Szalonzenekar, amelyben Markovics Zsolt főrabbi is muzsikál. Dusha Béla szegedi fotóművész készülő „Élő zsinagóga” című fotóalbumának képeiből készült kiállítás.

december 9.

1. A Keren Or zsinagógában gyászistentiszteletet tartottak az indiai Mumbait ért terrortámadásban elhunyt Heltzberg rabbi és felesége emlékére. A november végi terrortámadás egyik célpontja az indiai város zsidónegyede volt.

2. A budapesti Nemzeti Színház és a Habima közötti együttműködési lehetőségekről tárgyalt Alföldi Róbert Herzlyában.

december 10.

Bogyay Katalin államtitkár és Aliza Bin-Noun izraeli nagykövet aláírta a magyar-izraeli kulturális csereprogramot a 2009-2011-es évekre. A program koordinátora Lányi Eszter attasé.

december 11.

1. „A mi Erdélyünk” címmel rendezett estet a Szombat című folyóirat a Spinoza Házban. A folyóirat decemberi száma Erdély zsidóságával foglalkozott. Az est vendége volt Simon Judit újságíró Nagyváradról, Ara-Kovács Attila és Dragomán György írók.

2. A Budapesti Operett Színház többnapos izraeli turnéján Lehár Ferenc, Kálmán Imre és Johann Strauss műveiből adott elő műsort.

december 12.

1. A Bét Orim Kabalat Sabatján Riszovannij Mihály tartott előadást „Holocaust és emlékezéspolitika - lengyel tapasztalatok” címmel.

2. Az ÉS 2008. december 12-én megjelent számában Kende Péter „Litván György és a modern Magyarország belső hasadása” című tanulmányában (27 p.) ismertette a Litván György életmű kiadását. Kőbányai János „Az

író és a háború - Szomory Dezső harcéri levelei" című írásában (12 p.) Szomory a Nyugatban megjelent első világháborús tudósításait ismertette. Nyerges András „Szennyezett hajszálcsövek” című esszéje (8-9. p.) egyes népi írók nyilas múltjával foglalkozott.

3. A Magyar Nemzeti Galériában Spiró György nyitotta meg a Vajda Lajos kiállítást. A megnyitó beszéd olvasható a Kritika 2009/januári számában 826-27. p.).

december 13.

1. Szokás szerint Heinrich Heine születésnapján adták át a róla elnevezett német irodalmi díjat Ámosz Oz izraeli írónak Düsseldorfban. A 65 ezer dolláros jutalomban először részesült izraeli író. A kitüntetést Richard von Weizsacker német szövetségi államelnök adta át.

2. A Népszabadság 2008. december 13-án megjelent számának Hétvége mellékletében Böhm Ágnes „Ferenczi hazatérése - A budapesti pszichoanalitikus iskola emigrációjának története” című írása jelent meg (9. p.) abból az alkalomból, hogy a napokban Miskolcon, Ferenczi szülővárosában rendeztek nemzetközi konferenciát születésének 135-ik évfordulóján.

3. A Bét Orim Filmklub bemutatta Muszatics Péter és Buslig Eszter „Egy eredendő bűnös vallomása - Két riport John Lukács történésszel” című filmjét. A vetítés után az alkotókkal, Muszatovics Péterrel és Buslig Eszterrel beszélgettek a filmklub résztvevői. Az eredetileg tervezett programon kívül levetítették még a Pelagi Filmműhely Triznya kocsmáról készített dokumentumfilmjét, amely Szőnyi István festő, és lánya, Szőnyi Zsuzsa életének főbb állomásait örökítette meg.

4. A Kino (egykori Szindbád) moziban rendezett filmes est programját az est háziasszonya, Surányi Vera állította össze. A meghívott Jancsó Miklós és Szabó István filmrendezőkkal Mundruczó Kornél filmrendező beszélgetett. Levetítették Jancsó 1993-ban forgatott „Maradékok - Gheorge és Mendel”, valamint az 1997-ben készült „Hősök tere I. Szubjektív történelmi mese” című kisfilmjeit. Szabó István munkássága az 1972-ben „Álom a házról”, az 1977-ben forgatott „Városkép”, valamint az 1996-ban

felvett „A csónak biztonsága” című rövidfilmekkel szerepelt a programban.

5. A Budai Micve Klub vendége volt Nemes László író és Szilágyi Ákos költő. Kertész Imre „Sorstalanság” című könyvéből Orosz Anna olvasott fel, a moderátor Polgár Ernő volt.

december 14.

A várbeli Hilton Szállóban rendezte jótékonysági estjét a zsidó Szeretetkórház. Fellépett Kulka János, Béres Ilona, Bódi Magdi, Földváry Gergely (zongora). Vásári Mónika és a Rajkó zenekar. A kiemelt támogató a Bank Hapoalim és a Carmel Kft volt.

december 15.

1. A 120 éves Frankel Leó úti zsinagógában szefárd zenei estet tartottak a Mazsike 20. évfordulóján.

2. A Duna Televízió bemutatta Rékai Miklós néprajzkutató „Hanukarácsony – egy ünnep élete” című dokumentumfilmjét. A film azt a sajátos harcot mutatta be, ami a hanuka és a karácsony táján köztereink birtoklásáért folyik a Jobbik Magyarország szélsőjobbos szervezetés, és a Chabad Lubavics zsidó közösség között.

3. Az Új Élet 2008. december 15-i számában Gábor Anna számolt be az Európai Zsidó Múzeumok Egyesületének amszterdami üléséről „A cél: hidat építeni. Húsz éves az Európai Zsidó Múzeumok Egyesülete” címmel (4. p.).

december 16-17.

Az RTL Klub televíziós csatorna éjszakai műsoridőben mutatta be „Anna Frank igaz élete” című, Robert Dornhelm rendezte a két részes amerikai filmet.

december 17.

Az Európai Zsidó Világkongresszus brüsszeli ülésén Zoltai Gusztávot a Végrehajtó Bizottság tagjává választották.

december 18.

A 168 Óra 2008. december 18-i számában a Spinoza Házban látható zsidó kabaré kapcsán Dorogi Katalin

riportja jelent meg Bächer Ivánnal „Felmentenék-e ma az eszlári zsidókat?” címmel.

december 19-20.

A Szim Salom a Budapesti Rotary Klubbal közösen jótékonysági pénzgyűjtést rendezett a Vörösmarty téren a Vakok Intézete javára.

december 20.

1. A Bét Orim Agora Akadémia keretében „Székely szombatosok - lelki zsidók” címmel Szávai Géza író és Bözödújfalú utolsó unitárius lelkésze, Kászoni József beszélgetett, Dán Róbert művelődéstörténészre Raj Ferenc rabbi emlékezett.

2. Anyagi okokra hivatkozva megszűnt az amerikai magyar nyelvű zsidóság folyóirata, a „Menóra”.

3. A Népszabadság 2008. december 20-i számának Hétvége mellékletében Bächer Iván „Erzsébetváros” című írása jelent meg a kerületi önkormányzatban a visszaélések miatt kirobbant botránnyról, valamint Perczel Anna „Védtelen örökség” című könyvéről (11. p.). Szócs László „A Rúzs rejtélye” című írása Bernard Madoffról, és üzletfeleiről szól, akik a New York-i tőzsde egykori elnökének, a városi zsidó közélet ismert alakjának piramisjátéka miatt hatalmas veszteségeket szenvedtek el (1,3. p.). Lengyel László „Az embertelenség szaga” című cikke a szélsőjobbos Morvai Krisztina által képviselt kirekesztő magatartásról szól (12. p.).

december 21.

1. A Hanuka első napján a Nyugati térnél és a Hősök terén rendeztek központi gyertyagyűjtést zsidó szervezetek. A résztvevőket busz szállította ár az A38-as hajóra, ahol a Fellegini Klezmer Band adott koncertet. A Bálint Zsidó Közösségi Házban a hanuka első napján Gryllus Vilmos volt a vendég. A Marom Budapest független zsidó kulturális szervezet kilencnapos hanuka fesztivált tartott a Sirályban, a Közraktárban és a Gödör Klubban. A Mazsihisz és a Bzsh a Dohány utcai zsinagóga előtti téren osztott szét 500 ingyen sóletet, kenyeret és meleg teát. December 18-ra a hanuka elleni tüntetést jelentett volna be a két ismert szélsőjobbos Budaházy György és

Toroczkai László. A Dohány utca elé tervezett megmozdulást a BRFK betiltotta. A Fidesz és a KDNP parlamenti frakciók is elutasították a tüntetés tervét. A szélsőjobboldali szervezetek azonban nem mondtak le arról, hogy randalírozzanak, zsidózzanak egyet, ezért a Hősök terén, a Múcsarnok előtt próbálták megzavarni a hanuka nyitó ünnepét. Ez azonban fizikai értelemben nem sikerült nekik a rendőrség jelenléte miatt.

2. A Dohány utcai körzetben pótválasztást tartottak elöljárók visszahívása miatt.

december 25.

Londonban 78 éves korában, súlyos betegségben meghalt Herold Pinter, Nobel-díjas író.

december 27.

1. A hagyományos hanuka bállal és díszvacsorával ért véget a Mazsike megalakulásának 20 évfordulójára rendezett ünneppsorozat a Gundel étteremben. A Magyar Zsidó Kultúráért" díjat Perczel Anna építész, a Várhegyi György Magyar Zsidó Oktatásért" díjat Kovács András szociológus vehette át. A zenét a Madarak Házibuli zenekar biztosította, a szünetekben Gellérfi Gyula zongorázott. Deák Gábor és Szántó T. Gábor laudációja megjelent a Mazsike Hírlevél 2009. februári számában (Díj a városvédelemért és a zsidó identitás kutatásáért címmel 8-10. p.).

2. A június óta érvényben volt tűzszüneti egyezmény december 19-én lejárt, s a Hamasz nem újította meg. A palesztin terrorista szervezet két napon át csaknem 100 rakétát lőtt ki dél-izraeli területre, amit Izrael az 1967-es háború óta a legnagyobb légitámadással viszonzott. A Hamasz vezetője a harmadik intifádára szólított fel, az ENSZ pedig tűzszünetet követelt. Az EU külügyminiszterei 2008. december 30-án ülészttek a Hamasz és Izrael között kirobbant háborúról, a magyar külügyminisztérium a tárgyalásos rendezést szorgalmazta.

A Gidófalvy Emlékbizottság megemlékezett a Munkácsi Mihály utcai egykori fiúárvaház falán elhelyezett Gidófalvy Lajos emléktáblánál az 1944 karácsonján zsidó gyerekeket mentő ezredesre.

A Zala megyei Kisvásárhely felújított és feltárt zsidótemetőjét decemberben avatták újjá. A megyei önkormányzat és az Iszlám Közösség a Mazsihisz támogatásával végezte a munkát. Az avatáson Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgató és Kálmán Tamás főkántor képviselte a zsidó hitközséget.

A Beszélő 2008/11-12. számában Kende Tamás „Útban a totális győzelem felé. A provinciális és provincionális antiszemitizmus 'Szentendre és vidéke' nyilvánosságában” címmel készített elemzést (80-94. p.).

A Holmi 2008/12. számában Balogh László Levente „Virágcsokor és gyászjelentés helyett. Hannah Arendt Izrael állam alapításáról” címmel (1594-1600. p.) közölt tanulmányt.

Az OR-ZSE „Magyar Zsidó Szemle” 2008 (5-6) címmel két füzetet jelentetett meg Lichtmann Tamás sorozatszerkesztő munkája nyomán. Az első füzetben Haraszti György „Hágár országában. Hitközség-történeti monográfiák, (nagyobb) helytörténeti tanulmányok és leírások a történeti Magyarország zsidó községeiről” című munkája jelent meg (125 p. A második füzetben Mose Golan „A Kasztner-ügy történelmi torzításainak jelentősége” (61 p.) című tanulmánya jelent meg.

A Mazsike Hírlevél 2008/decemberi számában a másfél éve Tel-Avivban dolgozó Korányi László köszöntötte a „20 éves Mazsikét”, mint a szervezet egykori elnöke (4. p.). A „Magyar zsidó nagyjaink” sorozatban Kiss Józsefről jelent meg cikk „Költő, a falusi zsidóság és a nagyvárosi polgárság életének ábrázolója” címmel (13. p.).

A Szombat 2008/decemberi száma „A mi Erdélyünk” tematikus számot adott ki Ágoston Vilmos, Erdélyi Lajos, Parászka Boróka, Tamás Gáspár Miklós, Lőwy Dániel, Simon Judit, Szántó T. Gábor és Fűszeres Eszter írásaival. Dragomán Györggyel Csáki Márton beszélgetett (33-35. p.).

A Nagy Világ 2008/12 számában Billinger Edit „Csupa búcsúlevél. Ingeborg Bachmann és Paul Celan levelezése” című összeállítása jelent meg (1360-1393. p.).

A Múlt és Jövő 2008/4. számában Fenyves Katalin „A Nyugat zsidósága. Farkas Lujza és Fenyő Mario Könyvében” címmel írt tanulmányt (99-102. p.); Fenyő Mario „Gondolatok a 100 éves Nyugat ünnepén” című tanulmányát Egyes Ilona fordította (106-113. p.). Kőbányai János „A Nyugat és a Múlt és Jövő - Dekonstruktív stratégiák” címmel írt tanulmányt (122-135. p.). Németh György „Hahn István és Appianos” címmel írt tanulmányt (142-146. p.).

Magyar Zsidó Levéltár
2012

Eseménytár
a 2009. év zsidó vonatkozású krónikája

január hónap

január 1.

1. Az Új Élet 2009. január elsejei számában Székelyhidi Hajnallal, a Magyar Állami Operaház magánénekesével készített interjút Szilágyi Iván Péter „Van egy régi zsidó történet az imádság erejéről” címmel (8. p.). Székelyhidi Hajnal az Or-Zse tanszékvezető helyettese is, a kántorok hangképzését végzi. Wallenstein V. Róbert „Lódz - bolyongásom egy szellemvárosban” címmel készített tudósítást (5. p.).

2. Radnóti Miklós születésének századik, és meggyilkolásának 65-ik évfordulója tiszteletére a 2009-es évet a kulturális kormányzat Radnóti emlékévvé nyilvánította. A Magyar Televízió 2009. március 14-től kezdődően kilenc héten át Radnóti Miklósról készült emlékműsort közvetített a Radnóti Színházból. A költő verseit Anger Zsolt, Csányi Sándor, Eszenyi Enikő, Fenyő Iván, Karalyos Gábor, Kováts Adél, Mácsai Pál, Nagy Ervin, Stohl András és Tóth Ildikó mondta el. A műsor házigazdája Bálint András színművész és Ferencz Győző költő, a műsorvezető Veiszer Alinda. A jubileum alkalmából az MTA Könyvtár Kézirattára kiállítást rendezett Radnóti kézírataiból, a Népszabadság 2009. április 25-án megjelent Hétvége mellékletében Papp Sándor Zsigmond: „A legkisebb haza”; Csapody Tamás „Abdai gyilkosok”; Kacsor Zsolt „Zagubica fölött” című írásait közölte (1-3. p.).

január 2.

1. Jeruzsálemben Simon Perez több ezer zsidó származású külföldi fiatal előtt beszélt a Hamasszal folytatott háborúról. „Nem azért harcolunk a Hamasszal, mert arabok, hanem mert terroristák” - mondta az izraeli elnök.

2. A Népszabadság 2009. január 2-iki számában Csákvári Géza „Világmegváltás híján - Film álmokból

és valóságból összegyúrva" címmel készített interjút Ari Folman izraeli filmrendezővel abból az alkalomból, hogy „Libanoni keringő” című animációs dokumentumfilmjét Budapesten is bemutatták. Az Izrael 1982-85 közti libanoni megszállásáról készített filmről Papp Sándor Zsigmond „A megszállók szomorúsága” címmel készített kritikát a lapban (10. p.).

3. Czene Gábor „Kárpótlási káosz - Több, mint egy éve nem sikerült felállítani a zsidó közösségi vagyon rendezését szolgáló bizottságot” című írása ugyancsak a Népszabadságban jelent meg (5. p.). A szerző annak járt utána, hogy a kormány 1091/2007. (XI. 27.) Korm. Határozata tárcaközi bizottság létrehozását rendelte el a zsidó közösség vagyoni kárpótlási igényeinek koordinálására az oktatási tárca vezetésével. 2007. december 20-án az oktatási tárca, támogatási szerződést kötött a Mazsók és a Mazsihisz vezetőivel 21 millió dollárról. Ebből 12,6 millió dollárt még 2007-ben átutaltak a Mazsók számlájára, a további 4,2 és 4,2 millió dollár 2011-ben és 2012-ben esedékes. A felhasználás feltétele azonban, hogy külön megállapodást kell kötnie a kormánynak és a zsidó közösségeknek. A kormány azonban nem alakította meg sem a tárcaközi bizottságot, sem a megállapodásokat a zsidó szervezetekkel. Az EMIH nevében Köves Slomo rabbi emiatt tiltakozó levelet juttatott el a minisztériumba mulasztásos alkotmányértés miatt. A kormány 1064/2008 (X. 8.) Korm. Határozatában módosította a Magyarországi Zsidó Örökség Közalapítvány Alapító Okiratát is. Ennek lebonyolításáért az oktatási és kulturális minisztériumot jelölte ki felelősként.

január 6.

„Izraelnek joga van az önvédelemhez!” címmel fizetett hirdetést tett közzé napilapokban a Magyar Zsidó Kongresszus.

január 8.

Sándor Ivánnal beszélgetett Vári György a Holocaust Dokumentációs Központ KönyvEsték sorozatában.

január 9.

1. A Gázai háborúról beszélgettek a Bét Orim Kabalat Sabatján Riszovannij Mihály vezetésével.

2. A Szim Salom Progresszív zsidó közösségben Karmó Gábor beszámolóját hallgatták meg az első reform zsidó szemináriumról. A tanácskozást 2009 decemberének közepén rendezték Jeruzsálemben.

3. Az ÉS 2009. január 9-i számában Rege Mihály „Gázai kétségek” című írása jelent meg (8. p.). Ungvári Tamás „Kafka hazatérése - Születésének 125. évfordulójára” című írása a 10-11. oldalon olvasható.

január 10.

A Bét Orim Agora Akadémiájának vendége Rékai Miklós néprajzkutató volt. A Bálint Zsidó Közösségi Házban „Miért nincs magyar zsidó néprajzkutatás? - avagy definíciós és önreflexiós gátlásaink” címmel tartott előadást.

január 11.

A Bálint Zsidó Közösségi Ház vendége Mérő László matematikus volt, akivel „Az elvek csapodár természete” című új könyve kapcsán Perlaki Tamás beszélgetett.

január 13.

1. Szolidaritási nagygyűlést rendezett a Mazsihisz az Izraeli Nagykövetség épülete előtt mintegy ezer fő részvételével. A demonstráció első szónoka Egri Oszkár volt a Mazsihisz képviselőjében, majd Mészáros István, az Országgyűlés Emberi, jogi, kisebbségi és vallási bizottságának korábbi alelnöke szólt. 2009. január 17-én a Magyar Gárda rendezett ellentüntetést ugyanitt mintegy 150 fős részvétellel.

2. Uri Asaf kiállítása nyílt meg az Újlipótvárosi Klub Galériában.

3. Az Evangélikus Egyház Sztehlo emlékévet hirdetett 2009-re a mintegy kétezer zsidó üldözöttet megmentő Sztehlo Gábor születésének 100. évfordulója alkalmából. A MTV2 2009. május 16-án levetítette a Szántó Erika rendezésében készült „Gaudiopolis - In memoriam Sztehlo Gábor” című tévéfilmet. 2009. május 18-án az Evangélikus Országos Múzeumban kiállítás nyílt az 1972-ben a Világ Igaza kitüntetés elismert embermentő lelkész emlékére. A Bét Orim Progresszív

zsidó közösség 2009. augusztus 7-én látogatta meg a kiállítást. A közösség júniusban meghívta Kertész Botondot, a kiállítás egyik rendezőjét, aki ismertette legújabb kutatási eredményeit. 2009. szeptember 25-én avatták fel Sztehlo Gábor szobrát, Vígh Tamás alkotását a budapesti Deák téri evangélikus templom előtt. A templomban tartott ünnepi istentiszteleten beszédet mondott Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi is.

január 14.

1. A Szabad Zsidó Tanházban Franz Kafka „A törvény kapujában” című elbeszélésének lehetséges értelmezéseiről Szántó T. Gábor író tartott előadást a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

2. Tamás Gáspár Miklós a Népszabadságban „Az írástudók újabb árulásai” című cikkében elítéli Izrael politikáját a Gázai konfliktusban, és ennek kapcsán a médiát és a mértékadó értelmiséget is hibáztatja. Heller Ágnes vitatta TGM nézeteit a Népszabadság 2009. január 17-i számában „A gyűlöletbeszéd, mint az értelmiség hivatása” című írásában. Gadó János a Népszabadság 2009. január 20-i számában „Írástudók, csatlakozzatok!”, „Vári György pedig 2009. január 26-án „Ki, ha ők sem? címmel szolt a vitához. Az Élet és Irodalom 2009. január 23-i számában Buda Péter, Gábor György és Vásárhelyi Mária közös cikke jelent meg „Ég veled, TGM!” címmel (14-15. p.). Böcskei Balázs „Vicces, mégis komoly” című cikkével szolt hozzá a vitához az ÉS 2009. január 30-i számában (13. p.). Bendl Vera „Felháborodni jó. De mérlegelni még jobb” címmel írta le véleményét az ÉS 2009. március 18-i számában (16. p.).

január 15.

1. A Chabad Lubavics Egyesület Bródy Sándor író emléktáblát állított a Vasvári utcai zsinagóga falán. Az író emlékére nyilvános felolvasóestet rendeztek az Egyesület Károly körúti székházában. A díszvendég Benedek István Gábor, az író leszármazottja volt. A házigazdák Köves Slomo és Baruch Oberlander rabbik voltak. Meghívták Ladik Katalin, Tábor Ádám, Kapecz Zsuzsa, Bán Zsófia és Polgár Ernő írókat is.

2. „Izraelnek joga van az Önvédelemhez!” címmel a Magyar Zsidó Kongresszus állásfoglalását közölte a Gáza övezetben vívott háborúról címlapján Új Élet 2009. január 15-i száma. A lapban megjelent az a felhívás is Izrael megsegítésére, amelyben 3 hetes önkéntes munkára szólított a Nadav nemzetközi szervezet.

3. Sándor György Indianapolisi főkantor „Hatvan felé... Egy elégedett főkantor a boldogság titkáról” című írása jelent meg (4. p.).

január 16.

A Bét Orim Progresszív Zsidó Közösség Oneg Sabatján Karmó Gábor számolt be a 2008 decemberében Jeruzsálemben tartott „Első Reform Zsidó – Cionista Világszemináriumról”. Az előadó egyben elkezdte az Arzenu reform cionista szervezet magyarországi tagszervezetének megalakítását. 2009. március 8-án a Macisz termében alakult szervezet elnöke Karmó Gábor, alelnöke Nagy József, titkára Hemera Ákos lett.

január 17.

1 .A Budai Micve Klubban Ormos Mária akadémikus tartott előadást „Válságok és megoldások” címmel.

2. Washingtonban az izraeli és az Egyesült Államok külügyminisztere – Cipi Livni és Condoleezza Rice – aláírták azt a megállapodást, amelyben az USA garanciát vállalt a gázai övezetbe induló fegyvercsempészet megakadályozására. Másnap Izrael tűzszünetet vezetett be Gázában, amihez napokkal később csatlakozott a palesztin fél is. Barack Obama amerikai elnök 2009. január 20-i beiktatásának idejére szünetelt a háború. 2009. január 21-én Izrael befejezte kivonulását a Gázai övezetből. Budapesten a Dob utcai és a Dessewffy utcai templomokban istentisztelet keretében zsoltárokat mondtak Izrael békéjéért. A Muszoe és a NÜB közösen aláírt „Békét a Közel-Keleten!” című felhívása megjelent az Új Élet 2009. január 15-i számában. A Hamasz támadásaira válaszul azonban 2009. január 27-től Izrael is folytatta a háborút. Az ÉS 2009. január 16-i számában Paragi Beáta „Halottat siratni könnyű” című írásában foglalta össze a háború aktuális történéseit. 2009. február 28-án Kairóban nemzetközi segélykonferenciát

rendeztek a gázai övezet újjáépítésére. A Kritika című folyóirat 2009/3. számában Tamás Pál „Háborúmodellek: A gázai hadjárat 2008-2009” című elemzése jelent meg (32-35. p.). A Szombat 2009/2 számában Novák Attila „Gáza, a végtelenített lemez a Közel-Keleten” címmel (4. p.) elemezte a kialakult helyzetet. A Szombat 2009/3 számában Shiri Zsuzsa „Arca lett a civil halottnak” című tudósítása jelent meg (3. p.). „Volt némi Casablanca-fíling” – Török Ferenc filmrendező, Vágvölgyi B. András újságíró és Térey János költő izraeli látogatásáról Patyi Szabolcs írása jelent meg a gázai háborúról (6-7. p.).

január 18-25.

A Szent István Bazilikában ökumenikus imahetet tartottak.

január 19.

1. Szigethy András Örkény István feleségének, Radnóti Zsuzsa dramaturgnak a portréját rajzolta fel a Népszabadság 2009. január 19-i számában „Képzett múzsa” (20. p.) című írásában.

2. A Terézvárosi (VI. kerületi) önkormányzat szocialista és liberális frakciója ellen eljárás indult a kerület ingatlanvagyonának értékesítésekor vélhetően elkövetett visszaélések miatt. 2009. január 29-én a Központi Nyomozó Főügyészség az Erzsébetvárosi (VII. kerület) ingatlanok értékesítése kapcsán bűnszervezet tagjaként elkövetett bűncselekményekkel gyanúsította meg Gál Györgyöt, a kerület önkormányzati bizottságának előzetes letartóztatásában lévő elnökét. 2009. február 10-én előzetes letartóztatásba helyezték Hunvald Györgyöt, a hetedik kerület polgármesterét bűnszövetkezetben elkövetett visszaélés vádjával. Felmerült a kerületi önkormányzat feloszlatásának javaslata is, de a 2009. február 11-én tartott kerületi közgyűlés önkormányzati ezt nem szavazta meg. A Népszabadság 2009. február 27-én „A nagy budapesti szabadrablás” című cikkében elemezte a főváros több kerületét is érintő ingatlan panamákat. A Pesti Központi Kerületi Bíróság március elején az előzetes letartóztatást 2009. június 12-ig meghosszabbította. Miután

elismerte, hogy hivatali visszaélést követett el.
2009. április 25-én Hunfalvi György lemondott
önkormányzati képviselői mandátumáról.

január 21.

A Szabad Zsidó Tanházban Bányai Viktória „Zsidó
értelmiség a 19. század kezdetén” címmel tartott
előadást a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

január 23.

1. A Szim Salom Zsidó Közösség Oneg Sabat
rendezvényén levetítették Rékai Miklós és Balog Gábor
„Hanukarácsony” című dokumentumfilmjét, amely a
Dunatáj Alapítvány támogatásával készült. Az est
vendége volt Rékai Miklós etnográfus, a film egyik
készítője.

2. A Bét Orim Oneg Sabatján Riszovannij Mihály
tartott előadást „Kikeresztelkedettek keresztútjai és
kálváriái” címmel.

3. A Parlamentben nemzetközi rasszizmus elleni
napot tartottak. Az ülésen beszédet mondott Gyurcsány
Ferenc miniszterelnök és Franz Vranitzky korábbi
osztrák kancellár. A gyűlöletbeszéd büntethetőségéről
Dr. Kende Péter az ÉS 2009. január 2-i számában
„Igenis büntethető” címmel közölt publicisztikát,
Ádám Péter írása az ÉS 2009. január 16-i számában
jelent meg „Gyűlöletbeszéd Franciaországban” címmel
(15. p.). Hanák András „Francia hagymaleves:
szólásszabadság Franciaországban” címmel jelentetett
meg publicisztikát az ÉS 2009. február 6-i számában
(4. p.).

4. Az ÉS 2009. január 23-i számában Galló Béla „Üdv
a legyőzötteknek! Faragó Vilmos 80. születésnapjára”
címmel jelentett meg köszöntőt (10. p.). Kovács János
Mátyás „Antallaci” című írásával emlékezett a 2008-
ban elhunyt közgazdászra.

január 24.

1. A Bálint Zsidó Közösségi Házban az „Egy év alatt
a világ körül” sorozatban spanyol estet rendezetek.

2. Budapesten tartotta ülését a Maszorti
(Konzervatív) Európai Testülete. A Bálint Zsidó
Közösségi Házban tartott ülésre meghívták a Szim

Salom Progresszív Zsidó Közösség érdeklődő tagjait is.

3. XVI Benedek pápa húsz évi kiközösítés után feloldozott négy tradicionális püspököt, Szent X. Pius Testvéri Szövetség alapítóit. Egyikük, Williamson Argentínában élő püspök a feloldozást követő első héten holocaust-tagadó kijelentést tett. Közössége, a tradicionális katolikus mozgalom vezetője, valamint XVI. Benedek Pápa 2009. január 27-én hivatalosan is bocsánatot kért a püspök kijelentései miatt. Az ügy miatt az izraeli főrabbinátus megszakította kapcsolatait a Vatikánnal. Az államok közötti kapcsolat azonban megmaradt. Angela Merkel német kancellár 2009. február 3-án egyértelmű állásfoglalásra szólította fel XVI. Benedeket: mondja ki, hogy a holocaustot nem lehet tagadni. A Németországi Zsidók Központi Tanácsa üdvözölte Merkel kiállását. A tiltakozási hullám hatására 2009. február 4-én a Vatikán nézeteinek nyilvános visszavonására szólította fel Williamson püspököt, 2009. február 10-én Argentínában is feljelentették a holocaust-tagadó püspököt. Elie Wiesel Nobel Békedíjas író 2009. február 13-án az olasz La Repubblica című lapnak nyilatkozva azt mondta, hogy a pápánk ismét ki kellene tagadnia a püspököt. Az ÉS 2009. február 13-i számában Mártonffy Marcell „Történelemtagadás és atyai könyörületesség” című írása jelent meg (3. p.). Peter Hünermann tübingeni teológus pedig február 16-án úgy nyilatkozott a Herder-Korrespondenz című német teológiai folyóirat 2009/márciusi számában, hogy az érvényben lévő zsinati határozatok értelmében XVI. Benedeknek nem volt joga visszafogadni a „Szent X. Pius Testvéri Közösség” püspökeit. Osztrák püspökök is bírálták a pápa lépését. Az Argentínából 2009. február 19-én történt kiutasítás után a püspök február 25-én Londonba érkezett, ahol David Irving, a holocaust-tagadásért már elítélt történész követői fogadták. Williamson a Vatikán követelésére február 26-án levélben fejezte ki sajnálkozását a holocaustot tagadó kijelentései miatt. A Vatikán azonban ezt nem tartotta kielégítőnek, az olaszországi zsidó közösségek szövetsége pedig a levélben foglaltakat az eredeti kijelentéseknél is súlyosabbnak minősítette.

Az EU igazságügyi biztosa, Jacques Barrot szerint büntetőeljárás indul a püspök ellen. 2009. március 12-én a pápa fogadta az izraeli rabbinárus képviselőit David Rosen főrabbi vezetésével. A találkozón a pápa elismerte, hogy hibát követett el a Szent X. Pius Testvériséghez tartozó négy püspök kiközösítésének megszüntetésekor. XVI. Benedek a katolikus püspököknek címzett, március 10-én kelt nyílt levélben is elismerte tévedését. A helyzetet bonyolítja, hogy a X. Pius Testvéri Közösségnek nincs jogi státusza, mivel Lefevre érsek 1988-ban pápai megbízás nélkül avatta fel a négy püspököt. A pápa a püspököknek írt levelében úgy fogalmazott, hogy az egyházi jogi eset tisztázásáért „hálás vagyok zsidó barátainknak, akik segítségemre voltak, hogy a félreértés gyorsan tisztázódjon és helyreálljon a baráti viszony, amely, mint II. János pápa idején, az én pápaságom alatt is folyamatosan fennállt”. Július 7-én a pápa felmentette azt a bíborost, aki elhallgatta, hogy Williams holocausttagadó.

5. A Biblia-év lezárásaként a Wesley János Lelkészképző Főiskola Ökumenika Tanszéke és Vallástudományi Intézete konferenciát rendezett. Előadást tartottak többek között Komoróczy Géza és Schweitzer József professzorok.

január 25-27.

Jeruzsálemben tartotta tisztújító közgyűlését a Zsidó Világkongresszus. Elnökké ismét Ronald Laudert választották négy évre, az igazgatójává Eduardo Elszaint, Feldmájer Péter Mazsihisz elnökét a kormányzó tanács tagjává választották. A magyar zsidóságot 12 tagú küldöttség képviselte, Lauderrel a vezetőségválasztás előtt tárgyaltak a magyarországi zsidó oktatás helyzetéről. Lauder segítséget ígért a Wesselényi utcai iskola működtetéséhez is, a részleteket kidolgozására a WJC elnöke Magyarországra érkezik. A ZSVK felszólította a pápát, hogy erőteljesebben vegyen részt a zsidó - keresztény párbeszédben.

január 26.

Nagykanizsán az önkormányzat és a zsidó hitközség közös elhatározása alapján emlékházat rendeznek be a

város szülöttének, Fejtő Ferenc születésének századik évfordulójára a Fő utca 6-ban.

január 27.

1. Auschwitzban az egykori koncentrációs tábor helyén emlékeztek a tábor felszabadulásának 64. évfordulójára. A Nemzetközi Holocaust Emléknapra világszerte emlékeztek, Budapesten kezdetét vette az „Történelmi Együttélés” című egész éves rendezvény sorozat a Páva utcai Holocaust Emlékmúzeumban a Holocaust 65 éves évfordulója kapcsán. Az emlékévet Martinkovics Judit nyitotta meg a Múzeumban, ünnepi beszédet mondott Szita Szabolcs történész. Tárlatvezetési sorozat indult „Elvesztett hitközségek” címmel Pécsi Tibor vezetésével. A televíziókban filmekkel, műsorokkal emlékeztek. Az M1-ws csatornán a Szenes Hannáról készült, „Bíztatóan int a gyertyafény” című angol dokumentumfilmet, valamint a „Csenderdő” című magyar dokumentumfilmet vetítették le. A Duna Televízió műsorra tűzte Elek Judit „A hét nyolcadik napja” című játékfilmjét. Elek Judit az éppen zajló Magyar Filmszemlén életmű kitüntetést kapott.

2. Ipswichben, 76 éves korában, otthonában meghalt John Updike író.

január 28.

1. A Szabad Zsidó Tanházban Török Petra „Magyar zsidó családragények és nemzedékgények” címmel tartott előadást a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

2. Pap Ágnes szociológus újságíró „Hozd magaddal a történeted” címmel holocaust túlélőkkel folytatott beszélgetéseket a Bálint Házban.

január 29.

A roma holocaustról rendezett kiállítást Kállai Ernő kisebbségi ombudsman nyitotta meg New Yorkban a magyar kulturális évad keretében. Los Angelesben a Holocaust Múzeumban az „Auschwitz Album” fotóiból nyílt kiállítás a holocaust nemzetközi emléknepjén. Az izraeli Yad Vasem Intézet a Los Angeles-i Múzeumnak adományozta az albumot.

január 30.

A Népszabadság 2009. január 30-i számában Donáth Mirjam riportja jelent meg „Blau László utazása” címmel (22. p.).

január 31.

A Népszabadság 2009. január 31-i számának Hétvége mellékletében Friss Róbert publikációja jelent meg „Egy szemlélődő arisztokrata. John Lukács 85-ik születésnapjára” címmel (5. p.).

A Tábori Rabbinátus Tórát kapott a Honvédelmi Minisztériumtól. A Tóraszentelésen megjelent Vadai Ágnes honvédelmi államtitkár, Keleti György korábbi honvédelmi miniszter, a VII. kerületi önkormányzat polgármestere, a Bzsh és a Mazsihisz világi és vallási vezetői. Fekete László főkantor éneke mellett Frölich Róbert főrabbi chupá alatt behozta a Tórát, Sasvári István ezredes, holocaust túlélő pedig elhelyezte a tóraszekrényben.

A Budai Sófár 2009/januári számában Havas Judit előadóművészt mutatta be Soltész Katalin (5. p.). Súlyom Gábor „Az 1145-ös számú bori munkaszolgálatos visszaemlékezései” című írásának első része a 8-9 oldalon jelent meg. (folytatás a februári, márciusi és áprilisi számokban olvasható). Köves Slomó chabad rabbi „Személyes gondolatok a mumbai-i rabbiházaspár, Gábrriel és Rivka Holtzberg lemészárlása után” címmel közölt írást (10. p.).

A MaZsiKe 2009/januári Hírlevelében Bednárík András „Kazmierz két lábon” című írása a krakkói zsidó negyedről készült (4-5. p.).

A Szombat 2009/januári számában „Pszichoanalízis és zsidóság” címmel tematikus összeállítást készített Schmelowsky Ágoston (5-13. p.). Gadó János a zsidó szervezetek számára felajánlott személyi jövedelemadó egy százalékaról készített elemzést „Gazdagodó, fogyatkozó zsidóság” címmel (16-18. p.). Somló Tamással, az LGT énekesével Szegő Péter készített interjút „Amerikában a kommunista rodk and roll zenekar a stichtünk” címmel (24-26. p.).

A Budapest folyóirat 2009/1 számában Csatári Bence írása jelent meg „Húszéves a Mazsike” címmel. Ugyanitt olvasható Ráday Mihály cikke „Láttelelet és történelem” címmel az egykori Continental Szálló és a Hungária Fürdő sorsáról (1-5. p.). Április 7-én rakták le az új „Continental Hotel Zara” alapkövét a Dohány utcában, és bejelentették, hogy a Hungária Fürdő homlokzatát megőrzik.

Felkerült a netre a [.zsinagógák.](#) . A portál szerkesztője Schück András.

február hónap

február 1.

1. Drágakő címmel Klezmer meseoratóriumot mutatott be Havas Judit felnőttek számára Radó Gyula rendezésében a Bálint Zsidó Közösségi Házban. Közreműködött a Chagall Klezmer Band.

2. A Belső Erzsébetvárosban és Tokajhegyalján jelentkező, világörökségi értékeket veszélyeztető problémák kezeléséről kellett jelentést küldenie 2009. február 1-ig az UNESCO Világörökség Bizottsága számára Magyarországnak. Erről a jelentésről adott ismertetést a Népszabadság 2009. február 2-i számában. A sajtót Mezős Tamás, a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal elnöke és Fejérdy Tamás, a magyar világörökségi bizottság elnöke tájékoztatta.

3. A Gázai övezetben kirobbant háború miatt a budapesti Szabadság téri református templomban ifjabb Hegedűs Lóránt „Palesztin napot” rendezett. Morvai Krisztina és Vona Gábor ismert hazai szélsőjobboldali személyiségek mellett felszólalt Mordehaj Elijahu, Izrael korábbi főrabbija is. A volt főrabbi támadta a Mazsichist, amiért az Izrael államot támogatja a palesztinokkal szemben. Az eseményről Krug Emília tudósított a „168 Óra” 2009. február 5-i számában „Az ördög műve” című riportjában 89-10. p.).

február 5.

A Páva utcai Holocaust Múzeumban a Muzsikás együttes „Szól a kakas már... Elveszettnek hitt zsidó dallamok” című műsorát mutatták be.

február 6.

1. „Közbeszéd és közlátvány a mai Magyarországon” címmel rendezett konferenciát a Magyar Demokratikus Charta a Városháza Dísztermében. Ungvári Tamás „Neofrivól és pátosz a közbeszédben”; Szilágyi Anna „A jobboldal, mint tömegkultúra”; Kálmán László „A magyar média nyomora” és P. Szűcs Júlia „A köztéri emlékművektől az ikon-jellegű tárgyakig” címmel tartott előadást. A kerekasztal-beszélgetést Vásárhelyi Mária vezette.

2. Ferenczi Gábor filmrendező volt a Bét Orim Oneg Sabatjának vendége. A rendező a 40. Magyar Filmszemle tévéfilm kategóriájának győztese volt „A barátkozás lehetőségei” című filmjével.

február 9.

A Népszabadság 2009. február 9-i „Utazás” mellékletében Koblencz Zsuzsa „Múzeum Erdős Renée szenvedélyes életéről” című cikke jelent meg a XVII. Kerületben lévő villáról.” (3. p.).

február 11.

1. Az Újlipótvárosi Klub Galériában a „Zsidók egymás közt” sorozat vendégei Darvas István és Radnóti Zoltán rabbik, valamint Balázs Gábor, a Pestisul vezetője voltak. A beszélgetést Polgár Ernő vezette.

2. A Szabad Zsidó Tanházban Kovács András tartott előadást a Bálint Zsidó Közösségi Házban „Zsidóság és a kommunista pártállam” címmel.

3. A Páva utcában angol nyelvű beszélgetést rendeztek Catherine Keller washingtoni művészettörténésszel „The Women I Knew as Aunt Elisabeth” címmel.

február 11-12

A Tel-Avivban rendezett turisztikai világkiállításon Magyarország is bemutatta termékeit.

február 12.

1. A Holocaust Emlékközpont KönyvEsték sorozatában Isaac Bashevis Singer „Szerelmes történet – Egy poligámista története” című novelláskötete kapcsán rendeztek estet „Soá és szerelem” címmel. A Dezsényi Katalin fordító, Schiller Erzsébet szerkesztő, Erős Ferenc szociálpszichológus és a Budapesti Zsidó Színházból Vajda Róbert közreműködésével tartott estet Pécsi Katalin moderálta.

2. A New York-i székhelyű Rágalmazás Ellenes Liga (ABL) friss felmérését ismertette a Népszabadság „Európa antiszemita előítéletekkel terhes” című cikke a 2009. február 12-i számban.

február 13.

Ruff Tibor „Az Újszövetség és a Tóra” című doktori értekezésének nyilvános vitáját az OR-ZSE Oktogonális Termében tartották meg. Az opponensek Domán István főrabbi, Tatár György filozófus és Szigeti Jenő voltak. A Doktori Bizottság elnöke Staller Tamás, titkára Ungárné Komoly Judit volt. Tagjai: Kiss Endre, Pelle János, Popper Péter, Rugási Gyula, Schőner Alfréd, Szita Szabolcs és Uhrman Iván.

február 14.

1. A dombóvári városi önkormányzat döntött a zsinagóga felújításáról. A tervek szerint 2010-re fejeződik be a rekonstrukció, az épületben galériát és koncerttermet rendeznek be.

2. A Budai Micvre Klub vendége Csűrös Karola színművész és férje, Horváth Ádám, rendező voltak.

február 15-17

Londonban 35 ország mintegy százfőnyi vezető politikusának részvételével nemzetközi konferenciát rendeztek az antiszemitizmus elleni fellépéstől. Magyarországot Feldmájer Péter, a Mazsihisz elnöke képviselte.

február 15-20.

A Jeruzsálemben rendezett 24. Nemzetközi Könyvvásár kiemelt vendége volt Magyarország. Esterházy Péter, Konrád György és Spiró György személyesen is jelen volt a könyvvásáron. Esterházy Péternek „A szív segédigéi”, Konrád Györgynek „A cinkos”, Spiró

Györgynek pedig egy novellás kötete jelent meg héberül. (A Szombat 2009/4. számában Bendl Vera tudósított a könyvvásárról 24-26. p.). Február 19-én bemutatták a Múlt és Jövő 2008/2-3. tematikus dupla számát. Az Izrael Állam 60. évfordulójára készült összeállítás bemutatóján megjelentek a szám Izraelben élő szerzői: Itámár Jáoz-Kezst, André Hajdu, Sidra Dekoven Ezrahi, Etgar Keret, Háim Sabato, Menashe Kadishman és a lap főszerkesztője, Kőbányai János. Az eseményen részt vettek Patai József és Avigdor Hameiri unokái is.

február 16.

1. „Rasszizmus a tudományban” címmel rendeztek kerekasztal-beszélgetést a Politikatörténeti Intézetben az azonos címmel megjelent kötet bemutatója alkalmából. A meghívott előadók Gervai Judit pszichológus, Feischmidt Margit és Michael Stewart antropológusok, Konrád Miklós történész és Zsigó Jenő, a Magyarországi Roma Parlament elnöke voltak. A beszélgetést Vidra Zsuzsa vezette.

2. Budapestre érkezett a magyarországi származású fotóművész, Robert Capa munkáinak több mint ezer tételes gyűjteménye, amelyet a magyar állam 300 millió forintért megvásárolt a New York-i International Center of Photography-tól. A gyűjteményt a Magyar Nemzeti Múzeumban mutatták be március 5-15 között. A Ludwig Múzeumban júliustól októberig voltak láthatók a Capa életművét bemutató fotók.

február 17 és 28.

A Holocaust Múzeum „Történelmi Együttélés” című sorozatában a diszkriminatív törvénykezéssel, a zsidótörvényekkel (1938-1942.) foglalkoztak Pécsi Tibor tárlat vezetésével.

február 17.

1. „Konfliktus, rasszizmus, erőszak” címmel rendeztek nagy érdeklődéssel kísért konferenciát a CEU auditóriumában. Az előadások és a viták a cigányok ellen elkövetett, megszorított támadások, élet ellenes bűncselekmények voltak. Az előadók között polgárjogi aktivisták, politikusok, civil

szervezetek képviselői és tudományos kutatók voltak. Előadást tartott Tamás Pál szociológus, Horváth Aladár, a roma Polgárjogi Alapítvány elnöke, Pap András László, az MTA Jogtudományi Intézetének főmunkatársa, Lőrincz Marcell az antiszemitizmus.hu oldalt működtető alapítvány elnöke, Papp Z. Attila a kárpát-medencei előítélet térképet rajzolta fel. A témáról az ÉS 2009. április 10-i számában Harangozó István készített interjút Tamás Pállal „Előítéleteink az ötvenes évek Alabamájához mérhető” címmel (7-8. p.).

2. A Bálint Zsidó Közösségi Házban Vitray Tamással beszélgetett Perlaki Tamás filmesztéta.

február 18.

1. Heller Ágnes filozófus volt a Spinoza Színház vendége.

2. A Bálint Zsidó Közösségi Házban Havas Judit adta elő Földes Mária „Séta” című monodrámáját Radó Gyula rendezésében.

3. Papolás címmel Pap Ágnes szociológus vendégei voltak: Frölich Róbert főrabbi, Farkas Pál buddhista tanító, Marossy Attila evangélikus lelkész, Sulyok Zoltán muszlim teológus és Török Csaba katolikus pap. A meghívottak arról beszélgettek, hogy „Ki és mi elől rejtőzünk?”

február 19.

1. „Mit ér a zsidó ha magyar? Vita a magyar zsidóság asszimilációtörténetéről” címmel rendeztek kerekasztal-beszélgetést a Holocaust Emlékmúzeumban Heller Ágnes filozófus, Gyáni Gábor társadalomtörténész és Schein Gábor irodalomtörténész közreműködésével. A moderátor Vári György irodalomtörténész, az emlékmúzeum munkatársa volt.

2. Kántorkoncertet tartottak Gödöllőn a Királyi Kastélyban a zsidó, az evangélikus, a baptista, a református, valamint a görög katolikus egyház képviselőinek közreműködésével.

3. Féner Tamás „Potpourri” című kiállítását nézték meg a Mazsike tagjai Magyar Fotográfusok Mai Manó Házában (VI. Nagymező u. 20.).

február 21.

1. A Bét Orim Progresszív Zsidó Közösség Oneg Sabatján bemutatták Muszatics Péter „A folyamat” című dokumentumfilmjét. A film a 19 századi asszimilációtól a zsidótörvényekig követi a magyar-zsidó együttélést Konrád György, Ungváry Krisztián, Pók Attila, Karsai László, Haraszi György, Ungváry Rudolf és Granasztói György megszólaltatásával. A film 2006-ban a Kamera Hungária fesztiválon az öt legjobb történelmi film közé került. 4

2. Nyíregyházán a Jobbik Nyíregyházi Ifjúsági Szervezete előadást rendezett „A magyar rendőrség jelene és jövője, az izraeli titkosszolgálat Magyarországon” címmel. A rasszista rendezvényen Posta Imre pszichológus tartott előadást.

3. A Hunyadi téri körzetben Sándor György indianapolisi főkantor adott koncertet.

február 22.

Összehívták a Magyar Zsidó Kongresszus második ülését, amelyen ismét hatékony fellépést sürgettek a gyűlöletkeltéssel szemben. Az ülésről tudósítás jelent meg az Új Élet 2009. március 15-i számának első oldalán.

február 23.

1. „Kommentár, mint a zsidó-muzeológia lehetséges módszere” címmel tartott előadást Toronyi Zsuzsanna az ELTE BTK Buzágh Aladár termében (Múzeum krt. 4-6. F terem).

2. 64 éves korában, Izraelben meghalt Sáron Judit, az izraeli Honvédelmi Minisztérium egykori munkatársa, a magyar ajkú izraeli közösség egyik vezető alakja. Tevékenységéért 2008-ban a Magyar Köztársaság Érdemrend Lovagkeresztje kitüntetést kapta.

február 25

1. A Szabad Zsidó Tanházban Karády Viktor tartott előadást a Bálint Zsidó Közösségi Házban „Hagyományörzés és modernizáció: a zsidó polgárosodás útjai” címmel.

2. A Népszabadság 2008. február 25-i számában Shiri Zsuzsa „Aviva rózsái” címmel készített riportot Aviva

Lancettel, a jeruzsálemi Israel Múzeum munkatársával (25. p.).

február 26.

1. A Hegedűs Gyula utcai zsinagógában Zsákai Ferenc jótékonysági emlékkoncertet rendeztek a JUDROM Együttes másfél éve, 44 éves korában meghalt alapítójának, zongoristájának emlékére. A JUDROM Együttes elsősorban Zsákai Ferenc szerzeményeit játszotta. A bevételt a már részben elkészült Zsákai emléklemez befejezésére kívánják fordítani. A zongorista megüresedett helyét 2008 decemberétől Neumark Zoltán tölti be a romákból és zsidókból álló együttesben. Közreműködött Dunai Tamás.

2. „A zsidóság Prohászka Ottokár életművében” címmel rendeztek tanácskozást a Wesley János Lelkészképző Főiskolán. Előadást tartott Iványi Gábor rektor, Fazekas Csaba, a Miskolci Egyetem Bölcsészkarának dékánja, Karsai László és Kovács M. Mária történészek. Karsai László előadásának szövege megjelent az ÉS 2009. április 30-i számában „Görények a tyúkólban – Prohászka Ottokár szélsőjobb recepciója 1927-1944” címmel (17. p.). Kovács M. Mária előadása „Szavak és tettek” címmel olvasható az ÉS 2009. június 19-i számában (16. p.).

3. A Budapest Galéria Lajos utcai kiállítótermében Magén István festőművész kiállítását Feledy Balázs művészeti író nyitotta meg.

február 27.

1. Berlinben bejelentették, hogy Németország 2009-ben egymillió euróval járul hozzá az auschwitzi múzeum költségeihez.

2. Klezmer péntek, vacsorával címmel indított programot a Spinoza Ház.

3. Egy hónapon belül másodszor érte robbantásos merénylet a venezuelai főváros, Caracas zsinagógáját. A helyi zsidó közösség vezetőinek véleménye szerint Hugo Chavez elnök antiszemita hangulatot kelt az országban, s ennek már láthatók a következményei.

4. Az izraeli választásokon született szoros eredmény következtében szükségessé vált nagykoalíciós tárgyalások után Cipi Livni, a centrista Kadima Párt vezére bejelentette, hogy nem lép be a

kormányalakításra felkért Likud-vezér, Benjamin Netanjahu vezette nagykoalícióba. A Kadima ellenzékbe vonul. A 2009. február 16-án tartott választásokat csekély, mindössze egy mandátumos előnnyel nyerte meg a Kadima Párt élén Cipi Livni. 2009. március 24-én a Likud és a Munkapárt vezetője, Benjamin Netanjahu és Ehud Barak védelmi miniszter állapodott meg a koalícióról.

5. A Bét Orim Progresszív Zsidó Közösség Oneg Sabbatján Riszovannij Mihály „Vallás és politika Izraelben a választások után” címmel tartott előadást.

6. Az ÉS 2009. február 27-i számában Gervai András elbeszélése jelent meg „Fél Győző utolsó utazása” címmel (19, 22. p.). Kardos András „Auschwitz, mint forma” címmel írt elemzést Kertész Imre „Európa nyomasztó öröksége” című könyve kapcsán (27. p.)

február 28.

A Bét Orim Progresszív Zsidó Közösség Agora Akadémiájának vendége Schmelowsky Ágoston pszichológus volt, aki „Gondolatok a modern pszichoanalízis vallásértelmezéséről” címmel tartott előadást.

Februártól 60 órás, önköltséges judaisztika továbbképzést indított az Or-Zse.

A „Magyar zsidó nagyjaink” sorozatban Kornberger Lili műkorcsolyázóról írt Pári Mirella Mirjam a Mazsike Hírlevél 2009/ februári számában (13. p.).

A Szombat 2009/februári számában Gadó János készített elemzést „Zsidó civil szervezeteknek felajánlott egy százalékos támogatás 2003-2007” címmel (18-20. p.). Vajda Károly „Áramlat és állóvíz - Neológia a kezdet dinamizmusának és a jelen merevségének feszültségében” című tanulmánya jelent meg (24-28. p.). Sziklai Éva interjút készített Schiff András zongoraművésszel „Máshol erről nyugodtan lehet beszélni” címmel (32-34. p.). A folyóirat 2009/4 számában „Hol voltak az „egészséges lelkiismeretű” emberek? címmel David Gordon Rehovotból „Nyílt levelet” küldött Schiff Andrásnak

(16-18. p.), amelyben Izrael palesztin politikájáról vitatkozik a zongoraművésszel. Schiff András „Válasz dr. David Gordonnak” című írása ugyanitt jelent meg.(18-19. p.).

A pécsi hitközség „Gyertyaláng” című tájékoztató kiadványának 2009/1 száma a pécsi zsidótemető megkezdett rekonstrukciójáról ír.

március hónap

március 1.

A Mazsike autóbuszos kirándulást szervezett Ceglédre a Dobmúzeumba, ahol Kármán Sándor magángyűjteménye emléket állít a legendás jazz dobos Weisz Apinak is. A programban részt vevők megtekintették a zsinagógát és az imaházat is.

március 2.

Hatvanban a MÁV pályaudvaron nyílt meg az Élet Menete Alapítvány holocaust emlékkiállítás.

március 3.

1. A Scheiber Sándor díjat 2009-ben Krizáné Nagy Ilona folklórkutató, a Pécsi Egyetem docense, Michael Kalman Silber, a jeruzsálemi Héber Egyetem magyar zsidó történelmi kutatásokkal foglalkozó intézetének vezetője és Toronyi Zsuzsanna, a Magyar Zsidó Levéltár vezetője kapta. A kitüntetések a Mazsihisz dísztermében adta át Hiller István miniszter nevében Csepregi András, az Oktatási és Kulturális Minisztérium egyházi kapcsolatok titkárságának vezetője adta át. A kitüntetettek munkáját Voigt Vilmos, Schweitzer József és Komoróczy Géza professzorok méltatták. Silber professzornak Szentgyörgyi Zoltán nagykövet adta át Izraelben. Toronyi Zsuzsával az Új Élet 2009. április 15-i számában Szilágyi Iván Péter készített interjút „Múlt a szemétkosárban” címmel (4. p.).

2. Ötpárti egyeztetés kezdődött a parlamentben a gyűlöletbeszéd törvényi szabályozásáról, illetve az ehhez kapcsolódó alkotmánymódosítás szükségességéről.

2009. március 24-én azonban világossá vált, hogy csak az MSZP támogatja az alkotmánymódosítást, s ez kevés a kétharmados törvény megváltoztatásához. Az ÉS 2009. március 13-i számában Halmai Gábor „Gyilkosok, uszítók, gyalázkodók” (6. p.) címmel foglalta össze véleményét gyűlöletbeszéd elleni kormányzati fellépés lehetőségéről. Ugyanebben a lapszámban Losonczy Anna kulturális antropológussal Harangozó István készített interjút „A másság és az idegenség nem szinonimák” (7. p.) címmel.

3. A MAOIH közgyűlésén Flór Ferenc ismertette a költségvetési beszámolót a 2008-as gazdálkodásról, és előterjesztette a 2009-es tervezett költségvetést. Elmondta, hogy van remény arra, hogy a Wesselényi utcai alapítványi iskola folytathatja munkáját, eddig 15 gyermek szülei kérték gyermekük felvételét az iskolába. (2009. május 5-én Balázs Gábor igazgató arról tájékoztatta a szülőket, hogy a VII. kerületi önkormányzat támogatásának köszönhetően folytatódik a tanítás az iskolában.) Herczog László elnök beszámolt arról, hogy megfelelő ajánlással 9 személy jelentkezett az ortodox hitköztségbe. Közülük hárman rabbik: Smuél Herskovics, a Carmel Étterem vallási felügyelője, Áron Eisenberg, a Hanna Étterem felügyelője, és Slomo Spitzer tanár. A jelentkezőket felvették az ortodox közösségbe, majd a betegsége miatt tisztét ellátni képtelen Hoffmann rabbi helyett Mojse Tajvio Weiszberger askenázi rabbi választottak meg. A peszách után esedékes vezetőségválasztás előkészítésére háromtagú jelölőbizottságot választottak. Áron Hoffmann főrabbi -aki 25 évig volt Budapesten főrabbi - Jeruzsálemben halt meg, sírkőavatását 2009. április 27-én tartották. Az Új Élet 2009. május 15-i számában Deutsch Gábor „Negyedszázadig az ortodoxia élén - Elhunyt ráv Áron Hoffmann főrabbi” című cikkében ismertette az elhunyt életútját (3. p.).

március 5.

A Holocaust Emlékmúzeum KönyvEsték „Párhuzamos életrajok” című sorozatának vendége volt G. Donáth Blanka és Fahidi Éva volt. A vendégekkel Pécsi-Pollner Katalin sorozatszerkesztő és Boros Andrea könyvtáros beszélgettek memoárjaikról. G. Donáth

Blanka visszaemlékezése „Hagyd örökül fiadnak - XX. századi memoár” címmel 2008-ban jelent meg, Fahidi Éváé „Anima Rerum - A dolgok lelke” címmel 2005-ben.

március 7.

1. A Mazsike Purim bált rendezett a 30-as évek stílusában a Dunapark Kávéházban. Minden hitközségben megünnepelték valamilyen formában a Purimot, a Goldmark teremben Valló Péter színművész zsidó anekdotákat adott elő, a Sabbathsong klezmer zenét játszott. Az Amerikai Alapítványi Iskolában „Öregdiák Klubot” avattak, az esten fellépett Gerendás Péter.

2. Kis János a Népszabadság 2009. március 7-én közölt „Az államfővel vitázva” című cikkében (11. p.) arról írt, hogy hibás az államelnök törvényi szigorítást nem támogató magatartása a gyűlöletbeszéd kapcsán. A cigányság ellen egyre szaporodó véres támadások sürgős intézkedések megtételét követelik. Suchman Tamás képviselő pedig Paczolay Péterhez, az Alkotmánybíróság elnökéhez látogatott, mivel a grémium sorra visszadobja a gyűlöletbeszédrel kapcsolatos törvényjavaslatokat azzal az indoklással, hogy alkotmányellenes. A szocialista politikus felvetette, hogy „a bírák mondják meg, hogy hogyan alkotmányos.” A gyűlöletbeszéd miatt egy évvel ezelőtt az ÁB korábbi elnökénél, Bihari Mihálynál is járt Suchman Tamás. Lomnici Zoltán, a Legfelsőbb Bíróság korábbi elnökének előterjesztését a gyűlöletbeszéd büntethetőségéről az ÁB 2009. június 8-án hatáskör hiányában utasította el. Valki László nemzetközi jogász a Népszabadság 2009. augusztus 14-i számában „Szólásszabadság, alkotmány, nemzetközi jog” című cikkében fejtette ki álláspontját a kérdésben (11. p.).

március 10 és 25.

A Holocaust Emlékmúzeumban a Soá 65 évfordulójának megemlékezései a „Megszállás és kollaboráció” című fejezettel folytatódtak. A témáról Szita Szabolcs, az emlékmúzeum vezető történésze tartott előadást.

március 11.

A Magyar Református Egyház az ifjabb Hegedűs Lóránt református lelkész perét visszautalta elsőfokra a

Vértesseljai Református Egyházmegye Bíróságára. Az indoklás szerint a vértesseljai grémium 2008. december 17-én született felmentő ítéletében nem vizsgálta kellő mértékben a lelkipásztor 2008 március 15-én Budapesten mondott kirekesztő beszédét. Hegedűs 2009. július 11-én, a Magyar Gárdát felosztató bírósági döntés ellen tiltakozó utcai demonstráción nagy nyilvánosság előtt lépett be a felosztatott szervezetbe. Iványi Gábor metodista és Majsai Tamás, a Wesley János Lelkészképző Főiskola dékánja közös közleményben ítélte el a református „botránylelkész” tettét.

március 12.

A Kévés Galériába (VIII. Baross u. 131.) látogattak el a Budai Micve Klub tagjai, a tárlatot Dárdai Zsuzsa művészettörténész mutatta be.

március 13.

Az ÉS 2009. március 13-i számában Bodor Béla „Az iszlám, ahogyan már sohasem fogjuk megismerni” címmel jelentetett meg elemzést Goldziher Ignácról (28. p.).

március 14.

A Bálint Zsidó Közösségi Házban a zsidó és cigányellenes előítéletekről Bőjte József filmrendezővel és Sztojka Katalin Dési János újságíró beszélgetett. Sztojka Kati a „Vigyél magaddal!”, és a „Hova vigyelek?” című film főszereplője volt.

március 15.

1. A Dohány utcai zsinagóga előtt emlékeztek meg az 1848-as szabadságharc zsidó hőseiről. A Goldmark teremben kiállítással és emlékműsorral tisztelegtek a szabadságharc zsidó katonái előtt.

2. Tamás Gáspár Miklós volt a vendége a „Korunk nagy elméi” sorozatnak a Bálint Zsidó Közösségi Házban. Rába Lilla „Emlékmorzsák” című kiállítását Marsó Paula művészettörténész nyitotta meg ugyanitt.

3. Kossuth-díjat kapott Sándor Pál filmrendező, Szirtes Tamás, rendező, a Magyar Köztársasági Érdemrend Aranykeresztje kitüntetésben részesült Gordon Gábor, az „Élet Menete Alapítvány” elnöke. Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztje

kitüntetést kapott Méray Tibor író, Ráday Mihály operatőr, Sándor György előadóművész. Érdemes művész lett Jávori Ferenc klezmerész, Balázs Béla díjat kapott Forgách András forgatókönyvíró, dramaturg. „Aranytollas újságíró” kitüntetést kapott Jehuda Lahav.

4. Krakóban megnyílt az Oscar Schindler egykori zománcgyárában berendezett múzeum.

5. Fényi Ágnes fül-, orr-, gégészt, a kántorok hangjának karbantartóját mutatta be az Új Élet 2009. március 15-i számában mutatta Gémes Brigitta „A kántorok doktora” címmel (5. p.). Ebben a lapszámban búcsúzott Benedek István Gábor a nem régen elhunyt Lefkovics Sándor péktől „Búcsú Córesz bácsi legendájától” című írásával (3. p.).

március 17.

Rejtő Jenőről (1905-1943) nyílt kiállítás a Budapesti Zsidó Múzeumban. A kiállítást Békési Éva igazgató, és Réz András esztéta nyitotta meg, a kiállítás kurátorai Rusznák Rita és Stefanovics István, rendezője Thuróczy Gergely irodalmi muzeológus. A tárlat megnyitóján bemutatták Varsányi Ferenc „Volt egyszer egy regényhős, akit P. Howardnak hívtak” című dokumentumfilmjét, valamint Korcsmáros Pál és Cs. Horváth Tibor „Az elárkozott part” című képregényét is.

március 18.

1. A Szabad Zsidó Tanházban Paneth Gábor tartott előadást a Bálint Zsidó Közösségi Házban „ A mélylélektan útjai” címmel.

2. Nagy sikert aratott Forgács Péter „Dunai exodus” című filmje New Yorkban, a Zsidó Múzeumban. A vetítésre a „Csordultig magyar” (Extremely Hungary) program keretében került sor. A programban Vajda Lajos műveiből is mutattak be ízelítőt a szentendrei Erdész Galéria jóvoltából. („Vajda Lajos, az aszkéta festő (1908-1941)” címmel Horváth Ágnes tanulmánya jelent meg a Szombat 2009/4. számában (27-30. p.) A művész centenáriumi kiállítását a Magyar Nemzeti Galériában rendezték meg 2008. december 12-2009. március 1.). Az amerikai Szenátus Russel termében vándorkiállítást mutattak be Carl Lutz embermentő

tevékenységéről, a városban fellépett a Budapesti Fesztiválzenekar Fischer Iván vezetésével és a Takács vonósnégyes is. New Yorkban a 92nd Street Y Központban „Ahogyan éltek: a magyar zsidók népi élte 1867-1940” címmel rendezett kiállítást Körner András kurátor. A programról Szűcs László írt ismertetést a Népszabadság 2009. június 26-i számában „Virágok, amelyek már nincsenek” címmel (8. p.). A kiállítás mintegy 100 fotóját a Vince Kiadó támogatásával bemutatták a Budapesti Nyári zsidó fesztivál keretében is.

március 18-19.

1. „Antiszemitizmus a jelenkori Európában” címmel kétnapos konferenciát rendeztek a CEU Auditóriumában. A rendezők az izraeli, a lengyel, az amerikai és a holland nagykövetség, az Európai Bizottság Magyarországi Képviselete, a CEU Jewish Studies, a Konrad Adenauer Alapítvány. Eladást tartott Jehuda Blum, Izrael korábbi ENSZ nagykövete, Werner Bergman, a berlini Antiszemitizmus Kutatóintézet vezetője, Antoni Sulek, a Varsói Egyetem professzora, Elise Friedman, a hágai CIDI munkatársa, Kis János filozófus, Lomnici Zoltán, a Legfelsőbb Bíróság korábbi elnöke, Michael Shafir, a kolozsvári Babes-Bolyai Egyetem professzora, Szilágyi-Gál Mihály ELTE, Michael Whine, a Board of Deputies of British Jews munkatársa, Rafael Vágó, a Tel Aviv Egyetem professzora, Rafael Pankowski, a varsói Soha többé! Szervezet vezetője és Andrew Baker, az American Jewish Committee képviselője, Konrád György, Kovács M. Mária és Kovács András. A konferenciáról a Szombat 2009/májusi számában Gadó János készített beszámolót „Az antiszemitaizmus még mindig jelentős, de föl lehet lépni ellene” címmel (11-12. p.).

2. Siposhegyi Péter irodalmi összeállítást készített a holocaust emlékére. A Bálint Zsidó Közösségi Házban bemutatott műsor szerkesztője Lukin Ágnes volt.

március 19.

1. Az MTA Politikai Tudományok Intézetének Országház u 30-ban lévő épületében Klein Rudolf építésztörténész tartott előadást „A szecesszió

„zsidós” ízlés? A szecessziós építészet és a zsidóság kapcsolata a Monarchiában” címmel. A programot az Etnoregionális és Antropológiai Kutatócsoport Kortárs és Történeti Zsidó Kutatócsoportja szervezte. Az előadó „Dohány utcai zsinagóga” /The great synagogue of Budapest/ című könyvét május 21-én és 24-én Izraelben is bemutatták a Bar Ilan, illetve a Héber Egyetemen. Mindkét alkalommal neves kutatók részvételével konferenciát is rendeztek a zsidó művészettörténet témakörében.

2. A G13 Galériába (VII. Király u. 13.) látogattak el a Budai Micve Klub tagjai, a Fekete - Fehér tárlatot tekintették meg.

március 20.

1. A Bét Orim péntek esti összejövetelén „Visszatérés a múltból, zsidó élettörténetek” címmel Tóth Vásárhelyi Éva Budafokon történelmet tanító tanár számolt be a holocaust oktatásában szerzett tapasztalatairól.

2. Az antirasszista nap alkalmából a Measz Radnóti Miklós díját Kósáné Kovács Magda és Vámos Tibor akadémikus kapta. A parlamentben Mandúr László alelnök és Hanti Miklós Measz elnök adta át.

március 22.

1. A Mazsike látogatást szervezett a Salgótarjáni úti zsidótemetőbe Szegő Dóra vezetésével.

2. Az Inter-Continentál szállóban tartott előadást a szegedi születésű Esther Jungreis rebbecen.

március 23.

Závada Pál Kossuth díjas íróat hívta meg Békéscsabán a Jókai Színház és a Körös Irodalmi Társaság. Az íróval a Bárka főszerkesztője, Elek Tibor irodalomtörténész beszélgetett Závada műveiről, illetve a zsidóság azokban szereplő ábrázolásáról.

március 24.

1. A Budapesti Tavaszi fesztivál keretében „Az elveszett világ muzsikája” címmel szcenírozott klezmer koncertet mutattak be a Művészetek palotájában kántorok közreműködésével. Fellépett a Jávi Ferenc vezette Budapest Klezmer Band, énekelt

Moshe Schulhof, Tsudik Greenwald, Yaakov Rosenfeld, David Weinbach és Fekete László főkantor, és Dunai Tamás színművész énekelt.

2. Izraeli otthonában, Beer Seván, 70 éves korában meghalt Gilad Katalin, a Magyarországi Szochnut korábbi vezetője, Eliezer Gilad felesége.

3. Az amerikai szenátus Russel épületében mutatták be a Carl Lutz embermentő tevékenységéről készített vándorkiállítást. A megnyitón megjelent Joseph Lieberman és George Voinovich szenátorok, illetve a 2008-ban meghalt Lom Lantos szenátor családtagjai. Az Üvegház egykori tanújaként jelen volt Jean Greenstein holocaust-túlélő is.

4. Lech Kaczinsky lengyel miniszterelnök „Polonia Restitute” kitüntetéssel ismerte el Esterházy János, a mártír felvidéki főnemes, politikus embermentő érdemeit a holocaust idején.

március 25.

1. Gyenesei István önkormányzati miniszter adta át a „Bátorságért” érdemjelet 15 kitüntetettnek, illetve képviselőiknek. Az elismerést Vojanszki Katalin, Csombó Imre, Erdélyi György, Lőrincz Margit, Puskás György, Sebestyén Sándor, Szabó Lászlóné, Szakál Géza, és Martinkovits Judit. Későbbi időpontban veszi át a díjat Kárász Vincéné, Tichy Dezsőné, Kaufmann Mária, Remeténé Kelemen Ilona, Sárvári Lászlóné és Tátrainé Csertán Gizella vehette át.

2. A Jeruzsálemi Héber Egyetemen Márton László tartott előadást „Koestler magyar zsidó gyökereiről tartott előadást.

3. Életművéért a Francia Nemzeti Érdemrend Tiszti fokozata kitüntetést adták át Lazarovits Ernőnek, a Mazsihisz külügyi képviselőjének a Francia Köztársaság Nagykövetségén. A kitüntetést René Roudaut nagykövet adta át, az ünnepélyes átadáson megjelent Alíza Bin-Noun izraeli nagykövet, Juliusz Janusz Vatikáni nagykövet, a Mazsihisz képviselőjében Feldmájer Péter, Zoltai Gusztáv és Egri Oszkár.

március 26.

1. A Nemzeti Színház „Képzett társítások – AEGON estek” sorozatában Németh Gábor író látta vendégül Alföldi Róbert igazgató-műsorvezető.

A Szim Salom Reform Zsidó Közösség vendége Heller Ágnes filozófus volt, akivel László Klári beszélgetett a zsidó identitásról.

március 27.

1. Iványi Gábor metodista lelkész volt a Bét Orim Progresszív Zsidó Közösség vendége, akivel a vallásközi párbeszéd lehetőségéről beszélgetett Raj Ferenc rabbi. A Progresszív Zsidó Világszövetség Jeruzsálemben rendezett konferenciájáról Raj Ferenc rabbi számolt be.

2. Az ÉS-ben György Péter „Múzeumkritika - Linz, Nádas Péter, Hito Steyert” című írása jelent meg (10. p.) utalással arra, hogy Linz Hitler kedves városa 2010-ben Európa kulturális fővárosa.

3. A Holocaust Emlékközpontban tartott előadásokat a jeruzsálemi Yad Vasem Intézet oktatási vezetője, Chava Baruch.

4. A rákoskeresztúri sírkertben kísérték utolsó útjára a 84 éves korában elhunyt Czeichner Vilmost, az Or-zse zsinagógájának egykori munkatársát. Schőner Alfréd főrabbi búcsúztató beszéde az Új Élet 2009. április 15-i számában olvasható „Vili bácsi emlékére” címmel (2. p.).

március 28.

Thury Levente (1941-2007) keramikus művész emlékkiállítása nyílt az Art Factory Studióban (Bp. XIII. Váci út 152-156.). A tárlatot Wehner Tibor művészettörténész nyitotta meg.

március 29.

1. Az Amerikai Alapítványi Ortodox Iskola Dísztermében Dés Andás trió jazz koncertet adott. A trió tagjai: Dés András ütőhangszerek, Oláh Szabolcs gitár, Szandi Mátyás nagybőgő.

2. A Tel Aviv Egyetemen Szívós Mihály „Koestler, a tudósok és a tudomány” címmel tartott előadást.

3. Első alkalommal adták át a Halász Péter emlékére Najmányi László által alapított „Theatrica Vitae” díjat. A díjátadásra a Sirályban került sor, kitüntetést kapott Kiss-Végh Emőke és Ördög Tamás, a Jehuda Löw Társaskör és a Les Fleurs du Mal társulatok tagjai.

március 21-30.

A Spinoza Házban „Síppal-dobbal” címmel zsidó zenei fesztivált rendeztek az orosz, erdélyi, magyar, spanyol és amerikai zsidó zene bemutatásával. Az Új élet 2009. április 15-i számában Langermann István olvasói levélben javasolta a Mazsihisznek, hogy támogassa a Spinoza ház programjait, mert az zsidó kultúrát terjeszt (2. p.).

március 30.

A Bét Orim Progresszív Zsidó Közösségben Raj Ferenc és Raj Tamás főrabbi párhuzamos Tóra-magyarozatot tartottak Mózes második könyvének 19. fejezetéről, a zsidóság választott nép voltáról.

március 31.

1. Pannonhalmán Aliza Bin-Noun izraeli nagykövet posztumusz „Élet Igaza” kitüntetésben részesítette Eduard Benedek Brubschweilert, aki a Nemzetközi Vöröskereszt megbízottjaként 1944-1945-ben mentette a Pannonhalmi Apátságban menedéket keresőket.

2. A negyedik alkalommal döntött a perthi ausztráliai szövetségi bíróság a 87 éves Zentai Károly kiadatási ügyében. Eszerint kiadható a magyar hatóságoknak a náci háborús bűnnel vádolt egykori tiszthelyettes, de a döntés ellen helye van fellebbezésnek.

3. Beiktatták az új izraeli koalíciós kormányt. A Benjamin Netanjau vezette Likud Párt mellett tagja a koalíciónak a szélsőjobb oldali „Otthonunk Izrael”, a baloldali Munkapárt és az ortodox Sász párt is.

A Páva utcai körzetben megemlékeztek korábbi rabbijukról, Domán Ernőről. A Hunyadi téri, majd a Páva utcai közösség vezetőjéről a közösség mostani tagjai, hajdani tanítványok és a rabbi fia, Domán István emlékezett. Gádor György hitközségi elnök, Totha Péter Joel rabbi és Domán István emlékbeszéde után a tanítvány, és az est főszervezője, Kunné Reichsmann Judit mondott beszédet, a néhai rabbi képének másolatát Verő Katalin készítette el a Hunyadi téren lévő eredeti alapján.

Révkomáromban a teljesen felújított Wallenstein teremben rendezték meg az „Élmények szombatját”. A szombat vezetését Zeév Stiefel pöstyéni rabbi vállalta, a kántori teendőket Biczó Tamás, a Frankel templom kántora látta el. A Szombathelyi Berzsenyi Főiskola és az Or-Zse tanára, Szántóné dr. Balázs Edit a Kárpát-medence zsidó közösségeinek történetéről tartott előadást. A közösség ünnepeit rendszeresen vezeti Megyes Pál, az Or-Zse hallgatója.

A Mazsike Hírlevél 2009/márciusi számában a „Magyar zsidó nagyjaink sorozatban Vámbéry Rusztemről írt Pári Mirella és Szegő András (4. p.). A „Fiatal tudós-jelöltek fóruma” Faragó Vera „Baumhorn Lipót, a zsinagógaépítő” című dolgozatának első részét közölte (6. p.), a második rész az áprilisi számban jelent meg (6. p.).

A Thalassa 2009/1. számában jelent meg Borgos Anna cikke „Elhárító mechanizmusok. Pszichoanalízis és ideológia találkozásai Hajdú Lilly életútja tükrében” című írása.

A Szombat 2009/3. számában „Zsidóság és forradalom” címmel jelent meg összeállítás (8-19. p.). Leon Wieseltier „Nyelv, identitás és az amerikai zsidóság botránya” című vitaindító tanulmányát (20-22. p.) Komoly Ágnes fordította. Az előadás 2008 júniusában hangzott el az USA-beli Park Cityben, a „Judaizmus mint civilizáció - tartozni valahová a többes azonosság tudatok korában” címmel rendezett szimpóziumon. Szántó T. Gábor a „Modern héber költők VIII.” sorozatban Ruth Fainlight verseit mutatta be (24-25. p.). Horváth Ágnes „Uri Asaf költő, festő és szellemi családfája” címmel mutatta be a Szombat munkatársát (27-30. p.), akinek januárban a Tátra utcai Klubgalériában volt tárlata. Várna Pál Vitray Tamással készített interjút „A politikának volt fontos a jó szereplés” címmel (31-33. p.).

A Századok 2009/1. számában jelent meg Ujvári Hedvig „Testi (sz)épség. Az „izomzsidó” fogalma Max Nordaunál” (143-160. p.) című tanulmánya jelent meg.

április hónap

április 1.

1. A Holocaust Emlékközpont Máskép(p) filmklubjában bemutatták az 1979-ban forgatott „Családi tűzfészek” című, Tarr Béla rendezte dokumentum játékfilmet.

2. Darvas István józsefvárosi rabbival készített interjút a Nagyfuvaros utcai körzetről, a betérést előkészítő tanfolyamról az Új Élet 2009. április elsejei számában Szilágyi Iván Péter „humor nélkül nincs boldog ember és jó közösség” címmel (4. p.)

április 2.

1. A Múlt és Jövő Kiadó a Néprajzi Múzeumban mutatta be Róheim Géza „Ádám álma” című kötetét. A beszélgetés résztvevői voltak: Erős Ferenc, Voigt Vilmos, Hárs György Péter és a múzeum főigazgatója, Fejős Péter.

2. A Holocaust Emlékmúzeum „KönyvEsték” sorozatában bemutatták „Az eltűnt hiány nyomában – Az emlékezés formái” című kötetet. A beszélgetésben a könyv szerzői: Bán Zsófia, Orbán Katalin, Pécsi Katalin, Turai Hedvig vettek részt, valamint Gantner B. Eszter és Réti Péter, akik szerzők – és a kötet szerkesztői is voltak egyben. A beszélgetést a Berlinből érkezett Fehéri György irodalomtörténész vezette.

3. Szántó T. Gáborral beszélgetett Kőrösi P. József az Alexandra Könyvesház irodalmi kávéházában (Károly krt. 3/c.).

3. A Budai Micve Klub Festészetet Kedvelők Köre Fajó János Kossuth díjas festőművész műtermét látogatta meg (XIV. Kövér Lajos u. 50.)

április 3.

1. Heller Ágnes filozófussal beszélgetett László Klára a Szim Shalom rendezvényén a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

2. Koltai Kornélia az „Orientalista napon” az ELTE Kari tanácstermében tartott előadást „Beszélt nyelvi elemek a Héber Bibliában” címmel.

április 4.

„Történelem, személyes történelem és oktatás” címmel rendezetek konferenciát a CEU-n. A tanácskozás kísérő rendezvénye volt a Szombat Szalon „Romeltakarítás, avagy mit kezdünk a 20. század emlékeivel?” című irodalmi estje. Gergely Ágnes, Kukorelly Endre, Petőcz András és Ungváry Rudolf meghívott vendégekkel Szántó T. Gábor, a Szombat főszerkesztője beszélgetett.

április 4-5.

Másodszor tartott önköltséges „Kabbala szemináriumot” Budapesten Warren Kenton (Zev Ben Shimon Halevi) a Mazsike szervezésében a Merlin Színházban.

április 5.

A Bálint Zsidó Közösségi Házban tartották meg a Balázs Pál Alapítvány Talmud Tóra versenyét - a szokottnál mérsékeltebb érdeklődés mellett. Főleg az óvodás és az alsó tagozatos osztályok diákjai vetélkedtek. A középiskola 12-ik osztályától az egyetemista korosztályig a vetélkedő meghirdetett témája „A zsidó felvilágosodás európai hatásai” voltak, ez a téma azonban alig mozgatta meg a fiatalok fantáziáját.

április 6.

A JMPoint Alapítvány izraeli filmklubot rendezett az Uránia moziban. 2009. április 6-tól június 19-ig kéthetente egy-egy filmet vetítettek le. Ezek a következők voltak: Mikor eszünk már? (Salvador Litvak, 2005); Mennyország most (Hany Abu-Assad, 2005); Ó, Jeruzsálem (Elie Chouraqui 2006); A Titkok (Avi Nesher 2007); Citromfa (Eran Riklis 2008); Noodle (Ayelet Menahemi 2007.).

április 7.

Tizenegy a „Világ Igaza” kitüntetést adott át Eliza Bin-Noun izraeli nagykövet a Páva utcai Holocaust Emlékközpontban. Az ünneplőket Szili Katalin házelnök köszöntötte, Gyenesei István önkormányzati miniszter pedig a Magyar Köztársaság Bátorságért Érdemjel kitüntetést adta át az embermentőknek. Az embermentők rövid élettörténetét D. Tóth Kriszta, Hernádi Judit,

Zsedényi Adrien, Oroszlán Szonja, Siklós András, Haumann Péter, Alföldi Róbert, Kern András, Kulka János, Csonka András mutatták be. Kitüntetést kaptak: Haas Ödönné, Strahl József, Kántor Mária, Kolonits Ferencné, Kolonits Margit, Kolonits Ilona és Paula, Mező Ferenc és felesége, Nagy József és Nagy Ida, Szalai Pál, Vámos József, Zsuráffy István és Zsuráffy Rózsa, valamint Horváth Jenőné Honza Mária, illetve leszármazottaik. A díjátadón fellépett a Liszt Ferenc Kamarazenekar Rolla János vezetésével, valamint Szenthelyi Miklós és Faludi Judit. Az eseményen megemlékeztek az egy éve elhunyt magyar származású Tomi Lapid izraeli miniszterelnök-helyettesről, a Jad Vasem Intézet egykori elnökéről is. Felesége, Sulamit asszony, valamint gyermekei - Yair és Merav - megjelentek az ünnepségen.

április 8.

1. Erev Peszach alkalmából minden Mazsihisz taghitközség saját helyiségeiben rendezett közösségi szédert, a többi zsidó szervezet is megtalálta a módját a közös ünneplésnek. A Szim Salom reform zsidó közösség például a Stefánia Kulturális Központi Étteremben (XIV. Stefánia u. 34-36.) rendezett szédert, a Hanna étteremben a Schweitzer József Baráti Kör ünnepelt.

2. A Keren Or Község több száz résztvevő előtt tartott napszentelést Budapesten, a Városháza téren. A 28 évente esedékes ünnepet 1981-ben rendezték meg utoljára. A MAOIH Kazinczy utcai körzete autóbusszal ment fel a Citadellára köszönteni a napot, áldást Weiszberger rabbi mondott.

április 9.

Az Or-Zse és Hallgatói önkormányzata Diákszédert rendezett az egyetem épületében. A széderestet Eliezer Slomovits egyetemi tanár vezette.

április 10.

1. A Bét Orim Progresszív Zsidó közösségben Raj Ferenc rabbi tartott előadást „Átléphetjük-e Tiszaeszlár árnyékát” címmel.

2. Az ÉS 2009. április 10-i számában Hellenbart Gyula „Háborúm a nacionalizmussal” című írása jelent meg (17. p.).

április 11.

1. Az MTV 2 csatornája műsorára tűzte Radó Gyula a 2006-ban készült „A Kasztner-vonat” című három részes dokumentumfilmjét. A forgatókönyvet Babyrák István készítette, a film operatőre Sablin György. Az amerikai Gaylen Ross 2008-ban hosszú dokumentumfilmet forgatott „Kasztner meggyilkolása” címmel, amit 2009 márciusában a Budapesten rendezett Titanic Nemzetközi Filmfesztiválon itthon is bemutattak. A Szombat 2009/májusi számában Gadó János ismertette a filmet „Kasztner Rezső (emlékének) meggyilkolása (13-14. p.).

2. A Népszabadság 2009. április 11-i számában a 75 éves Márkus György filozófust köszöntötte Heller Ágnes „A könyvek szeptikus szerelmese” című írásával (9. p.). Kis János „Beszélgetés a hőésben - Márkus György 75 éves” címmel köszöntötte a filozófust az ÉS 2009. április 10-i számában (6. p.).

3. A Népszabadság 2009. április 10-én megjelent Hétvége mellékletében Bächer Iván „Csendőrség és túlkapások” című cikke jelent meg (11. p.) abból az alkalomból, hogy folyik a magyar csendőrség rehabilitációja.

április 14.

A Soá 65. évfordulójának rendezvényei sorában „Falak mögött- gettósítás” címmel rendeztek tárlatvezetést a Holocaust Emlékközpontban.

április 16.

A „Magyarországi holocaust emléknepján” a Duna TV készített emlékműsort. Bemutatták az „Emigránsok” című dokumentumfilmet, Salamon András: „Meséld el...” című 2007-ben forgatott filmjét, valamint Gérard Jugnot „Edmond Batignote” című francia játékfilmet. A zsidó szervezetek a még tartó Peszach miatt a holocaust 65-ik évfordulójára pár nappal később, a legtöbb helyen április 19-én emlékeztek.

április 17.

1. A budapesti VII. kerületben a Bethlen Gábor téren felavatták a magyar zsidó munkaszolgálatosok emlékművét, Baráz Tamás és Horváth Fruzsina alkotását. A kormány nevében Szekeres Imre honvédelmi miniszter, a Muszoe nevében Szepesi György, a Fővárosi Önkormányzat képviselőjeként Horváth Csaba főpolgármester-helyettes mondott avatóbeszédet. Szepesi György bejelentette, hogy ez a búcsúbeszéd utolsó közszereplése, maga is búcsúzik. Zelk Zoltán: „Amikor” című versét Bálint András, a kaddist Schweitzer József, nyugalmazott országos főrabbi mondta el.

2. Raj Ferenc rabbi és felesége, Paula az Egyesült Államokbeli és a magyarországi zsidó közélet hasonlóságairól és különbözőségeiről beszélt a Bét Orim Progresszív Zsidó Közösség Oneg Sabatján.

3. Paul Lendvai „Egy nap Guns kirchenben” című írása jelent meg az ÉS 2009 április 17-i számában (10-11. p.).

április 18.

1. A Budai Várban, a német nagykövetség előtt szélsőjobboldali szervezetek holocausttagadó rendezvényt tartottak. Hiller István 2009. április 20-án a parlamentben kezdeményezte a holocausttagadás törvényi büntethetőségét, az MSZP és SZDSZ felszólította a Fideszt, hogy szakítsa meg kapcsolatait a Jobbikkal és a Magyar Gárdával. A Fidesz felvetette, hogy a rendőrségnek fel kellett volna oszlatnia a tüntetést, emiatt a párt vizsgálóbizottság felállítását szorgalmazta. A Budapesti Rendőr Főkapitányság eljárást indított a rendezvény szónokai: Dósa István (Magyar Gárda főkapitány), és Domokos Endre János (a betiltott Vér és Becsület) ellen. A Magyar - Zsidó Szabadságharcosokért Emlékbizottság felszólította a kormányt, az ügyészséget és a Nemzetbiztonsági Hivatalt a holocaust tagadó rendezvény körülményeinek kivizsgálására.

2. Mátrai Erik festőművész ószövetségi tárgyú munkáinak kiállítását rendezte meg a Bálint Zsidó Közösségi Ház a Rumbach utcai zsinagógában „A Vörös-tenger kettéválasztása” címmel.

április 19.

1. A Páva utcai Holocaust Emlékközpontban először adták át a 2008-ban alapított „Simon Wiesenthal díjat”. A kitüntetést Nagy Márta pécsi tanárnak és Novák Ilona múzeumpedagógusnak Harsányi László, a Nemzeti Kulturális Alap Bizottságának elnöke adta át. Az emlékközpont igazgatója, Martinkovics Judit az intézmény az megnyitásának ötödik évfordulóján az eddigi eredményekről szólt. Mivel Martinkovics Judit megbízatása lejárt, 2009. április 21-től a Holocaust Emlékközpont igazgatói teendőivel Harsányi Lászlót bízta meg a Mazsihisz. Martinkovics igazgató-helyettesként dolgozott tovább az intézményben.

2. A Terror Háza Múzeum előtt koncerttel, majd Schmidt Mária főigazgató beszédével emlékeztek a 100 éve született Sztehlo Gábor evangélikus lelkészre. Sárközi Mátyás a Sztehlo Gábor által megmentett zsidó gyermekek nevében beszélt. Bogárdi Szabó István református püspök a holocaust áldozataira emlékezett. Az emlékezők között volt Feldmájer Péter, a Mazsihisz elnöke, Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgató, Kovács Árpád, az ÁSZ elnöke, a Fidesz parlamenti képviselőcsoportja nevében Deutsch Tamás, Fónagy János, Rogán Antal, Schmidt Pál és Szájer József, az MDF képviselőjében Pettkó András. Az ünnepséget többször is megpróbálta megzavarni mintegy 100 biciklista. Sztehlo embermentő tevékenységére egész évben emlékezett az evangélikus egyház.

3. Az Élet Menete Alapítvány délután megtartotta az immár hagyományos fáklyás felvonulást a Bethlen tértől a Józsefvárosi pályaudvarig. A menetben mintegy hárromezren vettek részt, a moderátor Kálmán Olga műsorvezető volt. Beszédet mondott Boross Péter korábbi miniszterelnök, felszólalt Gordon Gábor, az alapítvány elnöke, és Zoltai Gusztáv, a Mazsihisz ügyvezető igazgatója is. Jelen voltak a parlamenti pártok, az állami és a közélet prominens képviselői, köztük Bajnai Gordon miniszterelnök is.

április 20.

1. Genfben megkezdődött az ENSZ négy napos rasszizmus ellenes konferenciája, amit sokan Durban II-nek neveztek azért, mert Mahmud Ahmedinezsád iráni elnök ismét botrányt kavart a konferencián Izrael

ellenes kirohanásaival. Az iráni elnök meghívása miatt az Izraellel szolidáris USA, Kanada és Ausztrália nem küldött képviselőt a genfi konferenciára. Az EU tagállamok közül ugyanígy döntött Németország, Olaszország, Hollandia, Lengyelország és Luxemburg. Ahmedinezsád Izrael ellen uszító beszéde alatt negyven diplomata, köztük Nagy-Britannia és Franciaország nagykövete kivonult a tanácskozásról. Magyarország az izraeli kérés ellenére részt vett a konferencián, de az uszító beszéd alatt a magyar nagykövet is kivonult a teremből. 2009. április 27-én Mahmud Abbasz palesztin elnök ismét megerősítette, hogy nem ismerik el Izraelt. Benjamin Netanjahu izraeli elnök pedig ezt szabta a tárgyalások folytatásának feltételül.

2. A Duna TV bemutatta Fonyó Gergely „Ocskay László százados, az elfelejtett hős” című, 2007-ben készült dokumentumfilmjét.

3. Az Írók Könyvesboltjában rendezett Európa Filmklub keretében levetítették Hajdú Eszter „A fideszes zsidó, a nemzeti érzés nélküli anya és a mediáció” című dokumentumfilmjét. A rendezővel Sipos Júlia beszélgetett.

április 21.

1. Jom Hásoá - a holocaust nemzetközi emléknapja alkalmából a Duna Televízióban bemutatták a 2004-ben készült „Zsidó identitás Magyarországon” című dokumentumfilmet (operatőr: Mánfai Miklós.). Ugyancsak műsorra tűzték Szabó Mihály „Simon Segali - Felvonások egy ember életéből” című, 2008-ban készített dokumentumfilmjét, valamint a Lena Einhorn rendezte „Nyina utazása” című, 2005-ben forgatott svéd játékfilmet.

2. Kőrösi Csoma Sándor születésének 225. évfordulóján háromnapos jubileumi emlékülés nyílt meg a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárában „Kőrösi Csoma Sándor szellemi hagyatéka” címmel. A konferenciát Pálincás József, az MTA elnöke nyitotta meg. A jubileumi rendezvénysorozat második napján „Kőrösi Csoma tudományos munkássága” címmel az ELTE Orientalisztikai Intézet és az ELTE Távolségi Intézete rendezett tanácskozást. A harmadik napon „Kőrösi Csoma és a tibeti buddhizmus” címmel rendezte

az ELTE Belső-ázsia Tanszék, a Konfucius Intézet, és a Kőrösi Csoma Társaság az ELTE Konfucius Intézetben. Indiában egy éven át tartó rendezvénysorozat kezdődött a nagy tudós emlékére.

3. A Petőfi Irodalmi Múzeumban életmű kiállítás nyílt a 100 éve született Radnóti Miklós emlékére. A tárlatot Lator László nyitotta meg.

4. Zsidó Kulturális Nap keretében írták alá a rektorok az Or-Zse és a Wesley János Lelkészképző Főiskola együttműködési megállapodását a Dankó utcában. Az eseményen jelen volt, és beszédet mondott Aliza Bin-Noun izraeli nagykövet, valamint Iványi Gábor és Schőner Alfréd rektorok. A nap programjában szerepelt Óra tánctanulás, képműkiállítás Izraelről, ismerkedés zsidó tárgyakkal. Közös zsidó ételekből álló ebéd után Tatár György történész, és Fitz Zsuzsa, a Bálint Ház igazgatója tartott előadást, a zsidó filmklubot Moldova Ágnes vezette.

5. Az Élet Menete Alapítvány autóbuszos zarándoklatot szervezett Auschwitzba, a szállást Krakóban bérelték. A háromnapos út április 20-22-ig tartott. A zarándoklat résztvevő a holocaust nemzetközi emléknapján a 18-as számú magyar barakk előtt emlékeztek a meggyilkoltakra. Beszédet mondott Verő Tamás rabbi, Szász János filmrendező és Gordon Gábor, az Élet Menete Alapítvány elnöke. Mint az utóbbi években mindig, a menettel tartott a Scheiber Iskola 10. évfolyama.

április 21 - június 16.

Az EMIH Károly körúti központjában nyolc részes kabbala kurzust tartott Köves Slomo rabbi.

április 22.

A Szabad Zsidó Tanházban Hárs György tartott előadást a Bálint Zsidó Közösségi Házban „Róheim Géza - zsidóság, pszichoanalízis és a Nyugat” címmel.

április 23.

1. A 168 Óra 2009. április 23-án megjelent számában Surányi Vera készített interjút a hat éve alapított Spinoza Ház vezetőjével „Kell egy hely - Hosszú távra tervez a mecénás - Beszélgetés Sándor Annával, a Spinoza Ház igazgató-tulajdonosával” címmel.

2. Tel Avivban magyar avantgard festményekből és kisplasztikákból nyílt kiállítás. Többek között Kádár Béla, Réth Alfréd, Moholy-Nagy László és Scheiber Hugó műveit mutatták be.

3. A Mazsike a „Művészetet kedvelők délutánja” program keretében a Magyar Zsidó Múzeum és a Petőfi Irodalmi Múzeum közös „P. Howard - Rejtő Jenő legendás élete” című kiállítását tekintette meg a Zsidó Múzeum épületében.

4. A Terézvárosi Önkormányzat József Attila Művészeti Centruma valamint a Mensch Alapítvány „Nemzetközi antirasszista hónapot” rendezett a VI. Eötvös u 27-29-ben lévő Klubban. A „Beszélgetés másképp a hungarista kultúráról” című program meghívott vendégei Efraim Zuroff, Frölich Róbert, Herczog Edit, Iványi Gábor és Orsós Éva voltak.

4. A Budai Micve Klub Festészetet Kedvelők Köre A Vasarely Múzeumba látogatott (III. Szentlélek tér 3.).

5. A Capitoliumban tartott holocaust megemlékezésen Barack Obama amerikai elnök a zsidó népiirtás egyediségére utalt, és hangsúlyozta, hogy meg kell akadályozni annak megismétlődését. A washingtoni megemlékezésen Elie Wiesel is felszólalt, mások Tom Lantos magyarországi származású túlélő kapcsán ejtettek szót a magyarországi holocaustról.

április 24.

1. A Bét Orim Progresszív Zsidó Közösség Agora Akadémiáján Bányai Viktória tartott előadást „Rabbinikus responsumok a magyar zsidó közösségek belső életéről” címmel.

2. Csige Zoltán „Egyenlőtlen alkuk - Az arab - izraeli fogolycserékről” című cikke jelent meg az ÉS 2009. április 24-i számában jelent meg (9. p.).

április 25.

1. A Népszabadság 2009. április 25i számában Czene Gábor Karsai László történésszel beszélgetett a holocausttagadás természetrajzáról „Az antiszemiták hite” című interjújában (5. p.). A Népszabadság 2009. május 2-án megjelent számának Hétvége mellékletében Szilágyi Ákos „Auschwitz mint vélemény” címmel jelentetett meg publicisztikát a holocausttagadással

kapcsolatban (5. p.). A Bét Orim Progresszív Zsidó Közösségben 2009. május 8-án Kabalat Sabat keretében Raj Ferenc rabbi arról beszélt, „Büntetendő-e a holocaust-tagadás?” A Népszabadság 2009. május 11-i számában az EMIH képviselőjében Gergely István és Köves Slomo rabbi írása jelent meg „előkészület a gyűlöletre” címmel (12. p.). Novák Attila „Szájkosártörvény” című írása ugyanitt jelent meg (12. p.). Demszky Gábor „Amikor veszélyes fegyver...” című írása a Népszabadság 2009. május 21-i számában olvasható (12. p.).

2. A Budai Micve Klub vendége volt Dobrev Klára, egyetemi adjunktus, Gyurcsány Ferenc miniszterelnök felesége.

április 26.

„Az amerikai és az izraeli választások után” témáról beszélgettek a Budai Micve Klub vendégei Valki László alkotmányjogással.

április 27.

1. „Együttélés – Kisebbség és többség a Kárpát-medencében” címmel egész napos szimpóziumot rendezett az Antall József Alapítvány és az Európai Bizottság Magyarországi Képviselője abból az alkalomból, hogy számos szervezet adakozását felhasználva a Kossuth Kiadó gondozásában magyarul is megjelent a „Hágár országa” című kötet. Eredetileg 2002-ban Tel-Avivban a Diaszpóra Múzeum adta ki Szalai Anna „In the land of Hagar” című válogatását. A magyar kötetet Sólyom László köztársasági elnök mutatta be. Beszédet mondott György Gábor, az Európai Bizottság Magyarországi Képviselőjének vezetője, Antall Józsefné, Dávid Ibolya, az MDF elnöke, Kovács András Sándor, a Kossuth Kiadó főigazgatója, Lázár János, Hódmezővásárhely polgármestere, Pálincás József, az MTA elnöke levében üdvözölte a tanácskozást. A nap második felében Haraszi György történész, Kovács András szociológus, Szász Zoltán és Novák Attila tartottak előadást.

2. A Parlamentben Gusztos Péter SZDSZ-es képviselő interpellálta a legfőbb ügyészt, hogy mikor indítanak hivatalos eljárást kuruc.info ellen? Gusztos interpellációjára a közvetlen okot az adta, hogy a

szélsőjobboldali, náci szellemiségű Jobbik Novák Elődöt, a kuruc.info szerkesztőjét jelölte az Országos Választási Bizottságba. Kovács Tamás legfőbb ügyész úgy válaszolt, hogy nyomozás akkor rendelhető el, ha a bűncselekmény hivatalból jut a Legfőbb Ügyészség tudomására. A választ a parlamenti többség (MSZP és SZDSZ) 160 képviselője nem fogadta el, a FIDESZ és KDNP 152 képviselője elfogadta, 41-en tartózkodtak. 2009. május 7-én Gusztos Péter két ügyben tett feljelentést a Legfőbb Ügyészségen. Az egyik a Magyar Fórum ellen, amely korábban címlapján Surányi György akkori miniszterelnök jelöltet Dávidcsillag közepén ábrázolva jelent meg. A másik feljelentést Morvai Krisztina, a Jobbik európai parlamenti képviselő-jelöltje ellen nyújtotta be kirekesztő kijelentései miatt.

3. Az Izraeli Nagykövetségen (II. Fullánk u. 8.) a Jom Hazikaron alkalmával azokra a hősökre emlékeztek, akik Izrael államért áldozták életüket.

április 28.

1. A Centrális Galériában (Bp. V. Arany János u. 32.) „Alternatív gondolatok a Zsidónegyedről” címmel nyitott kiállítást az „Óvás! Egyesület” és az N&n Galéria. A kiállításra készült munkák elvégzését a Soros Alapítvány támogatása tette lehetővé, a tárlatot Konrád György író nyitotta meg. Az ÉS 2009. május 22-i számában „Alternatív gondolatok a zsidónegyedről” címmel Perczel Anna és Ladányi János írásai jelentek meg (9. p.). A május 12-én zárult tárlat végén az Óvás! Egyesület a régi pesti zsidónegyed sorsáról rendezett eszmecsere a Centrális Galériába (OSA Archívum, Arany János u. 32.). A beszélgetés meghívottjai: Demszky Gábor főpolgármester, Hiller István oktatási és kulturális miniszter, Mezős Tamás, a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal elnöke, Fejérdy Tamás, a Világörökség Magyar Nemzeti Bizottság Titkárságának vezetője, Verók István a VI kerület polgármestere, Gergely József VII kerületi alpolgármester voltak. A moderátor Váradi Júlia volt. A beszélgetésen a kerületek képviselői nem jelentek meg, a minisztériumot és fővárosi önkormányzatot megbízott köztisztviselők képviselték.

Megjelent viszont a Világörökség Magyar Nemzeti Bizottságának nemzetközi referense, Soós Gábor.

2. „Zöldek és barnák – új diskurzusok a magyar politikában” címmel rendezett vitaestet a Társadalomtudományi Társaság és a Politika.hu című fiatal politológusok lapja az ELTE TáTK Cseh-Szombathy termében (Pázmány Péter sétány 1/a.). A felkért hozzászólók voltak: Barkóczy Balázs, Bartyik Bálint, Dúró Dóra, Tordai Bence és Farmasi József, a Politika.hu főszerkesztője.

április 29.

A Jom Háácmaut (Izrael Függetlenségi Napja) alkalmából az „Élet Menete Alapítvány” Jeruzsálemben szervezett utat április 26-tól május 3-ig.

április 30.

1. A Magyar Narancs 2009. április 30-án megjelent számában Bán Zoltán András „Elsüllyedt szerzők XIX. – A megszállott Pap Károly (1897-1945?)” című írása jelent meg.

2. Jánoshalmán a Fő téren elkezdődött Ágai Adolf szülőházának belső bontása. A MÚOSZ interveniált a 19. századi magyar sajtó neves képviselője szülőházának lebontása ellen a jánoshalmi önkormányzatnál, de eredménytelenül. A lebontott épület 1780 körül készült tégláinak, ablakainak visszavásárlására gyűjtést indított az „Óvás! Egyesület” és a Naményi Egyesület. Toronyi Zsuzsanna az ÉS 2009. július 17-i számában „Geniza a cemetzsákban. – A jánoshalmi zsidó emlékhelyek felszámolása” című riportja tudósított a Jánoshalmán történetekről (15. p.).

Áprilisban a Spinoza Házban bemutatták Bächer Iván „Bank és tőzsde kuplékban – kabarédalok a pénz körül” című összeállítását. Az előadások narrátora a szerző volt, Eszes Fruzsina és Rácz Attila énekét Ökrös Ottó kísérte zongorán. Az „Orosz-zsidó dallamvilág” című összeállítást az odesszai dallamvilágra építette Jávorai Ferenc. Közreműködött Dunai Tamás.

A hónap végén avatták fel az Ácsról elhurcolt több mint 80 zsidó, és 13 itt meggyilkolt budapesti zsidó

emlékkövét. Az avatáson megjelentek a győri, a révkomáromi és a tatai hitközség képviselői, valamint a helyi katolikus és református egyház lelkészei is. Ács első rabbijának Londonban élő ük-ükunokája, Izráel Ábelesz is eljött az ünnepségre. A szertartást Deutsch Róbert főrabbi és Schwezoff Dávid kántor vezették. A Holocaust Dokumentációs Központ munkatársa, Pécsi Tibor mondta el a mártírok történetét, beszédet mondott Petrasovics Anna, az Ács Városért Alapítvány elnöke is.

Héber Imre egykori hitközségi elnök síremlékét áprilisban avatták fel a Kozma utcai temetőben. A MIOK 1977-1985 közötti elnöke 2008-ban halt meg.

A Hungaroton hanglemezkiadó „Kamarazene, mélyhegedűvel” címmel Weiner László (1916-1944) műveit adta ki a Stuttgarter Rádió Szimfonikus Zenekarának előadásában.

A Mazsike Maccabi köre ismét elindította vasárnapi túráit. A túravezető 20 éven át Rajki András volt. Mivel elkészült ettől a feladattól, helyét mások vették át.

Hegyeshalmon emlékművet avattak a deportált zsidók emlékére.

A Mazsike Hírlevél 2009/áprilisi számában a „Magyar zsidó nagyjaink rovatban „A szerelmi érzés ábrázolása – Erdős Renée költőné” címmel jelent meg Pári Mirella és Szegő András írása.

Az ÉS április 10. számában kezdte közölni Szántó T. Gábor „A törvény fia” című regényének közlését.

Az Egység 2009/áprilisi számában jelent meg Oberlander Báruch és Köves Slomo rabbik írása „Háború és civil élőpajzs a zsidó jog és etika fényében” címmel (4-6. p.). Miklós Dóri interjút készített a Chábád legifjabb rabbijával, Smulik Glitzenstein rabbival, aki 2008 szeptemberében érkezett Magyarországra családjával. (3. p.)

A Szombat 2009/áprilisi számában „Roma ügyeink” címmel készült összeállítás (4-14.p.); Szántó T. Gábor „Modern zsidó költők antológiája IX.” részében Avraham Szuckever verseiből mutatott be (22-23. p.). Pályi Márk a Gólem Színház által 2009 februárjában a Kinoban bemutatott Etgar Keret „A trükk” című darabjáról írt kritikát a lap 30-31. oldalán.

május hónap

május 1.

Az Új Élet 2009. május elsejei számában „A magyar cionista mozgalom 60 éve hagyta el Magyarországot” címmel Arje Singer Sydneyből írta meg emlékeit 1949-ről olvasói levelében (2. p.). Freund Jenővel, a Miskolci Hitközség elnökével Szilágyi Iván Péter készített interjút „Miskolc: az eltűnt zsinagóga és felszámolt temető ellenére is működik közösség” címmel (8. p.).

május 1-3.

Izrael, gazdaság, válság, antiszemitizmus központi témákról rendezett önköltséges hétvégét az EMIH Ráckeviden a Kék Duna Wellness Hotelben.

május 5.

1. Radnóti Miklós születésnapján országszerte megemlékezéseket rendeztek. A Bartók Rádió háromórás műsort sugárzott Filippinyi Éva és Németi Attila szerkesztésében. A Duna TV esti programjában vers összeállítással, és a Lányi András által rendezett „Talentum” című film levetítésével tisztelegtek a költő emléke előtt. A szegedi Millennium Kávéházban egész nap Radnóti verseit mondták el. A budapesti Petőfi Irodalmi Múzeumban rendezett Radnóti kiállítás keretei között Tarján Tamás irodalomtörténész, Szabó T. Anna és Schein Gábor beszélgetése előzte meg a Radnóti virrasztást. Az éjszaka folyamán Hámori Gabriella, Pálmai Anna, Bálint András, Fekete Ernő, Fenyő Iván és Kamarás Iván mondták el a költő verseit, Vázsonyi János és a Balázs Elemér Group szolgáltatta a zenét. Varga Katalin, a Radnóti

kiállítás kurátora tartott tárlatvezetést. A Pozsonyi utca 1-ben, egykori lakóháza falán lévő emléktáblánál rendezett megemlékezésen megjelent Radnóti ma is ott élő, 97 éves özvegye, Gyarmati Fanni, Fifi néni is. A Kádár utca 8-ban lévő szülőház előtt a XIII. kerület polgármestere, Tóth József mondott beszédet. Megkoszorúzták a Radnóti utca 45-ben lévő emléktáblát is. A költő Fiumei úti temetőben lévő sírjánál Boross Péter korábbi miniszterelnök mondott beszédet. Az Írószövetség nevében Vasy Géza elnök, a Mazsihisz nevében Lazarovits Ernő helyezett el koszorút. Radnóti Miklós születésének századik évfordulójáról Szerbiában, Borban az egykori munkatábor helyén is megemlékeztek. A város polgármestere, Srđan Marjanovic, valamint Papp Sándor szerbiai magyar nagykövet mondott beszédet a költő szobránál, a szegedi Radnóti Miklós Gimnázium és a szabadkai Kosztolányi Dezső Gimnázium diákjai közös irodalmi összeállítással emlékeztek. Bemutatták a New Yorkban élő Milica Paranosic zenekarra és kórusra írt Razglednicák című művét, amely Radnóti versei alapján készült. Ismét kiadták Daniló Kiš Radnóti versfordításait, a városi könyvtárban Sava Babić irodalomtörténész és Szita Szabolcs történész tartott előadást a centenárium alkalmából. A Páva utcai Holocaust Emlékközpontban kerti beszélgetéssel emlékeztek Radnóti Miklóstra 2009. május 21-én. A moderátor Vári György irodalomtörténész volt, a beszélgetés résztvevői Bálint András színész, Fenyő D. György irodalomtörténész tanár, Hosszú Gyula, Schiller Mariann és Takács Géza tanárok voltak. 2009. május 25-én „Hosszú nyitva tartást” rendeztek a Petőfi Irodalmi Múzeum Radnóti-kiállításán. Az esten a látogatók felolvashatták kedvenc Radnóti versüket. A közszolgálati televízió „Radnóti 100 éve” címmel vetélkedő-emlékező sorozatot indított, amely a Radnóti-év végén a Radnóti Színházban zárult ünnepi gálával. Dési János a Népszava 2009. május 5-i számában megjelent „Radnóti gyilkosai ma a Magyar Köztársaság adományozta dízsírhelyen nyugszanak – Mondjátok hát, hogy nem reménytelen” című írásában felvetette, hogy a költő gyilkosai: Tóth András, Bodor Sándor és Reszegi István még mindig dízsírhelyen nyugszanak. Ugyancsak a Fiumei úti

temetőben. A Népszabadság 2009. május 9-i számának Hétvégi mellékletében Bächer Iván „Tálas-év” című glosszája jelent meg (11. p.). Kurcz Béla „Kiigazított baklövések” címmel (ÉS 2009. május 15.), Csapody Tamás „A 298-as parcella 10 botránya” (ÉS 2009. március 22.), valamint „A 298-as parcella 11. botránya” címmel (ÉS 2009. június 19. 14. p.) írt cikkeket a náci bűnösök dízsírhelyeiről. 2009. október 23-án a Nagy Imre Társaság Budapesti Szervezete és a Demokratikus Hálózat nevében Donáth Ferenc, Csapody Tamás és Kalmár Szilárd a 298-as parcellánál rendezett tiltakozást a nyilas gyilkosok dízsírhelyei miatt. A mintegy 20-30 főnyi csapat a Dunaparti cipőkhöz vonult. Szakály Sándor „Bűnösökről, sírokról – s a tényekről” címmel írt cikket a 298-as parcellába temetettekről a Népszabadság 2010. január 9-i számában.

2. A CEU Könyvtárában hozzáférhetővé vált a Steven Spielberg által 1994-ben alapított Soá Intézet Vizuális Történelmi Archívumának anyaga, benne 1349 magyar nyelvű interjúval. Ezek közül több mint 800 Magyarországon készült.

3. Szántó T. Gábor szeminárium sorozatot indított „Van-e modern zsidó irodalom?” címmel a Bálint Zsidó Közösségi Házban kéthetente keddenként.

4. Az „Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány” évadzáróján a holocaust utáni időszak volt a téma. A meghívott vendégek Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi, Kertész Imre Nobel-díjas író, és Jutta Hausmann, az Evangélikus Hittudományi Egyetem professzora voltak.

május 6.

1. A Szabad Zsidó Tanházban Borgos Anna tartott előadást a Bálint Zsidó Közösségi Házban „Nők a pszichoanalízisben” címmel.

2. Pap Ágnes szociológus „Hozd magaddal a történeted! Állítsuk össze mi a holocaust térképét!” címmel indított sorozatot. A beszélgetésekre kéthetente volt lehetőség a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

3. A Holocaust Emlékközpont Máskép(p) filmklubjában bemutatták az 1998-ban készült „Életvonat” című filmet, Radu Mihaileanu alkotását.

4. A magyar irodalom érettségi tételek között válaszható volt Spiró György munkássága is. Bíró Zoltán irodalomtörténész - a 80-as évek végén oktatási minisztériumi tisztviselő - a Magyar Hírlapban azzal kommentálta a hírt, hogy „kik a magyar irodalom kedvencei nyugaton! Az agyonmenedzselte Esterházy Péter, Kertész Imre, Nádas Péter”, majd emlékeztetett Spiró negyedszázada írt, nagy vitát kavarázó „Jönnék!” című versére, amit 1987-ben a Mozgó Világ közölt, 2009. május 6-án pedig a Magyar Hírlap közölte újra. Vánicsa István „Megint Spiró” című publicisztikája az ÉS 2009. május 8-i számában jelent meg. Ungvári Tamás „Az évszázados pör” című, az „Amerikai Magyar Népszavában” 2009. május 21-én azt írta, hogy „Aki Antall József tisztességében, Esterházy Péter magyarságában, Spiró és Nádas tehetségében kételkedik, aligha tesz a magyarság üdvére. A nagytekintélyű Die Zeit az árpád-sávós gárda kapcsán már magyarországi fasizmusról ír.” Az ÉS 2009. május 22-i számában a magyar drámaírói kerekasztal nevében Spiró György magyar drámaírót támogató „Nyilatkozat” (2. p.) jelent meg Békés Pál, Egressy Zoltán, Fábri Péter, Forgách András, Garaczi László, Háy János, Kárpáti Péter, Kiss Csaba, Németh Ákos, Sultz Sándor, Szakonyi Károly, Tasnádi István és Thuróczy Katalin aláírásával. Ugyanebben a lapszámban Esterházy Péter és Nádas Péter külföldi fordítói, Anamaria Pop román fordító és 28 külföldi fordító társa állt ki Esterházy Péter és Nádas Péter munkásságának világirodalmi színvonala mellett „Az igazi értéknek nincs szüksége agyonmenedzselésre” című nyilatkozatukban (11. p.)

május 7.

A Holocaust Emlékközpont „KönyvEsték” sorozatában „Szembenézés a múlttal és a jövő kihívásaival” program keretében bemutatták a „Holocaust és a keresztény világ” című kötetet. A bemutatón megjelentek a kötet fordítói és munkatársai: Milotay Melinda, Karsai László, Molnár Judit, Pécsi-Pollner Katalin, valamint a keresztény egyházak és a zsidó közösség képviselői. A vitát Heindl Péter jogász vezette.

május 8.

1. Székely Magdára emlékeztek halálának második évfordulóján a Bálint Zsidó Közösségi Házban. Az emlékest összeállításában közreműködött a költő fia, Mezei Gábor is. Az esten megjelent Gergely Ágnes költő, Gimes Romána szerkesztő, Hollós Máté zeneszerző, Takács Zsuzsa költő, Schein Gábor és Vári György irodalomtörténészek.

2. A Petőfi Irodalmi Múzeumban kerekasztal-beszélgetést rendeztek a Rejtő-jelenségről a „P. Howard - Rejtő Jenő legendás élete” című kiállítás kapcsán. A beszélgetést Gáspár György irodalmi muzeológus moderálta, a meghívott vendégek voltak Garisa Zsolt képregény grafikus, Horváth Csaba irodalomtörténész, Rusznák Rita muzeológus, Thuróczy Gergely irodalmi muzeológus, Varsányi Ferenc animációs filmrendező.

május 9-10.

Vácon negyedik alkalommal rendeztek Zsidó kulturális fesztivált.

május 10.

1. Izrael Függetlenségi Napja alkalmából több rendezvényt is tartottak. A Bét Orim és az Arcénu Magyarország Egyesület közösen koszorúzta meg Szenes Hanna szobrát a róla elnevezett parkban. Délután a Mazs Zsidó Szociális Alapítvánnyal közösen Maccabi sportnapot rendeztek az ELTE Sporttelepén (XI. Mérnök u. 35.). Az Izraeli nagykövetség 2009. május 12-én a Vígyszínházban rendezett fogadást Izrael Állam megalakulásának 61-ik, és a magyar-izraeli diplomáciai kapcsolatok újrafelvételének 20.

évfordulójára. Fellépett a Győri Balett, a Liszt Ferenc Kamarazenekar és a Budapest Klezmer Band.

2. A Mazsike „Városnézés zsidó szemmel” programja keretében a XII. Csörsz utcai zsidótemetőbe kalauzolta az érdeklődőket Szegő Dóra.

3. Szedő Iván „Életcserepek” című fotókiállítását Bayer Ilona nyitotta meg a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

4. A Budai Micve Klubban bemutatták Radó Gyula: „Rézbánya Borban” című dokumentumfilmjét. A vetítésen

megjelent Radó Gyula, rendező, és Sólyom Gábor, a tábor túlélője is.

május 11.

XVI. Benedek pápa öt napra Izraelbe látogatott. Muzulmán vezetők, és több izraeli politikus helytelenítette a pápa látogatását. A holocausttagadó püspök esete miatt, valamint XII. Pius pápa holocaust idején tanúsított magatartásának mentegetése miatt XVI. Benedek izraeli reputációja elmaradt az előző pápa, II. János Pálétól, aki kilenc évvel ezelőtt látogatott Izraelbe. XVI. Benedeket fogadta Simon Peresz, izraeli államfő, és Benjamin Netanjahu miniszterelnök. A pápa utalva a II. Vatikáni zsinat határozatára, amely „istengyilkosság” vádjával illetett zsidóságot felmentette a vád alól, a jeruzsálemi nagy zsinagógában mondott beszédében a katolikus egyház visszavonhatatlan feladatának nevezte a zsidósággal való megbékélést. A pápa első beszédében azt mondta, hogy az izraeli - palesztin konfliktus megoldását a két állam megalakításában látja. A Yad Vasemben elmondott beszédénél a Soá túlélői keményebb állásfoglalást vártak az antiszemitizmus elítélésében. (A Magyar Narancs 2009. május 21-i számában Bendl Vera cikke olvasható „A holocaust és a csend - XVI. Benedek beszéde a Yad Vasemben” címmel (23-24. p.)). Kínos botrányba fulladt a három vallás (zsidó, muzulmán, keresztény) képviselőivel rendezett találkozó is. A találkozót az egyik palesztin vallási vezető Izrael elleni kirohanásra használta fel.

május 12.

1. He

május 14.

1. A Mazsike „Művészetet Kedvelők Délutánja” program keretében a Kogart Ház „Az impresszionizmus sodrában - Magyar festészet 1830-1920” című időszaki kiállítását Mészáros Zsolt tárlatvezető kalauzolásával tekintették meg.

2. A Bzsh közgyűlésén és a május 17-re összehívott Mazsihisz közgyűlésen elfogadták a 2008-as zárszámadást és a 2009-es költségvetés tervezetét. Az előterjesztő Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgató,

illetve Sessler György, a Számvevő és Számvizsgáló Bizottságának elnöke voltak. Határozatot hoztak a Bzsh érdekében benyújtott pályázatokról, illetve a Sopron 3239 hrsz számú ingatlan elidegenítésének engedélyezéséről. Néhány budapesti templomkörzet alkalmassá vált arra, hogy átkerüljön a status quo ante kategóriába (reggel-este minján, középen a bima, nők függönnyel elválasztva, nincs orgona, vegyes kórus stb.).

május 15.

A Bét Orim Progresszív Zsidó Közösségben Koltai Kornélia tartott előadást Péchi Simon Biblia fordításáról.

május 15-17.

Szavason tartotta családi táborát a Szim Shalom Reform Zsidó Közösség.

május 17.

1. A Mazsike „Orosz hétvége - irodalom, zene, kulinária, diszkó - Képzeltbeli utazás a trojkák és a stetl-ek világába” című programját a Kinoban rendezték meg.

2. Paks zsidó emlékeinek megtekintésére szervezett kirándulást a Bálint Ház és a Festészetet kedvelők köre. Pakson a zsidó emlékek megtekintése után a Kortárs Képtár gyűjteményét is megnézték.

3. A Budai Micve Klubban bemutatták Kárpáti György filmrendező „Nemzetközileg elismert magyar rabbik” című portréfilmjét Scheiber Sándorról és Schweitzer Józsefről. A vetítésen megjelent a rendező, Schweitzer József, Scheiber Mária és Kertész Péter író.

4. Kárpáti Judit „Az arab-zsidó koegzisztencia kulturszociológiai és vallástörténeti dimenziói” című doktori értekezésének védését tartották az OR-ZSE Oktogonális termében. Az opponensek Domán István főrabbi és Szigeti Jenő voltak.

május 18.

A Bét Orim Progresszív Zsidó Közösség 15 részből álló, önköltséges Talmud Tóra tanfolyamot szervezett

Raj Tamás főrabbi vezetésével a Bálint Zsidó
Közösségi Házban.

május 19.

Kővel dobták be a pécsi zsinagóga felújított
ólomüveg ablakait. A kár mintegy 150 ezer forint.

május 20.

1. A Szabad Zsidó Tanházban Erős Ferenc tartott
előadást a Bálint Zsidó Közösségi Házban
„Pszichoanalízis és zsidóság: Freud zsidó identitása
és az antiszemitizmus pszichoanalízise” címmel.

2. A Holocaust Emlékközpont Máskép(p) filmklubjában
bemutatták Ingmar Bergman 1977-ban forgatott
„Kígyótojás” című filmjét.

május 21.

1. Radák Eszter műtermébe (IX. Haller u. 88.)
látogatott el a Mazsike Művészetet Kedvelők Köre.

2. A Iparművészeti Múzeumban „Mi fő a VII. kerület
konyháján?” címmel a Kortárs Építészeti Központ
rendezett vitát „Tálaló” című vitasorozatában.
A „Rehabirritáció” néven megrendezett vitaesten
Belső-Erzsébetváros rehabilitációjának dilemmáiról,
az érvényes szabályozásról, az érintett szervek
felelősségéről és alternatív rehabilitációs
konceptiókról volt szó. Beszélgetőpartnerek: Beleznay
Éva budapesti főépítész; Lantos Péter, Erzsébetváros
főépítész, Mezős Tamás, a Kulturális Örökségvédelmi
Hivatal elnöke; Nagy Béla, a Műhely Rt. igazgatója,
az új szabályozási terv készítője; valamint Perczel
Anna, az „Óvás! Egyesület” elnöke voltak. A vita
moderátora Miklósi Gábor újságíró (Index), a sorozat
kurátora Somlyódy Nóra újságíró (Magyar Narancs)
volt.

május 22.

1. Uri Asaf tartott előadást az MTA Judaisztikai
Kutatóintézetében „A Mikrá és későbbi hagyományok
Yair Hurvitz költészetében” címmel.

2. Az ÉS 2009. május 22-i számában Dénes Iván
Zoltán tanulmánya jelent meg Szekfű Gyula és Marczali
Henrik munkásságáról „Mester és tanítvány” címmel
(17. p.).

május 23.

A Bét Orim Filmklub keretében bemutatták Hajdú Eszter „ A fideszes zsidó...” dokumentumfilmjét.

május 24.

A Magyar Zsidó Kongresszus ülésén úgy határozott, hogy tájékoztatja az Európai Unió vezetőit a magyarországi zsidóellenes eseményekről és történésekről. A grémium a holocaust tagadás és a gyűlöletkeltés körüli törvénykezési huzavona miatt döntött így. Az ÉS 2009. május 15-i számában Ádám Péter „Holocaust-tagadás és a francia jog”, valamint Szilágyi-Gál Mihály: „Nincs rá hazai válasz” című cikkei jelentek meg (6. p.). A kongresszuson Suchman Tamás parlamenti képviselő kilátásba helyezett egy nemzetközi konferencia összehívását a holocaust-tagadást már törvénnyel büntető országok – Ausztria, Németország, Olaszország – tapasztalatairól. A parlamentben 2009. június 29-én szavaztak Bárándy Gergely az MSZP-s képviselő javaslatáról, hogy az alkotmányba kerüljön bele holocaust-tagadás törvényi büntetése. Az alkotmánymódosításhoz 2/3-os többségre lett volna szükség, a szavazáskor azonban csak 189 igen szavazat állt 165 nem mellett. A Fidesz és az SZDSZ szavazatai hiányoztak ahhoz, hogy ebben az értelemben módosítani lehessen az alkotmányt. Mindkét pártnak saját indítványa volt a kérdésben. Horn Gábor SZDSZ-es javaslata a büntető törvénykönyvben büntette volna a holocausttagadást. 2009. július elsején a Fidesz részéről Répássy Róbert frakcióigazgató azzal a javaslattal állt elő, hogy az alkotmány egészüljön ki a következő mondattal: „Tilos a nemzeti szocialista és kommunista rendszerek által elkövetett népiirtás és más, emberiség elleni cselekmények nyilvános tagadása, kétségbe vonása, jelentéktelen színben való feltüntetése.” A javaslatról szeptemberben dönthet a parlament. Gadó János az ÉS 2009. július 24-i számában „Nem tévedés, nem vélemény – Mit tegyünk a holocaust-tagadás ellen?” című írása jelent meg (3. p.). Nehéz-Pozsony Márton „A holocaust-tagadás és a lopás vétsége” című írása az ÉS 2009. július 31-i számában olvasható (15. p.).

május 25.

1. Közgyűlést tartott a Szim Shalom Progresszív Zsidó Közösség a Tüköry u. 3-ban lévő Mazsök Irodaházban.

2. A Pallas Páholyban (Alkotmány u. 15.) „Zsidó kulturelem a magyar újságírásban” címmel Benedek István Gábor író és Raj Tamás főrabbi tartottak előadást.

május 26.

A Budai Micve Klub autóbuszos kirándulást szervezett Szegedre.

május 27.

1. A Szabad Zsidó Tanházban Vajda Júlia tartott előadást a Bálint Zsidó Közösségi Házban „Gyógyítható-e a holocaust traumája?” címmel.

2. Nagybaczoni Nagy Vilmos egykori honvédelmi miniszter születésének 125. évfordulóján emlékkiállítás nyílt a Hadtörténeti Intézet és Múzeumban (I. Kapisztrán tér 2-4.). Beszédet mondott Holló József Ferenc altábornagy és Lebovits Imre egykori munkaszolgálatos.

3. A Wesley János Lelkészképző Főiskola Bibliatudományi szimpóziumán Koltai Kornélia „Nyelvhasználati sajátosságok a Héber Bibliában” címmel tartott előadást. Tatár György „Visszaúton Egyiptomba” című előadásának szövege megjelent az ÉS 2009. július 31-i számában (12-13. p.).

május 28.

1. Sávuoat alkalmából egész éjjel tartó programot szerveztek a Bálint Zsidó Közösségi Házban. „Művészet és identitás” kapcsolatáról Szegő György műkritikus beszélgetett Valkó László képzőművésszel. „Mi” és „ők” a Tóra tükrében” címmel Papp Richárd kulturális antropológus tartott, „Szellemi vezetők és a zsidó nép” címmel Rav Keleti, „Klónok és a Tóra” címmel Darvas István rabbi tartottak előadást. „Zsidó csoportok bevándorlása Magyarországra a 18-19. század folyamán” címmel Zima András történész, Vári György irodalomtörténész pedig „Joseph Roth és Stephan Zweig – a Monarchia zsidó nosztalgiája” címmel vezetett beszélgetést. Balázs Gábor filozófiatörténész és

Borgula András rendező „Etgar Keret „Az élet értelme. Rendezői instrukciók és filozófiai magyarázatok” című programja után Toronyi Zsuzsanna „Vizuál(T)óra címmel tartott előadást. Hajnalban Fitz Zsuzsa Ruth könyvéről beszélt, „Miért éppen a rabbi mondja meg a tutit?” címmel Balázs Gáborral beszélgettek az érdeklődők.

2. Az „Egy betemetett zsinagóga Budán” című ismeretterjesztő dokumentumfilmet mutatták be a IX. kerület Ráday utca 31/K. szám alatt lévő Filmes Házban. A film Radó Gyula, rendező, Bubryák István producer, Sibalin György operatőr és Csepregi János vágó alkotása a Budai Várban betemetett középkori zsinagógáról készült. 2009. június 18-án a Budapesti Városvédő Intézet termében (V. Kossuth Lajos u. 14-16.) is bemutatták a várbeli zsinagógáról készült filmet az alkotók jelenlétében. Ugyanitt kiállítást rendeztek a Rumbach utcai zsinagóga rekonstrukciójáról.

3. Az OR-Zse templomában a Sávout keretében helyezték el a harmadik tórat a frigyszekrényben, emléktáblát avattak Kármán György orgonaművész halálának évfordulóján. A második emeleti Díszteremben tartott kidduson adták át a doktori okleveleket.

május 30.

1. A Rumbach utcai zsinagógában „A Vörös tenger kettéválása” címmel állították ki Mátrai Erik festőművész munkáit a Bálint Ház szervezésében.

2. A Bét Orim Sávout alkalmából „kerty party” keretében szabadtéri Agorát rendezett Toronyi Zsuzsa vezetésével Velencefürdön.

május 31.

Judafest - címmel utcafesztivált rendeztek a Kazinczy utcában. A programhoz csatlakozott a Spinoza Ház is „Szintén zenész!?! - Zsidó zene humorral” összeállításával. Múltidéző barangolás címmel a régi zsidónegyedben vezetett sétát Szegő Dóri.

A Solymosi Eszter eltűnése miatt indított büntetőperben 125 éve hirdetett felmentő ítéletet a Tóth Lőrinc vezette Kúria. A jogtudós Kerepesi

temetőben lévő sírjánál az „Eötvös Károly és Kozma Sándor Baráti TársaságQ” rendezett koszorúzást. Nagy Károly méltatta Tóth Lőrincz munkásságát, az Or-Zse képviselőjében Róbert Péter helyezte el koszorút.

A holocaust 65 évfordulójára hat művész (Kicsiny Balázs, Vojnich Erzsébet, Bán Zsófia, Szíj Kamilla, László Gergely, Benczúr Emese) egy-egy munkáját állították ki az Óbudai Társaskörben (III. Kiskorona u. 9.) „Utómunkálatok” címmel.

A Mazsike 2009/májusi Hírlevelében Bonta Miklós „Hegyek között, völgyek között” című írásával (8. p.) köszönte meg, hogy Rajki András húsz éven át vezette a Makkabi túrákat. A „Magyar zsidó nagyjaink” sorozatban Radó Sándor geográfus, hírszerzőről Pári Mirella és Szegő András cikke jelent meg „Fedőneve: Dóra” címmel (4. p.).

A Szombat 2009/májusi számában Shlomo Avineri „Miről beszéljük a Hamasszal?” című cikke jelent meg (ford: Gadó János) (4-6. p.). Eötvös Józsefről Hamvas Levente Péter tanulmányát közölte a lap „Ki volt a hazai zsidóság „apostola”? címmel (17-19. p.). Pollák László (1920-2003) szegedi holocaust túlélő visszaemlékezése „Hajóval a bori rézbányába - Az indulásról és az ott történetekről” címmel jelent meg (20-23. p.). Lugosi Lugo László „Robert Capa olvasása közben (25-27. p.) írt publicisztikát, a Modern zsidó költők X. részében Kadya Molodovsky verseit mutatta be Szántó T. Gábor (28-29. p.). „Ulickaja örök vándorai” címmel Gerity József ismertette a Budapesti könyvfesztivál díszvendégének zsidó vonatkozású irodalmi munkásságát (28-33. p.).

A 2000 című folyóirat 2009/5-6. számában jelent meg Komoróczy Géza tanulmánya „Harc a hozományért Budán, 1686. Egy responsum fonákja” címmel (136-144.).

A Beszélő című folyóirat 2009/5. számában Sipos Anett és Zolnay János közösen írt tanulmányt „Ingatlanpanama - A pesti zsidónegyed elpusztítása” címmel (50-66. p.). Ádám Zoltán „Helyes-e tiltani a

holocausttagadást?” című írása a folyóirat 6-9 oldalán olvasható.

június hónap

június 1.

Peremiczky Szilviát nevezték ki a Magyar Zsidó Múzeum főigazgatójává, Békési Éva megbízatása június 30-án járt le.

június 4.

1. A Páva utcai Holocaust Emlékközpontban a KönyvEsték sorozat kilencedik előadásán bemutatták a „Holocaust és a keresztény világ – Szembenézés a múlttal és a jövő kihívásaival” című kötetet. A moderátor Heindl Péter jogász, pedagógus volt, vendégei voltak Donáth László evangélikus lelkész, Gábor György vallásfilozófus, Tatár György filozófus, Török Csaba katolikus pap és Ungváry Krisztián történész.

2. Egy mecénás segítségével helyreállították a szlovákiai Sahyban (Ipolyságon) a zsinagógát, és emléktáblát avattak a holocaust áldozatainak. Az avatóbeszédet Köves Slomo rabbi és Rózsa T. Endre szerkesztő mondta.

június 5.

1. A Petőfi Irodalmi Múzeumban interaktív kiállítást rendeztek Tevan Andor nyomdász, valamint a Tevan család tiszteletére.

2. A Keller Quartet fellépett az izraeli fesztiválon.

június 6.

A Bét Orim Progresszív Közösség filmklubjában „Sorsok, visszatérések, emlékezések” sorozatban Szász János „A holocaust szemei” című filmjét mutatták be. Levetítettek néhányat a Centropa Alapítvány Oral History filmjeiből.

június 9 és 28.

A Holocaust65 rendezvénysorozat júniusi programját a „Magyarok a náci koncentrációs táborokban” címmel rendezték a Holocaust Emlékközpontban.

június 10.

„Megmentett életek – Portugál diplomaták Budapesten 1944-ben” címmel nyílt kiállítás a Magyar Zsidó Múzeumban. A témához kapcsolódva a Népszabadság 2009. június 20-án megjelent számának Hétvége mellékletében Lopes Elvira „Portugál Wallenbergekek” című írása jelent meg a mintegy ezer embert megmentő Sampayo Garrido és Teixeira Brabquihó diplomatákról (7. p.).

június 11.

1. A Mazsike közgyűlését a Bálint Házba hívta össze Kirschner Péter elnök.

2. A Magyar Nemzeti Galériában rendezett „Lengyel és magyar grafika 1918-1939” című kiállítást tekintették meg a Mazsike „Művészetet Kedvelők Délutánján”.

3. Genfben az Európai Zsidó Kongresszus Végrehajtó Bizottsága kiemelkedően foglalkozott a magyarországi EP választásokon előretört szélsőjobboldali párt, a Jobbik esetével. A felszólaló Feldmájer Péter Mazsihisz elnök elmondta, hogy a párt elnöke, Morvai Krisztina annak az egyetemnek oktatója, ahonnan a jövő bírái kerülnek ki (ELTE ÁJTK).

június 12.

1. A Bét Orim Progresszív Közösség péntek esti Kabbalat Sabat keretében emlékezett meg a „Világ Igaza” díjjal kitüntetett Sztehlo Gáborról Riszovannij Mihály, Toronyi Zsuzsanna levéltáros és Kertész Botond történész közreműködésével. Kertész Botond az Országos Evangélikus Múzeumban rendezett kiállítást Sztehlo Gábor emlékére.

2. Kortárs magyar költők versei jelentek meg héberül az izraeli könyvhéten, Tel Avivban. A kötetet Itamar Jaoz-Keszt fordította és szerkesztette. A 22 alkotó egy-egy versét tartalmazó kötetet a magyar nagykövetségen mutatták be. A Psai fas Kiadó munkáját a Magyar Könyv Alapítvány és a Petőfi Irodalmi Múzeum is segítette.

június 14.

1. A Margitszigeti Szabadtéri Színpadon lépett fel Giora Feidman.

2. Az MTV 1 csatornáján bemutatták Gershon Kingsley és Michael Kunze „Raoul” című operáját, amellyel Wallenberg emléke előtt tisztelgettek a szerzők. A darabot a Szegedi Szimfonikus Zenekar előadásában láthatta a közönség. Vezényelt Terts Márton, Wallenberg szerepét Marcin Habela énekelte.

3. A nyilas vérengzés emlékművét, a „Cipőket” meggyalázták a pesti Dunaparton. A vízbelőtt zsidók emlékére állított cipőkbe disznólábakat helyeztek el vélhetően a Jobbik Párt aktivistái. Az esetet 2009. június 15-én fedezték fel. Suchmann Tamás MSZP-s képviselő demonstrációt szervezett tiltakozásul az emlékművek meggyalázása ellen. A kezdeményezéshez csatlakoztak a parlamenti pártok, a Mazsihisz vezetői, és a rabbi kar képviselői. 2009. június 18-án a demonstrálók „cipőtisztításra alkalmas” eszközökkel mentek a Dunapartra. Megjelentek az MSZP részéről Horváth Csaba és Hagyó Miklós főpolgármester-helyettesek, Mandur László, Lampert Mónika, Szabó Zoltán, Molnár Csaba, Steiner Pál, Szanyi Tibor, valamint Mécs Imre a demonstráción. A Fideszt a kerület polgármestere, Rogán Antal, az MDF-et Herényi Károly, az SZDSZ-t Kuncze Gábor képviselte. Ismeretlenek füstbombával próbálták megzavarni a tiltakozást. Civilek több száz főnyi csoportja egy nappal korábban, 2009. június 17-én este egy szál virággal vonult az meggyalázott emlékhelyhez a „Magyarok a nácik ellen” nevű civil szervezet, valamint az Orosz József újságíró és Salamon András filmrendező kezdeményezésére összegyűltek. Késő este Bajnai miniszterelnök is virágot helyezett el az emlékműnél. Parti Nagy Lajos a Népszabadság 2009. június 20-án megjelent Hétvége mellékletében „A disznóláb keze” című írásában elemezte az esetet (5. p.). Földes Anna cikke az ÉS 2009 július 3-i számában „Tanúságtétel a Duna partján” címmel jelent meg (4. p.).

3. Mezőtúron az önkormányzat emléktáblát állított az egykori gettó területéhez közel a holocaust 65. évfordulója alkalmából. Az emléktábla állítást a

túlélő Rónai és Erdős családok leszármazottai kezdeményezték.

június 15.

Az Új Élet 2009. június 15-i számában megjelentek a Mazsók 2008-ik évi gazdálkodásának főbb számai (7. p.). Eszerint a mérlegfőösszeg 4.590.266 ezer forint, az eredmény 28.094 ezer forint

június 17-18.

Kalocsán kétnapos programmal emlékeztek a deportálások 65-ik évfordulójára. A Városi Színházban a szerkesztő, Romsics Ignác mutatta be Magóné Tóth Gyöngyi „Zsidók Kalocsán és környékén” című könyvét. A szerző által rendezett emlékműsorban részleteket mutattak be Kálmán Gábor „Egyszer volt...” című dokumentumfilmjéből. A városi Művelődési Központban kiállítás nyílt „Zsidó élet, zsidó vallás” címmel. A zsinagóga melletti téren az 1941-1945 között meggyilkoltaknak állítottak emlékművet. Beszédet mondott Török Gusztáv Andor polgármester, Suchman Tamás képviselő, valamint Josef Shinar és Esthi Cohen túlélők. A Viski Károly Múzeumban „Kalocsai zsidó emlékek” címmel nyílt kiállítás, a zsidótemetőben a mártír istentiszteletet Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi és Tóth Emil főkantor vezették. Beszédet mondott Bábel Balázs Kecskemét-kalocsai érsek. Egy környékbeli lakó megzavarta az emlékezést azzal, hogy csavart dobott a résztvevők közé, és eltalált egy Amerikából ide látogatott nőt.

június 23.

1. A Szépművészeti Múzeumban a „Szentföld öröksége – Kincsek a jeruzsálemi Izrael Múzeumból” címmel rendezett kiállítást Hiller István oktatási miniszter, Komoróczy Géza professzor (megjelent az ÉS 2009. július 3-i számában, 29. p.) és James S. Snyder, a jeruzsálemi Israel Múzeum főigazgatója nyitotta meg. A kiállítás feliratait Toronyi Zsuzsanna szerkesztette, a katalógust angolból fordította Sövegjártó Szilvia.

2. Több napos hivatalos látogatásra Izraelbe utazott Bajnai Gordon miniszterelnök a magyar-izraeli diplomáciai kapcsolatok újrafelvételének 20.

évfordulója alkalmából. Találkozott Benjamin Netanjahu miniszterelnökkel és Simon Peresz államelnökkel, Reuven Ravlin Kneszet elnökkel és Cipi Livnival, az ellenzéki Kadima párt vezetőjével. Tájékozódott a közel-keleti békéről és az iráni helyzetről, izraeli üzletemberekkel kétoldalú kapcsolatokról tárgyalt. A magyarországi EP választásokon előretört Jobbik pártról a magyar miniszterelnök azt mondta, hogy „karanténba zárják”. A magyar miniszterelnök felkereste a Yad Vasem Intézetet is, ahol koszorút helyezett el a mártírhalált haltak emlékére. A kormányfő találkozott azzal a 25 főnyi magyar csoporttal is, amely a Mazsihisz Oktatási Osztályának továbbképző tanfolyamán vett részt a Yad Vasem Intézetben.

június 26-28.

Határontúli hitközségek tízedik találkozóját tartották Debrecenben.

június 27.

Prágában öt napos nemzetközi holocaust konferencia kezdődött. A tanácskozáson részt vett Elie Wiesel Nobel-békedíjas író, és a csehországi származású korábbi amerikai külügyminiszter, Madelein Albright is. A magyar küldöttséget Lakatos András UNESCO nagykövet vezette, tagjai voltak Galambos Henriette, a Szépművészeti Múzeum Jogi Osztályának vezetője és Szőke László, a prágai magyar nagykövet. A Mazsihiszt Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgató és Feldmájer Péter elnök képviselte. A konferencia közös közleménnyel zárult, amelyet Terezinben fogadtak el.

június 28.

1. A VII. Rejtő Jenő (korábban: Szövetség) utcában „botlatókövet” avattak Zoltai Gusztáv Mazsihisz ügyvezető igazgató szüleinek emlékére az utca egyik régi bérháza előtt. Az avatáson beszédet mondott Patkó Csaba, a Scheiber Iskola történelemtanára, Zoltai Gusztáv és Deutsch László főrabbi.

2. Bécsbe szervezett autóbuszos kirándulást a Mazsike, a Bálint Ház és a Szochnut. A százéves Tel-Aviv Bécsben, a Donaukanalon installált programját, a „Tel-Aviv Beach” rendezvényt látogatták meg.

3. Kasztner Dezső 1944-es tevékenységéről rendeztek vitaestet a Pallas Páholyban. A meghívott vendég a Németországban élő Fischer István dokumentumfilm rendező volt. Marton László író, Gellért Kis Gábor média politikus, Szobolics Béla filmrendező, Vajda Zsuzsa pszichológus, Dénes Gábor filmrendező, Radó Gyula filmrendező szólt hozzá a vitához.

június 30.

Feltehetően zsidó származása miatt hárman megtámadtak, és bántalmaztak egy 27 éves, ortodox zsidó fiatalembert a Dohány utcai otthonának kapualjában. A miniszterelnök vizsgálatot kért az ügyben a rendészeti minisztertől.

Pannonhalmán tartotta kibővített ülését a Nemzetközi Keresztény - Zsidó Tanács. A tanácskozást Várszegi Asztrik pannonhalmi főapát nyitotta meg, a Mazsihisz részéről Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi, és Lazarovits Ernő külügyi biztos vett részt. A Mazsihisz javaslata alapján három új tanácstagot választottak: Markovits Zsolt szegedi főrabbi, Róna Tamás nagykőrösi rabbi és Kárpáti Judit személyében. A tanácskozáson közös nyilatkozatot fogadtak el arról, hogy közösen, az egyházaknak elküldött pásztori levélben lépnek fel a gyűlöletkeltés ellen.

Darvas István rabbi képviselte a Mazsihiszt Berlinben a Nemzetközi Keresztény - Zsidó Tanácskozáson. Az ülésen 22 ország keresztényen - zsidó képviselői írtak alá a „Berlini téziseket”. A kapcsolatok újra fogalmazását, illetve szorosabbá tételét tűzték ki célul. A téziseket a magyarországi református egyház részéről Tamás Bertalan református lelkész írta alá. A Nemzetközi Keresztény - Zsidó Együttműködési Szervezet megalakulásának 60-ik évfordulóját a Hugonotta templomban ünnepelte a 29 országból érkezett mintegy 140 küldött. Beszédet mondott Angela Merkel német kancellár is.

Hódmezővásárhelyen 15 éve minden június utolsó szombatján a helyi hitközség megrendezi az 1948-ban

államosított, egykori zsidó elemi népiskola diákjainak találkozóját.

Június végén megalakult az Izraeli Kulturális Intézet a Szochnut égisze alatt. A hivatalosan 2010-től működő intézetnek a Paulay Ede utcában vásároltak székházat. Az alapító Eran El Bar, igazgatójául Balázs Gábort választották, aki korábban a Wesselényi utcai iskolát vezette.

A Mazsike 2009/júniusi Hírlevelében Morvay Kinga „A jiddis nyelv Magyarországon” című dolgozatának első része jelent meg a „Fiatal tudós-jelöltek fórumában” (6. p.). (A második rész a Mazsike Hírlevél 2009/8., a harmadik a 2009/9. számában olvasható.) A „Magyar zsidó nagyjaink” sorozatban báró Kohner Adolfról (1865-1937) jelent meg cikk „Műgyűjtő és a kémia doktora” címmel (4. p.).

A Kritika 2009/6. számában Kovács Dezső „Az írás - hosszútávfutás” címmel készített beszélgetése jelent meg Nyerges András író, publicistával (22-25. p.).

A Holmi 2009/6 számban jelent meg Vas István eddig még nem publikált, hagyatékában talált írása Radnóti Miklósról „A boldog Költő” címmel. A visszaemlékezést Ferencz Győző tette közzé.

2009. július hónap

július 1.

Az Új Élet 2009. július elsejei számában Szántóné dr. Balázs Edit ismertette Bányai Viktória „Ezekiel Landau prágai rabbi (1713-1793) döntvényeiből” című, 2008 végén megjelent könyvét (5. p.).

július 2.

1. A másodfokú bíróság jogerősen helybenhagyta az elsőfokú bíróság ítéletét a Magyar Gárda Egyesület működésének megszüntetésére. A bíróság hangsúlyozta, hogy az ítélet kiterjed az egyesület által alapított Magyar Gárda Mozgalomra is. Vona Gábor, az Egyesület, és a Jobbik elnöke közölte, hogy felülvizsgálatot kezdeményeznek a Legfelsőbb Bíróságon, és egyben a strasbourgi bírósághoz fordulnak. 2009. július 4-én engedély nélküli tüntetést szervezett a Jobbik a Gárda feloszlásáról hozott ítélet miatt. A rendőrség előállított 216 személyt.

2. Jewinform információs pontot létesített a Zsidó Múzeum árkádjai alatt a Mazsihisz „A zsidónegyed kapuja” elnevezéssel. Az Új Magyarország Nemzeti Fejlesztési Terv keretében benyújtott pályázaton nyert 40 millió forintból működik a Budapesti Turisztikai Hivatallal egyeztetett program.

3. Kóser üzletet nyitott Oblath András és Oblath-Tikos Katalin a XIII. Katona József utca 25-ben.

július 3.

Elkezdődött a Frankel Leó utcai zsinagóga felújítása.

július 5.

Tisztújító közgyűlést tartott a MAOIH. A 17 tagú választmány tagjai: Balázs Gábor, Dan Dániel, Deutsch Gábor, Dickmann Tibor, Erbst Hermann, Friedhaber Tibor, Herczog László, Kalmanovits Miklós, Lewy Dov, Orbán Iván dr., Perl Miklós, Róna Imre, Rosenberg György, Somlai Tamás, Szegedi Tamás, Szűcs Szabó László, Varró Sándor. A választmányból az elnöki tisztségre Herczog Lászlót, az alelnökre Lewy Dow-ot a főtitkárira Somlai Tamást választották.

július 7.

A Holocaust65 programja júliusban „Hallgatás és... A deportálások leállításának és nemzetközi visszhangja” címmel folytatódott a Holocaust Emlékmúzeumban.

július 12.

1. Judith Weinstein képeiből nyílt kiállítás a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

2. A Vasvári Pál utcai, valamint a Károly körúti Keren Or zsinagóga vendége volt a 70 éve az Egyesült Államokban élő, kisvárdai születésű Chajim Cement bostoni rabbi.

július 15.

1. Szegeden a Reök-Palotában bemutatták az Országos Korányi Tüdőkórház egykori főorvosa, Levendel László mintegy 200 alkotásból álló magángyűjteményét.

2. New Yorkban tartotta ülését a zsidó kárpótlási világszervezet, a Claims Conference. Az ülésen a Mazsihiszt Feldmájer Péter elnök, a Muszoe-t Sessler György elnök képviselte.

3. Pári Mirella judaisztika tanárral, a Bajai Zsidó Hitközség nemrég megválasztott elnökével készített interjút a bajai közösség életéről Szilágyi Iván Péter az Új Élet 2009. július 15-i számában „Minjánunk nincs, de a város nagyon nyitott irántunk” címmel (8. p.). Veszprémben is női elnököt választottak a hitközség élére.

július 16.

A 100 éves Tel Avivot bemutató fotókiállítás nyílt az Erzsébet téri Gödör sétányon „Pixrael” címmel. A szervező Kidma Egyesület nevében Szász Eszter, valamint Belváros-Lipótváros polgármestere, Rogán Antal nyitotta meg. A kiállítás anyagát bemutatták az augusztus közepén rendezett Sziget fesztiválon is.

július 17.

1. A Bét Orim Progresszív Zsidó Közösség szombatköszöntés keretében ismerkedett az újra felfedezett német - zsidó fotográfusnő, Liselotte Grschebina hagyatékából származó fényképeivel. A



fotográfus képeiből Jeruzsálemben és Berlinben rendeztek nagyszerű kiállítást.

2. Podmaniczky Emlékérmét kapott Turai János a váci zsinagóga felújításáért. A díjat a Város és Faluvédő Egyesület Rácalmásön rendezett szakmai konferenciáján adta át Ráday Mihály elnök.

július 19.

Herzl Tivadar halála századik évfordulóján a Sófár Egyesület a „Judenstadt” magyar nyelvű elektronikus kiadásával emlékezett meg.

július 22.

93 éves korában meghalt Vadász Ferenc író, újságíró, a Népszabadság egykori munkatársa.

július 24.

Az ÉS 2009. július 24-i számában Nyerges András Bettauer Hugóról, az 1925. március 10-én, Bécsben egy osztrák horogkeresztes merénylő által meggyilkolt íróról „Uszítás, következménnyel” címmel írt esszét a „Színrebontás” sorozatában (9. p.).

július 26.

A „Pesti Jesiva” négy rabbi hallgatója vette át rabbi oklevelét az ott tanuló növendékek közül. David Lewis, Choni Yakont, Shlomi Elbaz és Menachem Dreyfus leendő rabbikat az Izraelben a Chabad Bét Din elnökeként szolgáló Jehudá Jeruszlavsky rabbi vizsgáztatta le Solomon Hurwitz rabbi jelenlétében.

július 29.

A Szim Shalom Progresszív Zsidó Közösség magánlakáson ülte meg Tisa Beáv a 25 órás gyász ünnepét. A közös emlékezés a jeruzsálemi Első és a Második Szentély lerombolását, valamint a zsidók 1290-ben Angliából, 1492-ben Spanyolországból kiűzetését gyászolta.

Mintegy 50 településen rendeztek emlékezést a holocaust 65-ik évfordulóján. A gyászoló települések között volt Szécsény, Pásztó és Kalocsa is.

A Frankel Leó utcai körzet önkéntesekkel zsidó temetők felújításába kezdett. Megtisztították a Budapest, XVIII. Pestlőrinci utca 113 alatt lévő temetőt, és Versegen a zsidótemetőt. A versegi zsidó temetőt 25 főnyi, a pestlőrincit 35 főnyi csoport tette rendbe.

Nyáron a Baptista Szeretetszolgálat és a Malév a Hamasz támadások sújtotta Gázai övezetből, és határvidékéről származó izraelieket üdültetett. A balatonlellei bázisról indulva látogatta meg az ország nevezetességeit a 20 főnyi csoport. November 7-én az ENSZ Biztonsági Tanácsa foglalkozott a gázai háborúról szóló Goldstone jelentéssel. Az ENSZ elsősorban Izraelt tette felelőssé a háború civil áldozatai miatt, a bizottság azonban figyelmen kívül hagyta a Hamasz által elkövetett háborús bűnöket, és azt, hogy a büntető akciót Izrael a Hamasz rakétatámadására válaszul indította. Magyarország képviselőjében Bródi Gábor New York-i ENSZ nagykövet Izrael mellett szavazott Németország, Csehország, Hollandia, Lengyelország, Szlovákia képviselőivel együtt. Az EU 16 állama tartózkodott, az arab kezdeményezés (Goldstone jelentés) mellett szavazott Portugália, Szlovénia, Ciprus és Málta. A döntés nyomán az ENSZ Biztonsági Tanácsa foglalkozhat tovább a Goldstone jelentéssel, de a Biztonsági Tanács tagjai jelezték, hogy nem értenek egyet az Izraelt elítélő határozattal, és nem folytatnak vitát róla.

A Kritika 2009/július-augusztusi számában jelent meg Bojtár Endre „A zsidókérdés, mint litvánkérdés” című tanulmánya (20-24. p.). A szerző sorra veszi azokat a kutatásokat és könyveket, amelyek a litvánok és zsidók együttélésének kutatásából keletkeztek a nemzetközi tudományos életben. (Az írás ismerteti Dov Levin: *The Litvaks. A short story of the Jews in Lithuania* (Yad Vashem, Jerusalem, 2000, 283 p.); *Lietuvos Zydai* (Litvánia zsidói). Szerk: Leonas Gudaitis. Kaunas, 2003, Vytauto Didžiojo Universitas, 139 p.; *Nikzentaitis, Alvydas – Schneider, Stefan – Staliunas, Darius* (szerk): *The vanished world of Lithuanian Jews*. Amsterdam - New York, 2004, Rodopi 323 p.; *Liudas Truska, Vygantas Variekis* (szerk),

Holokausto Prielaidos: antisemitizmas Lietovoje (XIX A. Antroji Pusé - 1941 M. Birzalis) - The preconditions for the holocaust: anti-semitism in Lithuania (Second half of the 19th century - June 1941.) Vilnius, 2004, Margi Rastai 332 p.; Sirutavicus, Vladas - Staliunas, Darius (szerk): Kai ksenofobija virsta prievarta (Mikor a xenofóbia erőszakká változik), Vilnius, 2005, Lietuvos Istorijos Institutas, 270 p. című könyveket.)

A Mozgó Világ 2009/7. számában Mihancsik Zsófia „Júniusban történt” című írása jelent meg. (2-5. p.).

augusztus hónap

augusztus 1.

1. A roma holocaust alkalmából Molnár Csaba, a Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszter, mondott beszédet. A Népszabadság 2009. augusztus elsejei számában „Az emlékezés lázadás” címmel olvasható a miniszter beszéde (11. p.).

2. Dési András „Végzetes kereszteződés - Billy Joel családja és a Nekkermannék” című írásában ismertette Steffen Radlmeier Berlinben nemrég megjelent könyvét (Népszabadság 2009. augusztus 1. Hétvége melléklet 10. p.). A szerző Billy Joel német zsidó családi gyökereit dolgozta fel könyvében.

3. Az Új Élet 2009. augusztus elsejei számában „Valamikor vallási vezetőink voltak” címmel Giora Sharon indított sorozatot. Az első megemlékezést Hochberger László rabbiról készítette „Rabbimúzeum” - gyermekszemmel” címmel (4. p.).

4. Fényes Balázs judaisztika PH doktori disszertációjának vitáját rendezték meg az OR-ZSE Oktogonális termében „A Bibliai Történet Kronológiai Áttekintése” címmel. Az opponensek Uhrmann Iván és Staller Tamás voltak. A Doktori Bizottságot Rugási Gyula vezette, tagjai Gábor György, Kárpáti Judit, Lichtmann Tamás, Pelle János, Schöner Alfréd és Szita Szabolcs voltak. A jelölt a doktori címet cum laude kapta meg.

augusztus 7.

1. Jerger Krisztina művészettörténészt mutatta be Szemere Katalin a Népszabadság 2009. augusztus 7-i számában „Forradalmi életpálya” című írásában (22. p.).

2. Az ÉS 2009. augusztus 7-i számában Szántó T. Gábor „A Radnóti-centenárium margójára” című cikke, és „Egy másik hang a menetből” című verse jelent meg. Kőbányai János az ÉS 2009. szeptember 18-i számában vitatta Szántó T. némely állítását „A 'Der springt noch auf' igazsága” című írásával (16. p.). Vári Attila „Válasz Kőbányai Jánosnak” című írása az ÉS 2009. szeptember 25-i számában jelent meg (2. p.).

3. Bánkon az első alkalommal megrendezett Bánkító fesztiválon „Zsidó ikonográfia” címmel Perczel Anna építész, Toronyi Zsuzsanna levéltáros és Balázs Gábor filozófia történész tartott előadásokat. Zsidó zenét a Nigun Zenekar játszott, Sturovics Andrea a Tóráról és a Talmudról tartott zsidó szövegelemzést, Mircea Cernov, a Haver Alapítvány munkatársa identitásról, tradícióról, kultúráról beszélt.

augusztus 8.

Részben közadakozásból újították fel a zsidó temetőt Taliándörögdön és Öcs községben. A munkák fő szervezője Szőke András filmrendező, és Keresztes Zoltán székesfehérvári vállalkozó volt. A temetők rekonstrukciójában a helyi lakosság, valamint a keresztény egyházak is részt vettek. A temetők avatását Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi és Fekete László főkantor végezte, beszédet mondott a Kapolcs környéki községek plébánosa, Illés Sándor is.

augusztus 11.

1. A Holocaust Emlékközpontban a 65. évfordulós megemlékezések VIII. témája „A deportálások árnyékában - A budapesti zsidók sorsa” című program volt.

2. A Sziget Fesztivál nulladik napján tartotta első monstre rendezvényét a Brit Nagykövetség által létrehozott „Zenével a rasszizmus ellen” (ZARE) projekt. Decemberben az A38-as hajón adtak évváró koncertet.

augusztus 14.

Radnóti-szubjektív címmel 24 közéleti személyiség mondta el kedves Radnóti versét a Holocaust Emlékközpontban. Akik emlékeztek: Ákos énekes, Bagdy Emőke pszichológus, Berg Judit meseíró, Bódis Kriszta író, rendező, Domján László orvos, agykontroll oktató, Dopeman rapper, D. Tóth Kriszta újságíró, Fabinyi Tamás evangélikus püspök, Falus András tudományos kutató, Gönczöl Katalin egyetemi tanár, Hajnal Anna, vajdasági egyetemista, Harcsa Veronika énekesnő, Hámosi Veronika pedagógus, Jelenits István piarista szerzetes, Kolláth György alkotmányjogász, Mányi István építész, Nagy Tímea olimpiakori, Sarkady Ildikó média jogi szakértő, Simonyi András diplomata, Szakcsi Lakatos Béla zongoraművész, Szarka Tamás énekes, Thernesz Éva óvónő, Varga Dániel vízilabda olimpiakori, Váradi Júlia újságíró, Vitray Tamás újságíró. A versmondásokat Szakcsi Lakatos Béla zongora játéka kötötte össze. Az MTV 25, egyenként háromperces felvételt készített az elhangzott versekről, és ezeket október 1-től néhány napig vetítették a Metró Deák Ferenc téri megállójában, a Földalatti Vasúti Múzeumban is. A filmetűdökből 250 plakát készült, ezek két hónapon keresztül voltak láthatók a metró kocsikban.

augusztus 14.

Az ÉS 2009. augusztus 14-én megjelent számában Kovács András szociológussal Rádai Eszter készített interjút „...a történelmi emlékezet alakítása a politika prédájává vált” címmel (3-4. p.).

augusztus 15.

Az Új Élet 2009. augusztus 15-i számában „Valamikor vallási vezetőink voltak” sorozatában Giora Sharon Izraelben élő főkántor Schwartz Mórra, a Kőbányai, majd a Dózsa György úti zsinagóga rabbijára emlékezett „Rabbimúzeum - gyermekszemmel” című írásában (4. p.). A Békéscsabai Zsidó Hitközség elnökét, Moskovits Sándort mutatta be Szilágyi Iván Péter „Zsidók a Viharsarokban” című írása (3. p.).

augusztus 19.

Ungvári Tamás „Elveszett nemzedék” címmel Ortutay Gyula: Napló címmel megjelent visszaemlékezéseit ismertette az ÉS 2009. augusztus 19-i számában (17. p.). Rege Mihály „Csapás vagy katasztrófa? Izrael és az iráni atom” című cikke a lap 5-ik oldalán olvasható.

augusztus 17-23.

Balatonfüreden a Mazsihisz üdülőben tartott szemináriumot a Macisz. A politikai aktualitásokon kívül a felkészülés a Herzl Tivadar halálának 100-ik évfordulójára volt a szeminárium témája.

augusztus 22.

A Népszabadság 2009. augusztus 22-i számának Hétvége mellékletében Bächer Iván „Egy újságíró és a műve” című írásában méltatta a 2009. augusztus 11-én, 85 éves korában elhunyt Szenes Sándor újságírót, a „Befejezetlen múlt” című könyv szerzőjét (11. p.).

augusztus 23.

A Goldmark Teremben Egri Márta és Székhelyi József felléptével mutatták be H. Barta Lajos komédiáit „Hohmec, avagy a mániások” címmel.

augusztus 25.

„Buchenwald elfeledett asszonyai” címmel vándorkiállítás nyílt a békásmegyeri evangélikus templomban. A több országban, több helyszínen már bemutatott tárlatot, amelyben az egykori koncentrációs tábor tárgyait és dokumentumait mutatta be, Pröhle Gergely, korábbi oktatási miniszter nyitotta meg. Beszédet mondott Ricola-Gunnar Lüttgenau, a buchenwaldi emlékhely igazgatója, Bodó Sándor, a Budapesti Történeti Múzeum igazgatója, és Fahídi Éva, egykori rab.

augusztus 27.

A Holocaust Emlékközpont KönyvEsték sorozatában bemutatták Lengyel András képzőművész „Felhőműzeum, mennyei könyvtár” című albumát, a Ráday Könyvesház kiadványát. Az est vendége volt a kiadó igazgatója, Orbán György is, aki Pécsi-Pollner Katalin moderátor

közreműködésével bemutatta a Ráday Könyvesházat is a múzeum kertjében.

augusztus 16-28.

Az EMIH Nyári Tudományok Szabadegyetemének központi témája a zsidó házasság volt. A tematika: Brésit - Mózes I. könyve; A házasság és a nemi élet a Bibliában; Az eljegyzés módjai a Talmudban; A férfi és a nő kabbalisztikus szimbóluma; A házasság szabályai; Az önmagára tett tanúbizonyság szabályai a Talmudban; A rituális fürdő - tűz és víz a házasságban.

augusztus 28.

A sachsenhauseni koncentrációs táborban lévő múzeumról György Péter írt az ÉS 2009. augusztus 28-i számában „Múzeumkritika - A terror topográfiaja - Sachsenhausen” címmel (14. p.).

augusztus 26-30.

A Wesley János Lelkészképző Főiskola önköltséges zárandokutat és konferenciát szervezett Kőrösmezőre és Kamenyec-Podolszkijba. Az útról ÉS 2009. október 2i számában jelent meg Majsai Tamás írása „Emlékmű és emléktábla az 1941-es magyarországi deportálás két helyszínén: Kőrösmezőn és Kamenyec-Podolszkijban” címmel (14. p.).

augusztus 30.

1. Az Újpesti zsinagógában kántorkoncertet rendezett a hitközség. Fellépett. Fekete László, a Dohány utcai templom főkántora, Szilágyi Gábor, az újpesti templom kántora, Zucker Immánuel, a Nagyfuváros utcai templom főkántora, Székelyhidi Hajnal, MÁV Szimfonikus zenekar, Kollár Imre. Orgonán kísért Pásztor Sándor Raymund, a Dohány templom orgonistája.

2. 62 éves korában a Zsidó Szeretetkórházban halt meg Kishonti Ildikó színművésznő.

augusztus 31.

Leonard Cohen kanadai költő, énekes világszerte útja során koncertet adott a Papp László Budapesti Sportarénában.

augusztus 30 - szeptember 7.

A Zsidó Nyári Fesztivál programján a Dohány utcai templomban fellépett Palya Bea „Szfárd varázs” című műsorával, Dés András és Bolya Mátyás közreműködésével. Elsa Valle és a Latin Jazz Syndicate „Cuban sephardic joourney” című produkcióját ugyanitt mutatták be. „Judeo Flamenco” címmel Timna Brauer és az Elias Meíri Esemble koncertjére, valamint a Budapest Klezmer Band és a Judrom együttes lépett fel Klein Judit énekével. A Syma csarnokban Király Linda, Király Viktor és Király Benjámín adott műsort. A Rumbach utcai zsinagógában előadták Kárászy Szilvia hangjátékát, a Solti zenekar Händel-estet adott. Bálint András Radnóti-estjére szeptember 1-jén került sor. Korcsolán Orsolya hegedűművész lemezbemutató koncertjét „Héber dallamok” címmel rendezték meg. Az Uránia Nemzeti Filmszínházban Horgas Eszter és Aster Piazzola, valamint a Classjazz Band adott koncertet „Örömszene” címmel. Bódy Magdi, Rácz Kati és Falusi Mariann „Retro dívák” című műsorára, valamint a Compas az izraeli flamenco táncegyüttes produkcióját is itt rendezték meg. Szalóki Ági Karády-estet adott, „Jiddis tangó” címmel Vámos Veronika és a Tango Experimento műsorára került sor. A Budapesti Zsidó Múzeumban a fesztivál ideje alatt Robert Capa 52 fekete fehér fotójának felhasználásával kiállítás nyílt „Izrael Capa szemével” címmel.

Vallásközi kerekasztal-beszélgetést rendeztek „II. János Pál pápa és az ökumenizmus” címmel a Király utcai Vam Design Centerben. A vita résztvevői voltak: a Pázmány Péter Katolikus Egyetem korábbi dékánja, Kránitz Mihály, a Duna melléki Református Egyházkerület főgondnoka, Tőkéczy László történész, és Kardos Péter zuglói főrabbi.

Az Újpesti Zsidó Hitközség örökös, tiszteletbeli elnökét, Rappaport Zoltánt „Újpestért-díjjal” tüntette ki az önkormányzat. A kitüntetést Derce Tamás polgármester adta át a Városházán.

A Klauzál téren nyílt új könyvesboltban a Vince Kiadó rendezett kiállítást a New Yorkban élő Körner András fotóiból. A kiadó „Hogyan éltek? A magyar zsidók mindennapi élete fényképekben 1867-1940” címmel kiadásra készítette elő Körner András fényképeit. A kiállítást Karádi Viktor szociológus, és Gál Katalin a Vince Kiadó munkatársa nyitotta meg.

szeptember hónap

szeptember 1.

1. 92 éves korában meghalt Heisler László, a Dohány utcai zsinagóga örökös tiszteletbeli elnöke. A Kozma utcai zsidó sírkertben Fekete László főkantor énekelt gyászimát, a búcsúztató beszédet Frölich Róbert főrabbi mondta el, a körzet nevében Kárpáti Pál előljáró búcsúzott az elhunyttól.

2. Az Új Élet 2009. szeptember elsejei számának „Valamikor vallási vezetőink voltak” rovatában Benoschofsky Imrere emlékezett Giora Sharon főkantor „Rabbimúzeum - gyermek szemmel” című sorozatában (4. p.).

szeptember 2.

A Holocaust Emlékközpont vendége volt Jávori Ferenc, a Budapesti Klezmer Band alapítója és zeneszerzője, akivel Csáki Judit beszélgetett. Levetítették Yale Storm rendező 2005-ben készített „Egy ember Munkácsról” című portréfilmjét a népszerű zenésről.

szeptember 3.

1. A százéves Dózsa György (Aréna) úti zsinagóga épületében (jelenleg vívóterem) emlékünnepséget rendezett a körzet elnöksége és közössége. Az ünnepség idejére a sportklub átengedte az épületet egykori tulajdonosainak. Minden látogató a székén talált két kiadványt: egy ismertetőt az épületről Faragó Vera muzeológus tollából, és a Róbert Péter készítette kerületi „Helytörténeti füzetek” 15. számát, amely az angyalföldi zsidóság történetét mutatja be. Vadász Gábor, a templomkörzet elnöke,

nyitotta meg az emlékestet, üdvözölve a megjelent hivatalos személyiségeket, hitközségi vezetőket, az izraeli nagykövetség képviselőjét. Beszédet mondott Tóth József, a kerület polgármestere és országgyűlési képviselője, aki a zsidó lakosság szerepét méltatta a városrész életében, fejlődésében.

2. Az EMIH Keren Or templomában jótékonysági árveréssel egybekötött kiállítást rendeztek egy gyermek játszóház felépítésére. A dagesztáni születésű izraeli festőművész, Jakov Jagudaev képeinek kiállítását Szerényi Gábor nyitotta meg.

3. A Népszabadság 2009. szeptember 3-i számának „Arcok” rovatában Benjamin Shalom Bernanke, az amerikai szövetségi bank, a FED elnökének portréját vázolja fel Szócs László „Pókerarc és nyírott szakáll” című írása (22. p.).

szeptember 4.

Pályi András „Szomszéd a szomszédnak gyilkosa” címmel készített interjút a Budapesten átutazó Jan Tomasz Gross amerikai lengyel történésszel az ÉS 2009. szeptember 4-i számában (7. p.). A princeton-i egyetem történelem professzora a jedwabnei, és a kielcei pogromok kutatása kapcsán vált világhírűvé.

szeptember 5.

„Terezin zenei élete” címmel egész estét betöltő műsor volt a Bálint Zsidó Közösségi Házban. Levetítették a Simon Broughton rendezésében a „The music of Terezin” 1993-ban díjat nyert BBC cseh dokumentumfilmet, amelyet főleg túlélőkkel forgattak. A legismertebb cseh zeneszerzőkről, és Weisz Ferenc magyar zeneszerző - zongoristáról Kőry Ágnes tartott előadást. A táborban fogoly zeneszerzők - Pavel Haas, Gideon Klein, Hans Krása, Viktor Ullmann és Weisz Ferenc - műveiből hangzottak el részletek. Fellépett Kassai István zongorán, Szilvász Viktória hegedűn, Rudolf András brácsán, Kiss Domonkos Judit gordonkán, Bóna Ilona zongorán, Avedikián Viktória mezzoszoprán énekes. A Budapesti Fesztiválzenekar 2009. szeptember 9-én jótékonysági hangversenyen bemutatta Hans Krása: Brundibár című gyermekoperáját a Budapesti Fesztivál Színházban. Az előadásra eljött a terezini koncentrációs táborban tartott előadás egykori

szereplője, a ma Izraelben élő Simon Szegeli (egykor Székely Lacika. Vele az ÉS 2009. szeptember 11.i számában olvasható Győri László beszélgetése „Negyven évig nem szólaltam meg magyarul” címmel 7. p.). Az operát a BFZ estjén is gyerekszereplők énekelték: a Budapesti Énekes Iskola, a Magyar Rádió Gyermekkórusa és a Magyar Állami Operaház Gyermekkarának szólistái. Adolf Hoffmeister librettóját Rajk Judit fordította magyarra, a darabot Novák Eszter rendezte. Az előadásokhoz Sólyom András rendező egy 9 perces dokumentumfilmet készített az opera történetéről. A szerkesztő Győri László volt, aki a tábor zenei életét bemutató tanulmányt is írt a műsorfüzetbe. A darabot az ősz folyamán több, zömében vidéki iskolában és gyermekotthonban is eljátszotta a Budapesti Fesztiválzenekar. Az együttes két évvel korábban szintén a Mahler-ünnepen mutatta be a terezini koncentrációs táborban született Ullmann-operát, az „Atlantisz császárat”. A táborban megkezdődtek az ősbemutató próbái, végül azonban az előadást betiltották. 2009. december 9-11-én a Budapesti Fesztiválzenekar a Holocaust Emlékközpontban is előadta a „Brundibar”-t.

szeptember 6.

1. A felavatásának napra pontosan 150-ik évfordulóján avatták újjá a Dohány utcai zsinagógát. A Magyar Nemzeti Bank (MNB) ebből az alkalomból a zsinagógát ábrázoló emlékérmét bocsátott ki. A Magyar Zsidó Múzeumban rendezett bemutatón Szabó György szobrászművész alkotását Peremiczky Szilvia múzeumigazgató, és Király Júlia, az MNB alelnöke mutatta be. Felavatták a templom előtt újonnan épült kiállítási teret, és megnyitották a zsinagóga történetét bemutató kiállítást az épület felújított pincegalériájában. A kiállítást Toronyi Zsuzsa levéltáros rendezte. Az emlékünnepeken beszédet mondott Bajnai Gordon miniszterelnök is. Az eseményen a zsidó vezetőkön és rabbikon kívül jelen volt Mandur László, az országgyűlés alelnöke, Gyurcsány Ferenc korábbi miniszterelnök és felesége, Dobrev Klára, Pálinkás József, az MTA elnöke. Erdő Péter bíboros, esztergom-budapesti érsek, Ittész János, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke,

Julius Janusz apostoli nuncius, Suchman Tamás országgyűlési képviselő, kormánybiztos, Szabó Zoltán, Gulyás József, Fónagy János, Donáth László parlamenti képviselők. Iványi Gábor, a Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség elnöke, Tarlós István, Horváth Csaba, Rogán Antal önkormányzati vezetők. Aliza Bin-Noun és Jeffrey D. Levine az izraeli nagykövetségről, Dorothee Janetzke-Wenzel a német, és Peter Weiss a szlovák nagykövet. Az ünnepség házigazdája Székhelyi József színművész volt. Beszédet mondott Zoltai Gusztáv, a Mazsihisz ügyvezető igazgatója, Bajnai Gordon miniszterelnök, Szili Katalin házelnök levelét Suchman Tamás olvasta fel, Kálmán Kálmán, a Dohány utcai körzet elnöke és Frölich Róbert, a Dohány utcai templom főrabbija. A Tóratekerceket a templom körzet vezetői helyezték el a frigyszekrényben. A templom 150 éves jubileumi ünnepségsorozata egy éven át tartott. Az Új Élet 2009. október 1-i számában Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi „A Dohány zsinagóga rabbijai a tudomány és a közélet szolgálatában” címmel írt cikket (3. p.).

2. A Hunyadi téri körzet Generációk Klubja Nyíregyháza és Nagykálló zsidó emlékeinek meglátogatására szervezett autóbuszos kirándulást.

3. A Spinoza Házban André Hajdú Jeruzsálemben élő zeneszerző estjét rendezték meg „Zsidó történelem a zene erejével – judaizmus zenével” címmel. A Spinoza Ház először rendezett önállóan is Zsidó Kulturális Fesztivált, melynek ez volt az első programja.

szeptember 6-7.

Az Európai Zsidó Kultúra Napja alkalmából az első napon a Bálint Zsidó Közösségi Ház és a Mazsike közös programja keretében Balatonfüred és Veszprém zsidó emlékeit tekintették meg az autóbuszos kirándulás résztvevői. Budapesten az első napon a Salgótarjáni úti zsidó temetőt látogatták meg a Mazsike vendégei Szegő Zsófi vezetésével. Utána a Terézváros zsidó emlékeit Deák Gábor mutatta be az érdeklődőknek. A második napon a Dob utca-18-ban lévő Mumus kertben a Szombat Budapest számáról Cselovszki Zoltán építész, Ladányi János szociológus Bajor Iván András művészettörténész részvételével kerekasztal-beszélgetést rendezett a Szombat Szalon. Felolvasott

Tóth Krisztina, Jánosy Lajos és Szántó T. Gábor. Baján szeptember 4-6 között tartottak a Bajai Hitközség által szervezett programot. A nyitó koncerten fellépett a Krakkói Klezmer Egyetem zenekara, valamint a budapesti Jerusalem Express Klezmer Orchestra. Az egykori zsinagóga, ma az Ady Endre Városi Könyvtárnak helyet adó épületben történeti konferenciát rendeztek „A visegrádi országok zsidó közösségei régen és ma” témáról. Meglátogatták a bajai zsidó temetőt. Révkomáromban harmadszor rendezték meg a zsidó hitközségek és közösségek találkozóját. Tiszafüreden a Kovács Pál Városi Művelődési Központban a Múlt és Jövő Kiadó könyveit mutatta be Fenyő Ágnes hagyományos zsidó sütemények kínálásával. Orbánné Szegő Ágnes könyvtárigazgató, Pintér Erika polgármester köszöntőjét Verő Tamás rabbi előadása követte a zsidó esküvőről. A Clevelandban élő Tabák András fotóiból nyílt kiállítás ugyancsak a zsidó menyegzőt mutatta be. A Chagall Klezmer Band játékára mintegy százfőnyi közönség táncolt Tiszafüreden, ahol már Szegő Ágnesen kívül nem él zsidó.

szeptember 7.

A Magyar Külügyi Intézet és Izrael Állam Nagykövetsége politikai konferenciát rendezett a diplomáciai kapcsolatok újrafelvételének 20-ik évfordulóján. Az eseményt Aliza Bin-Noun nagykövet asszony és Terényi János, a Külügyi Intézet igazgatója nyitja meg. Megnyitóbeszédet mondott Szabó Vilmos államtitkár és Fónagy János országgyűlési képviselő. A konferencián jelen volt többek között Rafael Barak, Izrael Állam Külügyminisztériumának államtitkára, Iklódy Gábor a Magyar Köztársaság Külügyminisztériumának szakállamtitkára, valamint David Menashri professzor, Irán szakértő. Eytan Bentsur erdélyi születésű diplomatával, az izraeli külügyminisztérium egykori főigazgatójával készített interjút a HVG 2009. szeptember 19-i számában Böhm Ágnes „Az antiszemitizmus eltűnő jelenség - mondta Rákosi” címmel (48-49. p.).

szeptember 8.

1. „Bevezetés a zsidó vallásba és kultúrába” címmel tízrészes judaisztika kurzus indult a Bálint Ház, az MTA Judaisztikai Kutatócsoportja, és a Bét Orim Közösség szervezésében Raj Ferenc rabbi vezetésével.

2. Ortodox óvodát avattak a Wesselényi utcai alapítványi iskola épületében. A Mazsök, a MAOIH, a Közép-magyarországi hitközségek társulásának támogatásával létrehozott intézmény megnyitóján jelen volt és beszédet mondott Herczog László, az ortodox hitközség elnöke, Weiszberger Mojse rabbi, Balázs Gábor, az alapítványi iskola korábbi igazgatója, valamint a Mazsihisz képviselőjében Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgató és Feldmájer Péter elnök.

szeptember 8-9.

1. A Spinoza Házban „Nekem te gyönyörű vagy!” címmel lépett fel a Tel Aviv-i Yiddish Színház.

2. A Károli Gáspár Református Egyetemen „A visszhang tanúi” címmel rendezett nemzetközi konferenciát a református felsőoktatási intézmény és az Országos Zsidó Egyetem diákok részvételével. A konferenciát Feldmájer Péter Mazsihisz elnök nyitotta meg.

szeptember 8.

Újra avatták a teljesen helyreállított zsidó temetőt a Komárom-Esztergom megyei Ácson. A rekonstrukciót a Londonban élő Abelesz Jiszroel kezdeményezte, akinek ősei között volt a helyi hitközség első rabbija is. A temetőben több mint 200 sírt találtak. A sírkertet Abelesz úr és a Mazsihisz anyagi támogatásával hozták rendbe. Az avatóünnepségen a felújítás szervezője Winkler Miksa köszöntötte a megjelenteket, köztük Zoltai Gusztávot, a Mazsihisz ügyvezető igazgatóját, Mojse Weiszberger ortodox főrabbit, Deutsch Róbert főrabbit, Abelesz urat és családját. Számos ácsi leszármazottat a világ más részeiről, Villányi Tibort, a Győri Zsidó Hitközség elnökét, Pasternák Antalt a Komáromi Zsidó Hitközség elnökét, Einhorn Lászlót, a tatai zsidó közösség képviselőjét. Deutsch Róbert főrabbi mondott avató beszédet, majd Abelesz úr idézte emlékeit az első magyarországi (Kapunvár) temető felújításától Ácsig vezető utat. A helyi hozzászólók személyes

viSSzaemlékezése után Weiszberger főrabbi szólt. A helyi Bálint étteremben Petrasovits Anna, az Ács Városért Társaság elnöke mondott angol nyelvű köszöntőt. Csöbönyei Imre polgármester hangsúlyozta, hogy a zsidó temető felújításával a város egy eddig elhanyagolt része újult meg, és egyben a város múltjával kapcsolatban is egy eddig rendezetlen terület zárult le. A helyi közmunkások 1200 órát dolgoztak a sírkertben, melynek szomszédságában emlékparkot hoznak létre. A kóser fogadás után Winkler Miksa emléklapokat adott át a felújítás segítőinek.

szeptember 9.

1. A „Szabad Zsidó Tanház” keretében Gadó János „A zsidó iskolák végzettjei – egy felmérés tanulságai” címmel tartott előadást a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

2. Megkezdődött az V. Szegedi Őszi Zsidó Kulturális Fesztivál. A 2009. november 8-ig tartó rendezvényfolyam hagyományos zsidó vacsorával zárult. Itt mutatták be Dusha Béla szegedi fotóművész „Az élő zsinagóga” című albumát.

3. A Fundamentum folyóirat 2009/őszi számához kapcsolódva a holocaust-tagadásról rendezett nyilvános vitát a „Társadalomtudományi Társaság” a Kossuth Klubban. A vitavezető Halmai Gábor, a folyóirat főszerkesztője volt, meghívott előadók: Bárd Károly, Dénes Balázs, Karsai László, Tóth Gábor Attila, Uitz Renáta, Vaskuti András.

szeptember 10.

Heller Ágnes „Családi konfliktusok a Bibliában” címmel tartott előadást a Spinoza Házban.

szeptember 11.

Az ÉS 2009. szeptember 11-i számában Karsai László „1941. augusztus 27-28” című írása a Kamenyec-Podolszkij-i vérengzéssel foglalkozott az USA Külügyi Levéltárában folytatott kutatások alapján (13. p.).

szeptember 12.

A Spinoza Házban mutatták be a Závada Pál forgatókönyve alapján készült „Weisz Sándor, a

tótkomlósi fényképész" című filmjét. Az est vendégei az alkotók: Závada Pál, Sibalin György operatőr, Babyrák István szerkesztő-producer, Radó Gyula filmrendező.

szeptember 13.

1. A Spinoza Ház „Orosz-zsidó dallamvilág” című műsorában Jávori Ferenc az odesszai, Dunai Tamás az anatevkai világot idézve lépett.

2. Szombathelyen is megnyílt az Őszi zsidó fesztivál. A hetedszer megrendezett eseménysorozat szeptember 18-án ért véget.

szeptember 15.

Az Új Élet 2009. szeptember 15-i számában Scheiber Sándorra emlékezett Giora Sharon főkantor „Rabbimúzeum - gyermekszemmel” sorozatában (8. p.).

szeptember 16.

Az ELTE Történelemtudományi Doktori Iskola Hebraisztika - judaisztika programjában Sturovics Andrea, Urbán Ilona és Toronyi Zsuzsanna kezdte meg tanulmányait. Sturovics Andrea témája: A Vajikra Rabba interpretációs logikájának elemzése; Urbán Ilona témája: Az Énekek éneke Rabba; Toronyi Zsuzsanna témája: A magyar zsidó muzeológia helye és szerepe a magyar zsidó tudományosságban. Komoróczy Szonja a Rothschild Foundation Europe posztdoktori kutatási ösztöndíját nyerte el. Kutatási témája a magyarországi jiddis kultúra története.

szeptember 17.

1. A Spinoza Házban előadták Bächer Iván „Az én zsidó kabarém” című műsorát. A szerzőn kívül közreműködött Rácz Attila, Eszes Fruzsina és Ökrös Ottó.

2. A Holocaust Emlékközpont KönyvESTék sorozatában beszélgetést rendeztek Jonathan Littell: Jóakaratók című könyvéről. A meghívott vendégek voltak: Bojtár B. Endre, Erős Ferenc és Karsai László.

szeptember 18.

1. A Mazsihisz vezetőinek címezve Ros Hasana alkalmából több közéleti személyiség is küldött újévi

jókívánságot. Köztük volt Bajnai Gordon jelemlegi, és Gyurcsány Ferenc korábbi miniszterelnök, Kiss Péter tárca nélküli miniszter, Mandur László, az országgyűlés alelnöke, Gulyás Kálmán szakállamtitkár, Csepregi András, az Oktatási és Kulturális Minisztérium Egyházi Kapcsolatok titkárságának vezetője. Lendvai Ildikó az MSZP, Orbán Viktor a Fidesz elnöke, Navracsics Tibor, a Fidesz, Semjén Zsolt, a KDMP frakcióvezetője, Bölcskei Gusztáv református püspök. Simon Peresz, Izrael Állam elnöke, Benjamin Netanjahu, Izrael Állam miniszterelnöke és Aliza Bin-Noun nagykövet.

2. Konrád György „Az emlékezés fáj” című írása jelent meg az ÉS 2009. szeptember 18-i számában (9. p.).

szeptember 23.

1. Fenyves Katalin „Zsidó nevek: névválasztás, névváltoztatás” címmel tartott előadást a Szabad Zsidó Tanházban.

2. A Pataky Művelődési Központban kiállítást rendeztek a kőbányai zsidók emlékére. A Zrínyi Miklós Gimnázium és a Páva utcai Holocaust Emlékközpont által összeállított tárlatot Arató Gergely államtitkár és Barth Márta nyugdíjas zenetanár nyitotta meg.

szeptember 24.

Margit Patrícia Eszter íróval Karafiáth Orsolya készített interjút a Magyar Narancs 2009. szeptember 24-i számában „Arisztotelész ideje számomra lejárt” címmel (34-35. p.).

szeptember 25.

1. A Láng Téka Könyvesboltban Csernok Attila dedikálta „A komáromi pontonhíd” és „A valóság erejével” című memoárjait.

2. György Péter „Múzeumkritika – Yad Vasem – Jeruzsálem” című írás jelent meg az ÉS 2009. szeptember 25-i számában (8-9. p.)

szeptember 27.

1. Kol Nidré. A Bét Orim Közösség a Magyarországi Unitárius Hitközség Dísztermében fogadta, majd

búcsúztatta az ünnepet. Közreműködött Fellegi Balázs (ének), és Neumark Zoltán zongora. A vidéki városokban a fővárosi tanintézetekből, illetve hitközségekből érkezett előimádkozók segítségével tartották meg az ünnepet. A Pesti Jesiva külföldi és hazai növendékeinek segítségét például Érsekújvár, Dunaszerdahely, Galánta, Nyitra, Debrecen, Szeged és Nyíregyháza is kérte. Az Izraelből és a világ minden tájából érkező bóherek mellett a Pesti Jesiva hazai növendékei, Klein László, Gönczi Péter, Klopfer Dávid, Adler Mendel és Fok Balázs vettek részt az ünnepi szertartásokon.

2. A Holocaust 65. évfordulójára való emlékezés keretében a Holocaust Emlékmúzeumban a IX. témában volt tárlatvezetés „Egyéni és állami érdek a zsidók kifosztásában” címmel.

szeptember 30.

Felolvasóestet rendeztek a Holocaust Emlékközpontban abból az alkalomból, hogy Budapesten rendezték a XXIV. Költők Világkongresszusát. A meghívott vendégek voltak: Ernesto Kahan, Israel Bar Kohav, Hedva Bachrach (Izrael), Pia Tafdup (Diána), Milan Richter (Szlovákia). Az est házigazdája Szántó T. Gábor és Turczi István voltak.

Az őszi nagy ünnepek előtt elkezdődött a Teleki téri szefárd imaház rekonstrukciója. A munkát Meyer András koordinálta, támogatta az ortodox hitközség, a Chabad, valamint a közösség egykori elnökének, Gláser Jakab asztalos emlékére létrehozott alapítvány.

A kápolnásnyéki zsidótemetőt a Magyar Református Szeretetszolgálat Szeretethíd elnevezésű programja keretében Szénási Jonathán Sándor helyi lelkész vezetésével önkéntesek takarították ki.

A Szombat 2009/7. szeptemberi száma Budapest zsidónegyedeivel foglalkozott. Komoróczy Géza: „Zsidónegyedek Budapesten: egy kifejezés megtisztítása” (4-9. p.); Gyáni Gábor: „A zsidó, avagy a zsidós Budapest” (10-13. p.); Sipos András: „Zsidónegyed a régi Budapesten?” (13-16-p.); Perczel Anna: „Budapest hagyományos zsidónegyede építészeti -

művészettörténeti szemmel" (17-29. p.); Ladányi Jánossal Gadó János készített interjút „Csodálkozom, hogy a zsidó szervezetek ennyire közömbösek a Zsidónegyed iránt" (20-22. p.) címmel. Cséfalvay Zoltán urbanisztikai szakemberrel Tallián Miklós beszélgetett „A lakópark egyik előnye sokat kritizált zártságában rejlik" címmel (22-24. p.).

A Mazsike Hírlevél 2009/szeptemberi száma „Magyar zsidó nagyjaink" rovatában Auer Lipót (1845-1930), a „Hegedűművészek világszerte elismert nesztora" került sorra (4. p.).

Az Egység 2009/szeptemberi számában Falus Tamás akadémikussal Rákócza Richárd beszélgetése jelent meg „Zsidóságom tudata nélkül a tudománnyal sem tudnék foglalkozni" címmel (6-7. p.).

„Tolcsvától Hollywoodig: a Fox filmbirodalom atyja" címmel Fried Vilmosról (1879-1952) jelent meg írás a Mazsike Hírlevél 2009/8. számában Pári Mirella és Szegő András tollából a „Magyar zsidó nagyjaink" sorozatban (4. p.).

Konrád Miklós „Vallásváltás és identitás. A kitért zsidók megítélésének változásai a dualizmus korában" című cikke a Századok 2009/3. számában olvasható (593-636. p.).

„Az erdélyi zsidókról" címmel Bucs Erika írása jelent meg a Korunk 2009/5. számában (113-118.p.).

október hónap

október 1.

1. Perczel Anna építésszel Gyártás Katalin beszélgetett a Szim Shalom Progresszív Zsidó Közösség rendezvényén az Austeria Könyvesboltban.

2. Az Új Élet 2009. október 1-i számában „Kántorok, karnagyok, kórusok" címmel folytatódott Giora Sharon főkantor visszaemlékezéseinek közlése (2. p.).

október 2.

Varsóban 90 éves korában meghalt Marek Edelman, a varsói felkelés utolsó parancsnoka.

október 3.

1. A Lauder Iskola kertjében rendezett családi Sukot ünnepséget a Szim Shalom Közösség. A Bét Orim közösség október 4-én tartott családi Sukotot az egyik tag, Maros Jutkáék kertjében (XII. Ráth György u. 52.)

2. Az Európai Iskola művészeinek alkotásaiból nyílt kiállítás a Budapesti Zsidó Múzeumban.

október 3-10.

1. A Budapesten tartózkodó, zsidó származású szociálpszichológus, Elliot Aronson tartott előadást Magyar Tudományos Akadémián és a Károli Gáspár Református Egyetemen.

2. A Haifán rendezett filmfesztiválon levetítették Fonyó Gergely „Made in Hungária” című filmjét. A fesztivál magyar vendége a rendező, Fonyó Gergely volt.

október 7.

Demecs Zsolt „A Tóra népe” című fotókiállítását Alföldi Istvánné főigazgató és Köves Slomo rabbi nyitotta meg a Budapesti Közgazdasági Egyetem Könyvtárában.

október 8.

A Holocaust Emlékközpont KönyvESTék sorozatában bemutatták a Vámos György szerkesztésében megjelent „Üvegsziget – Carl Lutz és a budapesti cionisták mentőakciói 1944-ben” című kötetet. Bemutató előtt levetítették Szekeres Csaba „Üvegház” című dokumentumfilmjét. Az est vendége volt a rendező és a könyv szerkesztője, akikkel a házigazda, Pécsi-Pollner Katalin, valamint és Horváth Ida újságíró beszélgetett.

október 11.

Szlovákiában, Ipolynyéken szobrot avattak Esterházy János emlékére. A szobor Oláh Szilveszter szobrászművész alkotása.

október 13.

1. A Bálint Ház Filmklubjában tartották Alex Corti: „Az ifjú Freud” című filmjének magyarországi ősbemutatóját. A vetítést követő beszélgetést Fülöp Márta pszichoanalitikus vezette.

2. A Holocaust Emlékközpontban a holocaust 65-ik évfordulójára rendezett megemlékezés sorozat októberi témája „Nyilasok, nemzetiszocialisták – A szélsőjobb Magyarországon” volt.

október 14.

1. A Holocaust Emlékközpont Máskép(p) Filmklubjában levetítették Jan Hrebejk „Élet mindenáron” című cseh filmszatíróját.

2. A Mensch Alapítvány kerekasztal-beszélgetést rendezett a magyarországi zsidóság jövőjéről a Bálint Zsidó Közösségi Házban. A vitát Betlen János vezette, résztvevői voltak: Róna Tamás rabbi, Gerő András történész és Lugosi Viktória író.

október 15.

1. Brüsszelben ünnepélyes keretek között nyílt meg az Európai Zsidó Kongresszus Irodája, majd ülést tartott a Végrehajtó Tanács. Az eseményen jelen volt Jozé Manuel Barroso, az Európai Bizottság elnöke is. Magyarországról Zoltai Gusztáv és Feldmájer Péter vettek részt az avatáson.

2. Az Új Élet 2009. október 15-i számában Herczog László az ortodox „Koppel Reich főrabbi 80. Jahrszeitjára” című írása jelent meg (3. p.).

október 16.

1. Tel Avivban, a Magyar Nagykövetségen (Pinkas u. 18.) mutatták be Szöllős Vera héberül megjelent Hisztaglut (Alkalmazkodás) című könyvét. A szerzővel Lányi Eszter kulturális attasé beszélgetett. Itámár Jáoz-Keszt pedig az Izraelben megjelenő Soá irodalomról tartott előadást.

2. Kovács M. Mária „A jobboldal és a numerus clausus” című írása jelent meg az ÉS 2009. október 16-i számában (9. p.).

október 17.

1. A Budai Micve Klubban bemutatták Szilágyi Andor „A Rózsa énekei” című olasz-magyar együttműködéssel készített filmjét.

2. A Bét Orim Progresszív Zsidó Közösség filmklubja bemutatta a klezmer zenész Jávori Fegyárol a Yale Storm által, 2005-ben forgatott „Egy ember Munkácsról – Az új magyar klezmer eredete” című filmjét. Az est vendége Jávori Fegyva volt.

3. A München Kammerspiele előadásában volt látható Elfriede Jelinek Rechnitz (Az öldöklő angyal) című drámája a budapesti Thália Színházban, Jossi Wieter rendezésében.

4. A Szépírók Társasága „Mindenki kisebbség” címmel rendezte meg VI. Őszi Irodalmi Fesztiválját a Petőfi Irodalmi Múzeumban. A két napos rendezvény főszervezője Szántó T. Gábor, a Szombat főszerkesztője volt.

október 18.

1. A 150 éves Dohány utcai zsinagógában Polgár László és barátai – Komlósi Ildikó, Sümegi Eszter, Fekete Attila és Fekete László főkéntor – adtak koncertet. Közreműködött a Magyar Állami Operaház művészeiből alakult zenekar Kovács János vezetésével.

2. A Bálint Zsidó Közösségi Ház egész napos rendezvényt csatlakozott a Terézvárosi napokhoz. Délelőtt a zsidó humor, a terézvárosi zsidóság és a pesti zsidó ételek színe-java volt a téma, délután Deák Gábor vezetésével a terézvárosi zsidó emlékekhez sétáltak az érdeklődők. Este Bächer Iván műveiből Rácz Attila olvasott fel, zongorán közreműködött a szerző.

október 19.

Kertész Imre Nobel-díjas író tagjává választotta a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia. Az MTA Dísztermében a laudációt Szörényi László, az MTA Irodalomtudományi Intézetének igazgatója mondta el. A 80 éves író születésnapját a Múlt és Jövő folyóirat 2009/3 száma, valamint a kiadó által megjelentetett „Négy töredék” című könyv köszöntötte.

október 20-30.

A Tel Avivban rendezett Jewish Eye Filmfesztiválon bemutatták a Simon Szegáliról készült „Simon - fejezetek egy ember életéből”, valamint Salamon András „Meséld el...” című dokumentumfilmjét. A magyar nagykövetség épületében tartották Benedek István Gábor „Varázs” című regényének bemutatóját. A beszélgetést Dan Ofry, az Új Kelet főszerkesztője vezette.

október 21.

1. A Szabad Zsidó Tanház keretében Gábor György vallásfilozófus „Zsidó - nem zsidó fóbiák. A judeofóbia és az antiszemitizmus fogalma és jelentése” címmel tartott előadást a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

2. „A cionizmus múltja és jelene. Herzl Tivadartól a reform-cionizmusig” címmel Nagy József egyetemi oktató, az „Arcénu Magyarország” alelnöke tartott előadást a Szim Salom Progresszív Közösség rendezvényén a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

3. Arthur Koestler emlékére állított szobrot a terézvárosi önkormányzat a VI. kerületi Lövölde téren. Varga Imre szobrának avatásán Demszky Gábor főpolgármester, és Verók István, VI. kerületi polgármester avatta. Demszky Gábor beszéde olvasható a Beszélő 2009/11-12. számában (26-28. p.).

október 22.

Ausztráliában kiadatási őrizetbe vették a háborús bűnös Zentai Károlyt, 2009. november 12-én pedig az ausztrál belügyminiszter engedélyezte a kiadást. Zentai azonban fellebbezett a döntés ellen, és a 2010. július 2-án hozott döntés szerint az időközben bekövetkezett agyvérzés és bordatörés miatt megromlott egészségi állapotára tekintettel az ausztrál hatóság megtagadta a 88 éves alperes kiadatást.

október 23.

1. A Dohány utcai zsinagóga Wesselényi utcai oldalán elhelyezett 56-os emléktáblánál a Mazsihisz és az 56-os szövetség emlékezett a forradalom zsidó áldozataira. Mécs Imre beszédében név szerint említette Gáli József író, Mérei Ferenc

pszichológust, Litván György történészt, Lichtenburg Lászlót, Steiner Lajost, Gimes Miklóst, Földes Gábort, Bán Róbertet és Marján Istvánt.

2. 91 éves korában meghalt Fekete János bankár, közgazdász, a Magyar Nemzeti Bank egykori elnökhelyettese.

október 23-25.

A Mazsike Kisvárosi Zsidó Napokat szervezett Tokaj hegyalján. A Tokajba szervezett út résztvevői autóbusszal fakultatív program keretében ellátogathattak Bodrogkeresztúrra, Sátoraljaújhelyre, Mádra, Tarcalra, Erdőbényére. A tokaji irodalmi programok vendégei Szántó T. Gábor, Bächer Iván, Závada Pál voltak. Fellépett a Klezmerész, a Z, mirim, a Fellegini Klezmer-Gipsy Együttes, Vázsonyi János szaxofonon, Darvas Ferenc zongorán játszott.

október 25.

A Mazsike Dísztermében adták át a „Magyarországi Zsidókért” díjat Jancsó Miklós filmrendezőnek, Németh Sándor, a Hit Gyülekezetének vezető lelkészének, valamint a Szarvasi Tábor imatermének és konyhája vezetőinek: Ágnes és Smuel Navonnak. Jeruzsálemben december elején a Kneszet és a ZSVK közös díját is Németh Sándor kapta.

október 26-27.

Az Or-Zse Közösségszervezői szakának hallgatói Szlovákiába szervezett autóbuszos tanulmányi kiránduláson látogatták meg Érsekújvár, Pozsony, és a Cseh-Morvaországi Telč városának zsidó emlékeit. A kiránduláson Haraszi György és Sommer László tanárok, valamint Lang Tamás, az Érsekújvári Zsidó Hitközség elnöke kalauzolta a hallgatókat.

október 28.

1. A Szabad Zsidó Tanház keretében Tatár György tartott előadást „Az iszlám világ válsága” címmel a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

2. A Holocaust Emlékközpont Máskép(p) Filmklubjában levetítették Ján Kadár és Elmar Klos „Üzlet a korzón” című cseh filmdrámáját.

október 29.

A Holocaust Emlékközpontban az Andrássy Egyetem, az Osztrák Kulturális Fórum, valamint a Nemzetközi Auschwitz Alapítvány német nyelvű szemináriumot rendezett az emlékezetkultúráról. Köszöntőt mondott Harsányi László (HDKE), Méhes Márton (Andrássy Egyetem), Ute Stiepani történész (Gedenkstatte Deutcher Widerstand - a Német Ellenállás Múzeuma - Berlin), Christoph Heubner elnök (IAC - Nemzetközi Auschwitz Alapítvány, Berlin). A szeminárium előadásait angol - német nyelvű kerekasztal-beszélgetés követte. A szeminárium témái voltak: A holocaust emlékezet irodalmi, illetve női szempontú megközelítésből. Irodalmi felolvasás és elemzés a holocaust áldozata, túlélője és a 2. generáció szemszögéből - német nyelven. Meghívott előadók: Dalos György író (Berlin), Fahidi Éva túlélő, memoáríró, Halasi Zoltán költő, műfordító. A női hang - a nők saját tapasztalata és nézőpontja a holocaust visszaemlékezésekben. Beszélgetés angol/német nyelven. Résztvevők: Pécsi-Pollner Katalin, Kovács Krisztina műfordító, a könyv német fordítója és Lengyel Nagy Anna újságíró.

október 31.

1. A Szim Shalom Progresszív zsidó Közösség szombat esti rendezvényén Mózes első könyvéről beszélgetett Kelemen Katalin rabbi, Bitó László író, és Gábor György vallástörténész.

2. A Bét Orim Agora Akadémiája „Az orosz zsidó művészet és hatása” címmel indított előadás-sorozatot. Az első előadást Fenyő Gábor, a Művészetek Palotájának művészeti tanácsadója tartotta, aki a „Zsidóság az orosz zenében” címmel.

A hónap végén a Budapesti Olasz Intézetben a 90 éve született Primo Levi íróra, kémikusra emlékeztek. Az intézet igazgatója, Salvatore Ettore művészettörténész, az Olasz Kémiai Társaság nevében Gianna Reginato mondott köszöntőt. Luigi Dei, a Firenzei Egyetem tanára „Primo Levi író és kémikus tanításai” címmel tartott előadást. Irodalmi munkásságát Székács Vera, szerkesztő és Fried Ilona fordító méltatták.

Debrecenben 14-edszer is megrendezték a Kardos Albert Nemzetközi Vers-, és Prózamondó Versenyt. A kétnapos rendezvényen 34 versenyző vett részt, köztük Szerbiából, Romániából, Szlovákiából érkezettek is voltak. A zsűri elnöke Drucker Tibor, az Ex Libris Kiadó igazgatója, tagjai Csukás Judit vallástörténész, Fohn Veronika magyartanár és Heller Zsolt néprajzkutató voltak. A legjobbak pénzdíjnyertesek, a többiek emléklapot, illetve az Alföld Kiadó által biztosított könyvdíjnyertesek kaptak.

A Szegeden tanuló több mint száz izraeli orvostanhallgató számára a Dani utca 11-ben rendezett be imaházat és tanházat a Chabad.

A Hódmezővásárhelyi Zsidó Hitközség tagjai autóbusszal látogatták meg a Prágai Zsidó Hitközség tagjait.

A Szombat 2009/októberi számában Komlós Aladár „A zsidó lélek” című, 1929 januárjában közreadott esszéjéhez fűztek aktuális kommentárt felkért hozzászólók: Borbély Szilárd, Csáki Márton, Köves Slomó, Kulcsár Szabó Ernő, Lichtmann Tamás, Peremiczky Szilvia, Sanders Iván, Schmelowszky Ágoston, Szilágyi Júlia és Szántó T. Gábor (3-29. p.). Surányi Vera a 70 éves Sándor Pál filmrendezővel készített születésnap-i beszélgetést „Kell lennie egy belső ruhatárnak...” címmel (21-34. p.).

A 2000 című folyóirat 2009/októberi száma közölte Timothy Snyder „Az ismeretlen holocaust” címmel egy Vilniusban rendezett konferencián elmondott előadását. A The New York Review of Books 2009. július 16-i számában megjelent szöveget Orzóy Ágnes fordította.

november hónap

november 1.

Nagykőrösön a zsinagógában rendezett koncerten elhangzott Jávori Ferenc: Klezmer Szvit (Dojna), Max Bloch: Kol Nidrei gordonkára és vonószzenekarra, Maurice Ravel: Két héber dal zongorára és szoprán szólóra, Samuel Barber: Adagio vonószzenekarra, valamint Felix Mendessohn: Olasz szimfónia című műve. Fellépett a Solti György Kamarazenekar, Puskás Zsolt gordonka, Masa Anita ének és Kereskedő Tamás zongora szólójával.

november 2-3.

A Budapesti Zsidó Színház bemutatta az „Arturo Ui tündöklése és bukása” című komédiát a Kuplungban (Király u. 48.).

november 3.

A Bét Orim Közösségben Raj Ferenc rabbi tartott előadást „Radnóti, Kóbor Tamás és Karácsony Benő” címmel a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

november 5.

A Bálint Ház Festészetet Kedvelők Köre Bráda Tibor festőművész műtermébe látogatott (XI. Diószegi út 43.).

november 6.

Az ÉS 2009. november 6-án megjelent számában Vásárhelyi Mária „cigányellenesség és antiszemitizmus a huszonévesek körében” címmel ismertette az MTA-ELTE Kommunikációelméleti kutatócsoport kérdőíves felvételének eredményét (17. p.). A felvétel 700 fős, 18-30 éves mintára terjedt ki- Kenedi János „Heltai György - Az 56-os Nagy Imre kormány külügyminiszter-helyettese” című tanulmánya jelent meg (10-11. p.).

november 6-8.

1. Telkiben tartotta meg önköltséges konferenciáját a Limmud Magyarország Alapítvány (székhelye: Bp. VII. Holló u. 1.). A meghívott előadók között volt Perczel Anna építész, Schweitzer Gábor, az MTA tudományos főmunkatársa, Michael Miller, a CEU oktatója. A rendezvény workshoppal, tréningekkel egészült ki, az alapítvány vezetője Borgula András.

2. A Scheiber Sándor Gimnázium és Általános Iskola fennállásának 90-ik évfordulóját többnapos rendezvénnel ünnepelték. Első nap a Cházár András utca 10 szám alatt az egykori Zsidó Gimnázium aulájában elhelyezett emléktáblát koszorúzták meg, majd az ORZSE zsinagógájában tartottak istentiszteletet. Második nap az iskola jelenlegi épületében, a Budapest, XIV. Laky Adolf utcában Zoltai Gusztáv, a Bzsh ügyvezető igazgatója, Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi, és Verő Tamás rabbi tartott emlékbeszédeket. Az ünnepi műsorban egykori diákként fellépett Gordon Zsuzsa színművész, Kertész Endre csellón, Villányi Dániel zongorán játszott. Az iskola jelenlegi diákjai adtak hangversenyt, az iskolatörténeti kiállítást Deutsch Róbert főrabbi nyitotta meg. A harmadik napon délelőtt az iskola híressé vált egykori diákjai közül mondta el emlékeit Beer Iván, Földes Anna újságíró, Kárpáti György filmrendező, Sándor Iván író, Schöner Alfrédné, Unger Richárd ügyvéd.

november 9.

1. Bajnai Gordon magyar miniszterelnök táviratban, a Magvető Kiadó fizetett hirdetésben köszöntötte a Kertész Imrét nyolcvanadik születésnapján. Nadas Péter és Esterházy Péter az ÉS 2009. november 6-i számban köszöntötte a Nobel-díjas író. Nadas írásának címe „Tudósítás. Kertész Imre átveszi a Jean Améry-díjat és beszédet tart a Frankfurter Hofban” (2009. október 15.), Esterházyé „Asztal, nemzet, fia, nyolcvan” volt (ÉS, 2009. november 6. 3. p.). A folyóirat „Kertész Imre 80 éves - Fiktív interjúk, esszék, próza” című összeállításában Spiró György, Borbély Szilárd, Láng Zsolt, Karafiáth Orsolya, Szálinger Balázs és Grendel Lajos írásai olvashatók (19-22. p.). A Népszabadság 2009. november 9-i számában Dési András készített tudósítást „Antiszemiták uralják a közbeszédet - Kertész Imre a Die Weltnek nyilatkozott” címmel. Dési írásában szó esett arról is, hogy a német lapban megjelent írás magyar fordítása szándékosan azt sugallja, mintha Kertész megtagadná magyarságát. Ezt Kertész a Duna TV Híradójában cáfolta, szerinte meghamisították, félremagyarázták azt, amit mondott. Kritikusan

fogalmazott, de sem az országot, sem népét nem tagadta meg. A Népszabadság 2009. november 10-i online kiadásában közölte az interjú teljes szövegét magyarul, Radnóti Sándor pedig köszöntötte az író. A Magyar Nemzet címlapja „Nobel-díjas nemzetgyalázás” címmel jelent meg, ezért Gusztos Péter SZDSZ-es képviselő „El a kezekkel Kertész Imrétől” címmel napirend előtti felszólalt a Parlamentben. A Beszélő című folyóirat 2009/11-12. számában Ádám Zoltán „Kertész Imre féligazsága” címmel jelentetett meg írást (5-8. p.). A következő évben, 2010/február 19-én Vásárhelyi Mária az ÉS-ben írt cikket „Kertész Imre szavai a valóság mérlegén” címmel (5. p.).

2. Abdán 1944. november 9-én végezték ki Radnóti Miklóst keretlegények. Erre emlékezve négy civil szervezet demonstrációt tartott a Miniszterelnöki Hivatal előtt, mivel a 298-as és a 301-es parcellában több egykori gyilkos keretlegény holtteste fekszik dízsírhelyen. A tüntetés szervezői voltak: Measz, Nagy Imre Társaság, Magyar Antifasiszta Liga és a Demokratikus Hálózat.

november 11.

1. Sólyom László köztársasági elnök megkoszorúzta Kecskeméti Ármin (1896-1944) makói főrabbi október végén összetört, de már helyreállított emléktábláját. Az eseményen jelen volt Ferge Zsuzsa akadémikus, Kecskeméti Ármin unokája is. A városi bíróság a részeg rongálót 20 nap közérdekű munkára ítélte 2009. november 6-án.

2. A 70 évvel ezelőtti Goldmark Színházra emlékezve mutatták be a „Volt egyszer egy színház” című filmet a Spinoza Házban. A 45 perces filmet Lakatos István rendezte, a forgatókönyvet Palotás Katalin írta.

november 12.

A Spinoza Házban „Egyperces szerelmek - Egy pesti széplány a nagyvilágban” címmel tartottak bemutatót Zalán Magda „Felhő árnyéka vízen” című kötetéből, Piros Ildikó előadásában. Zongorán kísért Neumark Zoltán.

november 14.

1. A Bét Orim Agora Akadémiájának vendége Keleti Éva fordító volt, aki „Mandelstam orosz zsidó költő és kora” címmel tartott előadást.

2. A Spinoza Házban „A színház kész kabaré” címmel Ephraim Kishon írásaiból mutatott be összeállítást Székhelyi József, Orosz Anna, Várnai Szilárd és Borbély T. András. Rendező Czeizel Gábor volt.

november 15.

1. A Frankel Leó úti a zsinagógában rendezett koncerten elhangzott Ernest Bloch: Concerto grosso, Darius Milhaud: Israel esr vivant, Aaron Copland: Nonett, Arnold Schoenberg: Waltzer for string orchestra, valamint Dmitrij Sosztákovics: Kamaraszimfónia című műve. Fellépett a Solti György Kamarazenekar.

2. A Magyar Zsidó Kongresszus ülését a Goldmark teremben tartották. Napirenden szerepelt a Kongresszus választási és működési szabályzatának megvitatása, valamint beszámoló a kongresszus bizottságainak megalakulásáról, és működéséről.

3. „Orosz-zsidó dallamvilág” címmel Babel „Odesszai történetek” világába vezette el közönségét Jávori Fegya és Dunai Tamás a Spinoza Házban.

4. Az Új Élet 2009. november 15-i számában Domán István „Fél évszázada történt – Egy veszélyes bibliográfia” című írásában Geyer Arthur budai főrabbi munkájának sorsát elemezte. „A magyarországi fasizmus zsidóüldözésének bibliográfiája 1945-1958” című könyvet a hatalom megsemmisítette. (2. p.). Az írás második része az Új Élet 2009. december 1-i számában jelent meg (5. p.).

november 17.

Lomnici Zoltán, a Legfelső Bíróság korábbi elnöke közleményt jelentetett meg az alkotmányos közbeszéd védelmében. A kirekesztés elleni összefogást sürgető dokumentumot aláírták a történelmi egyházak, valamint a négy parlamenti párt is. A Mazsihisz részéről Feldmájer Péter és Zoltai Gusztáv írta alá közleményt. A kezdeményezés nyomán 2009. december 10-én, az emberi jogok, az emberi méltóság nemzeti emléknapján először emlékeztek együtt a holocaust, a malenkij rabot, a recski tábor és 56 mártírjaira. A

Holocaust Emlékközpontban rendezett fotókiállítást Iványi Gábor nyitotta meg. A Roma Polgárjogi Alapítvány (RPA) által alapított Polgárjogi díjat a Páva utcai zsinagógában adta át Horváth Aladár, az RPA elnöke adta át. A kitüntetettek között volt Andrassew Iván újságíró is. Az ünnepséget záró koncerten az éppen Magyarországon tartózkodó Elie Wiesel is megjelent. A Lomnici Zoltán által indított mozgalom 2010. február közepétől jogi személyként működött tovább. Az addigra 12 ezer csatlakozót számláló mozgalom élére 12 tagú tanácsot választottak. Az „Emberi Méltóság Tanácsának” elnöke Lomnici Zoltán, társelnöke Oláh György Nobel-díjas kémikus lett.

november 18.

1. Márai Sándor „A négy évszak” című novellafüzéréből rendezett előadását Almási-Tóth András, Metz Tibor és Horgas Eszter szereplésével a Spinoza Házban.

2. Budapest Díszpolgára kitüntetést vett át Zoltaí Gusztáv, a Mazsihisz ügyvezető igazgatója Demszky Gábor főpolgármestertől a Városháza Dísztermében.

3. Révkomáromban Toronyi Zsuzsanna, a Magyar Zsidó Levéltár főlevéltárosa tartott előadást a révkomáromi és környékbéli zsidó közösségek történetéről a levéltárban található dokumentumok alapján.

november 19.

Izrael hajnalban légicsapást mért a Gázai övezetben egy fegyver üzemre és egy csempészalagútra, mivel október vége óta több mint tucatnyi palesztin területről indított rakéta csapódott be izraeli területre.

november 20.

„Bibliai történetek a médiaszociológus szemével” címmel Gellért Kis Gábor tartott előadást a Szim Shalom Oneg Sabatjának vendége. A vendéggel Márkus György beszélgetett a Kritika 2009/márciusi és áprilisi számában megjelent „Krízishelyzetek és kommunikációjuk” című, bibliai tárgyú tanulmánya kapcsán a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

november 20-23.

A Chabad rabbik konferenciáján Köves Slomo rabbi is felszólalt New Yorkban. Tájékoztatót adott a magyarországi chabad mozgalom történetéről a mintegy 2500 rabbi részvételével megrendezett eseményen. A konferencián a magyarországi chabad mozgalmat három rabbi képviselte: Köves Slomo, Smuél Raskin, Smuél Glitzenstein.

november 20-25.

Az Izraeli nagykövetség az Odeon-Lloyd Moziban rendezte meg a 13. izraeli filmhetet. A programban levetítették a „Szerelmem, Aviva”; „Minden a tengeren kezdődött”; „Nudli”; „Azuláj, a rendőr”; „Siva”; „Uram, teremtóm”; „Fuss velem!”; „Blaumilch-csatorna”; „Zsákutca”; valamint „A Halfon a domb nem válaszol” című filmeket.

november 21.

Maratoni Klez-Jazz estet rendezett a Mazsike, a Therma Zrt. és a Bálint Zsidó Közösségi Ház a Terézvárosi Jazz Estek keretén belül. A Bálint Zsidó Közösségi Házban rendezett esten fellépett a Z, mirim, a Klezmerész, a Folkklez Band, a Spring Island és a Folk Error együttesek közreműködésével.

november 22.

Romvári Márton festőművész munkáit állították ki a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

november 23-29.

A Világvallások Együttműködési Fóruma hét felekezet számára rendezte meg Világvallások Hetét. A programban részt vett a Magyarországi Karma-Kagyüpa Buddhista Közösség; a Magyarországi Krisna-tudatú Hívók Közössége; a Magyarországi Muszlimok Egyháza; A Tan Kapuja Buddhista Egyház; a Szim Salom Progresszív Zsidó Hitközség; a Buddhista Misszió, a Magyarországi Arya Maitreya Mandala Egyházközösség és a Magyarországi Unitárius Egyház. A programban résztvevő egyházak egy-egy alkalommal egymást látták vendégül székhelyükön.

november 24.

1. Moszkvában tartotta ülését az Európai Zsidó Kongresszus Végrehajtó Bizottsága, amelyen Zoltai Gusztáv képviselte a magyarországi zsidóságot. Az ülésen megvitatták a zsidóság helyzete Közép-, Kelet-Európában.

2. A Pax TV bemutatta a Lauder Javne iskola diákjai által 2002-ben készített „Lili és Anikó” című dokumentumfilmet. Lili néni egy zsidó családot rejtegetett a holocaust idején, köztük Anikót is.

3. Pápán a Pápa és Környéke Zsidó Kulturális Egyesület és a Tábori rabbinátus ismeretterjesztő kerekasztal-beszélgetést rendezett a zsidóságról a pápai Pedagógus Otthonban. Totha Péter Joel tábori rabbi ismertette a Tábori Rabbinátus 15 éves működését, majd az Osztrák-Magyar Monarchia hadseregének zsidó vonatkozásairól tartott előadást.

november 24-25.

Az Or-Zse kétnapos konferenciával emlékezett meg Tel Aviv megalapításának századik évfordulójáról. A konferenciát Aliza Bin-Noun izraeli nagykövet nyitotta meg. Feldmájer Péter „A tavaszi álomból nyári megapolisz”; Staller Tamás „Filozófia a Zsidó Államban”; Slomo Spitzer „Az 'Agudat Jisrael' mozgalom 100 éves”; Harasztí György „Magyar-zsidó írók Tel Avivban: Avigdor Hameiri és Kaczér Illés”; Lichtmann Tamás „Tel Aviv "pesti humora"; Hídvégi Máté „Azt mondták nekem, hogy Ön államosítani szeretné az összes kórházat...”; Tel Aviv és környéke egészségügyének 100 éve”; Eliezer Slomovits „200 év után egy új Tel Aviv”; Barát Tamás „Bizalom a virtuális világban, Tel Aviv és a várossal kapcsolatos virtuális kommunikáció”; Szécsi József „ojkiá párá thálásszán - ház a tengerparton”; Róna Tamás „Tel Aviv az idő fogságában”; Sommer László „Tel Avivi iskolák”; Radnóti Zoltán „Kikötővárosok történetei a Szentírásban”; Darvas István „Jaj, úgy élvezem én a strandot”; Oláh János „Fehér város a kék tenger partján” - a Múlt és Jövő folyóirat beszámolója Tel Avivról, az 1930-as évekből”; Kárpáti Judit „A jemeni zsidók szerepe Tel Aviv kulturális életének fejlődésében”; Kiss Endre „Theodor Herzl és Tel Aviv”; Breuer Péter „Az én Tel Aviv-om”; Schőner Alfréd „III. századi zsinagóga mozaik a vízesések

árnyékában (Tel Aviv és/vagy Ein Gedi)" címmel tartottak előadást.

november 25.

1. A KönyvEsték sorozatban mutatták be „A Világ Igazai Magyarországon a második világháború alatt” című kötetet a Holocaust Emlékközpontban. Az eseményen jelen volt Aliza Bin-Noun, Izrael Állam nagykövete, és Hiller István oktatási miniszter. A kötetet Molnár Judit szerkesztő és Karsai László történész mutatta be. Meghívott vendég volt Vanczák Zsuzsa embermentő, és Deák István túlélő, a Columbia University tanára. Közreműködött Horgas Eszter fuvolaművész.

2. Az Alma utcai Szeretetotthonban rendezett kántorkoncerten Biczó Tamás, Kardos László, Rosenfeld Dániel Imre, Vencel György és Zucker Immanuel főkantorok énekeltek.

november 26.

„Az árpádsáv tegnap és ma” címmel rendeztek időszaki kiállítást és tudományos konferenciát a Holocaust emlékközpontban a 65-ik évfordulóra emlékező sorozatban. Závada Pál nyitóbeszéde megjelent a Beszélő 2009/11-12. számában (109-111. p.). A konferencián „Az árpádsáv alakváltozásai és a szélsőjobboldal”; „Válság – váltás – választás”, valamint „Antiszemitizmus, a szélsőjobboldal szimbólumai, identitásértelmezések” témakörben hangzottak el előadások. A konferenciát Harsányi László, az Emlékközpont ügyvezető igazgatója nyitotta meg, a bevezető előadást Ormos Mária tartotta „A nyomor istennője, mint szálláscsináló – Válságok és szélsőségek a 20. századi Európában” címmel. Pandula Attila „Fejezetek az árpádsávós zászló-lobogó, szimbólumok történetéből”; Vonyó József „Az egység vagy a megosztás szimbóluma? A Nemzeti Egység Pártjának jelvényei”; Karsai László „Szálasi Ferenc mozgalmának jelvényei, jelképei és zászlói”; Ungváry Krisztián „Új honfoglalás. Politikai szimbólumok a Horthy-rendszer második felében” címmel tartott előadást az első szekcióban. A vitavezető Csorba László volt. A második szekcióban Deák István (California) volt a levezető elnök. Sipos Péter

„Vezérkari tiszt vagy politika – Szálasi dilemmája, 1935”; Hubai László „A szélsőjobboldal az 1939-es választásokon”; Grajczjár István – Tóth András „Válság és választás: utak a jobboldali radikalizmushoz”; Kovács László Imre „A radikális jobboldal az 1990 utáni választásokon” címmel hangzottak el előadások. A harmadik szekcióban Pók Attila volt a levezető elnök. Kovács András „Antiszemiták és holocausttagadók a mai magyar társadalomban”; Oblath Márton: Képlékeny ellenségek. Az online nemzeti radikalizmus politikai identitásáról”; Pálincás János „Szimbólumok a szélsőjobboldalán: egy üzleti lehetőség az 'identitásiparban'”; Feischmidt Margit „Revízió és ellenszegülés. Régi szimbólumok és új jelentések a magyar nacionalista ellenkultúrában” címmel tartott előadást.

november 27.

1. A Bét Orim Sabat Salom estjének vendége Donáth László evangélikus lelkész volta, akivel Raj Ferenc főrabbi beszélgetett.

2. Tel Avivban a magyar nagykövetségen mutatták be Kertész Lilly „Mindent felfaltak a lángok” című holocaust visszaemlékezésének héber kiadását. Bevezetőt mondott Itamar Jaoz-Keszt.

3. Tizenöt évig volt a Mazsike és a Szombat munkatársa Fritz Imréné (1938-2009). A 71 évesen meghalt pénzügyi munkatárstól a Szombat „Éva néni” című nekrológgal búcsúzott.

november 28.

1. A Bét Orim Agora Akadémiájának vendége Faludy Judit művészettörténész volt, aki az orosz zsidók a festészetben címmel tartott előadást.

2. Bálint András Radnóti című műsorát adta elő a XIII. Hollán Ernő utca 21/b Zeneiskolában a Pozsonyi „Piknik Estek az Újlipótvárosban” című sorozat keretében.

3. Garas Dezső színművésszel Rózsa Péter beszélgetett a Spinoza Házban.

november 29.

Egész napos „Zsidó gasztronómiai fesztivált” rendeztek a Gozsdu udvarban.

„Alexandersohn Jonathan és a csabai rabbiper” címmel Borbély Tamás tanulmánya jelent meg az Egyháztörténeti Szemle 2009/4. számában (67-86. p.).

Az Aetas 2009/4. számában Mislovits Erzsébet „Vázlatok a középkori és a 18. századi magyarországi zsidóság történetéből (Szőlőbirtoklás és borkereskedelem.)” címmel közölt tanulmányt (135-155. p.).

A Vasi Szemle 2009/6. számában Gecse Veronika „A zsidóellenes rendeletek hatásai a szombathelyi közösségre (1944. március 19- április 28.)” című tanulmányát jelentette meg (692-698. p.).

A Szombat 2009/novemberi tematikus száma a százéves Tel Avivval foglalkozott (Klein Rudolf, Avraham Burg, Yoram Kaniuk, Shiri Zsuzsa, Itamár Jáoz-Keszt, Uri Asaf, Etgar Keret, Vári György és Szántó T. Gábor írásaival 4-27. p.). Vitányi Ivánnal Várnai Pál készített interjút „Mit keres ő ezek között?” címmel (32-34. p.). Gadó János „Mazsök-támogatások-2009. Reflexiók a Magyarországi Zsidó Örökség Közalapítvány kuratóriuma által 2009-ben nyújtott támogatásokra” címmel elemezte azokat a finanszírozási anomáliákat, amelyek a zsidó szervezetek működtetését jellemzik (29-32. p.).

A Beszélő 2002/11-12. számában Ács Pál elemzése jelent meg „Fattyazás - Illyés Gyula: A faj védői” című verséről (117-122. p.). Vári György „Összeordítások” című írásában kért bocsánatot egy aluljáróban megsértett újságárustól, és Kőbányai Jánostól, a Múlt és Jövő című folyóirat főszerkesztőjétől a kettőjük között zajlott adáz vita miatt (9-12. p.).

december hónap

december 1.

A Holocaust Emlékközpontban az embermentés volt a decemberi téma a holocaust 65-ik évfordulóján „Avagy őrzője vagyok-e testvéremnek” címmel.

december 3.

A Holocaust Emlékközpont KönyvEsték sorozatában Héléne Berr Naplóját mutatta be Lángh Júlia, Závada Pál és Pécsi-Pollner Katalin.

december 4.

A Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola (Bp. V. Piarista köz 1.) Bibliatudományi Tanszéke „Aqéda (Izsák megkötözése Gen, 22,) a zsidó és keresztény hagyományban” címmel rendezett szimpóziumot. Az MTA Judaisztikai Kutató Intézete képviselőjében Bányai Viktória „Aqéda mint archetípus a középkori zsidó mártírok leírásában”; Buzási Gábor „Az Aqéda az egyházatyák értelmezésében”; Koltai Kornélia „Az Aqéda mint irodalom” címmel tartott előadást.

december 3-5.

A Gólem budapesti zsidószínház és a Nemzeti Színház közös szervezésében izraeli színházak vendégjátékára került sor a Nemzeti Színházban.

december 4-5.

„Emlékezés, identitás, diskurzus” címmel rendeztek konferenciát az ELTE TÁTK Szociológiai Tanszékén. A tanácskozáson többek között Hetényi Zsuzsa „Név és identitás: irodalmi névadás emigráns szerzők műveiben - a berlini orosz és orosz zsidó emigráció példáin”; Erős Ferenc „Identitás, trauma, emlékezés”; és Kriza Borbála „Nem a város bűne!” - a Holocaust nem zsidó emlékezete Kőszegen” című előadása hangzott el.

december 5.

A Budai Micve Klubban Harkányi Endre színművésszel Bóta Gábor beszélgetett.

december 6.

A Hegedűs Gyula utcai zsinagógában rendezett koncerten elhangzott Georg Friedrich Händel: Judas Maccabeus oratóriumának keresztmetszete és Aharon

Harlap: Psalms című műve. Fellépett a Solti György Kamarazenekar, énekelt Horváth Dalma, Masa Anita, Megyesi Zoltán és Jekl László, vezényelt Aharon Harlap (Izrael).

december 9.

1. Az EMIH meghívására Budapesten tartózkodó Elie Wiesel Nobel - Békedíjas író beszédet mondott a Parlament Felsőházi termében a „Magyar-zsidó együttélés a közös jövőért” című konferencián. (A konferencián elhangzott beszéd olvasható az Új Élet 2010. január 1-jei számában 1,4. p.). A Chabad Lubavics mozgalom magyarországi megjelenésének huszadik évfordulójára rendezett konferencián Bajnai Gordon miniszterelnök és Katona Béla házelnök is köszöntőt mondott. (Olvasható az ÉS 2009/51-52. számában.) Előadást tartott Kányádi Sándor erdélyi költő, és Köves Slomó EMIH vezető rabbi. A „Magyar zsidó jövőért” kitüntetést Oberlander Baruch rabbi, a mozgalom magyarországi elindítója, és felesége, Oberlander Batseva kapta. Zárszót Feldmájer Péter Mazsihisz elnök mondott. A látogatás másnapján Elie Wieselt fogadta Sólyom László köztársasági elnök, a Hit Gyülekezete pedig antifasiszta tömeggyűlésre hívta meg. A mintegy tízezer főnyi hallgatóság előtt mondott beszédét az ATV élő adásban közvetítette. Elie Wiesel előadásán megjelentek a kormány, a politikai pártok és a szellemi élet prominensei a Hetek Közéleti Klubban.

2. A Szabad Zsidó Tanház záró előadását Haraszti György tartotta „Hogyan élhette volna túl a magyarországi zsidóság a holocaustot?” címmel.

december 10.

A BZSH közgyűlésén megvitatták a 2010-es költségvetést, a 2009-es háromnegyedévi gazdálkodást annak ellenére, hogy a Számvizsgáló Bizottságrészéről senki nem jelent meg a közgyűlésen. Döntöttek ingatlanok eladásáról is.

december 11.

1. Radnóti Miklósné Gyarmati Fannit a Magyar Köztársasági Érdemrenddel tüntették ki kutatói tevékenységéért és a költő hagyatékának gondozásáért.

A kitüntetést Hiller István kulturális miniszter adta át.

2. Lemondott Zoltai Gusztáv a Hegedűs Gyula utcai templomkörzet elnöki tisztéről egyéb elfoglaltságaira hivatkozva. A közösség Egri Oszkárt választotta meg elnöknek.

3. Az ÉS 2009. december 11-i számában az 1944 novemberében Abdán elkövetett tömeggyilkosság egyik tanújával készített riportot Csapody Tamás „Iszonyodtunk, és meg voltunk rettenetesen lepődve” címmel (25-16. p.).

december 12-19.

Hanuka. A Zsikk négy napig tartó Hanuka fesztivált szervezett a Goldmark teremben 12-17 között. Fellépett a Judrom Gipsy Band Klein Judittal, a kamarazenei esten fellépett Korcsolán Orsolya Mariann önálló műsora volt látható „Kollektív neurózis - Könnyűzene” címmel. A sorozat utolsó előadásán Gerendás Péter Faludy György megzenésített verseiből adott elő. A Marom Egyesület és a Jewish Distribution Committee ebből az alkalomból várostörténeti túrát szervezett „Negyed6negyed7” összefoglaló címmel 11-16. között. A hanuka minden napján más-más zsidó helyszínt lehetett meglátogatni. A programban 32 helyszín szerepelt. A Sirályban például Tatár György tartott előadást a harcászati teológiáról, a Zsidómúzeum szervezésében pedig levetítették az „Abenland - Alkonyat” című német filmet. Fred Kelemen rendezővel Dettre Gábor beszélgetett. Geréby György „Isten és birodalom” című könyvének bemutatóját a Sirály pincében tartották.

december 12.

1. A Szombat folyóirat 20. születésnapjait buliját a Vince Kiadó Klauzál tér 13-ban lévő könyvesboltjában rendezték meg. Közreműködtek a Budapesti Zsidó Színház és a Gólem Színház művészei.

2. A Bét Orim Agora Akadémiáján „A zsidó ellenállás formái a Qumrani időszakban” címmel tartott előadást Nagy József filozófus, az ELTE BTK Olasz tanszékének tudományos munkatársa.

december 13.

1. A Kidma Hanuka fesztivál keretében szervezett építészeti szemináriumot a Rumbach Sebestyén utcai zsinagóga sorsáról az RS9 kávézóban és a Rumbach zsinagógában.

2. A Lauder Javne Zsidó Közösségi Iskola tízedik alkalommal rendezett Könyvünnepet. Az esemény szervezője Horváth Cili tanárnő volt, a résztvevőket Horányi Gábor szervezeti igazgató köszöntötte. A hanukai gyertyagyújtás után a fellépett a Lauder Zeneiskola zenekara és kórusa, a Balla Margit vezette Javne Színház. Lackfi János és Nádasy Ádám íróvendégek munkáikból olvastak fel.

december 16-17.

Jeruzsálemben rendeztek világkonferenciát az antiszemitizmus formáiról. A tanácskozás elnöke Avigdor Liberman miniszterelnök-helyettes, izraeli külügyminiszter volt. A magyar küldöttség tagjai: az izraeli nagykövét, Feldmajer Péter, a Mazsihisz elnöke, Zoltai Gusztáv, a Mazsihisz ügyvezető igazgatója, Breuer Péter, valamint Balog Zoltán, az Országgyűlés Emberi Jogi, Kisebbségi és Vallásügyi Bizottságának fideszes elnöke, végül Semjén Zsolt, a KDNP elnöke. A küldöttség két utolsó tagja antiszemita kijelentéseiről vált hírhedtté.

december 18.

A Petőfi Csarnokban „Klezmer és irodalom” címmel Ungvári Tamással beszélgetett Zelki János. Köves Tamás „Klezmer a falon” című kiállítását Bächer Iván nyitotta meg. Fellépett az Odessza Klezmer Band, a Vodku zenekar, és a Z, mirim.

december 20.

1. Győrben a zsinagógában rendezett koncerten elhangzott Sárai Tibor: Kis Szvit, Weiner Leó: Ballada klarinétra és gordonkára, Weiner Leó: Románc gordonkára, Weiner Leó: I. Divertimento, Ránki György: „1944 Radnóti Miklós verseire” című műve. Fellépett a Solti György Kamarazenekar, Szepesi Bence klarinét, Puskás Zsolt gordonka, Bátki-Fazekas Zoltán ének és Kereskedő Tamás zongora szólójával.

2. A Mazsihisz közgyűlés napirendjén a 2009-es költségvetés időarányos teljesítésének megvitatása,

valamint határozathozatal szerepelt a 2010-es költségvetésről. Bejelentették a Mazsihisz Ifjúsági Csoportjának megalakulását. Határoztak egy, a Mazsihisz tulajdonában lévő soproni ingatlan elidegenítésének engedélyezése, valamint határozat a bodrogkeresztúri temető használatának átengedéséről. Előkészítették a Mazsihisz alelnökének időközi választását.

3. A Radnóti Színházban bemutatták Füst Milán: Boldogtalanok című drámáját Szász János rendezésében.

december 21.

1. Varga Imre Radnóti Miklós szobrát avatták fel a Radnóti Színház előtt. Avató beszédet mondott Demszky Gábor főpolgármester és Bálint András, a színház igazgatója. A szobor több példányban is áll az ország közterein, sőt a határon túl, Borban is.

2. Erzsébetváros önkormányzata emlékkövet állított Szenes Hanna emlékére. A civil kezdeményezésre készült „Gondolatok köve” elnevezésű kompozíciót a VII. kerületi Szenes Hanna parkban állították fel. Erzsébetváros önkormányzatának képviselő-testülete korábban arról döntött, hogy kötömb térkompozíciókat állít fel híres emberekről elnevezett közterületeire. Ilyen alkotásokat helyeznek majd el a későbbiekben az Almássy téren, a Bethlen Gábor téren, a Herzl Tivadar téren, a Tom Lantos emlékparkban, a Garay téren, a Hevesi Sándor téren, a Kéthly Anna téren, a Klauzál téren és a Madách téren.

Decemberben a Magyar Akkreditációs Bizottság 2017-ig meghosszabbította az Or-Zse egyetemi státusát. Sólyom László köztársasági elnök meghosszabbította Schőner Alfréd rektori kinevezését. Az Or-Zse az oktatási tevékenységen, doktori iskoláján kívül évkönyveket, és Or-Zse Értesítőt ad ki. Újraindították a „Magyar Zsinagóga”, és a „Magyar Zsidó Szemle” című folyóiratokat.

Az év utolsó napjaiban halt meg Vanderstein János, a Hódmezővásárhelyi Zsidó Hitközség és a Magyar - Izraeli Baráti Társaság elnöke. Szentí Tibor és Lázár János emlékező írása az Új Élet 2010. január 15-i

számában olvasható (6. p.) „Vanderstein János halálára címmel.

Villányi András fotóművész kamara kiállítását Benedek István Gábor és Lomnici Zoltán nyitotta meg a Vince Kiadó Klubhelyiségében, a Klauzál u. 13-ban.

Domán István főrabbi „Elképzelések a túlvilágról – gondolatok az üdvösségről és kárhozatról” címmel tartott előadást a „Zsidó vallás és kereszténység” előadássorozaton, amelyet az Or-Zse, a Jezsuita Rend és a Faludi Ferenc Akadémia rendezett a Párbeszéd Házában decemberben.

A Magyar Jog 2009/12 számában Bárándy Gergely „A holocaust tagadása – mi lett volna ha... és vajon lesz-e valami?” című cikke jelent meg (735-745. p.).

A Szombat 2009/10 „Buda és a zsidóság” tematikus számában Ablonczy Balázs, Ayhan Gökhan, Gadó János, Háy János, Kozma György, Novák Attila, Vajda Károly, Vári György és Zeke Gyula írásai jelentek meg.

A Mazsike 2009/10. Hírlevelében Beney Zsuzsa (1930-2006) költőről emlékezett meg a „Magyar zsidó nagyjaink” rovat (6. p.).

A magyarországi Chabad mozgalom húsz évét foglalja össze az Egység 2009/decemberi (68.) száma (1-16. p.).

A „Budapesti negyed” című folyóirat 2009/2-4. (nyári – őszi – téli száma) Karinthy Frigyesnek állított emléket három kötetben. Kötetek szerkesztői Lugosi András és Rózsafalvi Zsuzsanna voltak. Az első két kötet alcíme „Karinthyából Epepébe 1-2.”, a harmadiké „A Csömöri úttól egészen a Filatori-gátig – A Karinthyak Budapestje” volt.

A Dohány utcai zsinagóga százötven éves fennállásának évében folyamatosan voltak a jubileumra emlékeztető rendezvények.

Ebben az évben a Szegedi Hittudományi Főiskola óraadó tanára lett Markovics Zsolt szegedi főrabbi.

A Mazsihisz-pályázatok 2009-es nyerteseit az Új Élet 2010. január 15-i száma sorolja fel (6. p.). Rendezvényekre 7 millió forint, könyv és egyéb dokumentumok előállítására 3 millió, sportra 3 millió, táborozásra, kirándulásra 2 millió forintot kaptak a vallási szervezetek.

Bányai Viktória az MTA Judaisztikai Kutatócsoportja honlapján összeállítást készített „Magyarországi zsidó temetők dokumentálása – több temetőt (települést) érintő projektek, műhelyek” címmel.

Magyar Zsidó Levéltár
2012

Eseménytár
a 2010. év zsidó vonatkozású krónikája

január hónap

január 1.

Az Új Élet első számában beszámoló olvasható a 2010-ben húsz éves Maszoret Avot Amerikai Alapítványi Iskola működéséről „Nyitnikék a Wesselényi utcában” címmel (2. p.) Deutsch Gábor tollából.

január 10.

1. A Budai Micve Klubban Andraszew Iván íróval Verő Tamás beszélgetett.

2. „Sára komplex személyisége a progresszív judaizmus szerint” címmel Kelemen Katalin rabbi tartott előadást a Bálint Zsidó Közösségi Házban az EszterHáz Egyesület rendezvényén.

január 13.

Bruck Edit munkásságával ismerkedtek meg a „Retikül női irodalmi turkáló” program látogatói a Klauzál tér 13-ban. A programokat havonta egyszer rendezték meg a Vince Kiadó Könyvesboltjában. A házigazda Takáts Andrea, zenei közreműködők: Darvas Ferenc, Kardos Dániel, Vázsonyi János.

január 15.

Stern László kántorra emlékezett Giora Sharon főkantor az Új Élet 2010. január 15-i számában „A legnagyobbak a nagyok között” című sorozatában (5. p.).

január 16.

Az Ernst Múzeumban bemutatták Forgács Péter „Col Tempo - W.- project” című installációját, amely egy náci antropológiai kutatásról készült. A Rényi András kurátor közreműködésével létrejött alkotást 2008-ban a velencei biennálén mintegy 200 ezren látták. A Népszabadság 2010. február 17-i számában Rózsa Gyula „Átüt a rettenet” címmel, az ÉS-ben 2010. február 5-

én György Péter „Múzeumkritika - A félreértés” címmel írt az installációról.

január 17.

1. A Mazsihisz közgyűlés napirendjén a szokásos gazdálkodási témákon (2010-es költségvetés, háromnegyed éves beszámoló) kívül Egri Oszkár és Feldmájer Péter tájékoztatást adott a Mazsihisz ifjúsági szervezetének megalakulásáról. Az újjáalakult Tokaji Hitközséget elismerték a Mazsihisz teljes jogú tagjává. A tokaji közösség elnöke Kalmanovics Miklós, alelnöke Lówy Lajos lett. (A hitközséghez rövidesen csatlakozott a Tokaj-Hegyalja Hagyományőrző Egyesület mintegy 30 taggal.) Előkészítették a Mazsihisz alelnökének, és a Választási Bizottság tagjainak megválasztását. A bodrogkeresztúri temetőhasználatának átengedésével, a soproni 3239 hrsz, a pápai Petőfi Sándor u. 17, a Budapest Bajza u. 1. 3. emeletén, a Tatra u. 30/b, továbbá a Károly krt. 7. 5. em. 26. ingatlanok értékesítéséről. A bodrogkeresztúri temető gondozását a New York-i hitközség kérte. Március elején avatták fel a mikvét Tokajban. A költségeket jelentős részben az utolsó tokaji rabbi fiának, Mordche Smüél Berkovits anyagi támogatásából fedezték.

2. A római zsinagógába látogatott el XVI. Benedek pápa - követve ezzel VI. János Pál 1986. április 13-i látogatásának példáját.

3. Először adták át a Raoul Wallenbergről elnevezett díjat a Holocaust Emlékközpontban. A Hiller István kultuszminiszter, a Szociális és Munkaügyi Minisztérium, a Raoul Wallenberg Alapítvány és Egyesület, a Roma Polgárjogi Alapítvány, valamint a Települési Önkormányzatok Szövetsége által alapított díjat első alkalommal Dúl Géza plébános, a Szent Erzsébet Segítő Alapítvány kuratóriumának elnöke, Rozner László, az újpesti zsidó hitközség elöljárója, Somos László esperes-plébános, Szécsi József, a Keresztény - Zsidó Társaság főtitkára és Tóth Józsefné pedagógus kapták.

január 18.

A Budapesti gettó felszabadulásának 65. évfordulóján „Buchenwald elfeledett asszonyai” címmel

nyílt kiállítás a Budapesti Zsidó Múzeumban. Az év további részében Debrecenben és a főváros több kerületében is bemutatták a kiállítás anyagát.

január 23.

1. A Hegedűs Gyula utcai körzetben vendégül látták Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbit.

2. Mácsai Pál mondott verseket a Hollán Ernő utcai zeneiskolában a „Pozsonyi Piknik” rendezvény keretében.

január 25.

A Duna TV műsorra tűzte a Henryk Slawik – A lengyel Wallenberg című lengyel dokumentumfilmet.

január 25-30.

A Holocaust Emlékközpontban filmhéten és konferencián foglalkoztak a holocausttal. Az előadók Réz András, Hirsch Tibor, Fehéri György, Murai András, Szirtes Andrea, Pócsi Andrea, Pályi Márk, Salamon András, Szekeres Csaba, Bársony Kata, Beck Zoltán, Junghaus Timea, Szuhay Péter és Tischler János voltak. A konferencia koncepciójáért és megrendezéséért felelős munkacsoport tagjai: Fehéri György irodalomtörténész, esztéta, Murai András docens, Pécsi-Pollner Katalin irodalomtörténész, Pócsik Andrea, filmtörténész, Surányi Vera, filmtörténész, Szirbek Anita. - az „Élet minden áron” (cseh, 2000, r: Jan Hrebejk); „A szürke zóna” (amerikai, 2001, Tim Blake Nelson); „Három hiányzó oldal”(magyar, 2008, Schuszter Richárd); „Gravitáció” (magyar, 1981, Szirtes András.); „Memory of K.Z. (Fotóterápia)” (magyar. 2007, Szirtes Tamás); „A varsói gettólázadás krónikája Marek Edelman elbeszélése szerint” (lengyel, 1994, Jolanta Dylewska); „A holocaust színei” (finn, 2009, Rax Rinnekangas filmje – világpremier a holocaust nemzetközi emléknapján); „Elfajzott művészet” (svéd, 1989, Peter Cohen); „A látogatás” (magyar, 1983, B. Révész László); „Türelem” (magyar, 2007, Nemes Jeles László); „Egy élet egy életért” (amerikai, 2008, Paul Schrader); „Meséld el...” (magyar, 2007, Salamon András); „Üvegház”, „Agapé” (mindkettő magyar, 2009, Szekeres Csaba); „Elfelejtett szállítmányok:

Észtország" (cseh, 2008, Lucas Pryvill);
„Emlékmorzsák" (lengyel, 2008, Jolanta Dylewska.).

január 27.

1. A Holocaust Nemzetközi Emléknapján világszerte megemlékeztek az auschwitzi koncentrációs tábor felszabadításának 65. évfordulójára. Benjamin Netanjahu izraeli miniszterelnök az egykori tábor területén, Simon Peresz izraeli államelnök pedig a német parlamentben mondott beszédet az évfordulón. Magyarországot Mandur László, a magyar országgyűlés alelnöke képviselte a koncentrációs tábor helyén rendezett megemlékezésen. Heti audienciáján a soá borzalmairól beszélt XVI. Benedek pápa. Mesterházy Attila, az MSZP miniszterelnök-jelöltje benyújtotta a holocaust-tagadás törvényi büntethetőségének indítványát az országgyűlésben. (A parlament a ciklus utolsó ülésén, 2010. február 22-én névszerinti szavazással 197 igen, 142 tartózkodás és 1 nem szavazattal elfogadta a holocaust tagadás törvényi büntethetőségét. A büntetési tétel 3 évig terjed. Júniusban a Fidesz kormány egyik első intézkedése volt, hogy a törvény szövegéből a holocaust kifejezést törölte.) A Játékszínben rendezett megemlékezés díszvendége a Magyarországon tartózkodó Avigdor Liberman izraeli miniszterelnök-helyettes volt. Bajnai Gordon miniszterelnök fogadta Libermant, a magyarországi zsidóság vezetői pedig díszebédet adtak tiszteletére a Síp utcai székházban. A Duna TV a mártír Szerb Antalra emlékezett. Bemutatták az „Utas és holdvilág – Szerb Antal emlékére”, valamint a „Baljós felhők között – Szerb Antal” című magyar tévéfilmeket, továbbá az író VII. Olivér című művéből forgatott filmet. Az M1 csatornán az Európa, Európa című lengyel-francia, német filmmel, az M2 csatornán pedig a Maár Gyula Pilinszky „KZ-oratórium” című költeménye alapján rendezett dokumentum-játékfilmjével, valamint a „Hagyd a köveket” című magyar dokumentumfilmmel emlékeztek. Elie Wiesel az olasz parlamentben elmondott beszédében ismét felvetette XII. Pius pápa felelősségét a holocaust idején, továbbá követelte, hogy következő külföldi útján tartóztassák le a holocaust tagadó Mahmúd Ahmedinezsád iraki elnököt. Az Újvidéki Tudományos és

Művészeti Akadémián a holocaust nemzetközi emléknapján jelentették be, hogy a végéhez közeledő vizsgálat 5000-nél több magyar áldozatról tud a negyvenes években a Délvidéken elkövetett magyar vérengzéshez fűződően. Révkomáromban a Menház épületében műsoros összeállítással tisztelegtek az áldozatok előtt a holocaust nemzetközi emléknapján, valamint emléktáblát avattak az egykori neológ zsinagóga bejárata felett. Az avatáson beszédet mondott Deutsch Róbert budapesti főrabbi, Pasternák Tibor, Révkomárom polgármestere és Pasternák Antal, a hitközség elnöke.

2. Meghalt Jerome David Salinger (1919-2010). A Szombat 2010/márciusi számában Hanák András „A Zabhegyező halála” című írásával emlékezett a világhírű íróra (32. p.).

január 29.

AZ ÉS-ben Tamás Pál „Identitásáldozat” című írása ismertette Slomo Sand Tel Aviv-i történész „The Invention of the Jewish People” (London-New York, Verso 2009. A héber eredeti kiadás: Matai Ve'ekh Humtzaa Ha'am Hayehudi. Tel Aviv, Resling, 2008) című könyvét.

január 30.

A Budai Micve klubban az alkotók bemutatták Závada Pál író és Radó Gyula rendező „Arctalan árnyak” című dokumentumfilmjét.

január 31.

Tel-Avivban a magyar nagyköveti rezidencián Pro Cultura Hungarica kitüntetés kapott három izraeli személyiség: Szalai Anna, a jeruzsálemi Héber Egyetem magyar tanára, Nurit Tinari Modai, az izraeli külügyminisztérium osztályvezetője és Ofer Vardi újságíró. Az elismerést Arató Gergely, az Oktatási és Kulturális Minisztérium államtitkára adta át.

A Közép-európai Egyetem (CEU) Könyvtárában megtekinthetővé és kutathatóvá tették Stefan Spielberg 1994-ben alapított Soá Intézet Vizuális Történelmi Archívumának teljes anyagát. 1994 és 1999 között 56 országban, 32 nyelven 52.000 életinterjú

készült, ebből 1349 a magyar nyelvű visszaemlékezés. Magyarországon csaknem 800 interjút készítettek.

A romániai Szatmárnémetiben „Anne Frank - Történelem a mának” címmel nyílt kiállítás a Művészeti Múzeumban. A megnyitón jelen volt a budapesti Holocaust Emlékmúzeum, valamint a Debreceni Zsidó Hitközség képviselője is.

A Rubicon 2010/januári számában Molnár Judit tanulmánya jelent meg „A csendőrség szerepe a holocaustban” címmel (46-52. p.);

A Szombat 2010/1. számában Novák Attila „A Mazsichisz-rendszer válsága” címmel írt cikket (5-8. p.). Gadó János a személyi jövedelemadó egy százalékaról tett felajánlásokról írt a zsidó szervezetek számára „Gazdagodó zsidóság II” címmel (9-11. p.).

A Mazsike Hírlevél 2010/januári számában „A lágymányosi zsinagóga története és zenei élete” címmel Petrovics Péter tanulmányának első része jelent meg a Fiatal tudós-jelöltek fóruma rovatban (5. p.). A második részt a Hírlevél februári számában (5-6. p.), a harmadikat a márciusi számában (5. p.) közölték. A negyedik rész az áprilisi (6. p.), az ötödik a májusi (5. p.) számban, a hatodik a júniusi számban, a befejező rész a szeptemberi számban jelent meg (5. p.). A „Magyar zsidó nagyjaink” rovatban Wigner Jenő Pál fizikusról (1902-1995.) olvasni (4. p.).

A Budai Sófár 2010/2. számában olvasható cikk Végházi Istvánról (1923-1999), egykori budai főrabbiról (8. p.).

február hónap

február 1.

Az Új Életben Deutsch Gábor „A Dalszínház utcából elindulva” című írása Slomó Spitzer nyugalmazott

egyetemi tanár életútját rajzolta meg (6. p.). Kardos Péter főrabbi pedig többrészes „Kántor voltam északon” című írásának első részét publikálta (8. p.). Az első három részben varsói, majd a következő négyben svédországi emlékeit foglalta össze. Az utolsó rész a lap május 1-i számában jelent meg.

február 1-4.

A Francia Intézet és a Holocaust Emlékközpont közösen rendezett konferenciát „Holocaust és filmművészet” címmel. Levetítették az Életvonal (Radu Mihaileanu, 1998, francia); az Un secret (Claude Miller, 2007, francia); Sorstalanság (Koltai Lajos, 2006, magyar) és a Meséld el... (Salamon András, 2007, 5 p., magyar) című filmeket. Az utóbbit a rendező, Salamon András mutatta be. A vetítéseket követő beszélgetések résztvevői voltak: Fehéri György irodalomtörténész, Surányi Vera filmtörténész, Pécsi-Pollner Katalin irodalomtörténész, Szita Szabolcs a Budapesti Holokauszt Intézet igazgatója, történész, Erős Ferenc pszichológus és Norbert Engel a francia kulturális ügyek szakfelügyelője, a Soá emlékének ápolására létrehozott nemzetközi akciócsoport egykori elnöke. „Az európai zsidóüldözés ábrázolása a filmművészetben” című konferencia résztvevői Szita Szabolcs, Kende Péter, az MTA külső tagja, Karsai László, történész, a Szegedi Tudományegyetem professzora és Norbert Engel, a francia kulturális ügyek szakfelügyelője, a Soá emlékének ápolására létrehozott nemzetközi akciócsoport egykori elnöke.

február 3.

Gyurcsány Ferenc korábbi miniszterelnök, és felesége, Dobrev Klára Izraelbe utazott az izraeli kormány meghívására. Gyurcsány részt vett és felszólalt a Herzliya tízéves jubileumi konferenciáján, és több politikussal - köztük Benjamin Netanjahu izraeli, és Tony Blair korábbi brit miniszterelnökkel -, valamint gazdasági szakemberrel tárgyalt.

február 6.

1. A Micve Klub vendége Lévai Katalin politikus, író volt, akivel Bóta Gábor beszélgetett.

2. A Népszabadság Hétvége mellékletében Kőbányai János „A magyar társadalom háborúi a nagy háborúban” című írása jelent meg az első világháború körüli időszakról (6-7. p.).

február 9.

Chicagóban a magyarországi holocaust áldozatinak 95 örököse jóvátételi pert indított a városi bíróságon a Magyar Államvasutak ellen, mivel a holocaust idején a részvénytársaság közreműködött a zsidók deportálásában. A felperesek jobbára amerikai, illetve izraeli lakosok voltak. A per tárgya 240 millió dollár vagyoni kár, és egymilliárd dollár nem vagyoni kár megtérítése. A zsidó kárpótlás ügyében tárgyaló nagy nemzetközi zsidó szervezetek egyikének támogatása sem szerepel a beadványon. A holocausttal foglalkozó magyarországi szakértők, történészek, zsidó szervezetek pedig haszonelvűnek nevezték a kezdeményezést, s ezért elutasították. A per ellen tiltakozók között volt Randolph L. Braham professzor és Karsai László történész. Novák Attila a Népszabadság 2010. február 22-i számában „A MÁV-per árnyéka” címmel közölte véleményét (11. p.). Kádár Gábor és Vági Zoltán a Magyar Narancs 2010. február 25-i számában „Topmenedzserek vagy tömeggyilkosok? Háborús bűnösök, kárpótlási folyamat és a MÁV” címmel írtak cikket (26-28. p.). Karsai László és Molnár Judit az ÉS 2010. március 12-i számában „A MÁV és a holocaust” című cikkükben (4. p.) fejtették ki véleményüket a témában. A chicagói bíróság 2010. április 22-re tűzte ki a meghallgatást, ám azon a MÁV képviselőjében nem jelent meg senki. A MÁV védelmére a White and Case nemzetközi ügyvédi iroda kapott megbízást. Augusztus 4-re tűzték ki a következő meghallgatást, de július 10-én a Magyar Nemzeti Bank haladékot kapott az ügy kivizsgálására. Október 21-én Holocaust túlélők és hozzátartozóik újabb keresetet nyújtottak be Washingtonban a magyar állammal, illetve a MÁV-val és a Rail Cargo Hungariával (a MÁV Cargo jogutódjával) szemben, azzal a váddal, hogy a második világháború idején együttműködtek a nácikkal a zsidók kiirtásában.

február 10.

Vajda Mihály filozófust 75-ik születésnapján Perec László köszöntötte a Népszabadságban „Úton lenni” című írásával (9. p.).

február 11.

1. Héber szépirodalmi fordítói versenyt hirdetett az Izraeli Kulturális Intézet. A bíráló zsűri elnöke Balázs Gábor, az intézet igazgatója volt.

2. Az ELTE BTK szervezésében 13 részes előadássorozat indult a Gólyavárban „Tárgykultúra és gondolkodás az Ókorban” címmel. A rendezvénysorozat főszervezője Zólyomi Gábor, az Ókortudományi Intézet igazgatója. Előadást tartott Fejős Zoltán, a Néprajzi Múzeum főigazgatója, Raczký Pál, az ELTE Régészeti Intézetének igazgatója, Toronyi Zsuzsanna, a Zsidó Levéltár igazgatója és Zólyomi Gábor.

február 12.

A Hegedűs Gyula utcai körzet Oneg Sabat vendégei voltak Benedek István Gábor, Deutsch Gábor és Ungár Richárd írók.

február 12-13.

1. A Lauder Javne Közösségi Iskola 20 éves fennállásának évfordulóját közös programokkal ünnepelték az intézmény diákjai. A tanév a születésnap jegyében zajlott. A 20 éves Jubileumi Gálán mások mellett felléptek az egykori Lauderes szülők, Dész László, Gerendás Péter és Somló Tamás. A gálán megjelent Eleni Tsakopoulos-Kounalíkis, az USA budapesti nagykövete, Eliza Bin-Noun, Izrael Állam busapesti nagykövete, és az iskola alapítója, Ronald S. Lauder. Szeszler Anna igazgató átvette az izraeli pedagógus elismerés, a Feldmar-Körösy Díj kitüntetését.

2. A zsidó származású Edmund Husserl filozófus születésének 150-ik évfordulóján konferenciát rendeztek az ELTE BTK-n. Tengelyi László filozófussal, a wuppertali egyetem tanárával, a konferencia egyik plenáris előadójával Argejő Éva készített interjút az ÉS-ben „Életvilág és virtuális világ” címmel.

február 13.

1. Budapest felszabadulásának 65 évfordulóján antifasiszta szervezetek közös demonstrációt szerveztek Hollán Ernő utcában az újjáéledő fasizmus ellen. „A fasisztákkal nincs párbeszéd” című rendezvényen beszédet mondott Hirschler Tamás, a Magyar Antifasiszta Liga elnöke és Németh Péter, a Népszava főszerkesztője. Több vezető szocialista politikus is megjelent, de nem kaptak lehetőséget beszédek tartására.

2. A Népszabadság Hétvége mellékletében Palugyai István „önként vagy parancsra? Tudósok a horogkereszt szolgálatában” című írása jelent meg (9. p.).

február 15.

1. A Dohány utcai templomkörzet elnökévé Zoltai Gusztávot választották, mivel a korábbi elnök, Kálmán Kálmán lemondott.

2. Scheiber Sándor halálának 25. évfordulójára emlékezett Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi az Új Élet 2010. február 15-i számában (3. p.). Az Or-zse dísztermében konferenciát rendezett az MTA-Or-zse Zsidó Kultúratudományi Kutatócsoport. Előadást tartott Hídvégi Máté, Schönér Alfréd, Szécsi József és Kiss Endre.

3. A Mazsihisz 2 millió forintnyi támogatást ítelt oda nyertes honlap pályázatokra 2009-ben, könyvkiadásra pedig 3 millió forintot. A nyertes pályázatokról lista olvasható az Új Életben (2. p.). A BZSH tagszervezetei közül 60-200 ezer forint közötti összeget kapott honlap fejlesztési támogatásként többek között a Bethlen téri, a Hegedűs Gyula utcai, az Újpesti, a Dohány utcai körzet. Az utóbbi a pesti gettó temetőjének digitalizálására. A Carl Lutz, a Centrópa, a Szim Salom, a Marom és a Kidma Egyesület. A Mazsihisz tagszervezetei közül a balassagyarmati, a debreceni, a nyíregyházi, a soproni és a zalaegerszegi kapott honlap támogatást. Könyvekre esetenként 100-250 ezer forint közötti összeget ítelt oda a Mazsihisz. Az Amerikai Alapítványi Iskola és a Lauder Javne Iskolák például jubileumi évkönyvükre, Balogh István Láng Ida zsidó költőnőről szóló könyve kiadására, Csapody Tamás a bori munkatáborról készülő könyvéhez kapott pénzt. Halmos Sándor Bereg és Szabolcs megye, a Komáromi

Zsidó Hitközség a nagymegyeri zsidó közösség történetének megírásához kapott segítséget. A Mazsike és a Szim Salom a Hírlevél, a Pónem, a Szombat egy-egy számának kiadásához, a Zsidó Múzeum katalógus összeállításához nyert el támogatást.

4. Deutsch Gábor „A Tikva nem akar senkit elszipkázni” című írásában mutatta be az odesszai székhellyel működő mozgalom magyarországi telephelyét. A Király utca 16-ban működő Tikva Hungary-ról az Új Élet 2010. február 15-i számában olvasható cikk (4. p.).

február 16.

A Szombat Szalon rendezvényén mutatták be a Szombat Kafka számát. A kerekasztal beszélgetést Szántó T. Gábor főszerkesztő vezette, résztvevői voltak Uri Asaf költő, műfordító, Jánossy Lajos író, szerkesztő, Rácz Péter költő műfordító és Schein Gábor költő műfordító.

február 18.

1. Susan Zontag munkásságával ismerkedtek meg a „Retikül női irodalmi turkáló” program látogatói a Klauzál tér 13-ban.

2. „Kritikus történelmi események nyoma az egyéni és kollektív emlékezetben” címmel rendezett előadást az MTA PTI Etnoregionális és Antropológiai Kutatóközpont Kortárs és Történelmi Zsidó Kutatócsoportja az Országház utca 30-ban. Surányi Anna „Tiszaeszlár és a Dreyfus-per a kollektív emlékezetben” címmel, Modla Zsuzsanna „Zsidó sorsok Magyarországon életút interjúk tükrében” címmel tartott előadást.

3. Fellegi Balázs estjével megkezdődött a II. Zsidó Zenei Fesztivál a Spinoza Házban. Szól a guru már! címmel komikus opera világpremierjére is sor került. A Professzort, vagyis a gurut Hábetler András játszotta, aki elmondta, hogy a holland zeneszerző, Henk Nieland eredetileg elméleti fizikus volt, hivatásszerűen ma számítógépekkel foglalkozik, ám kedvtelésből, saját örömeire zeneszerzőként is rendszeresen alkot. Az Isaac Bashevis Singer írása alapján készült Yentl című zenés játékot Klein Judit játszotta Czeizel Gábor rendezésében. A „Pár hét az

egész" című zenés monodrámája Bertolt Brecht „A zsidó feleség" című novellájának adaptációja, amelyben Buza Tímea kelti életre a feleséget Groó Diána elképzelései szerint.

február 19.

Megnyitották a Szim Salom zsinagógáját a IX. Ráday u. 9-ben, az első emelet 2-ben. A közösség egy bimát kapott ajándékba Gárdos Ditti, Jeffrey Rose és Joyce Rose adományaként.

február 20.

1. Az „Antifasiszta Történelmi Estek sorozat első előadásán Pécsi Tibor „Becsület vagy gyalázat?" címmel a náci csapatok 1945-ös Várbeli kitöréséről beszélt a Bálint Zsidó Közösségi Házban. Az előadássorozat szervezője a Szenes Hanna Baráti Kör.

2. A Bét Orim Agóra Akadémiájának vendége Schnabel Judit, a stockholmi Paideia Zsidó Tudományok Európai Intézetének ösztöndíjasa volt. „Ami Auschwitzból marad" című előadásában Giorgio Agamben olasz filozófus nézeteiről beszélt.

február 21.

1. Az Izraeli Kulturális Intézet bemutatkozó hetének keretében Amosz Oz „Szeretetről, sötétségről" című memoárjáról „Izraeli irodalom pesti szemmel" Szántó T. Gábor vezetett olvasóklub - beszélgetést (Paulay Ede u. 1.). A hivatalosan ősszel nyíló, kizárólag izraeli kultúrát közvetítő intézet az épület felújítása előtt február 21-28 között rendezett bemutató hetet. A hét programjában többek között sor került Yeela Avital izraeli énekesnő koncertjére, a Gólem Színház bemutatta Keret Etgar: A trükk című darabját. Az előadáshoz Pásti Nóra készített grafikákat, amelyeket a hétre kiállítottak. „Keresztény templomok Izraelben címmel Ritter Doron fotóiból nyílt kiállítás. Tel-Aviv centenáriuma alkalmából izraeli amatőr kiállítást rendeztek. Az izraeli médiáról Somfalvi Attila és Váradi Júlia beszélgetett, Zvi Gittelman politológus „Demokrácia és zsidóság Izraelben" címmel tartott előadást. Az Új Élet 2010. március 1-i számában Szilágyi Iván Péter

készített interjút a kulturális központ vezetőjével, Balázs Gáborral (8. p.).

2. Az Amerikai Alapítványi Iskola autóbuszos zárandokutat szervezett Nagykállóba Rabbi Yitzcok Eizik Taub halálának évfordulóján.

február 15 - május 15.

AZ ELTE Germanisztikai Intézet „Transfer – Interdiszciplinär” címmel indított előadássorozatot a tavaszi szemeszterben hazai és külföldi előadókkal. Előadást tartott Varga Péter: „Wissentstransfer – Netzwerk – Bildungsstrategie”; Gantner B. Eszter: „Budapest-Berlin” – Szellemi kapcsolatok a századfordulón; Koltai Kornélia: „A héber Biblia közvetítésének korlátai”; Wynfried Kriegleder (Universität Wien): „Literarische Narrationen der Migration Europa-Nordamerika im 19. Jahrhundert” Amir Eshel (Stanford University): „After ‘The End of History’ What? Contemporary Literature and the Quest for a Usable Past”; Joachim Schlör (University of Southampton): „Es grünt so grün”; Robert Gilbert und der Transfer amerikanischer Musikkultur in das Deutschland der Nachkriegszeit”; Orosz Magdolna: „Transfer und Intertextualität.” Stefanie Leuenberger (Universität Zürich): „Transfer der Buchstaben”. Sprachspiele und die Politik der Fremdwörter in der Literatur der Postmoderne”; Wolfgang Kaschuba (IfEE HU – Berlin): „Urbane Kulturtransfers: Globale Stile, mediale Bühnen, lokale Räume”.; Daniel Weidner (ZfL Berlin): „Dolmetschen, Verirren, Verschwinden: Die Übersetzbarkeit der Literatur bei Terezia Mora”; Verena Dohrn (FU-Berlin): „Traum[a] und Transit. Russisch-jüdische Migranten im Weimarer Berlin” címmel.

február 22.

Gantner B. Eszter „Budapest-Berlin – Szellemi kapcsolatok a századfordulón” címmel tartott előadást az ELTE Germanisztikai Intézetében, a Közép-európai Németnyelvű Zsidó Kultúra Kutatócsoport „Jour fix” című előadás sorozatában.

február 24.

1. Bányai László „Lehetetlen vállalkozás? Az izraeli - palesztin konfliktus megoldási kísérleteinek néhány tanulsága” címmel tartott előadást az MTA PTI Etnoregionális és Antropológiai Kutatóközpont Kortárs és Történeti Zsidó Kutatócsoportja rendezvényén az Országház utca 30-ban.

2. A Spinoza házban kántorkoncertet rendeztek, énekelt Biczó Tamás, Jakal Zoltán és Zucker Immanuel kántor. Zongorán kísért Neumark Zoltán.

február 25.

Az ELTE BTK Ókortudományi Intézet „Tárgyak az Ókorban” című előadás sorozata keretében Turán Tamás „Az elveszett frigyláda elveszett őrangyalai: a kerubok” címmel tartott előadást a Gólyavárban.

február 26.

A Szim Salom Progresszív Zsidó Közösség Oneg Sabbatjának vendége Pelle János író volt a Ráday utcai klubban.

február 27.

1. A Mazsike a Gundel Étteremben rendezett adománygyűjtő bált. Itt adták át a Mazsike Zsidó Kultúráért és a Várhegyi György zsidó oktatásért díjat. A kitüntetést Bächer Iván és a Havér Egyesület vehette át, a laudációk a Mazsike Hírlevél 2010/áprilisi számában olvashatók. Olti Ferenc „A kulturális sokszínűség legyőzheti az előítéletességet és az antiszemitizmust” (8. p.), valamint Deák Gábor „Ha én ezt a Bächernek elmesélem...” (9. p.) címmel kitüntetést.

2. Hernádi Judit önálló estjét rendezték meg a Hollán Ernő utcai zeneiskolában a „Pozsonyi Piknik” rendezvény keretében..

A HM Tábori Rabbinátusa közösen rendezett író-olvasó találkozót, könyvbemutatót a Pápa és Környéke Zsidó Kulturális Hagyományőrző Egyesülettel. Hámori András és Kelecsényi Zoltán írók bemutatták műveiket, Politzer Sándor az egyesület, Fröhlich Róbert dandártábornok a rabbinátus tevékenységét ismertette.

A Mazsike Hírlevél 2010/2 számában Fischer Annie (1902-1995) zongoraművésZRől jelent meg Pári Mirella és Szegő András írása a „Magyar zsidó nagyjaink” rovatban (4. p.).

A Szombat 2010/februári száma „Kié Fanz Kafka?” címmel közölt tematikus összeállítást (4-8. és 21-33. p.). A lapszám bemutatóját február 16-án tartották a Bálint Házban, ahol a Szombat Szalon rendezvényeként „Kafka és hatása a kortárs irodalomra” címmel kerekasztal-beszélgetést tartottak Uri Asaf költő, műfordító, Jánossy Lajos író, szerkesztő, Rácz Péter költő, műfordító, valamint Schein Gábor író, műfordító részvételével. A beszélgetést Szántó T. Gábor író, a Szombat főszerkesztője vezette.

március hónap

március 1.

1. Az Új Életben tette közzé az 1992 óta fennálló „Igaz Emberekért Alapítvány” a 17 év alatt végzett segélyezési adatait (2. p.). Eszerint ez alatt az időszak alatt 505 alkalommal nyújtottak segélyt Jad Vasem kitüntetés birtokosainak, összesen 16,7 millió forint értékben. Ebből 2009-ben 11 kitüntetett 680 ezer forint támogatást kapott.

2. Koltai Kornélia az ELTE Germanisztikai Intézetében „A héber Biblia közvetítésének korlátai” címmel tartott előadást a 2008. szeptemberében alakult Közép-európai Németnyelvű Zsidó Kultúra Kutatócsoport „Jour fix” című sorozatában.

március 2.

Szép Ernő írásaiból mutatott be kabarét a Balthazár Színház a Spinoza Házban.

március 3.

Bertold Brecht „A zsidó feleség” című műve alapján Groó Diána rendezését mutatta be a Spinoza Ház „Pár hét az egész” címmel.

március 4.

A Szim Salom Progresszív Zsidó Közösség Arcénu csoportja Izrael állam világpolitikai helyzetének áttekintésére hívta meg Benny Sharonit, az izraeli nagykövetség követségvezetőjét.

március 7.

1. A Régi Zeneakadémián (Bp., Vörösmarty u. 35.) adott jubileumi koncertet az OR-ZSE Goldmark Kórusa fennállásának 40-ik évfordulója tiszteletére. A felhangzó művek szerzői Ádám Emil, Samuel Almann, Goldmark Károly, Gottlieb Manó, Kelen Hugó, Király László, Kodály Zoltán, Louis Lewandowski, Samuel Naumburg, Salamone Rossi, Franz Schubert, Salamon Sulzer és Szelényi István voltak. A koncert szólistái: Biczó Tamás a Hegedűs Gyula utcai zsinagóga kántora, Cser Erzsébet, Fekete László a Dohány utcai zsinagóga főkántora, Kéval Zsuzsa, Tóth Emil az OR-ZSE zsinagógájának főkántora, Székelyhidi Hajnalka az OR-ZSE Liturgia tanszékének tanára voltak. Zongorán kísért Éliás Vera Vezényelt Ádám Mária. A jubiláló énekkarról az Új Élet 2010. február 15-i számában jelent meg írás „40 éves a Goldmark Kórus” címmel (3. p.).

2. Gyurcsány Ferenc volt a Budai Micve Klub vendége. A volt miniszterelnökkel Kozma Levente beszélgetett.

március 8.

1. Hosszú betegség után 70 éves korában meghalt Raj Tamás főrabbi. A Kozma utcai temetőben a Mazsihisz részéről Kardos Péter főrabbi, és az elhunyt testvére, Raj Ferenc rabbi búcsúztatta március 10-én. Kardos Péter ravatalnál elmondott beszéde megjelent a Mazsike Hírlevél 2010/áprilisi számában „Sírnak a József körúti fák...” címmel (4. p.). Az Új Élet 2010. április 1-i számában Kardos Péter és Raj Ferenc búcsúztatója olvasható (3. p.). Bajnai Gordon miniszterelnök, Navracsics Tibor Fidesz frakcióvezető, valamint az MSZP miniszterelnök jelöltje, Mesterházy Attila is részvétét nyilvánította a Mazsihisz-nek.

2. Meghalt Vargha Mihály (1952-2010), a Budapest folyóirat és az ÉS építészet kritikusa, az

Építőművészet című folyóirat, és az Építészfórum című netes folyóirat főszerkesztője. A Farkasréti zsidó temetőben helyezték örök nyugalomra.

3. Jeruzsálemben meghalt Agmon Efra (Teichmann Ernő 1922-2010) ismert cionista ellenálló. Az Új Élet 2010. április 1-i számában Vámos György írt búcsúztatót „Meghalt Efra” címmel (2. p.).

4. Kertész Imre felolvasott a „Haldimann levelek” címmel megjelent új könyvéből a Petőfi Irodalmi Múzeumban. A Nobel-díjas író Szörényi László, az MTA Irodalomtudományi Intézetének igazgatója, valamint Morcsányi Géza, a Magvető Kiadó igazgatója köszöntötte. Bemutatták Hafner Zoltán „Kertész Imre bibliográfiája” című kötetét is. Az ÉS 2010. március 19-i számában Károlyi Csaba írt elemzést Kertész Imre könyvéről „Sosem felejttem el” címmel (20. p.).

március 8-10.

A Trafóban Elfride Jelinek Nobel-díjas osztrák író munkáin keresztül rendeztek beszélgetést a fasizmusról. A PanoDráma rendezvénysorozat aktualitását az adta, hogy Magyarország sosem nézett szembe fasiszta múltjával, ahogy néhány évvel ezelőttig Ausztria sem. A program szervezője Lengyel Anna dramaturg ötlete nyomán Elfriede Jelinekkel próbálták feltárni az okokat. Az osztrák író Sportdarab című, legendás, Burgtheater-beli előadásának vetítésével indult az esemény. Másnap Polgár Csaba irányításával felolvasószínház keretében mutatták be a HOPPart Társulat tagjai a Rohonc/Rechnitz című darabot, mely tavaly nagy sikerrel vendégszerepelt az Őszi Fesztiválon a müncheni Kammerspiele előadásában. A sorozatot műhelybemutató zárta. Az első itthoni Jelinek-premiert, a Kézimunka címűt Pejó Róbert rendezte, Csákányi Eszter, Kaszás Ágnes, Scherer Péter és Szalay Marianna szereplésével. A színházi előadások mellett drámapedagógiai bemutatót is tartottak a cigánygyűlölet témájára Feuer Yvette vezetésével. Fischer Eszter pszichológus „Nincs többé kedélyes zsidózás” címmel tartott előadást.

március 9.

Scheiber Sándor díjat kapott Schmelzer Menáhem professzor, Miskolczi Ambrus, az ELTE tanszékvezető egyetemi tanára, és Tibori Szabó Zoltán újságíró, történész. Az elismerést Arató Gergely, az Oktatási és Kulturális Minisztérium államtitkára adta át Hiller István oktatási és kulturális miniszter nevében a Mazsihisz Síp utcai Székházában. A laudációkat Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi, Komoróczy Géza professzor emeritus, valamint Feldmájer Péter Mazsihisz elnök mondta el. A díjak átadása után Menáchem Schmelzer átvehette az MTA Judaisztikai Kutató Csoportja által alapított Bacher Vilmos Emlékérmét is. A díj átadásán megjelent Bacher Vilmos unokája.

március 10.

1. Az Óvás! Egyesület és támogatói újjáépítették a 2006-ban lebontott falszakaszt, amely a budapesti gettót zárta le a Király utca 15-ben. Az újjáépített falon emléktáblát helyeztek el a budapesti gettó áldozatinak emlékére. Az emléktáblát Komoróczy Géza professzor avatta fel, klarinéton játszott Tóth Katinka, a Lauder Javne Zeneiskola növendéke. Az avatás estéjén Spinoza Házban levetítették azt a filmet, amely 2005-ben az Óvás! Javaslatára megnyitott Rumbach Sebestyén utcai zsinagógában tartott koncertről készítették. A vetítés előtt Klein Rudolf egyetemi tanár mondott beszédet.

2. A Mazsike Szabad Zsidó Tanházban Zima András tartott előadást „Változatlanosság a változásban – A két világháború közötti budapesti zsidó csoportok önképe” címmel a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

március 12.

1. A Dohány utcai körzet elöljárósága időközi választást írt ki két megüresedett helyre.

2. A Szim Salom Oneg Sabbatjának vendége Fenákel Judit író volt.

3. A Bét Orim Közösség gyertyagyújtással emlékezett névadójára, az elhunyt Raj Tamás főrabbiára.

4. Az ÉS-ben Sándor Ivánt köszöntötte nyolcvanadik születésnapján Dérczy Péter „Akkor és most” című írásával (8. p.).

március 13.

A Bét Orim Agóra Filmklub keretében levetítették Radó Gyula „Egy betemetett zsinagóga Budán” címmel a nagy budai zsinagógáról fogatott filmjét. A vetítést követően a film rendezője és szakértője volt a klub vendége. A nyár folyamán a Bét Orim Közösség a Budai Polgárok Társaságával közösen szakmai és lakossági fórumot tartott a Krisztina tér 1-ben a Várbeli nagy zsinagóga helyreállítására. A Magyar Építész Kamara képviselőjében jelen volt Antalné Czétényi Pirooska, aki a hatvanas, hetvenes években a szakhatóság képviselőjeként működött közre a Várbeli felújításokban. A civilek először a zsinagóga történetét és jövőjét bemutató kiállításra kezdtek gyűjteni. A felálló munkabizottság a Norvég Alap, a Budapest Bank és az amerikai zsidósághoz fordult anyagi támogatásért.

március 14.

Hagyományosan a Dohány utcai zsinagóga előtti téren emlékezett a Magyar - Zsidó Szabadságharcosokért Emlékbizottság az 1848-as szabadságharcban való zsidó részvételre. A megemlékezést követően a Goldmark teremben nyílt kiállítás, majd emlékműsor a szabadságharc 162. évfordulóján.

március 15.

Az ünnep alkalmából Széchenyi-díjat kapott Ungvári Tamás író, műfordító, egyetemi tanár, Kossuth-díjat Féner Tamás fotóművész. Ráday Mihály operatőrt a harminc éven át készített „Unokáink sem fogják látni” című városvédő műsoráért a Fővárosi Önkormányzat Csengery Antal-díjjal tüntette ki. A MÚOSZ Arany-toll díját kapta Benedek István Gábor, a Remény című folyóirat főszerkesztője.

március 19.

1. A Bét Orim Oneg Sabbatján bemutatták Földes Mária „A séta” című monodrámáját Havas Judit előadásában, Radó Gyula rendezésében.

2. A Radnóti Miklósról elnevezett antirasszista-díjjal tüntették ki Kirschner Pétert, a Mazsike elnökét, Ladányi János szociológust, Szita Szabolcs történészt, Földes Anna és Székely Kata újságírókat

többek között. Az elismeréseket Mandur László, az országgyűlés alelnöke adta át a Parlamentben.

3. Az ÉS-ban Tóth Gábor Attila írása jelent meg „A gyűlöletbeszéd liberális felfogása” címmel. A folyóirat március 26-i számában Bayer Judit, Halmai Gábor és Koltay András reagált Tóth Gábor Attila felvetéseire.

március 21.

1. Fennállásának 20-ik évfordulóját jótékonysági esttel ünnepelte a Masoret Avot Amerikai Alapítványi Iskola. Majse Weisberger főrabbi, valamint Sugár Sára igazgató asszony köszöntője után beszédet mondott Glatz Ferenc, az MTA korábbi elnöke, az iskola alapítványának első kuratóriumi elnöke. Efrajim Frisch, az iskola egykori vallási igazgatója, valamint az iskola alapításának kezdeményezője, David Moskovits levélben köszöntötte az ünneplőket. A leveleket az est moderátora, Balázsovits Lajos olvasta fel. Az ünnepi programban fellépett Mága Zoltán hegedűművész, Garai Róbert előadóművész, Székelyi József színművész, a Sabbathsong és a Fourtissimo együttes. Az est költségeihez hozzájárultak: MAOIH, MAZSIHISZ, Hanna Étterem, Jewish Visitors Service, Mága Zoltán, Székelyi József, Sabbathsong, Garai Róbert, Fourtissimo, El-Al, Carmel Étterem, Izraeli Kulturális Intézet, Koseretel.hu, AmbroziaFood Speciál Kft, Ulpus-ház, Pónem, Múlt és Jövő, Szombat, Ahava, DSM Holt-tengeri kozmetikumok, MTV, Duna TV, ATV, Erzsébetvárosi TV, Új Élet, Sólet, Budai Sófár.

2. A Dohány utcai zsinagóga körzetben ismeretterjesztő látogatást szerveztek a templomban és a Magyar Zsidó Múzeumban.

3. A Radnóti Színházban bemutatták Heltai Jenő: Naftalin című darabját Szabó Máté rendezésében.

március 23.

További négy évre kapott rektori megbízást Schöner Alfréd, az Or-Zse igazgatója a kulturális kormányzattól.

március 24.

1. A Mazsike Szabad Zsidó Tanházban Haberman Zoltán tartott előadást „A zsidó szociális - közösségi gondolat - a Cedaka a zsidóság kultúrájában” címmel a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

2. A Spinoza ház „Szibéria est” keretében mutatta be Sándor Anna „Szibériai anxi” című könyvét, megnyílt Arató András fotókiállítása Szibériáról.

3. „Félelmetes? Nevetséges? Zsidó figurák viccekben és karikatúrákban” címmel Riszovannij Mihály nyelvész és Vörös Boldizsár történész tartott előadást az ELTE Germanisztikai Intézetének „jour fix” sorozatában.

március 25.

Az MTA PTI Tanácsstermében „A zsidókkal kapcsolatos sztereotípiák és előítéletek a magyar és a nyugat-európai kultúrában a 19. században” címmel tartott előadást Dranik Réka néprajzkutató-antropológus, a kolozsvári Babes-Bolyai Tudományegyetem BTK Magyar Néprajz és Antropológia Tanszékének doktorandája.

március 26.

1. Magyarországi bankok egy csoportja ellen nyújtott be keresletet a chicagói bíróságon magyar holocaust túlélők, illetve leszármazottaik egy csoportja a holocaustban való tevőleges részvétel miatt. A 2 millió dollár kártérítést a Magyar Nemzeti Bank, az Erste Group Bank, az MKB Bayerische Landesbank és a Creditanstalt Bankoktól szeretnék megkapni. A Mazsihisz szerint ebben a perben több esélye van a győzelemnek, mint a MÁV ellen korábban benyújtott keresletnek.

2. „Jeruzsálem-kanyarok az időben” címmel nyílt meg Miriam Neiger-Fleischmann időszaki kiállítása a Magyar Zsidó Múzeumban. A kiállítás kurátora Rusznák Rita, a tárlatot Schőner Alfréd, az Or-zse rektora nyitotta meg.

március 27.

1. Filmkonferenciát rendeztek a holocaustról a Holocaust Emlékközpontban „Holocaust - Film - Emlékezet” címmel. A konferencia kiemelt témái: a tömegkultúra és a holokauszt, trauma és emlékezet, cigány-holokauszt. Előadók: Heller Ágnes, Réz András, Fehéri György, Murai András, Vajda Júlia, Hirsch

Tibor, Pályi Márk, Pócsik Andrea, Salamon András, Szekeres Csaba, Schuster Richárd, Kovács Éva, Surányi Vera, Szuhay Péter. A konferenciát megelőző délutánon id. és ifj. Nádasz László 1-1 filmjét mutatták be. A konferencia zárásaként a POL-IN című lengyel filmet mutatták be angol felirattal.

2. Emléktáblát avattak Orbán Ottó lakóházának falán. A Budapest III. ker. Bécsi út 88-90 számú házban 1980-tól 2002-ben bekövetkezett haláláig élt a költő. Az emléktáblát a Petőfi Irodalmi Múzeum és a Fővárosi Önkormányzat támogatásával állították, a költő munkásságát Lator László költő méltatta.

3. Hohmecolás címmel indított új vitaest sorozatot a Bálint Zsidó Községi Ház Dési János vezetésével. Az első est vendége Hegedűs D. Géza színművész, és Parti Nagy Lajos író voltak.

március 28.

Makón radikális tüntetők 15 főnyi csoportja zavarta meg a Korona Szállóban a Dr. Kecskeméti Ármin Társaság nevében 28 fő részvételével rendezett ebédet. A 2009 októberében alakult társaság eredetileg a szálló javaslatára jótékonysági bálon kívánta előteremteni a helytörténész elnök Urbancsok Zsolt „A holocaust gyermekei” című könyvének költségeit. Az ebéd résztvevője volt Ferge Zsuzsa szociológus és családja, Székelyi József rendező, Závada Pál író, és a Társaság elnöke, Urbancsok Zsolt levéltáros, Zsolt Péter esztéta, Csapár Vilmos író, valamint a polgármester, Buzás Péter volt. Ferge Zsuzsa, Závada Pál és Buzás Péter kimentek a tüntetőkhez és elbeszélgettek az engedély nélküli tüntetőkkel, de az esti jótékonysági bál elmaradt. Bod Péter az ÉS 2010. április 2-i számában írt riportot az esetről „Jó hecc lehet a zsidókat megzavarni” címmel (9. p.).

március 29.

A Pallas Páholyban ismét vitát rendeztek Kasztner Dezső tevékenységéről. (Az első vitát 2009. június 29-én tartották ugyanitt.)

március 30-31.

Peszach alkalmából Mesterházy Attila, az MSZP miniszterelnök jelöltje üdvözlését küldte a Mazsihisz vezetőinek. Minden hitközségben rendeztek szédert, de immár hagyománnyá vált, hogy a hitközségen kívüli szervezetek is rendeztek közös széder estétet. A Szim Salom Egyesület a Stefánia Kulturális Központban ünnepelt, a Pesti Jesiva a Hotel Hungáriában (Rákóczi u. 90.), a Somér az ICI-ban (Paulay Ede u. 1.) ünnepelt. A széder első napjának éjjelén ismeretlenek a nyitott ablakon át követ dobtak a Dohány utcában lakó Smuel Raskin lubavicsi rabbi lakásába, ahol a vendégekkel együtt a pészachot ünnepelték. Válaszul kipás, kendős tüntetést szervezett az egykori gettó területére április 6-án a „Szabad emberek Magyarorszáért” elnevezésű, 2009 decemberében alakult szervezet. A megmozduláson több százan jelentek meg, a menetet Ungár Klára, a párt alapítója vezette.

március 31.

A közelgő parlamenti választásokról beszélgettek Heller Ágnes filozófussal a Spinoza Ház vendégei.

A 2000 című folyóirat 2010/márciusi számában Margócsy István tanulmánya jelent meg Csaplár Vilmos: Hitler lánya című könyvéről (65-72. p.). Csaplár Vilmos a könyvért elnyerte a három millió forintos Aegon művészeti díjat, amit április 13-án adtak át a szerzőnek.

A Lipcsei Könyvvásár 2010-es díját Dalos György vette át március 17-én.

A Claims Conference és a német kormány közötti tárgyalások eredményeként módosították a jogosultsági kritériumokat a Kelet- és Közép-európai Alapnál. Ezért újra benyújthatják kárpótlási igényüket azok a holocaust túlélők, akik eddig semmilyen kárpótlásban nem részesültek a koncentrációs táborokban töltött bármekkora idő után. A kifizetések április 1-én kezdődtek.

A Szombat 2010/márciusi száma teljes terjedelmében az április 11-re kiírt országgyűlési választásokkal foglalkozott.

A Mazsike Hírlevél 2010/márciusi számában a „Magyar zsidó nagyjaink” rovatban „Kém? Író? Báró? Beck Vilma (1810-1851)” címmel jelent meg Pári Mirella és Szegő András írása (4. p.).

április hónap

április 1.

1. A Magyar Narancsban Kádár Gábor és Vági Zoltán tanulmánya jelent meg „A holocausttagadás-ipar - Gázkamrától az internetig” címmel (11-14. p.).

2. Az Új Életben „Bemutatjuk a pécsi zsidó hitközség új vezetőjét” címmel Goldmann Tamásról készített portrét Szilágyi Iván Péter (2. p.).

április 2.

1. A Spinoza házban bemutatták Bertold Brecht „A zsidó feleség” című darabjának átdolgozását. Groó Diána „Pár hét az egész” címmel állította színpadra a monodrámát Buza Tímea főszereplésével.

2. Az ÉS-ben Tamás Gáspár Miklós „Az antifasizmus jövője” címmel közölt esszét (6-7. p.).

április 2-4.

A Kino moziban (Szent István krt. 16.) Mini Izraeli Filmhétvégét rendeztek. Levetítették az Ajami (német-izraeli, Yaron Shani, Scandar Copti 120'); Citromfa (izraeli-német-francia, Eran Riklis 106'); Medúzák (francia-izraeli, Etgar Keret, Shira Geffen 78'); Libanoni keringő (izraeli-német-francia, Ari Folman 90') című filmeket.

április 7.

A Bálint Zsidó Közösségi Házban bemutatták Stephan Daldry „A felolvasó” című filmet a Holocaust Emlékközpont által szervezett Máskép(p) filmklubja keretében. A vetítés utáni beszélgetést Pécsi-Pollner Katalin és Király Júlia média szakos tanár vezette.

április 8.

1. Az ELTE BTK Ókortudományi Intézet „Tárgyak az Ókorban” című előadás sorozata keretében Toronyi Zsuzsanna „Az ókor emlékezete: a Szentély berendezési tárgyainak szimbolikája a zsidó szertartási tárgyakon” címmel tartott előadást a Gólyavárban.

2. A KönyvESTék sorozatban Jizchak Katzenelson „Ének a kiirtott zsidó népről” című könyvét mutatta be Pécsi-Pollner Katalin, Betlen János újságíró és Halasi Zoltán költő műfordító a Holocaust Emlékközpontban.

április 9.

1. Nyolcvanadik születésnapján a Magyar Köztársaság Középkeresztje kitüntetést nyújtották át Arthur Schneidernek, a New York-i East Park zsinagóga rabbijának. Az elismerést Polgár Viktor főkonzul, valamint Horváthné Fekszai Márta ENSZ nagykövet adta át New Yorkban.

2. Závada Pál „Várkonyi László előkerült portréfotói” című tudósítása az ÉS-ben jelent meg (8. p.). Kelemen János „Lukács György és a világirodalom” című írása a lap 13-ik oldalán olvasható.

április 10.

1. Lomnici Zoltán, a Legfelső Bíróság volt elnöke ismertette az általa alapított Emberi Méltóság Tanácsa működését. A március 31-én megalakult szervezet elnökségének tagjai: Oláh György Nobel-díjas kémikus, Kányádi Sándor író, Erdélyi Géza szlovákiai nyugalmazott református püspök, Szunai Miklós, a Széchenyi Tudományos Társaság ügyvezető elnöke, Buzánszky Jenő olimpikon, az Aranycsapat tagja, Éger István, a Magyar Orvosi Kamara elnöke, Jókai Anna Kossuth-díjas író, Kozma Imre, a Máltai Szeretetszolgálat elnöke, Mága Zoltán hegedűművész, Sipőcz Jenő, az Izraeli Magyar Baráti Társaságok Szövetségének ügyvezető elnöke, Széchenyi Mihály gróf, a történelmi család tagja, Tempfli József nagyváradi püspök és Vass Lajos, az Operaház főigazgatója is. Április 13-án csatlakozott a tanácshoz Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi is.

2. A Budai Mikve Klubban bemutatták a „Csíkos pizsamás fiú” című angol-amerikai filmdrámát.

április 13.

A Bálint Zsidó Közösségi Házban emlékeztek a napokban elhunyt, a Szarvasi Nemzetközi Tábort 1991-2004 között vezető Itzhak Rothra (1946-2010). Az Új Élet 2010. augusztus elsejei számában Paszternák András „A rózsaszín pólós táborvezető” című írásával emlékezett mindenki „Jockójára” (5. p.).

április 14.

„A hazai neológ értelmiség dilemmái a dualizmus korában” címmel Konrád Miklós és Schweitzer Gábor tartott előadást az ELTE Germanisztikai Intézet rendezésében.

április 15.

Nicole Krass író munkásságával ismerkedtek meg a „Retikül női irodalmi turkáló” program látogatói a Klauzál tér 13-ban.

április 16.

1. A holocaust emléknapján nyílt meg a Holocaust Emlékközpontban a „Száműzött művészet” című kiállítás-sorozat kezdő darabja „Késői hazatérés” címmel. Bemutatták Bán Kiss Edit, Mészöly Munkás Béla és Wittmann Zsigmond művészetét. A sorozat fő kurátora a Párizsban élő Cserba Júlia. A kiállítás megnyitóján beszédet mondott René Raudat francia nagykövet, és Sándor Iván író. A Holocaust Emlékközpont által alapított, és odaítélt Simon Wiesenthal kitüntetésekét Göncz Ferenc nagykanizsai iskolaigazgató, és Winkler Barnabás építész kapta. A díjazottakat Martinovics Judit, az emlékközpont ügyvezető igazgató-helyettese méltatta. Göncz Ferenc a holocaust oktatásában nyújtott teljesítményéért, Winkler Barnabás a Balfi Nemzeti Emlékhely, valamint a budapesti Sztéhlo emlékmű egyik tervezőjeként részesült elismerésben. A díjakat Székely Gábor adta át. Iványi Gábor, a Wesley János Lelkészképző Főiskola igazgatója a holocaust emléknap jelentőségéről beszélt. (A beszéd „Valami megváltozott” címmel olvasható a Népszabadság 2010.

április 27-i számában.) Az ünnepséget a zsinagóga épületében a 125 éve született Weiner Leó zeneszerző életét bemutató kamara kiállítás, és koncert zárta. A parlamenti pártok közül az MSZP nevében Mesterházy Attila miniszterelnök-jelölt, a Fidesz nevében Navracsics Tibor frakcióvezető adott ki nyilatkozatot, amelyben méltatták a holocaust emléknap jelentőségét. Bajnai Gordon miniszterelnök múlt hibáira, és az újra feléledő kirekesztés miatt a közös felelősségre emlékeztetett.

2. Tel-Avivban a Magyar Nagykövetségen Itamar Jaoz-Keszt irodalmi munkásságát bemutató estet rendeztek, és fogadást adtak a magyarországi holocaust emléknapján. Köszöntőt mondott Szentgyörgyi Zoltán nagykövet, a költővel Chana Jaoz professzor beszélgetett.

3. Az Olasz Intézetben a száz éve született Giorgio Perlasca-ra emlékeztek egy 35 perces dokumentumfilmmel, valamint Dalbert Hallenstein és Carlotta Zavattiero: Egy kényelmetlen olasz című könyvével. A film és a könyv a Perlasca Alapítvány felkérésére készült.

4. Balatonfüreden és Székesfehérváron az önkormányzatok szerveztek megemlékezéseket. Balatonfüreden az Anna Grand Hotel dísztermében bemutatták Z. Karkovány Judit „Hiányjel. Fejezetek a balatonfüredi zsidók történetéből” című kötetét, majd előadást tartott Glatz Ferenc történész, végül beszédet mondott Olti Ferenc, aki balatonfüredi holokauszt-túlélők gyermeke.

5. Hajnalban 76 éves korában meghalt Popper Péter pszichológus. A Kozma utcai temetőben április 20-án Schönér Alfréd főrabbi temette. A pályatársak nevében Pléh Csaba akadémikus, Harmatta János pszichiáter, a barátok nevében Kende Péter búcsúzott. A Bálint Ház Filmklubjában Popper Péterre emlékezve levetítették Alejandro Tessari (Teszári Sándor Zsolt) róla készült portréfilmjét, továbbá a 2006-ban Árvai Jolán által készített „A kő, a víz és a kutya (Popper Péter spirituális portréja)” című filmet

6. Sajóközán, az ország egyik legszegényebb településén rendezett holocaust megemlékezésre a Szim Salom Egyesületet hívta meg a megemlékezést szervező Dzsaj Bhím Közösség és a Dr. Ambédkar Gimnázium. A

mintegy 150 főnyi, főleg cigányokból álló emlékmű a falun vonult keresztül. A Jobbik által erőteljesen „fertőzött” településen polgári örök biztosították a menetet. Az emlékezés első állomása a világháborúk sajkázai áldozatának közös emlékműve előtti tisztelgés volt. A kultúrházban beszédet mondott a falu polgármestere, a Szim Salom nevében Radvánszki Gábor, a cigányság nevében a gimnázium igazgatója. Elhangzott a Hatikva, a cigány és a magyar himnusz. Az emlékezés a zsidótemetőben ért véget.

április 17.

1. A Bét Orim Közösség Filmklubja bemutatta Gellér-Varga Zsuzsanna „Szomszédok voltak” című dokumentumfilmjét a kőszegi zsidóság sorsáról.

2. A Budai Mikve Klubban Bolgár György újságíróval beszélgetett Bóta Gábor.

április 18.

1. Az Élet Menete Alapítvány a 18 éve megszokottal ellentétben nem a holocaust emléknapon tartotta a hagyományos Élet menete fáklyás felvonulást, mivel a holocaust emléknapi események ebben az évben pénteken voltak. A menetben minden eddiginél többen, több tízezren vettek részt, köztük neves MSZP-és Fideszes politikusok is. Fellépett Hernádi Judit, Gerendás Péter, Törőcsik Mari, Garas Dezső, Kálloy Molnár Péter. Beszédet mondott Németh Sándor, a Hit gyülekezetének vezetője, Kuncze Gábor, Rogán Antal V. kerületi polgármester. A Terror Háza előtt rendezett megemlékezésen beszédet mondott Schmidt Mária főigazgató, valamint Erdő Péter esztergom-budapesti érsek.

2. A Holocaust Múzeum „Szubjektív tárlatvezetés” sorozatot indított, amelyben neves személyiségek mutatták be Bán Kiss Edit, Mészöly Munkás Béla és Wittmann Zsigmond alkotásait a „Késői hazatérés” című tárlaton. Az első alkalommal Cserba Júlia műkritikus, független kurátor és Csongovai Anna kalauzolta a vendégeket a kiállításon.

április 19.

1. Izrael Állam függetlenné válásának évfordulóját, a Jom Haacmaut napját a Bét Orim Közösség közös

gyertyagyújtással ünnepelte az Arcénuval és a Szim Salom közösséggel a Ráday utca 9-ben. A Budai Sófár májusi száma közölte Benjamin Netanjahu izraeli miniszterelnök üzenetét a világ diaszpórában élő zsidóságához (10. p.).

2. A Szombat Szalon Heller Ágnes filozófus és Vári György irodalomkritikus közreműködésével mutatta be a 2010/áprilisi, „Palesztin menekültek - mítosz és valóság” című tematikus számát. A lapban Novák Attila „Nakba - miért fontos ez?” (4-5. p.); Katz Katalin „Soá - Nakba - Arab-héber szeminárium a Héber Egyetemen” (5-7. p.) című írás jelent meg. Benny Morris „A palesztin menekült-probléma kezelése” (8-12. p.) címmel tömörítve olvasható a szerző 1987-ben, a Cambridge University Pressnél megjelent tanulmánya. Ugyancsak rövidítve jelent meg Efraim Karsh „1848, Izrael és a palesztinok - az igaz történet” című írása (13-17. p.). Mindkettőt Konkoly Ágnes fordította. Novák Attila Ahmad Abdelrazekkel, a Palesztin Állam budapesti nagykövetével (18-20. p.), Gadó János Aliza Bin-Nounnal, Izrael állam nagykövetével készített interjút (21-22. p.).

3. A Dohány utcai zsinagógában is bemutatták a Sárdi Mária „Kislány a pokolban” című memoárjából készült monodrámát. A feldolgozást 2007 tavasza óta játszotta a Fészek Művészklubban a Kazán István Kamaraszínház az alapító, Kriszt László dramaturg, rendező átdolgozásában. Szabó Tünde előadásában közreműködött Gerendás Péter. A dramaturg és a főszereplő a Károli Gáspár Református Egyetem teológus hallgatója. A holocaust áldozataira emlékező esten a monodrámát megelőzően verset mondott Székelyi József és Harsányi Gábor, Bárdos Barbara pedig duettet énekelt Gerendás Péterrel.

április 19-30.

A Spinoza Ház Szőke Szakáll humor fesztivált rendezett. „Újlipócia” címmel Bächer Iván írt kabarét, „Guru - Boldogságtúra a Dob utcában” címmel komikus operát mutattak be. Sándor György humorista stand up comedy-t adott elő. „Humorban hempergetett klezmer” címmel a Sabbathsong együttes műsoros estjére került sor. Ephraim Kishon írásaiból Székelyi József adott elő.

április 21.

1. Hernádi Miklós „Weinberger Ottó önpusztító tévedése” címmel tartott előadást a Mazsike Szabad Zsidó Tanházában a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

2. Ádám Ottó rendezőt a Farkasréti Zsidótemetőben helyezték örök nyugalomra. A Kossuth-díjas rendezőt 82 éves korában, április 9-én érte a halál.

április 22.

Az MTA PTI Etnoregionális és Antropológiai Kutatóközpont Kortárs és Történeti Zsidó Kutatócsoportja összejeövetelén Szőke Judit tartott előadást „Asszimiláció, cionizmus, antiszemitizmus. Valós és szimbolikus küzdelmek a magyar sportéletben a két világháború között Magyarországon” címmel.

április 22-25.

Amos Oz izraeli író, valamint Izrael volt a XVII. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál díszvendége. A megnyitón Paczolay Péter, a Magyar Alkotmánybíróság elnöke köszöntötte Aliza Bin-Noun izraeli nagykövetet. „Changes - Változások” címmel fotókiállítás rendezett Izrael Állam Nagykövetsége. A vásáron a Fortissimo együttes és az izraeli Adler trió szolgáltatta a zenét. A megnyitón Konrád György laudációját követően Demszky Gábor adta át a „Budapest Nagydíjat” az izraeli írónak. Váradi Júlia pódiumbeszélgetés keretében mutatta be az író. Konrád György köszöntője „Amos Oz felfedezőúton” címmel jelent meg az ÉS április 23-i számában. A Szombat 2010/áprilisi száma Shiri Zsuzsa beszélgetését közölte az íróval „A költő vátesz szerepe egyszerre zsidó és keresztény hagyomány” címmel (26-29. p.). Az Új KönyvPiac 2010/áprilisi számában Tatai Gábor „Cionizmus X.O- Ámosz OZRól” címmel írt ismertetést (7-10. p.). A Szombat 2010/4 számában Shiri Zsuzsa összeállítását jelent meg az izraeli könyvkiadásról „Ma is a könyv népe” címmel (29-31. p.).

április 24.

1. A Bét Orim Agora Akadémiáján „Rambam, Májmuni Mózes vagy Maimonidész?” címmel Dobos Károly Dániel

hebraista, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem BTK Hebraisztika Tanszékének egyetemi adjunktusa tartott előadást.

2. A New York-i Shir Ami kamarazenekar tagjai először adtak koncertet Magyarországon. A fellépésre a Bartók Béla Emlékházban (II. Csalán út 29.) került sor. A „Népünk dalai” című koncert műsorán előadták: Joseph Bonime: Héber tánc; Leo Zeitlin: Eli Zion; Marc Lavry: Óra; Erwin Schulhoff: Duó; Kuti Sándor: Szonáta; Dmitrij Sosztakovics: e-moll trió hegedűre gordonkára és zongorára című darabját. Az együttes tagjai: Korcsolán Orsolya hegedű; Mali Emese zongora; Jason Calloway gordonka.

április 25.

1. A Budai Mikve Klubban Kepes András televíziós személyiséggel beszélgetett Verő Tamás rabbi.

2. Markó Iván volt a Dohány utcai templomkörzet vendége a Síp utcai Díszteremben rendezett összejövetelen. A Kossuth-díjas művésszel Breuer Péter beszélgetett.

április 26.

A Múlt és Jövő 2010/1-es számát, valamint az „Izraeli szellem ma” című kötetet mutatta be az Írók Könyvesboltjában Kőbányai János és Heller Ágnes.

április 28.

1. Gerő András „Előítéletek találkozása a századforduló Monarchiájában” címmel tartott előadást a Mazsike Szabad Zsidó Tanháza keretében a Bálint Közösségi Házban.

2. Nagy József modern zsidó irodalmi művekről tartott előadást az Arcénu Magyarország szervezésében. Szó volt Bernard Malamud: A mesterember, Isaac Bashevis Singer: A rabszolga, Schwarz-Bart: Igazak ivadéka, Amos Kenan: Az út Ein-Harodba, valamint Aharon Meged: Jad Vasem című művekről.

április 29.

A Holocaust Múzeum „Szubjektív tárlatvezetés” sorozatának vendége Kőrösi Zoltán író, dramaturg volt.

április 30.

1. A Bét Orim Oneg Sabbatján Szöllős Vera „Mi túléltek” címmel mesélte el családjá történetét a Bálint Ház fölszíni Nagytermében. A Budai Sófár 2010/áprilisi számában olvasható Szöllős Vera „Cfat, 2009. október” című írása (11. p.).

2. A Bakáts téri plébániatemplomban Danilo Kiš műveiből olvasott fel Fodor Tamás színművész, a Radnóti Miklós Razglednicák című művéből készült kantátát a Belgrádi Zeneakadémia vegyeskara adta elő. A zeneszerző Milica Paranosič. Beszédet mondott Takács Zsuzsa költő.

Szombathelyen tisztújító közgyűlést tartott a hitközség. Mivel Jellinek E. György elnök nem vállalta a jelöltséget, a közösség az alelnököt, Márkus Sándort választotta elnökéül.

A Mazsike Hírlevél 2010/4 számában „100 éves lenne Lénárd Sándor – Aki latinra fordította a Micimackót” címmel jelent meg Pári Mirella és Szegő András írása a „Magyar zsidó nagyjaink” rovatban (5. p.).

A Budai Sófár 2010/4. számában Deutsch Lajosné született Abramovics Éva „Csak az múlik el, amit elfelejtünk” című írásában szülei történetét foglalta össze (5-7. p.). (Az írás folytatása a Budai Sófár 2010/5. számában (6-7. p.), a 2010/novemberi számában (9-10. p.), a 2010/decemberi és a 2011/márciusi (5-6. p.) számában olvasható (6-7. p.)). Porosz Péter „Április 16” című írásában összefoglalta az 1990-2009 közötti temető-, illetve zsidó emlékhely gyalázások történetét (7-8. p.).

május hónap

május 1.

A Frankel Leó utcai zsinagógában adott ingyenes koncertet Giora Sharon indianapolisi főkantor, aki a Mazsihisz Új Élet című folyóiratában nagy kantor elődeiről készített portrékat.

május 2.

1. A Mazsike Városnéző programja keretében Józsefváros zsidó emlékeit tekintették meg Szegő Dóri vezetésével. Utána a Kiscelli Múzeum kertjében Lag BaOmér alkalmából Verő Tamás rabbi vezetésével piknik vacsora és örömszene fogadta az érdeklődőket.

2. A Bethlen téri zsinagóga kertjében a Dohány utcai és a Bethlen téri körzet közösen rendezett Lag BaOméri ünnepséget.

május 2-3.

Konferenciával ünnepelték a Dohány utcai zsinagóga fennállásának 150-ik évfordulóját. Komoly Judit professzor, Streit Sándor Bzsh elnök, Kálmán Kálmán alapítványi elnök, valamint Zoltai Gusztáv köszöntője után Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi a templom híres rabbijairól beszélt. Hevesi Simonra, Salgó Lászlóra, Groszmann Zsigmondra, Hevesi Ferencre, Fischer Gyulára, Herskovics Fábiánra, Katona Józsefre emlékeztetett. Fekete László főkantor a templom korábbi neves kántorait idézte meg. Beszélt Friedmann Mórról, Zaval Kwartinról, Ábrahámsohn Manórról, Loránd Mártonról, valamint Klein Ervinről. Schöner Alfréd „Zászlók a zsinagógákban – adalék egy diplomáciai eseményhez” címmel tartott előadása olvasható az Új Élet május 15-i számában (4. p.). Katona Ferenc a korán elvesztett édesapjáról, Katona József rabbiról beszélt. Klein Rudolf építész professzor a Dohány utcai zsinagóga épületéről tartott előadást, Novák Attila történész Herzl Tivadar zsinagógához fűződő viszonyát idézte. Kálmán Kálmán és Pásztor Raymond az épület és az orgona felújítását foglalta össze. Haraszti György történész Domokos Miksára, a Zsidó Tanács elnökére emlékezett. Engländer Tibor az 1949 utáni magyarországi cionizmusról tartott előadást, Deutsch Gábor a neológjáról beszélt. Bóka László helytörténész a zsinagóga Erzsébetvárosra gyakorolt hatását elemezte. Komoróczy Géza professzor pedig „A Dohány utcai zsinagóga hatása a főváros és a zsidóság kapcsolatára” címmel tartott előadást. /Az előadás szövege „A Dohány utcai zsinagóga: a nemzeti zsidó templom” címmel jelent meg az ÉS május 21-i számában

8-9.p.)/. Toronyi Zsuzsanna „Különleges tárgyak a Magyar Zsidó Múzeumban és Levéltárban” címmel diavetítéses előadást tartott.

május 4.

A Holocaust Múzeum „Szubjektív tárlatvezetés” sorozatának vendége Szüts Miklós festőművész volt.

május 5.

1. Ljudmila Jevgenyijevna Ulickaja munkásságával ismerkedtek meg a „Retikül női irodalmi turkáló” program látogatói a Klauzál tér 13-ban. A programot összeállította és előadta Takáts Andrea, fellépett David Yengibarian tangóharmonikán, Fűszeres Eszter pedig gasztronómiával.

2. Koszorúzással emlékeztek a Budapesti zsidó gyermekeket mentő Jane Haining presbiteriánus missziós nővérre a Skót Misszió Templomban (VI. Vörösmarty u. 51. Az emlékezést a Baráti Kör a Holocaust Emlékörzéséért Egyesület, és a Budapesti Református Skót Misszió szervezete. A Jane Haining emlékévé alkalmából október 12-én konferenciát rendeztek a Mazsihisz Dísztermében. Üdvözlő beszédet mondott Zoltai Gusztáv, a Mazsihisz ügyvezetője, Lévai Katalin, a Baráti Kör a Holocaust Emlékörzéséért Egyesület elnöke, Nagy-Britannia és Izrael nagykövete. A Vörösmarty Mihály Általános Iskola tanuló felolvasószínház keretében ismertették Jane Haining életét. A Skót Misszió működését Aaron Stevans lelkész, a Budapesti Református Skót Misszió vezetője mutatta be. Beszámoló hangzott el a Jane Haining nevet viselő intézmények képviselőitől arról, hogyan ápolják névadójuk emlékét. Csósz László történész, a Holocaust Emlékközpont munkatársa „Embermentés Magyarországon, a Holocaust idején” címmel tartott előadást. A konferencia közös sétával zárult a Jane Haining rakparton. A Fővárosi Közgyűlés 2010. június elején a pesti rakpart Lánchíd és Erzsébet híd közötti szakaszát Jane Haining rakpartnak nevezte el.

3. Az ELTE Germanisztikai Intézetében „A pécsi zsidóság múltja és jelene” címmel rendezett összejövetelén Schweitzer József nyugalmazott

országos főrabbi, és Stark András pszichiáter, a pécsi hitközség elnöke tartott előadást.

május 6.

A háromévnvi szünet után újra indult Füst Milán Szellemi Páholy összejövetelén Ferge Zsuzsával, Závada Pállal, valamint Urbancsok Zsolttal beszélgetett a Makón történekről Benedek István Gábor. Az összejövetelt a Mazsihisz Dísztermében tartották, mivel a Goldmark-termet átépítik. A munkák októberben kezdődtek. A tervek szerint a 300 millió forint pályázaton elnyert pénzből a felújított Goldmark terem többfunkciós kulturális rendezvényterem lesz. A terem hátsó részében a Magyar Zsidó Levéltár új, állandó kiállítást készít a budapesti zsidónegyedről interaktív elemek felhasználásával. Látogatható lesz a Hitközség Díszterme is, ahol a Pesti Izraelita Hitközség múltját mutatják be. Az első emeleten létrejön a Gyökerek központ, ahol a családkutatás forrásai kapnak helyet.

május 7.

1. A Bét Orim Reform Közösség ellátogatott a Frankel Leó utcai hitközségbe, majd a szertartást követő kidduson Verő Tamás és Raj Ferenc rabbik vezették a beszélgetést a Budai Micve Klubban.

2. A Szim Salom Közösség vendége volt Szegő Dóri, az ifjúsági csoport egyik vezetője.

3. A Frankel Leó utcai zsinagógakörzet kiddus vendége volt Raj Ferenc rabbi.

4. Az ÉS-ben Nádas Péter írása jelent meg „Emlékmű. The Memorial to the Murdered Jews of Europa” címmel (13. p.). Az esszé a Cicero című német folyóirat felkérésére készült. Bertók Imre „Valami az emlékműről” címmel reflektált Nádas írására az ÉS május 14-i számában.

május 8.

1. A Bét Orim Agóra Akadémiájának vendége volt Fröhlich Ida orientalista, egyetemi tanár volt, aki „Zsidó vallási irányzatok az Ókorban. Eretnekségek.” címmel tartott előadást.

2. 99 éves korában meghalt Lilienthal Andor (1911-2010) sakk nagymester.

május 9.

1. A második világháború befejezésének évfordulóján a csehországi Terezín koncentrációs táborának áldozataira is emlékeztek azzal a koncerttel, amelyet a Vasúttörténeti Parkban rendezett Zsikk és a Közép-Magyarországi Regionális Tanács. A „Verdi Terezínben” című koncerten több ezren hallgatták Verdi Requiem című művét, valamint az ehhez Murry Sidlin által „Lázadó requiem” címmel írt keretjátékát. A terezíni koncentrációs tábor áldozatainak, valamint a tábor zenekara létrehozójának, a meggyilkolt Rafael Schaechternek emléket állító mű magyarra fordított szövegét Törőcsik Mari és Garas Dezső mondta el. A MÁV Szimfonikus Zenekart a washingtoni szerző vezényelte, a szólisták Meláth Andrea, Bretz Gábor, Fekete Attila és Sümegi Eszter voltak. A Duna TV élőben közvetítette a megemlékezést, melynek kórusában fellépett a washingtoni Katolikus Egyetem kórusának 40 tagja, a Honvéd Férfikar, Angelica Leánykar is. Karigazgató Drucker Péter, Gráf Zsuzsanna.

2. A Mazsike Városnéző programja keretében Lipócia zsidó emlékeit tekintették meg Deák Gábor vezetésével.

május 10.

A Szabad Zsidó Tanház tanévzáró előadását Haraszti György történész tartotta a Bálint Házban „Időszámítások, különös tekintettel a zsidó naptárra, időszámításra” címmel.

május 11.

Közös megemlékezést tartott Jeruzsálem napján a Bét Orim és a Szim Salom Egyesület. A Bálint Házban rendezett ünnepségen Polnauer Flóra énekelt, majd közös piknik vacsorát rendeztek.

május 12.

1. Az Amerikai Alapítványi Iskolában közös ünnepséget rendezett Jeruzsálem napja alkalmából a Bálint Ház, a Bné Akíva, a Maccabi Sport Klub, a

Mazsike, a Szarvasi Tábor, a Szochnut és az Izraeli Kulturális Intézet.

2. Noemi Schory, a Marosvásárhelyről Izraelbe emigrált filmrendező, producer volt a közszolgálati MTV2 „Záróra” című műsorának vendége. Noemi Schory egy Budapesten rendezett nemzetközi dokumentumfilmfesztivál, az „Input-közszolgálati mustra” igazgatójaként tartózkodott Magyarországon. Veiszer Alinda műsorgazda egyebek mellett a náci németek által a varsói gettóról készített, soha be nem fejezett propagandafilmről kérdezte a vendéget. A film egy kópiája az ötvenes évek végén Kelet-Németországban egy archívumból került elő. A kópiát a washingtoni „Holocaust Emlékmúzeum” megvásárolta, Noemi Schory pedig munkatársaival elemeire szedte szét, és Yael Hersonski rendezővel feldolgozta a filmet. Az „A film unfinished” címmel Kanadában bemutatott feldolgozás nagy sikere hatására felmerült, hogy Nobel-díjra jelölik. A 2010 júliusában, Jeruzsálemben rendezett filmfesztiválon a fődíjat vitte el a film.

május 13.

A Vörösmarty Art Moziban zártkörű vetítésen mutatták be Eran Kolirin „A zenekar látogatása” című izraeli rendező filmjét. A vetítés előtt élőzene szólt Kardos Dániel gitárművész előadásában.

május 14.

1. Közösen avatott emléktáblát Slachta Margit emlékére a Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata, a Szociális Testvérek Társasága, a Kelenligeti Kör és a BZSH Lágymányosi Zsinagóga az Ulászló utcai Szentlélek-kápolna falán.

2 .A Frankel Leó utcai zsinagógakörzet kiddus vendége volt Mélykúti Ilona, a Klubrádió műsorvezetője.

május 12-14.

A CEU-n tartott nemzetközi műhelyfoglalkozást az USC Soá Intézet.

május 14.

1. Székely Magda halálának harmadik évfordulóján a költőnőre emlékezett a Bét Orim Közösség. Az est vendége volt Balla Zsófia, Báthori Csaba és Vári György. Közreműködött: Havas Judit előadóművész.

2. Piliscsabán „Az identitások korlátai - Kollektív traumák, tabusítások, tapasztalattörténetek a II. világháború kezdetétől 1990-ig” címmel rendezett kétnapos konferenciát a PPTÉ Szociológiai Tanszéke és a Miskolci Egyetem Jelenkortörténeti Műhely. Csóti Csaba (levéltáros, Somogy Megyei Levéltár) „A zsidó polgár és az imrédysta proletár - egy társbérleti konfliktus személyes és politikai vonatkozásai 1945-1947”; Litkei József (PhD-hallgató, University of California) „Anti-fasiszta nemzet,” „reakciós ország,” és „fasiszta nép”: Identitásképző fogalmak a háború utáni Magyarországon”; Liska Márton (PhD-hallgató, ELTE) „Egy társadalmi trauma árnyékában? Magyar zsidó életutak a holocaust utáni hat évtizedben”; Papp Richárd (történész, ELTE, MTA KI): „De hol van a Kohn?” Kulturális emlékezet és humor egy budapesti zsinagógai közösségben” címmel tartott előadást.

május 15.

Váli Dezső festőművész közgyűjteményekben, illetve két nagyobb magángyűjteményben fellelhető 165 művéből nyílt kiállítás Budapesten, a Szent István krt. 12-ben a Belvedere Szalon. A tárlatot Szüts Miklós festőművész nyitotta meg, május 29-én pedig Ungvári Tamás beszélgetett Váli Dezsővel. A tárlat szeptember 30-ig volt látható. A Népszabadság 2010. augusztus 28-i számának Hétfvége mellékletében Láng Zsuzsa „A láthatatlan Váli látható képei” címmel készített interjút Váli Dezsővel (10. p.).

május 16.

1. A Dohány utcai zsinagóga előtti téren Herzl Tivadarra emlékeztek születésének 150-ik évfordulóján. Az ünnepséget a Magyar Zsidó Szabadságharcosokért Emlékbizottság szervezte. Beszédet Szita Szabolcs történész mondott, felolvasták a budapesti lengyel, valamint az izraeli magyar nagykövet üdvözlő szavait. Erzsébetváros

Polgármesteri Hivatala és az emlékbizottság közösen létesített gránáttáblát avatott, és fát ültetett. Gergely József alpolgármester és Rosenfeld Dániel Imre elnök, az Or-zse kántorjelölt hallgatója mondott köszöntőt. A Rumbach Sebestyén utcai zsinagógában kiállítással, filmvetítéssel és műsorral emlékeztek Herzl Tivadarra.

2. A Mazsihisz a Síp utcai Díszterembe hívta össze a Zsidó Kongresszust. A testület új tagjai: Salgótarjáni Zsidó Hitközség, 56-osok szövetsége, Menora Kht, Alfa- Mazsihisz Ifjúsági Szervezet, Második Generáció Kht, Komárom-Esztergom megyei zsidó hitközség. Az ülés fő témája a kialakult magyar belpolitikai helyzet megvitatása, közös nyilatkozat elfogadása volt. Kovács András, a CEU professzora ismertette annak a friss, 400 fős kutatásnak az eredményét, amelyet 18-55 év közötti, budapesti zsidó megkérdezésével készült. A „Zsidók a mai Magyarországon – Identitás és szervezeti aktivitás” címmel tartott összefoglalóban a 2000-ben készített felmérés adataihoz hasonlítva elemezte a változásokat.

május 17.

„Pillantás a zsidó művészetbe” címmel egész napos konferenciát tartottak a Magyar Zsidó Múzeumban. Schőner Alfréd „Mikdás Meát - Kis szentélyek (Ezékiel)- Lokális gazdasági érdekek tükröződése az ókori zsinagógák mozaikpadlózatának textusain, a Szentföldön” címmel tartott előadást. Peremiczky Szilvia „A románctól a Traviátáig - szefárdi zsidó zene”; Staller Tamás „A Pádúai Zsidó-negyed urbanisztikája”; Toronyi Zsuzsa „A Zsidó Múzeum legrégebbi szertartási tárgya”; Kárpáti Judit „A jemeni zsidó ötvösművészet és a Becalél Művészeti Akadémia”; Gajdó Tamás „A Kis Komédiától a Thália Társaságig”; Oláh János „Wilhelm August Stryowski: Zsidó menyegző című festmények néprajzi vonatkozása”; Gábor Anna „A Tóra ruhája”; Sommer László „Az OR-ZSE Zsinagóga mozaikablakainak szimbólumrendszere”; Rusznák Rita „Zsidó fotóművészet - Jevgenyíj Haldei, Edward Serotta, Robert Capa, Féner Tamás” címmel tartott előadást.

május 18.

1. Barna Ildikó, az ELTE TáTK adjunktusa tartott előadást „Mozaikok a magyar és az orosz zsidóságról – távol és mégis közel” címmel az MTA PTI Országház utcai Tanácstermében.

2. A Bálint Házban rendezett Sávout ünnepen Balázs Gáborral, Borgula Andrással, Fűszeres Eszterrel, Darvas Istvánnal, Kelemen Katával, Susán Eszterrel, Toronyi Zsuzsával és Vári Györggyel együtt tanulhattak a résztvevők.

3. A Hegedűs Gyula utcai körzet rabbijává Löwy Tamás főrabbit választották. A kinevező okiratot Zoltai Gusztáv, a Bzsh ügyvezető igazgatója adta át. A Sávout-ot már az új főrabbi vezetésével köszöntötték a körzetben.

4. Az ELTE Germanisztikai Intézet „jour fix” sorozatában Marsovszky Magdolna „Az antiszemitizmus pszichoanalitikus elemzése” címmel tartott előadást.

május 20.

A Holocaust Múzeum „Szubjektív tárlatvezetés” sorozatának vendége Kocsis András Sándor, a Kossuth Kiadó elnök vezérigazgatója volt.

május 21.

A Frankel Leó utcai körzet kiddus vendége volt Arató András, a Klubrádió tulajdonosa.

május 22.

Pécsett rendezték meg a IX. Ókortudományi konferenciát. Komoróczy Géza professzor előadása olvasható az ÉS 2010. augusztus 13-i számában „A zsidók” címmel (8. p.).

május 23.

Több mint hat évtizednyi szünet után Wrocławban újrászentelték a felújított Fehér Gólya zsinagógát. Az épületet 1938-ban a Kristályéjszakán rombolták le a nácik.

május 25-27.

„Magyarok Hollywoodban” címmel Sugár Ágnes háromrészes ismeretterjesztő filmsorozatát vetítették a Vörösmarty Art Moziban. A vetítések után Sugár

Ágnes szerkesztő beszélgetett Báron György, Vágvolgyi B. András és Perlaki Tamás filmesztétával. A programot megismételték június 4-6-án a Holocaust Emlékközpontban - csatlakozva az Ünnepi könyvhét rendezvényeihez.

május 27.

1. Az MTA Kisebbségkutató Intézetében konferenciát rendeztek „Párhuzamos értelmezések és modellek - integráció, szegregáció, asszimiláció - a kisebbségkutatásban” címmel. Pataki Ferenc „Etnikai-kulturális integráció - társadalmi integráció” címmel nyitotta meg a tanácskozást. Komoróczy Szonja „Tudatos nyelvi disszimiláció: jiddis a 19. századi magyarországi ortodox zsidó eszmerendszerben” címmel, Papp Richárd „Mit képzelsz, Kohn úr, nem otthon van! - Többes kötődések és humor egy budapesti zsinagógai közösségben” címmel tartott előadást.

2. A Holocaust Múzeum „KönyvESTék” sorozatában Urbancsok Zsolt helytörténész „A holocaust gyermekei” című könyvét mutatták be. A beszélgetőtárs Bárdos Pál író, makói túlélő volt.

3. Felavatták a Szim Salom Progresszív Zsidó Közösség zsinagógáját a Ráday utca 9-ben. Kelemen Katalin rabbi avatóbeszéde olvasható a Szim Salom Hírlevélben. A három évre bérelt, felújított tágas lakásban létesített templom avatását Kelemen Katalin rabbi, Radvánszki Gábor elnök és Gárdos Bernadett korábbi elnök vezette. Az eseményen jelen volt a krakkói reform rabbi, Tányá Segal, Aliza Bin-Noun izraeli nagykövet, valamint a Mazsihisz képviselőjében Feldmájer Péter elnök, Kirschner Péter, a Mazsike elnöke, Fritz Zsuzsa, a Bálint Ház igazgatója is.

május 28.

1. A Frankel Leó utcai zsinagógakörzet kiddus vendége volt Lomnici Zoltán, az Emberi Méltóság Tanácsa elnöke.

2. Hosszú betegség után 54 éves korában meghalt Békés Pál (1956-2010) író, műfordító. A Mozgó Világ 2010/7 számában Tóth Krisztina, Takács Ferenc és P. Szűcs Julianna búcsúztatták (123-128. p.). Az Országos Pedagógiai Könyvtárban 2010. szeptember 20-

án Békés Pál Emlékkiállításával és irodalmi műsorral emlékeztek a fiatalon távozott olvasás-pedagógusra. A megemlékezésen megjelentek Békés Pál családtagjai is. Szülőházán, a VII. kerületben, az István utca 19 számú ház falán november végén avatott emléktáblát a kerületi önkormányzat Békés Pál tiszteletére.

május 29.

A Bét Orim Agora Akadémia keretében „Rambam, Májmuni Mózes vagy Maimonides?” címmel Dobos Károly Dániel, a PPKE BTK Hebraisztika Tanszék adjunktusa tartott előadást.

május 30.

1. Együttes közgyűlést tartott a Mazsihisz és a Bzsh. Elfogadták mindkét szervezet 2009-es zárszámadását, amelyet Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgató, Sessler György, a számvizsgáló Bizottság elnöke terjesztett elő Hagymási Zsuzsa és Pintér Ágnes főkönyvelők összesítése alapján. Paszternák Tamás a pályázati tevékenységről számolt be. A közgyűlésen beszámoló hangzott el a Rumbach utcai zsinagóga felújításának megkezdésére tett lépésekről, Heisler András hiányolta az írásos előterjesztést.

2. Közgyűlést tartott a Szim Salom Egyesület. Radvánszi Gábor elnök éwertékelő összefoglalójában kiemelte a Ráday utcai helységben kialakított templom használatba vételét, valamint a kapcsolat felvételét a Bét Orim Közösséggel, a Világvallások Egyeztetési Fórumában végzett munkát. Radvánszki Gábor bejelentette, hogy elnök nem kíván lenni a továbbiakban, legfeljebb vezetőségi tagságot vállal. Kelemen Katalin rabbinikus beszámolója után Jesse Weil kincstárnok gazdasági beszámolója következett a 2009-es gazdálkodásról és a 2010-es költségvetésről. A közgyűlés határozott arról, hogy a jövőben még részletesebb gazdasági beszámolót kér, még a közgyűlés előtt - írásban. A tisztújításra László Klári ismertette, hogy a vezetőség korábbi döntése értelmében a hitközségi alapszabály megújítása, a mandátumok érvényességének tisztázása érdekében mindenki lemond betöltött tisztségéről. Az újonnan választott tisztségviselők mandátuma pedig egységesen egy évre szól. Bemutatkozások után a közgyűlés titkos

szavazással Guba Gergelyt választotta elnöknek. A vezetőség tagjainak Budai Miklóst, Gárdos Bernadettet, Radvánszki Gábort, Rákosi Évát, Rozgonyi Dórát és Jesse Weilt.

3. Váncsa Istvánt mutatta be a Budai Mikve Klubban Bóta Gábor.

4. A Bethlen téri zsinagógában ingyenes, közös énekléssel összekötött interaktív koncertet rendeztek „Ének a közösségben” címmel. Schwezoff Dávid énekelt, Pásztor Raymond zongorázott, közreműködtek a Fourtissimo Is Real! Tagjai: Ferencz-Kuna Gyula trombitán, Kuna Bence kürtön, Kuna Márton harsonán.

5. A Holocaust Múzeumban közös koncertet adott a Budapesti Klezmer Band és a Liszt Ferenc Kamarazenekar „Májusi Klezmer Szvit” címmel.

6. A New York-i Zsidó Színház vendégjátékát rendezték meg a Tűzraktérben. A társulat előadta a színház alapítója, Tuvia Tenenbun „Az utolsó zsidó Európában” című darabját. Augusztus 6-án Bánkon is bemutatták az előadást.

7. Konferenciát rendeztek a zsidóságról Pécsen, Európa Kulturális Fővárosában, a Pécsi Hitközség Dísztermében. A konferencia a Dél-Dunántúl Zsidó Kultúrája Regionális Központ és Emlékhely megnyitását készítette elő. A szakmai programot Toronyi Zsuzsanna, Csósz László és Heindl Péter állították össze. Előadást tartott: Ormos Mária akadémikus, Stark Antal történész, Molnár Judit történész, Schweitzer Gábor jogtörténész, Kovács Mónika szociológus, Vörös István Károly helytörténész. A konferencián felolvasták Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi, a pécsi hitközség egykori rabbijának üdvözlő sorait.

Új tóratekerccsel gazdagodott az EMIH. A Budapesten élő Ben Dávid család fiuk bármicvója alkalmából adományozta tekerccset a közösségnek. A Tórárt ünnepség keretében helyezték el a Károly körúti Keren Or zsinagóga frigyszekrényében.

A budapesti Józsefvárosban, a Krúdy Gyula utca 16-18-as ház falán Tábory György emléktáblát avatott a Magyar Színházi Társaság és Budapest Főváros Önkormányzata. A nemzetközi színházi élet kiemelkedő

személyiségének szülőházán elhelyezett domborművet Varga Mátyás készítette, avató beszédet mondott Bálint András, a Radnóti Színház igazgatója, egyben Tábori György unokaöccse.

Siófokon felújították és újrászenteltél az imaház tóráját. A munkát Winkler Miklós szervezte, a restaurálást Micha Farnadi végezte.

A Keresztény - Zsidó Társaság a Magyarországi Baptista Egyház központi dísztermében rendezte ülését. A Mazsihiszt Domán István főrabbi és Lazarovits Ernő külügyi vezető, Róna Tamás és Markovics Zsolt rabbik képviselték. Megalakult a Társaság ifjúsági szekciója, amelynek munkájába bekapcsolódott Markovics Zsolt és Róna Tamás is. Szécsi József főtitkár beszámolt a Nemzetközi Keresztény Zsidó Tanács tavasszal Berlinben tartott üléséről, s az ott elfogadott 12 pontról.

Az Alma utcai Szeretetotthonban csütörtökönként Klubestet tartottak meghívott vendégekkel. Megfordult a házban a Sabbathsong kamaraegyüttes, Spann Gábor, Hack Péter alkotmányjogász, Világosi Gábor korábban parlamenti képviselő, Bánó András újságíró, Fellegi Ádám zongoraművész, Rivka Weiszberger rebbecen, valamint Szécsi József, a Keresztény - Zsidó Társaság főtitkára.

A NÜB vezetőségválasztó közgyűlésén új elnököt választottak Frisch György személyében. A korábbi elnököt, Szenes Ivánt a NÜB örökös elnökévé nevezték ki. Az elnök-helyettes Lebovits Imre lett.

Herczog Lászlót, a MAIOH elnökét a Síp utcában fogadás keretében köszöntötték a Mazsihisz és a Bzsh vezetői hatvanadik születésnapja alkalmából.

A Bét Orim Reform Közösség beszámoló és vezetőség választó közgyűlésén Kálmán Gábort elnöknek, Hajnal Györgyöt elnök-helyettesnek, Szegő Krisztinát, Borsos Mariettát, Riszovannij Mihályt vezetőségi tagnak újra választották. A 2007-ben megválasztott Kardos Dániel és Lajos Júlia nem jelöltette magát, helyükre Bruck

Lászlónét és Ponikfor-Gazda Gergelyt választotta meg a közgyűlés.

A Szombat 2010/májusi számában a 2010. január 20-án, 96 éves korában elhunyt Abraham (Avrom) Sutzkever jiddis költő (1913-2010) emlékére készített összeállítás jelent meg Biró-Nink Beáta tollából (11-14. p.). Kiss József költő családjának több tagjának írását mutatta be a lap. A dédunokával, a Venezuelában élő Judit Gerendas Kissel készült interjú olvasható (24-26. p.). Írás jelent meg Kiss Jenő Sándortól, Kiss József fiának tollából „Ifjúság” címmel (21-25. p.). Judit Gerendas Kiss „Mindig lesz egy kis idő nosztalgiára” című írásával mutatkozott be (27-28. p.) Kutasy Mercédesz fordításában. A 90 éves Nemes László íróval Várnai Pál készített interjút „Én mindent megúsztam” címmel (29-33. p.). A Sanders Ivánnal készített beszélgetés „Az ódzkodás nem új keletű” címmel (9-10. p.).

A Mazsike Hírlevél 2010/májusi számában „A szecesszió gyöngyszemeinek tervezője Quittner Zsigmond (1857-1918)” címmel jelentetett meg írást Pári Mirella és Szegő András a „Magyar zsidó nagyjaink” rovatban (4. p.). Popper Péterre (1933-2010) Garai Péter emlékezett (6. p.).

A Budai Sófár 2010/májusi számában az óbudai zsinagógát Hrotkó Larissza mutatta be „Az óbudai zsidók háza” című írásában (8-9. p.).

június hónap

június 1.

1. A Magyar Zsidó Múzeumban „Zsidóság és a szőnyeg” címmel nyílt kiállítás a Mazsihisz és a 2007-ban alakult Első Pesti Szőnyegtársaság. A zsidó vallási élethez kapcsolódó 43 kárpicot bemutató kiállítás kurátora Rusznák Rita. A tárlatot Görgey Gábor író, egykori kultuszminiszter nyitotta meg.

2. Vekerdy Tamás pszichológussal Perlaky Tamás beszélgetett a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

3. A Bálint Zsidó Közösségi Házban minden hónap első szerdáján „Egy hónap hordaléka” címmel Gábor György vallásfilozófust Kertész Péter „temetőgondnok” kérdezte.

4. A Claims Conference Budapesti Irodája új címre, a Mazsók épületébe költözött. Új címe: Bp. V. Tüköry u. 3. 2. emelet.

június 3.

1. A Holocaust Emlékmúzeum „Késői hazatérés” tárlatát Fitz Péter művészettörténész mutatta be a „Szubjektív tárlatvezetés” sorozatban.

2. A Fővárosi Közgyűlés a Carl Lutz Alapítvány 2005-ös kezdeményezése nyomán meghozta döntését a dunai alsórakpartok új elnevezéseiről. Eszerint a budai alsó rakpart neve a Mozaik utca és az Árpád híd között gróf Esterházy János rakpart, az Árpád híd és a Margit híd között Slachta Margit rakpart, a Margit híd és a Batthyány tér között Angelo Rotta rakpart, a Batthyány tér és a Lánchíd között Sztehló Gábor rakpart, a Lánchíd és az Erzsébet híd közötti szakasz a Nemzetközi Vöröskereszt egykori képviselőjének nevét viseli, így lett Friedrich Born rakpart, az Erzsébet híd és a Szabadság híd között Raoul Wallenberg rakpart, a Szabadság híd és a Petőfi híd között Valdemar és Nina Langlet rakpart lett. A pesti oldalon az Újpesti rakpart alsó autóútját a Dráva utcától a Margit hídig terjedően Carl Lutz rakpartnak, a Margit híd és a Lánchíd közötti szakaszt idősebb Antall József rakpartnak, a Lánchíd és az Erzsébet híd közötti szakaszt Jane Haining rakpartnak, a Szabadság híd és a IX. kerület Közraktár utca közötti szakaszt Salkaházi Sára rakpartnak nevezték el.

június 4.

1. A Bét Orim Reform Zsidó Közösség a Bálint Házban látta vendégül a Hessen-Nassauai Keresztény Zsidó Társaság képviselőit.

2. A Nyelv és Tudomány (Nyest) internetes folyóiratban jelent meg Mihály Botond „Az európai zsidók letűnt nyelve: a jiddis” című tanulmánya.

3. Magén István festőművész kiállítását rendezték meg az Árkád Galériában (Bp. VII. Rákóczi u. 30.). A

tárlatot Fitz Péter művészettörténész, a Fővárosi Képtár igazgatója nyitotta meg.

4. A Népszabadság 2010. június 4-i számában Köves Slomó és Bodnár Krausz Dániel, az EMIH vezetői „Isten és a Politika” címmel írt cikkére a lap június 28-i számában Vári György és Vajda Károly „Vallási vezetők nem próféták” reagáltak. A viszontválaszt „Nem csak a próféták ügye!” című cikkükben közölte Köves Slomó rabbi és Bodnár Krausz Dániel EMIH vezetőségi tag a Népszabadság 2010. július 16-án megjelent számában. A cikk kiemelte, hogy a társadalmat érintő kérdésekben az érthető kommunikáció a zsidó hitközségek és irányzatok esetében is fontos.

június 4-6.

1. Csatlakozva az Ünnepi Könyvhét eseményeihez a Holocaust Emlékközpontban „Ünnepi könyvhétvégét” rendeztek

2. A Szim Salom Nován szervezett táborozást a hétvégére.

június 5.

Velencefürdön szabadtéri Garden Party keretében tartott Agóra Akadémiájának előadója vendége Hausmann Jutta tanszékvezető professzor, Evangélikus Hittudományi Egyetem, a Goldziher Intézet igazgatója volt, aki Ruth Könyvéről beszélt.

június 5-13.

Tel-Avivban a Nemzetközi Diák Filmfesztiválon levetítették Szabó Simon „Papírrepülők” című filmjét, amely a Magyar Filmszemlén az elsőfilmesek díját nyerte el. Mundruczó Kornál mesterkurzust tartott, Kovács András Bálint professzor pedig előadást tartott a városi egyetemen.

június 6.

1. A Frankel Leó utcai körzet vezetésével összefogott aktivisták kitakarították a rákosszentmihályi zsidótemetőt.

2. Nagykőrösön a zsinagógában koncerttel emlékeztek Weiner Leóra születésének 125-ik, halálának 50-ik évfordulóján. A megemlékezést a hitközség és a

zeneszerző nevét viselő zeneiskola és kamarazenekar rendezte.

3. A Bálint Zsidó Közösségi Házban „A Nyócker csillagai – Józsefváros zsidó szemmel” címmel vasárnapként nyári sétákat szerveztek. A Guttenberg térről induló sétákra július 11-én, augusztus 1-én, és augusztus 22-én került sor.

július 6-7.

Balatonfüreden rendezték meg az első klezmer fesztivált. Fellépett a Budapest Klezmer Band, a Fellegini KlezmerGipsy és a skót zenészekből álló Brian Finnegan&Friends együttes.

június 8.

A Rumbach Sebestyén utcai zsinagógában Bruno Brouel fotóiból rendezett kiállítást a Páva utcai zsinagóga közössége. A tárlatot Perczel Anna építész nyitotta meg, a képekhez Závada Pál írt verses, illetve prózai asszociációkat.

június 10.

A Mazsihisz Ifjúsági Csoportjának alakuló ülését tartották a Síp utcai Díszteremben.

június 11.

Az ÉS 2010. június 11-én megjelent számában Marton László „Jeruzsálemről józanul” című írásában a palesztin-izraeli konfliktusról szólt. A hetilap július 9-i számában Mihály Amichay Éva „Józanul?” című hozzászólása kétségbe vonja az írás pártatlanságát (12. p.). Bányai László az ÉS 2010. augusztus 13-i számában „Kit vezérel félelem és kit a józan ész?” című írásával kapcsolódott a vitához (12. p.).

június 12.

1. Az Észt Nemzeti Opera lépett fel Miskolcon a Nemzeti Színházban. Erkki-Sven Tüür: Wallenberg című darabjának ősbemutatójára került sor, rendezte Dmitri Bertman, Neeme Kunings.

2. A Holocaust Emlékmúzeum „Késői hazatérés” tárlatát Csorba László történész mutatta be a „Szubjektív tárlatvezetés” sorozatban.

június 13.

1. Az „Éjféλι Kiáltás Misszió” szervezésében másodszor indult útjára a holocausthajó a Vigadó téri hajóállomásról. Először 2005-ben emlékeztek a holocaustra hajó fedélzetén. A 65. évfordulóra rendezett megemlékezésen megjelentek a német, a lengyel, az amerikai, az izraeli nagykövetek, a Mazsihisz nevében Lazarovits Ernő külügyi vezető mondott kaddist, Fekete László főkantor elénekelte a Kél molé ráchámimot.

2. A Szim Salom Progresszív Zsidó Közösség zsinagógájában nyílt meg László Ferenc (Svarc) „Tekintet (kívülről befelé - belülről kifelé)” című emlékkiállítás. A kiállítást Sólyom Nagy Erzsébet nyitotta meg, közreműködött Budai Miklós és László Klári.

június 15.

„A rendszertől a váltásig a Síp utcában” címmel indult Kardos Péter nyolc részes sorozata az Új Életben (8. p.). Az utolsó rész a lap 2010. október 1-i számában olvasható.

június 16.

Az Or-Zse Oktogonális termében Deutsch Gábor: „Képeslapok a múltból” című könyvét mutatta be Schőner Alfréd rektor, Benedek István Gábor író, és Izsák Gábor kiadó mutatta be. Közreműködött Kézdy György színművész.

június 17.

1. A Gere testvérek újra náci propagandafilmét vetítették egy Hegedűs Gyula utcai pincében. 2008-ban a Jud Süss című náci filmet vetítették le engedély nélkül, ezúttal pedig Fritz Hippler? Az örök zsidó című antiszemita propaganda filmjét mutatták be. A HVG 2010. október 23-i számában Weyer Béla „Hogyan készültek a náci propagandafilmeik?” címmel közölt írást (51-52. p.).

2. Óbudán a Városháza falán elhelyezett emléktáblánál emlékeztek az elhurcolt óbudai zsidókra. Beszédet mondott Bús Balázs polgármester,

Szabó Tímea, LMP-s országgyűlési képviselő, valamint Tordai Péter, a budai zsidó hitközség elnöke.

június 18.

1. A „Vallás, hagyomány, modernitás” kutatócsoport V. konferenciáján Ribáry Márton „Törpék óriások vállán - A hanyatlás és fejlődés tana a zsidó hagyományban” címmel tartott előadást az ELTE Ókortudományi Intézetében.

2. Az ÉS-ben Hetényi Ágnes „Emlék és varázslat” című cikkében Baráz Tamás alkotásáról, a Bethlen téren 2009-ben felállított munkaszolgálatos emlékműről írt.

június 19.

Zenei és kulturális fesztivállal vettek részt zsidó intézmények a „Múzeumok éjszakáján”. A Dohány utcai templom előtt mindenki havdolójával indult Frölich Róbert főrabbi és Fekete László főkantor közreműködésével. A zsinagógában Lisznyai Mária Mária és Ferenczi Eszter orgonaművészek játszottak, a templom kincseit a hitközség vezetői mutatták be. A „Világzenei éjszaka” elnevezésű programot a zsinagóga előtti Herzl téren az erre az alkalomra verbuválódott Fellegini Multikulti@Bulizenekar szolgáltatta. A Zachor Alapítvány diák-önkéntesei „Rendhagyó éjszakai séták a zsidónegyedben” címmel szervezettek programot. A Magyar Zsidó Levéltárban ismertterjesztő előadások hangzottak el a zsidó negyed életéről, valamint kiállítás volt látható „Itt laktak Fischerék” címmel a pesti zsidónegyed életéről. A Magyar Zsidó Múzeumban kézműves foglalkozásokra, tárlatvezetésre került sor.

június 20.

A Mazsike és a Kidma „Nyitott zsinagógák délutánja” címmel a Desseffy utcai, a Vasvári Pál utcai, valamint a Rumbach Sebestyén utcai zsinagógába szervezett látogatást. A program König Tamás építész, és Perczel Anna városvédő, az Óvás Egyesület aktivistája részvételével kerekasztal-beszélgetéssel zárult.

június 22.

A Holocaust Emlékmúzeum „Késői hazatérés” tárlatát Várszegi Asztrik pannonhalmi főapát mutatta be a „Szubjektív tárlatvezetés” sorozatban.

június 23.

1. A Rumbach Sebestyén utcai zsinagógában tartotta közgyűlését a Bzsh. Napirenden szerepelt a templom felújításának terve, az előadó König Tamás, a König és Wagner Építészeti Kft vezetője volt. A 2009 évi gazdálkodást Zoltai Gusztáv és Sessler György ismertette.

2. 87 éves korában meghalt Sós (Schenker) Elemér, a Szim Salom alapító tagja, Radvánszki Gábor és Péter nagyapja.

június 24.

A Budai Vár zsidó emlékeit tekintették meg a Mazsike „Városnéző séták zsidó szemmel” programjának résztvevői.

június 25.

A Szim Salom Progresszív Zsidó Közösség Oneg Sabatján „Qumrani angyaltan” címmel Tamási Balázs, a PPKE Hebraisztika Tanszékének doktorandusza tartott előadást.

június 27.

1. A Mazsike Városnéző programja keretében Terézváros zsidó emlékeit tekintették meg Deák Gábor vezetésével.

2. Az izraeli nagykövet rezidenciáján rendezték meg a Magyar - Izraeli Baráti Társaságok hagyományos, éves találkozóját. Aliza Bin-Noun a baráti társaságon budapesti és vidéki elnökeket látta vendégül.

június 30.

Ötven éves pedagógusi pályája után meghalt Ács Pál.

Az Erzsébetvárosban az önkormányzat felavatta a felújított a Carl Lutz parkot, és a hőst méltató „Gondolatok követ”.

A Zsidó (majd Anna Frank) Gimnázium egykori matematika tanára, Kuti (Klein) Tibor meghalt. Az Új

Élet 2010. július 15-i számában Giora Sharon „Búcsú Kuti tanár úrtól” című írása emlékezett alakjára (7. p.).

A Zsidó Tudományok Európai Szövetsége (European Association for Jewish Studies) Ravennában tartott IX. konferenciáján Magyarországról Toronyi Zsuzsanna és Paszternák Tamás vett részt. Toronyi Zsuzsanna „Kapcsolatok a zsinagógában. A Dohány utcai zsinagóga templomülés nyilvántartó könyveinek példája” címmel tartott előadást. Paszternák Tamás az EU által támogatott „Zsidók az európai városokban” című kétéves projekt tanácskozásán vett részt.

A Budai Sófár nyári (2010/5.) számában jelent meg Budai Aurél visszaemlékezésének első része „1944. Életben maradtam!” címmel (10-12. p.). A második rész a szeptemberi számban, a harmadik, befejező rész az októberi számban olvasható.

A Mazsike Hírlevél 2010/6. nyári számában „A modern építészet fotósa” címmel Lucien Hervé (Elkán László 1910-2007) munkásságáról írt Pári Mirella és Szegő András a „Magyar zsidó nagyjaink” rovatban (4. p.). Ősszel a Szépművészeti Múzeumban „Száz fotó a száz éve született Lucien Hervé emlékére” címmel életmű kiállítással emlékeztek fotóművészre.

A Szombat 2010/nyári száma „Zöld alternatíva? Címmel környezetvédelmi mellékletében Eröss Gábor, Nahum Rakover, A. S. Ben Jisaj, Bialik, Bíró Tamás, Shiri Zsuzsa, Gadó János Németh Endre és Berta József írásai olvashatók (4-26.p.). Gadó János Schiffer Andrással, a Lehet Más a Politika elnevezésű párt elnökével (19-21. p.), Németh Endre Lányi Andrással (21-23. p.) beszélgetett. Tuvia Tenneboimmal, a New York-i Zsidó Színház igazgatójával Gadó János készített interjút „Egyáltalán nem érdekel a Hegedűs a háztetőn” címmel abból az alkalomból, hogy az együttes 2010. május 28-29-én vendégszerepelt a budapesti Tűzraktérben (27-29. p.). „Az utolsó zsidó Európában” című produkcióban közösen lépett fel a „Salto Mor(t)ale” társulattal, amely a tavasszal megszűnt „Budapesti Zsidó Színházból”, valamint a

„Radikális Szabadidő Színházból” jött létre. Várnai Pál Karinthy Mártonnal készített interjút „Nem kell folytatni, elég volt” címmel (31-33. p.).

Magyar Zsidó Levéltár
2012

2010. július hónap

július 2.

Az És-ben Tamás Pál „Mindenki tette a dolgát” címmel megjelent elemzésében a Gulágról, és a kijeji Babij Jarról írt. Felvetette azt a kérdést, hogy Auschwitz miért válhatott vízváltóvá az európai kultúrában és önmeghatározásokban, és miért nem vált azzá a Gulág legalább a posztszovjet világban. (10. p.).

július 2-4.

A Mazsike „Mezővárosi zsidó napok” címmel Hódmezővásárhely, Makó, Martély zsidó emlékeit látogatta meg. Makón meglátogatták Vorhand Mózes csodarabbi sírját, valamint Kecskeméti Ármin emlékművét. Hódmezővásárhelyen a Bethlen Gábor Református Gimnáziumban Szántó T. Gábor irodalmi estjét rendezték meg, közreműködött Vári György irodalomkritikus és Kardos Dániel gitárművész. A zsinagógában istentiszteleten vettek részt, majd az Alföldi Galéria udvarán fellépett a Fellegini KlezmerGipsy és a húsz éves Budapest Klezmer Band is. A zsinagógában a Sheket és a Söndörgő együttes adott koncertet. A kommunista diktatúra éveit bemutató Emlékpontban „Mit kezdjünk a múltunkkal” címmel Zima András történész, Elek András, az Emlékpont munkatársa, valamint Szőnyi Andrea pedagógus tartott előadásokat, majd tárlatvezetésre is sor került. A vásárhelyi Holocaust Múzeumban megtekintették a kiállítást, valamint megemlékeztek Herzl Tivadar születésének 150-ik évfordulójára. Hazafelé megtekintették a szentesi zsinagógát.

július 4.

A Vasvári Pál utcai Jesivában nyolc frissen végzett ortodox rabbi vette át rabbi oklevelét Jichak Jehuda Jaruslavszkij rabbitól, az izraeli Chabad Bét Din elnökétől. Az újonnan avatott rabbik közül hatan Izraelből, ketten pedig Franciaországból érkeztek a nemzetközileg is elismert pesti Jesivába tanulni. A rendezvényen jelen volt és beszédet mondott Oberlander Báruch, Smuél Raskin és Solomon Hurwitz

rabbi is, a Pesti Jesiva igazgatója. Az ünnepi megszólalásokat kiddus követte.

július 5.

1. Hosszan tartó betegségben meghalt a Dob utcai Fröhlich cukrászda alapítója, Fröhlich György. Még aznap eltemették a Gránátos utcai ortodox zsidótemetőben.

2. Izraelben, Rison-lecioni otthonában meghalt Yehuda Lahav (1930-2010), a MÚOSZ Aranytoll díjas újságírója. Az eperjesi (Presov) születésű, eredeti nevén Weiszlovics István újságíró 80 éves volt. Nekrológja a Népszava 2010. július 6-i számában jelent meg „Meghalt izraeli tudósítónk” címmel. Szülővárosában fél évvel a halála után életmű díjjal tüntették ki az újságírót.

július 6.

Bagdy Emőke pszichológus tartott előadást a Bálint Zsidó Közösségi Házban „Egészség – boldogság – boldogulás” címmel. Beszélgetőtársa Perlaky Tamás filmesztéta volt.

július 9.

Az ÉS 2010. július 9-i számában Földényi F. László „A csodálkozás képessége. Tömeg és hatalom – fél évszázad után” címmel írt elemzést Elias Canetti könyvéről (13. p.).

július 11.

A Mazsike kerékpáros kirándulást szervezett Szentendre zsidó emlékeinek meglátogatására Rajki András vezetésével. Szentendrén Kertész Péter Pulitzer-émlékdíjas temetőgondnok mutatta be a zsidó emlékeket.

július 23.

1. Kőszegen úgynevezett „botlatókövet” avatott a Kőszegi Polgári Kaszinó Bass Rezső állatorvos, gyárigazgató emlékére. Az Auschwitzban megölt Bass Rezső választmányi tagja volt a kaszinónak, utolsó szabadon választott lakhelye a város Árpád utca 13 számú házában volt.

2. A Bét Orim Közösségben Oneg Sabbath keretében emlékeztek meg arról, hogy öt éves a berlini Holocaust emlékmű. Utolsó részhez érkezett az az adatfelvétel, amelyet a szervezet tagjai körében végzett. A felmérésről tudományos elemzés készül.

3. Kelemen Katalin reform rabbi ismertette az aktuális heti szakaszt a Kossuth Rádió „Halljad Izrael” című vallási műsorában. Bemutatta a Szim Salom Progresszív Zsidó Közösséget is.

július 26.

A 80 éves Réz Pált köszöntötte Vári György a Népszabadság 2010. július 26-i számában „Város a magasban” című írásával (18. p.).

július 27.

1. Herzog Mór Lipót örökösei Washingtonban perelték a magyar államot, és a felügyelete alatt lévő közgyűjteményeket, hogy visszakaphassák a néhai bankár 1944-ben elrabolt gyűjteményének náluk lévő darabjainak visszaszolgáltatására. A 40 azonosított műkinccsen kívül – melynek értékét több mint 100 millió dollárra értékelik – azt is követelik a magyar államtól, hogy készítsen leltárt a nála lévő összes egykor a Herzog-család tulajdonában volt műkincsről. A Népszabadság 2010. szeptember 11-i számában „A lista nem nyilvános, sőt nincs is A Herzog-per felgyorsíthatja a múzeumok árvilágítását” címmel Csordás Lajos írt összefoglalót (17. p.).

2. Budapesten ünnepelte 85-ik születésnapját Klein György immunológus, a norvégiai Karolinska Institut professzora, az orvosi Nobel-bizottság tagja.

július 30.

Az ÉS 2010. július 30-i számában Fenyves Katalin történésszel J. Győri László készített interjút „A magyarországi zsidó asszimiláció” címmel (7-8. p.).

A hónap elején nyílt meg Bruno Brourel francia fotóművész kiállítása a Rumbach Sebestyén utcai zsinagógában Závada Péter költő szövegeivel.

A Somogy megyei Lengyeltóti zsidótemetőjét tették rendbe a Lauder Iskola diákjai és tanárai. A több

napig tartó munkát végzőket meglátogatta a MAZSIT alapítvány két tagja, Tamás Péter és Suchman Tamás, valamint Lengyeltóti polgármestere, Papszt Lajos is. Ábrahám Vera temetőkutató-könyvtáros pedig előadást tartott a csapatnak. A Lauder Iskola „Kibuci Bucik” csapata 2005 óta Öcs, Kővágóórs, Áránd és Mezőszilas zsidótemetőjét tette rendbe.

A deportálások emlékére ebben az évben is sok településen tartottak mártír-istentiszteletet. Új helyszínek számít a felsőgallai (ma Tatabányához tartozó) zsidótemető. A Hit Gyülekezete által emlékparkká alakított temetőben Karsai László történész emlékezett, Darvas István rabbi, Zucker Immanuel kántor és Oláh János vezette a közös kaddist. Ácson és Nagymegyeren a dunaszerdahelyi és a révkomáromi hitközség képviselői is megjelentek az emlékezésen.

Szarvason huszonegyedik évadját nyitotta meg a Lauder/Joint Nemzetközi Zsidó Ifjúsági Tábor. A válság miatt azonban az eddigi négy 12 napos turnus helyett csak két alkalommal érkeztek új gyerekek, az évente szokásos kétezer résztvevő helyett csak ezren nyaraltak ebben a jubileumi évben az 1990-ben nyitott táborban. Az oktatási év témájának címe „Judaism Reloaded Zsidóság újratöltve” volt.

Nyáron EMIH küldöttség járt az Európa Parlamentben, ahol a magyar néppárti képviselőkkel, Szájer Józseffel, Surján Lászlóval, Deutsch Tamással, Sógor Csabával, valamint Tőkés Lászlóval találkoztak.

augusztus hónap

augusztus 1.

Pályázat alapján új rabbi, kántor és előimádkozó került a Nagyfuváros utcai Status Quo Ante hitközség élére.

augusztus 2.

Roma holocaust emlékére koszorúzást rendeztek a IX. Nehru parkban felavatott roma holocaust emlékműnél. A megemlékezésre mozgósítottak, és megjelentek a zsidó szervezetek képviselői is, köztük a Szim Salom, és a Holocaust közalapítvány.

augusztus 3.

A Duna TV bemutatta Sipos András „Csapda” című dokumentumfilmjét.

augusztus 4.

Ránki György történész (1930-1988) 80. születésnapjára Glatz Ferenc cikkét közölte a Népszabadság 2010. augusztus 4-i száma „Ránki György 80. születésnapjára” címmel (6. p.). A világszerte elismert történész fiatalon, 57 éves korában 1988. február 19-én halt meg, gyógyíthatatlan betegségben.

augusztus 5-8.

A Marom zsidós beszélgetéssorozatot rendezett a Bánki tó partján „Zsidóság - kontinuitás? közösség? életmód? érdekképviselő? címmel. A négy alkalommal összesen négy témakörrel rendeztek vitát. Meghívott előadó volt Heller Ágnes filozófus (Zsidóság - hagyomány, történelem, kontinuitás), Erős Ferenc szociálpszichológus, Kónya Judit hebraista (Zsidóság mint közösség); Sturovics Andrea és Hunyadi Zsombor judaisták (Zsidóság, életforma, életmód), valamint György Péter esztéta .(Társadalom, civil szféra, zsidóság).

augusztus 6.

A Bét Orim Kabbalat Sabatján egy kirándulás kapcsán képes beszámolót tartottak az erdélyi zsidókról.

augusztus 10.

1. Tel-Avivban a Kabbala Központ első magyar származású tanára, Fogl Viktória Hannah magyarul adott elő a Magyar Nagykövetség által szervezett esten „Mélyen őrzött titkok címmel.

2. A Népszabadság 2010. augusztus 10-i számának „Világ” rovata Izraelről készített összeállítást (7. p.).

augusztus 12.

A nyolcvan éves Soros Györgyöt köszöntötte Almási Miklós a Népszabadság 2010. augusztus 12-i számában „Soros” című írásával (6. p.)

augusztus 2-14.

A Tel-Avivban rendezett Nemzetközi Kézműves Fesztiválon Magyarországról Pálhegyi Dávid fafaragó, és Gál Judit textilművész munkáit állították ki.

augusztus 13.

Az ÉS 2010. augusztus 13-i számában György Péter „Múzeumkritika - Rügen, Prora - az eredeti hely kihívása” című írásában a Hitler személyes támogatását élvező Clemens Klotz tervezte üdülőtelep jelenlegi, jószerével zavartalan állapotát ismertette (9. p.)

augusztus 15.

Az Új Élet beszámolt arról, hogy 75-ik születésnapján a Síp utcai székházban köszöntötték Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgatót a Mazzihizs, a Bzsh és a Maoih elöljárói.

augusztus 14.

1. A Bét Orim Reform Zsidó Közösség Balassagyarmatra látogatott, ahol megismerkedtek a város zsidó közösségével és emlékeivel.

2. A Népszabadság 2010. augusztus 14-i számában Nyilas Gergely írása jelent meg „Birobidzsan - száműzetés az új hazába” címmel (7. p.)

augusztus 26.

„Papírok a pokolból - ebben az évben háromszor annyi a tárgyi adomány a Holocaust Emlékközpontban” címmel Valaczkay Gabriella tudósítása jelent meg a Népszabadság 2010. augusztus 26-i számában (17. p.). Az írás a Holocaust Emlékközpont gyűjteménygyarapító felhívásáról, valamint „A mi iskolánk” című felhívásáról szólt. Az Auschwitz felszabadulásának 65. évfordulójára meghirdetett pályázatokra dömpingszerűen ömlenek az anyagok az intézetbe. A gyűjteményvezető Szécsényi András. „Szénakazalban a tűt” címmel Hajdú Péter történesszel készített

interjút Pünkösti Árpád a Népszabadság 2010. augusztus 26-i számában (20. p.).

augusztus 27.

Orosházán a városi közgyűlés úgy döntött, hogy visszaállítják Gömbös Gyula, 1932-1936 között Magyarország miniszterelnökének 1932-ban adományozott díszpolgári címet. 2002-ben Gömbös díszpolgári címét megszüntette a város. Ennek a határozati javaslatnak a felülvizsgálati kérelméről döntött a testület.

augusztus 26 - szeptember 6.

A XIII. Zsidó nyári fesztiválon az Uránia Filmszínházban Dész László koncertjeit, valamint Hernádi Judit önálló estjét rendezték meg. Micvó Bár címmel jazz koncertet adott László Boldizsár, Szűcs Gabi és Kozma Orsi. A Dohány utcai templomban a Bogdan Markovics Orkeszter balkáni klezmer játszott, Bár Micvó örömnep címmel rendhagyó kántorkoncertet tartottak a Judrom Klezmer Gipsy, Fekete László, Sándor György, Shai Abramson, valamint Azi Schwartz felléptével. Gershwin és Bernstein műveiből „Párhuzamos életrajzok” címmel Falusi Mariann és Kálmán Péter olvasott fel, közreműködött a Honvéd Férfikar. Ugyancsak a Dohány utcai templomban lépett fel a 100 tagú cigányzenekar. A Budapest Ragtime Band „Chaplin és a muzsika” címmel készített műsort, közreműködött Szacsvey László. A Gozdsu udvarban könyv-, és kirakodó vásár, a Syma Csarnokban a Matisyaho együttes koncertje várta az érdeklődőket. A Beer Sheva Színház társulata „Piaf” című produkcióval lépett fel a Nyári Zsidó Fesztiválon. A címszereplő Yonit Tobival Pócs Balázs készített interjút a Népszabadság 2010. szeptember 1-jei számában „Az izraeli Piaf” címmel (20 p.). A fesztivál programjairól részletesen olvasni az Új Élet 2010. október 1-i számában (3-5. p.).

augusztus 28.

1. Heller Ágnes Weimarban vette át a Goethe Intézet által alapított Goethe-éremet. Az ÉS 2010. szeptember 17-i számában olvasható Lutz Niethammer „Laudatio Heller Ágnes tiszteletére a Goethe-érem átadása

alkalmából" címmel elmondott beszéde Kurdi Imre fordításában (6. p.).

2. Másodszor rendezték meg a Lipótvárosban a „Pozsonyi pikniket”.

3. Az MTV1 közszolgálati csatorna műsorára tűzte a „Képzelt szemtanú - Hollywood és a holocaust” című, 2004-ben készült kanadai dokumentumfilmet. Rendező: Daniel Anker.

augusztus 29.

1. Újpesten a zsinagógában „A zsidó és operairodalom gyöngyszemei” címmel rendezett kántorhangversenyt a Mazsihisz és a Mazsike. Fellépett A MÁV Szimfonikus Zenekara Obenfrenk Géza vezényletével, Jakab Zoltán, Korcsilán Orsolya, Nógrádi Gergely és Zucker Immánuel. Beszédet mondott Derce Tamás, Újpest polgármestere, Zoltai Gusztáv, a Mazsihisz ügyvezető igazgatója, és Szerdócz Ervin rabbi.

2. Kiskunhalason a hitközség hatodik alkalommal rendezte meg a Nyári Zsidófesztivált. A Petőfi utcai zsinagóga udvarán klezmer muzsika és kóser ételek várták a vendégeket. Róna Tamás rabbi, Ritter Nándorné vallástanár és Fésűs Ágnes középiskolai tanár előadásait Kardos Tamás fotókiállításának megnyitója követte. Délután a „Zsidóság a komolyzenében” című összeállításban a Hardy-Horváth Mária és Raáb Gábor adott koncertet. Este Maksa Zoltán humorista, valamint a Vodku Klezmer Együttes lépett fel.

augusztus 30.

1. A Duna Televízióban levetítették Mátis Lilla 2002-ben készített dokumentumfilmjét a 2000-ben elhunyt Virág Teréz pszichoanalitikusról „Mély kútba tekinték...” címmel. Az operatőr Horváth Adrienne volt.

2. Závada Pál nyitotta meg az OSA Archívum kiállítását, amelyet a második bécsi döntés 70-ik évfordulójára rendezetek. A megnyitó szövege olvasható az ÉS 2010. szeptember 3-i számában „Visszacsatolása - Észak-Erdély, 1940” címmel (9. p.).

augusztus 31.

„Legenda-e, vagy valósága zsidó szőnyeg?” címmel a Mazsihisz Dísztermében rendezett filmvetítéssel egybekötött előadást a Magyar Zsidó Múzeum nevében Rusznák Rita, és az Első Pesti Szőnyegtársaság. Előadást tartott Dénes Sándor, az Első Pesti Szőnyegtársaság elnöke.

augusztus 31-szeptember 1.

A ZSVK Kormányzótanácsának ülésén a magyarországi zsidóságot Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgató és Feldmájer Péter Mazsihisz elnök képviselte. Az ülésen elfogadott nyilatkozat olvasható az Új Élet 2010. szeptember 15-i számában „Kiállunk melletted Izrael!” címmel (1. p.).

Augusztusban készült el a Magyar Zsidó Levéltár raktára. A polcrendszer a londoni Rothschild Foundation Europe támogatta. Lezárult a Mazsihisz és a Bzsh által menedzselte „A zsidónegyed kapuja” projekt is. Komplexum Az öt új szolgáltatás - panorámalift a Magyar Zsidó Múzeumba, mozgássérült mozgólift, információs és irányító táblák, új mellékhelység, továbbá a Jewinform iroda - 58 millió forintból létesült. Ebből 18 milliót állt a Mazsihisz, a többit az Új Magyarország Fejlesztési Program pályázatán nyerték.

Tokajban emléktáblát állított az egykori hitközségnek a jelenlegi tokaji, valamint a zuglói hitközség. Az összejövetelre New Yorkból eljött Mordechaj Berkovits, az utolsó tokaji rabbi fia, aki adományaival támogatta a templom melletti kóser konyha és étkező rekonstrukciójára. A közösség vezetői igyekeznek vallási centrumként működtetni a templomot. Augusztusban Weisberger rabbi, Zev Paskesz, Ráv Keleti tartott előadást a tokaji zsinagógában.

Tata zsidó emlékeit tekintették meg Herman Lipót Öregek Klubjáéna tagjai. Tatán Einhorn László, a Komárom-Esztergom megyei zsidó hitközségek megbízott vezetője fogadta, és kalauzolta a budapesti vendégeket.

Stockholmban a Paideia Zsidó Tudományok Európai Intézetében (.paideia.eu) Magyarországról hárman vettek részt szemináriumokon. Bartha Anita, a Kidma vezetője a PIXRAEL project tovább fejlesztésével foglalkozott. Ausztrics Andrea doktorandus nemzetközi zsidó online múzeum létrehozását tervezte. Paszternák Tamás a komáromi hitközség DERECH programját fejlesztette tovább.

Augusztus harmadik hetében 806 fős mintán az idegengyűlöletről készített felmérést a Kód Piackutató Intézet. A felmérés szerint a megkérdezettek 14,7%-a véli úgy, hogy ma Magyarországon egyáltalán nem jelentős probléma az idegengyűlölet. Nagyjából ugyanannyian vannak, akik szerint határozottan jelentős gond (42,6%), és akik szerint bár a probléma jelen van, de nem jelentős (41,2%). A kérdésre az összes válaszadó 1,5%-a nem tudott, vagy nem kívánt válaszolni.

A Rubicon 2010/8 számában Bácskai Vera „Polgári vagyon, polgári tőke a 19. század első felében”; Toronyi Zsuzsanna „A Fischer-család – Egy hungarikum születése”; Kovács László „A magyar ipar úttörője: Ganz Ábrahám”; Gyáni Gábor „A siker útjai a 19. században – Nemzet, modernitás, társadalmi felemelkedés”; Erdész Ádám „Békési nyomdász dinasztiák – A Kner és a Tevan család története”, és Kapronczay Károly „A Korányiak – Gyógyítás és tudomány” című tanulmányai olvadhatók.

szeptember hónap

szeptember 1.

Megnyitották az Izraeli Zsidó Kulturális Intézetet a Paulay Ede utcában lévő Mala Zisser-házban. Az új kulturális intézményben az izraeli zsidóság a helyi zsidósággal együttműködve a világ zsidóságával veheti fel a kapcsolatot. Az intézet igazgatója Balázs Gábor, aki korábban a Wesselényi utcai Alapítványi Iskola igazgatója volt. A megnyitón a Szochnut igazgatótanácsának elnöke, Natan Saranszij azt

mondta, hogy a most megnyíló intézet a legjobb példája a Szochnut programjának: az oda látogatók jobb magyar polgárrá is válnak azáltal, hogy más népek kultúrájával is megismerkednek. A megnyitót követően az ismert emberjogi aktivista a Hetek Közéleti Stúdiójának vendégeként kétezer ember előtt tartott előadást a Szent Pál Akadémián „Szabad embernek lenni” címmel. A közönség jobbára az egykori demokratikus ellenzék soraiból került ki. A beszéd szövege megjelent a Hetek című folyóiratban, valamint a Budai Sófár 2011. februári számában (8-10. p.). Saranszkij kétnapos magyarországi látogatása a kulturális intézet megnyitásával, valamint „A demokrácia védelmében” című könyvének magyar nyelvű megjelenésével volt kapcsolatos. Villásreggelin fogadta Schmidt Pál köztársasági elnök is. A Magyar Narancs 2010/szeptember 2-i számában Urfi Péter készített interjút Balázs Gáborral „Nem egy újabb zsidó hely” címmel (34-35. p.). Az Új Élet 2010. szeptember 10-i számában „A Gulágtól Jeruzsálemig” címmel olvasható ismertetés (5. p.) Saranszkij életútjáról. A intézet épületébe költözött a Szochnut, a Mentsch Nemzetközi Alapítvány, a Maccabi VAC Hungary, a Hanoir Hatzioni, a Hasomér Hatzioni és a Kidma. A Szombat 2010/novemberi számában Gadó János „Hazai erőből (is) – Az Izraeli Kulturális Intézet megnyitójáról” című írásában bemutatta Motti Zisser vállalkozót is, az épületet megvásárlóját, az intézet létrejöttének fő támogatóját (25-26. p.).

szeptember 2.

1. Washingtonban két év szünet után újrakezdődött a közvetlen izraeli-palesztin béketárgyalás. A konzultációk első napjára Washingtonba érkezett Benjamin Netanjahu izraeli, Mahmud Abbasz palesztin, Hoszni Mubarak egyiptomi miniszterelnök, és II. Abdullah jordán király. A tárgyalások újraindulását üdvözölte Barack Obama amerikai elnök.

2. Budaörsön harmadszor tartották meg a Szenes Hanna ejtőernyős emlékugrást izraeli és magyar ejtőernyősök részvételével. A rendezvényt a MENSCH Alapítvány honosította meg 2007-ben, a fő szervező Geiger András volt. Az ejtőernyős rendezvényt

meglátogatta az éppen Magyarországon tartózkodó Natan Saranszkij Szochnut vezér is.

szeptember 3. és 5.

A Mazsike Baján és Budapesten rendezte meg az Európai Zsidó Kultúra Napjának ünnepét „Művészet és judaizmus” címmel. Baján az egykori zsinagóga épületében működő Ady Endre Városi Könyvtárban tartották. Előadások hangzottak el könyvtár történetéről, valamint az első magyar nyelven felavatott zsinagóga történetéről. Az „Odesszai történetek” – az orosz zsidó dallamvilága” címmel a Budapest Klezmer Band, Jávori Fegya és Dunai Tamás lépett fel. A rendezvény kóser ízekkel zárult. Budapesten a Kidma Zsidó Diákszervezet is segítette a „Nyitott zsinagógák délutánja” című program összeállításában. Az idegenvezetők Pusztai Hédi, Szegő Dóri és Cseh Viktor voltak a Teleki téri, a Nagyfuvaros utcai, és a Rabbiképző zsinagógájában. Tiszafüreden a Menóra Alapítvány szervezte a Zsidó Kultúra Napját a Kovács Pál Művelődési Központban. Lebovits Imre, Tiszafüred díszpolgára, valamint Pintér Erika polgármester köszöntötte az egybegyűlteket. Kürti Adrienn egyetemi oktató és Bodrogi (Fűszeres) Eszter a zsidó konyhát, a klezmer zenét Jávori Ferenc és a Budapest Klezmer Bank. Valamint a Chagall Klezmer Band és Dunai Tamás mutatta be. A tiszafüredi zsidókról rendezett kiállítást Róna Tamás nyitotta meg. Révkomáromban „Művészet és zsidóság” összefoglaló címmel tartottak rendezvényeket. Winkler Miksa Kehila-díjban részesült régi számos zsidótemetőjének (Kapuvár, Ács, Bana) szakszerű felújításáért. Kollár Zoltán a Menház épületének 2004 óta tartó felújításáért kapott díjat. Tóth Erzsébet Fanni egy 2500 fős középiskolás, és 700 egyetemista által alkotott mintán végzett ifjúságkutatás eredményét ismertette arról, hogy mit gondolnak a szlovákiai magyar fiatalok a zsidókról. A révkomáromi hitközség saját rendezvényei mellett Szlovákiában ellátta az országos koordinátori feladatot is. Pozsonyban, Kassán, Eperjesen, Bártfán és Vágsellyén is voltak rendezvények az Európai Zsidó Kultúra napján.

szeptember 5.

Az EMIH 2010 áprilisában szerződést kötött a Magyar Televízióval, hogy felújítja, és ismét zsinagógaként működteti a 60 évig textilmúzeumként, illetve raktárként használt Óbudai zsinagógaépületét a III. kerületi Lajos utcában. Szeptember 5-én ünnepélyesen felszentelték és megnyitották a közadakozásból részben felújított zsinagógát. A felszentelési szertartást Jona Metzger Izrael askenáz főrabbija vezette, a templom számára egy izraeli állampolgár, Futó Gábor adományozott tóratekeresztet. A frigszekrénybe Jona Metzger Izrael ortodox főrabbija és Oberlander Baruch rabbi helyezte el a Rajkó zenekar közreműködésével, az adományozó jelenlétében helyezték el a Tórát. A megnyitón megjelent az izraeli és a magyar külügyminiszter, felolvasták Jákov Mergi izraeli vallásügyi miniszter üzenetét. Avatóbeszédet mondott Köves Slomó rabbi, Jona Metzger főrabbi, Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes, Jákov Margi, Izrael vallásügyi minisztere és Oberlander Baruch rabbi. Az avatáson a zsidóság vezetőin kívül megjelent Szócs Géza, Pröhle Gergely és Fónagy János államtitkárok, Tarlós István és Bús Balázs III. kerületi önkormányzati vezetők, Lomnici Zoltán, a Legfelső Bíróság korábbi elnöke, Erdő Péter bíboros, Németh Sándor, a Hit Gyülekezetének vezető lelkésze. Az avatásról az Egység 2011. áprilisi számában jelent meg részletes tudósítás „Kezünkbe kell vennünk saját sorsunkat” címmel (10-11. p.). Köves Slomó „Minden ember háza - Történelmi zsinagóga rekonstrukció Óbudán” című cikkében ismertette a templom rekonstrukciójának főbb állomásait az Egység 2010/szeptemberi számában (6. p.).

szeptember 6.

„Humorba hempergetett klezmer” címmel készített műsort Garai Róbert színművész és a Sabbathsong Klezmer Band a Budapesti Kamaraszínház Tivoli Színházában (Nagymező u. 8.).

szeptember 7.

„Fejezetek a modern héber költészet 100 évéből” címmel nyílt kiállítás az Izraeli Kulturális Intézetben. A kiállítást megnyitotta, és az azt

követő beszélgetést Peremiczky Szilvia, a Magyar Zsidó Múzeum igazgatója vezette.

szeptember 7-14.

Nagyváradra szervezett programot Ros Hásána alkalmából a Salom Klub. A program résztvevői megtekintették Nagyváras és környéke zsidó emlékeit.

szeptember 7-20.

A Spinoza-ház zsidó fesztiválján mutatták be a ház első könyv, és CD kiadványait. Az Av-Ovo kiadóval közösen jelentették meg a Spinoza-ház színpadán évek óta sikerrel játszott „Címzett ismeretlen” című darabot könyvben és CD-n. Utóbbin Kulka János és László Zsolt alakítása hallható. Szeptember 7-én Heller Ágnes filozófussal Gábor György vallásfilozófus beszélgetett „Feleségek, lányok és ringyók a zsidó Bibliában” témakörben. „Hej, Salamon Béla!” címmel kabarét mutattak be a címszereplő, és rendező Székelyi József volt. Ephraim Kishon „Rómeóné és Júlia URA” című bohózatát Czeizel Gábor rendezésében. „Zsidó villámtréfák klezmerbe csomagolva” címmel a Sabbathsong Klezmer Band adott műsort. Sugár Ágnes háromrészes filmvetítést rendezett „Magyarok Hollywoodban” címmel. „Bátyasétány 77” címmel Eisemann Mihály és Dalos László dalaiból Dalos Gábor rendezett dalestet. „Odessza, a zsidók paradicsoma?” címmel Jávori Ferenc „klezmerkirály”, és Dunai Tamás színész állított össze zenés irodalmi estet. „Hohmecolás és kecmecelés a zsidóság körül” címmel Frölich Róbert főrabbi és Székelyi József beszélgetett. „Dob utcai dumaparti” címmel Kalmár Tibor rendező sorozatot indított a Spinoza házban. Az első vendége Gálovölgyi János színművész volt. Bächer Iván „Legújabb zsidó kabarém” című politikai kabaréját Rácz Attila és Eszes Fruzsina adta elő kuplékkal. „Ég a város, ég a ház is!” A franciaországi Jiddis Színház bemutatkozott be. Lévai Katalin „Edelmann Liza hagyatéka” című írását Tallós Rita állította színpadra. A „Hacsak és Sajó” kabarét Győrei Zsolt és Schlachtovszky Csaba szereplésével újították fel. Mészöly Gábor és Sándor Anna „Guru” című zenés játékát Fischer Gábor rendezte.

szeptember 8.

1. Erev Ros Hasana. Az EMIH az 5771-es zsidó újévet már ebben a Lajos utcai felújított zsinagógában épületben köszöntötte. Simon Peresz, Izrael Állam elnökének újévi üzenete az Új Élet 2010. október 1-i számában olvasható (2. p.).

2. A Szim Salom Progresszív Zsidó Közösség a Duna Palotában tartott istentiszteletet és adott állófogadást az újév alkalmából.

3. Az őszi ünnepekre új rabbi került a Bzsh Dózsa György úti körzetébe. A három éve távozott Totha Péter Joel rabbi eddig betöltetlen helyét Darvas István rabbi foglalta el, aki a Nagyfuvaros utcából került másik körzetbe. A főkantor Kerekes Béla maradt.

szeptember 13.

1. 87 éves korában meghalt Szenes Iván író, dalszövegíró, Szenes Hanna rokona.

2. Mainzban új zsinagógát avatott a német államfő a nácik által 70 évvel ezelőtt a Kristályéjszakán elpusztított templom helyén. A Manuel Herz építész tervezte modern épület 13 millió dollárba került, amelynek homlokzatán héber betűk a Kedusa szót (szentség) adják ki.

3. „Kép-keret”- Az identitás konstrukciói címmel jelent meg az ELTE Germanisztikai Kutatócsoportjának azonos címmel, 2009-ben rendezett előadás sorozatának könyvbe szerkesztett változata. Az MTA Egyesített Társadalomtudományi Könyvtárában rendezett bemutatón Baráth Ágota, Borgos Anna és Varga Péter, valamint A. Gergely András vett részt.

szeptember 14.

1. A személyi jövedelemadó egy százalékából mintegy 895 ezer fő támogatta az egyházakat 2009-ban összesen 5,2 milliárd forint összértékben – tette közzé a Népszabadság 2010. szeptember 14-i számában (10. p.). A támogatott egyházak közül a Mazsihisz a hatodik a rangsorban (a Magyar Katolikus Egyház, a Magyarországi Református Egyház, a Magyarországi Evangélikus Egyház, a Krisna Tudatú Hívók Közössége, a Baptista Egyház mögött.) Összesen 5263 fő 65,9

millió forinttal. Az EMIH a 16-ik helyen áll 1030 főnyi támogatói klubjával, 10,6 millió forinttal. A Szim Salom 238 támogatója 2,3 millió forintot adott, ezzel a reform zsidó közösség az 52-ik a támogatott egyházak között. A Bét Orim a 81-ik a sorban, 126 támogatója 1,2 millió forinttal támogatta a közösséget.

2. 90 éves korában meghalt Lackó Miklós történész (1921-2010).

3. A budapesti Francia Intézet tanácskozást rendezett „A jiddis nyelv és irodalom egykor és ma” címmel. A tanácskozás résztvevői: Jean Baumgarten (CNRS), Freddy Raphael (Marc Bloch Egyetem, Strassburg), Komoróczy Szonja (MTA Judaisztikai Kutatóközpont) és Kálmán Anat.

szeptember 15.

„Retikül - Női irodalmi turkáló” címmel folytatódott a Mazsike programja a Klauzál tér 13-ban. A második évad vendégei voltak: Lángh Júlia, Lugosi Viktória, Turi Tímea, Szászné Scheer Ibolya. A sorozatot összeállította és előadta Takáts Andrea színésznő. Közreműködött Darvas Ferenc zongorán, Kardos Dániel gitáron, Fűszeres Eszter „gasztronómián.” Az őszi szezon első vendége Lángh Júlia volt.

szeptember 16.

1. A Holocaust Dokumentációs Központ KönyvESTék sorozatában Herta Müller Nobeli-díjas író Lélegzetminta című könyvéről beszélgetett Dragomán György író, Fenyő D. György magyartanár, Nádori Livia fordító, Radics Viktória kritikus, Vári György irodalomtörténész és a sorozatszerkesztő Pécsi-Pollner Katalin irodalomtörténész.

2. Vári György írása a Magyar Narancs 2010. szeptember 16-i számában jelent meg „Igazodók. A Mazsihisz és kihívója” címmel (11-13. p.) a zsidó közélet visszásságairól. A lap október 14-i számában Köves Slomo vezető rabbi fűzött megjegyzéseket az írás állításaihoz.

szeptember 17.

1. Jom Kippur. Kol Nidré. A Bét Orim Progresszív Közösség ünnepén a szertartást Raj Ferenc rabbi, Kálmán Gábor elnök és Hajnal György elnökhelyettes vezette, Polnauer Flóra énekelt, Kardos Dániel gitározott.

2. Hannoverben a Városi Színházban tartották a Mundruczó Kornél Tiszaeszlári Solymosi Eszter című drámájának bemutatóját. Ebből az alkalomból Surányi Vera készített interjút Mundruczó Kornéllal a Szombat 2011/1. számában „A mítoszok igazságában hiszek...” címmel (28-30. p.).

szeptember 18.

Karsai László „Sajtó és propaganda Németországban. 1933-ban – a magyar diplomaták jelentései alapján” című írása jelent meg a Népszabadság 2010. szeptember 18-i számának Hétféje mellékletében (4. p.).

szeptember 19.

Zürichi otthonában, 64 éves korában váratlanul meghalt Polgár László operaénekes. Fischer Iván karmester az ÉS 2010. október 1-i számában búcsúzott barátjától, a közönség a Magyar Állami Operaházban tiszteleggetett a 2010. október 4-én felravatalozott művész előtt. Temetésére október 4-én szűk családi körben került sor. Az Új Élet 2010. október elsejei számában Gordon Gábor, az Élet Menete Alapítvány elnöke emlékezett a művész fellépésére a Dohány utcai templomban 2009, október 18-án. Polgár László itt Wagner Trisztán és Izolda című operájából Marke király monológját adta elő a műsor zárásaként, megtörve ezzel Wagner bojkottját. Az éneklést követően Polgár László szólt arról, miért választotta Wágner művét, majd azt mondta: „Auschwitz óta tudjuk, nem lehetünk kicsit rasszisták.” Fekete László főkantor is baráti búcsút vett a művésztől a lap 6-ik oldalán.

szeptember 20.

1. Magyar Tudományos Akadémia Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya emlékülést rendezett Munkácsi Bernát születésének 150. évfordulója alkalmából. Munkácsi Bernát nyelvészeti tevékenységét Kozmács István, Sipőcz Katalin és Bíró Bernadett

előadásai méltatták. A Pesti Izraelita Hitközségben 40 éven át betöltött tanfelügyelői munkájáról Bányai Viktória előadása emlékezett.

2. Raj Tamás Akadémia néven újraindult a Bét Orim Közösség és a Bálint Zsidó Közösségi Ház „Bevezetés a zsidó vallásba és kultúrába” című kurzusa. A tíz előadásból álló sorozat előadásait hétfőnként Raj Ferenc rabbi tartotta. Az első alkalommal Iványi Gábor lelkész, a Wesley János Lelkészképző Főiskola rektora, valamint Fröhlich Ida professzor is előadást tartott, fellépett a Sabbathsong Együttes.

3. A Petőfi Irodalmi Múzeumban „Alma Mahler, a modell, a mítosz és a feleség” címmel rendezett kerekasztal-beszélgetést az Alma Mahler Szalon. Meghívottként Horváth Andrea irodalomtörténész, Borgos Anna pszichológus, Karl Katschthaler irodalomtörténész és Rockenbauer Zoltán művészettörténész vett részt az eszmecsereben. Halmai Katalin operaénekes Alma Mahler dalaiból adott elő Balogh József zongorakísérete mellett. Az est zárásaként a Bécsi Zeneművészeti Egyetem professzorainak vonósnégyese játszott.

4. A Debreceni Zsidó Hitközség Székházában bemutatták Bächer Iván „Az én zsidó kabarém” című darabját.

szeptember 22-30.

A Kidma Zsidó Diákszervezet rendhagyó Sátoros ünnepet rendezett a Paulay Ede utcában megnyílt Izraeli Kulturális Intézetben. A részt vevők kerekasztal-beszélgetéseken ismerhették meg az ünnep részleteit, az ünnepkör dalait az intézet frissen alakult kórusa segítségével sajátíthatták el, filmvetítéseket nézhettek.

szeptember 24.

György Péter „Múzeumkritika - Dancing Auschwitz, Pizza in Auschwitz” című írása jelent meg az ÉS 2010. szeptember 24-i számában (9. p.).

szeptember 25-26.

Harmadszor rendezett Nemzetközi Kabbala Szemináriumot a Mazsike a Bálint Zsidó Közösségi

Házban. Z, ev ben Shimon Halevi ezúttal „A Lélek iskolája” címet adta a szemináriumnak.

szeptember 26.

A Szim Shalom a Ráday utcai zsinagógában felállított sátorban ünnepelte a Szukkotot. A Bét Orim közösség családi szukkotot rendezett sátorépítéssel, családi programokkal Maros Jutkáék XII. Ráth György utcai kertjében. A Magyar Zsidó Levéltár szeptember 28-án tartotta sátoros ünnepét a Dohány utcai zsinagóga kertjében.

szeptember 26-28.

Morvaország zsidó emlékeinek meglátogatására szervezett tanulmányi kirándulást az MTA Judaisztikai Kutatócsoportja.

szeptember 28.

A Petőfi Irodalmi Múzeumban a száz éve született Vas István költő, műfordítóra emlékeztek a Holmi című folyóirat munkatársai: Kelevéz Ágnes, Lator László, Sumonyi Zoltán, Takács Ferenc, Várady Szabolcs. A moderátor: Ferencz Győző volt, közreműködött Szávai Viktória és Jordán Tamás színművész, a zongoránál: Darvas Ferenc.

szeptember 30.

85 éves korában meghalt Tony Curtis, magyarországi származású színész.

Szeptembertől Zsidongó Játsház programot indított a Hillel Zsidó Oktatási és Ifjúsági Központ Alapítvány a Frankel Leó utcai Micve Klubban. A felnőttek számára indított Breshit program Balázs Gábor vezette keddenként.

Pápán Iványi Gábor lelkész volt a vendége a nyáron újjá alakult Petőfi Asztaltársaság szeptemberi rendezvényének. Az összejövetelt a holocaust áldozatainak szentelték.

A Zsidó Múzeumban Köves Tamás grafikus műveiből nyílt kiállítás. A megnyitón Rékai Milkós

néprajzkutató, Rusznák Rita berendező-kurátor, és Peremiczky Szilvia mondott beszédet.

Debrecenben 11-ik alkalommal rendezték meg a határon inneni és túli zsidó hitközségek találkozóját. A rendezvény központi témája a zsidóság szerepe volt a történelmi Magyarországon. Kósa Lajos polgármester, valamint a hitközségi vezetők köszöntői után előadások hangzottak el: Bartha Elek (Debrecen, tanszékvezető egyetemi tanát) „Zsidó néprajzi kutatások a Debreceni Egyetemen”; Újvári Zoltán (Debrecen, professzor emeritus) „Ballagi Mór (1815-1891)”; Molnár Judit (Holocaust Emlékközpont) „Számokba zárt történelem”; Babits Antal (MTA-ORZSE) „Majnuni Budapesten, kutatások a Rabbiképzőben 133 év távlatában”; Lebovits Imre a tiszafüredi zsidóságról, Deutsch Gábor (Or-Zse) a magyar korona néhány zsidó vonatkozásáról beszélt. Gergely Judith professzor emeritus az identitással foglalkozott a „Pillanatképek a XIX. Századból” című előadásában. Csukás Judit a debreceni cserkész mozgalom történetéről beszélt, Weiss Gábor az UJS tevékenységét ismertette. Décsi Nikoletta a szatmárnémeti hitközséget, zsinagógát és zsidótemetőt mutatta be. Aradról Schlesinger János, Kassáról Győri Márta, Szabadkáról Kovács Róbert beszélt. Pódiumbeszélgetést rendeztek Heller Ágnes, Ungvári Tamás és Gábor György részvételével. Bemutatkozott a Múlt és Jövő Kiadó.

Pécsett Jávor Ferenc zenéjével mutatták be Joshua Sobol: Gettó című drámáját. A darabot Budapesten 1990-ben játszották a Madách Színházban.

Szeptember végén elhunyt David Admon, Izrael korábbi magyarországi nagykövete, Tel-Aviv-Jaffo díszpolgára.

A Budai Sófár 2010/szeptemberi számában Kivovics Péter „A sófár” címmel írt ismeretterjesztő cikket (5. p.).

A Jelenkor 2010/szeptemberi számában Schweitzer József nyugalmazott főrabbival készített interjút Sz. Koncz István.

A Mazsike Hírlevél 2010/szeptemberi számában Kner Izidorról (1860-1935) emlékezett meg Pári Mirella és Szegő András a „Magyar zsidó nagyjaink” sorozatban „Könyvkiadó és nyomdász” címmel (4. p.).

A Szombat 2010/szeptemberi száma „Bukarest anno – Romániai zsidók egykor és ma” címmel teljes egészében a romániai zsidósággal foglalkozott.

A Vallástudományi Szemle 2010. 2-4. számában olvasható Fröhlich Ida „Szentély és imahely az ókori zsidóságban” (31-43. p.); Szécsi József „A zsinagógai tér” (44-56. p.) című tanulmánya.

Az Egység 2011/szeptemberi számában „Bank Hapoalim – Együtt a közösségért” címmel Radó Ákos képviselővezető számolt be a zsidó közösség támogatásáról (5. p.). Az őszi ünnepek után két lubavicsi házaspár kezdte meg munkáját a jesivában. Asér (Ákos) Faith és felesége Rácheli Budapesten, Feigin Smuel és felesége Riki Debrecenben tevékenykedett. Az Egység 2010/szeptemberi száma „Két új lubavicsi rabbi Magyarországon” címmel mutatta be őket (7. p.). Ugyanitt részletek olvashatók Elie Wiesel beszédéből, amelyet a Chábád 20. évfordulóján rendezett díszvacsorán mondott el „A Chábád az erő és a chászidizmus kiváló ötvözete” címmel (10. p.).

október hónap

október 1.

A Holocaust Emlékközpontban Wittman Rezső (1889-1972) karikatúráiból nyílt kiállítás az „Arcvonalak – Múzeumok őszi fesztiválja” program keretében.

október 2.

„Eldőzerolt és megmentett zsinagógák” címmel Czene Gábor írása jelent meg a Népszabadság 2010. október 2-i számának Hétvége mellékletében (6-7. p.)

október 4 – december 15.

A Chábád Zsidó Tudományok Szabadegyetemén az őszi szemeszteren Héber akadémiát tartottak.

október 5.

Holocaust túlélő gyermekek vallomásairól tartott előadást Horváth Rita tudományos ösztöndíjas (Yad Vashem, Jeruzsálem) a Holocaust Emlékközpontban.

október 5-7.

A 89 éves Jancsó Miklós filmjeiből „Kövek üzenete” címmel rendezett hatrészes filmvetítést a Mazsike a Vörösmarty moziban. A Kárpát-medence zsidó emlékeiről készült filmeket DVD-n is megjelentette a Mokép-Pannónia. A vetítések után a DVD-k is megvásárolhatók voltak a moziban. A sorozat záró estjének vendégei voltak: Jancsó Miklós rendező, Böjte József producer, Kathy Horváth Lajos hegedűművész, Jancsó Nyika operatőr, Török Ádám fuvola művész.

október 6.

A Holocaust Dokumentációs Központ Máské(p) filmklubjának őszi szemesztere az 1991-ben forgatott „Éjszaka a Földön” (Night on Earth) című filmmel indult a Bálint Házban. J. Jarmusch rendező filmjéről Pécsi-Pollner Katalin vezette a beszélgetést.

október 7.

1. A Holocaust Dokumentációs Központban megnyílt a „Számokba zárt sorsok - A numerus claususról kilencven év után” című időszak kiállítás. A kiállítás kurátora Molnár Judit történész volt.

2. A Szent Pál Akadémián Efraim Zuroff tartott előadást az „Utolsó esély” akció állásáról. Az előadás azért vált aktuálissá, mert Képiró Sándor becsületsértésért beperelte a Wiesenthal Központ igazgatóját, Zuroff urat. Az első tárgyalásra október 8-án került sor.

október 10.

David Grossmann izraeli író kapta a német könyvszakma Béke-díját Frankfurtban. A német könyvszakma díjával olyan írók teljesítményét ismerik el, akik hosszú ideje következetesen küzdenek az izraeli-palesztin megbékélés előmozdításáért.

október 12.

1. Az 1941-es körösmezei deportálásra emlékeztek a Wesley János Lelkészképző Főiskolán.

2. A Magyar Zsidó Múzeumban Bán Béla centenáriumi kiállítását Várkonyi György művészettörténész nyitotta meg.

október 13.

Tabi László (1910-1989) karikaturista születésének századik évfordulóján emlékestet rendeztek a Petőfi Irodalmi Múzeumban. Az emlékezők Balázs-Piri Balázs karikaturista (Ludas Matyi), Kaposy Miklós főszerkesztő (Karinthy Színpad) és Verebes István színész (Mikroszkóp Színpad) voltak. A moderátor Szilágyi János szerkesztő-riporter volt.

október 10-15.

Izraelben, az Ashkeloni Jewish Eye Filmfesztiválon nyolc magyar filmet vetítettek le. Műsoron volt Elek Judit „Tutajosok” (1989); Jeles András „Senkiföldje” (1991); Edelényi János „Prima Primavera” (2009); Forgács Péter „Miss Universe” (2006); „Dunai exodus” (1998); „Az Örvény” (1996) című filmjeit; László Gergely és Somogyvári Gergely „Yad Hanna” (2009); Tóth Péter Pál „A Muzsikás történet” (2009) című filmje.

október 14.

1. Az Amerikai Alapítványi Iskola fennállásának huszadik évfordulóján az iskola Dísztermében (Wesselényi u.44.) rendeztek konferenciát a zsidó nevelés általános kérdéseiről. A megnyitót Schöner Alfréd rektor tartotta. A konferencián részt vettek az Or-Zse, a Scheiber Sándor Iskola, a Lauder Javne, a Benjámín Óvoda, a Szarvasi Nemzetközi Tábor, a Bálint Ház, a Szochnut, az Izraeli Kulturális Intézet, a Pető Intézet és az ELTE Neveléstudományi Intézet előadói, képviselői. Szekció üléseken vitatták meg a következő témákat: A zsidó nevelés a neveléstörténet tükrében – moderátor Toronyi Zsuzsanna – szekció előadásai: Zima András „A hitoktatás és felvilágosodás a tudatosan modernizálódó csoportok szocializációjának

sajtóvitáiban"; Gleszer Norbert „Hirsch útja, vagy a chaszid rebbék világa”; Földvári József „Marginális csoportok, töredezett szubjektumok a XX. század irodalmában”; Deutsch Gábor „Talmud-tóra tanfolyamok működése Budapesten a háború után”; Róna Artúrné „Különbözünk? Pedagógiai alapvetések az elmúlt húsz év ortodox iskolájában”; Bábosik Zoltán (Pető Intézet) „A zsidó nevelés helye a neveléstörténetben”. A „Vallás, hit, nyelv, identitás” szekció moderátora Ráv Keleti Dávid (Laviv Kolel). Dov Léví „Indoktrináció és autonómia a zsidó nevelésben”; Balász Gábor „Torá Jismá mint oktatási ideál”; Czakóné Fenyő Ágnes „A judaizmus tanítása kicsit másképp”; Kovács Bernadett „A háló, ami összeköt”; Sugár Sára „Vallás vagy nép? Vallás és nép. Izrael helye a zsidó oktatásban”; Vered Glickman (IKI) „A klasszikus ulpántól a modern nyelvoktató központig”. A „Pedagógiai alapelvek a zsidó oktatási intézményekben” szekciót Sommer László vezette. Az intézményvezetők előadásai után Fellegi Ádám zongoraművész koncertje zárta a tanácskozást.

2. Az Or-Zse Oktogonális termében Jesaja Balog, Izraelben a Holocaust Tanulmányok Nemzetközi Intézetében működő rabbi tartott előadást a holocaust oktatásáról. Az előadó korábban Magyarország, és a német nyelvű országok holocaust oktatóinak képzését vezette. Újabban a balkáni országok oktatóinak képzését kapta feladatul. Az Or-Zsén rendezett előadására meghívtak minden oktatót, aki az elmúlt években részt vett a Sommer László, a Mazsihisz Oktatási Osztálya vezetője által a Jad Vasembe szervezett csoport tagja volt.

október 14-16.

A Holocaust Emlékközpontban kiállítással és konferenciával emlékeztek a numerus clausus törvény foglалásának 90-ik évfordulójára. A „Szamba zárt sorsok – A numerus clausus kilencven év távlatából” című kiállítást Harsányi László ügyvezető igazgató és Kende Péter szociológus nyitotta meg. A „Jogfosztás kilencven éve” című nemzetközi konferencia szervezője a Holocaust Emlékközpont részéről Molnár Judit történész főtanácsadó, társszervezője Pók Attila, a Magyar Történelmi Társulat főtitkára volt. „A numerus

clausus politikai története és ideológiája" című szekció levezető elnöke Karsai László (SZTE) egyetemi tanár volt. Előadást tartott Kovács M. Mária (CEU) „Numerus clausus Magyarországon 1919-1945”; Hajdú Tibor (MTA Történettudományi Intézet) „Trianon, középosztály, zsidókérdés”; Vonyó József (PTE) „Gömbös fajvédő csoportja és a numerus clausus”. „A numerus clausus száműzöttei” szekció munkáját Póó János (MTA Tört. Int.) vezette. Előadást tartott Frank Tibor (ELTE) „Emigráció és modernitás. A magyar értelmiség lehetőségei Trianon után”; Palló Gábor (MTA KSZI) „Nagy magyar tudósok és a numerus clausus - Polányi Mihály példája”; Mészáros Judit (Magyar Pszichoanalitikus Egyesület) „Veszteség és újrakezdés - a budapesti pszichoanalitikus iskola történetéhez”. A „Numerus clausus - egyházak - oktatáspolitiká” szekciót Geceényi Lajos (MTA Történettudományi Intézet) vezette. Fazekas Csaba (Miskolci Egyetem) „Prohászka Ottokár és a numerus clausus törvény”; Karády Viktor (CEU) „A numerus clausus hatása a diákság összetételére és az értelmiségi szakmák piacára”; Nagy Péter Tibor (Oktatáskutató Int.) „A numerus clausus és a bölcsészettudományok”; Fenyves Katalin (Budapesti Kommunikációs Főiskola) „Se nő, se zsidó”? Diplomás elit-felfogások és a numerus clausus. A „zsidókérdés” a magyar politikában és történetírásban” szekciót Pók Attila (MTA Történettudományi Int.) vezette. Előadást tartott Vörös Katalin „A zsidókérdés-toposz, az antiszemitizmus és a magyar értelmiség a 20. század elején”; Paksy Zoltán (Zala Megyei Levéltár) „A numerus clausus meghaladása: Méhely Lajos és a tudományos fajvédelem Magyarországon az 1920-as években”; Paksa Rudolf (MTA Tört. Int.) „A numerus clausus jelentésváltozásai”. „A numerus clausus nemzetközi összehasonlításban: Lengyelország, Oroszország, Ausztria, Csehszlovákia” szekciót Feitl István (Politikatörténeti Intézet) vezette. Kovács István (MTA Tört. Int.) „A lengyel antiszemitizmus a két világháború között”; Bebesi György (PTE) „Az orosz pogromtradíciók és az 1905-ös őszi pusztító tömegrohamok”; Fiziker Róbert (MTA Tört. Int.) „Antiszemitizmus a húszas évek Ausztriájában”; Hildegarda Porkeis (Pozsony) „A zsidó fiatalok a

pozsonyi Komenský Egyetemen. „A numerus clausus nemzedék” szekciót Csorba László (Magyar Nemzeti Múzeum) vezette. Előadást tartott Szakály Sándor (Pannon Egyetem) „A honvédség és a „zsidókérdés” a két világháború közötti Magyarországon”; Kerepeszki Róbert (DE) „A numerus clausus és a Turul Szövetség”; Mihai Chioveanu (University of Bucharest) „veszélyövezetbe. A nemzetállami tisztogatás kárpitja és szofisztikája Romániában a két világháború között”; Felicia Waldman (University of Bucharest) „Romániában a háború alatt”.

október 15.

1. A budapesti brit nagykövetségnél emléktáblát avattak Raoul Wallenberg, egykori svéd nagykövet számára. Beszédet mondott Greg Dorey brit nagykövet, az eseményen megjelentek a Mazsihisz vezetői, és a zsidó közélet képviselői.

2. Karsai László „A Jobbik, a nyilasok és a 'cigány kérdés'” című írása jelent meg a Népszabadság 2010. október 15-i számában (15. p.). Miklós Gábor „Az Óvás! Asszonya. Perczel Anna építészként harcol a város maradék épületeiért” címmel készített portrét a lap 20. oldalán.

október 16.

A Budai Micve Klubban Forrai György orvos tartott előadást „Orvos szemmel a Biblia világában” címmel.

október 15-17.

1. A Mazsike, a Mazsihisz, a Pécsi Zsidó Hitközség és a Kidma Pécsre szervezett kulturális programot. Zsolnay Vilmosnak, a ma is világhírű porcelángyár egykori vezetőjének emlékére szervezett történelmi séta során megtekintették a Zsolnay mauzóleumot, a Zsolnay múzeumot, a Zsolnay-kutat, a Szerecsenpatikát, Zsolnay Vilmos szülőházát, a Posta-palotát, valamint a Tüke-kutat. A zsinagógában tartott istentisztelet után az Anster-orgona, és az Anster gyár történetének ismertetése után hangversenyt hallgattak meg a résztvevők. A pécsi zsidó és törökkori emlékeit a Kidma Zsidó Diák Szervezet önkéntesei, valamint Vörös István Károly pécsi

pedagógus mutatták be. A Bauhaus pécsi mesterei - Breuer Marcell, Forbát Alfréd, Molnár Farkas, Johan Hugó, Weininger Andor, Stefán Henrik - épített örökségét László Eszter vezetésével tekintették meg. A Művészetek és Irodalom Házában (7621 Pécs, Széchenyi tér 7-8.) „Dzsámi és synagoga - mediterrán hatások az irodalomban” címmel Horváth Viktor (Pécs) és Szántó T. Gábor (Budapest) felolvasóestjére került sor élőzenével és egy pohár borral fűszerezve. Közreműködött Budai Miklós gitáron. Az Est Caféban (7621 Pécs, Rákóczi út 46. / Kereskedők Háza, Római szint) tartották Gerendás Péter új lemezének bemutatóját. A Családragény című lemez valamennyi dalszövegét pécsi szerző, Sz. Koncz István jegyzi. A Pécsi Zsidó Hitközség Dísztermében (7621 Pécs, Fürdő u. 1.) „Biblia, tudomány és művészet” témakörben tartottak előadásokat. Fritz Zsuzsanna „Mi történt a fa alatt? - fás történetek a Bibliában”; Schweitzer Gábor „Emlékek, történetek, életképek - a pécsi zsidóság múltjából”; Nagy András „Dinoszauruszoktól a honfoglaló magyaron át a rabbiportrékig” - Baiersdorf Erna pécsi jelentőségű szobrászművész életműve”; Várkonyi György „Magyarok a Bauhausban”; Klein Rudolf „Bauhaus a homokdűnéken - Te-Aviv és a Bauhaus” címmel tartott előadást. Pécsi és kóser borok ízelítőjét, valamint élőzenével fűszerezett bográcsozást rendeztek a Pécsi Zsidó Hitközség udvarán. Stark András „Zsidó sorsok magyar filmen” című előadásában Darvas Ferenc működött közre zongorán. A Mazsike Hírlevél 2010/októberi számában Pécs polgármestere, Páva Zsolt köszöntője (4. p.), valamint Schweitzer Gábor „Pécsi zsidó múlt és jövő” című írása olvasható (6-7. p.). A Mazsike Hírlevél 2010. novemberi számában „A kultúra fővárosában jártunk” címmel olvasható összefoglaló a programról (8-9. p.).

2. A Bét Orim Közösség a Szombathelyi Hitközséggel együtt ülte meg a Kabalat Sabatot, a helyi közösséggel közös kedduson Raj Ferenc rabbi tartott előadást. A kirándulás második és harmadik napján a környék zsidó emlékeivel ismerkedett a Bét Orim Közösség.

október 17.

1. A Dohány utcai zsinagógában „Pannon dalok” címmel magyar, zsidó és cigány dallamokat szólaltatott meg Rost Andrea operaénekes.

2. A „Magyarországi zsidókért” díjat Orbánné Szegő Ágnes, a Tiszafüredi Menóra Alapítvány elnöke, és Ungvári Tamás, az Or-zse professzor emeritusa kapta. Az ünnepélyes átadást a Mazsihisz székház dísztermében rendezték meg.

október 18.

A Petőfi Irodalmi Múzeumban „Gustav Mahler és Alma Mahler kapcsolata” címmel folytatta kerekasztal-beszélgetés sorozatát az Alma Mahler Szalon. Meghívottként Nagy András drámaíró, Péteri Lóránt zenetörténész és Rockenbauer Zoltán művészettörténész vett részt az eszmecsereben. Pápai Erika színművész Nagy András „Alma” című darabjából olvasott fel részleteket. Németh Judit operaénekes Alma Mahler és Gustav Mahler dalaiból adott elő Simon Izabella József zongorakíséréte mellett.

október 18-22.

Lezajlott a Wallenberg Egyesület, a Mérei Ferenc Pedagógiai Intézet és a Holocaust Emlékközpont által diákoknak szervezett városismereti vetélkedőjének első szakasza. A szervezők a háromfordulósra tervezett vetélkedő döntőjét 2011 januárjára tervezték a Holocaust Emlékközpontba.

október 20.

Az ELTE BTK Germanisztikai Intézetében Baráth Ágota (PhD-hallgató) „A Wilkomirski-szindróma, avagy önéletírás, mint fikció a Holokauszt tükrében” címmel tartott előadást a „jour fix” sorozatban (Rákóczi u. 5.).

október 21.

1. A Holocaust Emlékközpont KönyvEsték sorozatában Rác András „A mozaik különleges festmény” című, a Körmendi Galéria által kiadott albumát mutatta be a szerző és Szegvári Katalin riporter.

2. 81 éves korában meghalt Szilágyi György (1928-2010) író, humorista.

október 21-31.

A Budapesti Művelődési Központban (Bp. XI. Etele u. 55.) „A zsidó kultúra hetei” címmel rendeztek programokat a Világvallások sorozatban. Fotókiállítás nyílt „Tunézia zsidó és muszlim arcai” címmel Terri Potoczna képeiből. Bemutatták Radó Gyula „Egy betemetett zsinagóga Budán” című dokumentumfilmjét. A Szabadegyetem előadását Tóth József történelemtanár tartotta a zsidóság európai és magyarországi történetéről. A FolKlez Band (tagjai: Farkas Zoltán - cselló, Kerek István - hegedű, Pető Gábor - buzuki) zsidó népzenet játszott, Fináli Gábor rabbiképzős, a dél-pesti körzet vezetője a zsidó vallási ünnepekről beszélt. Tradicionális zsidó zenét játszott a Skayach együttes, melynek tagjai: Polnauer Flóra - ének, Kardos Dániel - gitár, Novák Csaba - basszusgitár. „A Nyócker csillagai” elnevezésű városismereti sétán a Gutenberg tér környékének zsidó emlékeit látogatták meg az érdeklődők.

október 22.

1. A Kidma Szabadka zsidó emlékeinek meglátogatására szervezett kirándulást. Az utazás illeszkedett a zsidó ifjúsági szervezet „zsinagóga tours” programjába, melynek során szombatoként más-más kilét és zsinagógát látogattak meg.

2. Deutsch Róbert főrabbi és Demjén Ferenc előadóművész az októberi forradalom évfordulóján a Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztje a csillaggal kitüntetéssel, Somlai Tamás, a MAOIH főtitkára pedig a Magyar Köztársasági Érdemrend Ezüst középkereszt polgárai tagozata kitüntetéssel vette át a Parlamentben a köztársasági elnöktől. A Nyíregyházi Zsidó Hitközség elnöke, Kertész Gábor a Magyar Köztársaság Arany Érdemkereszt kitüntetéssel vette át az MTA épületében Navracsics Tibor miniszterelnök helyettől. Az Új Élet 2010. november elsejei számában Mécs Imre írása jelent meg „Zsidó hősök a forradalomban” címmel (3. p.).

október 24.

1. A Mazsike „Nyitott Zsidó emlékek Budán” programjában a Csörsz utcai zsidó temetőt, a Frankel

Leó utcai, és a Lajos utcai zsinagógát mutatta be Szegő Dóri.

2. 98 éves korában meghalt a „Hegedűs a háztetőn”, és más filmforgatókönyvek írója, Joseph Stein (1912-2010).

3. A Hegedűs Gyula utcai zsinagógában új, kóser Tórát avattak. Az új Tórát a közösség egyik tagja, Sipos Béla és felesége íratta, és adta át a közösségnek. Az ünnepélyes Tóra fogadást Lőwy Tamás főrabbi és Egri Oszkár hitközségi elnök vezette. Az Izraelből érkezett szófér, Salamon Ábrahám, a tekercs készítője is jelen volt az ünnepségen.

október 24-25.

A Debreceni Zsidó Hitközség megrendezte a XII. Kardos Albert Nemzetközi Vers- és Prózamondó Versenyt. A 39 versenyző közül a gyermek kategória nyertese Antal László, a debreceni Huszár Gál iskola diákja, az ifjúsági kategóriáé Márkus Luca debreceni gimnazista, a felnőtt kategória győztese Ölveczky András, a révkomáromi Selye János Gimnázium diákja lett. Ölveczky Andrással, és felkészítő tanárával, Spátay Adriana tanárral Paszternak Tamás készített interjút az Új Élet 2010. december 15-i számában „Révkomárom: negyedszer!” címmel (2. p.).

október 28.

A Holocaust Emlékközpont KönyvEsték sorozatában Pataki Éva „Ami elveszett” című családtörténetét mutatta be a szerző és Louise Vasvari irodalomtörténész, gender kutató.

október 28-29.

1. A vatikáni zsinat által 45 éve kiadott „Nostra aetate” enciklikában foglaltak tovább gondolására szervezett nyilvános konferenciát a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Collegium Esztergom és a Keresztény - Zsidó Párbeszéd. „A dialógus sodrában...” Új perspektívák és kihívások a zsidó-keresztény dialógusban a 21. század elején” című konferencia védnöke és fő szervezője Fodor György, a PPKE rektora. A tanácskozásra a PPKE Jog- és Államtudományi Kar épületében (1088 Budapest, Szentkirályi utca 28-30.) került sor. Fodor György,

Raj Ferenc rabbi, és Dobos Károly Dániel megnyitója után az előadásokat három szekcióban tartották. Előadást tartottak: Nagypál Szabolcs (ELTE-JÁK): „A zsidó-keresztény párbeszéd a vallásközi mediáció szemszögéből”; Biró Tamás (University of Amsterdam): „Értelek, értelek... de miről beszélsz?? A keresztény-zsidó párbeszéd a kognitív vallástudomány perspektívájában”; Karasszon István (KGRE-HTK.): "Abraham oecumenicus"; Lőrík Levente (Baptista Teológiai Akadémia): „Jób, aki összeköt, vagy aki elválaszt? Szemelvények a zsidó és a keresztény Jób-értelmezésekből”; Novák Attila (MaCiSz): „Hagyomány: a szövegek fogságában”; Tatai István (református lelkész, Hatvan): „Zsidómisszió - Dialógus - Akédáh, vagy valami más?"; Kránitz Mihály (PPKE-HTK): "Egy embernek két fia volt..." -- II. János Pál pápa erőfeszítései a katolikus-zsidó párbeszédben"; Raj Ferenc rabbi: (Bét Orim közösség): "Dábru Emet", Beszéljetelek igazat! - Amerikai zsidó teológusok gondolatai a kereszténységről". Fabiny Tamás (evangélikus püspök): „A zsidó Júdás - antijudaista és antiszemita megközelítések, megnyilvánulások Jézus tanítványával kapcsolatban”; Vattamány Gyula (Wesley János Főiskola): „A zsidók diabolizálásáról a Corpus Johanneum-ban: a Jel 2,9; 3,9 mai értelmezési lehetőségei”; Gombocz Eszter (Holokauszt Emlékközpont): „A gyermekkor helyszíneinek szerepe az elhallgatott múlt előhívásában”; Riszovannij Mihály (Nyugat-magyarországi Egyetem, Goldziher Intézet): „Humor és vallás: teológiai és judaisztikai perspektívák”; Tarjányi Zoltán (PPKE-HTK): „A Tóra és a jézusi erkölcs összefüggésrendszere”; Vajda Károly (Nyugat-magyarországi Egyetem): „A judaizmus eredeti kérdéseinek hermeneutikai rekonstruálhatósága az evangéliumok fényében”; Perczel István (CEU): „A 146. novella és az órigenista vita: Jusztinianosz zsidóellenes törvényhozásának teológiai háttere”; Dobos Károly Dániel (PPKE-BTK.): „Paradigmaváltás a késő ókori zsidó-keresztény interakciók történeti vizsgálatában”; Koltai Kornélia (ELTE-BTK.): Péchy Simon Biblia-kommentárja”; Gábor György (MTA Filozófiai Kutatóintézet): "Valamennyi nyelv anyja", avagy héber nyelv és biblikus rokonság?"; Pesthy Mónika: „A túlvilágkép a korai zsidóságban és a

kereszténységben"; Somos Róbert (PTE-BTK): „Zsidóságkép Órigenész írásaiban”; Schőner Alfréd főrabbi (ORZSE): „Székesegyház? Zsinagóga? Szakrális épület a zsidó negyed központjában, Toledóban”; Simon Róbert: „Zsidók és keresztények az iszlám árnyékában”; Bányai Viktória (MTA Judaisztikai Kutatócsoport): „A keresztényekről alkotott kép a zsidó felvilágosodás tankönyveiben”; Szécsi József (Keresztény-Zsidó Társaság): „Kisszé há-Kávód - a Dicsőség Trónja”; Tatár György (ELTE-BTK): „Timeo Danaos ...”; Czopf Tamás (Katholische Integrierte Gemeinde, Wien) "Isten népe vagy Isten népei?" Alkalmas-e az 'Isten népe' fogalom a zsidó nép és az egyház kapcsolatának meghatározására?"; Urbán Ilona (ELTE-BTK): „A 22. zsoltár zsidó (rabbinikus) és keresztény (patrisztikus) értelmezése”; Tamási Balázs (PPKE-BTK): „Báruk mint próféta - Egy ókori hagyomány recepciója a zsidó és keresztény gondolkodásban”; Geréby György (CEU): "Ecclesia ex circumcissione." Korai keresztény viták a zsidóságról és a Jakab-ősevangélium zsidóságképe"; Kövér András (ELTE-BTK): Aphrahat, a "perzsa bölcs" és a zsidó hagyomány"; Benyik György (Szegedi Egyetem HTK): „Hogyan használta a Názáreti Jézus a prófétai szövegeket?"; Hodossy Takács Előd (Debreceni Református Hittudományi Egyetem): „Egy galileai zsidó mesterember” címmel.

2. Ünnepi ülésszakkal és konferenciával emlékeztek az ókori keleti kultúrák kutatására és oktatására az ELTE BTK Egyiptológiai Tanszékének, és az Assziológiai és Hebraisztikai Tanszékének közös szervezésében. A kétnapos Mahler Ede konferencián Komoróczy Géza „Az ókori Elő-Ázsia a pesti egyetemen: nemzeti célok vagy tudományos kutatás”; Bányai Viktória „Szfárdiak és askenáziak Magyarországon”; Buzási Gábor „Napszimbolika a 'József és Aszenet' történetben”; Koltai Kornélia „Pragmatikai vizsgálatok a klasszikus héberben”; Komoróczy Szonja Ráhel „A nagyszombati kiűzetés és a jiddis legendák tükrében” címmel tartott előadást a Gólyavárban.

október 30.

1. Kertész Ákos „Zsidó költők a magyar lírában” címmel készített önálló estet a Budai Micve Klubban.

2. A három napos Limmud együtt tanulást ezúttal a Római parton rendezték meg a Hotel Monte Cristoban (Bp. III. Nánási út 93.). Toronyi Zsuzsanna két készülő új, interaktív kiállításról számolt be - kérve a használók aktív közreműködését. Az egyik a Judaica Europeana „Zsidó nő” projektje, a másik a felújított Goldmark Teremben installált „Pesti zsidónegyed” kiállítás.

3. Spiró Györggyel rendeztek író-olvasó találkozót a Bálint Zsidó Közösségi Házban. A moderátor Kirschner Péter, a Mazsike elnöke volt.

október 31.

„Hiányzó láncszemek” címmel indított koncert sorozatot a Holocaust Emlékközpont. Az „Elfajzott zene” című első részt Korcsolán Orsolya és Bársony Péter állította össze. A második rész november 28-án volt hallható.

Bán Béla (1909-1972) festőművész képeiből nyílt centenáriumi kiállítás a Magyar Zsidó Múzeumban. A táraltot Várkonyi György nyitotta meg.

Szegeden a Tudományegyetemen a Szentgyörgyi Albert napok keretében vette át gyémánt oklevelét Gergely Judith professzor emeritus.

Októberben mutatta be a Pesti Színház Hadar Galron kortárs izraeli szerző 2004-ben írt „Mikve” című színművét Michal Docekal, a prágai Nemzeti Színház igazgatójának rendezésében.

A Mazsike Hírlevél 2010/októberi számában Fejér Lipót (1880-1959) matematikusról olvasható írás „Magyar zsidó nagyjaink” rovatban, Pári Mirella és Szegő András összeállításában (5. p.).

A Szombat 2010/ októberi száma „Párizsi zsidó hangulatok” címmel teljes terjedelmében a francia zsidósággal foglalkozott.

november hónap

november 2.

Ünnepélyesen elkezdődött a nemzetközi holocaust oktatóképzés a Holocaust Emlékközpontban. Az OktatÁRS - FELLOWship elnevezésű program a Task Force for International Cooperation on Holocaust Education, Remembrance and Research (ITF), a United States Holocaust Memorial Museum és a Nemzeti Erőforrás Minisztériuma együttműködésével jött létre.

november 3.

Kelemen Katalin rabbi vezetésével kéthetenként haszid meseelemző siúr indult „A bráclávi Náhmán történetei” címmel. Novembertől kezdte meg működését a Szim Salom közösség könyvtára is a Ráday utcában, Köteles Zsuzsa önkéntes könyvtáros vezetésével.

november 4.

Kezdő héber nyelvtanfolyamot indított a Szim Salom közösség a Ráday utcai zsinagógában. A tanfolyamot Kántor Anita vezette.

november 5.

Standeisky Éva „A jelenbe kívánczó múlt” című tanulmányát közölte az ÉS (9-10. p.).

november 6.

A Spinoza házban bemutatták Lévai Katalin „Edelman Liza hagyatéka” című drámáját. Rendezte Tallós Rita, a szerepeket Borsos Luca, Fehér Adrien és Tallós Rita játszották.

november 7.

1. Az Óvás! Egyesület a Rumbach Sebestyén utcai zsinagógában mutatta be Jávor István „Negyedem, negyedem” című dokumentumfilmjét. A vetítés előtt Váradi Júlia Perczel Anna építésszel beszélgetett a zsidónegyed helyzetéről.

2. „Elemlámpával a Sztálin-dísztribün belsejében” címmel rendezett barangolást a Mazsike a kommunista diktatúra emlékei között a Mementó Parkban. A szoborpark zsidó vonatkozásait Holp Judit, a park igazgatója, és Deák Gábor, a Mazsike elnökségi tagja mutatták be.

3. A Budai Micve Klub vendége volt Ungvári Tamás, aki az antiszemitizmusról beszélt.

november 8.

A Szombat kerekasztal-beszélgetéssel egybekötve a Francia Intézetben (Bp. I. Fő u. 17.) mutatta be 2010/novemberi számát. A „Zsidó sorskérdések Párizsban és Budapesten” című eszmecsereben Antoine Spire író-szerkesztő, Norbert Engel filozófus, Strasbourg korábbi polgármestere, Gadó János szociológus és Vári György irodalomkritikus vett részt. Bevezetőt mondott Antoine Laquieze, a Francia Intézet igazgatója, és Szántó T. Gábor, a Szombat főszerkesztője mondott. Az est moderátora Kalman Anat, németországi zsidó rádióműsorok munkatársa volt.

november 9.

1. A Kristályéjszaka és Radnóti Miklós halálának évfordulóján, valamint a Nemzetközi Antiszemita Napon második alkalommal tartották meg a Radnóti menetet.

2. A Duna-parton, a Cipőknél mintegy háromszáz civil emlékezett a nyilas terror áldozataira.

november 10.

Erdélyi Lajos erdélyi fotógráfust mutatta be Valaczkay Gabriella a Népszabadságban „Nagyításban” című cikkében (20. p.).

november 8-10.

Martonyi János külügyminiszter Izraelbe látogatott.

november 11.

A Duna palotában több mint harminc személy, 17 család kapta meg az izraeli Jad Vasem Intézet „Világ Igaza” kitüntetését Aliza Bin-Noun izraeli nagykövettől, a Magyar Köztársaság Bátorságért érdemjelét pedig Pintér Sándor belügyminisztertől. A kitüntetett megmentők: Balázs Ferenc (a Soros, és a Sorger család megmentője), Debreczeni Károly és felesége, Sladsky Klára (megmentettek: Füredy István, felesége és lányaik, Füredy Miksa), Gunda Ferenc és felesége, Cziráki Etel megmentettek: Ungár György, Ungár István), Eőry Kató és lánya, Ruby Ernőné,

Korény-Scheck Vilmos és felesége Ilona, valamint lányuk, Nagy Istvánné, Kosák Flórián, Kosák Flóriánné és fiuk, Kosák József, Matusek Jánosné és Köntös Józsefné, Nagy István, Rábl Dezső és Rábl Dezsőné, Rajtényi Károly, Rajtényi Károlyné és Rajtényi József, Sándorfy Ferencné, Reszeli Zsuzsanna és Reszeli Karolina, Varga Irén, Haklik Lajos, Urányi István és Varga Mária, Dombrádi Zoltánné. Személyesen vette át a kitüntetést Kosák József, Köntös Józsefné, Rajtényi József és Reszeli Karolina, valamint Rábl Dezső és Rábl Dezsőné. A többieket posztumusz tüntették ki. Haklik Lajos, Urányi István, Varga Mária, valamint Dombrádi Zoltánné kitüntetését a budapesti Pávai utcai Holokauszt Emlékközpontban helyezik el. Soros és a Sorger családokat büjtató Balázs Ferenc helyett, családja nevében Frajt Edit színésznő vette át a díjat. Eöry Kató színésznő, és lánya, Ruby Ernőné (Mátyássy Erzsébet) többek között Ruttkai Éva színésznőt és az ő édesanyját mentette meg.

november 12.

1. György Péter „A sötét hegy” című kritikájában a Toronyi Zsuzsanna által rendezett „Dohánykert” projektről pozitív, az Ihász István által a Magyar Nemzeti Múzeumban rendezett állandó kiállításról elmarasztaló kritikát írt az ÉS-ben.

2. A Bét Orim közösség Agora Akadémia sorozatában Simon Róbert orientalista tartott előadást „Zsidók és keresztények az iszlám árnyékában” címmel.

november 13.

1. A Bét Orim Progresszív Zsidó Község Agora Akadémiájának vendége Simon Róbert orientalista volt, aki „Zsidók és keresztények az iszlám árnyékában” címmel tartott előadást.

2. Karsai László a Népszabadság Hétvége mellékletében „Példaképek a Vitézi Rend történetéből” címmel idézte meg az antiszemitává lett rend néhány nyilas tagját (2. p.) abból az alkalomból, hogy a kelenföldi református templomban szeptember végén ismét kitüntetésekkel adta át a Vitézi Rend. A kitüntetettek ezúttal Harrach Péter (KDNP), Makovecz

Imre, Semjén Zsolt (KDNP), Széles Gábor és Tarlós István főpolgármester voltak.

3. A Budai Micve Klubban Baló György újságíróval Bóta Gábor beszélgetett.

november 14.

1. „Az Élet Menete Alapítvány” javára rendeztek jótékonysági hangversenyt a Dohány utcai zsinagógában. Fellépett Sztevanovity Zorán, Heilig Gábor, Hernádi Judit és Kern András.

2. A Magyar Zsidó Múzeum a Bálint Házban mutatta be Nagy István „Quiritatio – Sikoly, Győri zsidó tragédia 1938-1945” című könyvét. A könyvről a Győr-Sopron megyei Levéltár vezetője, Néma Sándor beszélt.

3. A Frankel körzet Pécsre látogatott az ottani hitközség életének megismerésére, valamint a város új, az Európa Kulturális Fővárosa programhoz kapcsolódó intézményeinek meglátogatására. A kirándulásról a Budai Sófár 2010/december-2011/januári számában írt beszámolót Porosz Frigyes „Pécsen jártunk” címmel (9. p.).

4. A Dohány utcai zsinagógában Heilig Gábor, Hernádi Judit, Kern András és Sztevanovity Zorán adott jótékonysági koncertet az Élet Menete javára.

november 15.

1. Az Or-Zse-n a Magyar Tudomány Napja alkalmából több napon keresztül, összesen 65 előadás hangzott el. Ezekből néhányat később kötetben is megjelentetett az egyetem, illetve a Hacofoe című folyóiratban tette közzé. A Haraszi György vezette „Herzl és világa” című konferencián Uhrman Iván egyetemi docens „Mose Rabbenu maga jelent meg? Herzl és a cionizmus előképe a Tanachban”; Haraszi György egyetemi tanár „Mózes Hess: Róma”; Szász Zoltán „A Monarchia és szomszédai”; Ujvári Hedvig „nem tudok írni, nem tudok semmit létrehozni, egy, ha nem is buta, de középszerű alak vagyok”; Novák Attila történész „Herzl a (zsidó) vezető” címmel tartott előadást. Staller Tamás, rektor-helyettes egy másik alkalommal „Ción avagy a visszatérések” címmel az egyetem 13 doktoranduszának előadásait moderálta. Kiss Endre a Zsidó Vallástudományi Kutatócsoport vezetője „Harminchat igaz ember” címmel vezetett

szekciót. A Scheiber Sándor halálának negyedszázados évfordulója alkalmából rendezett emlékkonferencián Fröhlich Ida, Voigt Vilmos, Kotel Dadon zágrábi főrabbi, Shlomó Spitzer professzor a Bar-Ilan Egyetemről, és Giora Sharon indianapolisi főkantor tartott előadást. A Keresztény - Zsidó Társaság „Börésit - Kezdetben” címmel rendezett programját Szécsi József vezette. Az Egyetem Dísztermében Siklósi Judit gobelinjeit állították ki, a Goldmark Kórus bemutatóval készült.

2. A Petőfi Irodalmi Múzeumban „Asszony, akit szeretek, nem az én feleségem, még nem (Franz Werfel)” címmel folytatta kerekasztal-beszélgetés sorozatát az Alma Mahler Szalon. Az est vendége volt Fried István, Horváth Géza és Lichtmann Tamás irodalomtörténészek. Takács Katalin színművész Alma Mahler naplójából olvasott fel részleteket.

3. A londoni The Jewish Child Day alapítvány ügyvezető igazgatója, Daniel Burger, és asszisztense, Jackie Persoffal Magyarországon és Szlovákiában mérte fel, milyen segítséget tudnának adni zsidó gyermekeknek. A szervezetről, és a látogatásról Paszternák Tamás számolt be az Új Életben „1300 kilométer zsidó gyermekek nyomában” című írásában (5. p.).

november 16.

Horthy Miklós 1919-es budapesti bevonulásának évfordulóján a Kossuth tér mellett, Károlyi Mihály egykori köztársasági elnök szobránál demonstrált a Jobbik szélsőjobboldali párt. Varga Imre szobrászművész alkotásának fejére kipát, kezébe „Én felelek Trianonért” feliratot tettek. A pár száz jelenlévő részvételével zajló esemény egyértelmű antiszemita tartalmat kapott, ezért az Antifa - Új Spartacus Liga baloldali mozgalom a Mazsihisz támogatásával november 20-án ugyanerre a helyszínre szervezett antifasiszta demonstrációt. Feldmájer Péter, a Mazsihisz elnöke beszédében azt mondta, hogy az ősi családból származó magyar főúr fejére helyezett kipával azt akarták jelezni, „hogy ez az áruló is zsidó volt, mert mindenki, aki szerintük rosszat tett, az zsidó. És gyűlölni való.” Beszédet mondott továbbá Marton László a Magyar Demokratikus

Charta képviselőjében, továbbá Tamás Gáspár Miklós filozófus.

november 18.

1. Polgár László operaénekes emléktábláját avatták fel a Dohány utcai zsinagóga falán. Emlékbeszédet mondott Frölich Róbert főrabbi, Gordon Gábor, az Élet menete elnöke, Horváth Ádám, a Magyar Állami Operaház miniszteri biztosa. Az emléktáblát Zoltai Gusztáv, a Mazsihisz ügyvezető igazgatója és Feldmájer Péter, a Mazsihisz elnöke leplezte le. Este a Vörösmarty Moziban a Mazsike és az Élet Menete Alapítvány emlékezett a nagy énekesre.

2. Az Izraeli Kulturális Intézetben kerekasztal-beszélgetést rendeztek az izraeli költészetéről Agi Mishol „Hazatérés” című kötetének bemutatója kapcsán. Meghívott vendégek Agi Mishol, Szántó T. Gábor, Kornis Mihály, Uri Asaf voltak.

november 19.

Az ÉS-ben Komoróczy Géza „Közösségi autonómia: egy történeti példa” című tanulmánya jelent meg (13. p.).

november 20.

A Bét Orim Közösség meglátogatta az Izraelt jelképező karikatúra figurát, Szrulikot bemutató kiállítást az Izraeli Kulturális Intézetben. Szrulik alkotója Gárdos Károly (Dosh) karikatúrista.

november 20-22.

Popper napokat rendeztek a Spinoza házban. Bemutatták a barátok által Popper Péter emlékére írt Különbön jól vagyok! című könyvét, a róla szóló „Guru” című zenés játékot, valamint a szintén róla szóló „Kő, a víz és a kutya” című filmet. A könyvbemutatón Bölcs István újságíró, Groó Diána filmrendező, Popper Gábor és Ranschburg Jenő pszichológussal Láng Zsuzsa beszélgetett. A „Guru” szövegét Mészöly Gábor és Sándor Anna írta, zenéjét Henk Nieland, a dalszövegeket Bradányi Iván és Mészöly Gábor írták. A rendező Fischer Gábor volt, a Professzor szerepét Hábetler András, a Lányt Bucsi Annamária, a Fiút Merán Bálint játszotta. Zongorán közreműködött Neumark Zoltán.

november 23.

„Az Üvegházon innen és túl” címmel kezdték le bemutatni a Holocaust Emlékközpontban az 53 túlélő magyar cionista nővel készült interjúkat a Holocaust Emlékközpontban. A projekt vezetője Pécsi-Pollner Katalin.

november 24.

1. Pápán a Pápai és Környéke Zsidó Hagyományőrző Kulturális Egyesület kulturális nap keretében rendezett kiállítást és megemlékezést a deportált zsidó gyerekek, és Beck Ötvös Fülöp éremművész emlékére. Beszédet mondott Politzer Sándor, az egyesület elnöke, valamint Heitler László festőművész.

2. Az interneten holocaust oktatóprogramot indított el az auschwitzi Holocaust Múzeum.

november 25.

1. Konrád György „Zsidókról” című könyvének bemutatóját rendezték meg a Spinoza házban.

2. A Bálint Ház „Festészetet kedvelők Köre” Kalmár János szobrászművész kiállítását látogatták meg az Aulich Galériában.

3. Bonyhádön Klein Rudolf – Toronyi Zsuzsanna „A bonyhádi zsinagóga a magyar és európai zsinagógák között”; Stefán György „Zsidó emlékek Hőgyészen”, valamint Toronyi Zsuzsanna „A bonyhádi zsidóság levéltári és tárgyi emlékei” címmel tartott előadást az egész napos helytörténeti konferencián. A város több helyszínén – a Városháza Dísztermében, a Völgysegi Múzeumban és a Művelődési Központban – rendezett tanácskozás előtt átadták a Blau László emlékdíjat, amelyet a Max Nordau Magyar-Izraeli Baráti Társaság két éves Bonyhádi csoportja alapított. Az évtizedek óta New Yorkban élő, 89 éves Blau László, Bonyhád tiszteletbeli polgárának nevét viselő kitüntetést dr. Vidor György vehetett át.

november 27.

A Bét Orim Progresszív Zsidó Közösség Agora Akadémiájának vendége Petó Andrea szociológus volt,

aki „Nyilas nők az igazságszolgáltatásban” címmel tartott előadást.

november 28.

1. Márai Sándor három regényéből és naplójából „Áldozó Judit” címmel Lászlóffy Csaba által készített áriratot állították színpadra a Spinoza házban. Előadta Havas Judit, rendezte Czigány Zoltán.

2. Az izraeli magyar humorról rendeztek estet Tel-Avivban a Magyar Nagykövetségen Pita Gulyással. Az estet Szentgyörgyi Zoltán nagykövet nyitotta meg, az est házigazdája Efrajim Sidon humorista volt.

november 30.

„Hétköznapi nacionalizmus és nemzeti radikalizmus” címmel rendeztek tanácskozást az MTA Világgazdasági Kutatóintézetében. Előadást tartott Tamás Pál szociológus és Tóth András szociológus.

„Trauma és utóhatás. – A vészorszak első és második nemzedéke az irodalomban” címmel novembertől irodalmi kurzust indított Szántó T. Gábor, a Szombat főszerkesztője a Budai Micve Klubban. A kurzus témája az első félévben: Kertész Imre: Sorstalanság; és Kaddis a meg nem született gyermekért. Elie Wiesel: A bolond Mose. Zoltán Dezső: A rangsor. Örkény István: Jeruzsálem hercegnője; Ákos és Zsolt; A vészorszak költészete. Philip Roth: A szellem árnyékában (Az Anne Frank fantázia); A hit védelmezője. A második félévben: Art Spiegelman: Maus. Maxim Biller: Horwitz megtanítja Lubint kesztyűbe dudálni (Szombat, 1992/1). Thomas Mann: Mindernickel Tóbiás. Philip Grimbert: Titok. Jean Mattern: Király fürdő. Carl Friedman: Éj-apa.

A Dohány utcai zsinagóga temetőkertjét rendbe hozta az Alapítvány a Dohány utcai zsinagógáért. Újra avatták, a Hősök templomában pedig emléktáblát avattak az 1170 ismert, és az 1140 ismeretlen áldozatnak.

A Bálint Zsidó Közösségi Ház és a Budapest Beyond Sightseeing turisztikai vállalkozás a Józsefváros zsidó emlékeinek megtekintésére szervezett sétákat

vasárnap délelőtt 11-13:30 óra között az érdeklődők számára „Hidak - A Nyócker csillagai” elnevezésű programban.

Závada Pál „Magyar ünnep” című színművét november végén mutatta be a Nemzeti Színház Alföldi Róbert rendezésében. A darab Závada Pál „Idegen testünk” című regénye alapján készült.

A hónap végére elkészült a Holocaust Emlékközpont udvarának felújítása.

A Gozsdu udvarban Judafest Gasztronómiai Fesztivált rendeztek zsidó szervezetek - nagy sikerrel.

Megalakult a Dunamenti Zsidó Kulturális Egyesület. Telephelye 2030 Érd, Földmunkás utca 66.

Az IKI-ben „Az ortodox, a neológ és a civil” címmel rendezett kerekasztal-beszélgetést az Amerikai Alapítványi Iskola Horizont Klub néven alakult diákcsoportja. A beszélgetés résztvevője volt Zeév Paskesz, a Maoih főtitkára, Frölich Róbert főrabbi és Székhelyi József színész.

Novemberben indult az MR3 Bartók Rádióban Weiss Gábor szerkesztő összeállítása izraeli zenékből. A hónapokon keresztül vasárnap délután adásba kerülő műsor címe „Az Alpoktól a Zoborvidékig - Zenés Barangolás a nagyvilágban - Izrael” volt.

A Mazsike Hírlevél 2010. novemberi számában a „Magyar zsidó nagyjaink sorozatban Szabó Ervinről (1877-1918) emlékezett meg Pári Mirella és Szegő András „Az anarcho-szindikalista forradalmár” című írásával (4. p.). A „Fiatal tudós-jelöltek fóruma” rovatban Fejér László „Zsidóság Nagykanizsán” című tanulmányának első része jelent meg (5. p.). A második rész a decemberi, a harmadik rész a 2011. januári, a negyedik rész a februári, a befejező rész az áprilisi számban olvasható.

A Szombat 2010/novemberi számában összeállítás jelent meg a 150 éve született Herzl Tivadar emlékére

Novák Attila, Amnon Rubinstein, Shimon Adaf, Yarom Hazony, Gideon Shimoni, Jehuda Amihaj, valamint Andrew Hendler tollából (5-21. p.). Az Izraeli Kulturális Intézet szeptemberi avatására érkezett Nathan Sharanskyval, a Szochnut elnökével Gadó János beszélgetett „Élvezni akarják a szabadságot, de harcolni nem akarnak érte” címmel (22-23. p.). Vadas János „Stratégiaváltás, avagy a Szochnut új identitása” címmel 23-24. p.). Darvas Ferenc zeneszerzőt Várnai Pál mutatta be „Télen az utcát ingujjban járja” címmel (23. p.).

November elején meghalt Hammermann Gézáné, az Amerikai Alapítványi Iskola gazdasági vezetője. Márta néni az utóbbi húsz évben különböző zsidó intézmények gazdasági munkatársa volt.

december hónap

december 1.

1. Egerben a Gárdonyi Géza Színházban egy egri zsidó család tragédiáját feldolgozó darabot mutattak be Látogatók címmel. A szöveggönyvet Kertész Lilly „Mindent felfaltak a lángok” című memoárjának felhasználásával Blaskó Balázs rendező és Magyar Fruzsina dramaturg, valamint Fábry Péter dolgozta át színpadra.

2. Szapáry György leendő amerikai magyar nagykövet elutazása előtt elkereste az Óbudai zsinagógát, ahol Köves Slomó rabbi, valamint az EMIH segítségét kérte az amerikai zsidó szervezetekkel kialakítandó kapcsolatok terén.

3. Kívülállóként számára váratlanul lemondott az Izraeli Kulturális Intézet igazgatósági ülésén az intézet igazgatója, Balázs Gábor. Decembertől Vered Glickman, a Tel-Aviv-i és a Haifai Egyetem tanára vette át az Izraeli Kulturális Intézet vezetését. Munkáját Kenesei Marcell igazgatóhelyettes segítette, egyben kiírták a pályázatot az intézet vezetői posztjára.

4. Lemondott a Keresztény - Zsidó Tanács társelnöki tisztéről Várszegi Asztrik pannonhalmi főapát.

5. Az Új Életben közzétették az ifjúsági szervezetek számára odaítélt Mazsihisz támogatások, valamint könyvkiadásra adott támogatások listáját (2-3. p.). Működésre 3 millió forintot, sportra 3 millió forintot, vallási programokra 1,55 millió forintot, könyvekre 5 millió forintot adott a Mazsihisz. Ábrahám Vera a szegedi, Szabó Tünde Judit a kelet-magyarországi, a Kertész István Alapítvány a balassagyarmati, Somos Péter a nyíregyházi zsidó temetők feldolgozásához kapott támogatást. Albert Iván a bajai, Halmos Sándor a Hajdú és Bihar megyei, Szűcs Dankó Mária a salgótarjáni, Ragányné Koszig Csilla Kisvárda és Nyírkérészi, a nyíracsházi önkormányzat pedig a helybéli zsidóság történetének megírásához kapott hozzájárulást. Támogatást kapott az Atlantisz, a Fekete Sas, a Magvető és a Múlt és Jövő Kiadó egy-egy kötetéhez, az Udruzenyije Egyesület a szabadkai zsidó értelmiségiekről készülő kiadványhoz, a Tevan Alapítvány Tevan Rezső naplójának megjelentetéséhez kapott támogatást. A Scheiber Gimnázium az évkönyvhöz, a Cfáti Múzeum, az Eszterház Egyesület, a Hagyomány Szociális Alapítvány, a magyar Zsidó Múzeum, a MAZS Alapítvány, az Oneg Sabbath Klub, az Or-zse és a Veszprémi Hitközség is kapott 100-200 ezer forintot egy-egy kiadványhoz.

december 2.

„Mi lesz veled, zsidónegyed?” címmel rendezett konferenciát a Marom Egyesület a Belső-Erzsébetváros jövőjéről a Szimpla kertben a Negyed6Negyed7 fesztivál keretében. Az „Óvás! Egyesület” képviselőjében Kemény Mária művészettörténész, Bakó Katalin, a Nagydíófa Egyesület, Susán Eszter, a „Marom Egyesület” nevében szólt, Nagy Marianna, a VII. kerület Művelődési, Kulturális és Szociális Bizottságának tagjaként, Hatvani Ádám, a „Kortárs Építészeti Központ” képviselőjében mondta el véleményét. Az öt napig tartó rendezvényről a Népszabadságban tudósított Valaczkay Gabriella „Sorsára vár a zsidónegyed – A Negyed6Negyed7 Fesztiválon az Erzsébetvárosban rejlő turisztikai lehetőségekről vitatkoztak” című írásában (2010. december 7. 17. p.).

december 1-4.

A Bálint Ház, a Mozaik Teaház és Kávézóval közösen „Kincskeresés a zsidó negyedben” címmel szervezett kérdőíven alapuló társasjátékot a zsidónegyed kincseinek megismerésére.

december 1-9.

Chanuka. Az első napon felekezetre való tekintet nélkül ételt osztott a rászorulóknak a Mazsihisz Ifjúsági Szervezete a Dohány utcai zsinagóga előtti téren. Az EMIH Nyugati téren felállított hanukiájánál Martonyi János külügyminiszter és Hende Csaba honvédelmi miniszter, valamint Baruch Oberlander rabbi gyújtották meg az első gyertyát. A második napon Tarlós István főpolgármester mondott beszédet, a Nyugati téren megjelent Kövér László házelnök, Balog Zoltán társadalmi felzárkózásért felelős államtitkár, Valenta László belügyi kabinetfőnök, és Weisz Péter, a KDNP Barankovics István Izraelita Műhely egyesületi elnöke. A Budai Mívve Klubban a körzeti hanuka ünnepeken fellépett Fellegi Balázs, Hruby Edit, Nógrádi Gergely operaénekesek, és Neumark Zoltán zongoraművész. December 2-án ünnepi vacsora mellett mutatták be Szántó T. Gábor „A szabadulás íze” című verses kötetét a Szépiírók Társaságának támogatásával. Jiddis és szefárd dalokat énekelt Budai Miklós, Szirmai Zoltán zongorán működött közre.

december 3.

87 éves korában meghalt Bródy András (1924-2010) közgazdász, matematikus.

december 4.

Szász István „Rehabilitáljuk Hómant?” című cikke jelent meg a Népszava Szép Szó mellékletében (5. p.). Ugyanitt olvasható Lévai Katalin „Papírtorta” című novellája, amely Viktor Caselli Holocaust Múzeumban található, holocaust túlélőkkel készített interjúinak történetét dolgozza fel (8. p.). Romsics Ignác a Népszabadság december 29-i számában közölte „Hóman Bálint (1885-1951) – Szakmai rehabilitációját tévedései és téveszméi akadályozzák” címmel (6. p.).

december 3-5.

A Merlin Színházban Zsidó Gyermekszínházi Napokat rendeztek.

december 5.

A Budai Micve Klubban Keren Hanah izraeli zongoraművésznő koncertjét rendezték meg a B,Nai B,rith Budapest Páholy és a Budai Mic ve Klub rendezésében.

december 9.

1. „ Az élet értelme a zsidóság, a kereszténység és a tudomány oldaláról” címmel tartotta rendezvényét az „Asztali beszélgetések kulturális alapítvány” új helyszínen, a Petőfi Irodalmi Múzeumban. A beszélgetés résztvevői Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi, Hankiss Elemér szociológus és Szabó Lajos, az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektora voltak.

2. Vácon a Városi Levéltárban mutatták be Kormos Szilvia „A váci zsidó temetők” című kötetét az MTA Judaisztikai Kutatócsoport és a Váci Levéltár rendezvényén. A kötetet Bányai Viktória szerkesztő mutatta be, Komoróczy Géza a héber sírfeliratokról beszélt. Horváth Ferenc levéltár igazgató mondott köszöntőt.

december 11.

A Bét Orim „Agóra Akadémia” sorozatában Grüll Tibor ókortörténész tartott előadást „Maszada: legenda és valóság” címmel.

december 12.

1. Az EszterHáz Egyesület szimpóziumot rendezett a Bálint Zsidó Közösségi Házban „Heroinák - zsidó hősnők” címmel. Előadást tartott Vasvári Louise irodalomtörténész (New York University) „zsidó orvosnők a koncentrációs táborokban”; Pécsi-Pollner Katalin irodalomtörténész „Cionista nők életinterjúi Izraelben, 2010 augusztusában”; Mihály-Amichai Éva várostörténész „Szfárd zsidó asszonyok közösségi és család-kohéziós szerepe Izraelben” címmel.

2. A Budai Micve Klubban az „AGFA szerint a világ” című, 1992-ben készült izraeli filmet vetítették le

az Izraeli Nagykövetség Frankeles filmklubja szervezésében. A film rendezője Assi Dayan.

december 13.

1. A Petőfi Irodalmi Múzeumban „Muszáj, hogy hamarosan nőm légy! (Oscar Kokoschka.)” címmel folytatta kerekasztal-beszélgetés sorozatát az Alma Mahler Szalon. Az est vendégei voltak Keserű Katalin, Rockenbauer Zoltán és Sármány Ilona művészettörténészek. Anna Magdalena Kokits zongoraművész és Alekszander Gebert gordonkaművész Alban Berg, Arnold Schönberg és Gustav Mahler művei hangzottak el.

2. A Mazsike „Határtalan” sorozatának első állomása Szabadka volt a Klauzál13 Könyvesbolt és Galériában. Ízek – történetek – zenék szerepeltek a programban. A zsinagóga.com projektben a szabadkai zsinagógáról és a zsidó temetőről elkészült kisfilmeket vetítettek melyek operatőre Timár Zsolt volt. Negyela László Márk filmrendezővel Bakács Tibor beszélgetett. Az esten közreműködött Kardos Dániel gitáron, Kern Ágnes gasztronómus. Az eseményről tudósított az újvidéki Magyar Szó is. A napilapban Tomó Mária megjelent írását a Mazsike Hírlevél 2011/januári száma újra közölte „Határtalan – egyszerre magyar (és) zsidó” címmel (4. p.).

december 14.

1. A Budapest Klezmer Band két jubileumi koncertet adott a Művészetek Palotájában az együttes fennállásának huszadik évfordulóján. A délutáni és az esti előadás is teltházzal ment. A Mazsike 2010/decemberi Hírlevelében Kirschner Péter, a Mazsike elnöke köszöntötte a zenekart „Majdnem egyidősek vagyunk” című írásával (4. p.). Rick Zsófi pedig részletes interjút készített Jávorai Ferencsel (7-9. p.) „Mese hanukára” címmel.

2. Az Ernst Múzeumban rendezett Jad Hanna kibuc története című kiállításon Sárdi Dóra, a Centropa Magyarország Zsidó Családtörténeti Kutatóközpont munkatársa, Turay Hedvig művészettörténész, László Gergely és Páldi Livia kurátorok tartottak tárlatvezetést.

december 15.

1. A Political Capital és a CEU közösen rendezett konferenciát „Összeesküvés-elméletek és antiszemitizmus” címmel a Közép-európai Egyetemen. Előadást tartott Szabados Krisztián, a Political Capital igazgatója, Kerek Péter az intézet elemzője, Karsai László, Novák Attila és Standeisky Éva történészek, Kovács András szociológus, Karády Viktor társadalomtörténész, Kovács Mónika pszichológus, Dezső András és Papp László Tamás újságírók.

2. A Múcsarnok Filmklub záró előadásán mutatták be Ken Russel „Mahler” című filmjét.

3. Az Új Életben Kardos Péter „130 éve született dr. Richtmann Mózes” címmel írt emlékezést a tudósról (3. p.). ifj. Lomnici Zoltán „125 éve született Nachum Goldmann – Párhuzamok Izrael és Magyarország történelemszemléletében” című írása a lap első oldalán jelent meg.

december 16.

1. A Bálint Ház Festészetet kedvelők köre egész napos autóbuzos kirándulást szervezett Pécsre. Meglátogatták Pincehelyi Sándor kiállítását a Városi Galériában, felkeresték Valkó László festőművész műteremét, és a Zsolnay Gyűjteményt.

2. A Bzsh közgyűlésének napirendjén az háromnegyedévi gazdálkodásról számolt be Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgató. Heisler András korábbi Mazsihisz elnök írásban küldte meg a közgyűlésnek észrevételeit. A 2011. évi költségvetést Zoltai Gusztáv és Sessler György, a Számvizsgáló Bizottság elnöke közösen terjesztették elő.

december 17.

Az Élet és Irodalomban Ungváry Rudolf „Nem magyar magyarként” címmel közölt írást (4. p.), Konrád Györggyel Ráday Eszter beszélgetett „Zsidókról” című könyve kapcsán (7-8. p.). A hetilap Balkon mellékletében Goce Szmilevszki „Freud húga” című regényének részlete jelent meg (ford: Krasztev Péter.) a IV. oldalon.

december 19.

1. A Mazsihisz évi rendes közgyűlésének napirendjén az háromnegyedévi gazdálkodásról számolt be Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgató. A 2011. évi költségvetést Zoltai Gusztáv és Sessler György, a Számvizsgáló Bizottság elnöke közösen terjesztették elő.

2. A Radnóti Színházban bemutatták Isaac Babel „Odesszai történetek” című novelláiból készült „Alkony” című darabot, a dramaturg Morcsányi Géza, a rendező Valló Péter volt.

3. A Budai Micve Klub vendége Michael Ben-Menachem, Svédországban élő, orosházi születésű klinikai pszichológus volt. A vendég életútjáról, valamint új könyvéről, a „Miki - Orosházától az Északi-tengerig” című munkájáról beszélt.

december 23.

Tatár György „Timeo Danaos. Megjegyzések egy vallásközi párbeszéd fogalmához” című írását az ÉS közölte (18-19. p.).

december 29.

Egerben a Zsinagógagalériában „A nő, mint múzsa, mint oltalmazó, mint végzet” címmel nyílt kiállítás.

December végén jelentették be, hogy zsidó sajtótörténeti adatbázis indult az interneten [.jpress.](#) címen. Kezdetben 13 ország 20 periodikája került fel, köztük az „Egyenlőség” című folyóirat is.

„Összeesküvés elméletek és antiszemitizmus” címmel rendezett konferenciát a Political Capital Institute a CEU-n. Standeisky Éva: „Antiszemitizmus a Kádár-korban”; Papp László Tamás: „A paranoia Szent Grálja - Cion bölcseinek jegyzőkönyvei”, és Karád Viktor „Antiszemitizmus és nemzetállam építés Európában” című előadásának szerkesztett változata megjelent a Kritika 2011/3 számában (18-25. p.).

A Szombat 2010/decemberi száma a folyóirat első húsz éves termésének javából közölt válogatást.

A Mozgó Világ 2010/12 számában Komoróczy Gézával Ráday Eszter készített interjút „Diktatórikus rezsimek akarnak mindent lerombolni...” címmel.

A Kritika 2010/decemberi számában Pütkösti Árpád „Egyperces Fischerek” című írása jelent meg (21-26. p.) Fischer István Németországban élő dokumentumfilm rendezőről.

„Nyugat Ma” címmel Klapka György és Konyári János mecenatúrája, Szabó Zoltán Attila főszerkesztésében lapot indítottak. Az első számot ötezer példányban nyomták.

A Múlt és Jövő 2010/3 száma Budapesttel foglalkozik, benne az öt cikluson keresztül (1990-2010) főpolgármesteri funkcióra megválasztott Demszky Gábor életútjával (10-17. p.). Tanulmányok olvashatók Haraszti György „A százkilencven éves óbudai zsinagóga és hívei” (30-39. p.); Újvári Hedvig „Zsidó újságírók a magyarországi német nyelvű időszakai sajtóban a Pester Lloyd megalapítása után” (40-50. p.); Hárs György Péter „Álomváros - Budapest. Adalékok a pszichoanalízis budapesti iskolájának történetéhez 1. rész.” (51-68. p.); Kenyeres Zoltán „Vas István 100...” (69-79. p.) címmel.

A Mazsike Hírlevél 2010/decemberi számában Mikló Izidor (1855-1832) szabadkai magán könyvtárosra emlékezett a „Magyar zsidó nagyjaink” rovatban Pári Mirella és Szegő András (5. p.).